52862

İKDAM ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA
- İNCELEME VE SEÇİLMİŞ METİNLER -
(1915 - 1920)

Hülya YAZICI

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

52862

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı İçin öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ankara
Ocak, 1996

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....
Prof.Dr. Bilge ERCİLASUN
(Danışman)

Üye .....
Yrd.Doç.Dr. Abide DOĞAN

Üye .....
Doç.Dr. Ülkü ÇELİK

Onay,

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

..../..../19....

Prof.Dr. İlhan ARIKAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Tezimizin konusu 5 Temmuz 1894 tarihinde Ahmet Cevdet tarafından çıkarılan ve yayın hayatı 31 Mart 1961 tarihine kadar devam eden İkdam gazetesinde, 1915-1920 yılları arasında yayınlanan edebî yazılar ve bibliyografik incelemedir.

Çalışmamız girişle beraber üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde 1915-1920 yılları arasında Türk siyâsî ve kültür hayatının kısa bir değerlendirilmesi yapılmış, İkdam'ın dönemi içindeki yeri ve işlevi belirtilmiştir.

Birinci bölümde İkdam gazetesi'nin kültür hayatımızdaki yeri (şekil özellikleri, muhtevası ve yazar kadrosu) verilmiştir. "Tahlilî Fihrist" kısmında 1918 yılında İkdam'da çıkan yazılar kronolojik, yazar adına göre ve konularına göre sınıflandırılmıştır. Yine gazetede çıkan ilânlar bu bölümde "Kitap - Gazete - Mecmua İlânları", "Cemiyet İlânları" ve "Reklamlar" olarak tasnif edilmiştir.

İkinci bölümde 1915-1920 yılları arasında ve 1922'de İkdam'da yayınlanmış ve tarafımızdan seçilmiş olan yazılar yer almaktadır. Bu yazılar da kendi içlerinde konularına göre sınıflandırılmıştır. 1922 yılı, incelediğimiz dönemde yeterli sayıda edebî yazının neşredilmemesi sebebiyle çalışmamıza sonradan dahil edilmiştir.

Çalışmamızın sonuç bölümünde tezin genel bir değerlendirmesine yer verilmiştir. Yine şahıs adına göre düzenlenmiş olan "Dizin", seçilmiş metinlerin künyeleri ve İkdam gazetesinin yayın süresini gösterir çizelge tezimizin sonunda yer almaktadır.

ABSTRACT

The subject of our thesis is literary articles and bibliographic research published in the daily newspaper: "İkdam", between the years of 1915 and 1920. "İkdam" edited by Ahmet Cevdet and was first published on the 5th of July 1894 and continued as a daily newspaper until the 31st of March 1961.

Our thesis together with the introduction consists of three parts; the introduction provides a brief evaluation of the political and cultural aspects of the Turkish lifestyle in the period from 1915 to 1920 and defines the position and function of "İkdam" during this period.

Part one is a cultural analysis of the position of İkdam (characteristics, content and list of authors). An "Index Analysis" provides a sorted index in the order of the author name, the subject and a chronologic list of articles published in the year of 1918. Advertisements appearing in the paper are also examined within the categories; "Books, Newspapers and Journals", "Societies" and "Others"

Part two contains various articles selected from the paper that had been published in the years 1919, 1920 and 1922. A list of articles is provided ordered on the subject of its' content. Due to insufficent literary articles in our selected period, the year of 1922 has been a later inclusion into our study period.

The conclusion contains an evaluation of our thesis, an index of peoples names and identification tags of selected articles and a statistics table representing the publishing lifetime of the İkdam paper.

İÇİNDEKİLER

Özet i

Abstract ii

İçindekiler iii

Önsöz ix

Giriş (1915 - 1920 Yılları Arasında Türk Siyâsî Tarihi'ne ve Türk Kültür Hayâtı'na Genel Bir Bakış) 1

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. İKDAM GAZETESİ'NİN KÜLTÜR HAYÂTIMIZDAKİ YERİ

1.1.1. Gazetenin Şekil Özellikleri 8

1.1.2. İkdam'ın Muhteva Özellikleri 8

1.1.3. Yazı Kadrosu 12

1.2. TAHLİLÎ FİHRİST

1.2.1. Yazılar 15

1.2.1.1. Kronolojik Fihrist 15

1.2.1.2. Yazar Adına Göre 148

1.2.1.3. Konularına Göre 245

1.2.1.3.1. Aktüel Yazılar 245

1.2.1.3.2. Edebî Yazılar 285

1.2.1.3.3. Harb-i Umûmî Yazıları 287

1.2.1.3.4. Siyasî Yazılar 321

1.2.1.3.5. Tarihî Yazılar 363

1.2.2. İlânlar - Reklâmlar 371

1.2.2.1. Kitap - Gazete - Mecmua İlânları 371

1.2.2.2. Cemiyet İlânları 373

1.2.2.3. Reklâmlar 375

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ METİNLER

2.1. AKTÜEL YAZILAR

(GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi:

Zorla Ahlâksız Olduk 381

Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız 389

Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız 394

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri:

Miss Chalfrin'in Albümünden 401

Miss Chalfrin'in Albümünden 405

Hakikî Bir Milliyetçi 410

Miss Chalfrin'in Albümünden 415

Lâ'net 418

Miss Chalfrin'in Albümünden 423

Miss Chalfrin'in Albümünden 427

Miss Chalfrin'in Albümünden 432

Hakiki Bir Milliyetçi 437

Miss Chalfrin'in Albümünden 442

Hafta Başı Musâhabesi 445

Miss Chalfrin'in Albümünden 450

Haftanın Sonu Musâhabesi 455

Hafta Sonu Musâhabesi 459

Miss Chalfrin'in Albümünden 463

Yılbaşı Eğlenceleri 467

Gizli Kalan Kuvvetler 472

Sâir Fi'l-menâmlar Beldesi 476

Muhît ve Ân 480

Bizim Za'fımız Onların Kuvveti 484

İlk Adımda Yuvarlanan Çocuk 489

Deri Değiştirme Hastalığı 493

Bazı Hâdiseler ve Bazı Neticeler 497

Eski Bir Usûl 502

Atos Disan Malaton'un Kılıcı 505

Rehbere Muhtâc Rehberler 509

Vatan Aşkı 513

Başkalarının Gözüyle 517

Taşârük ve Teferrüd 521

Ne Yaptık? Ne Yapabiliriz 525

Amerikalı Seyyâhlar 530

Neşât ve Hüzn 534

İstanbul'un Sefâhati 537

2.2. BİYOGRAFİLER

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri:

Loti'nin San'atı 541

Comedie Francaise'de Bir Molier Sergisi 545

Anatole France 549

Landru'nun Akıbeti 554

2.3. EDEBÎ YAZILAR

Cevad Rüşdü: Çiçekler - Hilmi Dede Merhûm 558

Çiçek Dili 563

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri:

Harb ve Edebiyât 568

N.: Dâr-ül-Bedâyi'nin Yeni Piyesi 573

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri:

Toraman Münasebetiyle 579

Köyünü Kaybeden Kadın 583

Türk Tarih-i Edebiyâtı 588

Okumak ve Okumamak 593

Bazı Kış İhtisâsları 598

Ebedî Gençlik 601

Yeni Hikâyecilerimiz 605

Bir Hasta-hâne Koğuşunda 609

Şiirde Vatan-perverlik 614

Yirmibeşlik İhtiyarlar 618

Şiirde Vatan-perverlik 622

Sikkenin Tersi 627

Şiirde Dîn-dârlık 632

Çalıkuşu 636

İstinsâh Devri 640

2.4. SİYÂSÎ YAZILAR

(GÜRPINAR) Hüseyin Rahmi: Fırkacı 644

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri:

Sabâhaddin Bey ve Mesleği 651

Sabâhaddin Bey ve Mesleği 656

Bir Nutuk Münâsebetiyle 662

Fenâ Bir Gecenin Hâtırası 665

Harb ve Siyâset 669

İstanbul'da Müdâfaa-i Milliye Teşkilâtı 673

Temsîl ve Temessül 676

Mukadder Şeyler Önünde 680

Bir Milletin Mümeyyiz Sıfatı Nedir? 684

İnkılâb ve İstihlâs 688

Sarıkamış 691

Bir Zeyl 695

Bir Kanûn Lâyıhası 699

Son Nutuk Münâsebetiyle 703

Diğer Bir Nutuk Münâsebetiyle 707

Sonuç 711

Kaynakça 714

Dizin 716

Ek

ÖNSÖZ

Lûgat anlamı "Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma." (Devellioğlu 1986:506) olan İkdam kelimesi Türk Basın Tarihi'nde önemli bir yer tutan İkdam gazetesine de isim olmuştur.

Gazetelerde "hürriyet, inkılâb, ihtilâl, yıldız" kelimelerinin bile yazılmasının yasak edildiği İstibdât devrinde büyük bir cesaretle 5 Temmuz 1894'te yayın hayâtına başlayan İkdam gazetesi ilkeli tutumuyla her fırtınaya göğüs gererek Cumhuriyet'i görmüş ve 31 Mart l961 yılında kapanmıştır.

Türk siyasî tarihinin dönüm noktaları sayılan İkinci Meşrutiyet, Birinci Dünya Savaşı, Mütareke Dönemi ve Millî Mücadele yıllarında yayınlanan, bu dönemlerdeki siyasî ve sosyal yaşamın gelişimine tanıklık eden, bu özelliğiyle tarihi bir kaynak niteliği taşıyan İkdam gazetesi üzerine bugüne kadar ciddi bir çalışma yapılmamıştır. 1894'te yayın hayatına başlayan İkdam'ın 1915'e kadar yayınlanmış olan sayılarının tam olarak muhafaza edilememesi, eksik sayılarının çok olması gibi nedenlerden çalışmamızı 1915 tarihinden başlattık ve ilk beş yılı incelemeye aldık. Bu dönemde gazetede yayınlanan edebî makaleleri incelerken oluşturduğumuz "Tahlilî Fihrist" kısmı ile de belli bir dönemi gün ışığına çıkarmayı amaçladık.

Tezimizin konusu "1915-1920 Tarihleri Arasında İkdam'da Yayınlanan Edebî Makaleler ve Bibliyografik İnceleme"dir. Fakat savaş dönemi olması nedeniyle 1915-1920 tarihleri arasında gazetede yeterli sayıda edebî makalenin neşredilmediğini gördük. 1920 ve 1921 yıllarının yine yüksek lisans tezi olarak

incelemeye alınmış olmasından dolayı kronolojik bir sıra izleyerek 1922 yılının ilk üç ayını çalışmamıza dahil ettik. 1922 yılı, Ocak-Şubat-Mart aylarında neşredilen elli edebî makaleyle tezimiz için yeterli olan makale sayısına ulaştığımızdan diğer ayları incelemeye almadık.

Yine 8 Kasım 1919 tarihinde (Karaosmanoğlu), Yakup Kadri imzasıyla yayınlanan "Miss Chalfrin'in Albümünden" başlıklı yazının diğer sayılarda da devamlılık göstermesi nedeniyle 7 Ocak l920 tarihinde yer alan aynı başlıklı yazıya da çalışmamızda yer vermeyi gerekli gördük.

Çalışmamız şu bölümlerden meydana gelmektedir: Önsöz, Giriş, İnceleme ve Tahlilî Fihrist'in yer aldığı Birinci Bölüm, Seçilmiş Metinlerin yer aldığı İkinci Bölüm, Sonuç, Kaynakça, Dizin ve Ekler kısmı.

Giriş bölümünde, 1915-1920 yılları arasında Türk siyâsî tarihini ve Türk kültür hayatını genel bir bakış açısıyla değerlendirmeye çalıştık. İkdam'la beraber o dönemde yayınlanan diğer gazetelerin yayın politikalarına, Anadolu'da meydana gelen Kuvâ-yı Milliye hareketine karşı aldıkları tavra kısaca değindik.

Birinci Bölümde gazetenin genel tanıtımı ve Tahlilî Fihrist kısmı yer almaktadır. Bu bölümde İkdam gazetesinin şekil özellikleri, muhteva özellikleri ve yazı kadrosu hakkında bilgi verilmiştir. Tahlilî Fihrist bölümünde ise 1918 yılında gazetede çıkan metinlerin ve haberlerin içeriği yazar ve konu adına göre tanıtılmaya çalışılmıştır.

Biz aslında edebî metinlerin daha çok yer aldığı 1919 yılının Tahlilî Fihrist'ini oluşturmaya karar vermiştik. Fakat gazetenin bu yıla ait sayılarının gerek TBMM Kütüphanesi'nde gerek Millî Kütüphane'de eksik bulunmasından dolayı 1918 yılının sayılarını incelemeye aldık.

İkinci Bölüm'de gazetede 1919 ve 1922 yılları arasında neşredilmiş olan ve tarafımızdan seçilmiş edebî metinlerin Latin harfli şekilleri yer almaktadır. Bu metinler kronolojik sıra ile verilmiş ve konularına göre kendi içlerinde sınıflandırılmıştır.

Sonuç kısmında tezin genel bir özeti , İkdam'ın devrindeki yeri ve İkinci Bölüm'de yer alan makalelerin muhteva bakımından değerlendirilmesi yapılmıştır.

Kaynakça'da tezin hazırlanması sırasında başvurduğumuz ve yararlandığımız kaynaklar şahıs adına göre sıralanmıştır.

Şahıs adına göre düzenlenmiş olan "Dizin", İkinci Bölüm'de yer alan metinlerin kronolojik sıraya göre dizilmiş künyeleri ve İkdam gazetesinin yayın tarihlerini gösterir çizelge tezimizin sonunda yer almaktadır.

Çalışmamıza ilk önce gazeteyi tarayarak başladık. Gazete taramasına TBMM Kütüphanesi ve Millî Kütüphane'de yaptık. Bu arada gazetenin 1918 yılında neşredilen sayılarını fişlemeye başladık. Bir taraftan da seçmiş olduğumuz metinleri Arap harflerinden Latin harflerine aktarmaya devam ettik, kon-

trollerini yaptık. Mütareke döneminin baskıcı tutumu nedeniyle sansüre uğramış metin bölümlerini "Sansür" adı ile belirttik.

Metinlerin Latin harflerine aktarımı sırasında kelimelerin yazımında Ferit Devellioğlu'nun "Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'ını esas aldık. Türkçe kelimelerin yazımında ise Türk Dil Kurumu'nun yayınladığı Türkçe Sözlük ve İmlâ Kılavuzu'na başvurduk. Yine "Giriş" kısmında ve "Birinci Bölüm"de verilen bilgilerin araştırılması safhasında Ankara Gazeteciler Cemiyeti Kitaplığı'ndan, Meşrutiyet, Mütareke ve Millî Mücadele dönemlerini yansıtan Basın Tarihleri'nden, İletişim Fakültesi ve Siyasal Bilimler Fakültesi Kütüphanelerinden yararlanılmıştır.

Çalışmalarım sırasında benden değerli yardımlarını ve bilgilerini esirgemeyen, bana rehberlik eden danışman hocam sayın Prof.Dr. Bilge Ercilasun'a, bu çalışmanın yapılması için bize imkân tanıyan bölüm başkanımız sayın Prof.Dr. Umay Günay'a, yardım ve desteğini gördüğüm sayın Yrd. Doç. Dr. Abide Doğan'a teşekkür ederim.

GİRİŞ

1915-1920 Yılları Arasında Türk Siyâsi Tarihine ve Türk Kültür Hayâtı'na Genel Bir Bakış

17. yüzyıla kadar genel bir yükselme ve genişleme yaşayan Osmanlı İmparatorluğu bu yüzyıldan sonra gerilemeye başlamış ve hızla çöküşe doğru sürüklenmiştir.

Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun siyâsî durumu kötüye yönelmişti. Avrupalı'lar Osmanlı Devleti'nin dahilî işlerine müdahele ediyorlar, ekonomik kaynaklarımız ise yabancıların eline geçiyordu. Kapitülasyonların devamı, dış politikalarımızın istikrarsızlığı, haricî tazyikler neticesinde politika değiştirmeleri, Avrupalı'ların Türkler'e karşı takındıkları yıkıcı ve emperyalist siyâsetleri, devlet yöneticilerinin şiddetli istibdatları Osmanlı'yı içinden çıkılamaz bir duruma sokmuştu.

İkinci Abdülhamit'in tahta geçmesiyle birlikte 1876'da Birinci Meşrutiyet'in ilân edilmesi de durumu değiştirmedi. Zaten 1877 Plevne Savaşı yenilgisi üzerine Meclis-i Mebûsân kapatıldı ve hürriyet taraftarı münevverlere karşı istibdat idaresi kuruldu.

Tezimizin konusu olan "İkdam" gazetesi işte böyle bir dönemde, 5 Temmuz 1894 tarihinde yayınlanmaya başlamıştır. Kurucusu Ahmet Cevdet'tir. Yayın hayatına girişinden birkaç gün sonra sansürcüler tarafından otuz gün süre

ile kapatılan İkdam, dönemin diğer gazeteleri Tercüman-ı Hakikat, Sabah ve Vakit gazeteleri gibi siyâsî ağırlığı olmaktan çok bir fikir ve havadis gazetesi olarak ortaya çıkmıştır.

Bu arada Türkiye'de meşrutî bir idare kurmak maksadıyla "Fedâiler Cemiyeti", "Yeni Osmanlılar Cemiyeti", "İttihâd ve Terakkî Cemiyeti" ve nihâyet Selânik'te "Osmanlı Hürriyet Cemiyeti" kurulmuştu. Bu cemiyet kısa bir süre sonra "İttihâd ve Terakkî Cemiyeti" ile birleşmiştir. Bu cemiyetin şubeleri Selânik, Manastır ve İstanbul'da gizlice açılarak faaliyete geçmiştir. Bütün bu baskılar sonunda İkinci Abdülhamit "Kanûn-ı Esâsî" yi ilân etmiş, seçim yapılarak "Meclis-i Mebûsân" ve "Meclis-i Ayân" açılmıştır. Bu suretle 24 Temmuz 1908'de İkinci Meşrutiyet ilân edilmiştir.

Meşrutiyet ve hürriyetin ilânı basın hürriyetine geniş haklar tanıyan bir rejimdi. Sansür de ortadan kalkmıştı. Bu nedenle Abdülhamit devrinden beri yayınlanmakta olan İkdam, Tercüman-ı Hakikat, Sabah gazeteleri devam ederken birdenbire bunlara birçok gazeteler ilave edildi. Bu dönemde ikiyüzden çok gazete ve dergi yayınlandığını düşünecek olursak o yıllarda esen politik havanın hangi rüzgarların etkisinde kaldığını tahmin edebiliriz. Bu çeşitli akımları yansıtan gazeteler arasında Sosyalist Hilmi diye anılan ve tabanca ile öldürülen Hüseyin Hilmi'nin İştirak adlı gazetesi; Derviş Vahdeti'nin 31 Mart İrtica Vakası'nı yaratan Volkan'ı; Celâl Nuri'nin İleri'si; Ahmet İhsan'ın Servet-i Fünun dergisi; Mehmet Galip'in Hakimiyet-i Milliye'si vardı. (Perin 1975: 93)

Bu keşmekeşin içerisinde İkdam ve Tanin gazeteleri ciddî fikir gazeteleri olarak karşımıza çıkar.

Tanin, İkinci Meşrutiyet'in ilanından hemen sonra 2 Ağustos 1908'de yayın hayatına başlamıştır. Hüseyin Cahid, Hüseyin Kazım ve Tevfik Fikret tarafından çıkarılmıştır.

Meşrutiyet devrinde ilmî mecmuacılık da büyük gelişme kaydetmiştir. Bilim, edebiyat, siyâset alanında çıkan dergiler arasında İstanbul Üniversitesi tarafından yayınlanan Edebiyat Fakültesi Mecmuası, İlâhiyat Fakültesi Mecmuası, İslâm Mecmuası, Terbiye Mecmuası ve Şehbal dergisi o devrin aydınlarına ışık tutmuştur. Fakat hepsinin üstünde bir Yeni Mecmua vardır ki Türk basınında gerçekten büyük bir yer tutmaktadır. Bu mecmua sermayesini "İttihâd ve Terakkî Umûmî Merkezi"nden alıyordu. Mecmua'yı Ziya Gökalp yönetiyordu. Ziya Gökalp'in yanında Ağaoğlu Ahmet, Refik Halit, Yakup Kadri, Halide Edip, Yusuf Akçora, Yusuf Ziya, Orhan Seyfi, Yahya Kemal, Necmettin Sadak gibi o devrin otorite ilim adamları "Yeni Mecmua"da yazmıştır. Yeni Mecmua Türk kültürünü inceleyen bir Türkoloji Enstitüsü mahiyetinde idi. Meşrutiyet devrinde Selânik'te çıkan Genç Kalemler mecmuası ve İstanbul'da 1917'de neşredilen Yeni Mecmua ile millî benliğe dönüş başladı. Bu akışı Ziya Gökalp "Türkçülük Cereyanı" şeklinde formüle etti. (Şapolyo 1971: 83)

Meşrutiyet'in ilânından sonra ittihâd ve Terakkî Partisi iktidar oldu. Hürriyet için büyük mücadeleler veren İttihâd ve Terakkî Partisi iktidarı ele alınca

birçok haksızlıklar başgösterdi. Meşrutiyet inkılâbını yapan ittihâdcılara karşı birçok gazeteler muhalefete geçti. Parti kendisine karşı muhalefet eden basına karşı sert önlemler aldı. Serbesti gazetesi yazarı Hasan Fehmi, Sadai Millet'in başyazarı Ahmet Samim, Mizan gazetesi muhabirlerinden Zeki Bey, İştirak gazetesi kurucusu Hüseyin Hilmi İttihâd ve Terakkî Partisi'nin silahşorları tarafından öldürüldüler. (Perin 1975: 93) Başmuharririleri vurulan bu gazeteler kapandı.

Bu dönemde Sabah ve Tercüman-ı Hakikat gazeteleri bağımsız görünüyordu. İkdam gazetesi ise İttihâd ve Terakkî'ye karşı kuvvetli bir muhalefete başladı. Bu gazetinin yazılarını "Ali Kemal" yazmakta idi. Ali Kemal Peyam-ı Sabah gazetesini kurana değin İkdam'ın yazı kadrosunda bulunmuştur.

İkdam bu devrede Hürriyet ve İtilâf Fıkrası'nı desteklemiştir. Hürriyet ve İtilâf Fıkrası 21 Kasım 1911'de İsmail Hakkı Paşa (Amasya Mebusu), Dr. Dagavoryan (Sıvas Mebusu), Mustafa Sabri (Tokat Mebusu), Müşir Fuad Paşa (Ayan Azası), Damat Ferit Paşa, Rıza Tevfik (Edirne Mebusu) tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Fırkanın kuruluş amacı çok partili, liberal, temsili meşrutiyeti kurmak, ikitidar partisinin siyaset tekelini kaldırarak "Meclis-i Mebûsân"ı bir "Meclis-i Mensuban" olmaktan kurtarmaktı. Hürriyet ve İtilâf Fırkası kuruluşunda meclis dışından tanınmış elemanları bünyesinde toplarken meclis içinden de ittihâd ve Terakkî yönetimine karşı çıkanları da saflarına almıştır.(1)

(1) "Hürriyet ve İtilâf Fırkası", Meydan Larousse, IX, 264

Bu devrede İttihâd ve Terakkî yanlısı olan gazeteler de vardır. Bunlar içerisinde en önemlisi Hüseyin Cahid Bey'in Tanin gazetesidir. Hüseyin Cahid Bey muhaliflere karşı mücadele etmiştir.

Meşrutiyet döneminde geçen yıllara nazaran gazetelerde bir gelişme göze çarpar. Gazetelerin boyu büyümüştür ve gazetelere resim, harita ve karikatür konulmuştur. Gazetelere "Şuûn-ı Dâhiliye", "Şuûn-ı Hâriciye" başlıkları altında dış ve iç havadisler verilmiştir. Başmakalelerde "Siyasiyât" başlığı altında siyâsî makaleler yazılmıştır. En kudretli muharrirler, romancılar yetişmiştir. Yerli ve tercüme romanlar tefrika edilmiştir. Gazete romancıları içinde Hüseyin Rahmi Gürpınar, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar, Halid Ziya, Mahmud Yesari, Mehmed Rauf, Güzide Sabri gibi romancılar yetişmiştir.

1914-1918 Birinci Dünya Savaşı'na Almanya'nın yanında katılan İttihâdcılar 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'ni imzaladılar. Osmanlı Devleti müttefikleriyle birlikte mağlup sayıldı ve 13 Kasım 1918'de İstanbul işgal edildi. İşgal sırasında İstanbul dört yıl süren harbin açtığı sefaletten aç ve sefil kalmış perişan bir görünümdedir.

Bu dönemde İstanbul gazeteleri Mütareke'nin acı günlerini anlatıyorlardı. Şairlerimiz acı günlerin elemlerini belirten şiirler yazmakta idiler.

Mütareke günlerinde çıkan gazeteler içinde bu meşum günleri belirten çok kuvvetli yazılar çıkmıştır. Mütareke devrinde korkmadan yazılar neşreden

gazetelerin başında Velid Bey'in çıkarmakta olduğu "Tasvir-i Efkar" gelmektedir.

İkdam gazetesinde Yakup Kadri, Falih Rıfkı gibi o devrin genç gazete muharrirleri de bu acı günlere ait yazılar yazmışlardır. Vakit gazetesi de Millî Mücadele'yi desteklemiştir.

İstanbul'da "Yeni Gün" gazetesini çıkaran Yunus Nadi Bey, gizlice matbaasını Anadolu yakasına geçirerek Ankara'ya nakletmiş ve "Yeni Gün" gazetesini Ankara'da çıkarmaya başlamıştır. Türk gazetecilerin bu tutumu karşısında itilâf devletleri gazetelere sansür koydu. Bu dönemde pek çok gazeteci itilâf devletlerince tevkif edilerek Malta Adası'na sürgüne gönderilmiştir. Millî Mücadele'ye taraftar olmayan gazeteler ise himâye edilmiştir.

Bu gazetelerin başında Ali Kemal tarafından çıkarılmakta olan Peyam-ı Sabah gelmektedir. Ali Kemal Kuvâ-yi Millîye'ye ateş püskürmüş, Mustafa Kemal'in aleyhinde yazılar yazmıştır.

İstanbul ve Alemdar gazeteleri de Millî Mücadele'ye karşı çıkan gazeteler içinde yer alır. Mecmualardan Aydede de Millî Mücadele'ye muhaliftir.

Yeni Gün ve İkdam gazetesinin yanısıra Millî Mücadele'yi destekleyen İstanbul gazeteleri arasında Tasvir-i Efkar, Vakit, İleri, Sebilürreşat gazetelerini de alabiliriz.

İstanbul dışında Anadolu'da yayınlanan Babalık, Albayrak, Öğüt, Açıksöz, İrade-i Millîye, Hakimiyet-i Millîye, İzmir'e Doğru gazeteleri de Millî Mücadeleyi destekleyen gazetelerdir.

Anadoluda yayınlanan ve Millî Mücadele'yi desteklemeyen gazeteler ise Ferda, İrşat ve Zafer gazeteleridir. Bu gazeteler İstanbul Hükümeti'ni desteklemişlerdir.

Görüldüğü üzere bu dönemde yayınlanmış olan gazetelerin çoğunluğu savaşın ve yenilginin verdiği acıyı derinden hissetmiş ve bunu halkla paylaşmıştır. Millî Mücadele hareketinin destekleyicisi olmuşlardır, bu hareketi sonuna kadar savunmuşlardır.

Tezimizin konusu olan İkdam gazetesi oldukça ciddî bir fikir gazetesi olma özelliği ve ilkeli tutumu sayesinde 31 Mart 1961 tarihine kadar yayın hayatına devam etmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. İKDAM GAZETESİ'NİN KÜLTÜR HAYATIMIZDAKİ YERİ

1.1.1. GAZETENİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

İbrahim Şinasi'nin "Gazetenin baş görevi halk tarafından anlaşılır olmaktır." ilkesi doğrultusunda çalışan ve Tarik, Tercüman-ı Hakikat, Takvim-i Vekayi, Sabah, Saadet gazetelerindeki yazıları ile kendini okurlarına sevdiren Ahmet Cevdet 5 Temmuz 1894 günü İkdam gazetesini yayımlamıştır. (Şapolyo 1971).

Meclis Küpüphanesi'nin süreli yayınlar arşivinden elde ettiğimiz bilgilere göre İkdam, 1 Mart 1910 tarihinden itibaren "Nu.1" olarak "Yeni İkdam" adıyla çıkmaya başlamıştır. Gazete 1 Mart 1912 tarihinde Divan-ı Harb kararı ile isim ve sahip değiştirerek Ahmet Macit'in sorumlu müdürlüğünde "İktihâm" adı altında çıkmıştır. "İktihâm " adı ile 1-166 sayı çıkmış olan gazete, 29 Temmuz 1912 günü yeniden İkdam adıyla, üç yıl önce kapıtıldığı zaman bırakılan numaradan başlayarak (5558 numara ile) yayına devam etmiştir.

Yine Meclis Kütüphanesi arşivinde yaptığımız araştırmada ikdam'ın 1-11353 sayısının eski harflerle ve 1 Aralık 1928-31 Aralık 1928 tarihleri arasında çıkan 11354 ve 11384 numaralı sayılarının yeni harflerle neşredildiğini gör-

dük. 1 Ocak 1929 - 6 Şubat 1930 (sayı : 11384 - 11808) tarihlerinde Burhaneddin Ali ve Esat Mahmut tarafından çıkarılan gazetenin 1939'a kadar yayın hayatına ara verilmiştir. Ahmet Cevdet Bey'in 27 Mayıs 1935'te Ankara'da ölümünden sonra Ali Naci Karacan tarafından çıkarılan gazete "İkdam Halk Gazetesi" (12 Ocak - 13 Ağustos 1939, 210 sayı), Ebüzziyazâde Velid'in başyazarlığında "İkdam, Sabah Postası" (14 Ağustos 31 Aralık 1939, 139 sayı), Edhem İzzet Benice yönetiminde "İkdam, Sabah Postası, Günlük siyasî Halk Gazetesi" (1 Ocak - 31 Aralık 1940, sayı 140 502), "İkdam, Günlük Siyasî Halk Gazetesi (1 Ocak 1941 - 31 Aralık 1942, sayı : 503 - 1225), "İkdam, Gece Postası" (1 Ocak 1943 - 5 Şubat 1943, sayı 1226-1262), olarak çıkmıştır. Gazete 6 Şubat 1943 tarihinde "Gece Postası" adını almıştır ve 31 Mart 1961 yılında tamamen kapanmıştır.

İkdam başlangıcından itibaren büyük boy resimli bir gazete olarak çıkmıştır. İkdam'ın ilk sayfasında, gazete adının hemen altında o günün tarihini ve sayısını, sahibinin Ahmet Cevdet olduğunu, Babıâli Caddesi'nde basıldığını, kaç kuruşa satıldığını, siyâsî ve edebî bir gazete olduğunu gösterir başlık bölümü vardır.

İkdam, çalışmamıza esas aldığımız 1915-1920 tarihleri arasında devrin kağıt sıkıntısı nedeniyle iki sayfa olarak çıkmıştır. Yalnız 1919 yılı son üç ayında dört sayfa olmuş, daha sonra da bu şekilde neşredilmeye devam edilmiştir.

İkdam'ın ilk sayfasında savaşla ilgili haberler yer almaktadır. Bu sayfalardaki haber başlıkları büyük puntolarla verilmiştir. Gazetede Harb-i Umûmî, Tebliğ-i Resmî, Şuûn-ı Dahiliye, Şuûn-ı Hariciye, En Son Haberler başlıklı sütûnlar yer almaktadır. Bu sütûnlarda savaş haberlerine, dış haberlere, tebliğlere yer verilmiştir. Sütûnların yerleri değişmekle beraber ilk sayfada "Harb-i Umûmî" haberleri, ikinci sayfada ise diğer haberler ve ilânlar-reklamlar yer almaktadır.

Makaleler ve süreli yazılar genellikle ikinci sayfada birinci ve ikinci sütunda çıkmıştır. İlanlar-reklamlar ise beşinci ve altıncı sayfada yer almıştır. "Meclis-i Mebûsân" ve "Meclis-i Âyân" tutanakları da gazetede sütûn altlarında çıkmıştır.

İkdam'da yer alan fotoğraflar şahıslarla ilgili haber üzerine basılmıştır. Fotoğraf hangi habere aitse o haberin alt kısmında veya hemen yanında yer almış, fotoğrafla ilgili açıklama altında verilmiştir.

1.1.2. İKDAM'IN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ:

Siyâsî olmaktan çok bir fikir ve havadis gazetesi olarak ortaya çıkan İkdam, yayımlandığı süre içerisinde çağının en önemli basın organı haline gelmiştir.

Zengin iç ve dış haberleri, ciddî, seviyeli ve o kadar da ilgi çekici olan

makale, ilmî araştırma, musâhabe, hikâye ve roman tefrikaları ile okuyucularını gerçekten tatmin eden İkdam, ileride Türk basınında bilim ve politika alanında, kalem ve fikir cephesinde önderlik edecek birçok yazarı kadrosunda toplamış ve yetiştirmiştir. Ahmet Cevdet'le birlikte İkdam'ın ilk yıllarından başlayarak Ahmet Midhat Efendi (14 Ekim 1895- 7 Aralık 1895, Nu.439.493)' nin Taaffüf romanı, Recaizâde Ekrem Bey (30 Aralık 1895Nu.516)' in Sâim romanı, Hüseyin Rahmi (13 Haziran 1897, Nu.1043, 27 Temmuz 1897, Nu. 1086)' nin İffet ve Mutallâka gibi romanları ve hikâyeleri, Ahmet Rasim (26 Eylül 1895, Nu.421)' in, Cenab Şehâbeddin (10 Ekim 1895, Nu.435)'in Uşâkizâde Halit Ziya (23 Ocak 1897, Nu 906)' nın, Sami Paşazâde Sezâi (11 Şubat 1897, Nu. 924)' nin hikâye ve musâhabeleri, Hamdullah Subhi, Rauf Yekta, Ahmet Refik, Celâl Esad, Halil Hâlid' in hikâye ve yazıları, Abdülhak Hamid'in Zeyneb tefrikası (Nu.5221) ve hâtıraları ile gazetenin edebî, ilmî değeri yükselmiş, fikir ve ideoloji cephesini kuvvetlendirmiştir. (Perin 1975).

İttihâd ve Terakkî hükümetlerinin idâresini şiddetle yeren İkdam, bir millî muhâlefetin kurulmasına yardımcı olmuş, İttihâd ve Terakkî Umûmî Kongresi başlıklı başyazısı (Yeni İkdam, 21 Mayıs 1911, Nu.430) ile ikdam kadrosunda yer alan Miralay Sadık ve diğer muhâlifler "Hürriyet ve İtilâf Fırkası" nı kurduklarında bu partiyi desteklemiş ve bu partinin yayın organı olmuştur.

İkdam daha ilk çıkışından başlayarak Türk milletinin diline, millî eğitimine, halkın, köylünün, gençliğin okumasına ve yetiştirilmesine, çeşitli bilim, kültür, spor (özellikle güreş) ve turizm alanlarında gelişmesine ve yükselmesine

aid meseleleri yazılarına konu seçen yetkili bilim ve fikir adamlarının yazıları ile millî kültürümüze ve özellikle Türk millîyetçiliğine büyük ve başarılı hizmetler yapmıştır. Türkiye'de ilk rotatif makine ile çıkan ve 1913 Eylül'ünden itibaren klişe ve resimlerle de zenginleşen İkdam, "Türk dilinin sadeleştirilmesi, Türk köylüsünün kendi dilinde yazılanları anlayabilmesi, bizim için ilk önce lâzım olan terakki çarelerindendir. "(Yeni ikdam, Nu-18, 31 Mart 1910) fikrini savunarak sâde dil akımının ilk bayraktarı olmuştur. (Oral 1968:157)

İkdam, "İkdam Kütüphanesi" adıyla kurduğu kitap dizisinde Şemseddin Sami'nin "Kamus-ı Türkî'si, Bursalı Mehmet Tahir'in "Türklerin Ulûm ve Fünûna Hizmetleri ", "Evliya Çelebi Seyahatnâmesi", "Kemal Paşazâde Divânı", ve "Muhâkemetü'l- lûgateyn" gibi Türk tarih ve kültürünün başlıca kaynak kitaplarını yayımlamıştır.

Millî Mücadele'yi bütün gücüyle destekleyen İkdam Ankara'ya İstanbul'dan ilk muhabir gönderen "millîci" gazete olmuştur. Bu dönemde gazeteyi Yakup Kadri yönetmiştir. Yakup Kadri yazılarında Mütareke döneminin acılarını büyük bir duygusallıkla dile getirmiştir. Bu dönemde dış kaynaklı haberlere de yer verilmiş, bu haberlere tepkiler baş yazı biçiminde gösterilmiştir. Ermeni ve Yunan gazetelerinden alınan haberler ve bunlara ait eleştiriler de gazetede çıkmıştır.

Meşrutiyet, Birinci Dünya savaşı, Mütareke ve Millî Mücadele dönemlerinde yayımlanmış olan ikdam bu çalkantılı yılların sosyal ve siyâsî değişiklikle-

rini, bunun insanlar üzerindeki etkisini yansıtmış, siyâsî tarihimizde ve kültür hayatımızda önemli bir yer almıştır.

1.1.3. YAZI KADROSU:

Oldukça geniş bir yazı kadrosuna sahip olan İkdam'ın yazarları Türk kültür ve siyasetinde isim yapmış kişilerdir.

Kendisini matbuatımızda tanıtmış yazarların eğer yaşamışlarsa soyadı kanunu ile aldıkları soyisimleri tesbitte güçlük çekmedik. Ancak 22 Kasım 1919'da N. rumuzu ile "Dâr-ül-Bedâyi'nin Yeni Piyesi-Bora" isimli eleştiriyi yazan şahsın açık kimliğini tesbit edemedik.

"Hatırât ve Müşâhedât" ve "Tarihten Alınacak Dersler" başlığı altında tarihi olayları edebî bir üslûbla yazan Ahmet Refik memlekette tarih okuma zevkini aşılamıştır.

Hüseyin Rahmi gerek makaleleri, gerek hikâyeleri, gerekse tefrika edilen romanlarıyla İkdam'ın en renkli simâlarından biridir. Devrin acılarını, insanların yaşadığı karmaşayı mizâhi bir dille makalelerinde ve hikâyelerinde anlatmıştır. Dönemin en çok tutulan ve okunan yazarı olmuştur.

Millî Mücadele döneminde gazetenin yönetiminde bulunan Yakup Kadri yazılarında savaşın getirdiği acı ve yıkımı yansıtmıştır. "Miss Chalfrin'in Albümünden" başlıklı yazısında İstanbul'un sosyal, kültürel ve siyâsi hayatını bir ya-

bancının, yaşlı bir İngiliz Leydi'sinin gözüyle değerlendirmiştir. "Hafta başı Musâhabesi" ve "Hafta sonu Musâhabesi" başlıklı yazılarını edebî sohbetlere ayırmıştır. Siyâsî makalelerinde Millî Mücadele hareketini destekleyen yazılar yazmıştır. Mütareke döneminde yazdığı siyâsî yazılarda Y.K. rumuzunu kullanan Yakup Kadri, edebî yazılarında açık ismini kullanmıştır. 1920 yılına kadar gazetede sürekli olarak yazmayan Yakup Kadri 1920 yılından sonra günlük olarak yazılarını yayımlamıştır.

Yine Cevad Rüşdü ziraate ait yazdığı makaleler ile herkesin dikkatini çekmiştir. Cevad Rüşdü'nün "Çiçekler ve Hilmi Dede Merhum" ve "Çiçek Dili" isimli makalelerine biz de "Seçilmiş Metinler" kısmında yer verdik.

Bu yazarların dışında "Küçük Hikâyeler" ile Mehmet Rasim, "Eski ve Yeni İstanbul" yazılarıyla Mehmet Ziya, "İkdam'ın Küçük Hikâyeleri" ile Ahmet Hidayet de dikkati çekmişlerdir. Ahmet Muhtar, Mustafa Rahmi, Mehmet Ata, Ahmet Saib'de İkdam'da yazmış olan yazarlardandır.

1.2. TAHLİLÎ FİHRİST

1.2.1. YAZILAR

1.2.1.1. KRONOLOJİK FİHRİST

1 Ocak 1918 : İmzasız, Rusya ile Sulh Müzakerat-ı İbdidaiyesi Hitame Erdi, Nr. 7504, s.1, süt. 2-3

... İmzasız, Yeni Sene Sulh Senesi, Nr. 7504, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Lehlerin Müzakerata İştirak Teşebbüsleri, Nr. 7504, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Reji Meselesinin Müzakeresi (Meclis-i Mebusan 25. İctima), Nr. 7504, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tuzun, Kilosu 1 Kuruşa, Nr. 7504, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Reji Meselesi, Nr. 7504, s. 2, süt. 4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umumiye'nin Tebliği, Nr. 7504, s. 2, süt. 5

3 Ocak 1918 : İmzasız, Sulh (Mestevli Arazisinin Suret-i Tahliyesi), Nr. 7506, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İzdivac Etmek İsteyenlere Aid (Hukuk-ı Aile Kararnamesine Dair), Nr. 7506, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, İngiltere'de Sulh (Henderson'un Beyanatı), Nr. 7506, s. 1, süt. 5

... İmzasız, İran ve Sulh, Nr. 7506, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Anadolu'nun Nüfusu, Nr. 7506, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, İstanbul Maarifi Hakkında Bazı İzahat (İbtidai Mekteplerin Miktarı), Nr. 7506, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Bugüngü Piyasa Hakkında (Şeker, Bulgur, Üzüm, İncir Piyasası), Nr. 7506, s. 2, süt. 4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umuminin Tebliği), Nr. 7506, s. 2, süt. 5

... İmzasız, Avusturya-Macar ve Bulgar Tebliğ-i Resmisi, Nr. 7506, s. 2, süt.5

6 Ocak 1918 : İmzasız, Rusya'nın İhracatı (İttifak Devletleriyle Münasebat-ı Ticariye), Nr. 7509, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Rusya'dan Ayrılanlar (Silsilesine (Litvanya) da Dahil Oluyor), Nr. 7509, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Halil Paşa (İrtihal Eylemesi), Nr. 7509, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Londra, Paris, Washington Arasında (Şeraite Verilecek Cevap), Nr. 7509, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Müzakerat-ı Sulhiye (Almanya Başvekilinin Nutku), Nr. 7509, s. 1, süt. 5

... İmzasız, İaşe Karar-namesi, Nr. 7509, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Ticaret Odaları Teşkiline Dair, Nr. 7509, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Harb Kazançları Vergisi, Nr. 7509, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Fransa-İngiltere İtilafı, Nr. 7509, s. 2, süt. 5

7 Ocak 1918 : İmzasız, Bir Hadise Nr. 7510, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Müzakerat-ı Sulhiyet Devam Edecek - Teruçki, Brest-Litovsk'a Gidiyor, Nr. 7510, s. 1, süt. 2-3-4-5

... İmzasız, Lenin ve İtilaf, Nr. 7510, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Devlet-i Osmaniye ve İran, Nr. 7510, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Konferans (Türk Ocağında Terbiyenin İctimailine Dair Yapılan Konferans), Nr. 7510, s. 2, süt.

... İmzasız, Talim ve Terbiye (Cemiyet Faaliyeti), Nr. 7510, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den), Nr. 7510, s. 2, süt. 3-4

... İmzasız, Müzakerat-ıı Sulhiye'ye Aid, Nr. 7510, s. 2, süt. 3-4

8 Ocak 1918 : İmzasız, Yeni Vaziyet (Savaşın son durumuna dair) Nr. 7511, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Sadrazam Paşa (Talat Paşa'nın Beyanatı), Nr. 7511, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Abbas Hilmi Paşa Hazretleri, Nr. 7511, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Rus Ordusu Artık Harb İstemiyor, Nr. 7511, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Rus Payitahtında (İtilaf Diplomatları), Nr. 7511, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Tahliye Olunacak Yerler (Savaşın sona ermesine dair), Nr. 7511, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (29. ictima'ı), Nr. 7511, s. 2, süt.1

... İmzasız, Talat Paşa Berlin'de (Talat Paşa'nın Berlin ziyareti), Nr. 7511, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Maarif Nezaretinin "Asar-ı Müfide" Kütübhanesi, Nr. 7511, s. 2, süt. 2-3

... İmzasız, Piyasamızda (şeker-yumurta piyasası), Nr. 7511, s. 2, süt. 4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye, Avusturya Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7511, s. 2, süt. 6

9 Ocak 1918 : İmzasız, Ticaret Teşkilatı, Nr. 7512, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Macar Ricalinin Seyahati, Nr. 7512, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Brest-Litovsk'da (Müzakeratın devamına dair), Nr. 7512, s. 1, süt. 3

... İmzasız, İngiliz Başvekili (istifasına dair), Nr. 7512, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (30. ictima'ı), Nr. 7512, s. 1, süt.5

... İmzasız, Üsküdar Harikinden Müsab Olanlar, Nr. 7512, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Telefonlarımızın Hali (İstanbul'da telefon memuriyetinden şikayet), Nr. 7512, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Ayakkabı Vesikaları, Nr. 7512, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmisi, Nr. 7512, s. 2, süt. 3

... İmzasız, İngiltere Başvekilinin Nutku, Nr. 7512, s. 2, süt. 3-4

10 Ocak 1918 : İmzasız, Corc'un Nutku, Rusya'nın Sulh Teklifine İngiltere ve Belki Bütün İtilaf Tarafından Verilmiş Resmi Bir Cevab Mahiyetindedir, Nr. 7513, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Türkler'de "Han" Ünvanı, Nr. 7513, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi, Nr. 7513, s. 2, süt. 4-5

11 Ocak 1918 : İmzasız, Harb Teminatı, Nr. 7514, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Sulh Müzakeratına Tekrar Başladıktan Sonra (Brest Litovsk'daki görüşmelere dair), Nr. 7514, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İstanbul Haritası, Nr. 7514, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Lehistan'ın İstiklâli, Nr. 7514, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Yeni Bir Tütün Şirketi, Nr. 7514, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Mektup ve Telgraflar Hakkında (Meclis-i Mebusan 31. ictima'i), Nr. 7514, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7514, s. 2, süt. 4-5

12 Ocak 1918 : İmzasız, Aşiretleri Medenileştirmek İçin, Nr. 7515, s. 1, süt.1-2

... İmzasız, Lehistan, Finlandiya, Ukrayna İstiklâlleri, Nr. 7515, s.1, süt. 3-4

... İmzasız, Müzakerat-ı Sulhiye'nin Cereyan-ı Hazırı, Nr. 7515, s.1, süt. 5

... İmzasız, Memalik-i Ecnebiye'de Ticaret Odaları, Nr. 7515, s.2, süt. 1

... İmzasız, Şeker ve Gaz Celbi, Nr. 7515, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Türk Edebiyatı'nın Acem Edebiyatına Tesirleri, Nr. 7515, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7515, s. 2, süt. 4-5

13 Ocak 1918 : İmzasız, Yeni Bir Tabaka, Nr. 7516, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Amerika'nın Yardımı (İtilaf'ın son ümidi), Nr. 7516, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Müzakerat Kendiliğinden Temadi Edecek (Sulh müzakeresi üzerine), Nr. 7516, s. 1, süt. 3

... İmzasız, İtalya'da Sulh, Nr. 7516, s. 1, süt. 5

... İmzasız, İstanbul'da Kömür Tevziatı Hakkında, Nr. 7516, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (31. ictima'ı), Nr. 7516, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, İngilizler'in Çanakkale'den Firarı, Nr. 7516, s. 2, süt.3

... İmzasız, Ukrayna'ya Aid Sulh Müzakeratı, Nr. 7516, s. 2, süt.3-4

14 Ocak 1918 : İmzasız, Öz Söz (Wilson'un hitabesi münasebetiyle), Nr. 7517, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Amerika Res'-i Cumhuru Wilson'un Nutku - Sulh-ı Umûmî İçin On Dört Şart, Nr. 7517, s. 1, süt. 2-3-4-5-6

... İmzasız, Dar-ül Yetamların Teşkilatı, Nr. 7517, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Ticaret Mekteb-i Ali'sinde Bir Müsamere, Nr. 7517, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Brest-Litovsk Müzakeratı, Nr. 7517, s. 2, süt. 3-4-5

15 Ocak 1918 : İmzasız, Bolşevikler ve Müslümanlar (Müslümanlara Beyanname), Nr. 7518, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Fransız Hariciye Nazırının Beyanatı, Nr. 7518, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Sulh Konferansı'nın 12 Kanun-ı Sanî Celsesi, Nr. 7518, s. 1, süt. 4-5

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (22. ictimâ'ı), Nr. 7518, s. 1, süt.6

... İmzasız, Bir Ay Zarfındaki Muharebat, Nr. 7518, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Kızlarımızın Terbiyesi, Nr. 7518, s. 2, süt. 2-3

... İmzasız, Arazi Meselelerinin Müzakeresi Esnasında, Nr. 7518, s. 2, süt.4-5

16 Ocak 1918 : İmzasız, İtilaf ve İhtilaf, Nr. 7519, s. 1, süt. 1

... İmzasız, (Brest-Litovsk) da Arazi ve Milletlerin İstiklâli Meselelerinin Müzakeresi, Nr. 7519, s. 1, süt. 2-3-4-5

... İmzasız, Fransa Meclisi'nde, Nr. 7519, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (33. ictima'ı), Nr. 7519, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Mısır Millî Fırkası'nın Tezahüratı, Nr. 7519, s. 2, süt.3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman-Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7519, s. 2, süt.4-5

18 Ocak 1918 : İmzasız, Bundan Sonraki Rekabet-i İktisadiye ve Memleketimiz, Nr. 7521, s. 1, süt. 1

... İmzasız, İran'ın Tahliyesi, Nr. 7521, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İran Kabinesi, Nr. 7521, s. 1, süt. 3

... İmzasız, İngilizler'de Askerlik, Nr. 7521, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Almanya ve Avusturya-Macaristan Cevabı (İşgal altında bulunan topraklara dair), Nr. 7521, s. 1, süt. 3-4-5

... İmzasız, İtalyan'ların Hücumu, Nr. 7521, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (34. oturum), Nr. 7521, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Lenin'e Su-i Kasd, Nr. 7521, s. 2, süt. 3-4

19 Ocak 1918 : İmzasız, Romanya'ya Ültimatom (Rusya'nın Romanya'yı Tehdidi, Nr. 7522, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Rusya'nın Yerinde Neler Oluyor? (Cumhuriyetlerin birbirini takibi üzerine, Nr. 7522, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Sulh Müzakeratı Devam Ediyor, Nr. 7522, s. 1, süt.3-4-5

... İmzasız, Hava Muhabereleri, Nr. 7522, s. 1, süt. 6

... Necmeddin Sadık, Rahm-ü Şefkat (Hilal-i Ahmer Aşhaneleri), Nr. 7522, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Almanya'da Osmanlı Adliye Memurları, Nr. 7522, s.2, süt.3

20 Ocak 1918 : İmzasız, İkinci Dreyfus Meselesi, Nr. 7523, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Umumî Sulh İçin, Nr. 7523, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Arazi Meselesi (Brest-Litovsk'da), Nr. 7523, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Yine Vesait-i Nakliye Meselesi, Nr. 7523, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (35. ictima'ı), Nr. 7523, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7523, s. 2, süt. 3-4

22 Ocak 1918 : İmzasız, Dinî Teşkilat, Nr. 7525, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Aland Adaları (Brest-Litovsk'da), Nr. 7525, s. 1, süt.2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân Dağıtıldı, Nr. 7525, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Rus Cebhesi (inhilal halinde), Nr. 7525, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân'da (36. ictima'ı), Nr. 7525, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7525, s. 2, süt. 4-5

23 Ocak 1918 : İmzasız, Müsalemet-i Cihan ve Rus İnkılabı, Nr. 7525, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Rusya'da İcraat, Nr. 7526, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Fransa'da Rus Askerleri, Nr. 7526, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (37. ictima'ı), Nr. 7526, s. 1, süt.6

... İmzasız, Almanyadaki Talebemizi Teftiş İçin, Nr.7526, s.2, süt.1

... İmzasız, Filomuz Nasıl Harb Etti, Nr. 7526, s. 2, süt. 2-3

24 Ocak 1918 : İmzasız, Bütün Belçikalar (Rusya'nın içinde bulunduğu durumun diğer devletlerle karşılaştırılması), Nr. 7527, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Hindistan'da Müsademat (itilaf memleketlerinde), Nr. 7527, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İngiltere ve Sulh, Nr. 7527, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Papalık Aleyhinde, Nr. 7527, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Fransız Ordusu'na Hitabe, Nr. 7527, s. 1, süt. 5

... İmzasız, İngiltere'de Nümayişler, Nr. 7527, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Kadınları Çalıştırma Cemiyeti, Nr. 7527, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Yeni Kitaplar, Risaleler (Yeni basılan kitaplara dair), Nr. 7527, s. 2, süt. 2

... İmzasız, Avusturya Tebliğ-i Resmisi, Nr. 7527, s. 2, süt. 3-4

... İmzasız, İngiliz Başvekilinin Beyanatı, Nr. 7527, s. 2, süt. 5

... İmzasız, Kabotaj (sevahil-i Osmaniye'de seyrü sefer meselesine dair, Nr. 7527, s. 2, süt. 1-2

25 Ocak 1918 : İmzasız, Büyük Rusya (meclis'in teşekkül etmesine dair, Nr. 7528, s. 1, süt. 2

... İmzasız, (Brest-Litovsk) Sulh Müzakereleri, Nr.7528, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Amerika'nın Yardımı, Nr. 7528, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (38. ictima'ı), Nr. 7528, s. 1, süt.6

... Hüseyin Hüsameddin, Türkler'de "Han" Ünvanı, Nr. 7528, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7528, s. 2, süt. 4-5

26 Ocak 1918 : İmzasız, Güzel Bir Nutuk (Alman Başvekili'nin nutku), Nr. 7529, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Kont Hertling'in Nutku, Nr. 7529, s. 1, süt. 2-3-4

... İmzasız, Kont Çererin'in Beyanatı, Nr. 7529, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Kont Hertling'in Nutku'na devam, Nr. 7529, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Meşrutiyet'ten Sonra Maarif, Nr. 7529, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman ve Bulgar tebliğ-i Resmisi), Nr. 7529, s. 2, süt. 4-5

27 Ocak 1918 : İmzasız, Bir Hakk-ı İctimâî Nr. 7530, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Alman Hariciye Nazırının Mesail-i Siyasiye Hakkında-ki Beyanatı, Nr. 7530, s. 1, süt. 2-3-4-5

... İmzasız, Denizlerin Serbestliği (Türkiye'nin Hukukî hakimiye-ti), Nr. 7530, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (39. ictimâ'ı), Nr.7530, s.2, süt.1

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar tebliğ-i Resmileri), Nr. 7530, s. 2, süt. 4-5

28 Ocak 1918 : İmzasız, Ziraat Bankası, Nr. 7531, s. 1, süt. 1

... İmzasız, (Çerenin)'in Beyanatı (Merkezî devletlerin şeraiti hakkında), Nr. 7531, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Bolşeviklere Karşı (Dahilde Harb - Rumenlere karşı), Nr. 7531, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Türkiye'nin İstihsalatı, Nr. 7531, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Dar-ül-fünun Teşkilatı, Nr. 7531, s. 2, süt. 3

29 Ocak 1918 : İmzasız, Rusya'da Yeni Cumhuriyetler'in Teşekkülü, Nr. 7532, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Şura-yı Bahri, Nr. 7531, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (39. ictimâ'ı), Nr.7532, s.1, süt.6

... İmzasız, Çocuk Mahkemeleri ve Usul Muhakemesi, Nr. 7532, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7532, s. 2, süt. 3-4

30 Ocak 1918 : İmzasız, (Brest-Litovsk)'da Sulh Müzakeratı, Nr. 7533, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Bolşevikler Hakkında Haberler (Finlandiya ile Lenin Hükümeti Arasında), Nr. 7533, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Hazine-i Evrak (Kütüphaneler müdüriyeti ve teşkilatı), Nr. 7533, s. 1, süt. 5

... Cevad Rüşdü, Ziraatımıza Pek Muzırr Kuşlardan Karga, Nr. 7533, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Almanya ve Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7533, s. 2, süt. 3-4

31 Ocak 1918 : İmzasız, İki Vak'a, Nr. 7534, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Şimal Türkleri, Nr. 7534, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Finlandiya ile Bolşevikler Arasında, Nr. 7534, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Mesken Buhranı (Kiraların artması üzerine), Nr. 7534, s. 1, süt. 5

... Enver, Türkçe'de (Han) Kelime-i Mühimmesi, Nr. 7534, s. 2, süt. 1-2

1 Şubat 1918 : İmzasız, Brest-Litovsk'da (Sulh Müzakeratına dair), Nr. 7535, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İsveç-Finlandiya, Romanya Rusya (Aralarındaki muharebeye dair), Nr. 7535, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân'da Müzakerat, Nr. 7535, s. 1, süt.6

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -1- (Bulgaristan'ın tekemmülü), Nr. 7535, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Sulh Müzakeratı Tekrar Başladı, Nr. 7535, s. 2, süt.4-5

... Terzi-zade (Osman Zeki), Nr. 7535, s. 2, süt. 6

2 Şubat 1918 : İmzasız, Mesail-i Maddiye, Nr. 7536, s. 1, süt. 1

... İmzasız, 30 Kanun-ı Sani Sulh Müzakeratı, Nr. 7536, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Londra ve Paris Üzerinde Bir Taarruz, Nr. 7536, s.1, süt. 5-6

... İmzasız, İbtidai Mekteblerinde Yenilik, Nr. 7536, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7536, s. 2, süt. 3-4

3 Şubat 1918 : İmzasız, Fransa (Savaş içindeki durumu), Nr. 7537, s. 1, süt.1

... İmzasız, Sulh Müzakeratında (Ukraynalı'lar üzerine), Nr. 7537, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Rusya-Romanya Kat'-i Münasebeti, Nr. 7537, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (41. ictima'ı), Nr. 7537, s. 1, süt.6

... İmzasız, Sulh Müzakeratı, Nr. 7537, s. 2, süt. 3-4-5

4 Şubat 1918 : İmzasız, İhtisas Mektebleri, Nr. 7538, s. 1, süt. 1

... İmzasız, İngiltere ve İran (Cenubî İran ne Olacak?), Nr. 7538, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Lenin'e Karşı (İkinci bir su-i kasd), Nr. 7538, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Macaristan'da Fırkalar, Nr. 7538, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Ziraat Bankaları (Halkı ikaz etmek üzere), Nr. 7538, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Memleketimiz İktisadiyatına Bir Nazar, Nr. 7538, s. 2, süt. 1-2

... Acele Satılık Köşk, Hane, Nr. 7538, s. 1, süt. 6

5 Şubat 1918 : İmzasız, Çerenin ve Nutukları, Nr. 7539, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Sulh Müzakeratında Ukrayna Heyeti, Nr. 7539, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, 1334 Senesi Muvazene-i Umûmîyesi, Nr. 7539, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Hariciye Nazır Vekilimizin Meclis-i Mebûsân Hariciye Encümeninde Vakı' olan Beyanatı, Nr. 7539, s. 2, süt.1-2-3-4

6 Şubat 1918 : İmzasız, Halil Bey'in Nutku (Hariciye nazırının nutku), Nr.7540, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Brest-Litovsk Sulh Müzakeratı, Nr. 7540, s. 1, süt.2-3

... İmzasız, Ukrayna Hükümeti (Bolşeviklerin eline mi geçti?), Nr. 7540, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Vilayet Merkezlerinde İdariler, Nr. 7540, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (45. ictima'ı), Nr. 7540, s. 2, süt.3

... İmzasız, İkinci Bir Rus Kuvvetinin Teslimi, Nr. 7540, s. 2, süt.4-5

7 Şubat 1918 : İmzasız, İtilaf ve Harb, Nr. 7541, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Rusya, Lehistan ve Finlandiya, Nr. 7541, s. 1, süt.3-4

... İmzasız, İran ve İngiltere (Cenubi İran'daki İngiliz kuvvetleri), Nr. 7541, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Bulgaristan'da MuallimlerNr. 7541, s. 2, süt. 1-2

... Satılık Çiftlik ve Değirmen, Nr. 7541, s. 2, süt. 5

... Muallim Aranıyor, Nr. 7541, s. 2, süt. 6

... Salım Sırrı, Bularistan'da Muallimler, Nr. 7541, s. 2, süt. 1-2

8 Şubat 1918 : İmzasız, Ağır Bir Yük (Savaş hakkında), Nr. 7542, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Hilal-i Ahmer Heyet-i İdaresinde (Besim Ömer Paşa'nın İstifası), Nr. 7542, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7542, s. 2, süt. 3-4

... Perto Kuvvet İksiri, Nr. 7542, s. 2, süt. 6

9 Şubat 1918 : İmzasız, Mekteb-i Mülkiye, Nr. 7543, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Bolşevikler ile Sulh? (Brest-Litovsk'da müzakeratın devamı), Nr. 7543, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Avusturya Kabinesi (İstifa ve imparator'un reddi), Nr. 7543, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Kira Meselesi (Emlak sorunu), Nr. 7543, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Dar-ül-Bedayi'nin Yeni Bir Temsili (Füruzan), Nr. 7543, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Şehrimizde İsveç Heyet-i Askeriyesi, Nr.7543, s.2, süt.3

... İmzasız, Erzak Temininde (Kemaleddin ve Cevdet Biraderler), Nr. 7543, s. 2, süt. 6

10 Şubat 1918 : İmzasız, Harb-i Umumî'nin İlk Sulhu: "Ukrayna" ile İttifak Arasında Dün Sabah Saat İkide İmza Olundu, Nr. 7544, s. 1, süt.1-2-3-4-5

... Hüseyin Hüsameddin, Türk Hakanları -1-, Nr. 7544, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Brest-Litovsk Sulh Müzakeresi, Nr. 7544, s. 2, süt.3-4

11 Şubat 1918 : İmzasız, Ukrayna Sulhundan Sonra (Ukrayna ile yapılan sulh üzerine), Nr. 7545, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Bütün Rusya'da Açlık Tehdidi, Nr. 7545, s. 1, süt.3-4

... İmzasız, Dar-ül-fünun Teşkilatı, Nr. 7545, s. 1, süt. 5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Türk Hakanları, Nr. 7545, s. 2, süt.1-2

... Frengi ve Belsoğukluğunun Kontrolü (ve Kat'i Tedavisi), Nr. 7545, s. 2, süt. 6

14 Şubat 1918 : İmzasız, Romanya'nın Vaziyeti, Nr. 7548, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Bir iade-i Münasebat (Rusya ile 10 Şubat 1334'de iade-i münasebat etmemize dair), Nr. 7548, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Amerika'nın Yardımı (İtilaf Devletleri'ne yapılan yardım), Nr. 7548, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Temizlik Meselesi - Şehrimizin Sıhhati, Nr. 7548, s. 1, süt. 4-5

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti? -2- (Bulgaristan'ın tekemmülü), Nr. 7548, s. 2, süt. 1-2

... Uyuz Hastalığının Tedavisinde "Galol", Nr. 7548, s. 2, süt. 6

15 Şubat 1918 : İmzasız, Ukrayna Hükümeti ile ilk Sulh (Mahsulat-1 Zıraiye ve Sınaiye mübadelesi), Nr. 7549, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Karadeniz Boğazı'nda Tünel İnşası, Nr. 7549, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Amerika Res'-i Cumhuru Cevap Veriyor (Brest-Litovsk müzakeratına dair), Nr. 7549, s. 1, süt. 4-5

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Zıraat ve Ticaret Encümeni'nin açıklaması), Nr. 7549, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar tebliğ-i resmileri), Nr. 7549, s. 2, süt. 4-5

... İmzasız, Lisan Mektebi, Nr. 7549, s. 2, süt. 6

16 Şubat 1918 : İmzasız, (Leh) Kabinesinde (Yeni hükümetlerde ilk tebdilat), Nr. 7550, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Romanya'nın hali (Bratyanev'in istifası üzerine), Nr. 7550, s. 1, süt. 4

... İmzasız, İngiltere ve Sulh (Medeniyet iflasına kadar mı?, Nr. 7550, s. 1; süt. 5

... İmzasız, Rus İhtilalleri (Rusya'da ahali-i nüfus, sınaat), Nr. 7550, s. 2, süt. 1-2-3-4

... İmzasız, İngiliz Avam Kamarası'nda Müzakerat, Nr. 7550, s. 2, süt. 4

17 Şubat 1918 : İmzasız, Nüfusu Çoğaltmak, Nr. 7551, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Romanya ile Sulh (Murahhaslarımızın Bükreş'e hareketi), Nr. 7551, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İlmin Bir Zaferi: Frengi'nin Kat'i Tedavisi, Nr. 7551, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (51. ictima'ı), Nr. 7551, s. 2, süt. 1-2-3

... Ucuz Odun Kömür, Nr. 7550, s. 2, süt. 6

19 Şubat 1918 : İmzasız, Bir Vazife ve Bir Hakk, Nr. 7553, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Rusya'ya Karşı Yeniden Hareket Başlıyor, Nr. 7553, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Finlandiya Heyet-i Reisi'nin Beyanatı, Nr. 7553, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Dinî Terbiye Nasıl Verilmeli?, Nr. 7553, s. 2, süt.1-2-3

21 Şubat 1918 : İmzasız, Münasebat-ı Ticariye (Yeni uzlaşanlarla), Nr. 7555, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Bütün Cebhede Almanlar İlerliyor, Nr. 7555, s. 1, süt. 4-5

... İmzasız, Memleketimizde Frengi'nin Tahribatı, Nr. 7555, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti? -3- (Fransız İnkılabı'nın Bulgaristan'a tesiri), Nr. 7555, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmileri (Rus cebhesinde yeni zaferler), Nr. 7555, s. 2, süt. 4-5

... İmzasız, Romanya Sulh Müzakeratı Talep Eyledi, Nr. 7555, s. 2, süt. 4-5

22 Şubat 1918 : İmzasız, Rusya Tekrar Sulh İstiyor, Ahali Komiserleri İttifak-ı Şerait-i Sulhiyesi'ni Bila-kayd ve Şart Kabul Etti, Nr. 7556, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Avusturya Başverili'nin Nutku, Nr. 7556, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Alman Tebliğ-i Resmileri (Şark'da ileri harekat devam ediyor), Nr. 7556, s. 2, süt. 5-6

23 Şubat 1918 : İmzasız, Romanya ile Sulh Müzakeratı Başlamıştır - Rusya'nın Tekrar Sulh Teklifine Rağmen Harekat-ı Askeriye'nin Devamı Taleb Olunuyor, Nr. 7557, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, 1334 Senesi Umûmî Büdcesi, Nr. 7557, s. 2, süt.1-2-3

... Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı, Nr. 7557, s. 2, süt.6

24 Şubat 1918 : İmzasız, Paramızın Kuvveti, Nr. 7558, s.1, süt. 1-2

... İmzasız, Hariciye Nazırı'nın Beyanatı, Nr. 7558, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Büdce ve İaşe Müzakeresi), Nr. 7558, s. 1, süt. 6

... İmzasız, 1334 Senesi Umûmî Büdcesi - Mesarifat-ı Harbiye, Nr. 7558, s. 2, süt. 1-2-3

25 Şubat 1918 : İmzasız, Romanya ile Sulh (Akd-i sulh edilmemesi ihtimali), Nr. 7559, s.1, süt. 2

... İmzasız, Ukrayna'ya Yardım (ileri harekete dair), Nr. 7559, s. 1, süt. 4-5

... İmzasız, Rusya için Sulh (Bir zaruret halini alması üzerine), Nr. 7559, s. 1, süt. 6

... İmzasız, 1334 Senesi Umumî Büdcesi, Nr. 7559, s. 2, süt.1-2-3

26 Şubat 1918 : İmzasız, Alman Ordusu Petersburg Üzerine Yürüyor, Nr. 7560, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, 1334 Senesi Büdcesi, Nr. 7560, s. 2, süt. 1-2-3

... Satılık Hane, Nr. 7560, s. 2, süt. 6

27 Şubat 1918 : İmzasız, Rusya'da Beş Hafta (Galib Kemali Bey ile Mülakat), Nr. 7561, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Çıkmaz Yol (Bolşevik Hareketine dair), Nr.7561, s.1, süt.5

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (57. İctimâ'ı), Nr.7561, s.2, süt.1

... İmzasız, 1334 Senesi Büdcesi, Nr. 7561, s. 2, süt. 2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7561, s. 2, süt. 4-5

28 Şubat 1918 : İmzasız, Mekteb-i Mülkiye'nin Yeniden Tesisi, Nr. 7562, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Rusya'ya Teklif Edilen Şerait-i Sulhiye, Nr. 7562, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Kont (Hertling)'in Yeni Beyanatı - Sulh-ı Umûmî, Nr. 7562, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7562, s. 2, süt. 5-6

1 Mart 1918 : İmzasız, Ziya ve İrfan, Nr. 7563, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Çocuk ve Fiyatı (Besim Ömer Paşa ile Mülakat, Nr. 7563, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Maarif-i Umûmîye'nin Büdcesi Müzakeresi, Nr. 7563, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, 1334 Büdcesi, Nr. 7563, s. 2, süt. 3-4-5

... Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr. 7563, s. 2, süt.6

2 Mart 1918 : İmzasız, Bir Tecrübe ve Bir Netice, Nr. 7564, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, (Çerenin)'in Romanya Kralıyla Mülakatı, Nr. 7564, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Dinî Terbiye Hakkında, Nr. 7564, s. 1, süt. 5

... İsmail Hakkı, Halk İçin, Nr. 7564, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti? -4- (Bulgar maarif-i umumiyesinin tekemmülü), Nr. 7564, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, İlkbahar Harbi (Garbda hazırlık), Nr. 7564, s. 2, süt.2-3

... İmzasız, Rus Hafif Filosu'nun Zaptı, Nr. 7564, s. 2, süt. 4-5

... Müzayede ile Satılık Köşk, Nr. 7564, s. 2, süt. 6

3 Mart 1918 : İmzasız, İngiltere ve Sulh, Nr. 7565, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Japonya Rusya'ya Müdahale Ediyor, Nr. 7565, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Fransa'da Sulh İsteriz Diye Bağıranlar, Nr. 7565, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (60. ictima'ı), Nr. 7565, s. 1, süt.5

... İmzasız, Nüfus Meselesi, Nr. 7565, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Garb'da Taarruz (Kiyef'in Zabtı), Nr. 7565, s. 2, süt.4-5

4 Mart 1918 : İmzasız, Berlin, 3 Mart - Bugün saat beşte Rusya ile Sulh İmza Edilmiştir, Nr. 7566, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Şura-yı Devlet Adliye Büdcesi, Nr. 7566, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Erzurum'a Doğru - Rize'nin Tahliyesi, Nr. 7566, s. 2, süt. 4-5

5 Mart 1918 : İmzasız, Yeni Sulh, Nr. 7567, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Batum, Ardahan ve Kars'ın Derhal Rus Askerleri Tarafından Tahliyesi Teklifimizi Ruslar Kabul Ettiler. Üçüncü Sulh, Nr. 7567, s. 1, süt. 2-3-4-5-6

... İmzasız, Nüfus Meselesi, Nr. 7567, s. 2, süt. 1-2-3-4

... Resimli ve Dirhenle Tarifli (Aş Evi), Nr. 7567, s. 2, süt. 5

6 Mart 1918 : İmzasız, Berlin, 4 Mart (Resmi) - Romanya Mütareke Şartlarımızı Kabul Etti - Bir Hafta Sonra Romanya Sulhu'da İmza Olunacak, Nr. 7568, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, Nr. 7568, s. 2, süt. 1-2-3

7 Mart 1918 : İmzasız, Üçüncü Sulh da Akd Olundu: Bükreş 5 Mart - Romanya ile Sulh İmza Edilmiştir, Nr. 7569, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Rusya ve Kafkasya Hakkında Bir Mülakat, Nr. 7569, s. 2, süt. 1-2-3

... İmzasız, Sulhlar Münasebetiyle, Nr. 7569, s. 2, süt. 3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umumiye'den tebliğ), Nr. 7569, s. 2, süt. 4-5

8 Mart 1918 : İmzasız, Lord (Lansdoven)'in İkinci Mektubu, Nr. 7570, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, İtilaf Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesine Muvakkat Ediyor, Nr. 7570, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Reji meselesinin müzakeresi), Nr.7570, s.1, süt.4-5-6

... Mehmet Ata, Üç Sulha Dair -1-, Nr. 7570, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Petersburg Serbest Liman İlan Olunuyor, Nr. 7570, s. 2, süt.4-5

9 Mart 1918 : İmzasız, Garb, Nr. 7571, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Almanya - Finlandiya Sulhnamesi, Nr. 7571, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Alman Terbiyesi ve Millî Harsımız, Nr. 7571, s. 1, süt. 5-6

... Kasım İzzeddin, Vereme Karşı Mücadele, Nr. 7571, s. 2, süt.1-2

... İmzasız, Karadeniz'de Seferler, Nr. 7571, s. 2, süt. 3

... Terzi-zade (Osman Zeki), Nr. 7571, s. 2, süt. 6

10 Mart 1918 : İmzasız, İran'ın Londra'ya Bir Tebliği, Nr. 7572, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, Nr. 7572, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân: İaşe-i Umûmîye Kanunu'nun Müzakeresi, Nr. 7572, s. 2, süt. 1-2-3-4

... İmzasız, İngiltere'nin Yevmî Mesarifi: 2,5 Milyon Lira, Nr. 7572, s. 2, süt. 4-5

11 Mart 1918 : İmzasız, Denizciliğimiz, Nr. 7573, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, İngiliz Maliye Nazırı'nın Beyanatı, Nr. 7573, s. 1, süt.2-3

... İmzasız, Fransız Hariciye Nazırı'na Cevab, Nr.7573, s.1, süt.3-4

... İmzasız, İaşe Kanunu Müzakeresinin Devamı, Nr. 7573, s. 1, süt. 5-6

... Mehmet Ata, Sulhlara Dair -2- (Rusya'nın Esbab-ı inhilali), Nr. 7573, s. 2, süt. 1-2

... Lisan Tedrishanesi, Nr. 7573, s. 2, süt. 4

... Satılık Yeni Kayık, Nr. 7573, s. 2, süt. 6

12 Mart 1918 : İmzasız, Vatan Aksamında, Nr. 7574, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Erzurum'a Doğru, Nr. 7574, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Petersburg'daki karışıklığın devamı, Nr. 7574, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Devre-i ictima'), Nr. 7574, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, Nr. 7574, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7574, s. 2, süt. 4-5

13 Mart 1918 : İmzasız, Bir Tayyareci Daha (Yüzbaşı Bodeke'nin Vefatı), Nr. 7575, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Cemiyet-i Akvam, Nr. 7575, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Terbiyenin Vahdeti (Konferans), Nr. 7575, s. 2, süt.3

15 Mart 1918 : İmzasız, Odesa'nın Müttefikler Tarafından İşgali, Nr. 7577, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Japonya Sibirya'ya Müdahale Edecek mi?, Nr. 7577, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (iaşe kanunu müzakeresine devam, Nr. 7577, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Meclis-i Ayan (Bahriye büdcesi müzakeresi), Nr. 7577, s. 2, süt. 1

... Edebiyat-ı Umûmîye mecmuası, Nr. 7577, s. 2, süt.5

... Satılık Haneler, Nr. 7577, s. 2, süt. 6

16 Mart 1918 : İmzasız, Şems-i Tali, Nr. 7578, s. 1, süt. 1

... İmzasız, İngiliz Ablukası Bir Defa Daha Yarıldı, Nr. 7578, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Avusturya-Macaristan'ın Ziyaretleri, Nr. 7578, s. 1, süt. 4

... İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi-3-, Nr. 7578, s. 2, süt. 1-2

... Hanımefendilere (Hanımlara mahsus eşya pazarı), Nr. 7578, s. 2, süt. 5

17 Mart 1918 : İmzasız, Ecmal-i Ahval, Nr. 7579, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Felemenk'in Müşkül Vaziyeti, Nr. 7579, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Mühim Bir Layiha-i Kanuniye (İktisad Nezareti Teşkili Teklifi), Nr. 7579, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (70. ictima'ı), Nr. 7579, s. 2, süt.1

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr. 7579, s. 2, süt. 3-4-5

18 Mart 1918 : İmzasız, Cereyan-ı Efkar, Nr. 7580, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Rusya'da Yine Çarlık Teşekkül Edecek mi?, Nr. 7580, s. 1, süt. 2-3

... İmzasız, Çanakkale Muzafferiyetimizin devr-i senesi, Nr. 7580, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, Nr. 7580, s. 2, süt. 3-4-5

... Satılık Piyano, Nr. 7580, s. 2, süt. 5

19 Mart 1918 : İmzasız, Köylerimiz ve Köylülerimiz, Nr. 7581, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Almanlar Garb'da Taarruza geçecekler mi?, Nr. 7581, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Muhacirin Müdüriyetinden Ne Beklenebilir?, Nr. 7581, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Sıhhi Haberler (Lekeli hummaya dair), Nr. 7581, s. 2, süt. 4

20 Mart 1918 : İmzasız, Tedrisat-ı Aliye, Nr. 7582, s. 1, süt. 1-2-3

... İmzasız, Romanya Kabinesi, Nr. 7582, s. 1, süt. 5

... İmzasız, Sulh Müzakerelerinin Tarihi, Nr. 7582, s. 2, süt. 1-2

... İmzasız, Felemenk Hükümeti'nin İtilafa Cevabı, Nr.7582, s.2, süt.4-5

... İmzasız, Çapamarka (Nefis pirinç unu), Nr. 7582, s. 2, süt. 6

21 Mart 1918 : İmzasız, Umûmî Sulh Müzakeratı başladı mı?, Nr. 7583, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İtilafcılar ve Bî-taraflar, Nr. 7583, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, Nr. 7583, s. 2, süt. 1-2

... Satılık Kayık, Nr. 7583, s. 2, süt. 5

22 Mart 1918 : İmzasız, İngiltere'nin Borcu, Nr. 7584, s. 1, süt. 2

... İmzasız, Garb Cebhesinde Kim Taarruz Edecek, Nr. 7584, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Ormanların Muhafazası, Nr. 7584, s. 2, süt. 1

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr. 7584, s. 2, süt. 4-5

23 Mart 1918 : İmzasız, Kaf Dağı (ve öteleri), Nr. 7585, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, Japonya'nın Haricî Siyaseti, Nr. 7585, s. 1, süt. 3-4

... İmzasız, Kırım Hükümeti, Nr. 7585, s. 1, süt. 6

... İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, Nr. 7585, s. 2, süt. 1-2

24 Mart 1918 : İmzasız, Vaziyete Bir Nazar, Nr. 7586, s. 1, süt. 1-2

... İmzasız, İsveç'in Siyaseti, Nr. 7586, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İtilafın Beyannamesi, Nr. 7586, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Garb Cebhesinde Alman Taarruzu, Nr. 7586, s. 1, süt. 5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (74. ictima'ı), Nr. 7586, s. 2, süt.3

... İmzasız, Kayser Hazretleri Bizzat Kumandanlıkta, Nr. 7586, s. 2, süt. 4-5

25 Mart 1918 : İmzasız, Garb Taarruzları, Nr. 7587, s. 1, süt. 1

... İmzasız, Garb Taarruzu (Meydan muharebesinin kazanılmasına dair), Nr. 7587, s. 1, süt. 2-3

... Kazım, Musikî Hayatı, Nr. 7587, s. 2, süt. 1-2

26 Mart 1918 : İmzasız, Paris İhtihkamının Uzun Menzilli Topları, Nr. 7588, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Şehrimizde Lekeli Humma, Nr. 7588, s. 2, süt. 6

27 Mart 1918 : İmzasız, Tarihin En Büyük Harbi Şiddetle Devam Ediyor, Nr. 7589, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Büyük Meydan Muharebesi Devam Ediyor, Nr. 7589, s. 2, süt. 4-5

... İmzasız, Muhabbet-i Belediye, Nr. 7589, s. 1, süt. 1

28 Mart 1918 : İmzasız, Harb Yeni Bir Sayfaya Girmiştir, Nr. 7590, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (76. ictima'ı), Nr. 7590, s. 2, süt.2

... İmzasız, Alman Taarruzları Devam Eylemektedir, Nr. 7590, s. 2, süt. 3-4

31 Mart 1918 : İmzasız, Odesa'ya Dair, Nr. 7593, s. 1, süt. 2

... İmzasız, İtalyan Cebhesinde, Nr. 7593, s. 1, süt. 3

... İmzasız, Garb Taarruzları Devam Ediyor, Nr.7593, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (78. ictima'ı), Nr.7593, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Üç Kişiye Bir Ekmek, Nr.7593, s.2, süt.5

1 Nisan 1918 : İmzasız, Garb Taarruzunda Yeni Terakkiler, Nr.7594,s.1, süt.2-3

... İmzasız, Ukrayna ve Programı, Nr.7594, S.1, süt.4

... İmzasız, Klemanson'un Almanlar Hakkındaki Takdiratı, Nr.7594, s.1, süt.5

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (79. ictima'ı), Nr.7594, s.2, süt.1-2-3

3 Nisan 1918 : İmzasız, Alman Taarruzu'nun Devamı, Nr.7594, s.1, süt.4

... İmzasız, Harb ve İspanya, Nr.7596, s.1, süt.3

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -5-, Nr.7596, s.1, süt.4-5

... Cevad Rüşdü, (Şile)'de Zıraî Faaliyet, Nr.7596, s.2, süt.12

... Yusuf Razi, Nigar Hanım'ın Defni, Nr.7596, s.2, süt.3

4 Nisan 1918 : İmzasız, Kont (Çerenin)'in Nutku, Nr.7597, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Şehrimiz, Nr.7597, s.1, süt.1

... İmzasız, Lekeli Humma Niçin Artıyor, Nr.7597, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebusan dağıtılacak mı?, Nr.7597, s.2, süt.1

... Acele Satılık Hane, Nr.7597, s.2, süt.5

... İmzasız, Terzi-zade Osman Zeki, Nr.7597, s.2, süt.6

5 Nisan 1918 : İmzasız, ... İmzasız, Harbin Mesuliyeti, Nr.7598, s.1, süt.1

... İmzasız, Avrupada'ki Öğrencimizin Teftişi, Nr.7598, s.1, süt.4-5

... İmzasız, (Klemanso)'nun Sulh Manevrası, Nr.7598, s.1, süt.2-3

... İbrahim Hikmet, Harb ve Kadın -1-, Nr.7598, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Tebliğ-i Resmisi), Nr.7598, s.2, süt.4

... Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası, Nr.7598, s.2, süt.6

... Edebiyat Mecmuası, Nr.7598, s.2, süt.6

6 Nisan 1918 : İmzasız, Gazilerimiz, Nr.7599, s.1, süt.1

... İmzasız, Almanlar'ın Garb Taarruzu, Nr.7599, s.1, süt.2

... İmzasız, Kırım Türkleri'nin Tarihine Bir Nazar, Nr.7599, s.1, süt.4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7599, s.2, süt.3-4

7 Nisan 1918 : İmzasız, Konyalı'ların Tecrübesi, Nr.7600, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Alman Taarruzu Yeniden Başladı, Nr.7600, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Batuma Doğru, Nr.7600, s.1, süt.4

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -6- (Bulgar harsının tarih-i tekemmülüne bir nazar), Nr.7600, s.1, süt.5-6

... Ali Naci, Zamane Hikayesi (Zavallı Kamil Efendi!... Şekir yiyemeden gitti), Nr.7600, s.2, süt.1-2-3-4-5

8 Nisan 1918 : İmzasız, Ukrayna'da (Alman askerlerinin başkumandanlığı) Nr.7601, s.1, süt.4

... İmzasız, Boğazlar Hakkında Bir Vesika, Nr.7601, s.1, süt.2-3

İbrahim Hikmet, Harb ve Kadın -2-, Nr.7601, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İaşe Meselesi, Nr.7601, s.2, süt.1

9 Nisan 1918 : İmzasız, Trabzon, Erzurum (Savaştaki durumlarına dair), Nr.7602, s.1, süt.1

... İmzasız, Amerika ve Harb (Wilson'un nutku etrafında), Nr.7602, s.1, süt.3

... İmzasız, Kırım'a dair ma'lumat-ı Umûmîye, Nr.7602, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Edebi Musahabe (Hikayeciliğe dair), Nr.7602, s.2, süt.1-2-3

10 Nisan 1918 : İmzasız, Mübaheşeler, Nr.7603, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Japon Müdahalesi, Nr.7603, s.1, süt.3

... İmzasız, Klemanso Çerenin Hadisesi, Nr.7603, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Mahkeme-i Tarih Huzurunda, Nr.7603, s.2, süt.1-2-3

12 Nisan 1918 : İmzasız, Gayeler (Savaşa katılan devletlerin amaçları hakkında), Nr.7605, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb Taarruzunun Devamı, Nr.7605, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İngiltere'de (Harbin tehlikeli safhası), Nr.7605, s.1, süt.4

... İbrahim Hikmet, Harb ve Kadın -3-, Nr.7605, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Meyve ve Sebze Kurutmak Sanatı, Nr.7605, s.2, süt.1-2-3

13 Nisan 1918 : İmzasız, Alman Taarruzu Devam Ediyor, Nr.7606, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Amerika'nın Muaveneti, Nr.7606, s.1, süt.4

... İmzasız, Çerenin-Klamenso Hadisesi (Fransız başvekilinin cevab-ı resmisi), Nr.7606, s.1, süt.5-6

... Rûfi, Hakiki Şifa, Nr.7606, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rusya-Ukrayna Sulhu için, Nr.7606, s.2, süt.4-5

14 Nisan 1918 : İmzasız, Piyasada Muvazenet, Nr.7607, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Flemenk'te Nümayişler, Nr.7607, s.1, süt.4

... İmzasız, İaşe-i Umûmîye Kanunu, Nr.7607, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Lekeli Hummaya karşı Mücadele, Nr.7607, s.2, süt.3

... Çiftçilere ve Fabrikacılara (Ziraat ve Harman Makineleri), Nr.7607, s.2, süt.6

15 Nisan 1918 : İmzasız, Fransız Kumandanının Bir Beyannamesi, Nr.7608, s.1, süt.2

... İmzasız, Garb'daki Meydan Muharebesi, Nr.7608, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Çerenin-Klemanso Kavgası, Nr.7608, s.1, süt.5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Boğdı Han, Nr.7608, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7608, s.2, süt.4-5

16 Nisan 1918 : İmzasız, Halk İçin (Savaşta halkın durumuna dair), Nr.7609, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İngiltere'ye Hücum, Nr.7609, s.1, süt.4

... İmzasız, Besarabya-Yahud (Bucak), Nr.7609, s.1, süt.5-6

17 Nisan 1918 : İmzasız, Kont Çerenin (Çerenin'in savaştaki rolüne dair), Nr.7610, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb Taarruzu ilerliyor, Nr.7610, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Cihan Harbi (İngiltere ve Amerika filoları), Nr.7610, s.1, süt.4

... İmzasız, Kont (Çerenin)'in İstifası, Nr.7610, s.1, süt.5-6

... Kâzım, Mûsikî Hayatı (Nağme-Usul-Darb), Nr.7610, s.2, süt.1-2

19 Nisan 1918 : İmzasız, Konferans (ictimai hayata dair), Nr.7612, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanların Taarruzu Şiddetleniyor, Nr.7612, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İstanbul Mahallelerinde Sıhhi Tahribat, Nr.7612, s.1, süt.5

... İmzasız, Müzakerat-ı Maliye'nin Hitamı, Nr.7612, s.2, süt.3

... Dr.Rıfat Celaleddin, Nr.7612, s.2, süt.6

20 Nisan 1918 : İmzasız, Faaliyet-i İktisadiye, Nr.7613, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya-Avusturya Münasebeti, Nr.7613, s.1, süt.3

... İmzasız, Finlandiya Temizleniyor, Nr.7613, s.1, süt.4

... Mehmet Ata, Mahkeme-i Tarih Huzurunda -2-, Nr.7613, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Dünkü Konferans (Dar-ül fünün konferans salonunda Hamdi Bey tarafından ictimâî hayat üzerine verilen konferans), Nr.7613, s.2, süt.4

... İmzasız, Lekeli Humma (İstanbul'da lekeli hummanın artışı), Nr.7613, s.2, süt.5

21 Nisan 1918 : İmzasız, Garb Taarruzu (Taarruzun son durumu), Nr.7614, s.1, süt.2

... İmzasız, Vilayet-i Şarkiyemizin İstihlası, Nr.7614, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Avusturya Buhranı, Nr.7614, s.1, süt.5

... İmzasız, Ukrayna Heyet-i Sefareti (İstanbul'a gelmeleri), Nr.7614, s.2, süt.1

... İmzasız, İaşe Meclisinin İctimâî, Nr.7614, s.2, süt.1-2

... Terzi-zade Osman Zeki, Nr.7614, s.2, süt.6

22 Nisan 1918 : İmzasız, Yeni Yerlerin İdaresi, Nr.7615, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb Taarruzu, Nr.7615, s.1, süt.2

... İmzasız, Kırımlı Kardeşlerimiz Hakkında Mülakat, Nr.7615, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Amerika'da (Bahriye Nazırı'nın beyanatı), Nr.7615, s.1, süt.6

... İmzasız, Bir Temiz Havlu Uğruna, Nr.7615, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Boğaziçi Köprüsü, Nr.7615, s.2, süt.3

... İmzasız, Serbest Ekmek Satışları, Nr.7615, s.2, süt.4

24 Nisan 1918 : İmzasız, Et ve Zeytinyağ Meselesi, Nr.7617, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Hususî Telgraflar (Şark'tan çekilen telgraflar), Nr.7617, s.1, süt.4

... İmzasız, Garb Taarruzu (Alman harekatı), Nr.7617, s.1, süt.5-6

... Osman Şerafeddin, Frengi Hakkında Birkaç Söz, Nr.7617, s.2, süt.1-2

25 Nisan 1918 : İmzasız, Macaristan'da (Yeni kabinenin teşekkülü hakkında), Nr.7618, s.1, süt.1

... İmzasız, İran'da (Kapitülasyonların Feshi), Nr.7618, s.1, süt.3

... İmzasız, Alman Harbiye Nazırının Beyanatı, Nr.7618, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Mahkeme-i Tarih Huzurunda -3-, Nr.7618, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7618, s.2, süt.4-5

26 Nisan 1918 : İmzasız, İngiliz Kuvâ-yı Bahriyesi'nin Taarruzu, Nr.7619, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Macaristan'da (Savaşta son durum), Nr.7619, s.1, süt.3-4

27 Nisan 1918 : İmzasız, Numune Köyleri (Köyler hakkında verilen konferansa dair), Nr.7620, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Japonya İşleri, Çin ile İtilaf, Nr.7620, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kırımlı Kardeşlerimizle Hasbıhal, Nr.7620, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İtalyanlar İmdada Geliyor, Nr.7620, s.2, süt.1

... Devlet-i Osmaniye Tarihi (Mehmet Ata), Nr.7620, s.2, süt.1-6

28 Nisan 1918 : İmzasız, Avusturya Kabinesi Buhranı, Nr.7621, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kars'ın Zabtı ve İstihlası, Nr.7621, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7621, s.2, süt.3-4

... Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7621, s.2, süt.6

4 Mayıs 1918 : İmzasız, Sivastopol Almanlar'ın Elinde, Nr.7627, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Ukrayna İhtilali, Nr.7627, s.1, süt.5

... Mehmet Ata, ... İmzasız, Berlin Kongresi -1-, Nr.7627, s.2, süt.1-2-3

5 Mayıs 1918 : İmzasız, Ukrayna Hükümeti Nasıl Oldu (Alman başvekilinin açıklaması), Nr.7628, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İki Tarafın Yeni Muharebe Hazırlıkları, Nr.7628, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Avusturya-Macaristan'da Millî Muhtariyetler, Nr.7628, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7628, s.2, süt.3-4

... İmzasız, İspanya ile Muharebe, Nr.7628, s.2, süt.5

... Uyuz Hastalığında (Pertev Merhemi), Nr.7628, s.2, süt.6

6 Mayıs 1918 : İmzasız, (Kiyef) Şehrindeki Hükümet, Nr.7629, s.1, süt.2-3

... Mehmet Ata, Sivastopol'a Dair Hatırat-ı Tarihiye, Nr.7629, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Garb Cebhesi (Son durum), Nr.7629, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den tebliğ), Nr.7629, s.2, süt.4-5

7 Mayıs 1918 : İmzasız, İfademizde İnkılab (Dil meselesi üzerine), Nr.7630, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Romanya Sulhu İmza Ediliyor, Nr.7630, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Ukrayna Vak'asının İç Yüzü, Nr.7630, s.1, süt.5-6

... Kâzım, Mûsikî Hayatı, Nr.7630, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Şeker Ticareti (Şeker sıkıntısına dair), Nr.7630, s.2, süt.3

... Kiralık ve Satılık Köşk, Nr.7630, s.2, süt.6

8 Mayıs 1918 : İmzasız, Yeni Ukrayna Hükümeti, Nr.7631, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İrlanda'da Nümayişler, Nr.7631, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Rus İhtilaleri, Nr.7631, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Romanya ile de Sulh Akd Edildi, Nr.7631, s.2, süt.4-5

9 Mayıs 1918 : İmzasız, Bükreş Sulhu ve Müttefikler, Nr.7632, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Şark'da İngilizler'in Hezimetle Sonuçlanan İkinci Taarruzu, Nr.7632, s.1, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Sulh ve İngilizler (İngiltere'nin sulha ait görüşleri), Nr.7632, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (İtilaf Devletleri tebliğ-i resmileri), Nr.7632, s.2, süt.5-6

10 Mayıs 1918 : İmzasız, Bükreş Sulhunun Tarihi Celsesi, Nr.7633, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İstikraz-ı Dahili Terazisi, Nr.7633, s.1, süt.3-4

... İmzasız, İtilaf ve Şimali Rusya, Nr.7633, s.2, süt.1-2

... Temaşa Mecmuası, Nr.7633, s.2, süt.5

11 Mayıs 1918 : İmzasız, İstanbul'da Hastalık (Lekeli Humma'nın artmasına dair), Nr.7634, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bükreş Sulhu'nun Tesiratı, Nr.7634, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Yeni Macar Kabinesi (Yeni kabinenin teşkili), Nr.7634, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -8- (Bulgar irfanının kökleri), Nr.7634, s.2, süt.1-2

... Mehmet Hüdaverdi (Diş tabibi), Nr.7634, s.2, süt.6

12 Mayıs 1918 : İmzasız, Gaile-i Ekonomi, Nr.7635, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Yeni Bir Taarruz mu?, Nr.7635, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, Nr.7635, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Bükreş Sulhu (Bükreş Sulhu'na dair beyanat), Nr.7635, s.2, süt.1

... İmzasız, Lekeli Humma (34 vak'aya raslanması), Nr.7635, s.2, süt.4

13 Mayıs 1918 : İmzasız, Uzlaşmak (Savaşın sona erdirilmesine dair), Nr.7636, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Şerefli ve Devamlı Sulh (Şimdilik mümkün değil), Nr.7636, s.1, süt.3

... İmzasız, İngiltere'de Muhalefet Şiddetleniyor, Nr.7636, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Amerika'da Yeni Bir Ceza Kanunu, Nr.7636, s.2, süt.4

15 Mayıs 1918 : İmzasız, Şimali Kafkasya (Kafkasya'nın durumu), Nr.7636, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Avusturya İmparatoru'nun Yeni Bir Mektubu, Nr.7638, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Posta ve Telgraf Nazırı'yla Mülakat, Nr.7638, s.1, süt.5-6

... Cevad Rüşdü, İstanbul Teşkilat-ı Zıraiyesi'ne Dair, Nr.7638, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İsviçre'de Fransız Casusluğu, Nr.7638, s.2, süt.3

16 Mayıs 1918 : İmzasız, Bizim Ressamlarımız (Yeni açılan resim salonu üzerine), Nr.7639, s.1, süt.1

... İmzasız, Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, Nr.7639, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Avrupa'da Talebemizin Teftişi, Nr.7639, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7639, s.2, süt.3-4

... Hür Çocuk (Resimli, Edebi, Bilmeceli Dergi), Nr.7639, s.2, süt.6

... Hanımlar Alemi (Tablolar, istifadeli yazılar), Nr.7639, s.2, süt.6

17 Mayıs 1918 : İmzasız, Kuvvetli Bir Türkiye, Nr.7640, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İmparator Şarl Hazretleri Şehrimizde, Nr.7640, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Sulh Muahedesinden Sonra Romanya, Nr.7640, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7640, s.2, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7640, s.2, süt.6

18 Mayıs 1918 : İmzasız, Kadınlar ve Okumak (Kadınların eğitimi üzerine), Nr.7641, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İmparator Şarl ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyareti, Nr.7641, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Berlin Kongresi (Kongrede Osmanlı Murahhısları), Nr.7641, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7641, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7641, s.2, süt.4-5

19 Mayıs 1918 : İmzasız, Avusturya-Macaristan Hükümdarı İmparator Birinci (Şarl) ile İmparatoriçe (Zita) Hazretlerinin Ziyaretleri, Nr.7642, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Trabzon ve Erzurum ahalisi), Nr.7642, s.2, süt.1-2-3

20 Mayıs 1918 : İmzasız, Haşmetli Avusturya İmparatoru Birinci (Şarl) ve İmparatoriçe'nin Ziyaretleri, Nr.7643, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Merasim Dairesinde), Nr.7643, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Lekeli Humma (24 saatte 27 yeni vak'a), Nr.7643, s.2, süt.4

... Yeni Zıraat Dergisi: Bahçevan, Nr.7643, s.2, süt.5

21 Mayıs 1918 : İmzasız, Haşmetli Avusturya-Macaristan İmparatoru'nun Ziyareti, Nr.7644, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Karadeniz Filosu'nun Kıymet ve Keyfiyeti, Nr.7644, s.2, süt.1-2

22 Mayıs 1918 : İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7645, s.2, süt.5-6

... İmzasız, İmparator ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyaret ve Avdetleri, Nr.7645, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Türkmen Aşiretleri'nde Dinî Hayat, Nr.7645, s.2, süt.1-2

24 Mayıs 1918 : İmzasız, İtilaf Taarruzu, Nr.7647, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Avusturya İmparatoru'nun Seyahati, Nr.7647, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Türkistan Cumhuriyeti, Nr.7647, s.1, süt.6

25 Mayıs 1918 : İmzasız, Rusya'da Yeni Bir Cumhuriyet, Nr.7648, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Veli Efendi Çayırında İlkbahar At Koşuları, Nr.7648, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bükreş Sulhu Hakkında, Nr.7648, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturay-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7648, s.2, süt.4-5

26 Mayıs 1918 : İmzasız, Ukrayna Ordusu, Nr.7649, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Kömür Meselesi Hakkında Rapor, Nr.7649, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Bandırma'da At Yarışları), Nr.7649, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Karadeniz Filosu'ndan Firar Edenler, Nr.7649, s.2, süt.4-5

... Macid Mehmed Karakaş (Büyük Tuhafiye), Nr.7649, s.2, süt.6

27 Mayıs 1918 : İmzasız, Çin-Japon Sulhu, Nr.7650, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -9-, Nr.7650, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7650, s.1, süt.4

... Satılık İcra-hane, Nr.7650, s.2, süt.6

28 Mayıs 1918 : İmzasız, Sırbistan ve Kafkasya Hakkında Mülakat, Nr.7651, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Büyük Bir Taarruz Arefesinde miyiz? (İngiliz Başvekili'nin Beyanı), Nr.7651, s.1, süt.5-6

29 Mayıs 1918 : İmzasız, Garb'da Yeni Taarruz Başladı (Almanlar Sen Nehrine İndiler), Nr.7652, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Rusya'nın Almanya'ya Notası, Nr.7652, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (iaşe işleri), Nr.7652, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den), Nr.7652, s.2, süt.4-5

30 Mayıs 1918 : İmzasız, Avusturya İşleri, Nr.7653, s.1, süt.1

... İmzasız, Yeni Taarruz Şiddetle Devam Ediyor, Nr.7653, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Vagon İşleri (iaşe meclisinden), Nr.7653, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Kömür Meselesi, Nr.7653, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Veli Efendi Çayırı İkinci Koşusu, Nr.7653, s.2, süt.6

31 Mayıs 1918 : İmzasız, İran ve 1907 Mukavelesi, Nr.7654, s.1, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Kostantiniye'nin Suret-i Fethi (İstanbul'un fethine dair), Nr.7654, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Finlandiya ile Sulh, Nr.7654, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İstanbul'da Ukrayna Şefareti), Nr.7654, s.2, süt.3-4

... Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7654, s.2, süt.6

1 Haziran 1918 : İmzasız, Paris'e Doğru (Almanlar'ın Paris'e ilerlemelerine dair), Nr.7655, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Alman Orduları (Maren) Nehrine Yetiştiler, Nr.7655, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Mekedonya-Bulgaristan (Bulgar sosyalistlerine dair), Nr.7655, s.1, süt.4

... İmzasız, Dünkü Yangın (Yangın nasıl zuhur etti? Sarıgüzel yangınına dair), Nr.7655, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Yeni Rus Ordusu, Nr.7655, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın İzmit'e Seyahati), Nr.7655, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7655, s.2, süt.4-5

... Mehmet Hüdaverdi (Diş tabibi), Nr.7655, s.1, süt.6

2 Haziran 1918 : İmzasız, Yangın (Sarıgüzel yangınına dair), Nr.7656, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Taarruz Cebhesi Gittikçe Genişliyor (Almanların işgal ettikleri yerlere dair), Nr.7656, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Fransız Orduları'nın Hali, Nr.7656, s.1, süt.4

... İmzasız, Fatih Yangını Tafsilatı (Yangına uğramış ailelere dair), Nr.7656, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Kafkasya Siyaseti (Berlin'deki Murahhaslardan birinin beyanatı), Nr.7656, s.2, süt.1

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın vekaleti), Nr.7656, s.2, süt.2-3-4

3 Haziran 1918 : İmzasız, Harik-zedeler Hakkında Komisyonun Takdiri (Fatih yangını sonrası), Nr.7657, s.1, süt.2-3-4

... İmzasız, Taarruz Muvaffakiyet ile Devam Ediyor, Nr.7657, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, İstanbul'un Büyük Yangınları -1-, Nr.7657, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Yeni İttifak, Nr.7657, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Yangın sırf bir kazadır), Nr.7657, s.2, süt.4-5

... İmzasız, Alman Taarruzu'nun Neticeleri, Nr.7657, s.2, süt.6

4 Haziran 1918 : İmzasız, İki Buçuk Ayda Almanlar ne kazandılar (Alman Taarruzuna Dair), Nr.7658, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Yangın Hakkında (Muhtelif Komisyonların Faaliyeti), Nr.7658, s.1, süt.4

... İmzasız, Bir Almanya-Japonya İttifakı Olabilir mi?, Nr.7658, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Haham başının mezuniyeti), Nr.7658, s.2, süt.3

... İmzasız, Suriye'de Sanayi, Nr.7658, s.2, süt.1-2

5 Haziran 1918 : İmzasız, Şehrimizin İmarı (Yangından sonra İstanbul'un yeniden yapılandırılması), Nr.7659, s.1, süt.1-2

... İmzasız, (Klemanso) Aleyhdarlığı Şiddetleniyor, Nr.7659, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Harikzedeler'in İskan ve İaşesi, Nr.7659, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Posta ve Telgraf İşleri, Nr.7659, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7659, s.2, süt.5-6

6 Haziran 1918 : İmzasız, Ticaret ile Siyaset, Nr.7660, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb Cebhesinde Yeni Durum, Nr.7660, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kırım Hükümeti, Nr.7660, s.1, süt.4

... Mehmet Ata, İstanbul'un Büyük Yangınları, Nr.7660, s.1, süt.5-6

... Yusuf Ziya Ortaç, Harabeler Üzerinde, Nr.7660, s.1, süt.6

... İmzasız, Harik-zedelere Muavenet, Nr.7660, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Vilayetlerde İstikraz-ı Dahili), Nr.7660, s.2, süt.3-4-5

7 Haziran 1918 : İmzasız, İran ve Turan, Nr.7661, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garbdaki Yeni Taarruza Dair, Nr.7661, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kırım Hükümeti (Müslüman Parlementosu'na dair), Nr.7661, s.1, süt.4

... İmzasız, Komşu İran'daki Vaziyete Bir Nazar, Nr.7661, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Harik-zedelere Muavenet, Nr.7661, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar Gazetecileri), Nr.7661, s.2, süt.3-4-5

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7661, s.1, süt.4-5

... İmzasız, İzdivac, Nr.7661, s.2, süt.6

8 Haziran 1918 : İmzasız, (Bolşevizm), Nr.7662, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilaf Harb Meclisi'nin Beyannamesi, Nr.7662, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Veli Efendi At Koşuları, Nr.7662, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Fatih Komisyonu), Nr.7662, s.2, süt.1-2-3-4

9 Haziran 1918 : İmzasız, Garb Taarruzunda Düşmanlarımızın Zaiyatı, Nr.7663, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Amerika Sularında, Nr.7662, s.1, süt.4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Harik-zedelere Muavenet), Nr.7662, s.2, süt.1-2-3

10 Haziran 1918 : İmzasız, Garb Taarruzu, Nr.7664, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Şimalî Kafkasya Ahvali, Nr.7664, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Kırım Parlementosu, Nr.7664, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar misafirlerimiz), Nr.7664, s.2, süt.3-4-5

... Satılık Hane (Üsküdar'da), Nr.7664, s.2, süt.6

11 Haziran 1918 : İmzasız, Bu Muharebe'de Fransızlar (Alman taarruzu karşısında), Nr.7665, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Çin ile Japonya Arasında İtilaf, Nr.7665, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Taarruzun Üç Aylık Neticesi, Nr.7665, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7665, s.2, süt.3-4

12 Haziran 1918 : İmzasız, Şimal'den Hinde, Nr.7666, s.1, süt.1

... İmzasız, Cenubî Kafkasya ile Sulh Akdi, Nr.7666, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Garbdaki Taarruz Devam Ediyor, Nr.7666, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz, Nr.7666, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Ukrayna Sefiri), Nr.7666, s.2, süt.2-3

... İmzasız, Yangın Hakkında (Yangınlar hakkında hazırlanan rapor), Nr.7666, s.2, süt.4

13 Haziran 1918 : İmzasız, Garb Cebhesinde Yeni Taarruz, Nr.7667, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Aile Mesaili, Nr.7667, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bulgarlar ve Yunanlı'lar, Nr.7667, s.1, süt.6

... Enver, Türk Kadını ve Kadınlık, Nr.7667, s.2, süt.1-2

... Acele Satılık Çiftlik, Nr.7667, s.2, süt.6

14 Haziran 1918 : İmzasız, Komşu Siyaseti, Nr.7668, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb'daki Harekat-ı Askeriye, Nr.7668, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Köylüleri iğfal edenler), Nr.7668, s.1, süt.5-6

... İsmail Fazıl, Berlin Kongresi'ne Dair, Nr.7668, s.2, süt.1-2

15 Haziran 1918 : İmzasız, Biraz Saygı (Devlet-i Osmani'ye saygı üzerine), Nr.7669, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb Cebhesinde (Dünkü Alman Tebliği), Nr.7669, s.1, süt.3-4-5

... Rıfat-zade, Fıkrat-ı Tarihiye, Nr.7669, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İaşe zahireleri hakkında), Nr.7669, s.2, süt.1-2-3

... Satılık Hane (Büyükada'da), Nr.7669, s.2, süt.6

16 Haziran 1918 : İmzasız, Siyasetten Mühim (Ekonomi'ye dair), Nr.7670, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Harik-zede-gana Avans, Nr.7670, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Uzun Menzilli Alman Topu, Nr.7670, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Lekeli Humma (24 saatte 15 yeni vak'a), Nr.7670, s.2, süt.1

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7670, s.2, süt.3-4

17 Haziran 1918 : İmzasız, Sulh Hareketleri, Nr.7672, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Selanik Kumandanı'nın Paris'e Tayini, Nr.7672, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Berlin'de Osmanlı Hukuk-şinasları), Nr.7672, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz -2-, Nr.7672, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Bulgar Kabinesi'nin İstifası, Nr.7672, s.2, süt.4-5

18 Haziran 1918 : İmzasız, Bulgaristan'ın Büyümesi, Nr.7672, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtalyan Cebhesinde Yeni Bir Taarruz, Nr.7672, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Sulh Sedaları, Nr.7672, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Garb Cebhesinde (Son duruma dair), Nr.7672, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Harik iane komisyonu), Nr.7672, s.2, süt.2-3-4-5

19 Haziran 1918 : İmzasız, Rızkımız (iaşe sorunu üzerine), Nr.7673, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İstanbul'da yapılan ve cenubi Kafkasya'yı konu alan konferans), Nr.7673, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Lekeli Humma (Son 24 saatte 16 yeni vak'a), Nr.7673, s.2, süt.1

... İmzasız, Türkistan Ahvaline Dair Beyanat-ı Mühime, Nr.7673, s.2, süt.4-5

22 Haziran 1918 : İmzasız,Ahmet Cevdet, Lozan Mektubu (Dar-ül-fünun'da açılan Rumca ders üzerine), Nr.7676, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilafın zaiyatı, Nr.7676, s.1, süt.3-4

... Rıfat-zade, Said Paşa'ya Dair Hatıralar, Nr.7676, s.1, süt.5-6

... İbrahim Hikmet, Kabus (Halid Ziya Bey'in Üç Perdelik Piyesi'ne dair), Nr.7676, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Hilal-i Ahmer'de Bir ictima'), Nr.7676, s.2, süt.3-4-5

23 Haziran 1918 : İmzasız, Almanya ve Avusturya Askeri Birliği, Nr.7677, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtalyan Cebhesinde, Nr.7677, s.1, süt.4

... İmzasız, Bulgar Kabinesi Teşekkül Etti, Nr.7677, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Veremle Mücadele -2-, Nr.7677, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (İtilaf Devletleri Tebliğ-i Resmileri), Nr.7677, s.2, süt.4-5

24 Haziran 1918 : İmzasız, Bulgaristan'da Yeni Kabine, Nr.7678, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Avusturya'da iaşe ve Sulh Meselesi, Nr.7678, s.1, süt.5-6

... Kâzım, Mûsikî Hayatı, Nr.7678, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (istikraz-ı dahiliye dair), Nr.7678, s.2, süt.1-2-3

25 Haziran 1918 : İmzasız,Ahmed Cevdet, Der-dest-i Teşekkül Yeni Hükümetler (Şarki Avrupa'da yeni oluşan hükümetlere dair), Nr.7679, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Avusturya Ahval-i Dahilisi, Nr.7679, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Son Haberler (Devlet-i Osmaniye ve Bulgaristan Hükümetleri Arasında Görüşmeler, Nr.7679, s.2, süt.3-4-5

27 Haziran 1918 : İmzasız, Emn ü Asayiş (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), Nr.7681, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Alman Hariciye Nazırı'nın Vaziyet-i Umûmîyeye Dair Beyanat-ı Mühimesi, Nr.7681, s.1, süt.2-3-4

... İmzasız, Rusya İslam Muallimleri Kongresi, Nr.7681, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Hukuk Heyeti Seyahati), Nr.7681, s.2, süt.1-2

28 Haziran 1918 : İmzasız, Bizim Hukukumuz, Nr.7682, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Edirne Hakkında Fon (Kolman)'ın Sözleri, Nr.7682, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Rus Donanması (Almanlara teslim olması), Nr.7682, s.1, süt.5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Azerbaycan -1- (Azerbaycan'ın tarihine dair), Nr.7682, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Son Haberler (itilaf Devletleri tebliğ-i resmileri), Nr.7682, s.2, süt.4-5

29 Haziran 1918 : İmzasız, Ukrayna Kırım'ı Almak Talebinde, Nr.7683, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Rusya Yine Kıyam ve Ateş İçinde, Nr.7683, s.1, süt.5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Azerbaycan, Nr.7683, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Türk Edirne'si, Bulgar Edirne'si), Nr.7683, s.1, süt.2-3-4-5

30 Haziran 1918 : İmzasız, Şehrimizdeki Ermeni Heyet-i Murahasası ve Türkiye Ermenileri, Nr.7684, s.1, süt.5-6

... Ahmed Cevdet, Hindistan Yolları, Nr.7684, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bulgaristan Nazırı'nın Şahsiyetlerine Dair, Nr.7684, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Haham başının azimeti), Nr.7684, s.2, süt.3-4-5

1 Temmuz 1918 : İmzasız, Vaziyet (Savaşın son durumuna dair), Nr.7685, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Yangın Yerlerinin İmarı Meselesi, Nr.7685, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, İkdam'ın Tefrikası (Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği), Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

2 Temmuz 1918 : İmzasız, Deniz Muharebesi, Nr.7686, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Rusya'da Mukabil-i İhtilal Harekatı, Nr.7686, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Veremle Mücadelede Esas, Nr.7686, s.2, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker sıkıntısına dair), Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayseriliği -2-, Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

3 Temmuz 1918 : İmzasız, Havadis (Sansür meselesine dair), Nr.7687, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Romanya Sulhu ve Yeni Romanya, Nr.7687, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Türkler ve Ermeniler), Nr.7687, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayseriliği -3-, Nr.7687, s.2, süt.1-2-3-4-5

4 Temmuz 1918 : İmzasız, Sultan Mehmet Han Hazretlerinin İrtihalleri, Nr.7688, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Rusya Ahvali, Nr.7688, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Fabrikaları ziyaret), Nr.7688, s.2, süt.3-4-5

... Perto Kuvvet İksiri, Nr.7688, s.2, süt.6

5 Temmuz 1918 : İmzasız, Hakan-ı Mağfur Beşinci Sultan Mehmet Han'ın Cenaze Merasimi, Nr.7689, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Gazi Sultan Mehmet Han'ın Müddet-i Saltanatına Bir Nazar, Nr.7689, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Gazi Sultan Mehmet Han'ın Saltanatına Bir Nazar, Nr.7689, s.2, süt.1-2-3

... Haftalık Gazete (siyasî-ictimâi-edebî), Nr.7689, s.2, süt.6

6 Temmuz 1918 : İmzasız, Sultan Mehmet Han Hazretleri'ne Dair, Nr.7690, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Altıncı Sultan Mehmet Han Hazretleri, Nr.7690, s.2, süt.2-3-4

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -3-, Nr.7690, s.2, süt.1-2-3-4-5

7 Temmuz 1918 : İmzasız,Ahmed Cevdet, Cemiyet Söylemek, Yazmaktadır, Sükut Etmek Değildir, Nr.7691, s.1, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Rusya'da Yine Pek Büyük Vak'alar, Nr.7691, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Beşinci Sultan Mehmet İrtihali, Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

8 Temmuz 1918 : İmzasız,Ahmed Cevdet, Biz ve Bulgaristan, Nr.7692, s.1, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Harb, Almanya Mağlub Oluncaya Kadar Devam Edecekdir Diyorlar, Nr.7692, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Almanya, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7692, s.2, süt.4-5

9 Temmuz 1918 : İmzasız, Hatt-ı Humayun Sureti, Nr.7693, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Alman Sefirinin Hadise-i Katli, Nr.7693, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Hükümdarlar Arasında Taziyet Telgrafları, Nr.7693, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -6-, Nr.7693, s.2, süt.1-2-3-4-5

10 Temmuz 1918 : İmzasız, Adl ü İhsan, Nr.7694, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bolşeviklerle İhtilalciler Arasında, Nr.7694, s.1, süt.3-4

... İmzasız, İspanyol Hastalığı, Nr.7694, s.2, süt.3

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'nin Fethinden Evvelki Rum Kayserliği, Nr.7694, s.2, süt.1-2-3-4-5

13 Temmuz 1918 : İmzasız, Bir Münakaşa Hakkında (Harb gayeleri hakkında), Nr.7695, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya'nın Siyaset-i Hariciyesi, Nr.7695, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İtilaf'ın Rusya'ya Asker İhracı, Nr.7695, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bulgaristan ve İtilaf, Nr.7695, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, Nr.7695, s.2, süt.5-6

14 Temmuz 1918 : İmzasız, Meslek (Gazeteciliğe dair), Nr.7696, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mısır ve İngiltere, Nr.7696, s.1, süt.5

... İmzasız, Mekteplerimizde Terbiye-i Ruhiye, Nr.7696, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Budapeşte'de istikraz-ı dahili), Nr.7696, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, Nr.7696, s.2, süt.1-2-3-4-5

15 Temmuz 1918 : İmzasız, İsviçre ve Biz, Nr.7697, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Yeni Bir Taarruz mu?, Nr.7697, s.1, süt.4

... Hüseyin Hüsameddin, Azerbaycan -3-, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (itilafın tebliğ-i resmileri), Nr.7697, s.2, süt.4-5

16 Temmuz 1918 : İmzasız, İaşe Nezareti (iaşe meselesi), Nr.7698, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilafın İttifaka Karşı Siyasî Taarruzları, Nr.7698, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Rusya Dahilinde (Yeni karışıklıklar), Nr.7698, s.1, süt.6

... Mehmet Ata, Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa -1-, Nr.7698, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -10-, Nr.7698, s.2, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7698, s.2, süt.5-6

17 Temmuz 1918 : İmzasız, Türkiye ve Müttefikleri (Bulgaristan'la aramızdaki ittifak), Nr.7699, s.1, süt.2

... İmzasız, Yeni Bir Taarruz mu?, Nr.7699, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Kafkasya Cumhuriyetleri), Nr.7699, s.1, süt.5-6

... Hüseyin Hüsameddin, Azerbaycan -4-, Nr.7699, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -11-, Nr.7699, s.2, süt.3-4-5-6

... İmzasız, Son Haberler (Yeni Alman Taarruzu), Nr.7699, s.2, süt.5-6

18 Temmuz 1918 : İmzasız, Amerika'nın Yardımı (Amerika'nın ittifaka yardımı), Nr.7700, s.1, süt.2

... İmzasız, Lenin'in Beyanatı, Nr.7700, s.1, süt.6

... İmzasız, İspanyol Hastalığı, Nr.7700, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Matbuat İdaresi, Nr.7700, s.2, süt.3

... İmzasız, Avusturya-Macar Hariciye Nazırının Tebliği, Nr.7700, s.2, süt.4-5

... Satılık Apartman ve Haneler, Nr.7700, s.2, süt.6

19 Temmuz 1918 : İmzasız, Arabistan İstiklali, Nr.7701, s.1, süt.2

... İmzasız, Şehr-eminine Haklı Bir Hücum, Nr.7701, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Harb ve Sulh, Nr.7701, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terakkî Fırkası), Nr.7701, s.2, süt.1-2-3-4-5

21 Temmuz 1918 : İmzasız, Taşralara Dair (İzmir'de çıkan Anadolu gazetesine dair), Nr.7703, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İspanyol Hastalığı Öldürüyor mu?, Nr.7703, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Rusya'da Mücadele, Nr.7703, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İstikraz-ı Dahiliyemiz, Nr.7703, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (iaşe nezareti), Nr.7703, s.2, süt.2-3-4-5

22 Temmuz 1918 : İmzasız, Gelecek Nesil, Nr.7704, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Alman Hariciye Nazır Cedidi, Nr.7704, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Türk Ocağı'nda (Şair Mehmet Akif Bey'in Res-i intihab olması), Nr.7704, s.1, süt.5

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7704, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -13-, Nr.7704, s.2, süt.1-2-3-4-5

23 Temmuz 1918 : İmzasız, 10 Temmuz Millî Bayramı'nın Onuncu Senesi, Nr.7705, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Okumak, Yazmak, Saymak, Nr.7705, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Taarruzdan Müdafaa Vaziyetine, Nr.7705, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Azerbaycan Dahilinde Neler Olup Bitiyor, Nr.7705, s.1, süt.5-6

... Cevad Rüşdü, Siyaset-i Zıraiye, Nr.7705, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Çiçek Aşısı Yaptırınız, Nr.7705, s.2, süt.4

... İmzasız, Rum Kayserliği -14-, Nr.7705, s.2, süt.3-4-5

... Haftalık Gazete, Nr.7705, s.2, süt.5

25 Temmuz 1918 : İmzasız, Güzel Bir Temenni (Kanun Devri), Nr.7706, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Geçen Teklifler (Sulh ve İngiltere), Nr.7706, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Düşman Teyyarelerinin İstanbul'a Taarruzu, Nr.7706, s.1, süt.5-6

... İbrahim Hikmet, Harbin Ferdasını da Düşünelim, Nr.7706, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İzmir'den Gelecek Meyveler için), Nr.7706, s.2, süt.3-4-5-6

26 Temmuz 1918 : İmzasız, Rusya-İtalya, Nr.7707, s.1, süt.2-3-4

... Ahmet Cevdet, Siyonizm - Filistin - İngilizler, Nr.7707, s.1, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Denizde ve Karada Muazzam Muharebeler, Nr.7707, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, İspanyol Hastalığı Hakkında, Nr.7707, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Aydın Vilayeti Hakkında), Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Rum Kayserliği -15-, Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

27 Temmuz 1918 : İmzasız, Avusturya Kabinesinde, Nr.7708, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Rus Donanması'nın Sergüzeşti, Nr.7708, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Garbda Düşman Hücumları, Nr.7708, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İstanbul Limanı), Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Memleketimizde Bal İstihsalatı, Nr.7708, s.2, süt.5

... İmzasız, Rum Kayserliği -16-, Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Terzizade Osman Zeki, Nr.7708, s.2, süt.6

28 Temmuz 1918 : İmzasız, Kanûn-ı Esâsî (112. Maddeye dair), Nr.7709, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), Nr.7709, s.2, süt.3-4-5-6

29 Temmuz 1918 : İmzasız, Ahlak-ı Amme, Nr.7710, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Ali Rıfat Bey'in Takrirleri (Erzak sıkıntısı), Nr.7710, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Rusya'ya Müdahele Edilecek mi?, Nr.7710, s.1, süt.4

... İmzasız, Telefon İdaresi, Nr.7710, s.2, süt.1

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İaşe Nezareti Teşekkülü), Nr.7710, s.2, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), Nr.7710, s.2, süt.4-5

30 Temmuz 1918 : İmzasız, Harbiye Nezareti (İsmail Hakkı Paşa'nın açıklaması), Nr.7711, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Bir İtalyan Zırhlısına Su-i Kasd, Nr.7711, s.1, süt.4-5

... İbrahim Hikmet, Harbin Ferdasını da Düşünelim -13-, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), Nr.7711, s.2, süt.4-5

... İmzasız, Rum Kayserliği -17-, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3-4-5

31 Temmuz 1918 : İmzasız, Hindistan ve Cezayir'de Hukuk-ı İslam, Nr.7712, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Devre-i İntizar (Cebhenin yeniden kısaltılması), Nr.7712, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Berlin Sefiri Hakkı Paşa'nın Vefatı, Nr.7712, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Mühim Bir Keşif Kuvve-i Şemsden İstifade, Nr.7712, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -18-, Nr.7712, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesi hakkında), Nr.7712, s.2, süt.3-4-5

... Acele Satılık Hane (Nur-ı Osmaniye Caddesinde), Nr.7712, s.2, süt.6

1 Ağustos 1918 : İmzasız, Ticaretle İştigal Eden Sabık Erkanı, Nr.7713, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Harb-i Umumi'nin Beşinci Senesi; Almanya'nın Rusya'ya ilan-ı Harbi, Nr.7713, s.1, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Sulh İçin (Sulh girişimleri), Nr.7713, s.1, süt.6

... İmzasız, Rum Kayserliği -19-, Nr.7713, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesine dair), Nr.7713, s.2, süt.1-2-3

2 Ağustos 1918 : İmzasız, Mısır (Mısır'ın savaş içindeki yeri ve önemi), Nr.7714, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Rusya Yine İhtilal Bayrağı Altında,. Nr.7714, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, İran'da İngilizler, Nr.7714, s.2, süt.1

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Taşralarda Müderris Teşkilatı), , Nr.7714, s.2, süt.2-3-4

... İmzasız, Son Haberler (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7714, s.2, süt.4-5

3 Ağustos 1918 : İmzasız, Harb Yüzünden Cemiyet-i Beşeriye'nin Zaiyatı, Nr.7715, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Wilson ve Sulh, Nr.7715, s.2, süt.4

... İmzasız, İtilaf Su-i Kasdan Haberdar idi, Nr.7715, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7715, s.2, süt.2-3

... İmzasız, Rum Kayserliği -20-, Nr.7715, s.2, süt.1-2-3-4

4 Ağustos 1918 : İmzasız, İftiralar (Osmanlı Devleti aleyhine başlatılan iftiralar), Nr.7716, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilafın Arazi ve Gemi Beyanatı, Nr.7716, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Teyyareci Kadınlar (Nasıl çalışıyorlar?), Nr.7716, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Hilal-i Ahmer Teşkilatı hakkında), Nr.7716, s.2, süt.1-2-3-4-5

5 Ağustos 1918 : İmzasız, Katiller Kaçtılar mı? (Moskova ve Kiyef Cinayetleri), Nr.7713, s.1, süt.2

... İmzasız, Rusya'da İtilafın Nüfuz-ı Askeriyesi, Nr.7717, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Kırım'ın Teşekkülü, Nr.7717, s.1, süt.6

... İmzasız, İspanyol Nezlesi'nin Tahribatı, Nr.7717, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Harik-zede-gan için ne yapılıyor?, Nr.7717, s.2, süt.3-4-5

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, Nr.7717, s.2, süt.4-5

6 Ağustos 1918 : İmzasız, Şark Vilayetlerimiz (Durumları, Rusya ile olan anlaşmazlıktan nasıl etkilenecekleri), Nr.7718, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sulh İçin Bir Teşebbüs Var mı?, Nr.7718, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Amerika ve Harb-i Umûmî (Amerika'nın 15 milyonluk ordu hazırlanması), Nr.7718, s.1, süt.3

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Gürcistan ve Ermenistan'da murahhaslarımız), Nr.7718, s.1, süt.6

... İmzasız, Rum Kayserliği -21-, Nr.7718, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), Nr.7718, s.2, süt.3-4

7 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, İstanbul - Planlar (Karadeniz - Kafkasya Tuna'ya dair), Nr.7719, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, Nr.7719, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Umûmî Mesarif (Dört senelik harbin faturası), Nr.7719, s.1, süt.4

... İmzasız, Harb-i Umûmî'de İtilaf Cinayetleri, Nr.7719, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker tevziatına dair), Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Rum Kayserliği -22-, Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

8 Ağustos 1918 : İmzasız, Şehr-emini (İstanbul'un asayişsizliğine dair), Nr.7720, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Rusya ile İngiltere ve İtilaf - Eski Dost Düşman Oldu, Nr.7720, s.1, süt.3-4-5

... İmzasız, İsviçre'ye İhracat (Muvaffak olunamayan bir teşebbüs hakkında), Nr.7720, s.1, süt.6

... İmzasız, Türklerle Yunanlı'lar Arasında Münasebet, Nr.7720, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İstanbul'da salgın halinde bulunan lekeli humma), Nr.7720, s.2, süt.1-2-3-4-5

9 Ağustos 1918 : İmzasız, İstanbul ve Türklerle Bulgarlar, Nr.7713, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Arkanjele İhrac Edilen İtilaf-ı Askeri, Nr.7721, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Son Alman Ri'catı Hakkında, Nr.7721, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Ukrayna'da Osmanlı Sefiri), Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Rum Kayserliği -23-, Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

10 Ağustos 1918 : İmzasız, Meselecikler (Muasırlar hakkında), Nr.7722, s.1, süt.1

... İmzasız, Kuvvetli Bir Bulgaristan, Nr.7722, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İngilizler'in Taarruzu, Nr.7722, s.1, süt.4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İzmir'de Düşman Teyyaresi), Nr.7722, s.1, süt.6

... İbrahim Hikmet, Harbin Ferdasını da Düşünelim, Nr.7722, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -24-, Nr.7722, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), Nr.7722, s.2, süt.4-5

11 Ağustos 1918 : İmzasız, Yahudistan (Yahudiler'in Filistin havalisinde teşkil etmek istedikleri Cumhuriyet'e dair), Nr.7723, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Viyana Üzerinde (İtalyanlar'ın hava taarruzu), Nr.7723, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Ermenistan ve İtilaf Devletleri, Nr.7723, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Büyük bir deniz yarışı), Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Rum Kayserliği -25-, Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

12 Ağustos 1918 : İmzasız, Adalet-i Millîye, Cemiyet-i Melal, Nr.7724, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Garb'da Muhaberat-ı Muazzama ve Amerikalılar, Nr.7724, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Sıhhî Müze (Frengi üzerine), Nr.7724, s.2, süt.1

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Batum ve Ardahan Heyeti), Nr.7724, s.2, süt.2-3-4-5

13 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, Hakkı Paşa'nın Vefatı Hakkında, Nr.7725, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Harbden Maksadlarımız, Nr.7725, s.1, süt.3

... İmzasız, İngiltere: "Sizi Himayeye Geldik", Tervaki: "Vatan Tehlikededir." diyor, Nr.7725, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şehrimize kilosu yetmiş kuruştan gelen şekerler), Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Rum Kayserliği -26-, Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

15 Ağustos 1918 : İmzasız, Moskof ve Ukrayna, Nr.7727, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bolşevikler, Nr.7727, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Denizde ve Karada Devam Eden Muharebeler, Nr.7727, s.1, süt.3-4

... Samiye Cahid, Mûsikî Hayatımız, Nr.7727, s.2, süt.1

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker almak isteyen icrahaneler), Nr.7727, s.2, süt.2-3-4-5

16 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, Harbden Sonraki İctimâ'ı İşler, Nr.7728, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Pek Mühim Müzakerat (Almanya ve Avusturya arasında), Nr.7728, s.1, süt.3

... İmzasız, Biz Daha Nazik ve Müşkül Devirler Geçirdik, Nr.7728, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Anavatan'a İltihak, Nr.7728, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn, Nr.7728, s.2, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), Nr.7728, s.2, süt.4-5

17 Ağustos 1918 : İmzasız, Hatt-ı Humayun (Elviye-i sülüs ahalisine), Nr.7729, s.1, süt.1

... İmzasız, Taşra Şehirleri, Nr.7729, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Mesail-i Mühime Hakkında Dahiliye Nazırıyla Mülakat, Nr.7729, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Rum Kayserliği -27-, Nr.7729, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Reji memurlarına zam), Nr.7729, s.2, süt.2-3-4-5

... İdrar Tahlilatı (Bahçekapı'daki şekerci hanında), Nr.7729, s.2, süt.6

18 Ağustos 1918 : İmzasız, Alman Karargah-ı Umûmîyesi'nde hükümdar mülakatı, Nr.7730, s.1, süt.2

... İmzasız, Ekmek Siyaseti (iaşe meselesi), Nr.7730, s.1, süt.5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Tevfik Fikret'in kabrini ziyaret), Nr.7730, s.2, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Rum Kayserliği -29-, Nr.7730, s.2, süt.1-2-3-4-5

19 Ağustos 1918 : İmzasız, Yahudi Cumhuriyeti, Nr.7731, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Tevfik Fikret (Üçüncü sene-i devriye-i vefatı), Nr.7731, s.1, süt.5

... İmzasız, Yahudi Filistini (Yeni İsrail), Nr.7731, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Hudud Gümrükleri Teşkilatı), Nr.7731, s.2, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), Nr.7731, s.2, süt.4-5

20 Ağustos 1918 : İmzasız, Alman-İngiliz (Aralarındaki muvazene meselesi), Nr.7732, s.1, süt.1

... İmzasız, Karargah-ı Umûmîye'de Harb ve Sulh Müzakeresi, Nr.7732, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Dahilî Şuûn (iaşe nezaretine Kemal Bey'in tayini), Nr.7732, s.2, süt.1-2-3-4-5

21 Ağustos 1918 : İmzasız, Baku'de Dahili İhtilallerin Takibi, Nr.7733, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Zarar Hesabı Olmayan Tüccar, Nr.7733, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Bolşevikler'in Başından Neler Geçiyor, Nr.7733, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Rum Kayserliği -30-, Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Cemiyet-i Akvam ve Mısırlı'lar), Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

22 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, İngiltere'de Aleyhimizdeki Bazı İthamet, Nr.7734, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Müzakerat-ı Mühime, Nr.7734, s.1, süt.3

... İmzasız, Tatlı Bir Emel (Sulh-ı Umûmî), Nr.7734, s.1, süt.4

... İmzasız, Düşmanlarla Aramızda (İngiliz Hariciye Nazırı'na cevap), Nr.7734, s.1, süt.6

... Ahmet Refik Altınay, İstanbul'da Meskunat Meselesi, Nr.7734, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Memleketlerine iade olunacak Rum ve Ermeniler), Nr.7734, s.2, süt.3-4-5

... Dr.Rıfat Celaleddin (Bel soğukluğu, Frengi), Nr.7734, s.2, süt.6

23 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, Muhacirlerin İskanı (Nasıl bir muamele-i iktisadiye lazımdır), Nr.7735, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bulgaristan'ı İtilafa Rapt Etmek İçin, Nr.7735, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Türkler ve Yunanlı'lar (Eski bir mesele-i itilaf), Nr.7735, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Huzura Kabul Sadrazam Paşa'nın Huzura kabulü), Nr.7735, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Rum Kayserliği -31-, Nr.7735, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Satılık Hane (Üsküdar'da), Nr.7735, s.2, süt.6

24 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, İki Ziya (İsviçre'de İspanyol hastalığı ve tedavisi), Nr.7736, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Düşmandan Tathir Edilen Vilayetlerimiz Hakkında Müfettiş-i Umûmî ile Mülakat, Nr.7736, s.1, süt.3-4-5

... Mehmet Ata, Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa, Nr.7736, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar ve Bulgar tebliğ-i resmileri), Nr.7736, s.2, süt.4-5

25 Ağustos 1918 : Ahmet Cevdet, Eski ve Yeni Mekteplerimiz, Nr.7737, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İaşe Nezareti Umûmî Teşkilatı, Nr.7737, s.1, süt.4-5

26 Ağustos 1918 : Cevat Rüşdü, Tevfik Fikret, Çiçekleri (Aşiyan'da geçirdiği hususi bahçe hayatında), Nr.7737, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rum Kayserliği -32-, Nr.7737, s.2, süt.1-2-3-4-5

28 Ağustos 1918 : İmzasız, Yeni Teşkilat (Zıraiyat; propaganda), Nr.7740, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Şimali Afrika'da (İtalyanlar'ın düştüğü durum), Nr.7740, s.1, süt.3

... İmzasız, İstanbul Yeni Bir Ateş Karşısında, Nr.7740, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Kumarın men edilmesi yolunda), Nr.7740, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Antagol (Uyuz Hastalığında), Nr.7740, s.2, süt.6

5 Eylül 1918 : Ahmet Cevdet, Memlekette Teşkilata İhtiyac, Nr.7748, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sosyalistler'in Gayreti (İsviçre'deki büyük kongre), Nr.7748, s.1, süt.3

... İmzasız, Ren Nehri Önünde Hudud, Nr.7748, s.1, süt.4-5

... Ahmet Refik Altınay, Padişah Kalbi, Nr.7748, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Memurların Bu Aylık Erzakı), Nr.7748, s.2, süt.3-4-5

... İmzasız, Osmanlı Lisesi, Nr.7748, s.2, süt.6

6 Eylül 1918 : Ahmet Cevdet, Demokrat Hükümetler'in Mahiyeti (İdare-i umur), Nr.7749, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Padişah ve Matbuat, Nr.7749, s.1, süt.3

... İmzasız, Beşinci Kış (Harbi Hitame Erdirmek Arzusu), Nr.7749, s.1, süt.4

... İmzasız, Almanya - İspanya İttifakı, Nr.7749, s.1, süt.6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şehrimizde fes fabrikası açılıyor), Nr.7749, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya - Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7749, s.2, süt.4-5

7 Eylül 1918 : İmzasız, Sulh Cereyanları (İngiltere'de, Fransa'da ve Bulgaristan'da), Nr.7750, s.1, süt.3

... İmzasız, İngiltere'nin Harbi ve Almanya, Nr.7750, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Bir Hükümdar Ailesinin İmhası (Rus Çarı ve ailesinin öldürülmesi, Nr.7750, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bir Esir, Nr.7750, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın Sofya'da bir gazeteye beyanatı, Nr.7750, s.2, süt.3-4-5

8 Eylül 1918 : Ahmet Cevdet, İtilafın Yeni Şimendifer Hatları, Nr.7751, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Her Tarafta Sulh Meyilleri Görülüyor, Nr.7751, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Niçin Harb Ettiğimizi Biliyoruz, Nr.7751, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Bi-taraf memleketlere ihracatımız, Nr.7751, s.2, süt.3-4-5

9 Eylül 1918 : İmzasız, Türkiye ile Müttefikleri Arasındaki Münasebat-ı Siyasiye ve Sadakat, Nr.7752, s.1, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Uzlaşma Sulhu (Düşman memleketlerde kuvvetli cereyanlar), Nr.7752, s.1, süt.5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Balkanlarda yeni bir demiryolu), Nr.7752, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7752, s.2, süt.4-5

... Satılık Konak, Nr.7752, s.2, süt.5

10 Eylül 1918 : İmzasız, Almanlar ve Sulh, Nr.7753, s.1, süt.2

... Ahmet Cevdet, Yeni Nazarlar, Yeni İşler, Nr.7753, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Yeni İstikraz 45 milyon lira), Nr.7753, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7753, s.2, süt.4-5

11 Eylül 1918 : İmzasız, Şark'da ve Garb Cebhesi'nde Almanya, Nr.7754, s.1, süt.2-3

Ahmet Cevdet, Muhacirlerin İskanı, Nr.7754, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Ağır Bir Mukabele (Rusya'da Sosyalist işgalcilere karşı), Nr.7754, s.1, süt.4

... İmzasız, Yeni İstikraz, Nr.7754, s.1, süt.5

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İskan-ı Muhacirin meselesi), Nr.7754, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7754, s.2, süt.4-5

... Satılık Köşk, Nr.7754, s.2, süt.6

12 Eylül 1918 : İmzasız, Muzafferiyet Anahtarı (İtilaf'ın Bulgaristan'la ilişkisi), Nr.7755, s.1, süt.4

... İmzasız, Yeni Devir Karşısında Bizler, Nr.7755, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilaf Kıskacı İçinde Rusya, Nr.7755, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7755, s.2, süt.3-4

14 Eylül 1918 : İmzasız, Mükaleme ve Münakaşa, Nr.7757, s.1, süt.3

... İmzasız, Harb ve Sulh Hakkında Bir Nutuk, Nr.7757, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İspanya Nezlesi (Nasıl başlar, nasıl nihayet bulur), Nr.7757, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın mülakatı), Nr.7757, s.2, süt.3-4-5

15 Eylül 1918 : İmzasız, Mektebsizlik (Hususî ve Resmî Mektebler), Nr.7758, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya ile Aramızda (Müzakeratın suret-i cereyanı), Nr.7758, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İki Taraf Ricalinin Yeni Nutukları ve Sulh Cereyanları, Nr.7758, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik Altınay, Eski Zenginler; Deli Birader, Nr.7758, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (En son piyasa ahvali), Nr.7758, s.2, süt.3-4-5

16 Eylül 1918 : İmzasız, Ahval-i Aleme Sathi Bir Nazar, Nr.7759, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sulh Bahsi, Nr.7759, s.1, süt.4

... İmzasız, Almanlar Niçin Ricat Ediyorlar, Nr.7759, s.1, süt.5-6

... Cevad Rüştü, Zıraat Siyaseti, Nr.7759, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Bayram Alayı İçin Davet), Nr.7759, s.2, süt.3-4-5

17 Eylül 1918 : İmzasız, Umûmî Sulha Doğru Ciddi Bir Adım: Avusturya-Macaristan Hükümeti Harb Eden Devletleri Mükalemeye Davet Ediyor, Nr.7760, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Abdülaziz Caviş, Mısır ve Mısır Hakkında Bir Mütalaa, Nr.7760, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Ekmek Derdi), Nr.7760, s.2, süt.2-3-4-5

... İmzasız, Fikret'e Dair (Rıza Tevfik Bey'in Fikret hakkındaki konferansı), Nr.7760, s.3, süt.1

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), Nr.7760, s.3, süt.3-4-5

... İmzasız, Görmeden, Nr.7760, s.4, süt.1-2-3

... Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7760, s.4, süt.6

22 Eylül 1918 : İmzasız, Avusturya-Macaristan'ın Sulh Teklifine Almanya, Amerika ve İtalyanlar'ın Cevabı, Nr.7762, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Osmanlı ve Alman müzakeratı), Nr.7762, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7762, s.2, süt.4-5

23 Eylül 1918 : İmzasız, Sulh Teklifi: Bulgaristan ve Belçika, Nr.7763, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İki Düşman Teyyaresinin Daha İskatı, Nr.7763, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Zat-ı Şahane'nin ziyaretleri), Nr.7763, s.2, süt.3-4-5

24 Eylül 1918 : İmzasız, Sadrazam Paşa'nın Yeni Beyanatı, Nr.7764, s.1, süt.2

... İmzasız, Bakü'nün Zabtı Hakkında Tafsilat, Nr.7764, s.1, süt.3-4

... Ahmet Refik Altınay, Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, Nr.7764, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Teyyare ve Teyyarecilik Hakkında, Nr.7764, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Deniz Suyu Tuz Yerinde Kullanılıyor, Nr.7764, s.2, süt.2-3-4-5

25 Eylül 1918 : İmzasız, Harb-i Umûmî'de İaşe İşleri, Nr.7765, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bir İstifa ve Bir İhtimal (Rus hükümetine dair), Nr.7765, s.1, süt.3

... İmzasız, Kırım ve Ukrayna Arasında, Nr.7765, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Eğlence yerleri için bir nizamname), Nr.7765, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Sandal ile Hırsızlık Eden Bir Çete, Nr.7765, s.2, süt.2-3

26 Eylül 1918 : İmzasız, Bosna ve Hersek'te (Karışıklıklar), Nr.7766, s.1, süt.3

... İmzasız, Ahval-i Harbiye ve Siyasiye Karşısında, Nr.7766, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Harbiye Nazırı Namına İzahat, Nr.7766, s.2, süt.1-2

27 Eylül 1918 : İmzasız, Muharebeden Sonrası İçin Hazırlık, Nr.7767, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sulh Teklifi, Nr.7767, s.4, süt.3

... İmzasız, Sulh Teklifi - Rusya İhtilal ve Ahvali, Nr.7767, s.1, süt.4-5

... Ahmet Refik Altınay, Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, Nr.7767, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Sahte Banknot İmal Eden İki Şahıs, Nr.7767, s.2, süt.4

29 Eylül 1918 : İmzasız, Harb Hali, Nr.7769, s.1, süt.1

... İmzasız, Bulgaristan'ın Münferid Sulh Talebi, Nr.7769, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Makedonya'daki Harekat-ı Askeriye'ye Dair, Nr.7769, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bulgar Ameli, Nr.7769, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker Muhakemeleri), Nr.7769, s.2, süt.2-3-4

30 Eylül 1918 : İmzasız, Muharebe-i Umûmîye'nin Yeni Bir Safhası, Nr.7770, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Münferid Sulha Teşebbüs Eden (Malinof) Hükümetin Tebliği, Nr.7770, s.1, süt.3-4-5-6

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), Nr.7770, s.2, süt.4-5

1 Ekim 1918 : İmzasız, Bulgar Amal-ı Millîyesi İçin, Nr.7771, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtilaf'ın Bulgaristan'a Dört Teklifi, Nr.7771, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Emniyet-i Su-i İstimal Davası, Nr.7771, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İttihâd ve Terakkî Fırkası'nın İctima'ı, Nr.7771, s.2, süt.3-4

2 Ekim 1918 : İmzasız, Almanya'da Büyük İstifalar - Bulgar Ruhiyatı, Nr.7772, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Bulgaristan'da İsyan ve Bolşevikler Nasıl Koptu, Nr.7772, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Galata'da Bir Tramvay Kazası, Nr.7772, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Şeker Meselesi, Nr.7772, s.2, süt.4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7772, s.2, süt.5-6

3 Ekim 1918 : İmzasız, Bütün Dünya'ya Sulh ve Silahı İade Yolunda: Bulgaristan Mütarekesi, Nr.7773, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), Nr.7773, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Avusturya Macaristan'a Sulh Teşebbüslerine Devamı, Nr.7773, s.2, süt.5-6

4 Ekim 1918 : İmzasız, Sulh ve Sulh Göründü, Nr.7774, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Garb Cebhesinde Yeni Ricatlar, Nr.7774, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Tramvay Kazaları, Nr.7774, s.2, süt.3-4

... Ahmet Refik Altınay, Koca Muslihiddin Ağa, Nr.7774, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), Nr.7774, s.2, süt.5-6

5 Ekim 1918 : İmzasız, Bulgaristan Kralı'nın İstifası, Nr.7775, s.1, süt.2-3-4

... Ahmet Refik Altınay, Koca Muslihiddin Ağa, Nr.7775, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terakkî Fırkası'nın İctima'ı), Nr.7775, s.2, süt.3-4-5

6 Ekim 1918 : İmzasız, Devlet-i Osmaniye, Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın Müştereken Amerika'ya Sulh Teklif Etmeleri, Nr.7776, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Yeni Bulgar Kıralı'nın İlk İşi, Nr.7776, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Memurlara Çiçek (36) Aşısı), Nr.7776, s.2, süt.3-4-5

7 Ekim 1918 : İmzasız, 1871 Senesi Hak'sızlığının Tamiri, Nr.7777, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Almanya'da Yeni Hükümet, Nr.7777, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İaşe Unları), Nr.7777, s.2, süt.1-2

... Üç Ayda Almanca Tahsili, İmzasız, Nr.7777, s.2, süt.6

8 Ekim 1918 : İmzasız, Milletler Nazariyesi : Tayin-i Mukadderat Hakkı, Nr.7778, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke Teklifi (Wilson'a verilen teklif), Nr.7778, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Düşman Memleketlerde Sulh Hakkında Fikirler, Nr.7778, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Wilson Tekliflerinin Bize Aid Kısımları, Nr.7778, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Çay Merkezi, Nr.7778, s.2, süt.6

... İmzasız, Sınayimize Dair (Muhtelif memleketlerde imalat ve istihsalat), Nr.7778, s.2, süt.1-2

9 Ekim 1918 : İmzasız, Talat Paşa'nın İstifası Şaiyesi, Nr.7779, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Wilson'un Şeraitleri ve Avusturya - Macaristan, Nr.7779, s.1, süt.5-6

... İmzasız, 14 Vagon Şeker Davasının Neticesi, Nr.7779, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Sahtekar, hırsız ve dolandırıcılar), Nr.7779, s.2, süt.2-3

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terakkî Fırkası), Nr.7779, s.2, süt.3

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), Nr.7779, s.2, süt.4-5

10 Ekim 1918 : İmzasız, Yeni Kabine Teşkili İçin, Nr.7780, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Almanlar Mağlub mudur?, Nr.7780, s.1, süt.4

... İmzasız, Beyaz Ev'in Cevabına İntizar, Nr.7780, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İkdam'ın 26. Sene-i Tesisi), Nr.7780, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya - Macar Tebliğ-i Resmileri), Nr.7780, s.2, süt.4-5

11 Ekim 1918 : İmzasız, Cihan Sulh Yolunda, Nr.7781, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Harbden Sonra İnşaat İşleri, Nr.7781, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Bir Hırsız Kumpanyasının Mahkemesi), Nr.7781, s.2, süt.3

... İmzasız, Alman Cebhesini Yarmak İçin Hücumlar, Nr.7781, s.2, süt.4-5

12 Ekim 1918 : İmzasız, Bir İade-i İtibar (Wilson'un Nazariyeleri), Nr.7782, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Fecr-i Sulh Görünmeye Başladı, Nr.7782, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Lehistan Devleti'nin Yeniden Teşekkülü, Nr.7782, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Maarifte Mütehassıs Meselesi, Nr.7782, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Son Haberler (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7782, s.2, süt.4-5

13 Ekim 1918 : İmzasız, Yugo-Slav (Yeni devletlerin teşekkülü), Nr.7783, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İzzet Paşa Kabineyi Teşekküle Memur, Nr.7783, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Sulh Teklifine Dair Wilson'un Cevabı, Nr.7783, s.1, süt.4

... İmzasız, Balkanlar'da Yeni TaksimatNr.7783, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Bugünkü Almanya, Dünkü Almanya, Nr.7783, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Heyet-i Cedide-i Vükela'nın Suret-i Teşkili, Nr.7783, s.2, süt.4-5

... Mehmet Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7783, s.2, süt.6

14 Ekim 1918 : İmzasız, Heyet-i Hükümet (Yeni hükümet heyeti), Nr.7784, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya'nın Wilson'a Cevab-ı Kabulü), Nr.7784, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Yeni Heyet-i Vükela: Sadrazam ve Harbiye Nazırı İzzet Paşa, Nr.7784, s.1, süt.4-5-6

... Ahmet Bahri, Harbden Sonra Gemi Noksanı Meselesi, Nr.7784, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7784, s.2, süt.3-4

15 Ekim 1918 : İmzasız, Efkar-ı Umûmîye (Aldığı Son Şekil), Nr.7785, s.1, süt.1

... İmzasız, Mütareke'den Evvel Tahliye Keyfiyeti, Nr.7785, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Dün İcra Olunan Sedafet Alayı ve Yeni Heyet-i Vükela, Nr.7785, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Yeni Kabine Meclis-i Mebûsân'ında), Nr.7785, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân, Nr.7785, s.2, süt.3-4

... Satılık Hane, Nr.7785, s.2, süt.6

16 Ekim 1918 : İmzasız, Biz ve Cemiyet-i Akvam (Sulh taraftarlığı), Nr.7786, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sulh-ı Münferid! Sulh-ı Umûmî, Nr.7786, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Bulgaristan'da Harekat-ı Askeriye, Nr.7786, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İkinci Büyük İş (Sulhdan sonra iaşe meselesi), Nr.7786, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Hariciye Nezareti'nin Bir Notası), Nr.7786, s.2, süt.1-2-3-4-5

17 Ekim 1918 : İmzasız, Osmanlılıkta Anasır ve Millîyet Mesaili, Nr.7787, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanlar'ın Ricat Ettikleri Yerler, Nr.7787, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murat Ağa, Nr.7787, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7787, s.2, süt.4-5

18 Ekim 1918 : İmzasız, İnkılaba Doğru, Nr.7788, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Babıali'ye Henüz Cevab Gelmemiştir, Nr.7788, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Balkanlardaki İtilaf Hareketleri, Nr.7788, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7788, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclîs-i Mebûsân (3. ictima'ı), Nr.7788, s.2, süt.3-4

20 Ekim 1918 : İmzasız, Vaziyet-i Umûmîye (Matbuat haberleri), Nr.7790, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İzmir ve Midilli'de Müzakere, Nr.7790, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Kabinenin Programı Dahili ve Harici Sulh, Nr.7790, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Müzakerat-ı Mühime), Nr.7790, s.2, süt.2-3-4

21 Ekim 1918 : İmzasız, Halk Ruhiyatı (Savaş ahvali içinde), Nr.7791, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Alzas Lozan Mesaili, Nr.7791, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7791, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (İspanyol Hastalığı), Nr.7791, s.2, süt.3-4-5

22 Ekim 1918 : İmzasız, Yiyecek İşleri, Nr.7792, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya ile Wilson Arasında, Nr.7792, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Meclis-i Ayan (3. ictima'ı), Nr.7792, s.1, süt.3-4

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7792, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Afu-ı Umûmî'den istifade edecekler), Nr.7792, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Ticaret İşleri (İttihaz edilen yanlış usuller), Nr.7792, s.2, süt.4

23 Ekim 1918 : İmzasız, Nereye Gidiyoruz (Sulh içinde Osmanlı'nın durumu), Nr.7793, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke, Tahliye Meseleleri ve Sulh, Nr.7793, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Macaristan'ın Avusturya'dan Ayrılması, Nr.7793, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Wilson'un Avusturya Macaristan'a Cevabı, Nr.7793, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), Nr.7793, s.2, süt.4-5

24 Ekim 1918 : İmzasız, Cevabî Notalar ve Münferid Mütareke, Nr.7794, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Anadolu ve İstanbul Akıbeti, Nr.7794, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Karadeniz'de Bir Vapur Kazası, Nr.7794, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Alman Tebliğ-i Resmisi, Nr.7794, s.2, süt.4-5

25 Ekim 1918 : İmzasız, Almanya Harbe Devam Mecburiyeti Karşısında, Nr.7795, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Fransa'da Alman İşgalinden Ne Kaldı, Nr.7795, s.1, süt.2-3

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7795, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (6. ictima'ı), Nr.7795, s.2, süt.3-4

26 Ekim 1918 : İmzasız, Sulha Doğru, Nr.7796, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke Müzakeratının Hitamına Doğru, Nr.7796, s.1, süt.2-3

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7796, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Wilson Almanya'ya Tekrar Cevap Veriyor, Nr.7796, s.1, süt.4-5

27 Ekim 1918 : İmzasız, Şaka Değil (Almanya teslim oluyor), Nr.7797, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke'nin İmzası İçin, Nr.7797, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Umûmî Mütarekeye Doğru Bir Hafta, Nr.7797, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Rum matbuatı), Nr.7797, s.2, süt.1-2-3-4

... İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman tebliğ-i resmisi), Nr.7797, s.2, süt.5-6

28 Ekim 1918 : İmzasız, Mütareke ile Musalaha Arasında, Nr.7798, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Wilson'un Şeraitini Kabulümüzle Başlayan Mükalematın Son Safhası, Nr.7798, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7798, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Yaralanan kahraman teyyareci), Nr.7798, s.2, süt.3-4-5

29 Ekim 1918 : İmzasız, Milletler Meselesi, Nr.7799, s.1, süt.1

... İmzasız, Almanya'da Harb Fırkası'nın İnhidamı, Nr.7799, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Alman Tebliğ-i Resmisi, Nr.7799, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Macaristan ve Avusturya, Nr.7799, s.2, süt.1

... İmzasız, Şeker İthalatı, Nr.7799, s.2, süt.4

30 Ekim 1918 : İmzasız, Bulgaristan İşleri ve Makedonya'da Harekat, Nr.7800, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Avusturya - Macaristan'ın Wilson'a Cevabı, Nr.7800, s.1, süt.3-4

31 Ekim 1918 : İmzasız, Münferid ve Umûmî Mütareke Müzakeratı, Nr.7801, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Sekizinci ictima'ı), Nr.7801, s.1, süt.3

... Ahmet Refik Altınay, Kara Murad Ağa, Nr.7801, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Dahilî Şuûn (Meclis-i Ayan ictima'ı), Nr.7801, s.2, süt.3-4-5

1 Kasım 1918 : İmzasız, Avusturya Macaristan'da Sulh Nümayişleri, Nr.7802, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Münferid Mütareke Müzakeratı Etrafında, Nr.7802, s.1, süt.3-4-5

... İmzasız, Meclis-i Mebusan (Dokuzuncu ictima'ı), Nr.7802, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Ayan (Altıncı ictima'ı), Nr.7802, s.2, süt.2

... İmzasız, Mütareke İmzalandı, Nr.7802, s.2, süt.3-4

... Uyuz Hastalığı'nın Kat'i İlacı (Antagol), Nr.7802, s.2, süt.5

2 Kasım 1918 : İmzasız, Hükümetin Vaziyeti (Dahili ve harici işlerin genel değerlendirilmesi), Nr.7803, s.1, süt.1

... İmzasız, Mütareke'nin akdinden sonra (Mondros Mütarekesi'nden sonra Beyoğlu'nda meydana gelen numayişler üzerine), Nr.7803, s.1, süt.2

... İmzasız, Münferid Mütareke (Mütarekenin hakiki manası üzerine), Nr.7803, s.1, süt.4

... İmzasız, Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nin Beyannamesi (Mütareke şartlarının Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nce değerlendirilmesi), Nr.7803, s.1, süt.4

... İmzasız, Alman Harb Raporu (Berlin kaynaklı haberde Almanya'nın son durumu veriliyor), Nr.7803, s.2, süt.4

... İmzasız, İttihâd ve Terâkkî Kongresi (1 Kasım 1918'de Merkez-i Umûmî Dairesi'nde yapılan kongrenin haberi), Nr.7803, s.1, süt.5

... İmzasız, Selamlık (Selamlık Resm-i Aliye'sinin Dolmabahçe'de icra edilmesi), Nr.7803, s.1, süt.6

... İmzasız, Asker'in Terhisi (Mütareke şartlarıyla beraber askerin terhisi üzerine), Nr.7803, s.1, süt.6

... İmzasız, Askeri Sansürün İlgası (Mütareke'nin imzası üzerine askeri sansürün ilgası), Nr.7803, s.1, süt.6

... İmzasız, Avusturya Sefiri (Avusturya seferinin İstanbul'dan ayrılması), Nr.7803, s.1, süt.6

... İmzasız, Berlin Sefiri (Berlin Sefiri Rıfat Paşa'nın İstanbul'a dönmesi), Nr.7803, s.1, süt.6

... İmzasız, Kara Murad Ağa (Ocak ağalarından Kara Murad Ağa'nın biyografisi), Nr.7803, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Yeni Fırka (Osmanlı Hürriyet-perveran Fırkası'-nın kurulması), Nr.7803, s.2, süt.3

... İmzasız, İsveç'te Bolşevik Harekatı (Berlin kaynaklı haberde İsveç'te Bolşevik harekatının endişe uyandırdığı bilidiriliyor), Nr.7803, s.2, süt.6

... Terzi-zade Osman Zeki, Nr.7803, s.2, süt.6

3 Kasım 1918 : İmzasız, İttihâd ve Terâkkî (Partinin toplantısı üzerine haber), Nr.7804, s.1, süt.1

... İmzasız, Garb Cephesinde (Garb cebhesi'nde son durum üzerine), Nr.7804, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Meclis-i Mebûsân üçüncü ictima'ı), Nr.7804, s.2, süt.4-5

4 Kasım 1918 : İmzasız, Türk Milletinin Hakkı (Mütareke'yle birlikte Türk halkının düştüğü durum), Nr.7805, s.1, süt.1

... İmzasız, Üç Paşa Daha Kaçtı (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın Almanya'ya kaçışına dair), Nr.7805, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Avusturya - Macaristan (Avusturya - Macaristan'da Bolşevizm tehlikesi), Nr.7805, s.1, süt.4

... İmzasız, Macaristan Cumhuriyeti İlan Ediliyor (Macaristan'da meclis çalışmaları), Nr.7805, s.1, süt.5-6

... Tevfik Nevzad, Sinirli Arkadaş, Nr.7805, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Ahmed Refik Bey (Ahmed Refik Bey'e "Memalik-i Osmaniye'de Demirbaş Şarl" adlı eserinden dolayı İsveç Hükümeti'nce nişan verilmesi), Nr.7805, s.2, süt.2

6 Kasım 1918 : İmzasız, Hükümet'in Kuvvetlisi (Hükümet hakkında eleştiri), Nr.7807, s.1, süt.1

... İmzasız, Galiçya'da Muharebeler (Lehliler Avusturyalı'lar arasında meydana gelen muharebeler), Nr.7807, s.1, süt.2

... İmzasız, Avusturya - Macar ve İtalya Mütareke Şeraiti, Nr.7807, s.1, süt.3-4

... İmzasız, İttihadcılar (ittihadcıların hissiyat-ı milliyede uyandırdıkları nefrete dair), Nr.7807, s.1, süt.6

... İmzasız, Firariler ve Kabine (Enver, Talat ve Cemal Paşa'nın kaçmasına dair), Nr.7807, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Terhis Nasıl Olacak (Terhisin nasıl yapılacağına dair) Nr.7807, s.2, süt.3-4

7 Kasım 1918 : İmzasız, Bir Manzara-ı İbret (Bulgaristan ile yapılan mütareke), Nr.7808, s.1, süt.1

... İmzasız, Eski Bir İmparatorluğun İnhilali (Avusturya Macaristan'da yeni devletlerin teşekkülü), Nr.7808, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İttihâd ve Terâkkî'nin Yeni İsmi (Partinin "Teceddüd" ismini alması), Nr.7808, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Huzur-ı Şahane'ye Kabul (Bilecik mebusu İsmail Hakkı Paşa'nın huzura kabulü), Nr.7808, s.1, süt.6

... Acele Satılık Hane (Arnavutköy'de), Nr.7808, s.2, süt.4

... Satılık Haneler (Beşiktaş'ta), Nr.7808, s.2, süt.5

... Satılık Hane (Rumelihisarı'nda), Nr.7808, s.2, süt.6

... Osman Zeki (Terzi), Nr.7808, s.2, süt.5

... Dr.Sabit Niyazi (Bevliye), Nr.7808, s.2, süt.6

8 Kasım 1918 : İmzasız, Kanun-ı Esasi'nin 12. Maddesi, Nr.7809, s.1, süt.1

... İmzasız, Ordunun Terhisi Hakkında Talimat, Nr.7809, s.1, süt.2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (13. ictima'ı), Nr.7809, s.1, süt.3

... İmzasız, Avusturya'da Neler Oluyor (Teriste İtalyanlar'ın elinde), Nr.7809, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Huzura Kabul (Abbas Hilmi Paşa'nın huzura kabulü), Nr.7809, s.1, süt.6

... Ahmed Saib, Devlet-i Aliye'de İlk Patrik, Nr.7809, s.2, süt.1-2

... Dr.Kemaleddin Emin (Dahili Hastalıklar), Nr.7809, s.2, süt.6

9 Kasım 1918 : İmzasız, Almanya (Almanya'nın Mütareke sonu durumuna dair), Nr.7810, s.1, süt.1

... İmzasız, İngiliz ve Fransız Murahhasları Şehrimizde, Nr.7810, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Almanya Mütareke Akd Ediyor (Wilson'un cevabı, mütareke şeraiti), Nr.7810, s.1, süt.4-5

... Ahmed Saib, Devlet-i Aliye'de Patrik, Nr.7810, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Rumlar'ın Nümayişleri (Bazı Rumlar'ın İstanbul'daki nümayişleri), Nr.7810, s.1, süt.3

... Ahmed Refik, Tarih Sahifeleri (İstanbul'da sulh arzuları), Nr.7810, s.2, süt.4-5

... Dr.Tevfik Salim, Nr.7810, s.2, süt.6

... Acele Satılık Hane (Yedikule İstasyonun'da), Nr.7810, s.2, süt.6

10 Kasım 1918 : İmzasız, İzzet Paşa Kabinesi'nin İstifası (İzzet Paşa'nın beyanatı üzerine), Nr.7811, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Şehrimizdeki Heyetler (Fransız - İngiliz Heyetleri'ne dair), Nr.7811, s.1, süt.4

... İmzasız, Almanya ile İtilaf Arasındaki Mütareke, Nr.7811, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Terhis Talimatnamesi, Nr.7811, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Divân-ı Âlî (Said Halim ve Talat Paşa Kabineleri), Nr.7811, s.2, süt.5

... İmzasız, Dünkü Yağmur ve Sel (Sel baskınına dair), Nr.7811, s.2, süt.6

11 Kasım 1918 : İmzasız, Almanya'da (Alman İmparatorunun tacından feragat etmesi), Nr.7812, s.1, süt.1

... İmzasız, Fransız Heyet-i Askeriyesi'yle Mülakat, Nr.7812, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Divân-ı Âlî, Nr.7812, s.1, süt.4

... İmzasız, Kabine Buhranı Hakkında, Nr.7812, s.1, süt.5

... İmzasız, İzzet Paşa'nın İstifanamesi, Nr.7812, s.1, süt.5

... Geridî-Zâde, İşgal Edilmiş Müessesat-ı Ecnebiye (Fransız hastahanesinin işgali), Nr.7812, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Cavid Bey'le Mülakat (Maliye nazırıyla yapılan mülakat), Nr.7812, s.2, süt.3

... Hanımefendilerin Dikkatine (Dermol Tuvalet Suyu), Nr.7812, s.2, süt.6

14 Kasım 1918 : İmzasız, Alman Mütarekesi (Mütareke Şeraiti), Nr.7815, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Almanya'da Hakimiyet-i Millîye Cereyanları, Nr.7815, s.2, süt.1-2

... Refik Cevad, Meşrutiyet'e Darbe, Nr.7815, s.2, süt.3-4

15 Kasım 1918 : İmzasız, Kendimizi Unutuyoruz (Türkler'in unutkanlığına dair), Nr.7816, s.1, süt.1

... İmzasız, İtilaf Donanması (Donanmanın gelişi üzerine), Nr.7816, s.1, süt.2

... İmzasız, Almanya'da İhtilal, Nr.7816, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Ayan'da Mahmud Paşa'nın Takrir-i Müzakeresi, Nr.7816, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Hukuk Padişahı (Yenikapı'nın teşekkülü münasebetiyle Sadrazam Tevfik Paşa'ya hitaben yazılmış hatt-ı humayun), Nr.7816, s.1, süt.5

... İmzasız, Kömür Buhranı (iaşe müşkülatı), Nr.7816, s.1, süt.6

... Ahmet Refik Altınay, Gel Beri Topal Zorba Başı, Nr.7816, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Tevfik Paşa'nın Beyanatı, Nr.7816, s.2, süt.3

... İmzasız, Mekteplerin Tahliyesi, Nr.7816, s.2, süt.4

... İmzasız, Kanun ve Namus (Bir İngiliz zabitiyle yapılan mülakat), Nr.7816, s.1, süt.1

16 Kasım 1918 :İmzasız, İtalyan Harb Raporu, Nr.7817, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Sansür Meselesi, Nr.7817, s.1, süt.2

... İmzasız, Yeni Millî Hükümetler, Nr.7817, s.1, süt.4

... İmzasız, İzmir'in Nümayişleri, Nr.7817, s.1, süt.5

... İmzasız, Fatih Hazretlerine Bir Su-i Kasd Tertibi, Nr.7817, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Mevkufların Firarı (Eski zabitiyle dairesindeki 90 kişinin firarı), Nr.7817, s.2, süt.3

... Osman Zeki (Terzi-zade), Nr.7817, s.2, süt.6

... Dr.Sabit Niyazi (Bevliye), Nr.7817, s.2, süt.6

17 Kasım 1918 : İmzasız, Almanya ile Mütareke Şeraiti, Nr.7818, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Avusturya İmparatorunun İstifası, Nr.7818, s.1, süt.4

... İmzasız, Mebusan'ın Hususi Bir Celsesi, Nr.7818, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Maliye Nazırlarımızla Mülakat, Nr.7818, s.2, süt.3

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân'da Gazeteciler, Nr.7818, s.2, süt.4

... Hanımefendilerin Nazar-ı Dikkatine (Dermal Tuvalet Suyu), Nr.7818, s.2, süt.6

18 Kasım 1918 : İmzasız, Dahiliye Nazırıyla Mülakat, Nr.7819, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Almanya Ahvali, Nr.7819, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Meclis-i Millî'de: Fırkalar Faaliyette, Nr.7819, s.1, süt.4-5

... Ali Saib, Kenar Beyleri ve Rum İsyanı, Nr.7819, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, İşgal Ediyorlar (Heybeli Ada'daki Bahriye Mektebi'nin işgali), Nr.7819, s.2, süt.4

20 Kasım 1918 : İmzasız, Kabine Meclis-i Mebûsân'da İtibar Kazandı, Nr.7821, s.1, süt.2-3-4

... İmzasız, Almanya (Son harb taratarlığının mağlubiyeti), Nr.7821, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, Nr.7821, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Avusturya Sefiri (Avusturya Sefirinin Babıali'de Sadrazam Paşa'yı Ziyareti), Nr.7821, s.2, süt.2

... İmzasız, Yeni Çıkan Gazeteler (Artaraman gazetesinin çıkışı), Nr.7821, s.2, süt.4

... Kadın - Erkek Hastalıkları (Dr.Hikmet Serya), Nr.7821, s.2, süt.5

... Dermal Tuvalet Suyu, Nr.7821, s.2, süt.6

21 Kasım 1918 : İmzasız, Sulh Meselesi, Nr.7822, s.1, süt.2

... İmzasız, Almanya'daki İnkılabat, Nr.7822, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Almanya'da Bolşevikler'in Merkezleri, Nr.7822, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, Nr.7822, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, En Müsta'cil İşlerimizden Biri Zıraat, Nr.7822, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İştirak Gazetesi (Gazete sahibi Hüseyin Hilmi Bey'in menfasından avdet edilmesi), Nr.7822, s.2, süt.4

... İmzasız, Şirket Kömürsüz mü? (Şirket-i Hayriye'nin kömür sıkıntısı), Nr.7822, s.2, süt.5

... Dr.Sabit ve Niyazi (Bevliye), Nr.7822, s.2, süt.6

... İctihad (İctihad'ın 13. Nüshasının çıkışına dair, Nr.7822, s.2, süt.6

22 Kasım 1918 : İmzasız, Ceraim-i Siyasiye Hakkında Afv-ı Umûmî, Nr.7823, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Karanlıkta mı kalıyoruz? (Sekizbuçuktan sonra gazino ve sinemaların kapatılmasına dair), Nr.7823, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Şehrimizde İtilaf Kuvvetleri, Nr.7823, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Memurların Zammı (Memurlara verilecek zam meselesi), Nr.7823, s.2, süt.4

23 Kasım 1918 : İmzasız, Hasbıhal (İstanbul'daki gazete sayısının artamsına dair), Nr.7824, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Mühim Rivayetler (Kabine erkanından bazılarının istifa edeceklerine dair), Nr.7824, s.1, süt.2

... İmzasız, Bavyera Kralının İstifası, Nr.7824, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân ve Kabine (Meclis-i Mebûsân ve Kabinenin yekdigerine karşı vaziyeti), Nr.7824, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İtilaf Kuvvetleri, Nr.7824, s.1, süt.5-6

... İmzasız, En Müsta'cil İşlerimizden Zıraat, Nr.7824, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Rumca Gazetelr Neler Söylüyor, Nr.7824, s.2, süt.3

... İmzasız, Gelen ve Giden Gemiler, Nr.7824, s.2, süt.4

... Londra, Paris, Roma'dan Diplomalı Kuvvet Şurubu, Nr.7824, s.2, süt.6

... Satılık Hane, Nr.7824, s.2, süt.6

24 Kasım 1918 : İmzasız, Ve Hiddete Doğru (Rumlar'ın ve Ermeniler'in tavırlarına dair), Nr.7825, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân ve Kabine, Nr.7825, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Büyük Sırbistan (Mütarekeye rağmen Sırplar'ın ilerlemesi), Nr.7825, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Suriye ve Irak'taki İdareler, Nr.7825, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Suriyeli'lerin Nakli, Nr.7825, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke Komisyonu, Nr.7825, s.2, süt.2

... İmzasız, Ermeni Meselesi, Nr.7825, s.2, süt.3

... İmzasız, İnkılab Gazetesi'nin Tatili (Matbuat kanununun 23. maddesi gereğine dair), Nr.7825, s.2, süt.4

25 Kasım 1918 : İmzasız, Muvazene-i Devliye (Muharebe-i Umûmî'ye dair), Nr.7826, s.1, süt.1

... İmzasız, Mühim Haberler (Adana'nın işgali hakkında), Nr.7826, s.1, süt.2

... İmzasız, Yeni Sahne-i Harb (İtilaf donanmasının Karadeniz limanına girmesine dair), Nr.7826, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Almanya Mütarekesi (Avusturya - Macaristan, Romanya, Türkiye arazisi üzerinde bulunan Alman kuvvetlerinin hemen Almanya'ya avdet etmeleri), Nr.7826, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân ve Kabine (Meclis-i Mebûsân ve kabinenin yekdigerine karşı vaziyeti), Nr.7826, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Şehrimizde Fransız Kuvvetleri (İstanbul'a gelen Fransız Kuvvetlerine dair), Nr.7826, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Mütareke ve Roma (Mütarekenin imzası ile birlikte İstanbul'da yayımlanan Rum gazetelerinde çıkan yazıların eleştirisi), Nr.7826, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İhtiyat Zabıtları (Memleketin içinde bulunduğu durumda en çok himayeye muhtac gençlerin olması gerektiğine dair), Nr.7826, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Şirket-i Hayriye (Şirketi Hayriye'de Kömür meselesi üzerine), Nr.7826, s.2, süt.5

27 Kasım 1918 : İmzasız, Fransızlar ve Biz (İstanbul'a gelen Fransızların Türkler'le karşılaştırılması), Nr.7828, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Sabahaddin Bey (Sabahaddin Bey'in İstanbul'a geleceğine dair haber), Nr.7828, s.1, süt.2

... İmzasız, İskenderun'un İşgali (İskenderun'un işgaline dair), Nr.7828, s.1, süt.3

... İmzasız, Kumandan Şehzademiz (Prens Osman Fuad Efendi'nin Trablusgarb'dan gelmesi), Nr.7828, s.1, süt.4

... İmzasız, Duyun-ı Umûmîye (Meclis idaresinin ictimâ'ı), Nr.7828, s.1, süt.4

... İmzasız, İtilaf ile Mütarekemizin Bugünkü Hali (Meclis-i Mebusan'da Kadri Bey'in Takriri), Nr.7828, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Harb-i Umûmî'den Sonra Sulh-ı Umûmî (Sulh müzakeratında Amerika murahhasları ve Paris Konferansı), Nr.7828, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Şehrimizin Susuzluğu ve Terkos Kumpanyası (Susuzluğun nedeni ve terkos kumpanyasındaki idaresizlik), , Nr.7828, s.2, süt.3-4

... Dr.Sabit ve Niyazi (Bevliye), Nr.7828, s.2, süt.6

... Hanımefendilerin Nazar-ı dikkatine Dersol Tuvalet Suyu, Nr.7828, s.2, süt.6

29 Kasım 1918 :İmzasız, Eski Adamlar Hala Mevkide (Eski ve yeni kabinenin karşılaştırılması), Nr.7830, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İtalya ve Harb (İtalyan'ların zapt ettikleri yerler), Nr.7830, s.1, süt.3

... İmzasız, Mütareke: Bulgaristan'la Kat'-ı Münasebat (İstanbul'da bulunan Alman ve Avusturyalı'lar ve İngiliz Hariciye Nazırı'nın bir ima-yı mühimi), Nr.7830, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Divân-ı Âlî (Harbe duhulumuzun mesuliyeti üzerine), Nr.7830, s.1, süt.6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (on altıncı oturumuna dair), Nr.7830, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İstanbul'un Ekmek İhtiyacı (27 vagon ekmeklik zairenin gelmesiyle sıkıntının azalması üzerine), Nr.7830, s.2, süt.3-4

... Hanımefendilerin Nazar-ı Dikkatine Dermol Tuvalet Suyu, Nr.7830, s.2, süt.6

... Hangi Tuvalet Pudrasını Kullanalım? Enver Nezafet pudrasını kullanınız, Nr.7830, s.2, süt.6

30 Kasım 1918 : İmzasız, Amerika ve Türkiye (Her milletin kendi başına bırakılması gerekliliği üzerine), Nr.7831, s.1, süt.1

... İmzasız, İsviçre'de Prens Sabahaddin Bey'in Faaliyeti (Prens Sabahaddin'in İsviçre'deki çalışmaları üzerine), Nr.7831, s.1, süt.2

... İmzasız, Sırbistan Bir Mislinden Fazla Büyüyor (Sırbistan'ın savaş sonrası toprak bütünlüğüne dair), Nr.7831, s.1, süt.5

... İmzasız, Fili Yuttu Bir Yılan (İstanbul'da Talat Paşa'nın Hafiye teşkilatına dair), Nr.7831, s.2, süt.3

1 Aralık 1918 : İmzasız, Artık Yeter (Mütareke şartlarının ağır olması hususunda), Nr.7832, s.1, süt.1

... İmzasız, Sabahaddin Bey ve Sulh Esasları (Sabahaddin Bey'in itilaf ile sulhumuzu müzakeresi), Nr.7832, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Belçika'nın İşgali Hitame Erdi (Belçikanın işgalinin sona ermesi üzerine), Nr.7832, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Su-i İstamâlât (Harbiye nezaretinde meydana gelen su-i istimaller), Nr.7832, s.1, süt.4

... İmzasız, Şehrimizde Mütareke Tatbikatı ve Rumlar (Rumlardaki şevk ve şadi), Nr.7832, s.1, süt.5-6

... İmzasız, İstanbul'un Sıhhati (İspanyol nezlesi ve lekeli humma hakkında), Nr.7832, s.2, süt.1

... İmzasız, Teceddüd Fırkası (Teceddüd Fırkası'nın Meclis-i Mebusan'daki fırka-i siyasiyesi), Nr.7832, s.2, süt.2

2 Aralık 1918 : İmzasız, Maliyedeki Esaset-i Sulhiye Komisyonu (Maliye müsteşarıyla mülakat), Nr.7833, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Polis ve Jandarma (Polis ve Jandarma'nın tevhidi), Nr.7833, s.1, süt.4

... İmzasız, Mütareke ve Limanlarımızdaki İtilaf Sefaini (Harb esnasında limanın dünkü ve bugünkü hali), Nr.7833, s.1, süt.5

... İmzasız, Kabinenin Mevki'i ve Mebusan Fırkaları (Teceddüd Fırkası'nın kabinenin izahatı üzerine hareket etmesi), Nr.7833, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Sansürün İhdası (Sansürün yeniden canlanması üzerine), Nr.7833, s.2, süt.3

... İmzasız, Sulha Doğru (Sulh esasları üzerine), Nr.7833, s.2, süt.4

3 Aralık 1918 : İmzasız, Müstakbel Balkan Siyasetimiz (Mütareke'den sonra gelişmeye başlayan yeni siyaset anlayışı üzerine), Nr.7834, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Kabinenin Yeni Vaziyeti ve Fırkalar (İtimad meselesi hakkında muhalif fırkaların fikri), Nr.7834, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Harbin Mesuliyeti (Avusturya'da İmparator Şarl ile büyük generallerin durumu), Nr.7834, s.1, süt.4

... İmzasız, Damat Ferit Paşa'nın Mühim Bir Takriri (Meclis-i Mebusan'ın Onüçüncü ictia'sı), Nr.7834, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Vesika Ekmeklerin Islahı Tasavvurları (iaşe nezaretinde bir mülakat), Nr.7834, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Hüseyin Kadri Bey'in sansür aleyhinde takriri), Nr.7834, s.2, süt.2

... Uyuz Hastalıklarının Kathi İlacı "Galol" Dr.Sabit ve Niyazi, Nr.7834, s.2, süt.6

... Paris, Londra, Roma'dan birincilikle diploma ve altın madalyalar kazanan kuvvet şurubu, Nr.7834, s.2, süt.6

4 Aralık 1918 : İmzasız, Sansürün İadesi (Sansürün matbuatta uygulanması hakkında), Nr.7835, s.1, süt.1

... İmzasız, Büyük Katil (Kayser hakkındaki ağır ithamlar), Nr.7835, s.1, süt.2

... İmzasız, Felaketlerimizin Müsebbibleri Aleyhinde (Damat Ferit Paşa'nın tarkiri üzerine), Nr.7835, s.1, süt.3-4

... İmzasız, İstanbul'da Vesaik-i Nakliye Derdi (Tramvay Şirketi işletme müdürüyle mülakat), Nr.7835, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Terhis Olunan Efradın Nakli (Terhis olanların nakli üzerine), Nr.7835, s.2, süt.3

... Çelik Sacdan Mamul Soba Borusu 35 Kuruş, Nr.7835, s.2, süt.6

5 Aralık 1918 : İmzasız, Mücrimlerin Tecziyesi (Hükümetin mücrimlere karşı alması istenilen tavır), Nr.7836, s.1, süt.1-2

... İmzasız, O Zümre-i Zalime (Reşid Galip Paşa'nın beyanatından yapılan alıntılar), Nr.7836, s.1, süt.2

... İmzasız, Tramvay-ı Elektrik Tenviratı ve Kömür (Tramvay, elektrik ve kömür kumpanyaları hakkında), Nr.7836, s.1, süt.3-4

... Mehmet Ata, Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi (Tarih-i matbuatta sansürün kullanılması üzerine), Nr.7836, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Harbiye'deki Tedkikat-ı Siyaset Komisyonu (Harbiye nezaretindeki tedkikat komisyonu hakkında), Nr.7836, s.2, süt.3

... İmzasız, Adana'yı İtilafın İşgali Meselesi (Adana'nın işgali üzerine), Nr.7836, s.2, süt.4-5

... Anafor (Bugün çıktı, arayan bulur, Nr.7836, s.2, süt.4-5

6 Aralık 1918 : İmzasız, Acil Bir Kanun (İntihabat kanununun tatbik edilememesinden dolayı yeni bir kanunun çıkarılması üzerine), Nr.7837, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Yine Kömür ve Elektrik Meselesi (Elektrik kumpanyası müşaviri ile yapılan mülakat), Nr.7837, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Seksenbirbin Liralık İrtikab (Şehremininin su-i istimali üzerine), Nr.7837, s.1, süt.4

... İmzasız, Bugünün En Önemli Meselesi: Ekmek (Ekmek sıkıntısı üzerine), Nr.7837, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Siyasi Afv Umûmî Müzakeratı (Mücrimin-i Siyasi'nin mahkemelere sevk edilmesi üzerine), Nr.7837, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Firari Paşaların Emlak ve Nakidinin Haczi (Firari Talat, Enver ve Cemal Paşaların emlak ve nakidlerine haciz konmasına dair), Nr.7837, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Şirket-i Hayriye'nin Seferlerini Tatili (Kömür sıkıntısı nedeniyle Şirket-i Hayriye'nin seferlerinin yapılamaması üzerine), Nr.7837, s.2, süt.5-6

... 280 Haleb Yağı Hafız Osman, Nr.7837, s.2, süt.6

7 Aralık 1918 : İmzasız, Meclis-i Mebûsân'ımız ve Tasfiye-yi Mebusan (Tarihte hükümetin her dediğine evet diyen meclisler üzerine), Nr.7838, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Ceraim-i Siyasiye'nin Affı Meselesi (Mebuslardan bir kısmının ceraim-i siyasiye erbabının afv edilmesini istemelerine dair), Nr.7838, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Harbe Nasıl Sürüklendik (Osmanlı'nın harbe nasıl girdiğine dair), Nr.7838, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Türklük ve Türklerin Hukuku (Mütareke sonrası Türklerin düştüğü duruma dair), Nr.7838, s.2, süt.1-2

8 Aralık 1918 : İmzasız, Tramvay ve Elektriğe 24 saatlik Kömür (Tramvay ve elektrik için 24 saatlik kömürün temin edilmesi üzerine), Nr.7838, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Zıraat İşi (Ekmek sıkıntısının giderilmesi için zıraata önem verilmesi üzerine), Nr.7838, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Boğaziçi Seferleri ve Tramvay (Seferlerin tatil olunmayacağı ve Şirket-i Hayriye biletlerine iki misli zam getirilmesi üzerine), Nr.7838, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Londra Konferansı (İtilaf arasında itilafın teminine dair), Nr.7838, s.1, süt.4

... İmzasız, Fransa ve Alzas (Almanlar'ın Alza'sı Fransızlara teslim etmeleri), Nr.7838, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Yirmi ikinci inkadı üzerine), Nr.7838, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Techir vukuatı için Tahkikat Heyetleri (Tehcir ve taktil vukuatında tahkikat heyetlerine dair), Nr.7838, s.2, süt.3-4

... İmzasız, İsmail Hakkı Paşa'nın Odesa'daki Memurları (Firari İsmail Hakkı Paşa'nın erzak sevkiyatı için iaşe namına aldığı komisyon), Nr.7838, s.2, süt.5-6

9 Aralık 1918 : İmzasız, Kaht-ı Rical (Kabinenin teşkilatında görülen müşkülata dair), Nr.7840, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Kayser ve Veliahdın Avdeti İhtimali (İtilafın Kayser'in kendilerine teslimini istemesi üzerine), Nr.7840, s.1, süt.2

... Mehmet Ata, Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi (Tarih-i matbuatımızda sansürün gelişimi üzerine), Nr.7840, s.2, süt.1-2

... Yeni Muhtıra Defteri (1335-1919 senesine mahsus), Nr.7840, s.2, süt.6

... Kadın Erkek (Aza-i tenasüli-ye-i Bevliye) Hikmet Serye, Nr.7840, s.2, süt.6

10 Aralık 1918 : İmzasız, Pek Yavaş Gidiyoruz (Osmanlı'nın tarih içindeki durumuna dair), Nr.7841, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Viyana'da İtalyan Askerleri (Merkezi devletler arazisinin itilaf devletlerince işgali üzerine), Nr.7841, s.1, süt.2-3

... İmzasız, İdari Teşkilatımızın Tecdid ü Islahı (Sulh hazırlıkları üzerine), Nr.7841, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Ahval-i Maliyemiz Hakkında İzahat-ı Mühime (Almanya'dan akd edilen 45 milyon liralık istikraz üzerine), Nr.7841, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Ekmekler Neden Bu Halde (Ekmek sorunu üzerine), Nr.7841, s.2, süt.3-4

... Şair (Haftalık Edebi Mecmua), Nr.7841, s.2, süt.6

... Osman Zeki (Türkiye'nin En Büyük Terzisi), Nr.7841, s.2, süt.6

11 Aralık 1918 : İmzasız, Divân-ı Âlî (Meclis-i Mebûsân'daki Divan-ı Ali tahkikatına dair), Nr.7842, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Romanya'da Alman İşgalinin Sonu (Romanya'da Alman işgalinin sona ermesi üzerine), Nr.7842, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Mecburi Askerliğin Lağvına Doğru (Mecburi askerliğin loğu edilmesine dair), Nr.7842, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Firari Paşalara On Günlük Mehel (Talat, Enver, Cemal Paşalar'a mühlet tanınması üzerine), Nr.7842, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İmparator'un Muhakemesine Almanya'da Razı (Mahkeme huzurunda muhakeme edilecek olan Alman İmparatoru'un durumuna dair), Nr.7842, s.2, süt.4-5

... Şair (Haftalık Edebi Mecmua), Nr.7842, s.2, süt.6

12 Aralık 1918 : İmzasız, Deniz Ticareti (İngiltere ile Almanya arasındaki deniz ticareti sorunu), Nr.7843, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Almanya'nın Azamet ve İnhitatı (Almanya'nın savaş sonrası parçalanması üzerine), Nr.7843, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Türk mazlumlarının hakkı ve davası üzerine), Nr.7843, s.1, süt.4-5-6

... İmzasız, Ekmek Tevzi'atı (Ekmek işlerinin mütahidlere ihalesi üzerine), Nr.7843, s.2, süt.3

... İmzasız, Tramvayların Tatili (Tramvayların işleyememesi sebebi, ne zaman işleyeceğine dair), Nr.7843, s.2, süt.5-6

... Şair (Bugün çıktı), Nr.7843, s.2, süt.6

... Diken (Bugün dördüncü nüshası intişar etmiştir), Nr.7843, s.2, süt.6

13 Aralık 1918 : İmzasız, Hakikat, Hep Hakikatı Yalnız Hakikat (İtilaf devletlerince Rumlara ve Ermenilere verilen imtiyazlar üzerine), Nr.7844, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İstanbul'da Tenvirat, Su ve Nakliyat (Muhtelif şirketlerin hal-i hazırı ve kömür mevcuduna dair), Nr.7844, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Tehcir Meseleleri ve Kabineye İtimad (Meclis-i Mebusan 25. ictima'ı), Nr.7844, s.1, süt.5-6

... Geridî-zâde, Serseri Müsessesemiz (Mühendis Mektebi'ne dair), Nr.7844, s.2, süt.1

... İmzasız, Meclis-i Ayan (Matbuat Kanunu ve Sansür), Nr.7844, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Şehrimizde Asayiş Meselesi (Beyoğlu'nda meydana gelen olaylar üzerine), Nr.7844, s.2, süt.4-5

... Paris, Londra, Roma'dan (Birincilikle diploma ve altın madalyalar kazanan kuvvet şurubu), Nr.7844, s.2, süt.6

14 Aralık 1918 : İmzasız, Alman-İtilaf Mütarekesinin Temdidi (Otuz altı günlük Mütareke'nin hitam bulmak üzere olmasına dair), Nr.7845, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Venizelos ile Pasiç Arasında Müsabıka (Yunanistan ve Sırbistan arasındaki anlaşma üzerine), Nr.7845, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Kabakçı Mustafa Numune Mektebi (Maarif Nezaretinin içinde bulunduğu duruma dair), Nr.7845, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Mütareke Komisyonu (İstanbul'daki Alman ve Avusturyalı'lara dair), Nr.7845, s.2, süt.4-5

... Hastalara Suhulet (Agop Minasyan), Nr.7845, s.2, süt.6

... 280 Haleb Yağı (Hafız Osman), Nr.7845, s.2, süt.6

15 Aralık 1918 : İmzasız, Yine Mebusların Tasfiyesi Meselesi (Mebusların istifası durumu üzerine), Nr.7846, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Rusya'da Tarz-ı İdari (Rusya'da Lenin'in gittikçe kuvvetlenmesi üzerine), Nr.7846, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Hind Yolu - Bağdat Hattı (Hindistan ticareti için üç hat ve Almanya - Bağdat şimendiferleri üzerine), Nr.7846, s.1, süt.5-6

... Mehmet Ata, Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi (Tarih-i Matbuatta Sansürün gelişimi üzerine), Nr.7846, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Adalılar Türk Kalmak İstiyor (Ada'nın tarihi ekseriyet ahalisinin Türk olduğu üzerine), Nr.7846, s.2, süt.3-4

16 Aralık 1918 : İmzasız, Kendi Yağımızla Kavrulmak (Maliye nazırına cevaben yazılan ve kimseden yardım alınmaması gerektiği üzerine), Nr.7847, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, İstanbul'un Asayiş Derdi (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), Nr.7847, s.1, süt.4

... İmzasız, Harbiye'nin İki Sabık Memuru Aleyhinde (Cevad Bey'in darb ve işkence, Süleyman Numan Paşa'nın da Usul hilafında rapor iddiasıyla itham olunmaları), Nr.7847, s.1, süt.4-5

... İmzasız, İaşe Mütarekesinin Hitamından Sonra (Ekmeklerin fena çıkması ve ıslahı üzerine), Nr.7847, s.2, süt.2-3

... İmzasız, İzmir'deki (Anadolu)'nun İngiliz Kumandanlarına Açık Mektubu (Anadolu gazetesinin Rumeli'ndeki Yunan mezalimine karşı tepkisi üzerine), Nr.7847, s.2, süt.4-5

... Türk Tütünleri Osmanlı Şirketi'nden, Nr.7847, s.2, süt.6

... Satılık Arab Atı ve Kısrağı, Nr.7847, s.2, süt.6

... Diş Tabibi (Agop Garmiryan), Nr.7847, s.2, süt.6

17 Aralık 1918 : İmzasız, Osmanlı - Yunan İtilafı (Osmanlı - Yunan İtilafı üzerine), Nr.7848, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Sulh Konferansı ve Mukadderatlar (Wilson'un Avrupa'ya seyahati üzerine), Nr.7848, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Dahiliye ve Şura-yı Devlet (Dahiliye Nazırı Şerif Paşa'nın istifası), Nr.7848, s.1, süt.4

... İmzasız, 47 sene Sonra Fransa'ya Avdet (Alzas'ın Fransızlar tarafından alınması üzerine), Nr.7848, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (Eskişehir'den yazılan yazıda Anadolu'nun içinde bulunduğu zor durumdan bahsediliyor), Nr.7848, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Üç Gazete Aleyhindeki Davalar (Sabah, İkdam ve Hadisat gazetelerine Meclis-i Mebûsân tarafından açılan davalara dair), Nr.7848, s.2, süt.3

... İmzasız, Hem Memnun Olmak Hem Müteessif (Zıraat işleri üzerine), Nr.7848, s.2, süt.5

18 Aralık 1918 : İmzasız, Sulh Önündeki Maksad ve Gayemiz (Sulh'un nasıl yapılması gerekliliği üzerine), Nr.7849, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Abdülhamid Efendi Hazretlerinin Beyanatı (Almanya ve Türkiye arasındaki mukavele üzerine yapılan beyanata dair), Nr.7849, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Umûmî Terk-i Teslihata Doğru (Amerika başkanı Wilson'un milletlerin hürrietlerine dair yapmış olduğu beyanat üzerine), Nr.7849, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (Anadolu'nun içinde bulunduğu durumu yansıtan bir gün önceki makalenin devamı), Nr.7849, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Portekiz Res'-i Cumhuru'nun Katli (Portekiz Cumhurbaşkanı Mösyö Sidonivpanos'un katli üzerine), Nr.7849, s.2, süt.4-5

... Fransız Lisanı Tedris-hanesi, Nr.7849, s.2, süt.6

... İmzasız, Elektrik Mühendislerine (Isparta'da belediye tarafından inşa ettirilen elektrik fabrikasının ıslahı için), Nr.7849, s.2, süt.6

19 Aralık 1918 : İmzasız, Muhabe-i Tarihiye; 600 Senelik Mevcudiyet (Osmanlı tarihi üzerine), Nr.7850, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Harbde Batan 15 Milyon Ton Gemi (Harb esnasında batan gemilere dair), Nr.7850, s.1, süt.4-53

... İmzasız, Almanlardan Sorulacak Hesablar (Harb tazminatına dair), Nr.7850, s.1, süt.4-5

... İmzasız, Avusturya Yerinde (Çek Slovak hükümetlerine dair), Nr.7850, s.1, süt.6

... İmzasız, Meclis-i Mebûsân'ın 27. İctima'ı (Asayiş, iaşe ve Ahval-i umumiye üzerine), Nr.7850, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Et, Kömür ve Gaz (Et, kömür ve gaz sıkıntısı üzerine), Nr.7850, s.2, süt.4

... İmzasız, Bol Keseden Dağıtılan Erzak (Bahriye Nazırı Cemal Paşa'nın yüz kişiye, müslim ve gayr-i müslim 20 kadına her ay verilen erzak üzerine), Nr.7850, s.2, süt.4-5

... Şair (İkinci Nüshası Çıktı), Nr.7850, s.2, süt.6

... İngilizce Dersi Veriliyor, Nr.7850, s.2, süt.6

... Yalnız On Beş Gün İçin Satılık Sivil ve Askeri Potinler (Çifti 550 kuruş), Nr.7850, s.2, süt.6

20 Aralık 1918 : İmzasız, Muhasebe-i Tarihiye: 200 Senelik Mevcudiyet (Anadolu'nun Türk ve Rum anasırları kardeşliğe dair), Nr.7851, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Sulh Müşkülatı (Wilson Prensiplerine dair), Nr.7851, s.1, süt.3

... İmzasız, İaşe Müşkülatı ve Ekmek (Heyet-i Ayan'ın iaşe nazırına şikayeti), Nr.7851, s.1, süt.4-5

... İmzasız, İaşe Nezareti ve Ekmek İşleri (Ekmek Umumunun ticare-i havalesi), Nr.7851, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Cemal Paşa'nın Erzak Tevziatı (Cemal Paşa'nın erzak kuzi'atına dair bir gün önce çıkan habere düzeltme), Nr.7851, s.2, süt.3

... Sıhhat Nezafetle Kaimdir (Enver Nezafet Pudraları), Nr.7851, s.2, süt.6

... Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7851, s.2, süt.6

... Fransız Lisan'ı Terdishanesi, Nr.7851, s.2, süt.6

21 Aralık 1918 : İmzasız, Çiftçilik, Gemicilik (Açlık tehlikesi üzerine), Nr.7852, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Boğazlar'dan Osmanlı Gemilerinin Müruru (Osmanlı limanları arasında yolcu ve eşya-yı ticareyi meselesi üzerine), Nr.7852, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Koca Alman Donanması'nın Esareti (Alman donanmasının İngilizler'e teslimine dair), Nr.7852, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (İttihâd ve Terâkkî hükümetine dair), Nr.7852, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Gaz, Et, Şeker, Hububat (Gaz, et, şeker, hububat fiyatlarına dair), Nr.7852, s.2, süt.4

... Doktor Kemaleddin Emin (Dahiliye Mütehassısı), Nr.7852, s.2, süt.5

... Dr.Rangavi Çobanoğlu (Dahiliye ve Asabiye Mütehassısı), Nr.7852, s.2, süt.5

... Diş Tabibi Agop Garmiryon (Diş ve Ağız Hastalıkları), Nr.7852, s.2, süt.6

22 Aralık 1918 : İmzasız, Hayat-ı Meşrutiyetimizde Fevkalade Tarihi Bir Gün: Esbab-ı Zaruriye-i Siyasiye'ye Binaen Meclis-i Mebûsân Fesh Olunmuştur, Nr.7853, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmzasız, Kömür Buhranının İzalesi İçin (Zonguldak kömür madeni üzerine), Nr.7853, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Vesika Ekmekleri (İaşe işlerinin müteahhidlere ihale olunması üzerine), Nr.7853, s.2, süt.3

... İmzasız, Lehistan İstiklali'nin Tebliği (Varşova hükümetinin Lehistan'ın İstiklaline dair yaptığı açıklama), Nr.7853, s.2, süt.4

... İmzasız, Almanya'ya Kabul Ettirilecek Şartlar (Almanya İtilaf mütarekesine dair), Nr.7853, s.2, süt.5

... Satılık 2000 DÖnüm Tarla (Küçük ve Büyük Çekmeceler Arasında), Nr.7853, s.2, süt.6

23 Aralık 1918 : İmzasız, Fesihten Sonra (Meclis-i Mebûsân'ın fesh olunuşu üzerine), Nr.7854, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Müstakbel Cumhuriyetin Teşkili (Ermeniler'in faaliyetleri üzerine), Nr.7854, s.1, süt.4

... İmzasız, Firari Paşalar'ın Emlakı Haczolunuyor (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın emlaklarına haciz konmasına dair), Nr.7854, s.1, süt.5-6

... Diken (Çıktı), Nr.7854, s.2, süt.6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (Ermeni faaliyetleri üzerine), Nr.7854, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Biçare Harik-zedeler Ne Halde (Kışın dışarda açık kalanlara ve odun-kömür sıkıntısına dair), Nr.7854, s.2, süt.3-4

24 Aralık 1918 : İmzasız, Ahlak-ı Umûmîye ve Sabık Mebuslar (Meclis-i Mebusan'ın fesh olunması üzerine), Nr.7855, s.1, süt.1-2

... İmzasız, İntihabat Ne Zaman ve Nasıl Olacak (Meclis-i Mebusan'ın feshini takib eden dört ay zarfında yeni intihabatın icrası), Nr.7855, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Ekmek Tevziatının Müteahhidleri İhalesi (Ekmek iaşesinin müteahhidlere ihalesine dair), Nr.7855, s.1, süt.5-6

... Dermosyan, Islahat-ı Adliye (Adliyece ıslahatını icrası üzerine), Nr.7855, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, Tehcir ve Taktil İşleri (Kimin tarafından idare edildiğine dair), Nr.7855, s.2, süt.4

... Bir İkametgah Aranıyor, Nr.7855, s.2, süt.6

... Türkçe - İngilizce (zuhur, MID-DAY gazetesi), Nr.7855, s.2, süt.6

25 Aralık 1918 : İmzasız, Ceram-i Siyasiye'den Dolayı Maznun ve Mahkum Olanların Affı (Afv-ı Umûmî üzerine), Nr.7856, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Rusya ve İtilaf (Lenin ve tarafdarlarına dair), Nr.7856, s.1, süt.4

... İmzasız, Sulh Müzakeratı Nasıl Cereyan Edecek (Sulh müzakerelerine dair), Nr.7856, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (7852 Numaralı Nüshadan mab'ed), Nr.7856, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Afv Kanununun İlanı (Afv kanununun ilanına dair), Nr.7856, s.2, süt.3

... İmzasız, Şehrimizin Asayişi Hakkında (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), Nr.7856, s.2, süt.4

... Satılık At ve Araba, Kiralık Köşk, Nr.7856, s.2, süt.6

26 Aralık 1918 : İmzasız, Musahebe-i Tarihiye'nin Bakiyesi (Cezair ve Yunanistan meselesi üzerine), Nr.7857, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Sulh Şeraiti (Miralay Havz'ın Beyanatı), Nr.7857, s.1, süt.3

... İmzasız, Firari Paşalar (Talat, Enver ve Cemal Paşa'nın durumuna dair), Nr.7857, s.1, süt.4

... İmzasız, Ereğli'den Kömür Celbi İçin Tedbir (Kömür meselesine dair), Nr.7857, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (7856 Numaralı nüshadan mab'ed), Nr.7857, s.2, süt.1-2

... İmzasız, İaşe Müşkülatı ve Tedabir-i Esasiye (131 milyon kilo mikdarındaki iaşe zahiresi), Nr.7857, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Mektepler Ne Vakit Açılacak (Okulların açılışına dair), Nr.7857, s.2, süt.5

... Genç Kadın Mecmuası, Nr.7857, s.2, süt.6

... Diken (Yeni sene münasebetiyle), Nr.7857, s.2, süt.6

... Şair (Üçüncü nüshası çıktı), Nr.7857, s.2, süt.6

... Satılık Hane (Beşiktaşta), Nr.7857, s.2, süt.6

27 Aralık 1918 : İmzasız, Hürriyet-i Matbuat Hakkında (Devletlerin kuvvetleri ile hürriyet-i matbuat arasındaki münasebete dair), Nr.7858, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Adana'nın Müdafa-i Hukuki Cemiyeti (Cemiyetin reisi Rıfat Bey'le yapılan mülakat), Nr.7858, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Kömür Madenlerimizde Tadkikat ve Teftişat (Ereğli kömür madeninde yapılan tadkikata dair), Nr.7858, s.1, süt.3-4

... Mehmet Ata, Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi (İkinci sansürün vaz'ı), Nr.7858, s.2, süt.1-2-3

... İmzasız, İaşe Nazırının Fevkalade Yorgunluğu (İaşe nazırı Reşad Bey'in yorgun düşmesi üzerine), Nr.7858, s.2, süt.3

28 Aralık 1918 : İmzasız, Tahsisat-ı Müstevre (Tahsisat-ı Müstevre'nin 3 milyon liraya çıkmasına dair), Nr.7859, s.1, süt.1-2-3

... İmzasız, Wilson'un Seyahatı (Wilson'un Paris'e seyahatına dair), Nr.7859, s.1, süt.4

... İmzasız, Yeni Bir Vasıta-i Nakliye: Teyyare (Devletlerin havai nakliyeye hazırlanmalarına dair), Nr.7859, s.1, süt.5-6

... Ahmet Refik, Bu Masum Millet Mi Mücrim (Türk milletinin savaş sonu durumuna dair), Nr.7859, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Anadolu Şimendifer Kumpanyası Aleyhine, Nr.7859, s.2, süt.5

... Hastalara Suhulet, Nr.7859, s.2, süt.6

30 Aralık 1918 : İmzasız, Mütareke'nin Temdidi (Almanya ile İtilaf Arasında), Nr.7861, s.1, süt.2

... İmzasız, Bir Asr-ı Mühim (Harb-i Umûmî'ye nasıl dahil olduğumuza dair), Nr.7861, s.1, süt.3-4

... İmzasız, Müzakerat-ı Mühime (Wilson'un Londra'yı ziyareti üzerine), Nr.7861, s.1, süt.6

... Ahmet Refik, İki Komite, İki Kıtal (7860 Numaralı Nüshadan Mab'ed), Nr.7861, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Nakliyat-ı Bahriye'de Pahalılık ve Bir Zararımız (Bir vapurun İzmir'den İstanbu'a 170 bin liraya gelmesi), Nr.7861, s.2, süt.3-4

... İmzasız, İntihabat Hakkında Beyanname Neşri, Nr.7861, s.2, süt.4

... Satılık Hane, Nr.7861, s.2, süt.6

... Dr.Rıfat Celaleddin, Nr.7861, s.2, süt.6

31 Aralık 1918 : İmzasız, Belediye İntihabatı İşlerinde Fırıldaklar, Nr.7862, s.1, süt.1-2

... İmzasız, Dört Büyük Müessese (Evkafın 700 bin lirasını vermekten imtina eden milli mahsulat idhalat mensucat şirketleri), Nr.7862, s.1, süt.2-3

... İmzasız, Ermenistan ve İki Ermeni Kabinesi, Nr.7862, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Osmanlı - Yunan Münasebatı Hakkında Bir Mütalaa, Nr.7862, s.1, süt.5-6

... İmzasız, Kömür Sarfiyatı ve İstihsalatımız, Nr.7862, s.2, süt.1-2

... İmzasız, Firarilerin Afvı Hakkında, Nr.7862, s.2, süt.3-4

... İmzasız, Adalarda Hane Kirasının Yüksekliği, Nr.7862, s.2, süt.3

... Kokulu Yavruyan Çayı (satışı tekrar Bahçe Kapı Celal Bey Hanı'nda), Nr.7862, s.2, süt.6

... Satılık Arsa, Nr.7862, s.2, süt.6

1.2.1.2. YAZAR ADINA GÖRE

Abdülaziz Caviş : Mısır ve Mısır Hakkında Bir Mütalaa, 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.2, süt.1-2

Ahmet Bahri : Harbden Sonra Cami Noksanı Meselesi, 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.2, süt.1-2

Ahmet Cevdet : İstanbul'da Hastalık (Lekeli Humma'nın artmasına dair), 11 Mayıs 1918, Nr.7634, s.2, süt.1-2

... Lozan Mektubu (Dar-ül-fünun'da açılan Rumca ders üzerine), 22 Haziran 1918, Nr.7676, s.1, süt.1-2

... Der-dest-i Teşekkül Yeni Hükümetler (Şarki Avrupa'da yeni oluşan hükümetlere dair), 25 Haziran 1918, Nr.7679, s.1, süt.1-2-3

... Hindistan Yolları, 30 Haziran 1918, Nr.7684, s.1, süt.1-2

... Cemiyet Söylemek, Yazmaktadır, Sükut Etmek Değildir, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.1, süt.1-2-3-4

... Biz ve Bulgaristan, 8 Temmuz 1918, Nr.7692, s.1, süt.1-2-3-4

Ahmed Cevdet: Siyonizm - Filistin - İngilizler, Nr.7707, s.1, süt.1-2-3-4-5

... İstanbul - Planlar (Karadeniz - Kafkasya Tuna'ya dair), 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.1-2

... İstanbul ve Türklerle Bulgarlar, 9 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.1-2

... Hakkı Paşa'nın Vefatı Hakkında, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.1-2

... Harbden Sonraki İctimâ'ı İşler, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.1-2

... İngiltere'de Aleyhimizdeki Bazı İthamet, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.1-2

... Muhacirlerin İskânı (Nasıl bir muamele-i iktisadiye lazımdır), 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.1, süt.1-2

... İki Ziyâ (İsviçre'de İspanyol hastalığı ve tedavisi), 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.1, süt.1-2-3

... Eski ve Yeni Mekteplerimiz, 25 Ağustos 1918, Nr.7737, s.1, süt.1-2

... Memlekette Teşkilata İhtiyac, 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.1, süt.1-2

... Demokrat Hükümetler'in Mahiyeti (İdare-i umur), 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.1-2

... İtilafın Yeni Şimendifer Hatları, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.1, süt.1-2

Ahmed Cevdet: Yeni Nazarlar, Yeni İşler, 10 Eylül 1918, Nr.7753, s.1, süt.1-2

... Muhacirlerin İskanı, 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.1-2

... Yeni Devir Karşısında Bizler, 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.1-2

... Harb-i Umûmî'de İaşe İşleri, 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.1-2

Ahmed Saib : Devlet-i Aliye'de İlk Patrik, 8 Kasım 1918, Nr.7809, s.2, süt.1-2

... Devlet-i Aliye'de Patrik, 9 Kasım 1918, Nr.7810, s.2, süt.1-2

... Fatih Hazretlerine Bir Su-i Kasd Tertibi, 16 Kasım 1918, Nr.7817, s.2, süt.1-2

... Kenar Beyleri ve Rum İsyanı, 18 Kasım 1918, Nr.7819, s.2, süt.1-2-3

Ali Naci : Zamane Hikâyesi (Zavallı Kamil Efendi!... Şeker yiyemeden gitti), 7 Nisan 1918, Nr.7600, s.2, süt.1-2-3-4-5

Altınay, Ahmet Refik: Eski Zenginler; Deli Birader, 15 Temmuz 1918, Nr.7758, s.2, süt.1-2

... İstanbul'da Meskûnat Meselesi, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.2, süt.1-2

Altınay Ahmet Refik : Padişah Kalbi, 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.2, süt.1-2

... Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.5-6

... Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.2, süt.1-2

... Koca Muslihiddin Ağa, 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.2, süt.1-2

... Koca Muslihiddin Ağa, 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.2, süt.1-2

... Kara Murat Ağa, 17 Ekim 1918, Nr.7787, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 18 Ekim 1918, Nr.7788, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 21 Ekim 1918, Nr.7791, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 22 Ekim 1918, Nr.7792, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 25 Ekim 1918, Nr.7795, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 26 Ekim 1918, Nr.7796, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 28 Ekim 1918, Nr.7798, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 31 Ekim 1918, Nr.7801, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa (Ocak ağalarından Kara Murad Ağa'-nın biyografisi), 2 Kasım 1918, Nr.7803, s.2, süt.1-2

... Tarih Sahifeleri (İstanbul'da sulh arzuları), 9 Kasım 1918, Nr.7810, s.2, süt.4-5

... İki Komite, İki Kıtal, 17 Aralık 1918, Nr.7848, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 18 Aralık 1918, Nr.7849, s.2, süt.1-2

Altınay Ahmet Refik : İki Komite, İki Kıtal, 21 Aralık 1918, Nr.7852, s.2, süt.1-2-3

... İki Komite, İki Kıtal, 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.2, süt.1-2

... Bu Masum Millet Mi Mücrim?, 28 Aralık 1918 Nr.7859, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 30 Aralık 1918, Nr.7861, s.2, süt.1-2

Cevad Rüşdü : Zıraatımızda Pek Muzırr Kuşlardan: Karga, 30 Ocak 1918, Nr.7533, s.2, süt.1-2

... (Şile)'de Zırai Faaliyet, 13 Nisan 1918, Nr.7596, s.2, süt.1-2

... İstanbul Teşkilatı zıraiyesine Dair,, 15 Mayıs 1918, Nr.7638, s.2, süt.1-2

... Siyaset-i Zıraiye, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.2, süt.1-2

... Tevfik Fikret, Çiçekleri (Aşiyan'da geçirdiği husûsî bahçe hayatında), 27 Ağustos 1918, Nr.7737, s.2, süt.1-2

... Zıraat Siyaseti, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.2, süt.1-2

Enver : Türkçe'de (Han) Kelime-i Mühimmesi, 31 Ocak 1918, Nr.7534, s.2, süt.1-2

... Türk Kadını ve Kadınlık, 13 Haziran 1918, Nr.7667, s.2, süt.1-2

Geridî-zâde : İşgal Edilmiş Müessesât-ı Ecnebîye, 11 Kasım 1918, Nr.7812, s.2, süt.1-2

... Serseri Müessesemiz (Mühendis Mektebine Dair), 13 Aralık 1918, Nr.7844, s.2, süt.1

Hüseyin Hüsameddin :Türklerde "Han" Ünvanı, 25 Ocak 1918, Nr.7528, s.2, süt.1-2-3

... Türk Hakanları -1-, 10 Şubat 1918, Nr.7544, s.2, süt.1-2

... Türk Hakanları, 11 Şubat 1918, Nr.7545, s.2, süt.1-2

... Boğdı Han, 15 Nisan 1918, Nr.7608, s.2, süt.1-2-3

... Azerbaycan -1-, 28 Haziran 1918, Nr.7682, s.2, süt.1-2

... Azerbaycan, 29 Haziran 1918, Nr.7683, s.2, süt.1-2

... Azerbaycan -3-, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3

... Azerbaycan -4-, 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.2, süt.1-2

İbrahim Hikmet : Harb ve Kadın -1-, 5 Nisan 1918, Nr.7598, s.2, süt.1-2-3

... Harb ve Kadın -2-, 8 Nisan 1918, Nr.7601, s.1, süt.5-6

... Harb ve Kadın -3-, 12 Nisan 1918, Nr.7605, s.1, süt.5-6

... Kabus (Halid Ziya Bey'in Üç Perdelik Piyesi'ne dair), 22 Haziran 1918, Nr.7676, s.2, süt.1-2

İbrahim Hikmet : Harbin Ferdasını da Düşünelim, 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.2, süt.1-2

... Harbin Ferdasını da Düşünelim -3-, 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3

... Harbin Ferdasını da Düşünelim, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.2, süt.1-2

İmzasız : Rusya ile Sulh Müzakerat-ı İbdidaiyesi Hitame Erdi, 1 Ocak 1918, Nr.7504, s.1, süt.2-3

... Yeni Sene Sulh Senesi, 1 Ocak 1918, Nr.7504, s.1, süt.2-3

... Lehlerin Müzakerata İştirak Teşebbüsleri, 1 Ocak 1918, Nr.7504, s.1, süt.4

... Reji Meselesinin Müzakeresi (Meclis-i Mebûsân 25. İctima), 1 Ocak 1918, Nr.7504, s.2, süt.1-2

... Tuzun, Kilosu 1 Kuruşa, 1 Ocak 1918, Nr.7504, s.2, süt.3

... İngiltere'de Sulh (Henderson'un Beyanatı), 3 Ocak 1918, Nr.7506, s.1, süt.5

... İran ve Sulh, 3 Ocak 1918, Nr.7506, s.1, süt.6

... Anadolu'nun Nüfusu, 3 Ocak 1918, Nr.7506, s.2, süt.1-2

... İstanbul Maarifi Hakkında Bazı İzahat (İbtidai Mekteplerin Miktarı), 3 Ocak 1918, Nr.7506, s.2, süt.3

İmzasız, Rusya'nın İhracatı (İttifak Devletleriyle Münasebat-ı Ticariye), 6 Ocak 1918, Nr.7509, s.1, süt.2

... Rusya'dan Ayrılanlar (Silsilesine (Litvanya) da Dahil Oluyor), 6 Ocak 1918, Nr.7509, s.1, süt.3

... Müzakerat-ı Sulhiye (Almanya Başvekilinin Nutku), 6 Ocak 1918, Nr.7509, s.1, süt.5

... İaşe Karar-namesi, 6 Ocak 1918, Nr.7509, s.2, süt.1

... Ticaret Odaları Teşkiline Dair, 6 Ocak 1918, Nr.7509, s.2, süt.1

... Bir Hadise 7 Ocak 1918, Nr.7510, s.1, süt.1

... Lenin ve İtilaf, 7 Ocak 1918, Nr.7510, s.1, süt.6

... Devlet-i Osmaniye ve İran, 7 Ocak 1918, Nr.7510, s.1, süt.3-4

... Talim ve Terbiye (Cemiyet Faaliyeti), 7 Ocak 1918, Nr.7510, s.2, süt.2

... Müzakeratı Sulhiyeye Aid, 7 Ocak 1918, Nr.7510, s.2, süt.3-4

... Yeni Vaziyet (Savaşın son durumuna dair) 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.1, süt.1

... Rus Payitahtında (İtilaf Diplomatları), 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.1, süt.4

... Tahliye Olunacak Yerler (Savaşın sona ermesine dair), 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.1, süt.4

İmzasız, Meclis-i Mebûsân (29. ictima'ı), 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.2, süt.1

... Talat Paşa Berlin'de (Talat Paşa'nın Berlin ziyareti), 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.2, süt.2

... Ticaret Teşkilatı, 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.1, süt.1-2

... Macar Ricalinin Seyahati, 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.1, süt.2

... Brest-Litovsk'da (Müzakeratın devamına dair), 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.1, süt.3

... İngiliz Başvekili (istifasına dair), 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.1, süt.4

... Meclis-i Mebûsân (30. ictima'ı), 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.1, süt.5

... Üsküdar Harikinden Müsab Olanlar, 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.2, süt.1

... Telefonlarımızın Hali (İstanbul'da telefon memuriyetinden şikayet), 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.2, süt.1

... İngiltere Başvekilinin Nutku, 9 Ocak 1918, Nr.7512, s.2, süt.3-4

... Corc'un Nutku, Rusya'nın Sulh Teklifine İngiltere ve Belki Bütün İtilaf Tarafından Verilmiş Resmi Bir Cevab Mahiyetindedir, 10 Ocak 1918, Nr.7513, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Harb Teminatı, 11 Ocak 1918, Nr.7514, s.1, süt.1

İmzasız, İstanbul Haritası, 11 Ocak 1918, Nr.7514, s.1, süt.3

... Lehistan'ın İstiklali, 11 Ocak 1918, Nr.7514, s.1, süt.4

... Yeni Bir Tütün Şirketi, 11 Ocak 1918, Nr.7514, s.1, süt.5

... Aşiretleri Medenileştirmek İçin, 12 Ocak 1918, Nr.7515, s.1, süt.1-2

... Memalik-i Ecnebiye'de Ticaret Odaları, 12 Ocak 1918, Nr.7515, s.2, süt.1

... Yeni Bir Tabaka, 13 Ocak 1918, Nr.7516, s.1, süt.1

... Amerika'nın Yardımı (İtilaf'ın son ümidi), 13 Ocak 1918, Nr.7516, s.1, süt.2

... İtalya'da Sulh, 13 Ocak 1918, Nr.7516, s.1, süt.5

... İstanbul'da Kömür Tevziatı Hakkında, 13 Ocak 1918, Nr.7516, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (31. ictimâ'ı), 13 Ocak 1918, Nr.7516, s.2, süt.1-2

... Öz Söz (Wilson'un hitabesi münasebetiyle), 14 Ocak 1918, Nr.7517, s.1, süt.1-2

... Amerika Res'-i Cumhuru Wilson'un Nutku - Sulh-ı Umûmî İçin On Dört Şart, 14 Ocak 1918, Nr.7517, s.1, süt.2-3-4-5-6

... Ticaret Mekteb-i Ali'sinde Bir Müsamere, 14 Ocak 1918, Nr.7517, s.2, süt.2

İmzasız, Bolşevikler ve Müslümanlar (Müslümanlara Beyanname), 15 Ocak 1918, Nr.7518, s.1, süt.1

... Fransız Hariciye Nazırının Beyanatı, 15 Ocak 1918, Nr.7518, s.1, süt.2-3

... İtilaf ve İhtilaf, 16 Ocak 1918, Nr.7519, s.1, süt.1

... Fransa Meclisi'nde, 16 Ocak 1918, Nr.7519, s.1, süt.6

... Mısır Millî Fırkası'nın Tezahüratı, 16 Ocak 1918, Nr.7519, s.2, süt.3

... İran'ın Tahliyesi, 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.1, süt.2

... İran Kabinesi, 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.1, süt.3

... İngilizler'de Askerlik, 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.1, süt.5

... İtalyan'ların Hücumu, 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (34. oturum), 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.2, süt.1-2

... Lenin'e Su-i Kasd, 18 Ocak 1918, Nr.7521, s.2, süt.3-4

... Sulh Müzakeratı Devam Ediyor, 19 Ocak 1918, Nr.7522, s.1, süt.3-4-5

... Hava Muhabereleri, 19 Ocak 1918, Nr.7522, s.1, süt.6

... Umûmî Sulh İçin, 20 Ocak 1918, Nr.7523, s.1, süt.3

... Meclis-i Mebûsân (35. ictima'ı), 20 Ocak 1918, Nr.7523, s.2, süt.1-2

... Dînî Teşkilat, 22 Ocak 1918, Nr.7525, s.1, süt.1

İmzasız, Meclis-i Mebûsân Dağıtıldı, 22 Ocak 1918, Nr.7525, s.1, süt.3-4

... Rus Cebhesi (inhilal halinde), 22 Ocak 1918, Nr.7525, s.1, süt.5

... Rusya'da İcraat, 23 Ocak 1918, Nr.7526, s.1, süt.3

... Almanya'daki Talebemizi Teftiş İçin, 23 Ocak 1918, Nr.7526, s.2, süt.1

... Filomuz Nasıl Harb Etti, 23 Ocak 1918, Nr.7526, s.2, süt.2-3

... İngiltere ve Sulh, 24 Ocak 1918, Nr.7527, s.1, süt.3

... Fransız Ordusu'na Hitabe, 24 Ocak 1918, Nr.7527, s.1, süt.5

... İngiliz Başvekilinin Beyanatı, 24 Ocak 1918, Nr.7527, s.2, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (38. ictima'ı), 25 Ocak 1918, Nr.7528, s.1, süt.6

... Güzel Bir Nutuk (Alman Başvekili'nin nutku), 26 Ocak 1918, Nr.7529, s.1, süt.1

... Denizlerin Serbestliği (Türkiye'nin Hukuki hakimiyeti), 27 Ocak 1918, Nr.7530, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (39. ictimâ'ı), 27 Ocak 1918, Nr.7530, s.2, süt.1

İmzasız, Bolşeviklere Karşı (Dahilde Harb - Rumenlere karşı), 28 Ocak 1918, Nr.7531, s.1, süt.5

... Dar-ül-fünûn Teşkilatı, 28 Ocak 1918, Nr.7531, s.2, süt.3

... Şura-yı Bahri, 29 Ocak 1918, Nr.7531, s.1, süt.5

... Hazine-i Evrak (Kütüphaneler müdüriyeti ve teşkilatı), 30 Ocak 1918, Nr.7533, s.1, süt.5

... Finlandiya ile Bolşevikler Arasında, 31 Ocak 1918, Nr.7534, s.1, süt.3-4

... Brest-Litovsk'da (Sulh Müzakeratına dair), 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.2

... İsveç-Finlandiya, Romanya Rusya (Aralarındaki muharebeye dair), 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân'da Müzakerat, 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.6

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -1- (Bulgaristan'ın tekemmülü), 1 Şubat 1918 Nr.7535, s. 2, süt.1-2

... Sulh Müzakeratı Tekrar Başladı, 1 Şubat 1918 Nr.7535, s. 2, süt.4-5

... Mesail-i Maddiye, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.1

... 30 Kanun-ı Sani Sulh Müzakeratı, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.2-3

İmzasız, Londra ve Paris Üzerinde Bir Taarruz, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.5-6

... İbtidai Mekteblerinde Yenilik, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s. 2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 2 Şubat 1918 Nr.7536, s. 2, süt.3-4

... Fransa (Savaş içindeki durumu), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.1

... Sulh Müzakeratında (Ukraynalı'lar üzerine), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.2

... Rusya-Romanya Kat'-i Münasebeti, 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (41. ictima'ı), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.6

... Sulh Müzakeratı, 3 Şubat 1918 Nr.7537, s. 2, süt.3-4-5

... İhtisas Mektebleri, 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.1

... İngiltere ve İran (Cenubi İran ne Olacak?), 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.2

... Lenin'e Karşı (İkinci bir su-i kasd), 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.3

... Macaristan'da Fırkalar, 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.5

İmzasız, Ziraat Bankaları (Halkı ikaz etmek üzere), 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.6

... Memleketimiz İktisadiyatına Bir Nazar, 4 Şubat 1918 Nr.7538, s. 2, süt.1-2

... Çerenin ve Nutukları, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s.1, süt.1

... Sulh Müzakeratında Ukrayna Heyeti, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s.1, süt.2-3

... 1334 Senesi Muvazene-i Umûmîyesi, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s.1, süt.5-6

... Hariciye Nazır Vekilimizin Meclis-i Mebûsân Hariciye Encümeninde Vakı' olan Beyanatı, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s. 2, süt.1-2-3-4

... Halil Bey'in Nutku (Hariciye nazırının nutku), 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.1, süt.1

... Brest-Litovsk Sulh Müzakeratı, 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.1, süt.2-3

... Ukrayna Hükümeti (Bolşevikler'in eline mi geçti?), 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.1, süt.5

... Vilayet Merkezlerinde İdariler, 6 Şubat 1918 Nr.7540, s. 2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (45. ictima'ı), 6 Şubat 1918 Nr.7540, s. 2, süt.3

İmzasız, İkinci Bir Rus Kuvvetinin Teslimi, 6 Şubat 1918 Nr.7540, s. 2, süt.4-5

... İtilaf ve Harb, 7 Şubat 1918 Nr.7541, s.1, süt.2

... Rusya, Lehistan ve Finlandiya, 7 Şubat 1918 Nr.7541, s.1, süt.3-4

... İran ve İngiltere (Cenubi İran'daki İngiliz kuvvetleri), 7 Şubat 1918 Nr.7541, s.1, süt.5

... Ağır Bir Yük (Savaş hakkında), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s.1, süt.1

... Hilal-i Ahmer Heyet-i İdaresinde (Besim Ömer Paşa'nın İstifası), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s. 2, süt.3-4

... Mekteb-i Mülkiye, 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.1

... Bolşevikler ile Sulh? (Brest-Litovsk'da müzakeratın devamı), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.3-4

... Avusturya Kabinesi (İstifa ve imparator'un reddi), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.5

... Kira Meselesi (Emlak sorunu), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.6

... Dar-ül-Bedayi'nin Yeni Bir Temsili (Füruzan), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s. 2, süt.1-2

İmzasız, Şehrimizde İsveç Heyet-i Askeriyesi, 9 Şubat 1918 Nr.7543, s. 2, süt.3

... Harb-i Umûmî'nin İlk Sulhu: "Ukrayna" ile İttifak Arasında Dün Sabah Saat İkide İmza Olundu, 10 Şubat 1918 Nr.7544, s.1, süt.1-2-3-4-5

... Ukrayna Sulhundan Sonra (Ukrayna ile yapılan sulh üzerine), 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.1-2

... Bütün Rusya'da Açlık Tehdidi, 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.3-4

... Dar-ül-fünun Teşkilatı, 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.5-6

... Romanya'nın Vaziyeti, 14 Şubat 1918 Nr.7548, s.1, süt.2

... Bir iade-i Münasebat (Rusya ile 10 Şubat 1334'de iade-i münasebat etmemize dair), 14 Şubat 1918 Nr.7548, s.1, süt.4

... Bulgaristan Nasıl Yetişti? -2- (Bulgaristan'ın tekemmülü), 14 Şubat 1918 Nr.7548, s. 2, süt.1-2

... Ukrayna Hükümeti ile ilk Sulh (Mahsulat-1 Zıraiye ve Sınaiye mübadelesi), 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.1, süt.2-3

... Karadeniz Boğazı'nda Tünel İnşası, 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.1, süt.3

... Amerika Res'-i Cumhuru Cevap Veriyor (Brest-Litovsk müzakeratına dair), 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.1, süt.4-5

İmzasız, (Leh) Kabinesinde (Yeni hükümetlerde ilk tebdilat), 16 Şubat 1918 Nr.7550, s.1, süt.3

... Romanya'nın hali (Bratyanev'in istifası üzerine), 16 Şubat 1918 Nr.7550, s.1, süt.4

... İngiltere ve Sulh (Medeniyet iflasına kadar mı?, 16 Şubat 1918 Nr.7550, s.1, süt.5

... Rus İhtilalleri (Rusya'da ahali-i nüfus, sınaat), 16 Şubat 1918 Nr.7550, s. 2, süt.1-2-3-4

... İngiliz Avam Kamarası'nda Müzakerat, 16 Şubat 1918 Nr.7550, s. 2, süt.4

... Nüfusu Çoğaltmak, 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.1, süt.1-2

... Romanya ile Sulh (Murahhıslarımızın Bükreş'e hareketi), 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.1, süt.2

... İlmin Bir Zaferi: Frengi'nin Kat'i Tedavisi, 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (51. ictima'ı), 17 Şubat 1918 Nr.7551, s. 2, süt.1-2-3

... Bir Vazife ve Bir Hakk, 19 Şubat 1918 Nr.7553, s.1, süt.1-2

... Rusya'ya Karşı Yeniden Hareket Başlıyor, 19 Şubat 1918 Nr.7553, s.1, süt.3-4

... Dini Terbiye Nasıl Verilmeli?, 19 Şubat 1918 Nr.7553, s. 2, süt.1-2-3

İmzasız, Bütün Cebhede Almanlar İlerliyor, 21 Şubat 1918 Nr.7555, s.1, süt.4-5

... Memleketimizde Frengi'nin Tahribatı, 21 Şubat 1918 Nr.7555, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan Nasıl Yetişti? -3- (Fransız İnkılabı'nın Bulgaristan'a tesiri), 21 Şubat 1918 Nr.7555, s. 2, süt.1-2

... Romanya Sulh Müzakeratı Talep Eyledi, 21 Şubat 1918 Nr.7555, s. 2, süt.4-5

... Avusturya Başvekili'nin Nutku, 22 Şubat 1918 Nr.7556, s. 2, süt.1-2

... Romanya ile Sulh Müzakeratı Başlamıştır - Rusya'nın Tekrar Sulh Teklifine Rağmen Harekat-ı Askeriye'nin Devamı Taleb Olunuyor, 23 Şubat 1918 Nr.7557, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi, 23 Şubat 1918 Nr.7557, s. 2, süt.1-2-3

... Paramızın Kuvveti, 24 Şubat 1918 Nr.7558, s.1, süt.1-2

... Hariciye Nazırı'nın Beyanatı, 24 Şubat 1918 Nr.7558, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (Büdce ve İaşe Müzakeresi), 24 Şubat 1918 Nr.7558, s.1, süt.6

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi - Mesarifat-ı Harbiye, 24 Şubat 1918 Nr.7558, s. 2, süt.1-2-3

İmzasız, Romanya ile Sulh (Akd-i sulh edilmemesi ihtimali), 25 Şubat 1918 Nr.7559, s.1, süt.2

... Ukrayna'ya Yardım (ileri harekete dair), 25 Şubat 1918 Nr.7559, s.1, süt.4-5

... Rusya için Sulh (Bir zaruret halini alması üzerine), 25 Şubat 1918 Nr.7559, s.1, süt.6

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi, 25 Şubat 1918 Nr.7559, s. 2, süt.1-2-3

... Alman Ordusu Petersburg Üzerine Yürüyor, 26 Şubat 1918 Nr.7560, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... 1334 Senesi Büdcesi, 26 Şubat 1918 Nr.7560, s. 2, süt.1-2-3

... Rusya'da Beş Hafta (Galib Kemali Bey ile Mülakat), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s.1, süt.2

... Çıkmaz Yol (Bolşevik Hareketine dair), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (57. ictimâ'ı), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s. 2, süt.1

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s. 2, süt.4-5

... Mekteb-i Mülkiye'nin Yeniden Tesisi, 28 Şubat 1918 Nr.7562, s.1, süt.1-2

... Rusya'ya Teklif Edilen Şerait-i Sulhiye, 28 Şubat 1918 Nr.7562, s.1, süt.3-4

İmzasız, Kont (Hertling)'in Yeni Beyanatı - Sulh-ı Umûmî, 28 Şubat 1918 Nr.7562, s. 2, süt.1-2-3

... Ziyâ ve İrfan, 1 Mart 1918 Nr.7563, s.1, süt.1-2

... Maarif-i Umûmîye'nin Büdcesi Müzakeresi, 1 Mart 1918 Nr.7563, s. 2, süt.1-2

... 1334 Büdcesi, 1 Mart 1918 Nr.7563, s. 2, süt.3-4-5

... Bir Tecrübe ve Bir Netice, 2 Mart 1918 Nr.7564, s.1, süt.1-2

... Dinî Terbiye Hakkında, 2 Mart 1918 Nr.7564, s.1, süt.5

... Bulgaristan Nasıl Yetişti? -4- (Bulgar maarif-i umumiyesinin tekemmülü), 2 Mart 1918 Nr.7564, s. 2, süt.1-2

... Rus Hafif Filosu'nun Zaptı, 2 Mart 1918 Nr.7564, s. 2, süt.4-5

... İngiltere ve Sulh, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.2

... Japonya Rusya'ya Müdahale Ediyor, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (60. ictima'ı), 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.5

... Berlin, 3 Mart - Bugün saat beşte Rusya ile Sulh İmza Edilmiştir, 4 Mart 1918 Nr.7566, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Erzurum'a Doğru - Rize'nin Tahliyesi, 4 Mart 1918 Nr.7566, s. 2, süt.4-5

... Yeni Sulh, 5 Mart 1918 Nr.7567, s.1, süt.1

İmzasız, Batum, Ardahan ve Kars'ın Derhal Rus Askerleri Tarafından Tahliyesi Teklifimizi Ruslar Kabul Ettiler. Üçüncü Sulh, 5 Mart 1918 Nr.7567, s.1, süt.2-3-4-5-6

... Nüfus Meselesi, 5 Mart 1918 Nr.7567, s. 2, süt.1-2-3-4

... Berlin, 4 Mart (Resmi) - Romanya Mütareke Şartlarımızı Kabul Etti - Bir Hafta Sonra Romanya Sulhu'da İmza Olunacak, 6 Mart 1918 Nr.7568, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Üçüncü Sulh da Akd Olundu: Bükreş 5 Mart - Romanya ile Sulh İmza Edilmiştir, 7 Mart 1918 Nr.7569, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Rusya ve Kafkasya Hakkında Bir Mülakat, 7 Mart 1918 Nr.7569, s. 2, süt.1-2-3

... İtilaf Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesine Muvakkat Ediyor, 8 Mart 1918 Nr.7570, s.1, süt.5-6

... Petersburg Serbest Liman İlan Olunuyor, 8 Mart 1918 Nr.7570, s. 2, süt.4-5

... Garb, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.1, süt.1

... Almanya - Finlandiya Sulhnamesi, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.1, süt.3-4

... Alman Terbiyesi ve Millî Harsımız, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.1, süt.5-6

... Karadeniz'de Seferler, 9 Mart 1918 Nr.7571, s. 2, süt.3

İmzasız, Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, 10 Mart 1918 Nr.7572, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân: İaşe-i Umûmîye Kanunu'nun Müzakeresi, 10 Mart 1918 Nr.7572, s. 2, süt.1-2-3-4

... İngiltere'nin Yevmî Mesarifi: 2,5 Milyon Lira, 10 Mart 1918 Nr.7572, s. 2, süt.4-5

... Denizciliğimiz, 11 Mart 1918 Nr.7573, s.1, süt.1-2

... İngiliz Maliye Nazırı'nın Beyanatı, 11 Mart 1918 Nr.7573, s.1, süt.2-3

... Fransız Hariciye Nazırı'na Cevab, 11 Mart 1918 Nr.7573, s.1, süt.3-4

... İaşe Kanunu Müzakeresinin Devamı, 11 Mart 1918 Nr.7573, s.1, süt.5-6

... Vatan Aksamında, 12 Mart 1918 Nr.7574, s.1, süt.1

... Erzurum'a Doğru, 12 Mart 1918 Nr.7574, s.1, süt.2

... Meclis-i Mebûsân (Devre-i ictima'), 12 Mart 1918 Nr.7574, s.1, süt.5-6

... Cemiyet-i Akvam, 13 Mart 1918 Nr.7575, s.1, süt.5-6

... Odesa'nın Müttefikler Tarafından İşgali, 15 Mart 1918 Nr.7577, s.1, süt.2-3

... Japonya Sibirya'ya Müdahale Edecek mi?, 15 Mart 1918 Nr.7577, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Mebûsân (iaşe kanunu müzakeresine devam, 15 Mart 1918 Nr.7577, s.1, süt.5-6

İmzasız, Meclis-i Ayan (Bahriye büdcesi müzakeresi), 15 Mart 1918 Nr.7577, s. 2, süt.1

... İngiliz Ablukası Bir Defa Daha Yarıldı, 16 Mart 1918 Nr.7578, s.1, süt.2

... Avusturya-Macaristan'ın Ziyaretleri, 16 Mart 1918 Nr.7578, s.1, süt.4

... Ecmal-i Ahval, 17 Mart 1918 Nr.7579, s.1, süt.1

... Felemenk'in Müşkül Vaziyeti, 17 Mart 1918 Nr.7579, s.1, süt.2-3

... Mühim Bir Layiha-i Kanuniye (İktisad Nezareti Teşkili Teklifi), 17 Mart 1918 Nr.7579, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân (70. ictima'ı), 17 Mart 1918 Nr.7579, s. 2, süt.1

... Cereyan-ı Efkar, 18 Mart 1918 Nr.7580, s.1, süt.1

... Rusya'da Yine Çarlık Teşekkül Edecek mi?, 18 Mart 1918 Nr.7580, s.1, süt.2-3

... Köylerimiz ve Köylülerimiz, 19 Mart 1918 Nr.7581, s.1, süt.1-2

... Almanlar Garb'da Taarruza geçecekler mi?, 19 Mart 1918 Nr.7581, s.1, süt.5-6

... Sıhhî Haberler (Lekeli hummaya dair), 19 Mart 1918 Nr.7581, s. 2, süt.4

... Tedrisat-ı Aliye, 20 Mart 1918 Nr.7582, s.1, süt.1-2-3

İmzasız, Romanya Kabinesi, 20 Mart 1918 Nr.7582, s.1, süt.5

... Sulh Müzakerelerinin Tarihi, 20 Mart 1918 Nr.7582, s. 2, süt.1-2

... Umûmî Sulh Müzakeratı başladı mı?, 21 Mart 1918 Nr.7583, s.1, süt.2

... Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, 21 Mart 1918 Nr.7583, s. 2, süt.1-2

... İngiltere'nin Borcu, 22 Mart 1918 Nr.7584, s.1, süt.2

... Garb Cebhesinde Kim Taarruz Edecek, 22 Mart 1918 Nr.7584, s.1, süt.3-4

... Ormanların Muhafazası, 22 Mart 1918 Nr.7584, s. 2, süt.1

... Kaf Dağı (ve öteleri), 23 Mart 1918 Nr.7585, s.1, süt.1-2

... Japonya'nın Hâricî Siyaseti, 23 Mart 1918 Nr.7585, s.1, süt.3-4

... Kırım Hükümeti, 23 Mart 1918 Nr.7585, s.1, süt.6

... Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, 23 Mart 1918 Nr.7585, s. 2, süt.1-2

... Vaziyete Bir Nazar, 24 Mart 1918 Nr.7586, s.1, süt.1-2

... İsveç'in Siyaseti, 24 Mart 1918 Nr.7586, s.1, süt.2

... İtilafın Beyannamesi, 24 Mart 1918 Nr.7586, s.1, süt.3

... Meclis-i Mebûsân (74. ictima'ı), 24 Mart 1918 Nr.7586, s. 2, süt.3

İmzasız, Kayser Hazretleri Bizzat Kumandanlıkta, 24 Mart 1918 Nr.7586, s. 2, süt.4-5

... Garb Taarruzları, 25 Mart 1918 Nr.7587, s.1, süt.1

... Garb Taarruzu (Meydan muharebesinin kazanılmasına dair), 25 Mart 1918 Nr.7587, s.1, süt.2-3

... Paris İhtihkamının Uzun Menzilli Topları, 26 Mart 1918 Nr.7588, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Şehrimizde Lekeli Humma, 26 Mart 1918 Nr.7588, s. 2, süt.6

... Tarihin En Büyük Harbi Şiddetle Devam Ediyor, 27 Mart 1918 Nr.7589, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Harb Yeni Bir Sayfaya Girmiştir, 28 Mart 1918 Nr.7590, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Meclis-i Mebûsân (78. ictima'ı), 31 Mart 1918 Nr.7593, s. 2, süt.1-2

... Garb Taarruzunda Yeni Terakkiler, 1 Nisan 1918 Nr.7594, s.1, süt.2-3

... Ukrayna ve Programı, 1 Nisan 1918 Nr.7594, S.1, süt.4

... Klemanson'un Almanlar Hakkındaki Takdiratı, 1 Nisan 1918 Nr.7594, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (79. ictima'ı), 1 Nisan 1918 Nr.7594, s.2, süt.1-2-3

... Alman Taarruzu'nun Devamı, 2 3 Nisan 1918 Nr.7594, s.1, süt.4

İmzasız, Harb ve İspanya, 2 3 Nisan 1918 Nr.7596, s.1, süt.3

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -5-, 2 3 Nisan 1918 Nr.7596, s.1, süt.4-5

... Lekeli Humma Niçin Artıyor, 4 Nisan 1918 Nr.7597, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân dağıtılacak mı?, 4 Nisan 1918 Nr.7597, s.2, süt.1

... Harbin Mesuliyeti, 5 Nisan 1918 Nr.7598, s.1, süt.1

... Avrupada'ki Öğrencimizin Teftişi, 5 Nisan 1918 Nr.7598, s.1, süt.4-5

... Gazilerimiz, 6 Nisan 1918 Nr.7599, s.1, süt.1

... Kırım Türkleri'nin Tarihine Bir Nazar, 6 Nisan 1918 Nr.7599, s.1, süt.4

... Alman Taarruzu Yeniden Başladı, 7 Nisan 1918 Nr.7600, s.1, süt.2-3

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -6- (Bulgar harsının tarih-i tekemmülüne bir nazar), 7 Nisan 1918 Nr.7600, s.1, süt.5-6

... Boğazlar Hakkında Bir Vesika, 8 Nisan 1918 Nr.7601, s.1, süt.2-3

... Amerika ve Harb (Wilson'un nutku etrafında), 9 Nisan 1918 Nr.7602, s.1, süt.3

... Edebî Musâhabe (Hikayeciliğe dair), 9 Nisan 1918 Nr.7602, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, Mübaheşeler, 10 Nisan 1918 Nr.7603, s.1, süt.1-2

... Japon Müdahalesi, 10 Nisan 1918 Nr.7603, s.1, süt.3

... Garb Taarruzunun Devamı, 12 Nisan 1918 Nr.7605, s.1, süt.2-3

... İngiltere'de (Harbin tehlikeli safhası), 12 Nisan 1918 Nr.7605, s.1, süt.4

... Alman Taarruzu Devam Ediyor, 13 Nisan 1918 Nr.7606, s.1, süt.2-3

... Piyasada Muvazenet, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.1, süt.1-2

... Flemenk'te Nümayişler, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.1, süt.4

... Lekeli Hummaya karşı Mücadele, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.2, süt.3

... Garb'daki Meydan Muharebesi, 15 Nisan 1918 Nr.7608, s.1, süt.3-4

... Halk İçin (Savaşta halkın durumuna dair), 16 Nisan 1918 Nr.7609, s.1, süt.1-2

... Garb Taarruzu ilerliyor, 17 Nisan 1918 Nr.7610, s.1, süt.2-3

... Cihan Harbi (İngiltere ve Amerika filoları), 17 Nisan 1918 Nr.7610, s.1, süt.4

... Konferans (ictimâ'ı hayata dair), 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.1, süt.1-2

İmzasız, Müzakerat-ı Maliye'nin Hitamı, 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.2, süt.3

... Faaliyet-i İktisadiye, 20 Nisan 1918 Nr.7613, s.1, süt.1-2

... Garb Taarruzu (Taarruzun son durumu), 21 Nisan 1918 Nr.7614, s.1, süt.2

... Vilayet-i Şarkiyemizin İstihlası, 21 Nisan 1918 Nr.7614, s.1, süt.3-4

... Avusturya Buhranı, 21 Nisan 1918 Nr.7614, s.1, süt.5

... Yeni Yerlerin İdaresi, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.1, süt.1-2

... Kırımlı Kardeşlerimiz Hakkında Mülakat, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.1, süt.3-4

... Bir Temiz Havlu Uğruna, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.2, süt.1-2

... Et ve Zeytinyağ Meselesi, 24 Nisan 1918 Nr.7617, s.1, süt.2-3

... İran'da (Kapitülasyonların Feshi), 25 Nisan 1918 Nr.7618, s.1, süt.3

... Numune Köyleri (Köyler hakkında verilen konferansa dair), 26 Nisan 1918 Nr.7620, s.1, süt.1-2

... Japonya İşleri, Çin ile İtilaf, 27 Nisan 1918 Nr.7620, s.1, süt.2-3

... Avusturya Kabinesi Buhranı, 28 Nisan 1918 Nr.7621, s.1, süt.2-3

İmzasız, Sivastopol Almanlar'ın Elinde, 4 Mayıs 1918 Nr.7627, s.1, süt.2-3

... Ukrayna İhtilali, 4 Mayıs 1918 Nr.7627, s.1, süt.5

... Ukrayna Hükümeti Nasıl Oldu (Alman başvekilinin açıklaması), 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.1, süt.2-3

... İki Tarafın Yeni Muharebe Hazırlıkları, 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.1, süt.5-6

... Avusturya-Macaristan'da Millî Muhtariyetler, 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.2, süt.3-4

... İspanya ile Muharebe, 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.2, süt.5

... (Kiyef) Şehrindeki Hükümet, 6 Mayıs 1918 Nr.7629, s.1, süt.2-3

... Garb Cebhesi (Son durum), 6 Mayıs 1918 Nr.7629, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den tebliğ), 6 Mayıs 1918 Nr.7629, s.2, süt.4-5

... İfademizde İnkılab (Dil meselesi üzerine), 7 Mayıs 1918 Nr.7630, s.1, süt.1-2

... Romanya Sulhu İmza Ediliyor, 7 Mayıs 1918 Nr.7630, s.1, süt.2-3

... Ukrayna Vak'asının İç Yüzü, 7 Mayıs 1918 Nr.7630, s.1, süt.5-6

İmzasız, Şeker Ticareti (Şeker sıkıntısına dair), 7 Mayıs 1918 Nr.7630, s.2, süt.3

... Yeni Ukrayna Hükümeti, 8 Mayıs 1918 Nr.7631, s.1, süt.2-3

... İrlanda'da Nümayişler, 8 Mayıs 1918 Nr.7631, s.1, süt.5-6

... Rus İhtilaleri, 8 Mayıs 1918 Nr.7631, s.2, süt.1-2

... Romanya ile de Sulh Akd Edildi, 8 Mayıs 1918 Nr.7631, s.2, süt.4-5

... Bükreş Sulhu ve Müttefikler, 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.1, süt.2-3

... Şark'da İngilizler'in Hezimetle Sonuçlanan İkinci Taarruzu, 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.1, süt.2-3-4-5

... Sulh ve İngilizler (İngiltere'nin sulha ait görüşleri), 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (İtilaf Devletleri tebliğ-i resmileri), 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.2, süt.5-6

... Bükreş Sulhunun Tarihi Celsesi, 10 Mayıs 1918 Nr.7633, s.1, süt.2-3

... İstikraz-ı Dahili Terazisi, 10 Mayıs 1918 Nr.7633, s.1, süt.3-4

... İtilaf ve Şimali Rusya, 10 Mayıs 1918 Nr.7633, s.2, süt.1-2

İmzasız, Bükreş Sulhu'nun Tesiratı, 11 Mayıs 1918 Nr.7634, s.1, süt.2-3

... Yeni Macar Kabinesi (Yeni kabinenin teşkili), 11 Mayıs 1918 Nr.7634, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -8- (Bulgar irfanının kökleri), 11 Mayıs 1918 Nr.7634, s.2, süt.1-2

... Gaile-i Ekonomi, 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.1, süt.1-2

... Yeni Bir Taarruz mu?, 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.1, süt.2-3

... Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.1, süt.3-4

... Bükreş Sulhu (Bükreş Sulhu'na dair beyanat), 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.2, süt.1

... Lekeli Humma (34 vak'aya raslanması), 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.2, süt.4

... Uzlaşmak (Savaşın sona erdirilmesine dair), 13 Mayıs 1918 Nr.7636, s.1, süt.1-2

... Şerefli ve Devamlı Sulh (Şimdilik mümkün değil), 13 Mayıs 1918 Nr.7636, s.1, süt.3

... İngiltere'de Muhalefet Şiddetleniyor, 13 Mayıs 1918 Nr.7636, s.2, süt.1-2

... Amerika'da Yeni Bir Ceza Kanunu, 13 Mayıs 1918 Nr.7636, s.2, süt.4

İmzasız, Şimali Kafkasya (Kafkasya'nın durumu), 15 Mayıs 1918 Nr.7636, s.1, süt.1-2

... Avusturya İmparatoru'nun Yeni Bir Mektubu, 15 Mayıs 1918 Nr.7638, s.1, süt.3-4

... Posta ve Telgraf Nazırı'yla Mülakat, 15 Mayıs 1918 Nr.7638, s.1, süt.5-6

... İsviçre'de Fransız Casusluğu, 15 Mayıs 1918 Nr.7638, s.2, süt.3

... Bizim Ressamlarımız (Yeni açılan resim salonu üzerine), 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.1, süt.1

... Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.1, süt.2-3

... Avrupa'da Talebemizin Teftişi, 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn, 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.2, süt.3-4

... Kuvvetli Bir Türkiye, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.1, süt.1-2

... İmparator Şarl Hazretleri Şehrimizde, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.1, süt.2-3

... Sulh Muahedesinden Sonra Romanya, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.2, süt.1-2-3-4

... Kadınlar ve Okumak (Kadınların eğitimi üzerine), 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.1, süt.1-2

İmzasız, İmparator Şarl ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyareti, 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.1, süt.3-4

... Berlin Kongresi (Kongrede Osmanlı Murahhısları), 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn, 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.2, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.2, süt.4-5

... Avusturya-Macaristan Hükümdarı İmparator Birinci (Şarl) ile İmparatoriçe (Zita) Hazretlerinin Ziyaretleri, 19 Mayıs 1918 Nr.7642, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Trabzon ve Erzurum ahalisi), 19 Mayıs 1918 Nr.7642, s.2, süt.1-2-3

... Haşmetli Avusturya İmparatoru Birinci (Şarl) ve İmparatoriçe'nin Ziyaretleri, 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Merasim Dairesinde), 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.2, süt.1-2-3

... Lekeli Humma (24 saatte 27 yeni vak'a), 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.2, süt.4

... Haşmetli Avusturya-Macaristan İmparatoru'nun Ziyareti, 21 Mayıs 1918 Nr.7644, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Karadeniz Filosu'nun Kıymet ve Keyfiyeti, 21 Mayıs 1918 Nr.7644, s.2, süt.1-2

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 21 Mayıs 1918 Nr.7645, s.2, süt.5-6

... İmparator ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyaret ve Avdetleri, 22 Mayıs 1918 Nr.7645, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Türkmen Aşiretleri'nde Dînî Hayat, 22 Mayıs 1918 Nr.7645, s.2, süt.1-2

... İtilaf Taarruzu, 24 Mayıs 1918 Nr.7647, s.1, süt.1-2

... Türkistan Cumhuriyeti, 24 Mayıs 1918 Nr.7647, s.1, süt.6

... Rusya'da Yeni Bir Cumhuriyet, 25 Mayıs 1918 Nr.7648, s.1, süt.2-3

... Ukrayna Ordusu, 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.1, süt.1-2

... Kömür Meselesi Hakkında Rapor, 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.1, süt.4-5-6

... Karadeniz Filosu'ndan Firar Edenler, 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.2, süt.4-5

... Çin-Japon Sulhu, 27 Mayıs 1918 Nr.7650, s.1, süt.2-3

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -9-, 27 Mayıs 1918 Nr.7650, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 27 Mayıs 1918 Nr.7650, s.1, süt.4

... Sırbistan ve Kafkasya Hakkında Mülakat, 28 Mayıs 1918 Nr.7651, s.1, süt.1-2-3

İmzasız, Garb'da Yeni Taarruz Başladı (Almanlar Sen Nehrine İndiler), 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.1, süt.1-2-3

... Rusya'nın Almanya'ya Notası, 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (iaşe işleri), 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.2, süt.1-2

... Avusturya İşleri, 30 Mayıs 1918 Nr.7653, s.1, süt.1

... Yeni Taarruz Şiddetle Devam Ediyor, 30 Mayıs 1918 Nr.7653, s.1, süt.2-3

... İran ve 1907 Mukavelesi, 31 Mayıs 1918 Nr.7654, s.1, süt.1-2-3-4

... Kostantiniye'nin Suret-i Fethi (İstanbul'un fethine dair), 31 Mayıs 1918 Nr.7654, s.1, süt.5-6

... Finlandiya ile Sulh, 31 Mayıs 1918 Nr.7654, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İstanbul'da Ukrayna Şefareti), 31 Mayıs 1918 Nr.7654, s.2, süt.3-4

... Paris'e Doğru (Almanlar'ın Paris'e ilerlemelerine dair), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.1-2

... Alman Orduları (Maren) Nehrine Yetiştiler, 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.2-3

... Mekedonya-Bulgaristan (Bulgar sosyalistlerine dair), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.4

İmzasız, Dünkü Yangın (Yangın nasıl zuhur etti? Sarıgüzel yangınına dair), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın İzmit'e Seyahati), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.2, süt.1-2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.2, süt.4-5

... Yangın (Sarıgüzel yangınına dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.1-2-3

... Taarruz Cebhesi Gittikçe Genişliyor (Almanların işgal ettikleri yerlere dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.2-3

... Fransız Orduları'nın Hali, 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.4

... Fatih Yangını Tafsilatı (Yangına uğramış ailelere dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.5-6

... Kafkasya Siyaseti (Berlin'deki Murahhıslardan birinin beyanatı), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın vekaleti), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.2, süt.2-3-4

... Harik-zedeler Hakkında Komisyonun Takdiri (Fatih yangını sonrası), 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.1, süt.2-3-4

... Taarruz Muvaffakiyet ile Devam Ediyor, 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.1, süt.5-6

... Yeni İttifak, 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.2, süt.3-4

İmzasız, Alman Taarruzu'nun Neticeleri, 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.2, süt.6

... Yangın Hakkında (Muhtelif Komisyonların Faaliyeti), 4 Haziran 1918 Nr.7658, s.1, süt.4

... Suriye'de Sanayi, 4 Haziran 1918 Nr.7658, s.2, süt.1-2

... Şehrimizin İmarı (Yangından sonra İstanbul'un yeniden yapılandırılması), 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.1, süt.1-2

... (Klemanso) Aleyhdarlığı Şiddetleniyor, 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.1, süt.2-3

... Harikzedeler'in İskan ve İaşesi, 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.1, süt.5-6

... Ticaret ile Siyeset, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.1, süt.1-2

... Garb Cebhesinde Yeni Durum, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.1, süt.2-3

... Kırım Hükümeti, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.1, süt.4

... Harik-zedelere Muavenet, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Vilayetlerde İstikraz-ı Dahili), 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.2, süt.3-4-5

... İran ve Turan, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.1-2

... Garbdaki Yeni Taarruza Dair, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.2-3

İmzasız, Kırım Hükümeti (Müslüman Parlementosu'na dair), 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.4

... Komşu İran'daki Vaziyete Bir Nazar, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.5-6

... Harik-zedelere Muavenet, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar Gazetecileri), 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.2, süt.3-4-5

... (Bolşevizm), 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.1, süt.1-2

... İtilaf Harb Meclisi'nin Beyannamesi, 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.1, süt.2-3

... Veli Efendi At Koşuları, 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Fatih Komisyonu), 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.2, süt.1-2-3-4

... Garb Taarruzunda Düşmanlarımızın Zaiyatı, 9 Haziran 1918 Nr.7663, s.1, süt.2-3

... Amerika Sularında, 9 Haziran 1918 Nr.7662, s.1, süt.4

... Garb Taarruzu, 10 Haziran 1918 Nr.7664, s.1, süt.2-3

... Kırım Parlementosu, 10 Haziran 1918 Nr.7664, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar misafirlerimiz), 10 Haziran 1918 Nr.7664, s.2, süt.3-4-5

İmzasız, Çin ile Japonya Arasında İtilaf, 11 Haziran 1918 Nr.7665, s.1, süt.2-3

... Taarruzun Üç Aylık Neticesi, 11 Haziran 1918 Nr.7665, s.1, süt.5-6

... Şimal'den Hinde, 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.1, süt.1

... Cenûbî Kafkasya ile Sulh Akdi, 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.1, süt.2-3

... Garbdaki Taarruz Devam Ediyor, 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.1, süt.5-6

... Garb Cebhesinde Yeni Taarruz, 13 Haziran 1918 Nr.7667, s.1, süt.3-4

... Aile Mesaili, 13 Haziran 1918 Nr.7667, s.1, süt.1-2

... Bulgarlar ve Yunanlı'lar, 13 Haziran 1918 Nr.7667, s.1, süt.6

... Komşu Siyaseti, 14 Haziran 1918 Nr.7668, s.1, süt.1-2

... Biraz Saygı (Devlet-i Osmani'ye saygı üzerine), 15 Haziran 1918 Nr.7669, s.1, süt.1-2

... Garb Cebhesinde (Dünkü Alman Tebliği), 15 Haziran 1918 Nr.7669, s.1, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (İaşe zahireleri hakkında), 15 Haziran 1918 Nr.7669, s.2, süt.1-2-3

... Siyasetten Mühim (Ekonomi'ye dair), 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.1, süt.1-2

İmzasız, Harik-zede-gana Avans, 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.1, süt.3-4

... Uzun Menzilli Alman Topu, 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.1, süt.5-6

... Lekeli Humma (24 saatte 15 yeni vak'a), 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.2, süt.1

... Sulh Hareketleri, 17 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.2-3

... Bulgar Kabinesi'nin İstifası, 17 Haziran 1918 Nr.7672, s.2, süt.4-5

... Bulgaristan'ın Büyümesi, 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.1-2

... İtalyan Cebhesinde Yeni Bir Taarruz, 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.3-4

... Garb Cebhesinde (Son duruma dair), 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.2, süt.1-2

... Rızkımız (iaşe soruṇu üzerine), 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.1, süt.1-2

... Lekeli Humma (Son 24 saatte 16 yeni vak'a), 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.2, süt.1

... Türkistan Ahvaline Dair Beyanat-ı Mühime, 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.2, süt.4-5

... Almanya ve Avusturya Askeri Birliği, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.1, süt.1-2

İmzasız, Bulgar Kabinesi Teşekkül Etti, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.1, süt.5-6

... Veremle Mücadele -2-, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.2, süt.1-2-3

... Bulgaristan'da Yeni Kabine, 24 Haziran 1918 Nr.7678, s.1, süt.2-3

... Avusturya Ahval-i Dahilisi, 25 Haziran 1918 Nr.7679, s.1, süt.5-6

... Emn ü Asayiş (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 27 Haziran 1918 Nr.7681, s.1, süt.1-2

... Rusya İslam Muallimleri Kongresi, 27 Haziran 1918 Nr.7681, s.1, süt.5-6

... Bizim Hukukumuz, 28 Haziran 1918 Nr.7682, s.1, süt.1-2

... Rus Donanması (Almanlara teslim olması), 28 Haziran 1918 Nr.7682, s.1, süt.5-6

... Ukrayna Kırım'ı Almak Talebinde, 29 Haziran 1918 Nr.7683, s.1, süt.2-3

... Rusya Yine Kıyam ve Ateş İçinde, 29 Haziran 1918 Nr.7683, s.1, süt.5-6

... Şehrimizdeki Ermeni Heyet-i Murahasası ve Türkiye Ermenileri, 30 Haziran 1918, Nr.7684, s.1, süt.5-6

İmzasız, Vaziyet (Savaşın son durumuna dair), 1 Temmuz 1918, Nr.7685, s.1, süt.1-2

... Yangın Yerlerinin İmarı Meselesi, 1 Temmuz 1918, Nr.7685, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn, 1 Temmuz 1918, Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İkdam'ın Tefrikası (Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği), 1 Temmuz 1918, Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Deniz Muharebesi, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.1, süt.1-2

... Rusya'da Mukabil-i İhtilal Harekatı, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.1, süt.3-4

... Veremle Mücadelede Esas, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.2, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Şeker sıkıntısına dair), 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayseriliği -2-, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Havadis (Sansür meselesine dair), 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.1, süt.1-2

... Romanya Sulhu ve Yeni Romanya, 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (Türkler ve Ermeniler), 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayseriliği -3-, 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Sultan Mehmet Han Hazretlerinin İrtihalleri, 4 Temmuz 1918, Nr.7688, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Rusya Ahvali, 4 Temmuz 1918, Nr.7688, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (Fabrikaları ziyaret), 4 Temmuz 1918, Nr.7688, s.2, süt.3-4-5

... Hakan-ı Mağfur Beşinci Sultan Mehmet Han'ın Cenaze Merasimi, 5 Temmuz 1918, Nr.7689, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Gazi Sultan Mehmet Han'ın Müddet-i Saltanatına Bir Nazar, 5 Temmuz 1918, Nr.7689, s.2, süt.1-2-3

... Sultan Mehmet Han Hazretleri'ne Dair, 6 Temmuz 1918, Nr.7690, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Altıncı Sultan Mehmet Han Hazretleri, 6 Temmuz 1918, Nr.7690, s.2, süt.2-3-4

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -3-, 6 Temmuz 1918, Nr.7690, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rusya'da Yine Pek Büyük Vak'alar, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.1, süt.5-6

İmzasız, Beşinci Sultan Mehmet İrtihali, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Harb, Almanya Mağlub Oluncaya Kadar Devam Edecekdir Diyorlar, 8 Temmuz 1918, Nr.7692, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Almanya, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 8 Temmuz 1918, Nr.7692, s.2, süt.4-5

... Hatt-ı Humayun Sureti, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.1, süt.1-2

... Alman Sefirinin Hadise-i Katli, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.1, süt.5-6

... Hükümdarlar Arasında Taziyet Telgrafları, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.2, süt.1-2

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -6-, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Adl ü İhsan, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.1, süt.1-2

... Bolşeviklerle İhtilalciler Arasında, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.1, süt.3-4

... İspanyol Hastalığı, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.2, süt.3

... Feth-i Kostantiniye'nin Fethinden Evvelki Rum Kayserliği, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Bir Münakaşa Hakkında (Harb gayeleri hakkında), 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.1, süt.1-2

... Almanya'nın Siyaset-i Hariciyesi, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.1, süt.2-3

... İtilaf'ın Rusya'ya Asker İhracı, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan ve İtilaf, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.2, süt.5-6

... Meslek (Gazeteciliğe dair), 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.1, süt.1-2

... Mısır ve İngiltere, 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.1, süt.5

... Mekteplerimizde Terbiye-i Ruhiye, 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Budapeşte'de istikraz-ı dahili), 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.2, süt.1-2-3

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İsviçre ve Biz, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.1, süt.1-2

... Yeni Bir Taarruz mu?, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.1, süt.4

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (itilafın tebliğ-i resmileri), 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.2, süt.4-5

... İaşe Nezareti (iaşe meselesi), 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.1, süt.1-2

... İtilafın İttifaka Karşı Siyasi Taarruzları, 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.1, süt.4-5

... Rusya Dahilinde (Yeni karışıklıklar), 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.1, süt.6

... Rum Kayserliği -10-, 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.2, süt.2-3-4-5

... Türkiye ve Müttefikleri (Bulgaristan'la aramızdaki ittifak), 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.1, süt.2

... Yeni Bir Taarruz mu?, 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.1, süt.3-4

... Dahilî Şuûn (Kafkasya Cumhuriyetleri), 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.1, süt.5-6

... Rum Kayserliği -11-, 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.2, süt.3-4-5-6

... Son Haberler (Yeni Alman Taarruzu), 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.2, süt.5-6

... Amerika'nın Yardımı (Amerika'nın ittifaka yardımı), 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.1, süt.2

... Lenin'in Beyanatı, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.1, süt.6

İmzasız, İspanyol Hastalığı, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.2, süt.1-2

... Matbuat İdaresi, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.2, süt.3

... Avusturya-Macar Hariciye Nazırının Tebliği, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.2, süt.4-5

... Arabistan İstiklali, 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.1, süt.2

... Şehr-eminine Haklı Bir Hücum, 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.1, süt.4-5

... Harb ve Sulh, 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terâkkî Fırkası), 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Taşralara Dair (İzmir'de çıkan Anadolu gazetesine dair), 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.1, süt.1-2

... İspanyol Hastalığı Öldürüyor mu?, 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.1, süt.3-4

... Rusya'da Mücadele, 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.1, süt.5-6

... İstikraz-ı Dahiliyemiz, 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (iaşe nezareti), 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.2, süt.2-3-4-5

... Gelecek Nesil, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.1, süt.1-2

... Alman Hariciye Nazır Cedidi, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.1, süt.3-4

İmzasız, Türk Ocağı'nda (Şair Mehmet Akif Bey'in Res-i intihab olması), 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.2, süt.1-2

... Rum Kayserliği -13-, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.2, süt.1-2-3-4-5

... 10 Temmuz Millî Bayramı'nın Onuncu Senesi, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.1-2

... Okumak, Yazmak, Saymak, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.1-2

... Taarruzdan Müdafaa Vaziyetine, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.3-4

... Azerbaycan Dahilinde Neler Olup Bitiyor, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.5-6

... Çiçek Aşısı Yaptırınız, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.2, süt.4

... Rum Kayserliği -14-, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.2, süt.3-4-5

... Güzel Bir Temenni (Kanun Devri), 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.1, süt.1-2

... Geçen Teklifler (Sulh ve İngiltere), 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.1, süt.3-4

... Düşman Teyyarelerinin İstanbul'a Taarruzu, 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (İzmir'den Gelecek Meyveler için), 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.2, süt.3-4-5-6

... Rusya-İtalya, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.1, süt.2-3-4

... Denizde ve Karada Muazzam Muharebeler, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.1, süt.4-5-6

... İspanyol Hastalığı Hakkında, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Aydın Vilayeti Hakkında), 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Rum Kayserliği -15-, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Avusturya Kabinesinde, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.1, süt.2-3

... Rus Donanması'nın Sergüzeşti, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.1, süt.3-4

... Garbda Düşman Hücumları, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (İstanbul Limanı), 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Memleketimizde Bal İstihsalatı, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.2, süt.5

... Rum Kayserliği -16-, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

İmzasız, Kanûn-ı Esâsî (112. Maddeye dair), 28 Temmuz 1918, Nr.7709, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), 28 Temmuz 1918, Nr.7709, s.2, süt.3-4-5-6

... Ahlak-ı Amme, 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.1, süt.1-2-3

... Ali Rıfat Bey'in Takrirleri (Erzak sıkıntısı), 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.1, süt.2-3

... Rusya'ya Müdahele Edilecek mi?, 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.1, süt.4

... Telefon İdaresi, 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (İaşe Nezareti Teşekkülü), 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.2, süt.2-3-4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.2, süt.4-5

... Harbiye Nezareti (İsmail Hakkı Paşa'nın açıklaması), 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.1, süt.2-3

... Bir İtalyan Zırhlısına Su-i Kasd, 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.1, süt.4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.2, süt.4-5

... Rum Kayserliği -17-, 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Hindistan ve Cezayir'de Hukuk-ı İslam, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.1, süt.1-2

... Devre-i İntizar (Cebhenin yeniden kısaltılması), 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.1, süt.3-4

... Berlin Sefiri Hakkı Paşa'nın Vefatı, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.1, süt.5-6

... Mühim Bir Keşif Kuvve-i Şemsden İstifade, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.2, süt.1-2

... Rum Kayserliği -18-, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesi hakkında), 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.2, süt.3-4-5

... Ticaretle İştigal Eden Sabık Erkanı, 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.1-2

... Harb-i Umûmî'nin Beşinci Senesi; Almanya'nın Rusya'ya ilan-ı Harbi, 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.2-3-4-5

... Sulh İçin (Sulh girişimleri), 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.6

... Rum Kayserliği -19-, 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesine dair), 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, Mısır (Mısır'ın sevaş içindeki yeri ve önemi), 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.1, süt.1-2

... Rusya Yine İhtilal Bayrağı Altında, 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.1, süt.4-5-6

... İran'da İngilizler, 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Taşralarda Müderris Teşkilatı), , 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.2, süt.2-3-4

... Son Haberler (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmi-si), 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.2, süt.4-5

... Harb Yüzünden Cemiyet-i Beşeriye'nin Zaiyatı, 3 Ağus-tos 1918, Nr.7715, s.1, süt.2-3

... Wilson ve Sulh, 3 Ağustos 1918, Nr.7715, s.2, süt.4

... Dahilî Şuûn, 3 Ağustos 1918, Nr.7715, s.2, süt.2-3

... Rum Kayserliği -20-, 3 Ağustos 1918, Nr.7715, s.2, süt.1-2-3-4

... İftiralar (Osmanlı Devleti aleyhine başlatılan iftiralar), 4 Ağustos 1918, Nr.7716, s.1, süt.1-2

... İtilafın Arazi ve Gemi Beyanatı, 4 Ağustos 1918, Nr.7716, s.1, süt.3-4

... Teyyareci Kadınlar (Nasıl çalışıyorlar?), 4 Ağustos 1918, Nr.7716, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Hilal-i Ahmer Teşkilatı hakkında), 4 Ağus-tos 1918, Nr.7716, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Katiller Kaçtılar mı? (Moskova ve Kiyef Cinayetleri), 5 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.2

... Rusya'da İtilafın Nüfuz-ı Askeriyesi, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.1, süt.3-4

... Kırım'ın Teşekkülü, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.1, süt.6

... İspanyol Nezlesi'nin Tahribatı, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Harik-zede-gan için ne yapılıyor?, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.2, süt.3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.2, süt.4-5

... Şark Vilayetlerimiz (Durumları, Rusya ile olan anlaşmazlıktan nasıl etkilenecekleri), 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.1, süt.1-2

... Sulh İçin Bir Teşebbüs Var mı?, 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.1, süt.1-2

... Amerika ve Harb-i Umûmî (Amerika'nın 15 milyonluk ordu hazırlanması), 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.1, süt.3

... Dahilî Şuûn (Gürcistan ve Ermenistan'da murahhaslarımız), 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.1, süt.6

... Rum Kayserliği -21-, 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.2, süt.3-4

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İmzasız, Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.2-3

... Umûmî Mesarif (Dört senelik harbin faturası), 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.4

... Harb-i Umûmî'de İtilaf Cinayetleri, 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Şeker tevziatına dair), 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -22-, 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Şehr-emini (İstanbul'un asayişsizliğine dair), 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.1, süt.1-2

... Rusya ile İngiltere ve İtilaf - Eski Dost Düşman Oldu, 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.1, süt.3-4-5

... İsviçre'ye İhracat (Muvaffak olunamayan bir teşebbüs hakkında), 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.1, süt.6

... Türklerle Yunanlı'lar Arasında Münasebet, 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İstanbul'da salgın halinde bulunan lekeli humma), 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Arkanjele İhrac Edilen İtilaf-ı Askeri, 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.1, süt.2-3

... Son Alman Ri'catı Hakkında, 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (Ukrayna'da Osmanlı Sefiri), 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -23-, 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Meselecikler (Muasırlar hakkında), 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.1, süt.1

... Kuvvetli Bir Bulgaristan, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.1, süt.2-3

... İngilizler'in Taarruzu, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.1, süt.4

... Dahilî Şuûn (İzmir'de Düşman Teyyaresi), 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.1, süt.6

... Rum Kayserliği -24-, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.2, süt.4-5

... Yahudistan (Yahudiler'in Filistin havalisinde teşkil etmek istedikleri Cumhuriyet'e dair), 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.1, süt.1-2

... Viyana Üzerinde (İtalyanlar'ın hava taarruzu), 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.1, süt.3-4

... Ermenistan ve İtilaf Devletleri, 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (Büyük bir deniz yarışı), 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -25-, 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Adalet-i Millîye, Cemiyet-i Melal, 12 Ağustos 1918, Nr.7724, s.1, süt.1-2

... Garb'da Muhaberat-ı Muazzama ve Amerikalılar, 12 Ağustos 1918, Nr.7724, s.1, süt.4-5

... Sıhhî Müze (Frengi üzerine), 12 Ağustos 1918, Nr.7724, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Batum ve Ardahan Heyeti), 12 Ağustos 1918, Nr.7724, s.2, süt.2-3-4-5

... Harbden Maksadlarımız, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.3

... İngiltere: "Sizi Himayeye Geldik", Tervaki: "Vatan Tehlikededir." diyor, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Şehrimize kilosu yetmiş kuruştan gelen şekerler), 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -26-, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Moskof ve Ukrayna, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.1, süt.1-2

... Bolşevikler, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.1, süt.3-4

İmzasız, Denizde ve Karada Devam Eden Muharebeler, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.1, süt.3-4

... Mûsikî Hayatımız, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Şeker almak isteyen icrahaneler), 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.2, süt.2-3-4-5

... Pek Mühim Müzakerat (Almanya ve Avusturya arasında), 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.3

... Biz Daha Nazik ve Müşkül Devirler Geçirdik, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.3-4

... Anavatan'a İltihak, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.2, süt.2-3-4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.2, süt.4-5

... Hatt-ı Humayun (Elviye-i sülüs ahalisine), 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.1, süt.1

... Taşra Şehirleri, 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.1, süt.1-2-3

... Mesail-i Mühime Hakkında Dahiliye Nazırıyla Mülakat, 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.1, süt.5-6

... Rum Kayserliği -27-, 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Reji memurlarına zam), 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.2, süt.2-3-4-5

İmzasız, İdrar Tahlilatı (Bahçekapı'daki şekerci hanında), 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.2, süt.6

... Alman Karargah-ı Umûmîyesi'nde hükümdar mülakatı, 18 Ağustos 1918, Nr.7730, s.1, süt.2

... Ekmek Siyaseti (iaşe meselesi), 18 Ağustos 1918, Nr.7730, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn (Tevfik Fikret'in kabrini ziyaret), 18 Ağustos 1918, Nr.7730, s.2, süt.1-2-3-4

... Rum Kayserliği -29-, 18 Ağustos 1918, Nr.7730, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Yahudi Cumhuriyeti, 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.1, süt.1-2

... Tevfik Fikret (Üçüncü sene-i devriye-i vefatı), 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.1, süt.5

... Yahudi Filistini (Yeni İsrail), 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Hudud Gümrükleri Teşkilatı), 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.2, süt.2-3-4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.2, süt.4-5

... Alman-İngiliz (Aralarındaki muvazene meselesi), 20 Ağustos 1918, Nr.7732, s.1, süt.1

... Karargah-ı Umûmîye'de Harb ve Sulh Müzekeresi, 20 Ağustos 1918, Nr.7732, s.1, süt.2-3

İmzasız, Dahilî Şuûn (iaşe nezaretine Kemal Bey'in tayini), 20 Ağustos 1918, Nr.7732, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Bakü'de Dahilî İhtilallerin Takibi, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.2-3

... Zarar Hesabı Olmayan Tüccar, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.3-4

... Bolşevikler'in Başından Neler Geçiyor, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.5-6

... Rum Kayserliği -30-, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Cemiyet-i Akvam ve Mısırlı'lar), 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Müzakerat-ı Mühime, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.3

... Tatlı Bir Emel (Sulh-ı Umûmî), 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.4

... Düşmanlarla Aramızda (İngiliz Hariciye Nazırı'na cevap), 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Memleketlerine iade olunacak Rum ve Ermeniler), 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.2, süt.3-4-5

... Bulgaristan'ı İtilafa Rapt Etmek İçin, 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.1, süt.3-4

... Dahilî Şuûn (Huzura Kabul Sadrazam Paşa'nın Huzura kabulü), 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, Rum Kayserliği -31-, 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Düşmandan Tathir Edilen Vilayetlerimiz Hakkında Müfettiş-i Umûmî ile Mülakat, 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.1, süt.3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar ve Bulgar tebliğ-i resmileri), 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.2, süt.4-5

... İaşe Nezareti Umûmî Teşkilatı, 25 Ağustos 1918, Nr.7737, s.1, süt.4-5

... Rum Kayserliği -32-, 26 Ağustos 1918, Nr.7737, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Yeni Teşkilat (Zıraiyat; propaganda), 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.1, süt.1-2

... Şimali Afrika'da (İtalyanlar'ın düştüğü durum), 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.1, süt.3

... İstanbul Yeni Bir Ateş Karşısında, 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Kumarın men edilmesi yolunda), 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Sosyalistler'in Gayreti (İsviçre'deki büyük kongre), 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.1, süt.3

... Ren Nehri Önünde Hudud, 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.1, süt.4-5

İmzasız, Dahilî Şuûn (Memurların Bu Aylık Erzakı), 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.2, süt.3-4-5

... Padişah ve Matbuat, 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.3

... Beşinci Kış (Harbi Hitame Erdirmek Arzusu), 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.4

... Almanya - İspanya İttifakı, 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Şehrimizde fes fabrikası açılıyor), 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya - Macar Tebliğ-i Resmisi), 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.2, süt.4-5

... Sulh Cereyanları (İngiltere'de, Fransa'da ve Bulgaristan'da), 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.1, süt.3

... İngiltere'nin Harbi ve Almanya, 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.1, süt.3-4

... Bir Hükümdar Ailesinin İmhası (Rus Çarı ve ailesinin öldürülmesi, 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.1, süt.5-6

... Bir Esir, 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın Sofya'da bir gazeteye beyanatı, 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.2, süt.3-4-5

... Her Tarafta Sulh Meyilleri Görülüyor, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.1, süt.4-5

... Niçin Harb Ettiğimizi Biliyoruz, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.2, süt.1-2

İmzasız, Dahilî Şuûn (Bi-taraf memleketlere ihracatımız, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.2, süt.3-4-5

... Türkiye ile Müttefikleri Arasındaki Münasebat-ı Siyasiye ve Sadakat, 9 Eylül 1918, Nr.7752, s.1, süt.1-2-3-4

... Uzlaşma Sulhu (Düşman memleketlerde kuvvetli cereyanlar), 9 Eylül 1918, Nr.7752, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn (Balkanlarda yeni bir demiryolu), 9 Eylül 1918, Nr.7752, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 9 Eylül 1918, Nr.7752, s.2, süt.4-5

... Almanlar ve Sulh, 10 Eylül 1918, Nr.7753, s.1, süt.2

... Dahilî Şuûn (Yeni İstikraz 45 milyon lira), 10 Eylül 1918, Nr.7753, s.2, süt.1-2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 10 Eylül 1918, Nr.7753, s.2, süt.4-5

... Şark'da ve Garb Cebhesi'nde Almanya, 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.2-3

... Ağır Bir Mukabele (Rusya'da Sosyalist işgalcilere karşı), 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.4

... Yeni İstikraz, 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn (İskan-ı Muhacirin meselesi), 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.2, süt.1-2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.2, süt.4-5

İmzasız, Muzafferiyet Anahtarı (İtilaf'ın Bulgaristan'la ilişkisi), 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.4

... İtilaf Kıskacı İçinde Rusya, 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.2, süt.3-4

... Mükaleme ve Münakaşa, 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.1, süt.3

... Harb ve Sulh Hakkında Bir Nutuk, 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.1, süt.5-6

... İspanya Nezlesi (Nasıl başlar, nasıl nihayet bulur), 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın mülakatı), 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.2, süt.3-4-5

... Mektebsizlik (Hususî ve Resmî Mektebler), 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.1, süt.1-2

... Almanya ile Aramızda (Müzakeratın suret-i cereyanı), 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.1, süt.2-3

... İki Taraf Ricalinin Yeni Nutukları ve Sulh Cereyanları, 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (En son piyasa ahvali), 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.2, süt.3-4-5

... Ahval-i Aleme Sathi Bir Nazar, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.1, süt.1-2

İmzasız, Sulh Bahsi, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.1, süt.4

... Almanlar Niçin Ricat Ediyorlar, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Bayram Alayı İçin Davet), 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.2, süt.3-4-5

... Umûmî Sulha Doğru Ciddi Bir Adım: Avusturya-Macaristan Hükümeti Harb Eden Devletleri Mükalemeye Davet Ediyor, 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Ekmek Derdi), 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.2, süt.2-3-4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.3, süt.3-4-5

... Görmeden, 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.4, süt.1-2-3

... Avusturya-Macaristan'ın Sulh Teklifine Almanya, Amerika ve İtalyanlar'ın Cevabı, 22 Eylül 1918, Nr.7762, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Osmanlı ve Alman müzakeratı), 22 Eylül 1918, Nr.7762, s.2, süt.1-2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 22 Eylül 1918, Nr.7762, s.2, süt.4-5

... Sulh Teklifi: Bulgaristan ve Belçika, 23 Eylül 1918, Nr.7763, s.1, süt.2-3

... İki Düşman Teyyaresinin Daha İskatı, 23 Eylül 1918, Nr.7763, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (Zat-ı Şahane'nin ziyaretleri), 23 Eylül 1918, Nr.7763, s.2, süt.3-4-5

... Sadrazam Paşa'nın Yeni Beyanatı, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.2

... Bakü'nün Zabtı Hakkında Tafsilat, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.3-4

... Teyyare ve Teyyarecilik Hakkında, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Deniz Suyu Tuz Yerinde Kullanılıyor, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.2, süt.2-3-4-5

... Bir İstifa ve Bir İhtimal (Rus hükümetine dair), 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.3

... Kırım ve Ukrayna Arasında, 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Eğlence yerleri için bir nizamname), 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.2, süt.1-2-3

... Sandal ile Hırsızlık Eden Bir Çete, 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.2, süt.2-3

... Bosna ve Hersek'te (Karışıklıklar), 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.1, süt.3

... Ahval-i Harbiye ve Siyasiye Karşısında, 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.1, süt.4-5

... Harbiye Nazırı Namına İzahat, 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.2, süt.1-2

İmzasız, Muharebeden Sonrası İçin Hazırlık, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.1, süt.1-2

... Sulh Teklifi, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.4, süt.3

... Sulh Teklifi - Rusya İhtilal ve Ahvali, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.1, süt.4-5

... Sahte Banknot İmal Eden İki Şahıs, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.2, süt.4

... Harb Hali, 29 Eylül 1918, Nr.7769, s.1, süt.1

... Bulgaristan'ın Münferid Sulh Talebi, 29 Eylül 1918, Nr.7769, s.1, süt.2-3

... Makedonya'daki Harekat-ı Askeriye'ye Dair, 29 Eylül 1918, Nr.7769, s.1, süt.5-6

... Muharebe-i Umûmîye'nin Yeni Bir Safhası, 30 Eylül 1918, Nr.7770, s.1, süt.1-2

... Münferid Sulha Teşebbüs Eden (Malinof) Hükümetin Tebliği, 30 Eylül 1918, Nr.7770, s.1, süt.3-4-5-6

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 30 Eylül 1918, Nr.7770, s.2, süt.4-5

... İtilaf'ın Bulgaristan'a Dört Teklifi, 1 Ekim 1918, Nr.7771, s.1, süt.3-4

... Emniyet-i Su-i İstimal Davası, 1 Ekim 1918, Nr.7771, s.2, süt.1-2

... İttihâd ve Terâkkî Fırkası'nın İctima'ı, 1 Ekim 1918, Nr.7771, s.2, süt.3-4

İmzasız, Almanya'da Büyük İstifalar - Bulgar Ruhiyatı, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.1, süt.1-2

... Bulgaristan'da İsyan ve Bolşevikler Nasıl Koptu, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.1, süt.4-5-6

... Galata'da Bir Tramvay Kazası, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.2, süt.1-2

... Şeker Meselesi, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.2, süt.4

... Bütün Dünya'ya Sulh ve Silahı İade Yolunda: Bulgaristan Mütarekesi, 3 Ekim 1918, Nr.7773, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), 3 Ekim 1918, Nr.7773, s.1, süt.1-2-3

... Avusturya Macaristan'a Sulh Teşebbüslerine Devamı, 3 Ekim 1918, Nr.7773, s.2, süt.5-6

... Sulh ve Sulh Göründü, 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.1, süt.1-2-3

... Garb Cebhesinde Yeni Ricatlar, 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.1, süt.5-6

... Tramvay Kazaları, 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.2, süt.3-4

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.2, süt.5-6

... Bulgaristan Kralı'nın İstifası, 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.1, süt.2-3-4

İmzasız, Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terâkkî Fırkası'nın İctima'ı), 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.2, süt.3-4-5

... Devlet-i Osmaniye, Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın Müştereken Amerika'ya Sulh Teklif Etmeleri, 6 Ekim 1918, Nr.7776, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Yeni Bulgar Kıralı'nın İlk İşi, 6 Ekim 1918, Nr.7776, s.2, süt.1-2

... 1871 Senesi Hak'sızlığının Tamiri, 7 Ekim 1918, Nr.7777, s.1, süt.2-3

... Dahilî Şuûn (İaşe Unları), 7 Ekim 1918, Nr.7777, s.2, süt.1-2

... Milletler Nazariyesi : Tayin-i Mukadderat Hakkı, 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.1-2

... Mütareke Teklifi (Wilson'a verilen teklif), 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.3-4

... Wilson Tekliflerinin Bize Aid Kısımları, 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.5-6

... Sınayimize Dair (Muhtelif memleketlerde imalat ve istihsalat), 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.2, süt.1-2

... Talat Paşa'nın İstifası Şaiyesi, 9 Ekim 1918, Nr.7779, s.1, süt.3-4

... 14 Vagon Şeker Davasının Neticesi, 9 Ekim 1918, Nr.7779, s.2, süt.1-2

İmzasız, Dahilî Şuûn (Sahtekar, hırsız ve dolandırıcılar), 9 Ekim 1918, Nr.7779, s.2, süt.2-3

... Yeni Kabine Teşkili İçin, 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.1, süt.2-3

... Almanlar Mağlub mudur?, 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.1, süt.4

... Beyaz Ev'in Cevabına İntizar, 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (İkdam'ın 26. Sene-i Tesisi), 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Cihan Sulh Yolunda, 11 Ekim 1918, Nr.7781, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Harbden Sonra İnşaat İşleri, 11 Ekim 1918, Nr.7781, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Bir Hırsız Kumpanyasının Mahkemesi), 11 Ekim 1918, Nr.7781, s.2, süt.3

... Alman Cebhesini Yarmak İçin Hücumlar, 11 Ekim 1918, Nr.7781, s.2, süt.4-5

... Bir İade-i İtibar (Wilson'un Nazariyeleri), 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.1, süt.1-2

... Fecr-i Sulh Görünmeye Başladı, 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.1, süt.2-3

... Lehistan Devleti'nin Yeniden Teşekkülü, 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.1, süt.5-6

İmzasız, Maarifte Mütehassıs Meselesi, 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.2, süt.1-2

... Yugo-Slav (Yeni devletlerin teşekkülü), 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.1-2

... İzzet Paşa Kabineyi Teşekküle Memur, 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.2-3

... Balkanlar'da Yeni Taksimat13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.5-6

... Heyet-i Cedide-i Vükela'nın Suret-i Teşkili, 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.2, süt.4-5

... Heyet-i Hükümet (Yeni hükümet heyeti), 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.1, süt.1-2

... Yeni Heyet-i Vükela: Sadrazam ve Harbiye Nazırı İzzet Paşa, 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.1, süt.4-5-6

... Efkar-ı Umûmîye (Aldığı Son Şekil), 15 Ekim 1918, Nr.7785, s.1, süt.1

... Dahilî Şuûn (Yeni Kabine Meclis-i Mebûsân'ında), 15 Ekim 1918, Nr.7785, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân, 15 Ekim 1918, Nr.7785, s.2, süt.3-4

... Biz ve Cemiyet-i Akvam (Sulh taraftarlığı), 16 Ekim 1918, Nr.7786, s.1, süt.1-2

... İkinci Büyük İş (Sulhdan sonra iaşe meselesi), 16 Ekim 1918, Nr.7786, s.2, süt.1-2

İmzasız, Osmanlılıkta Anasır ve Millîyet Mesaili, 17 Ekim 1918, Nr.7787, s.1, süt.1-2

... İnkılaba Doğru, 18 Ekim 1918, Nr.7788, s.1, süt.1-2-3

... Vaziyet-i Umûmîye (Matbuat haberleri), 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.1, süt.1-2

... İzmir ve Midilli'de Müzakere, 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.1, süt.2-3

... Kabinenin Programı Dahili ve Harici Sulh, 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân (Müzakerat-ı Mühime), 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.2, süt.2-3-4

... Halk Ruhiyatı (Savaş ahvali içinde), 21 Ekim 1918, Nr.7791, s.1, süt.1-2-3

... Almanya ile Wilson Arasında, 22 Ekim 1918, Nr.7792, s.1, süt.2-3

... Nereye Gidiyoruz (Sulh içinde Osmanlı'nın durumu), 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.1, süt.1-2

... Macaristan'ın Avusturya'dan Ayrılması, 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.1, süt.5-6

... Wilson'un Avusturya Macaristan'a Cevabı, 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.2, süt.1-2

... Cevabi Notalar ve Münferid Mütareke, 24 Ekim 1918, Nr.7794, s.1, süt.2-3

İmzasız, Anadolu ve İstanbul Akıbeti, 24 Ekim 1918, Nr.7794, s.1, süt.5-6

... Alman Tebliğ-i Resmisi, 24 Ekim 1918, Nr.7794, s.2, süt.4-5

... Almanya Harbe Devam Mecburiyeti Karşısında, 25 Ekim 1918, Nr.7795, s.1, süt.2-3

... Fransa'da Alman İşgalinden Ne Kaldı, 25 Ekim 1918, Nr.7795, s.1, süt.2-3

... Sulha Doğru, 26 Ekim 1918, Nr.7796, s.1, süt.1-2

... Mütareke Müzakeratının Hitamına Doğru, 26 Ekim 1918, Nr.7796, s.1, süt.2-3

... Şaka Değil (Almanya teslim oluyor), 27 Ekim 1918, Nr.7797, s.1, süt.1-2

... Mütareke'nin İmzası İçin, 27 Ekim 1918, Nr.7797, s.1, süt.3-4

... Umûmî Mütarekeye Doğru Bir Hafta, 27 Ekim 1918, Nr.7797, s.1, süt.3-4

... Mütareke ile Musalaha Arasında, 28 Ekim 1918, Nr.7798, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Yaralanan kahraman teyyareci), 28 Ekim 1918, Nr.7798, s.2, süt.3-4-5

... Milletler Meselesi, 29 Ekim 1918, Nr.7799, s.1, süt.1

... Almanya'da Harb Fırkası'nın İnhidamı, 29 Ekim 1918, Nr.7799, s.1, süt.4-5

İmzasız, Macaristan ve Avusturya, 29 Ekim 1918, Nr.7799, s.2, süt.1

... Bulgaristan İşleri ve Makedonya'da Harekat, 30 Ekim 1918, Nr.7800, s.1, süt.1-2

... Avusturya - Macaristan'ın Wilson'a Cevabı, 30 Ekim 1918, Nr.7800, s.1, süt.3-4

... Münferid ve Umûmî Mütareke Müzakeratı, 31 Ekim 1918, Nr.7801, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Mebûsân (Sekizinci ictima'ı), 31 Ekim 1918, Nr.7801, s.1, süt.3

... Avusturya Macaristan'da Sulh Nümayişleri, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.1, süt.1-2

... Münferid Mütareke Müzakeratı Etrafında, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.1, süt.3-4-5

... Meclis-i Mebûsân (Dokuzuncu ictima'ı), 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Ayan (Altıncı ictima'ı), 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.2

... Mütareke İmzalandı, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.3-4

... Hükümetin Vaziyeti (Dahili ve harici işlerin genel değerlendirilmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.1

... Mütareke'nin akdinden sonra (Mondros Mütarekesi'nden sonra Beyoğlu'nda meydana gelen numayişler üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.2

İmzasız, Münferid Mütareke (Mütarekenin hakiki manası üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.4

... Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nin Beyannamesi (Mütareke şartlarının Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nce değerlendirilmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.4

... Alman Harb Raporu (Berlin kaynaklı haberde Almanya'nın son durumu veriliyor), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.4

... İttihâd ve Terâkkî Kongresi (1 Kasım 1918'de Merkez-i Umûmî Dairesi'nde yapılan kongrenin haberi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.5

... Selamlık (Selamlık Resm-i Aliye'sinin Dolmabahçe'de icra edilmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Asker'in Terhisi (Mütareke şartlarıyla beraber askerin terhisi üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Askeri Sansürün İlgası (Mütareke'nin imzası üzerine askeri sansürün ilgası), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Avusturya Sefiri (Avusturya seferinin İstanbul'dan ayrılması), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Berlin Sefiri (Berlin Sefiri Rıfat Paşa'nın İstanbul'a dönmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Yeni Fırka (Osmanlı Hürriyet-perveran Fırkası'nın kurulması), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.3

İmzasız, İsveç'te Bolşevik Harekatı (Berlin kaynaklı haberde İsveç'te Bolşevik harekatının endişe uyandırdığı bildiriliyor), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.6

... İttihâd ve Terâkkî (Partinin toplantısı üzerine haber), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.1, süt.1

... Mondros Mütarekesinin Nüshası, 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.1, süt.2-3

... Garb Cephesinde (Garb cebhesi'nde son durum üzerine), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (Meclis-i Mebûsân üçüncü ictima'ı), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.2, süt.4-5

... Türk Milletinin Hakkı (Mütareke'yle birlikte Türk halkının düştüğü durum), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.1

... Üç Paşa Daha Kaçtı (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın Almanya'ya kaçışına dair), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.2-3

... Avusturya - Macaristan (Avusturya - Macaristan'da Bolşevizm tehlikesi), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.4

... Macaristan Cumhuriyeti İlan Ediliyor (Macaristan'da meclis çalışmaları), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.5-6

... Ahmed Refik Bey (Ahmed Refik Bey'e "Memalik-i Osmaniye'de Demirbaş Şarl" adlı eserinden dolayı İsveç Hükümeti'nce nişan verilmesi), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.2, süt.2

İmzasız, Hükümet'in Kuvvetlisi (Hükümet hakkında eleştiri), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.1

... Galiçya'da Muharebeler (Lehliler Avusturyalı'lar arasında meydana gelen muharebeler), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.2

... Avusturya - Macar ve İtalya Mütareke Şeraiti, 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.3-4

... İttihadcılar (ittihadcıların hissiyat-ı milliyede uyandırdıkları nefrete dair), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.6

... Firariler ve Kabine (Enver, Talat ve Cemal Paşa'nın kaçmasına dair), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.2, süt.1-2

... Terhis Nasıl Olacak (Terhisin nasıl yapılacağına dair) 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.2, süt.3-4

... Bir Manzara-ı İbret (Bulgaristan ile yapılan mütareke), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.1

... Eski Bir İmparatorluğun İnhilali (Avusturya - Macaristan'da yeni devletlerin teşekkülü), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.2-3

... İttihâd ve Terâkkî'nin Yeni İsmi (Partinin "Teceddüd" ismini alması), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.4-5

... Huzur-ı Şahane'ye Kabul (Bilecik mebusu İsmail Hakkı Paşa'nın huzura kabulü), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.6

İmzasız, Kanun-ı Esasi'nin 12. Maddesi, 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.1

... Ordunun Terhisi Hakkında Talimat, 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.2

... Meclis-i Mebûsân (13. ictima'ı), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.3

... Avusturya'da Neler Oluyor (Teriste İtalyanlar'ın elinde), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.4-5

... Huzura Kabul (Abbas Hilmi Paşa'nın huzura kabulü), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.6

... Almanya (Almanya'nın Mütareke sonu durumuna dair), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.1

... İngiliz ve Fransız Murahhasları Şehrimizde, 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.2-3

... Almanya Mütareke Akd Ediyor (Wilson'un cevabı, mütareke şeraiti), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.4-5

... Rumlar'ın Nümayişleri (Bazı Rumlar'ın İstanbul'daki nümayişleri), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.3

... İzzet Paşa Kabinesi'nin İstifası (İzzet Paşa'nın beyanatı üzerine), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.2-3

... Şehrimizdeki Heyetler (Fransız - İngiliz Heyetleri'ne dair), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.4

... Almanya ile İtilaf Arasındaki Mütareke, 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.5-6

İmzasız, Terhis Talimatnamesi, 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.1-2

... Divân-ı Âlî (Said Halim ve Talat Paşa Kabineleri), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.5

... Dünkü Yağmur ve Sel (Sel baskınına dair), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.6

... Almanya'da (Alman İmparatorunun tacından feragat etmesi), 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.1

... Fransız Heyet-i Askeriyesi'yle Mülakat, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.2-3

... Divân-ı Âlî, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.4

... Kabine Buhranı Hakkında, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.5

... İzzet Paşa'nın İstifanamesi, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.5

... Cavid Bey'le Mülakat (Maliye nazırıyla yapılan mülakat), 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.2, süt.3

... Alman Mütarekesi (Mütareke Şeraiti), 14 Kasım 1918 Nr.7815, s.1, süt.1-2

... Almanya'da Hakimiyet-i Millîye Cereyanları, 14 Kasım 1918 Nr.7815, s.2, süt.1-2

... Kendimizi Unutuyoruz (Türkler'in unutkanlığına dair), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.1

İmzasız, İtilaf Donanması (Donanmanın gelişi üzerine), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.2

... Almanya'da İhtilal, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.3-4

... Ayan'da Mahmud Paşa'nın Takrir-i Müzakeresi, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.3-4

... Hukuk Padişahı (Yenikapı'nın teşekkülü münasebetiyle Sadrazam Tevfik Paşa'ya hitaben yazılmış hatt-ı humayun), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.5

... Kömür Buhranı (iaşe müşkülatı), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.6

... Tevfik Paşa'nın Beyanatı, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.2, süt.3

... Mekteplerin Tahliyesi, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.2, süt.4

... Kanun ve Namus (Bir İngiliz zabitiyle yapılan mülakat), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.1

... İtalyan Harb Raporu, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.2-3

... Sansür Meselesi, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.2

... Yeni Millî Hükümetler, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.4

... İzmir'in Nümayişleri, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.5

... Mevkufların Firarı (Eski zabitiyle dairesindeki 90 kişinin firarı), 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.2, süt.3

İmzasız, ... Almanya ile Mütareke Şeraiti, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.1, süt.2-3

... Avusturya İmparatorunun İstifası, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.1, süt.4

... Mebusan'ın Hususi Bir Celsesi, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.1-2

... Maliye Nazırlarımızla Mülakat, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.3

... Meclis-i Mebûsân'da Gazeteciler, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.4

... Dahiliye Nazırıyla Mülakat, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.2-3

... Almanya Ahvali, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Millî'de: Fırkalar Faaliyette, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.4-5

... İşgal Ediyorlar (Heybeli Ada'daki Bahriye Mektebi'nin işgali), 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.2, süt.4

... Kabine Meclis-i Mebûsân'da İtibar Kazandı, 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.1, süt.2-3-4

... Almanya (Son harb taratarlığının mağlubiyeti), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.1, süt.5-6

... Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.1-2

İmzasız, Avusturya Sefiri (Avusturya Sefirinin Babıali'de Sadrazam Paşa'yı Ziyareti), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.2

... Yeni Çıkan Gazeteler (Artaraman gazetesinin çıkışı), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.4

... Sulh Meselesi, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.2

... Almanya'daki İnkılabat, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.3-4

... Almanya'da Bolşevikler'in Merkezleri, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.3-4

... Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.5-6

... Şehrimizde İtilaf Kuvvetleri, 22 Kasım 1918 Nr.7823, s.2, süt.1-2

... Hasbıhal (İstanbul'daki gazete sayısının artamsına dair), 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.1-2

... Mühim Rivayetler (Kabine erkanından bazılarının istifa edeceklerine dair), 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.2

... İtilaf Kuvvetleri, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.5-6

... Rumca Gazeteler Neler Söylüyor, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.2, süt.3

... Ve Hiddete Doğru (Rumlar'ın ve Ermeniler'in tavırlarına dair), 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.1-2

İmzasız, Meclis-i Mebûsân ve Kabine, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.3-4

... Büyük Sırbistan (Mütarekeye rağmen Sırplar'ın ilerlemesi), 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.3-4

... Suriye ve Irak'taki İdareler, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.5-6

... Ermeni Meselesi, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.2, süt.3

... Muvazene-i Devliye (Muharebe-i Umûmî'ye dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.1

... Mühim Haberler (Adana'nın işgali hakkında), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.2

... Yeni Sahne-i Harb (İtilaf donanmasının Karadeniz limanına girmesine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.3-4

... Şehrimizde Fransız Kuvvetleri (İstanbul'a gelen Fransız Kuvvetlerine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.5-6

... İhtiyat Zabıtları (Memleketin içinde bulunduğu durumda en çok himayeye muhtac gençlerin olması gerektiğine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.2, süt.3-4

... Sabahaddin Bey (Sabahaddin Bey'in İstanbul'a geleceğine dair haber), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.2

... İskenderun'un İşgali (İskenderun'un işgaline dair), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.3

İmzasız, Kumandan Şehzademiz (Prens Osman Fuad Efendi'nin Trablusgarb'dan gelmesi), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.4

... Eski Adamlar Hala Mevkide (Eski ve yeni kabinenin karşılaştırılması), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.1, süt.1-2

... İtalya ve Harb (İtalyan'ların zapt ettikleri yerler), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.1, süt.3

... Amerika ve Türkiye (Her milletin kendi başına bırakılması gerekliliği üzerine), 30 Kasım 1918 Nr.7831, s.1, süt.1

... İsviçre'de Prens Sabahaddin Bey'in Faaliyeti (Prens Sabahaddin'in İsviçre'deki çalışmaları üzerine), 30 Kasım 1918 Nr.7831, s.1, süt.2

... Artık Yeter (Mütareke şartlarının ağır olması hususunda), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.1

... Sabahaddin Bey ve Sulh Esasları (Sabahaddin Bey'in itilaf ile sulhumuzu müzakeresi), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.2-3

... Belçika'nın İşgali Hitame Erdi (Belçikanın işgalinin sona ermesi üzerine), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.2-3

... Su-i İstamalal (Harbiye nezaretinde meydana gelen su-i istimaller), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.4

... İstanbul'un Sıhhati (İspanyol nezlesi ve lekeli humma hakkında), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.2, süt.1

İmzasız, Teceddüd Fırkası (Teceddüd Fırkası'nın Meclis-i Mebûsân'daki fırka-i siyasiyesi), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.2, süt.2

... Maliyedeki Esaset-i Sulhiye Komisyonu (Maliye müsteşarıyla mülakat), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.1, süt.2-3

... Polis ve Jandarma (Polis ve Jandarma'nın tevhidi), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.1, süt.4

... Kabinenin Mevki'i ve Mebusan Fırkaları (Teceddüd Fırkası'nın kabinenin izahatı üzerine hareket etmesi), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.2, süt.1-2

... Sansürün İhdası (Sansürün yeniden canlanması üzerine), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.2, süt.3

... Müstakbel Balkan Siyasetimiz (Mütareke'den sonra gelişmeye başlayan yeni siyaset anlayışı üzerine), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.1-2

... Kabinenin Yeni Vaziyeti ve Fırkalar (İtimad meselesi hakkında muhalif fırkaların fikri), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.2-3

... Damat Ferit Paşa'nın Mühim Bir Takriri (Meclis-i Mebûsân'ın Onüçüncü ictia'sı), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.5-6

... Vesika Ekmeklerin Islahı Tasavvurları (iaşe nezaretinde bir mülakat), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.2, süt.1-2

İmzasız, Sansürün İadesi (Sansürün matbuatta uygulanması hakkında), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.1

... Felaketlerimizin Müsebbibleri Aleyhinde (Damat Ferit Paşa'nın tarkiri üzerine), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.3-4

... Terhis Olunan Efradın Nakli (Terhis olanların nakli üzerine), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.2, süt.3

... Mücrimlerin Tecziyesi (Hükümetin mücrimlere karşı alması istenilen tavır), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.1-2

... O Zümre-i Zalime (Reşid Galip Paşa'nın beyanatından yapılan alıntılar), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.2

... Tramvayı Elektrik Tenviratı ve Kömür (Tramvay, elektrik ve kömür kumpanyaları hakkında), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.3-4

... Harbiye'deki Tedkikat-ı Siyaset Komisyonu (Harbiye nezaretindeki tedkikat komisyonu hakkında), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.3

... Adana'yı İtilafın İşgali Meselesi (Adana'nın işgali üzerine), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.4-5

... Yine Kömür ve Elektrik Meselesi (Elektrik kumpanyası müşaviri ile yapılan mülakat), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.2-3

... Bugünün En Önemli Meselesi: Ekmek (Ekmek sıkıntısı üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.5-6

İmzasız, Firari Paşaların Emlak ve Nakidinin Haczi (Firari Talat, Enver ve Cemal Paşaların emlak ve nakidlerine haciz konmasına dair), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.2, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân'ımız ve Tasfiye-yi Mebusan (Tarihte hükümetin her dediğine evet diyen meclisler üzerine), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.1-2

... Harbe Nasıl Sürüklendik (Osmanlı'nın harbe nasıl girdiğine dair), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.5-6

... Türklük ve Türklerin Hukuku (Mütareke sonrası Türklerin düştüğü duruma dair), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.1-2

... Tramvay ve Elektriğe 24 saatlik Kömür (Tramvay ve elektrik için 24 saatlik kömürün temin edilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.3-4

... Zıraat İşi (Ekmek sıkıntısının giderilmesi için zıraata önem verilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.1-2

... Boğaziçi Seferleri ve Tramvay (Seferlerin tatil olunmayacağı ve Şirket-i Hayriye biletlerine iki misli zam getirilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.2-3

... Londra Konferansı (İtilaf arasında itilafın teminine dair), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.4

... Meclis-i Mebûsân (Yirmi ikinci inkadı üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.1-2

İmzasız, İsmail Hakkı Paşa'nın Odesa'daki Memurları (Firari İsmail Hakkı Paşa'nın erzak sevkiyatı için iaşe namına aldığı komisyon), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.5-6

... Kaht-ı Rical (Kabinenin teşkilatında görülen müşkülata dair), 9 Aralık 1918 Nr.7840, s.1, süt.1-2-3

... Kayser ve Veliahdın Avdeti İhtimali (İtilafın Kayser'in kendilerine teslimini istemesi üzerine), 9 Aralık 1918 Nr.7840, s.1, süt.2

... Pek Yavaş Gidiyoruz (Osmanlı'nın tarih içindeki durumuna dair), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.1, süt.1-2-3

... Viyana'da İtalyan Askerleri (Merkezi devletler arazisinin itilaf devletlerince işgali üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.1, süt.2-3

... İdari Teşkilatımızın Tecdid ü Islahı (Sulh hazırlıkları üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.1, süt.5-6

... Ekmekler Neden Bu Halde (Ekmek sorunu üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.2, süt.3-4

... Divân-ı Âlî (Meclis-i Mebûsân'daki Divân-ı Âlî tahkikatına dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.1-2

... Romanya'da Alman İşgalinin Sonu (Romanya'da Alman işgalinin sona ermesi üzerine), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.3-4

... Mecburi Askerliğin Lağvına Doğru (Mecburi askerliğin loğu edilmesine dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.3-4

İmzasız, İmparator'un Muhakemesine Almanya'da Razı (Mahkeme huzurunda muhakeme edilecek olan Alman İmparatoru'un durumuna dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.2, süt.4-5

... Deniz Ticareti (İngiltere ile Almanya arasındaki deniz ticareti sorunu), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.1, süt.1-2-3

... Almanya'nın Azamet ve İnhilatı (Almanya'nın savaş sonrası parçalanması üzerine), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.1, süt.2-3

... Ekmek Tevzi'atı (Ekmek işlerinin mütahidlere ihalesi üzerine), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.2, süt.3

... Tramvayların Tatili (Tramvayların işleyememesi sebebi, ne zaman işleyeceğine dair), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.2, süt.5-6

... Hakikat, Hep Hakikatı Yalnız Hakikat (İtilaf devletlerince Rumlara ve Ermenilere verilen imtiyazlar üzerine), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.1, süt.1-2

... İstanbul'da Tenvirat, Su ve Nakliyat (Muhtelif şirketlerin hal-i hazırı ve kömür mevcuduna dair), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (Matbuat Kanunu ve Sansür), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.2, süt.3-4

... Şehrimizde Asayiş Meselesi (Beyoğlu'nda meydana gelen olaylar üzerine), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.2, süt.4-5

İmzasız, Alman-İtilaf Mütarekesinin Temdidi (Otuz altı günlük Mütareke'nin hitam bulmak üzere olmasına dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.1, süt.2-3

... Venizelos ile Pasiç Arasında Müsabıka (Yunanistan ve Sırbistan arasındaki anlaşma üzerine), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.1, süt.4-5

... Kabakçı Mustafa Numune Mektebi (Maarif Nezaretinin içinde bulunduğu duruma dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.2, süt.1-2

... Mütareke Komisyonu (İstanbul'daki Alman ve Avusturyalı'lara dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.2, süt.4-5

... Yine Mebusların Tasfiyesi Meselesi (Mebusların istifası durumu üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.1-2

... Rusya'da Tarz-ı İdari (Rusya'da Lenin'in gittikçe kuvvetlenmesi üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.3-4

... Hind Yolu - Bağdat Hattı (Hindistan ticareti için üç hat ve Almanya - Bağdat şimendiferleri üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.5-6

... Kendi Yağımızla Kavrulmak (Maliye nazırına cevaben yazılan ve kimseden yardım alınmaması gerektiği üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.1-2-3

... İstanbul'un Asayiş Derdi (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.4

İmzasız, Harbiye'nin İki Sabık Memuru Aleyhinde (Cevad Bey'in darb ve işkence, Süleyman Numan Paşa'nın da Usul hilafında rapor iddiasıyla itham olunmaları), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.4-5

... İaşe Mütarekesinin Hitamından Sonra (Ekmeklerin fena çıkması ve ıslahı üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.2, süt.2-3

... Osmanlı - Yunan İtilafı (Osmanlı - Yunan İtilafı üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.1-2-3

... Sulh Konferansı ve Mukadderatlar (Wilson'un Avrupa'ya seyahati üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.2-3

... Dahiliye ve Şura-yı Devlet (Dahiliye Nazırı Şerif Paşa'nın istifası), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.4

... Sulh Önündeki Maksad ve Gayemiz (Sulh'un nasıl yapılması gerekliliği üzerine), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.1-2-3

... Abdülhamid Efendi Hazretlerinin Beyanatı (Almanya ve Türkiye arasındaki mukavele üzerine yapılan beyanata dair), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.3-4

... Umûmî Terk-i Teslihata Doğru (Amerika başkanı Wilson'un milletlerin hürrietlerine dair yapmış olduğu beyanat üzerine), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.5-6

... Muhabe-i Tarihiye; 600 Senelik Mevcudiyet (Osmanlı tarihi üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.1-2-3

İmzasız, Harbde Batan 15 Milyon Ton Gemi (Harb esnasında batan gemilere dair), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.4-53

... Almanlardan Sorulacak Hesablar (Harb tazminatına dair), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.4-5

... Meclis-i Mebûsân'ın 27. İctima'ı (Asayiş, iaşe ve Ahval-i umumiye üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.1-2

... Et, Kömür ve Gaz (Et, kömür ve gaz sıkıntısı üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.4

... Bol Keseden Dağıtılan Erzak (Bahriye Nazırı Cemal Paşa'nın yüz kişiye, müslim ve gayr-i müslim 20 kadına her ay verilen erzak üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.4-5

... Sulh Müşkülatı (Wilson Prensiplerine dair), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.1, süt.3

... Cemal Paşa'nın Erzak Tevziatı (Cemal Paşa'nın erzak kuzi'atına dair bir gün önce çıkan habere düzeltme), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.2, süt.3

... Çiftçilik, Gemicilik (Açlık tehlikesi üzerine), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.1, süt.1-2

... Boğazlar'dan Osmanlı Gemilerinin Müruru (Osmanlı limanları arasında yolcu ve eşya-yı ticareyi meselesi üzerine), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.1, süt.2-3

... Gaz, Et, Şeker, Hububat (Gaz, et, şeker, hububat fiyatlarına dair), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.2, süt.4

İmzasız, Hayat-ı Meşrutiyetimizde Fevkalade Tarihi Bir Gün: Esbab-ı Zaruriye-i Siyasiye'ye Binaen Meclis-i Mebûsân Fesh Olunmuştur, 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Kömür Buhranının İzalesi İçin (Zonguldak kömür madeni üzerine), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.1-2

... Lehistan İstiklali'nin Tebliği (Varşova hükümetinin Lehistan'ın İstiklaline dair yaptığı açıklama), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.4

... Fesihten Sonra (Meclis-i Mebûsân'ın fesh olunuşu üzerine), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.1-2-3

... Müstakbel Cumhuriyetin Teşkili (Ermeniler'in faailyetleri üzerine), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.4

... Firari Paşalar'ın Emlakı Haczolunuyor (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın emlaklarına haciz konmasına dair), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.5-6

... Ahlak-ı Umûmîye ve Sabık Mebuslar (Meclis-i Mebûsân'ın fesh olunması üzerine), 24 Aralık 1918 Nr.7855, s.1, süt.1-2

... İntihabat Ne Zaman ve Nasıl Olacak (Meclis-i Mebûsân'ın feshini takib eden dört ay zarfında yeni intihabatın icrası), 24 Aralık 1918 Nr.7855, s.1, süt.3-4

... Afv Kanununun İlanı (Afv kanununun ilanına dair), 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.3

İmzasız, Şehrimizin Asayişi Hakkında (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.4

... Ereğli'den Kömür Celbi İçin Tedbir (Kömür meselesine dair), 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.1, süt.5-6

... Mektepler Ne Vakit Açılacak (Okulların açılışına dair), 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.2, süt.5

... Hürriyet-i Matbuat Hakkında (Devletlerin kuvvetleri ile hürriyet-i matbuat arasındaki münasebete dair), 27 Aralık 1918 Nr.7858, s.2, süt.1-2

... Wilson'un Seyahatı (Wilson'un Paris'e seyahatına dair), 28 Aralık 1918 Nr.7859, s.1, süt.4

... Mütareke'nin Temdidi (Almanya ile İtilaf Arasında), 30 Aralık 1918 Nr.7861, s.1, süt.2

İsmail Fazıl : Berlin Kongresi'ne Dair, 14 Haziran 1918, Nr.7668, s.2, süt.1-2

İsmail Hakkı : Halk İçin, 2 Mart 1918, Nr.7564, s.1, süt.6

Kasım İzzedin : Vereme Karşı Mücadele, 9 Mart 1918, Nr.7571, s.2, süt.1-2

Kâzım : Mûsikî Hayatı, 25 Mart 1918, Nr.7587, s.2, süt.1-2

... Mûsikî Hayatı (Name-Usul-Darb), 17 Nisan 1918, Nr.7610, s.2, süt.1-2

Kazım : Mûsikî Hayatı, 7 Mayıs 1918, Nr.7630, s.2, süt.1-2

... Mûsikî Hayatı, 24 Haziran 1918, Nr.7678, s.2, süt.1-2

Mehmet Ata : Üç Sulha Dair -1-, 8 Mart 1918, Nr.7570, s.2, süt.1-2

... Sulhlara Dair -2-, 11 Mart 1918, Nr.7573, s.2, süt.1-2

... Mahkeme-i Tarih Huzurunda, 10 Nisan 1918, Nr.7603, s.2, süt.1-2-3

... Mahkeme-i Tarih Huzurunda -2-, 20 Nisan 1918, Nr.7613, s.2, süt.1-2-3

... Mahkeme-i Tarih Huzurunda -3-, 25 Nisan 1918, Nr.7618, s.2, süt.1-2-3

... Berlin Kongresi -1-, 4 Mayıs 1918, Nr.7627, s.2, süt.1-2-3

... Sivastopol'a Dair Hatırat-ı Tarihiye, 6 Mayıs 1918, Nr.7629, s.1, süt.5-6

... İstanbul'un Büyük Yangınları -1-, 3 Haziran 1918, Nr.7657, s.2, süt.1-2-3

... İstanbul'un Büyük Yangınları -2-, 6 Haziran 1918, Nr.7660, s.1, süt.5-6

... Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz, 12 Haziran 1918, Nr.7666, s.2, süt.1-2

... Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz -2-, 17 Haziran 1918, Nr.7671, s.2, süt.1-2

Mehmet Ata : Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa -1-, 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.2, süt.1-2

... Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa, 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.2, süt.1-2-3

... En Müsta'cil İşerimizden Biri Zıraat, 21 Kasım 1918, Nr.7822, s.2, süt.1-2-3

... En Müsta'cil İşerimizden Biri Zıraat, 23 Kasım 1918, Nr.7824, s.2, süt.1-2-3

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 5 Aralık 1918, Nr.7836, s.2, süt.1-2

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 9 Aralık 1918, Nr.7840, s.2, süt.1-2

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 15 Aralık 1918, Nr.7846, s.2, süt.1-2

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 27 Aralık 1918, Nr.7858, s.2, süt.1-2-3

Necmeddin Sadık : Kızlarımızın Terbiyesi, 15 Ocak 1918, Nr.7518, s.2, süt.2-3

... Rahm ü Şefkat, 19 Ocak 1918, Nr.7522, s.2, süt.1-2

... Çocuk Mahkemeleri ve Usul Muhakemesi, 29 Ocak 1918, Nr.7532, s.2, süt.1-2

Ortaç, Yusuf Ziya : Harabeler Üzerinde, 6 Haziran 1918, Nr.7660, s.1, süt.6

Osman Şerafeddin : Frengi Hakkında Birkaç Söz, 24 Nisan 1918, Nr.7617, s.2, süt.1-2

Refik Cevad : Meşrutiyet'e Darbe, 14 Kasım 1918, Nr.7515, s.2, süt.3-4

Rıfat-zâde : Fıkrat-ı Tarihiye, 15 Haziran 1918, Nr.7669, s.1, süt.6

... Said Paşa'ya Dair Hatıralar, 22 Haziran 1918, Nr.7676, s.1, süt.5-6

Rûfî : Hakikî Şifa, 13 Nisan 1918, Nr.7606, s.2, süt.1-2

Salim Sırrı : Bulgaristan'da Muallime, 7 Şubat 1918, Nr.7541, s.2, süt.1-2

Samiye Cahid : Mûsikî Hayatımız, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.2, süt.1

Tevfik Nevzad : Sinirli Arkadaş, 4 Kasım 1918, Nr.7805, s.2, süt.1-2

Yusuf Razi : Nigar Hanım'ın Defni (Şair Nigar Hanım'ın Defni), 3 Nisan 1918, Nr.7596, s.2, süt.3

1.2.1.3. KONULARA GÖRE

1.2.1.3.1.AKTÜEL YAZILAR

Ahmet Bahri : Harbden Sonra Cami Noksanı Meselesi, 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.2, süt.1-2

Ahmet Cevdet : İstanbul'da Hastalık (Lekeli Humma'nın artmasına dair), 11 Mayıs 1918, Nr.7634, s.2, süt.1-2

... Hakkı Paşa'nın Vefatı Hakkında, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.1-2

... İki Ziya (İsviçre'de İspanyol hastalığı ve tedavisi), 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.1, süt.1-2-3

... İtilafın Yeni Şimendifer Hatları, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.1, süt.1-2

Cevad Rüşdü : Zıraatımızda Pek Muzırr Kuşlardan: Karga, 30 Ocak 1918, Nr.7533, s.2, süt.1-2

... (Şile)'de Zırai Faaliyet, 13 Nisan 1918, Nr.7596, s.2, süt.1-2

... İstanbul Teşkilatı zıraiyesine Dair,, 15 Mayıs 1918, Nr.7638, s.2, süt.1-2

... Siyaset-i Zıraiye, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.2, süt.1-2

Geridî-zâde : Serseri Müessesemiz (Mühendis Mektebine Dair), 13 Aralık 1918, Nr.7844, s.2, süt.1

İmzasız, Reji Meselesinin Müzakeresi (Meclis-i Mebûsân 25. İctima), 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.2, süt.1-2

... Tuzun, Kilosu 1 Kuruşa, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.2, süt.3

... Reji Meselesi, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.2, süt.4

... İzdivac Etmek İsteyenlere Aid (Hukuk-ı Aile Kararnamesine Dair), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.1, süt.3-4

... Anadolu'nun Nüfusu, 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.2, süt.1-2

... İstanbul Maarifi Hakkında Bazı İzahat (İbtidai Mekteplerin Miktarı), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.2, süt.3

... Bugüngü Piyasa Hakkında (Şeker, Bulgur, Üzüm, İncir Piyasası), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.2, süt.4

... Rusya'nın İhracatı (İttifak Devletleriyle Münasebat-ı Ticariye), 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.1, süt.2

... Rusya'dan Ayrılanlar (Silsilesine (Litvanya) da Dahil Oluyor), 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.1, süt.3

... Halil Paşa (İrtihal Eylemesi, 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.1, süt.4

... Ticaret Odaları Teşkiline Dair, 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.2, süt.1

İmzasız, Harb Kazançları Vergisi, 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.2, süt.3

... Konferans (Türk Ocağında Terbiyenin İctimâ'ıline Dair Yapılan Konferans), 7 Ocak 1918 Nr.7510, s.2, süt.

... Talim ve Terbiye (Cemiyet Faaliyeti), 7 Ocak 1918 Nr.7510, s.2, süt.2

... Sadrazam Paşa (Talat Paşa'nın Beyanatı), 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.1, süt.2

... Abbas Hilmi Paşa Hazretleri, 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (29. ictima'ı), 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.2, süt.1

... Piyasamızda (şeker-yumurta piyasası), 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.2, süt.4

... Ticaret Teşkilatı, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.1, süt.1-2

... Macar Ricalinin Seyahati, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.1, süt.2

... İngiliz Başvekili (istifasına dair), 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.1, süt.4

... Meclis-i Mebûsân (30. ictima'ı), 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.1, süt.5

... Üsküdar Harikinden Müsab Olanlar, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.2, süt.1

İmzasız, Telefonlarımızın Hali (İstanbul'da telefon memuriyetinden şikayet), 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.2, süt.1

... Ayakkabı Vesikaları, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.2, süt.2

... İngiltere Başvekilinin Nutku, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.2, süt.3-4

... Yeni Bir Tütün Şirketi, 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.1, süt.5

... Mektup ve Telgraflar Hakkında (Meclis-i Mebûsân 31. ictima'i), 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.2, süt.1-2-3

... Lehistan, Finlandiya, Ukrayna İstiklalleri, 12 Ocak 1918 Nr.7515, s.1, süt.3-4

... Memalik-i Ecnebiye'de Ticaret Odaları, 12 Ocak 1918 Nr.7515, s.2, süt.1

... Şeker ve Gaz Celbi, 12 Ocak 1918 Nr.7515, s.2, süt.2

... İstanbul'da Kömür Tevziatı Hakkında, 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (31. ictima'ı), 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.2, süt.1-2

... İngilizler'in Çanakkale'den Fırarı, 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.2, süt.3

... Dar-ül Yetamların Teşkilatı, 14 Ocak 1918 Nr.7517, s.2, süt.1

... Ticaret Mekteb-i Ali'sinde Bir Müsamere, 14 Ocak 1918 Nr.7517, s.2, süt.2

İmzasız, Bolşevikler ve Müslümanlar (Müslümanlara Beyanname), 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.1, süt.1

... Fransız Hariciye Nazırının Beyanatı, 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Mebûsân (22. ictimâ'ı), 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.1, süt.6

... Fransa Meclisi'nde, 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (33. ictimâ'ı), 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.2, süt.1-2

... Mısır Millî Fırkası'nın Tezahüratı, 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.2, süt.3

... Bundan Sonraki Rekabet-i İktisadiye ve Memleketimiz, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.1

... İngilizler'de Askerlik, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (34. oturum), 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.2, süt.1-2

... Lenin'e Su-i Kasd, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.2, süt.3-4

... Rusya'nın Yerinde Neler Oluyor? (Cumhuriyetlerin birbirini takibi üzerine, 19 Ocak 1918 Nr.7522, s.1, süt.3-4

... Almanya'da Osmanlı Adliye Memurları, 19 Ocak 1918 Nr.7522, s.2, süt.3

... İkinci Dreyfus Meselesi, 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.1, süt.1-2

İmzasız, Yine Vesait-i Nakliye Meselesi, 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (35. ictima'ı), 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.2, süt.1-2

... Dînî Teşkilat, 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.1, süt.1

... Meclis-i Mebûsân Dağıtıldı, 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân'da (36. ictima'ı), 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.2, süt.1-2-3

... Müsalemet-i Cihan ve Rus İnkılabı, 23 Ocak 1918 Nr.7525, s.1, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (37. ictima'ı), 23 Ocak 1918 Nr.7526, s.1, süt.6

... Almanyadaki Talebemizi Teftiş İçin, 23 Ocak 1918 Nr.7526, s.2, süt.1

... Papalık Aleyhinde, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.1, süt.4

... İngiltere'de Nümayişler, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.1, süt.6

... Kadınları Çalıştırma Cemiyeti, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.2, süt.1

... Ameraka'nın Yardımı, 25 Ocak 1918 Nr.7528, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (38. ictima'ı), 25 Ocak 1918 Nr.7528, s.1, süt.6

İmzasız, Meşrutiyet'ten Sonra Maarif, 26 Ocak 1918 Nr.7529, s.2, süt.3

... Bir Hakk-ı İctimâî 27 Ocak 1918 Nr.7530, s.1, süt.1

... Denizlerin Serbestliği (Türkiye'nin Hukuki hakimiyeti), 27 Ocak 1918 Nr.7530, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (39. ictimâ'ı), 27 Ocak 1918 Nr.7530, s.2, süt.1

... Ziraat Bankası, 28 Ocak 1918 Nr.7531, s.1, süt.1

... Türkiye'nin İstihsalatı, 28 Ocak 1918 Nr.7531, s.2, süt.1-2-3

... Dar-ül-fünun Teşkilatı, 28 Ocak 1918 Nr.7531, s.2, süt.3

... Rusya'da Yeni Cumhuriyetler'in Teşekkülü, 29 Ocak 1918 Nr.7532, s.1, süt.3-4

... Şura-yı Bahri, 29 Ocak 1918 Nr.7531, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (39. ictimâ'ı), 29 Ocak 1918 Nr.7532, s.1, süt.6

... Hazine-i Evrak (Kütüphaneler müdüriyeti ve teşkilatı), 30 Ocak 1918 Nr.7533, s.1, süt.5

... Mesken Buhranı (Kiraların artması üzerine), 31 Ocak 1918 Nr.7534, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân'da Müzakerat, 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.6

... Mesail-i Maddiye, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.1

İmzasız, İbtidai Mekteblerinde Yenilik, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (41. ictima'ı), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.6

... İhtisas Mektebleri, 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.1

... Ziraat Bankaları (Halkı ikaz etmek üzere), 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.1, süt.6

... Memleketimiz İktisadiyatına Bir Nazar, 4 Şubat 1918 Nr.7538, s.2, süt.1-2

... 1334 Senesi Muvazene-i Umûmîyesi, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân (45. ictima'ı), 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.2, süt.3

... Hilal-i Ahmer Heyet-i İdaresinde (Besim Ömer Paşa'nın İstifası), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s.1, süt.3-4

... Mekteb-i Mülkiye, 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.1

... Kira Meselesi (Emlak sorunu), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.6

... Bütün Rusya'da Açlık Tehdidi, 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.3-4

... Dar-ül-fünûn Teşkilatı, 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.5-6

İmzasız, Temizlik Meselesi - Şehrimizin Sıhhati, 14 Şubat 1918 Nr.7548, s.1, süt.4-5

... Karadeniz Boğazı'nda Tünel İnşası, 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.1, süt.3

... Meclis-i Mebûsân (Zıraat ve Ticaret Encümeni'nin açıklaması), 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.2, süt.1-2

... Nüfusu Çoğaltmak, 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.1, süt.1-2

... İlmin Bir Zaferi: Frengi'nin Kat'i Tedavisi, 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Mebûsân (51. ictima'ı), 17 Şubat 1918 Nr.7551, s.2, süt.1-2-3

... Dînî Terbiye Nasıl Verilmeli?, 19 Şubat 1918 Nr.7553, s.2, süt.1-2-3

... Memleketimizde Frengi'nin Tahribatı, 21 Şubat 1918 Nr.7555, s.1, süt.5-6

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi, 23 Şubat 1918 Nr.7557, s.2, süt.1-2-3

... Meclis-i Mebûsân (Büdce ve İaşe Müzakeresi), 24 Şubat 1918 Nr.7558, s.1, süt.6

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi - Mesarifat-ı Harbiye, 24 Şubat 1918 Nr.7558, s.2, süt.1-2-3

... 1334 Senesi Umûmî Büdcesi, 25 Şubat 1918 Nr.7559, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, 1334 Senesi Büdcesi, 26 Şubat 1918 Nr.7560, s.2, süt.1-2-3

... Meclis-i Mebûsân (57. ictimâ'ı), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s.2, süt.1

... 1334 Senesi Büdcesi, 27 Şubat 1918 Nr.7561, s.2, süt.2-3

... Mekteb-i Mülkiye'nin Yeniden Tesisi, 28 Şubat 1918 Nr.7562, s.1, süt.1-2

... Ziyâ ve İrfan, 1 Mart 1918 Nr.7563, s.1, süt.1-2

... Çocuk ve Fiyatı (Besim Ömer Paşa ile Mülakat, 1 Mart 1918 Nr.7563, s.1, süt.6

... Maarif-i Umûmîye'nin Büdcesi Müzakeresi, 1 Mart 1918 Nr.7563, s.2, süt.1-2

... 1334 Büdcesi, 1 Mart 1918 Nr.7563, s.2, süt.3-4-5

... Dînî Terbiye Hakkında, 2 Mart 1918 Nr.7564, s.1, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (60. ictima'ı), 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.5

... Nüfus Meselesi, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.6

... Şura'yı Devlet Adliye Büdcesi, 4 Mart 1918 Nr.7566, s.2, süt.1-2-3

... Meclis-i Mebûsân (Reji meselesinin müzakeresi), 8 Mart 1918 Nr.7570, s.1, süt.4-5-6

... Alman Terbiyesi ve Millî Harsımız, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.1, süt.5-6

İmzasız, Karadeniz'de Seferler, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.2, süt.3

... Meclis-i Mebûsân: İaşe-i Umûmîye Kanunu'nun Müzakeresi, 10 Mart 1918 Nr.7572, s.2, süt.1-2-3-4

... İaşe Kanunu Müzakeresinin Devamı, 11 Mart 1918 Nr.7573, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân (Devre-i ictima'), 12 Mart 1918 Nr.7574, s.1, süt.5-6

... Bir Tayyareci Daha (Yüzbaşı Bodeke'nin Vefatı), 13 Mart 1918 Nr.7575, s.1, süt.3

... Terbiyenin Vahdeti (Konferans), 13 Mart 1918 Nr.7575, s.2, süt.3

... Meclis-i Mebûsân (iaşe kanunu müzakeresine devam, 15 Mart 1918 Nr.7577, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Ayan (Bahriye büdcesi müzakeresi), 15 Mart 1918 Nr.7577, s.2, süt.1

... Avusturya-Macaristan'ın Ziyaretleri, 16 Mart 1918 Nr.7578, s.1, süt.4

... Meclis-i Mebûsân (70. ictima'ı), 17 Mart 1918 Nr.7579, s.2, süt.1

... Çanakkale Muzafferiyetimizin devr-i senesi, 18 Mart 1918 Nr.7580, s.1, süt.5-6

... Köylerimiz ve Köylülerimiz, 19 Mart 1918 Nr.7581, s.1, süt.1-2

İmzasız, Sıhhî Haberler (Lekeli hummaya dair), 19 Mart 1918 Nr.7581, s.2, süt.4

... Ormanların Muhafazası, 22 Mart 1918 Nr.7584, s.2, süt.1

... Muhabbet-i Belediye, 27 Mart 1918 Nr.7589, s.1, süt.1

... Meclis-i Mebûsân (76. ictima'ı), 28 Mart 1918 Nr.7590, s.2, süt.2

... Meclis-i Mebûsân (78. ictima'ı), 31 Mart 1918 Nr.7593, s.2, süt.1-2

... Üç Kişiye Bir Ekmek, 31 Mart 1918 Nr.7593, s.2, süt.5

... Meclis-i Mebûsân (79. ictima'ı), 1 Nisan 1918 Nr.7594, s.2, süt.1-2-3

... Şehrimiz, 4 Nisan 1918 Nr.7597, s.1, süt.1

... Lekeli Humma Niçin Artıyor, 4 Nisan 1918 Nr.7597, s.1, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân dağıtılacak mı?, 4 Nisan 1918 Nr.7597, s.2, süt.1

... Avrupada'ki Öğrencimizin Teftişi, 5 Nisan 1918 Nr.7598, s.1, süt.4-5

... Gazilerimiz, 6 Nisan 1918 Nr.7599, s.1, süt.1

... İaşe Meselesi, 8 Nisan 1918 Nr.7601, s.2, süt.1

... Meyve ve Sebze Kurutmak Sanatı, 12 Nisan 1918 Nr.7605, s.2, süt.1-2-3

İmsasız, Piyasada Muvazenet, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.1, süt.1-2

... İaşe-i Umûmîye Kanunu, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.1, süt.5-6

... Lekeli Hummaya karşı Mücadele, 14 Nisan 1918 Nr.7607, s.2, süt.3

... Konferans (ictimâ'ı hayata dair), 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.1, süt.1-2

... İstanbul Mahallelerinde Sıhhi Tahribat, 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.1, süt.5

... Müzakerat-ı Maliye'nin Hitamı, 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.2, süt.3

... Dünkü Konferans (Dar-ül fünün konferans salonunda Hamdi Bey tarafından ictimâ'ı hayat üzerine verilen konferans), 20 Nisan 1918 Nr.7613, s.2, süt.4

... Lekeli Humma (İstanbul'da lekeli hummanın artışı), 20 Nisan 1918 Nr.7613, s.2, süt.5

... Boğaziçi Köprüsü, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.2, süt.3

... Serbest Ekmek Satışları, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.2, süt.4

... Et ve Zeytinyağ Meselesi, 24 Nisan 1918 Nr.7617, s.1, süt.2-3

... Şeker Ticareti (Şeker sıkıntısına dair), 7 Mayıs 1918 Nr.7630, s.2, süt.3

İmzasız, Lekeli Humma (34 vak'aya raslanması), 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.2, süt.4

... Bizim Ressamlarımız (Yeni açılan resim salonu üzerine), 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.1, süt.1

... Avrupa'da Talebemizin Teftişi, 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn, 16 Mayıs 1918 Nr.7639, s.2, süt.3-4

... İmparator Şarl Hazretleri Şehrimizde, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.1, süt.2-3

... Dahilî Şuûn, 17 Mayıs 1918 Nr.7640, s.2, süt.1-2-3-4

... İmparator Şarl ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyareti, 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.1, süt.3-4

... Dahilî Şuûn, 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.2, süt.3-4

... Avusturya-Macaristan Hükümdarı İmparator Birinci (Şarl) ile İmparatoriçe (Zita) Hazretlerinin Ziyareti, 19 Mayıs 1918 Nr.7642, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Trabzon ve Erzurum Ahalisi), 19 Mayıs 1918 Nr.7642, s.2, süt.1-2-3

... Haşmetli Avusturya İmparatoru Birinci (Şarl) ve İmparatoriçe'nin Ziyaretleri, 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Merasim Dairesinde), 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, Lekeli Humma (24 saatte 27 yeni vak'a), 20 Mayıs 1918 Nr.7643, s.2, süt.4

... Haşmetli Avusturya-Macaristan İmparatoru'nun Ziyareti, 21 Mayıs 1918 Nr.7644, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... İmparator ve İmparatoriçe'nin Şehrimizi Ziyaret ve Avdetleri, 22 Mayıs 1918 Nr.7645, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Veli Efendi Çayırında İlkbahar At Koşuları, 25 Mayıs 1918 Nr.7648, s.1, süt.5-6

... Kömür Meselesi Hakkında Rapor, 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.1, süt.4-5-6

... Dahilî Şuûn (Bandırma'da At Yarışları), 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (iaşe işleri), 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.2, süt.1-2

... Vagon İşleri (iaşe meclisinden), 30 Mayıs 1918 Nr.7653, s.1, süt.5-6

... Kömür Meselesi, 30 Mayıs 1918 Nr.7653, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İstanbul'da Ukrayna Şefareti), 31 Mayıs 1918 Nr.7654, s.2, süt.3-4

... Dünkü Yangın (Yangın nasıl zuhur etti? Sarıgüzel yangınına dair), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın İzmit'e Seyahati), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.2, süt.1-2-3

İmzasız, Yangın (Sarıgüzel yangınına dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.1-2-3

... Fatih Yangını Tafsilatı (Yangına uğramış ailelere dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Maliye Nazırı'nın vekaleti), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.2, süt.2-3-4

... Harik-zedeler Hakkında Komisyonun Takdiri (Fatih yangını sonrası), 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.1, süt.2-3-4

... Yangın Hakkında (Muhtelif Komisyonların Faaliyeti), 4 Haziran 1918 Nr.7658, s.1, süt.4

... Dahilî Şuûn (Haham başının mezuniyeti), 4 Haziran 1918 Nr.7658, s.2, süt.3

... Şehrimizin İmarı (Yangından sonra İstanbul'un yeniden yapılandırılması), 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.1, süt.1-2

... Harik-zedelerin İskan ve İaşesi, 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.1, süt.5-6

... Posta ve Telgraf İşleri, 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.2, süt.1-2

... Harik-zedelere Muavenet, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Vilayetlerde İstikraz-ı Dahili), 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.2, süt.3-4-5

... Harik-zedelere Muavenet, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.2, süt.1-2

İmzasız, Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar Gazetecileri), 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.2, süt.3-4-5

... Veli Efendi At Koşuları, 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Fatih Komisyonu), 8 Haziran 1918 Nr.7662, s.2, süt.1-2-3-4

... Dahilî Şuûn (Harik-zedelere Muavenet), 9 Haziran 1918 Nr.7662, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (Avusturya-Macar misafirlerimiz), 10 Haziran 1918 Nr.7664, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Ukrayna Sefiri), 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.2, süt.2-3

... Yangın Hakkında (Yangınlar hakkında hazırlanan rapor), 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.2, süt.4

... Aile Mesaili, 13 Haziran 1918 Nr.7667, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İaşe zahireleri hakkında), 15 Haziran 1918 Nr.7669, s.2, süt.1-2-3

... Harik-zede-gana Avans, 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.1, süt.3-4

... Lekeli Humma (24 saatte 15 yeni vak'a), 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Berlin'de Osmanlı Hukuk-şinasları), 17 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (Harik iane komisyonu), 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.2, süt.2-3-4-5

... Rızkımız (iaşe sorunu üzerine), 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İstanbul'da yapılan ve cenubi Kafkasya'yı konu alan konferans), 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.1, süt.4-5-6

... Lekeli Humma (Son 24 saatte 16 yeni vak'a), 19 Haziran 1918 Nr.7673, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Hilal-i Ahmer'de Bir ictima'), 22 Haziran 1918 Nr.7676, s.2, süt.3-4-5

... Veremle Mücadele -2-, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (istikraz-ı dahiliye dair), 24 Haziran 1918 Nr.7678, s.2, süt.1-2-3

... Emn ü Asayiş (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 27 Haziran 1918 Nr.7681, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Hukuk Heyeti Seyahati), 27 Haziran 1918 Nr.7681, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Türk Edirne'si, Bulgar Edirne'si), 29 Haziran 1918 Nr.7683, s.1, süt.2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Haham başının azimeti), 30 Haziran 1918 Nr.7684, s.2, süt.3-4-5

İmzasız, Yangın Yerlerinin İmarı Meselesi, 1 Temmuz 1918 Nr.7685, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn, 1 Temmuz 1918 Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Veremle Mücadelede Esas, 2 Temmuz 1918 Nr.7686, s.2, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Şeker sıkıntısına dair), 2 Temmuz 1918 Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Türkler ve Ermeniler), 3 Temmuz 1918 Nr.7687, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Sultan Mehmet Han Hazretlerinin İrtihalleri, 4 Temmuz 1918 Nr.7688, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (Fabrikaları ziyaret), 4 Temmuz 1918 Nr.7688, s.2, süt.3-4-5

... Hakan-ı Mağfur Beşinci Sultan Mehmet Han'ın Cenaze Merasimi, 5 Temmuz 1918 Nr.7689, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Gazi Sultan Mehmet Han'ın Müddet-i Saltanatına Bir Nazar, 5 Temmuz 1918 Nr.7689, s.2, süt.1-2-3

... Sultan Mehmet Han Hazretleri'ne Dair, 6 Temmuz 1918 Nr.7690, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Altıncı Sultan Mehmet Han Hazretleri, 6 Temmuz 1918 Nr.7690, s.2, süt.2-3-4

... Beşinci Sultan Mehmet İrtihali, 7 Temmuz 1918 Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Hükümdarlar Arasında Taziyet Telgrafları, 9 Temmuz 1918 Nr.7693, s.2, süt.1-2

... Mekteplerimizde Terbiye-i Ruhiye, 14 Temmuz 1918 Nr.7696, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Budapeşte'de istikraz-ı dahili), 14 Temmuz 1918 Nr.7696, s.2, süt.1-2-3

... İaşe Nezareti (iaşe meselesi), 16 Temmuz 1918 Nr.7698, s.1, süt.1-2

... İspanyol Hastalığı, 18 Temmuz 1918 Nr.7700, s.2, süt.1-2

... Şehr-eminine Haklı Bir Hücum, 19 Temmuz 1918 Nr.7701, s.1, süt.4-5

... Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terâkkî Fırkası), 19 Temmuz 1918 Nr.7701, s.2, süt.1-2-3-4-5

... İspanyol Hastalığı Öldürüyor mu?, 21 Temmuz 1918 Nr.7703, s.1, süt.3-4

... İstikraz-ı Dahiliyemiz, 21 Temmuz 1918 Nr.7703, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (iaşe nezareti), 21 Temmuz 1918 Nr.7703, s.2, süt.2-3-4-5

... Türk Ocağı'nda (Şair Mehmet Akif Bey'in Res-i intihab olması), 22 Temmuz 1918 Nr.7704, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn, 22 Temmuz 1918 Nr.7704, s.2, süt.1-2

İmzasız, 10 Temmuz Millî Bayramı'nın Onuncu Senesi, 23 Temmuz 1918 Nr.7705, s.1, süt.1-2

... Çiçek Aşısı Yaptırınız, 23 Temmuz 1918 Nr.7705, s.2, süt.4

... İspanyol Hastalığı Hakkında, 26 Temmuz 1918 Nr.7707, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Aydın Vilayeti Hakkında), 26 Temmuz 1918 Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Dahilî Şuûn (İstanbul Limanı), 27 Temmuz 1918 Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Memleketimizde Bal İstihsalatı, 27 Temmuz 1918 Nr.7708, s.2, süt.5

... Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), 28 Temmuz 1918 Nr.7709, s.2, süt.3-4-5-6

... Ali Rıfat Bey'in Takrirleri (Erzak sıkıntısı), 29 Temmuz 1918 Nr.7710, s.1, süt.2-3

... Telefon İdaresi, 29 Temmuz 1918 Nr.7710, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (İaşe Nezareti Teşekkülü), 29 Temmuz 1918 Nr.7710, s.2, süt.2-3-4-5

... Harbiye Nezareti (İsmail Hakkı Paşa'nın açıklaması), 30 Temmuz 1918 Nr.7711, s.1, süt.2-3

... Berlin Sefiri Hakkı Paşa'nın Vefatı, 31 Temmuz 1918 Nr.7712, s.1, süt.5-6

İmzasız, Mühim Bir Keşif Kuvve-i Şemsden İstifade, 31 Temmuz 1918 Nr.7712, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesi hakkında), 31 Temmuz 1918 Nr.7712, s.2, süt.3-4-5

... Ticaretle İştigal Eden Sabık Erkanı, 1 Ağustos 1918 Nr.7713, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İspanyol Nezlesine dair), 1 Ağustos 1918 Nr.7713, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (Taşralarda Müderris Teşkilatı), , 2 Ağustos 1918 Nr.7714, s.2, süt.2-3-4

... Son Haberler (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmi-si), 2 Ağustos 1918 Nr.7714, s.2, süt.4-5

... Dahilî Şuûn, 3 Ağustos 1918 Nr.7715, s.2, süt.2-3

... Teyyareci Kadınlar (Nasıl çalışıyorlar?), 4 Ağustos 1918 Nr.7716, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Hilal-i Ahmer Teşkilatı hakkında), 4 Ağus-tos 1918 Nr.7716, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Katiller Kaçtılar mı? (Moskova ve Kiyef Cinayetleri), 5 Ağustos 1918 Nr.7713, s.1, süt.2

... İspanyol Nezlesi'nin Tahribatı, 5 Ağustos 1918 Nr.7717, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Harik-zede-gan için ne yapılıyor?, 5 Ağus-tos 1918 Nr.7717, s.2, süt.3-4-5

İmzasız, Dahilî Şuûn (Gürcistan ve Ermenistan'da murahhaslarımız), 6 Ağustos 1918 Nr.7718, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Şeker tevziatına dair), 7 Ağustos 1918 Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Şehr-emini (İstanbul'un asayişsizliğine dair), 8 Ağustos 1918 Nr.7720, s.1, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İstanbul'da salgın halinde bulunan lekeli humma), 8 Ağustos 1918 Nr.7720, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Ukrayna'da Osmanlı Sefiri), 9 Ağustos 1918 Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (İzmir'de Düşman Teyyaresi), 10 Ağustos 1918 Nr.7722, s.1, süt.6

... Dahilî Şuûn (Büyük bir deniz yarışı), 11 Ağustos 1918 Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Sıhhi Müze (Frengi üzerine), 12 Ağustos 1918 Nr.7724, s.2, süt.1

... Dahilî Şuûn (Batum ve Ardahan Heyeti), 12 Ağustos 1918 Nr.7724, s.2, süt.2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Şehrimize kilosu yetmiş kuruştan gelen şekerler), 13 Ağustos 1918 Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Şeker almak isteyen icrahaneler), 15 Ağustos 1918 Nr.7727, s.2, süt.2-3-4-5

... Dahilî Şuûn, 16 Ağustos 1918 Nr.7728, s.2, süt.2-3-4-5

İmzasız, Taşra Şehirleri, 17 Ağustos 1918 Nr.7729, s.1, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (Reji memurlarına zam), 17 Ağustos 1918 Nr.7729, s.2, süt.2-3-4-5

... Ekmek Siyaseti (iaşe meselesi), 18 Ağustos 1918 Nr.7730, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn (Tevfik Fikret'in kabrini ziyaret), 18 Ağustos 1918 Nr.7730, s.2, süt.1-2-3-4

... Tevfik Fikret (Üçüncü sene-i devriye-i vefatı), 19 Ağustos 1918 Nr.7731, s.1, süt.5

... Dahilî Şuûn (Hudud Gümrükleri Teşkilatı), 19 Ağustos 1918 Nr.7731, s.2, süt.2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (iaşe nezaretine Kemal Bey'in tayini), 20 Ağustos 1918 Nr.7732, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Cemiyet-i Akvam ve Mısırlı'lar), 21 Ağustos 1918 Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Memleketlerine iade olunacak Rum ve Ermeniler), 22 Ağustos 1918 Nr.7734, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Huzura Kabul Sadrazam Paşa'nın Huzura kabulü), 23 Ağustos 1918 Nr.7735, s.2, süt.1-2-3

... İstanbul Yeni Bir Ateş Karşısında, 28 Ağustos 1918 Nr.7740, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Kumarın men edilmesi yolunda), 28 Ağustos 1918 Nr.7740, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Dahilî Şuûn (Memurların Bu Aylık Erzakı), 5 Eylül 1918 Nr.7748, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Şehrimizde fes fabrikası açılıyor), 6 Eylül 1918 Nr.7749, s.1, süt.1-2

... Bir Hükümdar Ailesinin İmhası (Rus Çarı ve ailesinin öldürülmesi, 7 Eylül 1918 Nr.7750, s.1, süt.5-6

... Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın Sofya'da bir gazeteye beyanatı, 7 Eylül 1918 Nr.7750, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Bi-taraf memleketlere ihracatımız, 8 Eylül 1918 Nr.7751, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Balkanlarda yeni bir demiryolu), 9 Eylül 1918 Nr.7752, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Yeni İstikraz 45 milyon lira), 10 Eylül 1918 Nr.7753, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (İskan-ı Muhacirin meselesi), 11 Eylül 1918 Nr.7754, s.2, süt.1-2-3

... İspanya Nezlesi (Nasıl başlar, nasıl nihayet bulur), 14 Eylül 1918 Nr.7757, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Talat Paşa'nın mülakatı), 14 Eylül 1918 Nr.7757, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (En son piyasa ahvali), 15 Eylül 1918 Nr.7758, s.2, süt.3-4-5

... Dahilî Şuûn (Bayram Alayı İçin Davet), 16 Eylül 1918 Nr.7759, s.2, süt.3-4-5

İmzasız, Dahilî Şuûn (Ekmek Derdi), 17 Eylül 1918 Nr.7760, s.2, süt.2-3-4-5

... Fikret'e Dair (Rıza Tevfik Bey'in Fikret hakkındaki konferansı), 17 Eylül 1918 Nr.7760, s.3, süt.1

... Dahilî Şuûn (Osmanlı ve Alman müzakeratı), 22 Eylül 1918 Nr.7762, s.2, süt.1-2-3

... Dahilî Şuûn (Zat-ı Şahane'nin ziyaretleri), 23 Eylül 1918 Nr.7763, s.2, süt.3-4-5

... Teyyare ve Teyyarecilik Hakkında, 24 Eylül 1918 Nr.7764, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Deniz Suyu Tuz Yerinde Kullanılıyor, 24 Eylül 1918 Nr.7764, s.2, süt.2-3-4-5

... Dahilî Şuûn (Eğlence yerleri için bir nizamname), 25 Eylül 1918 Nr.7765, s.2, süt.1-2-3

... Sandal ile Hırsızlık Eden Bir Çete, 25 Eylül 1918 Nr.7765, s.2, süt.2-3

... Sahte Banknot İmal Eden İki Şahıs, 27 Eylül 1918 Nr.7767, s.2, süt.4

... Dahilî Şuûn (Şeker Muhakemeleri), 29 Eylül 1918 Nr.7769, s.2, süt.2-3-4

... Emniyet-i Su-i İstimal Davası, 1 Ekim 1918 Nr.7771, s.2, süt.1-2

... Galata'da Bir Tramvay Kazası, 2 Ekim 1918 Nr.7772, s.2, süt.1-2

İmzasız, Şeker Meselesi, 2 Ekim 1918 Nr.7772, s.2, süt.4

... Dahilî Şuûn (Şeker Meselesi), 3 Ekim 1918 Nr.7773, s.1, süt.1-2-3

... Tramvay Kazaları, 4 Ekim 1918 Nr.7774, s.2, süt.3-4

... Dahilî Şuûn (İaşe Unları), 6 Ekim 1918 Nr.7776, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (İaşe Unları), 7 Ekim 1918 Nr.7777, s.2, süt.1-2

... Sınayimize Dair (Muhtelif memleketlerde imalat ve istihsalat), 8 Ekim 1918 Nr.7778, s.2, süt.1-2

... Talat Paşa'nın İstifası Şaiyesi, 9 Ekim 1918 Nr.7779, s.1, süt.3-4

... 14 Vagon Şeker Davasının Neticesi, 9 Ekim 1918 Nr.7779, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Sahtekar, hırsız ve dolandırıcılar), 9 Ekim 1918 Nr.7779, s.2, süt.2-3

... Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terâkkî Fırkası), 9 Ekim 1918 Nr.7779, s.2, süt.3

... Dahilî Şuûn (İkdam'ın 26. Sene-i Tesisi), 10 Ekim 1918 Nr.7780, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Harbden Sonra İnşaat İşleri, 11 Ekim 1918 Nr.7781, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Bir Hırsız Kumpanyasının Mahkemesi), 11 Ekim 1918 Nr.7781, s.2, süt.3

İmzasız, Maarifte Mütehassıs Meselesi, 12 Ekim 1918 Nr.7782, s.2, süt.1-2

... Efkar-ı Umûmîye (Aldığı Son Şekil), 15 Ekim 1918 Nr.7785, s.1, süt.1

... Meclis-i Mebûsân, 15 Ekim 1918 Nr.7785, s.2, süt.3-4

... İkinci Büyük İş (Sulhdan sonra iaşe meselesi), 16 Ekim 1918 Nr.7786, s.2, süt.1-2

... Dahilî Şuûn (Hariciye Nezareti'nin Bir Notası), 16 Ekim 1918 Nr.7786, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Osmanlılıkta Anasır ve Millîyet Mesaili, 17 Ekim 1918 Nr.7787, s.1, süt.1-2

... Babıali'ye Henüz Cevab Gelmemiştir, 18 Ekim 1918 Nr.7788, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Mebûsân (3. ictima'ı), 18 Ekim 1918 Nr.7788, s.2, süt.3-4

... Vaziyet-i Umûmîye (Matbuat haberleri), 20 Ekim 1918 Nr.7790, s.1, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (Müzakerat-ı Mühime), 20 Ekim 1918 Nr.7790, s.2, süt.2-3-4

... Halk Ruhiyatı (Savaş ahvali içinde), 21 Ekim 1918 Nr.7791, s.1, süt.1-2-3

... Yiyecek İşleri, 22 Ekim 1918 Nr.7792, s.1, süt.1-2

... Meclis-i Ayan (3. ictima'ı), 22 Ekim 1918 Nr.7792, s.1, süt.3-4

İmzasız, Dahilî Şuûn (Afv-ı Umûmî'den istifade edecekler), 22 Ekim 1918 Nr.7792, s.2, süt.3-4

... Nereye Gidiyoruz (Sulh içinde Osmanlı'nın durumu), 23 Ekim 1918 Nr.7793, s.1, süt.1-2

... Karadeniz'de Bir Vapur Kazası, 24 Ekim 1918 Nr.7794, s.2, süt.1-2-3

... Meclis-i Mebûsân (6. ictima'ı), 25 Ekim 1918 Nr.7795, s.2, süt.3-4

... Dahilî Şuûn (Rum matbuatı), 27 Ekim 1918 Nr.7797, s.2, süt.1-2-3-4

... Dahilî Şuûn (Yaralanan kahraman teyyareci), 28 Ekim 1918 Nr.7798, s.2, süt.3-4-5

... Şeker İthalatı, 29 Ekim 1918 Nr.7799, s.2, süt.4

... Meclis-i Mebûsân (Sekizinci ictima'ı), 31 Ekim 1918 Nr.7801, s.1, süt.3

... Dahilî Şuûn (Meclis-i Ayan ictima'ı), 31 Ekim 1918 Nr.7801, s.2, süt.3-4-5

... Meclis-i Mebûsân (Dokuzuncu ictimâ'ı), 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Âyân (Altıncı ictimâ'ı), 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.2

... Selamlık (Selamlık Resm-i Âlîye'sinin Dolmabahçe'de icra edilmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

İmzasız, Meclis-i Mebûsân (Meclis-i Mebûsân üçüncü ictimâ'ı), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.2, süt.4-5

... Ahmed Refik Bey (Ahmed Refik Bey'e "Memalik-i Osmaniye'de Demirbaş Şarl" adlı eserinden dolayı İsveç Hükümeti'nce nişan verilmesi), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.2, süt.2

... Huzur-ı Şahane'ye Kabul (Bilecik mebusu İsmail Hakkı Paşa'nın huzura kabulü), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (13. ictimâ'ı), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.3

... Huzura Kabul (Abbas Hilmi Paşa'nın huzura kabulü), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.6

... İngiliz ve Fransız Murahhasları Şehrimizde, 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.2-3

... Rumlar'ın Nümayişleri (Bazı Rumlar'ın İstanbul'daki nümayişleri), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.3

... Şehrimizdeki Heyetler (Fransız - İngiliz Heyetleri'ne dair), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.4

... Divân-ı Âlî (Said Halim ve Talat Paşa Kabineleri), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.5

... Dünkü Yağmur ve Sel (Sel baskınına dair), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.6

İmzasız, Divân-ı Âlî, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.4

... İtilaf Donanması (Donanmanın gelişi üzerine), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.2

... Ayan'da Mahmud Paşa'nın Takrir-i Müzakeresi, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.3-4

... Hukuk Padişahı (Yenikapı'nın teşekkülü münasebetiyle Sadrazam Tevfik Paşa'ya hitaben yazılmış hatt-ı humayun), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.5

... Kömür Buhranı (iaşe müşkülatı), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.6

... Mevkufların Firarı (Eski zabitiyle dairesindeki 90 kişinin firarı), 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.2, süt.3

... Mebusan'ın Husûsî Bir Celsesi, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân'da Gazeteciler, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.4

... Meclis-i Millî'de: Fırkalar Faaliyette, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.4-5

... Kabine Meclis-i Mebûsân'da İtibar Kazandı, 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.1, süt.2-3-4

... Avusturya Sefiri (Avusturya Sefirinin Babıali'de Sadrazam Paşa'yı Ziyareti), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.2

İmzasız, Yeni Çıkan Gazeteler (Artaraman gazetesinin çıkışı), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.4

... İştirak Gazetesi (Gazete sahibi Hüseyin Hilmi Bey'in menfasından avdet edilmesi), 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.2, süt.4

... Şirket Kömürsüz mü? (Şirket-i Hayriye'nin kömür sıkıntısı), 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.2, süt.5

... Karanlıkta mı kalıyoruz? (Sekizbuçuktan sonra gazino ve sinemaların kapatılmasına dair), 22 Kasım 1918 Nr.7823, s.1, süt.5-6

... Memurların Zammı (Memurlara verilecek zam meselesi), 22 Kasım 1918 Nr.7823, s.2, süt.4

... Meclis-i Mebûsân ve Kabine (Meclis-i Mebûsân ve Kabinenin yekdigerine karşı vaziyeti), 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.5-6

... Gelen ve Giden Gemiler, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.2, süt.4

... Meclis-i Mebûsân ve Kabine, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.3-4

... İnkılab Gazetesi'nin Tatili (Matbuat kanununun 23. maddesi gereğine dair), 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.2, süt.4

... Meclis-i Mebûsân ve Kabine (Meclis-i Mebûsân ve kabinenin yekdigerine karşı vaziyeti), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.5-6

İmzasız, İhtiyat Zabıtları (Memleketin içinde bulunduğu durumda en çok himayeye muhtac gençlerin olması gerektiğine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.2, süt.3-4

... Sabahaddin Bey (Sabahaddin Bey'in İstanbul'a gelece-ğine dair haber), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.2

... Kumandan Şehzademiz (Prens Osman Fuad Efendi'nin Trablusgarb'dan gelmesi), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.4

... Duyûn-ı Umûmîye (Meclis idaresinin ictimâ'ı), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.4

... Şehrimizin Susuzluğu ve Terkos Kumpanyası (Susuzlu-ğun nedeni ve terkos kumpanyasındaki idaresizlik), , 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.2, süt.3-4

... Divân-ı Âlî (Harbe duhulumuzun mesuliyeti üzerine), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.1, süt.6

... Meclis-i Mebûsân (on altıncı oturumuna dair), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.2, süt.1-2

... İsviçre'de Prens Sabahaddin Bey'in Faaliyeti (Prens Sa-bahaddin'in İsviçre'deki çalışmaları üzerine), 30 Kasım 1918 Nr.7831, s.1, süt.2

... Su-i İstimalât (Harbiye nezaretinde meydana gelen su-i istimaller), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.4

... İstanbul'un Sıhhati (İspanyol nezlesi ve lekeli humma hakkında), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.2, süt.1

İmzasız, Maliyedeki Esaset-i Sulhiye Komisyonu (Maliye müsteşarıyla mülakat), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.1, süt.2-3

... Polis ve Jandarma (Polis ve Jandarma'nın tevhidi), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.1, süt.4

... Sansürün İhdası (Sansürün yeniden canlanması üzerine), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.2, süt.3

... Vesika Ekmeklerin Islahı Tasavvurları (iaşe nezaretinde bir mülakat), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (Hüseyin Kadri Bey'in sansür aleyhinde takriri), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.2, süt.2

... Sansürün İadesi (Sansürün matbuatta uygulanması hakkında), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.1

... İstanbul'da Vesaik-i Nakliye Derdi (Tramvay Şirketi işletme müdürüyle mülakat), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.5-6

... Terhis Olunan Efradın Nakli (Terhis olanların nakli üzerine), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.2, süt.3

... Tramvayı Elektrik Tenviratı ve Kömür (Tramvay, elektrik ve kömür kumpanyaları hakkında), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.3-4

... İspanyol nezlesinin tedavisi (Salgın halinde bulunan İsapnoy nezlesnin tedavisi üzerine), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.5

İmzasız, Acil Bir Kanun (İntihabat kanununun tatbik edilememesinden dolayı yeni bir kanunun çıkarılması üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.1-2

... Yine Kömür ve Elektrik Meselesi (Elektrik kumpanyası müşaviri ile yapılan mülakat), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.2-3

... Seksenbirbin Liralık İrtikab (Şehremininin su-i istimali üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.4

... Bugünün En Önemli Meselesi: Ekmek (Ekmek sıkıntısı üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.1, süt.5-6

... Şirket-i Hayriye'nin Seferlerini Tatili (Kömür sıkıntısı nedeniyle Şirket-i Hayriye'nin seferlerinin yapılamaması üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.2, süt.5-6

... Meclis-i Mebûsân'ımız ve Tasfiye-yi Mebusan (Tarihte hükümetin her dediğine evet diyen meclisler üzerine), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.1-2

... Tramvay ve Elektriğe 24 saatlik Kömür (Tramvay ve elektrik için 24 saatlik kömürün temin edilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.3-4

... Zıraat İşi (Ekmek sıkıntısının giderilmesi için zıraata önem verilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.1-2

İmzasız, Boğaziçi Seferleri ve Tramvay (Seferlerin tatil olunmayacağı ve Şirket-i Hayriye biletlerine iki misli zam getirilmesi üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.2-3

... Meclis-i Mebûsân (Yirmi ikinci inkadı üzerine), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.1-2

... İsmail Hakkı Paşa'nın Odesa'daki Memurları (Firari İsmail Hakkı Paşa'nın erzak sevkiyatı için iaşe namına aldığı komisyon), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.5-6

... Ekmekler Neden Bu Halde (Ekmek sorunu üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.2, süt.3-4

... Divân-ı Âlî (Meclis-i Mebûsân'daki Divân-ı Âlî tahkikatına dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.1-2

... Mecburi Askerliğin Lağvına Doğru (Mecburi askerliğin loğu edilmesine dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.3-4

... Firari Paşalara On Günlük Mehel (Talat, Enver, Cemal Paşalar'a mühlet tanınması üzerine), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.2, süt.1-2

... Meclis-i Mebûsân (Türk mazlumlarının hakkı ve davası üzerine), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.1, süt.4-5-6

... Ekmek Tevzi'atı (Ekmek işlerinin mütahidlere ihalesi üzerine), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.2, süt.3

... Tramvayların Tatili (Tramvayların işleyememesi sebebi, ne zaman işleyeceğine dair), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.2, süt.5-6

İmzasız, İstanbul'da Tenvirat, Su ve Nakliyat (Muhtelif şirketlerin hal-i hazırı ve kömür mevcuduna dair), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.1, süt.3-4

... Meclis-i Ayan (Matbuat Kanunu ve Sansür), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.2, süt.3-4

... Şehrmizde Asayiş Meselesi (Beyoğlu'nda meydana gelen olaylar üzerine), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.2, süt.4-5

... İstanbul'un Asayiş Derdi (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.4

... Harbiye'nin İki Sabık Memuru Aleyhinde (Cevad Bey'in darb ve işkence, Süleyman Numan Paşa'nın da Usul hilafında rapor iddiasıyla itham olunmaları), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.4-5

... İaşe Mütarekesinin Hitamından Sonra (Ekmeklerin fena çıkması ve ıslahı üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.2, süt.2-3

... Üç Gazete Aleyhindeki Davalar (Sabah, İkdam ve Hadisat gazetelerine Meclis-i Mebûsân tarafından açılan davalara dair), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.2, süt.3

... Hem Memnun Olmak Hem Müteessif (Zıraat işleri üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.2, süt.5

... Portekiz Res'-i Cumhuru'nun Katli (Portekiz Cumhurbaşkanı Mösyö Sidonivpanos'un katli üzerine), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.2, süt.4-5

İmzasız, Harbde Batan 15 Milyon Ton Gemi (Harb esnasında batan gemilere dair), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.4-53

... Meclis-i Mebûsân'ın 27. İctima'ı (Asayiş, iaşe ve Ahval-i umumiye üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.1-2

... Et, Kömür ve Gaz (Et, kömür ve gaz sıkıntısı üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.4

... Bol Keseden Dağıtılan Erzak (Bahriye Nazırı Cemal Paşa'nın yüz kişiye, müslim ve gayr-i müslim 20 kadına her ay verilen erzak üzerine), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.2, süt.4-5

... İaşe Müşkülatı ve Ekmek (Heyet-i Ayan'ın iaşe nazırına şikayeti), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.1, süt.4-5

... İaşe Nezareti ve Ekmek İşleri (Ekmek Ununun ticare-i havalesi), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.2, süt.1-2

... Cemal Paşa'nın Erzak Tevziatı (Cemal Paşa'nın erzak kuzi'atına dair bir gün önce çıkan habere düzeltme), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.2, süt.3

... Çiftçilik, Gemicilik (Açlık tehlikesi üzerine), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.1, süt.1-2

... Gaz, Et, Şeker, Hububat (Gaz, et, şeker, hububat fiyatlarına dair), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.2, süt.4

... Kömür Buhranının İzalesi İçin (Zonguldak kömür madeni üzerine), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.1-2

İmzasız, Vesika Ekmekleri (İaşe işlerinin müteahhidlere ihale olunması üzerine), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.3

... Firari Paşalar'ın Emlakı Haczolunuyor (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın emlaklarına haciz konmasına dair), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.5-6

... Biçare Harik-zedeler Ne Halde (Kışın dışarda açık kalanlara ve odun-kömür sıkıntısına dair), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.2, süt.3-4

... İntihabat Ne Zaman ve Nasıl Olacak (Meclis-i Mebûsân'ın feshini takib eden dört ay zarfında yeni intihabatın icrası), 24 Aralık 1918 Nr.7855, s.1, süt.3-4

... Şehrimizin Asayişi Hakkında (İstanbul'daki asayişsizlik üzerine), 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.4

... Firari Paşalar (Talat, Enver ve Cemal Paşa'nın durumuna dair), 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.1, süt.4

... Ereğli'den Kömür Celbi İçin Tedbir (Kömür meselesine dair), 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.1, süt.5-6

... Mektepler Ne Vakit Açılacak (Okulların açılışına dair), 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.2, süt.5

... Hürriyet-i Matbuat Hakkında (Devletlerin kuvvetleri ile hürriyet-i matbuat arasındaki münasebete dair), 27 Aralık 1918 Nr.7858, s.2, süt.1-2

İmzasız, Wilson'un Seyahati (Wilson'un Paris'e seyahatına dair), 28 Aralık 1918 Nr.7859, s.1, süt.4

Kasım İzzeddin : Vereme Karşı Mücadele, 9 Mart 1918, Nr.7571, s.2, süt.1-2

Mehmet Ata : En Masta'cıl İşlerimizden Biri Ziraat, 21 Kasım 1918, Nr.7822, s.2, süt.1-2

... En Masta'cıl İşlerimizden Biri Ziraat, 23 Kasım 1918, Nr.7824, s.2, süt.1-2-3

Necmeddin Sadık : Kızlarımızın Terbiyesi, 15 Ocak 1918, Nr.7518, s.2, süt.2-3

... Rahm ü Şefkât (Hilâl-i Ahmer Aşhaneleri), 19 Ocak 1918, Nr.7522, s.2, süt.1-2

... Çocuk Mahkemeleri ve Usûl Muhakemesi, 29 Ocak 1918, Nr.7532, s.2, süt.1-2

Osman Şerafeddin : Frengi Hakkında Birkaç Söz, 24 Nisan 1918, Nr.7617, s.2, süt.1-2

Salim Sırrı : Bulgaristan'da Muallimler, 7 Şubat 1918, Nr.7541, s.2, süt.1-2

Yusuf Razi : Nigar Hanım'ın Defni, 3 Nisan 1918, Nr.7596, s.2, süt.3

1.2.1.3.2.EDEBÎ YAZILAR

Ali Naci : Zamane Hikayesi (Zavallı Kamil Efendi!... Şeker yiyemeden gitti), 7 Nisan 1918, Nr.7600, s.2, süt.1-2-3-4-5

Cevad Rüştü : Tevfik Fikret, Çiçekleri (Aşiyan'da geçirdiği hususi bahçe hayatında), 27 Ağustos 1918, Nr.7737, s.2, süt.1-2

Enver : Türk Kadını ve Kadınlık, 13 Haziran 1918, Nr.7667, s.2, süt.1-2

İbrahim Hikmet : Harb ve Kadın -1-, 5 Nisan 1918, Nr.7598, s.2, süt.1-2

... Harb ve Kadın -2-, 8 Nisan 1918, Nr.7601, s.1, süt.5-6

... Harb ve Kadın -3-, 12 Nisan 1918, Nr.7605, s.1, süt.5-6

... Kabus (Halid Ziya Bey'in Üç Perdelik Piyesi'ne dair), 22 Haziran 1918, Nr.7676, s.2, süt.1-2

İmzasız : Maarif Nezaretinin "Asar-ı Müfide" Kütübhanesi, 8 Ocak 1918, Nr.7511, s.2, süt.2-3

... Türk Edebiyatı'nın Acem Eedbiyatına Tesirleri, 12 Ocak 1918, Nr.7515, s.2, süt.3

... Yeni Kitaplar, Risaleler (Yeni basılan kitaplara dair), 24 Ocak 1918, Nr.7527, s.2, süt.2

İmzasız, Dar-ül Bedayi'nin Yeni Bir Temsili (Füruzan), 9 Şubat 1918, Nr.7543, s.2, süt.1-2

... Edebi Musahabe (Hikayeciliğe dair), 9 Nisan 1918, Nr.7602, s.2, süt.1-2-3

... Bir Temiz Havlu Uğruna, 22 Nisan 1918, Nr.7615, s.2, süt.1-2

... İfademizde İnkılab (Dil meselesi üzerine), 7 Mayıs 1918, Nr.7630, s.1, süt.1-2

... Kadınlar ve Okumak (Kadınların eğitimi üzerine), 18 Mayıs 1918, Nr.7641, s.1, süt.1-2

Kâzım : Mûsikî Hayatı, 25 Mart 1918, Nr.7587, s.2, süt.1-2

... Mûsikî Hayatı (Name, Usul, Darb), 17 Nisan 1918, Nr.7610, s.2, süt.1-2

... Mûsikî Hayatı, 7 Mayıs 1918, Nr.7630, s.2, süt.1-2

... Mûsikî Hayatı, 24 Haziran 1918, Nr.7678, s.2, süt.1-2

Ortaç, Yusuf Ziya : Harabeler Üzerinde, 6 Haziran 1918, Nr.7660, s.1, süt.6

Rûfi : Hakikî Şifâ, 13 Haziran 1918, Nr.7606, s.2, süt.1-2

Samiye Cahid : Mûsikî Hayatımız, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.2, süt.1

Tevfik Nevzad : Sinirli Arkadaş, 4 Kasım 1918, Nr.7805, s.2, süt.1-2

1.2.1.3.3.HARB-İ UMÛMÎ YAZILARI

Altınay Ahmet Refik : Tarih Sahifeleri, (İstanbul'da sulh arzuları), 9 Kasım 1918, Nr.7810, s.2, süt.4-5

Geridî-zâde : İşgal Edilmiş Müssesat-ı Ecnebiye, 11 Kasım 1918, Nr.7812, s.2, süt.1-2

İbrahim Hikmet : Harbin Ferdasını da Düşünelim, 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.2, süt.1-2

... Harbin Ferdasını da Düşünelim -3-, 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3

... Harbin Ferdasını da Düşünelim, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.2, süt.1-2

İmzasız : ... Rusya ile Sulh Müzakerat-ı İbdidaiyesi Hitame Erdi, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.1, süt.2-3

... Yeni Sene Sulh Senesi, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.1, süt.2-3

... Lehlerin Müzakerata İştirak Teşebbüsleri, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'nin Tebliği, 1 Ocak 1918 Nr.7504, s.2, süt.5

... Sulh (Mestevli Arazisinin Suret-i Tahliyesi), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.1, süt.2

İmzasız, İngiltere'de Sulh (Henderson'un Beyanatı), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.1, süt.5

... İran ve Sulh, 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.1, süt.6

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmînin Tebliği), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.2, süt.5

... Avusturya-Macar ve Bulgar Tebliğ-i Resmisi), 3 Ocak 1918 Nr.7506, s.2, süt.5

... Müzakerat-ı Sulhiye (Almanya Başvekilinin Nutku), 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.1, süt.5

... Fransa-İngiltere İtilafı, 6 Ocak 1918 Nr.7509, s.2, süt.5

... Müzakerat-ı Sulhiyet Devam Edecek - Teruçki, Brest-Litovsk'a Gidiyor, 7 Ocak 1918 Nr.7510, s.1, süt.2-3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den), 7 Ocak 1918 Nr.7510, s.2, süt.3-4

... Müzakeratı Sulhiyeye Aid, 7 Ocak 1918 Nr.7510, s.2, süt.3-4

... Yeni Vaziyet (Savaşın son durumuna dair) 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.1, süt.1

... Rus Ordusu Artık Harb İstemiyor, 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.1, süt.3-4

... Tahliye Olunacak Yerler (Savaşın sona ermesine dair), 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.1, süt.4

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye, Avusturya Macar Tebliğ-i Resmisi), 8 Ocak 1918 Nr.7511, s.2, süt.6

... Brest-Litovsk'da (Müzakeratın devamına dair), 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.1, süt.3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmisi, 9 Ocak 1918 Nr.7512, s.2, süt.3

... Corc'un Nutku, Rusya'nın Sulh Teklifine İngiltere ve Beliki Bütün İtilaf Tarafından Verilmiş Resmi Bir Cevab Mahiyetindedir, 10 Ocak 1918 Nr.7513, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi, 10 Ocak 1918 Nr.7513, s.2, süt.4-5

... Harb Teminatı, 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.1, süt.1

... Sulh Müzakeratına Tekrar Başladıktan Sonra (Brest Litovsk'daki görüşmelere dair), 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.1, süt.2

... İstanbul Haritası, 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.1, süt.3

... Lehistan'ın İstiklali, 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), 11 Ocak 1918 Nr.7514, s.2, süt.4-5

... Müzakeratı Sulhiye'nin Cereyan-ı Hazırı, 12 Ocak 1918 Nr.7515, s.1, süt.5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), 12 Ocak 1918 Nr.7515, s.2, süt.4-5

İmzasız, Amerika'nın Yardımı (İtilaf'ın son ümidi), 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.1, süt.2

... Müzakerat Kendiliğinden Temadi Edecek (Sulh müzakeresi üzerine), 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.1, süt.3

... İtalya'da Sulh, 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.1, süt.5

... Ukrayna'ya Aid Sulh Müzakeratı, 13 Ocak 1918 Nr.7516, s.2, süt.3-4

... Amerika Res'-i Cumhuru Wilson'un Nutku - Sulh-ı Umûmî İçin On Dört Şart, 14 Ocak 1918 Nr.7517, s.1, süt.2-3-4-5-6

... Brest-Litovsk Müzakeratı, 14 Ocak 1918 Nr.7517, s.2, süt.3-4-5

... Sulh Konferansı'nın 12 Kanun-ısani Celsesi, 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.1, süt.4-5

... Bir Ay Zarfındaki Muharebat, 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.2, süt.1

... Arazi Meselelerinin Müzakeresi Esnasında, 15 Ocak 1918 Nr.7518, s.2, süt.4-5

... İtilaf ve İhtilaf, 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.1, süt.1

... (Brest-Litovsk) da Arazi ve Milletlerin İstiklali Meselelerinin Müzakeresi, 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.1, süt.2-3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman-Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), 16 Ocak 1918 Nr.7519, s.2, süt.4-5

İmzasız, İran'ın Tahliyesi, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.2

... İran Kabinesi, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.3

... Almanya ve Avusturya-Macaristan Cevabı (İşgal altında bulunan topraklara dair), 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.3-4-5

... İtalyan'ların Hücumu, 18 Ocak 1918 Nr.7521, s.1, süt.6

... Romanya'ya Ültimatom (Rusya'nın Romanya'yı Tehdidi, 19 Ocak 1918 Nr.7522, s.1, süt.2

... Sulh Müzakeratı Devam Ediyor, 19 Ocak 1918 Nr.7522, s.1, süt.3-4-5

... Hava Muhabereleri, 19 Ocak 1918 Nr.7522, s.1, süt.6

... Umûmî Sulh İçin, 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.1, süt.3

... Arazi Meselesi (Brest-Litovsk'da), 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 20 Ocak 1918 Nr.7523, s.2, süt.3-4

... Aland Adaları (Brest-Litovsk'da), 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.1, süt.2

... Rus Cebhesi (inhilal halinde), 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.1, süt.5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 22 Ocak 1918 Nr.7525, s.2, süt.4-5

... Fransa'da Rus Askerleri, 23 Ocak 1918 Nr.7526, s.1, süt.4

İmzasız, Filomuz Nasıl Harb Etti, 23 Ocak 1918 Nr.7526, s.2, süt.2-3

... İngiltere ve Sulh, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.1, süt.3

... Fransız Ordusu'na Hitabe, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.1, süt.5

... Avusturya Tebliğ-i Resmisi, 24 Ocak 1918 Nr.7527, s.2, süt.3-4

... (Brest-Litovsk) Sulh Müzakereleri, 25 Ocak 1918 Nr.7528, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 25 Ocak 1918 Nr.7528, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman ve Bulgar tebliğ-i Resmisi), 26 Ocak 1918 Nr.7529, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar tebliğ-i Resmileri), 27 Ocak 1918 Nr.7530, s.2, süt.4-5

... Bolşeviklere Karşı (Dahilde Harb - Rumenlere karşı), 28 Ocak 1918 Nr.7531, s.1, süt.5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), 29 Ocak 1918 Nr.7532, s.2, süt.3-4

... (Brest-Litovsk)'da Sulh Müzakeratı, 30 Ocak 1918 Nr.7533, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Almanya ve Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 30 Ocak 1918 Nr.7533, s.2, süt.3-4

İmzasız, Brest-Litovsk'da (Sulh Müzakeratına dair), 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.2

... İsveç-Finlandiya, Romanya Rusya (Aralarındaki muharebeye dair), 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.1, süt.3-4

... Sulh Müzakeratı Tekrar Başladı, 1 Şubat 1918 Nr.7535, s.2, süt.4-5

... 30 Kanûn-ı Sânî Sulh Müzakeratı, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.2-3

... Londra ve Paris Üzerinde Bir Taarruz, 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 2 Şubat 1918 Nr.7536, s.2, süt.3-4

... Fransa (Savaş içindeki durumu), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.1

... Sulh Müzakeratında (Ukraynalı'lar üzerine), 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.1, süt.2

... Sulh Müzakeratı, 3 Şubat 1918 Nr.7537, s.2, süt.3-4-5

... Sulh Müzakeratında Ukrayna Heyeti, 5 Şubat 1918 Nr.7539, s.1, süt.2-3

... Brest-Litovsk Sulh Müzakeratı, 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.1, süt.2-3

... İkinci Bir Rus Kuvvetinin Teslimi, 6 Şubat 1918 Nr.7540, s.2, süt.4-5

İmzasız, İtilaf ve Harb, 7 Şubat 1918 Nr.7541, s.1, süt.2

... Ağır Bir Yük (Savaş hakkında), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s.1, süt.1

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 8 Şubat 1918 Nr.7542, s.2, süt.3-4

... Bolşevikler ile Sulh? (Brest-Litovsk'da müzakeratın devamı), 9 Şubat 1918 Nr.7543, s.1, süt.3-4

... Harb-i Umûmî'nin İlk Sulhu: "Ukrayna" ile İttifak Arasında Dün Sabah Saat İkide İmza Olundu, 10 Şubat 1918 Nr.7544, s.1, süt.1-2-3-4-5

... Brest-Litovsk Sulh Müzakeresi, 10 Şubat 1918 Nr.7544, s.2, süt.3-4

... Ukrayna Sulhundan Sonra (Ukrayna ile yapılan sulh üzerine), 11 Şubat 1918 Nr.7545, s.1, süt.1-2

... Ukrayna Hükümeti ile ilk Sulh (Mahsulat-ı Zıraiye ve Sınaiye mübadelesi), 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar tebliğ-i resmileri), 15 Şubat 1918 Nr.7549, s.2, süt.4-5

... İngiltere ve Sulh (Medeniyet iflasına kadar mı?, 16 Şubat 1918 Nr.7550, s.1, süt.5

... Rusya'ya Karşı Yeniden Hareket Başlıyor, 19 Şubat 1918 Nr.7553, s.1, süt.3-4

... Bütün Cebhede Almanlar İlerliyor, 21 Şubat 1918 Nr.7555, s.1, süt.4-5

İmzasız, Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmileri (Rus cebhesinde yeni zaferler), 21 Şubat 1918 Nr.7555, s.2, süt.4-5

... Alman Tebliğ-i Resmileri (Şark'da ileri harekat devam ediyor), 22 Şubat 1918 Nr.7556, s.2, süt.5-6

... Ukrayna'ya Yardım (ileri harekete dair), 25 Şubat 1918 Nr.7559, s.1, süt.4-5

... Alman Ordusu Petersburg Üzerine Yürüyor, 26 Şubat 1918 Nr.7560, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 27 Şubat 1918 Nr.7561, s.2, süt.4-5

... Rusya'ya Teklif Edilen Şerait-i Sulhiye, 28 Şubat 1918 Nr.7562, s.1, süt.3-4

... İlkbahar Harbi (Garbda hazırlık), 2 Mart 1918 Nr.7564, s.2, süt.2-3

... Rus Hafif Filosu'nun Zaptı, 2 Mart 1918 Nr.7564, s.2, süt.4-5

... İngiltere ve Sulh, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.2

... Japonya Rusya'ya Müdahale Ediyor, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.3-4

... Fransa'da Sulh İsteriz Diye Bağıranlar, 3 Mart 1918 Nr.7565, s.1, süt.3-4

... Garb'da Taarruz (Kiyef'in Zabtı), 3 Mart 1918 Nr.7565, s.2, süt.4-5

İmzasız, Berlin, 3 Mart - Bugün saat beşte Rusya ile Sulh İmza Edilmiştir, 4 Mart 1918 Nr.7566, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Erzurum'a Doğru - Rize'nin Tahliyesi, 4 Mart 1918 Nr.7566, s.2, süt.4-5

... Yeni Sulh, 5 Mart 1918 Nr.7567, s.1, süt.1

... Batum, Ardahan ve Kars'ın Derhal Rus Askerleri Tarafından Tahliyesi Teklifimizi Ruslar Kabul Ettiler. Üçüncü Sulh, 5 Mart 1918 Nr.7567, s.1, süt.2-3-4-5-6

... Berlin, 4 Mart (Resmi) - Romanya Mütareke Şartlarımızı Kabul Etti - Bir Hafta Sonra Romanya Sulhu'da İmza Olunacak, 6 Mart 1918 Nr.7568, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, Ocak 1918 Nr.7568, s.2, süt.1-2-3

... Üçüncü Sulh da Akd Olundu: Bükreş 5 Mart - Romanya ile Sulh İmza Edilmiştir, 7 Mart 1918 Nr.7569, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Tebliğ-i Resmi (karargah-ı umumiye'den tebliğ), Ocak 1918 Nr.7569, s.2, süt.4-5

... İtilaf Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesine Muvakkat Ediyor, 8 Mart 1918 Nr.7570, s.1, süt.5-6

... Almanya - Finlandiya Sulhnamesi, 9 Mart 1918 Nr.7571, s.1, süt.3-4

İmzasız, Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, 10 Mart 1918 Nr.7572, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 12 Mart 1918 Nr.7574, s.2, süt.4-5

... Odesa'nın Müttefikler Tarafından İşgali, 15 Mart 1918 Nr.7577, s.1, süt.2-3

... İngiliz Ablukası Bir Defa Daha Yarıldı, 16 Mart 1918 Nr.7578, s.1, süt.2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 17 Mart 1918 Nr.7579, s.2, süt.3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, 18 Mart 1918 Nr.7580, s.2, süt.3-4-5

... Almanlar Garb'da Taarruza geçecekler mi?, 19 Mart 1918 Nr.7581, s.1, süt.5-6

... Sulh Müzakerelerinin Tarihi, 20 Mart 1918 Nr.7582, s.2, süt.1-2

... Umûmî Sulh Müzakeratı başladı mı?, 21 Mart 1918 Nr.7583, s.1, süt.2

... İtilafcılar ve Bi-taraflar, 21 Mart 1918 Nr.7583, s.1, süt.5-6

... İngiltere'nin Borcu, 22 Mart 1918 Nr.7584, s.1, süt.2

... Garb Cebhesinde Kim Taarruz Edecek, 22 Mart 1918 Nr.7584, s.1, süt.3-4

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmi-si), 22 Mart 1918 Nr.7584, s.2, süt.4-5

... Garb Cebhesinde Alman Taarruzu, 24 Mart 1918 Nr.7586, s.1, süt.5-6

... Kayser Hazretleri Bizzat Kumandanlıkta, 24 Mart 1918 Nr.7586, s.2, süt.4-5

... Garb Taarruzları, 25 Mart 1918 Nr.7587, s.1, süt.1

... Garb Taarruzu (Meydan muharebesinin kazanılmasına dair), 25 Mart 1918 Nr.7587, s.1, süt.2-3

... Paris İhtihkamının Uzun Menzilli Topları, 26 Mart 1918 Nr.7588, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Tarihin En Büyük Harbi Şiddetle Devam Ediyor, 27 Mart 1918 Nr.7589, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Büyük Meydan Muharebesi Devam Ediyor, 27 Mart 1918 Nr.7589, s.2, süt.4-5

... Harb Yeni Bir Sayfaya Girmiştir, 28 Mart 1918 Nr.7590, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Alman Taarruzları Devam Eylemektedir, 28 Mart 1918 Nr.7590, s.2, süt.3-4

... İtalyan Cebhesinde, 31 Mart 1918 Nr.7593, s.1, süt.3

... Garb Taarruzları Devam Ediyor, 31 Mart 1918 Nr.7593, s.1, süt.5-6

... Garb Taarruzunda Yeni Terakkiler, 1 Nisan 1918 Nr.7594, s.1, süt.2-3

İmzasız, Alman Taarruzu'nun Devamı, 3 Nisan 1918 Nr.7594, s.1, süt.4

... Harb ve İspanya, 3 Nisan 1918 Nr.7596, s.1, süt.3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Tebliğ-i Resmi-si), 5 Nisan 1918 Nr.7598, s.2, süt.4

... Almanlar'ın Garb Taarruzu, 6 Nisan 1918 Nr.7599, s.1, süt.2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Teb-liğ-i Resmileri), 6 Nisan 1918 Nr.7599, s.2, süt.3-4

... Alman Taarruzu Yeniden Başladı, 7 Nisan 1918 Nr.7600, s.1, süt.2-3

... Trabzon-Erzurum (Savaştaki durumlarına dair) 9 Nisan 1918 Nr.7602, s.1, süt.1 ... Japon Müdahalesi, 10 Nisan 1918 Nr.7603, s.1, süt.3

... İngiltere'de (Harbin tehlikeli safhası), 12 Nisan 1918 Nr.7605, s.1, süt.4

... Garb Taarruzunun Devamı, 12 Nisan 1918 Nr.7605, s.1, süt.2-3

... Alman Taarruzu Devam Ediyor, 13 Nisan 1918 Nr.7606, s.1, süt.2-3

... Amerika'nın Muaveneti, 13 Nisan 1918 Nr.7606, s.1, süt.4

... Rusya-Ukrayna Sulhu için, 13 Nisan 1918 Nr.7606, s.2, süt.4-5

İmzasız, Garb'daki Meydan Muharebesi, 15 Nisan 1918 Nr.7608, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmisi), 15 Nisan 1918 Nr.7608, s.2, süt.4-5

... İngiltere'ye Hücum, 16 Nisan 1918 Nr.7609, s.1, süt.4

... Garb Taarruzu ilerliyor, 17 Nisan 1918 Nr.7610, s.1, süt.2-3

... Cihan Harbi (İngiltere ve Amerika filoları), 17 Nisan 1918 Nr.7610, s.1, süt.4

... Almanların Taarruzu Şiddetleniyor, 19 Nisan 1918 Nr.7612, s.1, süt.2-3

... Almanya-Avusturya Münasebeti, 20 Nisan 1918 Nr.7613, s.1, süt.3

... Finlandiya Temizleniyor, 20 Nisan 1918 Nr.7613, s.1, süt.4

... Garb Taarruzu (Taarruzun son durumu), 21 Nisan 1918 Nr.7614, s.1, süt.2

... Garb Taarruzu, 22 Nisan 1918 Nr.7615, s.1, süt.2

... Garb Taarruzu (Alman harekatı), 24 Nisan 1918 Nr.7617, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 25 Nisan 1918 Nr.7618, s.2, süt.4-5

... İngiliz Kuva-yı Bahriyesi'nin Taarruzu, 26 Nisan 1918 Nr.7619, s.1, süt.2-3

İmzasız, Macaristan'da (Savaşta son durum), 26 Nisan 1918 Nr.7619, s.1, süt.3-4

... İtalyanlar İmdada Geliyor, 27 Nisan 1918 Nr.7620, s.2, süt.1

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), 28 Nisan 1918 Nr.7621, s.2, süt.3-4

... Sivastopol Almanlar'ın Elinde, 4 Mayıs 1918 Nr.7627, s.1, süt.2-3

... İki Tarafın Yeni Muharebe Hazırlıkları, 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.2, süt.3-4

... İspanya ile Muharebe, 5 Mayıs 1918 Nr.7628, s.2, süt.5

... Garb Cebhesi (Son durum), 6 Mayıs 1918 Nr.7629, s.2, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den tebliğ), 6 Mayıs 1918 Nr.7629, s.2, süt.4-5

... Şark'da İngilizler'in Hezimetle Sonuçlanan İkinci Taarruzu, 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.1, süt.2-3-4-5

... Tebliğ-i Resmi (İtilaf Devletleri tebliğ-i resmileri), 9 Mayıs 1918 Nr.7632, s.2, süt.5-6

... Yeni Bir Taarruz mu?, 12 Mayıs 1918 Nr.7635, s.1, süt.2-3

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 18 Mayıs 1918 Nr.7641, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 21 Mayıs 1918 Nr.7644, s.2, süt.5-6

... İtilaf Taarruzu, 24 Mayıs 1918 Nr.7647, s.1, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturay-Macar Tebliğ-i Resmileri), 25 Mayıs 1918 Nr.7648, s.2, süt.4-5

... Ukrayna Ordusu, 26 Mayıs 1918 Nr.7649, s.1, süt.1-2

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 27 Mayıs 1918 Nr.7650, s.1, süt.4

... Büyük Bir Taarruz Arefesinde miyiz? (İngiliz Başvekili'nin Beyanı), 28 Mayıs 1918 Nr.7651, s.1, süt.5-6

... Garb'da Yeni Taarruz Başladı (Almanlar Sen Nehrine İndiler), 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.1, süt.1-2-3

... Tebliğ-i Resmi (Karargah-ı Umûmîye'den), 29 Mayıs 1918 Nr.7652, s.2, süt.4-5

... Yeni Taarruz Şiddetle Devam Ediyor, 30 Mayıs 1918 Nr.7653, s.1, süt.2-3

... Paris'e Doğru (Almanlar'ın Paris'e ilerlemelerine dair), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.1-2

... Alman Orduları (Maren) Nehrine Yetiştiler, 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.1, süt.2-3

... Yeni Rus Ordusu, 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.2, süt.1-2

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 1 Haziran 1918 Nr.7655, s.2, süt.4-5

... Taarruz Cebhesi Gittikçe Genişliyor (Almanların işgal ettikleri yerlere dair), 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.2-3

... Fransız Orduları'nın Hali, 2 Haziran 1918 Nr.7656, s.1, süt.4

... Taarruz Muvaffakiyet ile Devam Ediyor, 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.1, süt.5-6

... Alman Taarruzu'nun Neticeleri, 3 Haziran 1918 Nr.7657, s.2, süt.6

... İki Buçuk Ayda Almanlar ne kazandılar (Alman Taarruzuna Dair), 4 Haziran 1918 Nr.7658, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 5 Haziran 1918 Nr.7659, s.2, süt.5-6

... Garb Cebhesinde Yeni Durum, 6 Haziran 1918 Nr.7660, s.1, süt.2-3

... Garbdaki Yeni Taarruza Dair, 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), 7 Haziran 1918 Nr.7661, s.1, süt.4-5

... Garb Taarruzu, 10 Haziran 1918 Nr.7664, s.1, süt.2-3

... Bu Muharebe'de Fransızlar (Alman taarruzu karşısında), 11 Haziran 1918 Nr.7665, s.1, süt.1-2

İmzasız, Taarruzun Üç Aylık Neticesi, 11 Haziran 1918 Nr.7665, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 11 Haziran 1918 Nr.7665, s.2, süt.3-4

... Garbdaki Taarruz Devam Ediyor, 12 Haziran 1918 Nr.7666, s.1, süt.5-6

... Garb Cebhesinde Yeni Taarruz, 13 Haziran 1918 Nr.7667, s.1, süt.3-4

... Garb'daki Harekat-ı Askeriye, 14 Haziran 1918 Nr.7668, s.1, süt.2-3

... Dahilî Şuûn (Köylüleri iğfal edenler), 14 Haziran 1918 Nr.7668, s.1, süt.5-6

... Garb Cebhesinde (Dünkü Alman Tebliği), 15 Haziran 1918 Nr.7669, s.1, süt.3-4-5

... Uzun Menzilli Alman Topu, 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri), 16 Haziran 1918 Nr.7670, s.2, süt.3-4

... Sulh Hareketleri, 17 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.2-3

... İtalyan Cebhesinde Yeni Bir Taarruz, 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.3-4

... Sulh Sedaları, 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.1, süt.5-6

... Garb Cebhesinde (Son duruma dair), 18 Haziran 1918 Nr.7672, s.2, süt.1-2

İmzasız, İtilafın zaiyatı, 22 Haziran 1918 Nr.7676, s.1, süt.3-4

... Almanya ve Avusturya Askeri Birliği, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.1, süt.1-2

... İtalyan Cebhesinde, 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (İtilaf Devletleri Tebliğ-i Resmileri), 23 Haziran 1918 Nr.7677, s.2, süt.4-5

... Rus Donanması (Almanlara teslim olması), 28 Haziran 1918 Nr.7682, s.1, süt.5-6

... Son Haberler (itilaf Devletleri tebliğ-i resmileri), 28 Haziran 1918 Nr.7682, s.2, süt.4-5

... Rusya Yine Kıyam ve Ateş İçinde, 29 Haziran 1918 Nr.7683, s.1, süt.5-6

... Vaziyet (Savaşın son durumuna dair), 1 Temmuz 1918 Nr.7685, s.1, süt.1-2

... Deniz Muharebesi, 2 Temmuz 1918 Nr.7686, s.1, süt.1-2

... Harb, Almanya Mağlub Oluncaya Kadar Devam Edecekdir Diyorlar, 8 Temmuz 1918 Nr.7692, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Almanya, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 8 Temmuz 1918 Nr.7692, s.2, süt.4-5

... Bolşeviklerle İhtilalciler Arasında, 10 Temmuz 1918 Nr.7694, s.1, süt.3-4

... İspanyol Hastalığı, 10 Temmuz 1918 Nr.7694, s.2, süt.3

İmzasız, İtilaf'ın Rusya'ya Asker İhracı, 13 Temmuz 1918 Nr.7695, s.1, süt.5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, 13 Temmuz 1918 Nr.7695, s.2, süt.5-6

... Yeni Bir Taarruz mu?, 15 Temmuz 1918 Nr.7697, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (itilafın tebliğ-i resmileri), 15 Temmuz 1918 Nr.7697, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 16 Temmuz 1918 Nr.7698, s.2, süt.5-6

... Yeni Bir Taarruz mu?, 17 Temmuz 1918 Nr.7699, s.1, süt.3-4

... Dahilî Şuûn (Kafkasya Cumhuriyetleri), 17 Temmuz 1918 Nr.7699, s.1, süt.5-6

... Son Haberler (Yeni Alman Taarruzu), 17 Temmuz 1918 Nr.7699, s.2, süt.5-6

... Avusturya-Macar Hariciye Nazırının Tebliği, 18 Temmuz 1918 Nr.7700, s.2, süt.4-5

... Taarruzdan Müdafaa Vaziyetine, 23 Temmuz 1918 Nr.7705, s.1, süt.3-4

... Geçen Teklifler (Sulh ve İngiltere), 25 Temmuz 1918 Nr.7706, s.1, süt.3-4

... Düşman Teyyarelerinin İstanbul'a Taarruzu, 25 Temmuz 1918 Nr.7706, s.1, süt.5-6

İmzasız, Dahilî Şuûn (İzmir'den Gelecek Meyveler için), 25 Temmuz 1918 Nr.7706, s.2, süt.3-4-5-6

... Denizde ve Karada Muazzam Muharebeler, 26 Temmuz 1918 Nr.7707, s.1, süt.4-5-6

... Rus Donanması'nın Sergüzeşti, 27 Temmuz 1918 Nr.7708, s.1, süt.3-4

... Garbda Düşman Hücumları, 27 Temmuz 1918 Nr.7708, s.1, süt.5-6

... Rusya'ya Müdahele Edilecek mi?, 29 Temmuz 1918 Nr.7710, s.1, süt.4

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 29 Temmuz 1918 Nr.7710, s.2, süt.4-5

... Bir İtalyan Zırhlısına Su-i Kasd, 30 Temmuz 1918 Nr.7711, s.1, süt.4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 30 Temmuz 1918 Nr.7711, s.2, süt.4-5

... Devre-i İntizar (Cebhenin yeniden kısaltılması), 31 Temmuz 1918 Nr.7712, s.1, süt.3-4

... Harb-i Umûmî'nin Beşinci Senesi; Almanya'nın Rusya'ya ilan-ı Harbi, 1 Ağustos 1918 Nr.7713, s.1, süt.2-3-4-5

... Sulh İçin (Sulh girişimleri), 1 Ağustos 1918 Nr.7713, s.1, süt.6

İmzasız, Son Haberler (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmi-si), 2 Ağustos 1918 Nr.7714, s.2, süt.4-5

... Harb Yüzünden Cemiyet-i Beşeriye'nin Zaiyatı, 3 Ağustos 1918 Nr.7715, s.1, süt.2-3

... Wilson ve Sulh, 3 Ağustos 1918 Nr.7715, s.2, süt.4

... İtilafın Arazi ve Gemi Beyanatı, 4 Ağustos 1918 Nr.7716, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar, Bulgar Tebliğ-i Resmileri, 5 Ağustos 1918 Nr.7717, s.2, süt.4-5

... Sulh İçin Bir Teşebbüs Var mı?, 6 Ağustos 1918 Nr.7718, s.1, süt.1-2

... Amerika ve Harb-i Umûmî (Amerika'nın 15 milyonluk ordu hazırlanması), 6 Ağustos 1918 Nr.7718, s.1, süt.3

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 6 Ağustos 1918 Nr.7718, s.2, süt.3-4

... Umûmî Mesarif (Dört senelik harbin faturası), 7 Ağustos 1918 Nr.7719, s.1, süt.4

... Harb-i Umûmî'de İtilaf Cinayetleri, 7 Ağustos 1918 Nr.7719, s.1, süt.5-6

... Rusya ile İngiltere ve İtilaf - Eski Dost Düşman Oldu, 8 Ağustos 1918 Nr.7720, s.1, süt.3-4-5

... İngilizler'in Taarruzu, 10 Ağustos 1918 Nr.7722, s.1, süt.4

İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 10 Ağustos 1918 Nr.7722, s.2, süt.4-5

... Viyana Üzerinde (İtalyanlar'ın hava taarruzu), 11 Ağustos 1918 Nr.7723, s.1, süt.3-4

... Garb'da Muhaberat-ı Muazzama ve Amerikalılar, 12 Ağustos 1918 Nr.7724, s.1, süt.4-5

... Denizde ve Karada Devam Eden Muharebeler, 15 Ağustos 1918 Nr.7727, s.1, süt.3-4

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 16 Ağustos 1918 Nr.7728, s.2, süt.4-5

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 19 Ağustos 1918 Nr.7731, s.2, süt.4-5

... Karargah-ı Umûmîye'de Harb ve Sulh Müzekeresi, 20 Ağustos 1918 Nr.7732, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar ve Bulgar tebliğ-i resmileri), 24 Ağustos 1918 Nr.7736, s.2, süt.4-5

... Ren Nehri Önünde Hudud, 5 Eyül 1918 Nr.7748, s.1, süt.4-5

... Beşinci Kış (Harbi Hitame Erdirmek Arzusu), 6 Eyül 1918 Nr.7749, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya - Macar Tebliğ-i Resmisi), 6 Eyül 1918 Nr.7749, s.2, süt.4-5

... Sulh Cereyanları (İngiltere'de, Fransa'da ve Bulgaristan'da), 7 Eyül 1918 Nr.7750, s.1, süt.3

İmzasız, İngiltere'nin Harbi ve Almanya, 7 Eyül 1918 Nr.7750, s.1, süt.3-4

... Her Tarafta Sulh Meyilleri Görülüyor, 8 Eyül 1918 Nr.7751, s.1, süt.4-5

... Uzlaşma Sulhu (Düşman memleketlerde kuvvetli cereyanlar), 9 Eyül 1918 Nr.7752, s.1, süt.5

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 9 Eyül 1918 Nr.7752, s.2, süt.4-5

... Almanlar ve Sulh, 10 Eyül 1918 Nr.7753, s.1, süt.2

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 10 Eyül 1918 Nr.7753, s.2, süt.4-5

... Şark'da ve Garb Cebhesi'nde Almanya, 11 Eyül 1918 Nr.7754, s.1, süt.2-3

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 11 Eyül 1918 Nr.7754, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 12 Eyül 1918 Nr.7755, s.2, süt.3-4

... İki Taraf Ricalinin Yeni Nutukları ve Sulh Cereyanları, 15 Eyül 1918 Nr.7758, s.1, süt.5-6

... Almanlar Niçin Ricat Ediyorlar, 16 Eyül 1918 Nr.7759, s.1, süt.5-6

... Umûmî Sulha Doğru Ciddi Bir Adım: Avusturya-Macaristan Hükümeti Harb Eden Devletleri Mükalemeye Davet Ediyor, 17 Eyül 1918 Nr.7760, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

İmzasız, Son Haberler (Tebliğ-i Resmiler), 17 Eyül 1918 Nr.7760, s.3, süt.3-4-5

... Avusturya-Macaristan'ın Sulh Teklifine Almanya, Amerika ve İtalyanlar'ın Cevabı, 22 Eyül 1918 Nr.7762, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmileri), 22 Eyül 1918 Nr.7762, s.2, süt.4-5

... Sulh Teklifi: Bulgaristan ve Belçika, 23 Eyül 1918 Nr.7763, s.1, süt.2-3

... İki Düşman Teyyaresinin Daha İskatı, 23 Eyül 1918 Nr.7763, s.1, süt.5-6

... Muharebeden Sonrası İçin Hazırlık, 27 Eyül 1918 Nr.7767, s.1, süt.1-2

... Sulh Teklifi, 27 Eyül 1918 Nr.7767, s.4, süt.3

... Sulh Teklifi - Rusya İhtilal ve Ahvali, 27 Eyül 1918 Nr.7767, s.1, süt.4-5

... Harb Hali, 29 Eyül 1918 Nr.7769, s.1, süt.1

... Bulgaristan'ın Münferid Sulh Talebi, 29 Eyül 1918 Nr.7769, s.1, süt.2-3

... Makedonya'daki Harekat-ı Askeriye'ye Dair, 29 Eyül 1918 Nr.7769, s.1, süt.5-6

... Muharebe-i Umûmîye'nin Yeni Bir Safhası, 30 Eyül 1918 Nr.7770, s.1, süt.1-2

İmzasız, Münferid Sulha Teşebbüs Eden (Malinof) Hükümetin Tebliği, 30 Eyül 1918 Nr.7770, s.1, süt.3-4-5-6

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 30 Eyül 1918 Nr.7770, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 2 Ekim 1918 Nr.7772, s.2, süt.5-6

... Bütün Dünya'ya Sulh ve Silahı İade Yolunda: Bulgaristan Mütarekesi, 3 Ekim 1918 Nr.7773, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Avusturya Macaristan'a Sulh Teşebbüslerine Devamı, 3 Ekim 1918 Nr.7773, s.2, süt.5-6

... Sulh ve Sulh Göründü, 4 Ekim 1918 Nr.7774, s.1, süt.1-2-3

... Garb Cebhesinde Yeni Ricatlar, 4 Ekim 1918 Nr.7774, s.1, süt.5-6

... Son Haberler (Tebliğ-i Resmileri), 4 Ekim 1918 Nr.7774, s.2, süt.5-6

... Devlet-i Osmaniye, Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın Müştereken Amerika'ya Sulh Teklif Etmeleri, 6 Ekim 1918 Nr.7776, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Düşman Memleketlerde Sulh Hakkında Fikirler, 8 Ekim 1918 Nr.7778, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya-Macar Tebliğ-i Resmisi), 9 Ekim 1918 Nr.7779, s.2, süt.4-5

İmzasız, Almanlar Mağlub mudur?, 10 Ekim 1918 Nr.7780, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Alman, Avusturya - Macar Tebliğ-i Resmileri), 10 Ekim 1918 Nr.7780, s.2, süt.4-5

... Cihan Sulh Yolunda, 11 Ekim 1918 Nr.7781, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Alman Cebhesini Yarmak İçin Hücumlar, 11 Ekim 1918 Nr.7781, s.2, süt.4-5

... Fecr-i Sulh Görünmeye Başladı, 12 Ekim 1918 Nr.7782, s.1, süt.2-3

... Son Haberler (Alman Tebliğ-i Resmisi), 12 Ekim 1918 Nr.7782, s.2, süt.4-5

... Sulh Teklifine Dair Wilson'un Cevabı, 13 Ekim 1918 Nr.7783, s.1, süt.4

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 14 Ekim 1918 Nr.7784, s.2, süt.3-4

... Mütareke'den Evvel Tahliye Keyfiyeti, 15 Ekim 1918 Nr.7785, s.1, süt.2-3

... Sulh-ı Münferid! Sulh-ı Umûmî, 16 Ekim 1918 Nr.7786, s.1, süt.2-3

... Bulgaristan'da Harekat-ı Askeriye, 16 Ekim 1918 Nr.7786, s.1, süt.5-6

... Almanlar'ın Ricat Ettikleri Yerler, 17 Ekim 1918 Nr.7787, s.1, süt.5-6

İmzasız, Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 17 Ekim 1918 Nr.7787, s.2, süt.4-5

... Tebliğ-i Resmi (Alman Tebliğ-i Resmisi), 23 Ekim 1918 Nr.7793, s.2, süt.4-5

... Alman Tebliğ-i Resmisi, 24 Ekim 1918 Nr.7794, s.2, süt.4-5

... Almanya Harbe Devam Mecburiyeti Karşısında, 25 Ekim 1918 Nr.7795, s.1, süt.2-3

... Fransa'da Alman İşgalinden Ne Kaldı, 25 Ekim 1918 Nr.7795, s.1, süt.2-3

... Sulha Doğru, 26 Ekim 1918 Nr.7796, s.1, süt.1-2

... Mütareke Müzakeratının Hitamına Doğru, 26 Ekim 1918 Nr.7796, s.1, süt.2-3

... Wilson Almanya'ya Tekrar Cevap Veriyor, 26 Ekim 1918 Nr.7796, s.1, süt.4-5

... Şaka Değil (Almanya teslim oluyor), 27 Ekim 1918 Nr.7797, s.1, süt.1-2

... Mütareke'nin İmzası İçin, 27 Ekim 1918 Nr.7797, s.1, süt.3-4

... Umûmî Mütarekeye Doğru Bir Hafta, 27 Ekim 1918 Nr.7797, s.1, süt.3-4

... Tebliğ-i Resmi (Alman tebliğ-i resmisi), 27 Ekim 1918 Nr.7797, s.2, süt.5-6

İmzasız, Mütareke ile Musalaha Arasında, 28 Ekim 1918 Nr.7798, s.1, süt.1-2

... Wilson'un Şeraitini Kabulümüzle Başlayan Mükalematın Son Safhası, 28 Ekim 1918 Nr.7798, s.1, süt.5-6

... Almanya'da Harb Fırkası'nın İnhidamı, 29 Ekim 1918 Nr.7799, s.1, süt.4-5

... Bulgaristan İşleri ve Makedonya'da Harekat, 30 Ekim 1918 Nr.7800, s.1, süt.1-2

... Avusturya - Macaristan'ın Wilson'a Cevabı, 30 Ekim 1918 Nr.7800, s.1, süt.3-4

... Münferid ve Umûmî Mütareke Müzakeratı, 31 Ekim 1918 Nr.7801, s.1, süt.2-3

... Avusturya Macaristan'da Sulh Nümayişleri, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.1, süt.1-2

... Münferid Mütareke Müzakeratı Etrafında, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.1, süt.3-4-5

... Mütareke İmzalandı, 1 Kasım 1918 Nr.7802, s.2, süt.3-4

... Mütareke'nin akdinden sonra (Mondros Mütarekesi'nden sonra Beyoğlu'nda meydana gelen numayişler üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.2

... Münferid Mütareke (Mütarekenin hakiki manası üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.4

İmzasız, Alman Harb Raporu (Berlin kaynaklı haberde Almanya'nın son durumu veriliyor), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.4

... Asker'in Terhisi (Mütareke şartlarıyla beraber askerin terhisi üzerine), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Avusturya Sefiri (Avusturya seferinin İstanbul'dan ayrılması), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Mondros Mütarekesinin Nüshası, 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.1, süt.2-3

... Garb Cephesinde (Garb cebhesi'nde son durum üzerine), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.2, süt.1-2

... Galiçya'da Muharebeler (Lehliler Avusturyalı'lar arasında meydana gelen muharebeler), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.2

... Avusturya - Macar ve İtalya Mütareke Şeraiti, 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.3-4

... Terhis Nasıl Olacak (Terhisin nasıl yapılacağına dair) 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.2, süt.3-4

... Bir Manzara-ı İbret (Bulgaristan ile yapılan mütareke), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.1

... Ordunun Terhisi Hakkında Talimat, 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.2

İmzasız, Avusturya'da Neler Oluyor (Teriste İtalyanlar'ın elinde), 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.4-5

... Almanya (Almanya'nın Mütareke sonu durumuna dair), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.1

... Almanya Mütareke Akd Ediyor (Wilson'un cevabı, mütareke şeraiti), 9 Kasım 1918 Nr.7810, s.1, süt.4-5

... Almanya ile İtilaf Arasındaki Mütareke, 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.5-6

... Terhis Talimatnamesi, 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.2, süt.1-2

... Alman Mütarekesi (Mütareke Şeraiti), 14 Kasım 1918 Nr.7815, s.1, süt.1-2

... İtalyan Harb Raporu, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.2-3

... Almanya ile Mütareke Şeraiti, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.1, süt.2-3

... İşgal Ediyorlar (Heybeli Ada'daki Bahriye Mektebi'nin işgali), 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.2, süt.4

... Almanya (Son harb taratarlığının mağlubiyeti), 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.1, süt.5-6

... Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, 20 Kasım 1918 Nr.7821, s.2, süt.1-2

... Sulh Meselesi, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.2

İmzasız, Şehrimizdeki İtilaf Kuvvetleri, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.5-6

... Şehrimizde İtilaf Kuvvetleri, 22 Kasım 1918 Nr.7823, s.2, süt.1-2

... İtilaf Kuvvetleri, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.5-6

... Büyük Sırbistan (Mütarekeye rağmen Sırplar'ın ilerlemesi), 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.3-4

... Mütareke Komisyonu, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.2, süt.2

... Muvazene-i Devliye (Muharebe-i Umûmî'ye dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.1

... Mühim Haberler (Adana'nın işgali hakkında), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.2

... Yeni Sahne-i Harb (İtilaf donanmasının Karadeniz limanına girmesine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.3-4

... Şehrimizde Fransız Kuvvetleri (İstanbul'a gelen Fransız Kuvvetlerine dair), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.1, süt.5-6

... Mütareke ve Roma (Mütarekenin imzası ile birlikte İstanbul'da yayımlanan Rum gazetelerinde çıkan yazıların eleştirisi), 25 Kasım 1918 Nr.7826, s.2, süt.1-2

... İskenderun'un İşgali (İskenderun'un işgaline dair), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.3

İmzasız, İtalya ve Harb (İtalyan'ların zapt ettikleri yerler), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.1, süt.3

... Sırbistan Bir Mislinden Fazla Büyüyor (Sırbistanın savaş sonrası toprak bütünlüğüne dair) 30 Kasım 1918 Nr.7831, s.1, süt.5

... Artık Yeter (Mütareke şartlarının ağır olması hususunda), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.1

... Sabahaddin Bey ve Sulh Esasları (Sabahaddin Bey'in itilaf ile sulhumuzu müzakeresi), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.2-3

... Belçika'nın İşgali Hitame Erdi (Belçikanın işgalinin sona ermesi üzerine), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.2-3

... Şehrimizde Mütareke Tatbikatı ve Rumlar (Rumlardaki şevk ve şadi), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.1, süt.5-6

... Mütareke ve Limanlarımızdaki İtilaf Sefaini (Harb esnasında limanın dünkü ve bugünkü hali), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.1, süt.5

... Sulha Doğru (Sulh esasları üzerine), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.2, süt.4

... Adana'yı İtilafın İşgali Meselesi (Adana'nın işgali üzerine), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.4-5

... Anafor (Bugün çıktı, arayan bulur, 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.4-5

İmzasız, Türklük ve Türklerin Hukuku (Mütareke sonrası Türklerin düştüğü duruma dair), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.1-2

... Fransa ve Alzas (Almanlar'ın Alza'sı Fransızlara teslim etmeleri), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.5-6

... Viyana'da İtalyan Askerleri (Merkezi devletler arazisinin itilaf devletlerince işgali üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.1, süt.2-3

... İdari Teşkilatımızın Tecdid ü Islahı (Sulh hazırlıkları üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.1, süt.5-6

... Romanya'da Alman İşgalinin Sonu (Romanya'da Alman işgalinin sona ermesi üzerine), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.1, süt.3-4

... Almanya'nın Azamet ve İnhilatı (Almanya'nın savaş sonrası parçalanması üzerine), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.1, süt.2-3

... Mütareke Komisyonu (İstanbul'daki Alman ve Avusturyalı'lara dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.2, süt.4-5

... Sulh Konferansı ve Mukadderatlar (Wilson'un Avrupa'ya seyahati üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.2-3

... Sulh Müşkülatı (Wilson Prensiplerine dair), 20 Aralık 1918 Nr.7851, s.1, süt.3

İmzasız, Boğazlar'dan Osmanlı Gemilerinin Müruru (Osmanlı limanları arasında yolcu ve eşya-yı ticareyi meselesi üzerine), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.1, süt.2-3

... Koca Alman Donanması'nın Esareti (Alman donanmasının İngilizler'e teslimine dair), 21 Aralık 1918 Nr.7852, s.1, süt.5-6

... Almanya'ya Kabul Ettirilecek Şartlar (Almanya - İtilaf mütarekesine dair), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.5

... Mütareke'nin Temdidi (Almanya ile İtilaf Arasında), 30 Aralık 1918 Nr.7861, s.1, süt.2

1.2.1.3.4.SİYASÎ YAZILAR

Abdülaziz Caviş : Mısır ve Mısır Hakkında Bir Mütalaa, 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.2, süt.1-2

Ahmet Cevdet : Lozan Mektubu (Dar-ül-fünun'da açılan Rumca ders üzerine), 22 Haziran 1918, Nr.7676, s.1, süt.1-2

... Der-dest-i Teşekkül Yeni Hükümetler (Şarki Avrupa'da yeni oluşan hükümetlere dair), 25 Haziran 1918, Nr.7679, s.1, süt.1-2-3

... Hindistan Yolları, 30 Haziran 1918, Nr.7684, s.1, süt.1-2

Ahmet Cevdet : Cemiyet Söylemek, Yazmaktadır, Sükut Etmek Değildir, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.1, süt.1-2-3-4

... Biz ve Bulgaristan, 8 Temmuz 1918, Nr.7692, s.1, süt.1-2-3-4

... Siyonizm - Filistin - İngilizler, Nr.7707, s.1, süt.1-2-3-4-5

... İstanbul - Planlar (Karadeniz - Kafkasya - Tuna'ya dair), 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.1-2

... İstanbul ve Türklerle Bulgarlar, 9 Ağustos 1918, Nr.7713, s.1, süt.1-2

... Harbden Sonraki İctimai İşler, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.1-2

... İngiltere'de Aleyhimizdeki Bazı İthamet, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.1-2

... Muhacirlerin İskanı (Nasıl bir muamele-i iktisadiye lazımdır), 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.1, süt.1-2

... Eski ve Yeni Mekteplerimiz, 25 Ağustos 1918, Nr.7737, s.1, süt.1-2

... İaşe Nezareti Umumi Teşkilatı, 25 Ağustos 1918, Nr.7737, s.1, süt.4-5

... Memlekette Teşkilata İhtiyac, 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.1, süt.1-2

... Demokrat Hükümetler'in Mahiyeti (İdare-i umur), 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.1-2

Ahmet Cevdet : Yeni Nazarlar, Yeni İşler, 10 Eylül 1918, Nr.7753, s.1, süt.1-2

... Muhacirlerin İskanı, 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.1-2

... Yeni Devir Karşısında Bizler, 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.1-2

... Harb-i Umûmî'de İaşe İşleri, 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.1-2

Altınay, Ahmet Refik: İstanbul'da Meskunat Meselesi, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.2, süt.1-2

... Bu Masum Millet Mi Mücrim?, 28 Aralık 1918, Nr.7859, s.2, süt.1-2

İmzasız, Londra, Paris, Washington Arasında (Şeraite Verilecek Cevap), 6 Ocak 1918, Nr. 7509, s. 1, süt. 3-4

... Bir Hadise 7 Ocak 1918, Nr. 7510, s. 1, süt. 1

... Lenin ve İtilaf, 7 Ocak 1918, Nr. 7510, s. 1, süt. 6

... Devlet-i Osmaniye ve İran, 7 Ocak 1918, Nr. 7510, s. 1, süt. 3-4

... Rus Payitahtında (İtilaf Diplomatları), 8 Ocak 1918, Nr. 7511, s. 1, süt. 4

... Talat Paşa Berlin'de (Talat Paşa'nın Berlin ziyareti), 8 Ocak 1918, Nr. 7511, s. 2, süt. 2

İmzasız, Aşiretleri Medenileştirmek İçin, 12 Ocak 1918, Nr. 7515, s. 1, süt.1-2

... Yeni Bir Tabaka, 13 Ocak 1918, Nr. 7516, s. 1, süt. 1

... Öz Söz (Wilson'un hitabesi münasebetiyle), 14 Ocak 1918, Nr. 7517, s. 1, süt. 1-2

... Rusya'da İcraat, 23 Ocak 1918, Nr. 7526, s. 1, süt. 3

... Bütün Belçikalar (Rusya'nın içinde bulunduğu durumun diğer devletlerle karşılaştırılması), 24 Ocak 1918, Nr. 7527, s. 1, süt. 1-2

... Hindistan'da Müsademat (itilaf memleketlerinde), 24 Ocak 1918, Nr. 7527, s. 1, süt. 2

... Büyük Rusya (meclis'in teşekkül etmesine dair, 25 Ocak 1918, Nr. 7528, s. 1, süt. 2

... Güzel Bir Nutuk (Alman Başvekili'nin nutku), 26 Ocak 1918, Nr. 7529, s. 1, süt. 1

... Kont Hertling'in Nutku, 26 Ocak 1918, Nr. 7529, s. 1, süt. 2-3-4

... Kont Çererin'in Beyanatı, 26 Ocak 1918, Nr. 7529, s. 1, süt. 5-6

... Kont Hertling'in Nutku'na devam, 26 Ocak 1918, Nr. 7529, s. 2, süt. 1-2

... Alman Hariciye Nazırının Mesail-i Siyasiye Hakkındaki Beyanatı, 27 Ocak 1918, Nr. 7530, s. 1, süt. 2-3-4-5

İmzasız, (Çerenin)'in Beyanatı (Merkezi devletlerin şeraiti hakkında), 28 Ocak 1918, Nr. 7531, s. 1, süt. 2

... Bolşevikler Hakkında Haberler (Finlandiya ile Lenin Hükümeti Arasında), 30 Ocak 1918, Nr. 7533, s. 1, süt. 4

... İki Vak'a, 31 Ocak 1918, Nr. 7534, s. 1, süt. 1

... Şimal Türkleri, 31 Ocak 1918, Nr. 7534, s. 1, süt. 2

... Finlandiya ile Bolşevikler Arasında, 31 Ocak 1918, Nr. 7534, s. 1, süt. 3-4

... Rusya-Romanya Kat'-i Münasebeti, 3 Şubat 1918, Nr. 7537, s. 1, süt. 3-4

... İngiltere ve İran (Cenubi İran ne Olacak?), 4 Şubat 1918, Nr. 7538, s. 1, süt. 2

... Lenin'e Karşı (İkinci bir su-i kasd), 4 Şubat 1918, Nr. 7538, s. 1, süt. 3

... Macaristan'da Fırkalar, 4 Şubat 1918, Nr. 7538, s. 1, süt. 5

... Çerenin ve Nutukları, 5 Şubat 1918, Nr. 7539, s. 1, süt. 1

... Hariciye Nazır Vekilimizin Meclis-i Mebûsân Hariciye Encümeninde Vakı' olan Beyanatı, 5 Şubat 1918, Nr. 7539, s. 2, süt.1-2-3-4

... Halil Bey'in Nutku (Hariciye nazırının nutku), 6 Şubat 1918, Nr. 7540, s. 1, süt. 1

İmzasız, Ukrayna Hükümeti (Bolşeviklerin eline mi geçti?), 6 Şubat 1918, Nr. 7540, s. 1, süt. 5

... Vilayet Merkezlerinde İdariler, 6 Şubat 1918, Nr. 7540, s. 2, süt.1-2

... Rusya, Lehistan ve Finlandiya, 7 Şubat 1918, Nr. 7541, s. 1, süt.3-4

... İran ve İngiltere (Cenubi İran'daki İngiliz kuvvetleri), 7 Şubat 1918, Nr. 7541, s. 1, süt. 5

... Avusturya Kabinesi (İstifa ve imparator'un reddi), 9 Şubat 1918, Nr. 7543, s. 1, süt. 5

... Şehrimizde İsveç Heyet-i Askeriyesi, 9 Şubat 1918, Nr. 7543, s. 2, süt. 3

... Romanya'nın Vaziyeti, 14 Şubat 1918, Nr. 7548, s. 1, süt. 2

... Bir iade-i Münasebat (Rusya ile 10 Şubat 1334'de iade-i münasebat etmemize dair), 14 Şubat 1918, Nr. 7548, s. 1, süt. 4

... Amerika'nın Yardımı (İtilaf Devletleri'ne yapılan yardım), 14 Şubat 1918, Nr. 7548, s. 1, süt. 5

... Amerika Res'-i Cumhuru Cevap Veriyor (Brest-Litovsk müzakeratına dair), 15 Şubat 1918, Nr.7549, s.1, süt.4-5

İmzasız, (Leh) Kabinesinde (Yeni hükümetlerde ilk tebdilat), 16 Şubat 1918, Nr. 7550, s. 1, süt. 3

... Romanya'nın hali (Bratyanev'in istifası üzerine), 16 Şubat 1918, Nr. 7550, s. 1, süt. 4

... Rus İhtilalleri (Rusya'da ahali-i nüfus, sınaat), 16 Şubat 1918, Nr. 7550, s. 2, süt. 1-2-3-4

... İngiliz Avam Kamarası'nda Müzakerat, 16 Şubat 1918, Nr. 7550, s. 2, süt. 4

... Romanya ile Sulh (Murahhaslarımızın Bükreş'e hareketi), 17 Şubat 1918, Nr. 7551, s. 1, süt. 2

... Bir Vazife ve Bir Hakk, 19 Şubat 1918, Nr. 7553, s. 1, süt. 1-2

... Finlandiya Heyet-i Reisi'nin Beyanatı, 19 Şubat 1918, Nr. 7553, s. 1, süt. 5-6

... Münasebat-ı Ticariye (Yeni uzlaşanlarla), 21 Şubat 1918, Nr. 7555, s. 1, süt. 1-2

... Romanya Sulh Müzakeratı Talep Eyledi, 21 Şubat 1918, Nr. 7555, s. 2, süt. 4-5

... Rusya Tekrar Sulh İstiyor, Ahali Komiserleri İttifak-ı Şeraiti-i Sulhiyesi'ni Bila-kayd ve Şart Kabul Etti, 22 Şubat 1918, Nr. 7556, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... Avusturya Başvekili'nin Nutku, 22 Şubat 1918, Nr. 7556, s. 2, süt.1-2

İmzasız, Romanya ile Sulh Müzakeratı Başlamıştır - Rusya'nın Tekrar Sulh Teklifine Rağmen Harekat-ı Askeriye'nin Devamı Taleb Olunuyor, 23 Şubat 1918, Nr. 7557, s. 1, süt. 1-2-3-4-5-6

... Paramızın Kuvveti, 24 Şubat 1918, Nr. 7558, s.1, süt. 1-2

... Hariciye Nazırı'nın Beyanatı, 24 Şubat 1918, Nr. 7558, s. 1, süt. 3-4

... Romanya ile Sulh (Akd-i sulh edilmemesi ihtimali), 25 Şubat 1918, Nr. 7559, s.1, süt. 2

... Rusya için Sulh (Bir zaruret halini alması üzerine), 25 Şubat 1918, Nr. 7559, s. 1, süt. 6

... Rusya'da Beş Hafta (Galib Kemali Bey ile Mülakat), 27 Şubat 1918, Nr. 7561, s. 1, süt. 2

... Çıkmaz Yol (Bolşevik Hareketine dair), 27 Şubat 1918, Nr. 7561, s. 1, süt. 5

... Kont (Hertling)'in Yeni Beyanatı - Sulh-ı Umûmî, 28 Şubat 1918, Nr. 7562, s. 2, süt. 1-2-3

... Bir Tecrübe ve Bir Netice, 2 Mart 1918, Nr. 7564, s. 1, süt. 1-2

... (Çerenin)'in Romanya Kralıyla Mülakatı, 2 Mart 1918, Nr. 7564, s. 1, süt. 3-4

... Nüfus Meselesi, 5 Mart 1918, Nr.7567, s.2, süt.1-2-3-4

İmzasız, Rusya ve Kafkasya Hakkında Bir Mülakat, 7 Mart 1918, Nr. 7569, s. 2, süt. 1-2-3

... Sulhlar Münasebetiyle, 7 Mart 1918, Nr. 7569, s. 2, süt. 3

... Lord (Lansdoven)'in İkinci Mektubu, 8 Mart 1918, Nr. 7570, s. 1, süt. 1-2

... Petersburg Serbest Liman İlan Olunuyor, 8 Mart 1918, Nr. 7570, s. 2, süt.4-5

... Garb, 9 Mart 1918, Nr. 7571, s. 1, süt. 1

... İran'ın Londra'ya Bir Tebliği, 10 Mart 1918, Nr. 7572, s. 1, süt. 2-3

... İngiltere'nin Yevmi Mesarifi: 2,5 Milyon Lira, 10 Mart 1918, Nr. 7572, s. 2, süt. 4-5

... Denizciliğimiz, 11 Mart 1918, Nr. 7573, s. 1, süt. 1-2

... İngiliz Maliye Nazırı'nın Beyanatı, 11 Mart 1918, Nr. 7573, s. 1, süt.2-3

... Fransız Hariciye Nazırı'na Cevab, 11 Mart 1918, Nr. 7573, s. 1, süt. 3-4

... Vatan Aksamında, 12 Mart 1918, Nr. 7574, s. 1, süt. 1

... Erzurum'a Doğru, 12 Mart 1918, Nr. 7574, s. 1, süt. 2

... Petersburg'daki karışıklığın devamı, 12 Mart 1918, Nr. 7574, s. 1, süt. 3-4

İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, 12 Mart 1918, Nr. 7574, s. 2, süt. 1-2

... Cemiyet-i Akvam, 13 Mart 1918, Nr. 7575, s. 1, süt. 5-6

... Japonya Sibirya'ya Müdahale Edecek mi?, 15 Mart 1918, Nr. 7577, s. 1, süt. 2-3

... Şems-i Tali, 16 Mart 1918, Nr. 7578, s. 1, süt. 1

... Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi -3-, 16 Mart 1918, Nr. 7578, s. 2, süt. 1-2

... Ecmal-i Ahval, 17 Mart 1918, Nr. 7579, s. 1, süt. 1

... Felemenk'in Müşkül Vaziyeti, 17 Mart 1918, Nr. 7579, s. 1, süt. 2-3

... Mühim Bir Hayiha-i Kanuniye (İktisad Nezareti Teşkili Teklifi), 17 Mart 1918, Nr. 7579, s. 1, süt. 5-6

... Cereyan-ı Efkar, 18 Mart 1918, Nr. 7580, s. 1, süt. 1

... Rusya'da Yine Çarlık Teşekkül Edecek mi?, 18 Mart 1918, Nr. 7580, s. 1, süt. 2-3

... Muhacirin Müdüriyetinden Ne Beklenebilir?, 19 Mart 1918, Nr. 7581, s. 2, süt. 1-2

... Tedrisat-ı Aliye, 20 Mart 1918, Nr. 7582, s. 1, süt. 1-2-3

... Romanya Kabinesi, 20 Mart 1918, Nr. 7582, s. 1, süt. 5

... Felemenk Hükümeti'nin İtilafa Cevabı, 20 Mart 1918, Nr. 7582, s. 2, süt. 4-5

İmzasız, Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, 21 Mart 1918, Nr. 7583, s. 2, süt. 1-2

... Kaf Dağı (ve öteleri), 23 Mart 1918, Nr. 7585, s. 1, süt. 1-2

... Japonya'nın Harici Siyaseti, 23 Mart 1918, Nr. 7585, s. 1, süt. 3-4

... Kırım Hükümeti, 23 Mart 1918, Nr. 7585, s. 1, süt. 6

... Ukrayna'nın Kabiliyet ve Ehemmiyet-i İktisadiyesi, 23 Mart 1918, Nr. 7585, s. 2, süt. 1-2

... Vaziyete Bir Nazar, 24 Mart 1918, Nr. 7586, s. 1, süt. 1-2

... İsveç'in Siyaseti, 24 Mart 1918, Nr. 7586, s. 1, süt. 2

... İtilafın Beyannamesi, 24 Mart 1918, Nr. 7586, s. 1, süt. 3

... Odesa'ya Dair, 31 Mart 1918, Nr. 7593, s. 1, süt. 2

... Ukrayna ve Programı, 1 Nisan 1918, Nr.7594, S.1, süt.4

... Klemanson'un Almanlar Hakkındaki Takdiratı, 1 Nisan 1918, Nr.7594, s.1, süt.5

... Kont (Çerenin)'in Nutku, 4 Nisan 1918, Nr.7597, s.1, süt.2-3

... Harbin Mesuliyeti, 5 Nisan 1918, Nr.7598, s.1, süt.1

... (Klemanso)'nun Sulh Manevrası, 5 Nisan 1918, Nr.7598, s.1, süt.2-3

İmzasız, Konyalı'nın Tecrübesi, 7 Nisan 1918, Nr.7600, s.1, süt.1-2

... Batuma Doğru, 7 Nisan 1918, Nr.7600, s.1, süt.4

... Ukrayna'da (Alman askerlerinin başkumandanlığı) 8 Nisan 1918, Nr.7601, s.1, süt.4

... Boğazlar Hakkında Bir Vesika, 8 Nisan 1918, Nr.7601, s.1, süt.2-3

... Amerika ve Harb (Wilson'un nutku etrafında), 9 Nisan 1918, Nr.7602, s.1, süt.3

... Kırım'a dair ma'lumat-ı Umûmîye, 9 Nisan 1918, Nr.7602, s.1, süt.5-6

... Mübaheşeler, 10 Nisan 1918, Nr.7603, s.1, süt.1-2

... Japon Müdahalesi, 10 Nisan 1918, Nr.7603, s.1, süt.3

... Klemanso Çerenin Hadisesi, 10 Nisan 1918, Nr.7603, s.1, süt.5-6

... Gayeler (Savaşa katılan devletlerin amaçları hakkında), 12 Nisan 1918, Nr.7605, s.1, süt.1-2

... Çerenin-Klamenso Hadisesi (Fransız başvekilinin cevab-ı resmisi), 13 Nisan 1918, Nr.7606, s.1, süt.5-6

... Flemenk'te Nümayişler, 14 Nisan 1918, Nr.7607, s.1, süt.4

... Fransız Kumandanının Bir Beyannamesi, 15 Nisan 1918, Nr.7608, s.1, süt.2

İmzasız, Çerenin-Klemanso Kavgası, 15 Nisan 1918, Nr.7608, s.1, süt.5-6

... Halk İçin (Savaşta halkın durumuna dair), 16 Nisan 1918, Nr.7609, s.1, süt.1-2

... Besarabya-Yahud (Bucak), 16 Nisan 1918, Nr.7609, s.1, süt.5-6

... Kont Çerenin (Çerenin'in savaştaki rolüne dair), 17 Nisan 1918, Nr.7610, s.1, süt.1-2

... Kont (Çerenin)'in İstifası, 17 Nisan 1918, Nr.7610, s.1, süt.5-6

... Faaliyet-i İktisadiye, 20 Nisan 1918, Nr.7613, s.1, süt.1-2

... Vilayet-i Şarkiyemizin İstihlası, 21 Nisan 1918, Nr.7614, s.1, süt.3-4

... Avusturya Buhranı, 21 Nisan 1918, Nr.7614, s.1, süt.5

... Ukrayna Heyet-i Sefareti (İstanbul'a gelmeleri), 21 Nisan 1918, Nr.7614, s.2, süt.1

... İaşe Meclisinin İctimaı, 21 Nisan 1918, Nr.7614, s.2, süt.1-2

... Yeni Yerlerin İdaresi, 22 Nisan 1918, Nr.7615, s.1, süt.1-2

... Kırımlı Kardeşlerimiz Hakkında Mülakat, 22 Nisan 1918, Nr.7615, s.1, süt.3-4

İmzasız, Amerika'da (Bahriye Nazırı'nın beyanatı), 22 Nisan 1918, Nr.7615, s.1, süt.6

... Hususi Telgraflar (Şark'tan çekilen telgraflar), 24 Nisan 1918, Nr.7617, s.1, süt.4

... Macaristan'da (Yeni kabinenin teşekkülü hakkında), 25 Nisan 1918, Nr.7618, s.1, süt.1

... İran'da (Kapitülasyonların Feshi), 25 Nisan 1918, Nr.7618, s.1, süt.3

... Alman Harbiye Nazırının Beyanatı, 25 Nisan 1918, Nr.7618, s.1, süt.5-6

... Numune Köyleri (Köyler hakkında verilen konferansa dair), 27 Nisan 1918, Nr.7620, s.1, süt.1-2

... Japonya İşleri, Çin ile İtilaf, 27 Nisan 1918, Nr.7620, s.1, süt.2-3

... Kırımlı Kardeşlerimizle Hasbıhal, 27 Nisan 1918, Nr.7620, s.1, süt.5-6

... Avusturya Kabinesi Buhranı, 28 Nisan 1918, Nr.7621, s.1, süt.2-3

... Kars'ın Zabtı ve İstihlası, 28 Nisan 1918, Nr.7621, s.1, süt.5-6

... Ukrayna İhtilali, 4 Mayıs 1918, Nr.7627, s.1, süt.5

... Ukrayna Hükümeti Nasıl Oldu (Alman başvekilinin açıklaması), 5 Mayıs 1918, Nr.7628, s.1, süt.2-3

İmzasız, Avusturya-Macaristan'da Millî Muhtariyetler, 5 Mayıs 1918, Nr.7628, s.2, süt.1-2

... (Kiyef) Şehrindeki Hükümet, 6 Mayıs 1918, Nr.7629, s.1, süt.2-3

... Romanya Sulhu İmza Ediliyor, 7 Mayıs 1918, Nr.7630, s.1, süt.2-3

... Ukrayna Vak'asının İç Yüzü, 7 Mayıs 1918, Nr.7630, s.1, süt.5-6

... Yeni Ukrayna Hükümeti, 8 Mayıs 1918, Nr.7631, s.1, süt.2-3

... İrlanda'da Nümayişler, 8 Mayıs 1918, Nr.7631, s.1, süt.5-6

... Rus İhtilaleri, 8 Mayıs 1918, Nr.7631, s.2, süt.1-2

... Romanya ile de Sulh Akd Edildi, 8 Mayıs 1918, Nr.7631, s.2, süt.4-5

... Bükreş Sulhu ve Müttefikler, 9 Mayıs 1918, Nr.7632, s.1, süt.2-3

... Sulh ve İngilizler (İngiltere'nin sulha ait görüşleri), 9 Mayıs 1918, Nr.7632, s.2, süt.1-2

... Bükreş Sulhunun Tarihi Celsesi, 10 Mayıs 1918, Nr.7633, s.1, süt.2-3

... İstikraz-ı Dahili Terazisi, 10 Mayıs 1918, Nr.7633, s.1, süt.3-4

İmzasız, İtilaf ve Şimali Rusya, 10 Mayıs 1918, Nr.7633, s.2, süt.1-2

... Bükreş Sulhu'nun Tesiratı, 11 Mayıs 1918, Nr.7634, s.1, süt.2-3

... Yeni Macar Kabinesi (Yeni kabinenin teşkili), 11 Mayıs 1918, Nr.7634, s.1, süt.5-6

... Gaile-i Ekonomi, 12 Mayıs 1918, Nr.7635, s.1, süt.1-2

... Bükreş Sulhu (Bükreş Sulhu'na dair beyanat), 12 Mayıs 1918, Nr.7635, s.2, süt.1

... Uzlaşmak (Savaşın sona erdirilmesine dair), 13 Mayıs 1918, Nr.7636, s.1, süt.1-2

... Şerefli ve Devamlı Sulh (Şimdilik mümkün değil), 13 Mayıs 1918, Nr.7636, s.1, süt.3

... İngiltere'de Muhalefet Şiddetleniyor, 13 Mayıs 1918, Nr.7636, s.2, süt.1-2

... Amerika'da Yeni Bir Ceza Kanunu, 13 Mayıs 1918, Nr.7636, s.2, süt.4

... Şimali Kafkasya (Kafkasya'nın durumu), 15 Mayıs 1918, Nr.7636, s.1, süt.1-2

... Avusturya İmparatoru'nun Yeni Bir Mektubu, 15 Mayıs 1918, Nr.7638, s.1, süt.3-4

... Posta ve Telgraf Nazırı'yla Mülakat, 15 Mayıs 1918, Nr.7638, s.1, süt.5-6

İmzasız, İsviçre'de Fransız Casusluğu, 15 Mayıs 1918, Nr.7638, s.2, süt.3

... Kuvvetli Bir Türkiye, 17 Mayıs 1918, Nr.7640, s.1, süt.1-2

... Sulh Muahedesinden Sonra Romanya, 17 Mayıs 1918, Nr.7640, s.1, süt.5-6

... Berlin Kongresi (Kongrede Osmanlı Murahhısları), 18 Mayıs 1918, Nr.7641, s.2, süt.1-2-3

... Karadeniz Filosu'nun Kıymet ve Keyfiyeti, 21 Mayıs 1918, Nr.7644, s.2, süt.1-2

... Avusturya İmparatoru'nun Seyahati, 24 Mayıs 1918, Nr.7647, s.1, süt.3-4

... Türkistan Cumhuriyeti, 24 Mayıs 1918, Nr.7647, s.1, süt.6

... Rusya'da Yeni Bir Cumhuriyet, 25 Mayıs 1918, Nr.7648, s.1, süt.2-3

... Bükreş Sulhu Hakkında, 25 Mayıs 1918, Nr.7648, s.2, süt.1-2

... Karadeniz Filosu'ndan Firar Edenler, 26 Mayıs 1918, Nr.7649, s.2, süt.4-5

... Çin-Japon Sulhu, 27 Mayıs 1918, Nr.7650, s.1, süt.2-3

... Sırbistan ve Kafkasya Hakkında Mülakat, 28 Mayıs 1918, Nr.7651, s.1, süt.1-2-3

İmzasız, Rusya'nın Almanya'ya Notası, 29 Mayıs 1918, Nr.7652, s.1, süt.5-6

... Avusturya İşleri, 30 Mayıs 1918, Nr.7653, s.1, süt.1

... İran ve 1907 Mukavelesi, 31 Mayıs 1918, Nr.7654, s.1, süt.1-2-3-4

... Finlandiya ile Sulh, 31 Mayıs 1918, Nr.7654, s.2, süt.1-2

... Mekedonya-Bulgaristan (Bulgar sosyalistlerine dair), 1 Haziran 1918, Nr.7655, s.1, süt.4

... Kafkasya Siyaseti (Berlin'deki Murahhıslardan birinin beyanatı), 2 Haziran 1918, Nr.7656, s.2, süt.1

... Yeni İttifak, 3 Haziran 1918, Nr.7657, s.2, süt.3-4

... Bir Almanya-Japonya İttifakı Olabilir mi?, 4 Haziran 1918, Nr.7658, s.1, süt.5-6

... Suriye'de Sanayi, 4 Haziran 1918, Nr.7658, s.2, süt.1-2

... (Klemanso) Aleyhdarlığı Şiddetleniyor, 5 Haziran 1918, Nr.7659, s.1, süt.2-3

... Ticaret ile Siyeset, 6 Haziran 1918, Nr.7660, s.1, süt.1-2

... Kırım Hükümeti, 6 Haziran 1918, Nr.7660, s.1, süt.4

... İran ve Turan, 7 Haziran 1918, Nr.7661, s.1, süt.1-2

... Kırım Hükümeti (Müslüman Parlementosu'na dair), 7 Haziran 1918, Nr.7661, s.1, süt.4

... Komşu İran'daki Vaziyete Bir Nazar, 7 Haziran 1918, Nr.7661, s.1, süt.5-6

İmzasız, (Bolşevizm), 8 Haziran 1918, Nr.7662, s.1, süt.1-2

... İtilaf Harb Meclisi'nin Beyannamesi, 8 Haziran 1918, Nr.7662, s.1, süt.2-3

... Garb Taarruzunda Düşmanlarımızın Zaiyatı, 9 Haziran 1918, Nr.7663, s.1, süt.2-3

... Amerika Sularında, 9 Haziran 1918, Nr.7662, s.1, süt.4

... Şimali Kafkasya Ahvali, 10 Haziran 1918, Nr.7664, s.1, süt.5-6

... Kırım Parlementosu, 10 Haziran 1918, Nr.7664, s.2, süt.1-2

... Çin ile Japonya Arasında İtilaf, 11 Haziran 1918, Nr.7665, s.1, süt.2-3

... Şimal'den Hinde, 12 Haziran 1918, Nr.7666, s.1, süt.1

... Cenubi Kafkasya ile Sulh Akdi, 12 Haziran 1918, Nr.7666, s.1, süt.2-3

... Bulgarlar ve Yunanlı'lar, 13 Haziran 1918, Nr.7667, s.1, süt.6

... Komşu Siyaseti, 14 Haziran 1918, Nr.7668, s.1, süt.1-2

... Biraz Saygı (Devlet-i Osmani'ye saygı üzerine), 15 Haziran 1918, Nr.7669, s.1, süt.1-2

... Siyasetten Mühim (Ekonomi'ye dair), 16 Haziran 1918, Nr.7670, s.1, süt.1-2

İmzasız, Selanik Kumandanı'nın Paris'e Tayini, 17 Haziran 1918, Nr.7672, s.1, süt.3-4

... Bulgar Kabinesi'nin İstifası, 17 Haziran 1918, Nr.7672, s.2, süt.4-5

... Bulgaristan'ın Büyümesi, 18 Haziran 1918, Nr.7672, s.1, süt.1-2

... Türkistan Ahvaline Dair Beyanat-ı Mühime, 19 Haziran 1918, Nr.7673, s.2, süt.4-5

... Bulgar Kabinesi Teşekkül Etti, 23 Haziran 1918, Nr.7677, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan'da Yeni Kabine, 24 Haziran 1918, Nr.7678, s.1, süt.2-3

... Avusturya'da iaşe ve Sulh Meselesi, 24 Haziran 1918, Nr.7678, s.1, süt.5-6

... Avusturya Ahval-i Dahilisi, 25 Haziran 1918, Nr.7679, s.1, süt.5-6

... Son Haberler (Devlet-i Osmaniye ve Bulgaristan Hükümetleri Arasında Görüşmeler, 25 Haziran 1918, Nr.7679, s.2, süt.3-4-5

... Alman Hariciye Nazırı'nın Vaziyet-i Umûmîyeye Dair Beyanat-ı Mühimesi, 27 Haziran 1918, Nr.7681, s.1, süt.2-3-4

İmzasız, Rusya İslam Muallimleri Kongresi, 27 Haziran 1918, Nr.7681, s.1, süt.5-6

... Bizim Hukukumuz, 28 Haziran 1918, Nr.7682, s.1, süt.1-2

... Edirne Hakkında Fon (Kolman)'ın Sözleri, 28 Haziran 1918, Nr.7682, s.1, süt.3-4

... Şehrimizdeki Ermeni Heyet-i Murahasası ve Türkiye Ermenileri, 30 Haziran 1918, Nr.7684, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan Nazırı'nın Şahsiyetlerine Dair, 30 Haziran 1918, Nr.7684, s.2, süt.1-2

... Rusya'da Mukabil-i İhtilal Harekatı, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.1, süt.3-4

... Havadis (Sansür meselesine dair), 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.1, süt.1-2

... Romanya Sulhu ve Yeni Romanya, 3 Temmuz 1918, Nr.7687, s.1, süt.5-6

... Rusya Ahvali, 4 Temmuz 1918, Nr.7688, s.2, süt.1-2-3

... Rusya'da Yine Pek Büyük Vak'alar, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.1, süt.5-6

... Hatt-ı Humayun Sureti, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.1, süt.1-2

... Alman Sefirinin Hadise-i Katli, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.1, süt.5-6

İmzasız, Adl ü İhsan, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.1, süt.1-2

... Bolşeviklerle İhtilalciler Arasında, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.1, süt.3-4

... Bir Münakaşa Hakkında (Harb gayeleri hakkında), 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.1, süt.1-2

... Almanya'nın Siyaset-i Hariciyesi, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.1, süt.2-3

... Bulgaristan ve İtilaf, 13 Temmuz 1918, Nr.7695, s.2, süt.1-2

... Meslek (Gazeteciliğe dair), 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.1, süt.1-2

... Mısır ve İngiltere, Ocak 1918, Nr.7696, s.1, süt.5

... İsviçre ve Biz, 14 Temmuz 1918, Nr.7697, s.1, süt.1-2

... İtilafın İttifaka Karşı Siyasi Taarruzları, 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.1, süt.4-5

... Rusya Dahilinde (Yeni karışıklıklar), 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.1, süt.6

... Türkiye ve Müttefikleri (Bulgaristan'la aramızdaki ittifak), 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.1, süt.2

... Amerika'nın Yardımı (Amerika'nın ittifaka yardımı), 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.1, süt.2

... Lenin'in Beyanatı, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.1, süt.6

... Matbuat İdaresi, 18 Temmuz 1918, Nr.7700, s.2, süt.3

İmzasız, Arabistan İstiklali, 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.1, süt.2

... Harb ve Sulh, 19 Temmuz 1918, Nr.7701, s.1, süt.6

... Taşralara Dair (İzmir'de çıkan Anadolu gazetesine dair), 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.1, süt.1-2

... Rusya'da Mücadele, 21 Temmuz 1918, Nr.7703, s.1, süt.5-6

... Gelecek Nesil, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.1, süt.1-2

... Alman Hariciye Nazır Cedidi, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.1, süt.3-4

... Okumak, Yazmak, Saymak, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.1-2

... Azerbaycan Dahilinde Neler Olup Bitiyor, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.1, süt.5-6

... Güzel Bir Temenni (Kanun Devri), 25 Temmuz 1918, Nr.7706, s.1, süt.1-2

... Rusya-İtalya, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.1, süt.2-3-4

... Avusturya Kabinesinde, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.1, süt.2-3

... Kanûn-ı Esâsî (112. Maddeye dair), 28 Temmuz 1918, Nr.7709, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Ahlak-ı Amme, 29 Temmuz 1918, Nr.7710, s.1, süt.1-2-3

İmzasız, Hindistan ve Cezayir'de Hukuk-ı İslam, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.1, süt.1-2

... Mısır (Mısır'ın sevaş içindeki yeri ve önemi), 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.1, süt.1-2

... Rusya Yine İhtilal Bayrağı Altında, 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.1, süt.4-5-6

... İran'da İngilizler, 2 Ağustos 1918, Nr.7714, s.2, süt.1

... İftiralar (Osmanlı Devleti aleyhine başlatılan iftiralar), 4 Ağustos 1918, Nr.7716, s.1, süt.1-2

... Rusya'da İtilafın Nüfuz-ı Askeriyesi, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.1, süt.3-4

... Kırım'ın Teşekkülü, 5 Ağustos 1918, Nr.7717, s.1, süt.6

... Şark Vilayetlerimiz (Durumları, Rusya ile olan anlaşmazlıktan nasıl etkilenecekleri), 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.1, süt.1-2

... Japonya'nın Sibirya'ya Müdahalesi, 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.1, süt.2-3

... İsviçre'ye İhracat (Muvaffak olunamayan bir teşebbüs hakkında), 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.1, süt.6

... Türklerle Yunanlı'lar Arasında Münasebet, 8 Ağustos 1918, Nr.7720, s.2, süt.1-2

... Son Alman Ri'catı Hakkında, 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.1, süt.5-6

İmzasız, Meselecikler (Muasırlar hakkında), 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.1, süt.1

... Yahudistan (Yahudiler'in Filistin havalisinde teşkil etmek istedikleri Cumhuriyet'e dair), 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.1, süt.1-2

... Ermenistan ve İtilaf Devletleri, 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.1, süt.5-6

... Adalet-i Millîye, Cemiyet-i Melal, 12 Ağustos 1918, Nr.7724, s.1, süt.1-2

... Harbden Maksadlarımız, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.3

... İngiltere: "Sizi Himeyeye Geldik", Tervaki: "Vatan Tehlikededir." diyor, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.1, süt.5-6

... Moskof ve Ukrayna, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.1, süt.1-2

... Bolşevikler, 15 Ağustos 1918, Nr.7727, s.1, süt.3-4

... Pek Mühim Müzakerat (Almanya ve Avusturya arasında), 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.3

... Biz Daha Nazik ve Müşkül Devirler Geçirdik, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.1, süt.3-4

... Anavatan'a İltihak, 16 Ağustos 1918, Nr.7728, s.2, süt.1-2

İmzasız, Hatt-ı Humayun (Elviye-i sülüs ahalisine), 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.1, süt.1

... Mesail-i Mühime Hakkında Dahiliye Nazırıyla Mülakat, 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.1, süt.5-6

... Alman Karargah-ı Umûmîyesi'nde hükümdar mülakatı, 18 Ağustos 1918, Nr.7730, s.1, süt.2

... Yahudi Cumhuriyeti, 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.1, süt.1-2

... Yahudi Filistini (Yeni İsrail), 19 Ağustos 1918, Nr.7731, s.2, süt.1-2

... Alman-İngiliz (Aralarındaki muvazene meselesi), 20 Ağustos 1918, Nr.7732, s.1, süt.1

... Bakü'de Dahili İhtilallerin Takibi, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.2-3

... Zarar Hesabı Olmayan Tüccar, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.3-4

... Bolşevikler'in Başından Neler Geçiyor, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.1, süt.5-6

... Müzakerat-ı Mühime, 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.3

... Tatlı Bir Emel (Sulh-ı Umûmî), 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.4

İmzasız, Düşmanlarla Aramızda (İngiliz Hariciye Nazırı'na cevap), 22 Ağustos 1918, Nr.7734, s.1, süt.6

... Bulgaristan'ı İtilafa Rapt Etmek İçin, 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.1, süt.3-4

... Türkler ve Yunanlı'lar (Eski bir mesele-i itilaf), 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.1, süt.6

... Düşmandan Tathir Edilen Vilayetlerimiz Hakkında Müfettiş-i Umûmî ile Mülakat, 24 Ağustos 1918, Nr.7736, s.1, süt.3-4-5

... Yeni Teşkilat (Zıraiyat; propaganda), 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.1, süt.1-2

... Şimali Afrika'da (İtalyanlar'ın düştüğü durum), 28 Ağustos 1918, Nr.7740, s.1, süt.3

... Sosyalistler'in Gayreti (İsviçre'deki büyük kongre), 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.1, süt.3

... Padişah ve Matbuat, 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.3

... Almanya - İspanya İttifakı, 6 Eylül 1918, Nr.7749, s.1, süt.6

... Bir Esir, 7 Eylül 1918, Nr.7750, s.2, süt.1-2

... Niçin Harb Ettiğimizi Biliyoruz, 8 Eylül 1918, Nr.7751, s.2, süt.1-2

... Türkiye ile Müttefikleri Arasındaki Münasebat-ı Siyasiye ve Sadakat, 9 Eylül 1918, Nr.7752, s.1, süt.1-2-3-4

İmzasız, Ağır Bir Mukabele (Rusya'da Sosyalist işgalcilere karşı), 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.4

... Yeni İstikraz, 11 Eylül 1918, Nr.7754, s.1, süt.5

... Muzafferiyet Anahtarı (İtilaf'ın Bulgaristan'la ilişkisi), 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.4

... İtilaf Kıskacı İçinde Rusya, 12 Eylül 1918, Nr.7755, s.1, süt.5-6

... Mükaleme ve Münakaşa, 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.1, süt.3

... Harb ve Sulh Hakkında Bir Nutuk, 14 Eylül 1918, Nr.7757, s.1, süt.5-6

... Mektebsizlik (Hususi ve Resmi Mektebler), 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.1, süt.1-2

... Almanya ile Aramızda (Müzakeratın suret-i cereyanı), 15 Eylül 1918, Nr.7758, s.1, süt.2-3

... Ahval-i Aleme Sathi Bir Nazar, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.1, süt.1-2

... Sulh Bahsi, 16 Eylül 1918, Nr.7759, s.1, süt.4

... Görmeden, 17 Eylül 1918, Nr.7760, s.4, süt.1-2-3

... Sadrazam Paşa'nın Yeni Beyanatı, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.2

... Bakü'nün Zabtı Hakkında Tafsilat, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.3-4

İmzasız, Bir İstifa ve Bir İhtimal (Rus hükümetine dair), 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.3

... Kırım ve Ukrayna Arasında, 25 Eylül 1918, Nr.7765, s.1, süt.5-6

... Bosna ve Hersek'te (Karışıklıklar), 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.1, süt.3

... Ahval-i Harbiye ve Siyasiye Karşısında, 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.1, süt.4-5

... Harbiye Nazırı Namına İzahat, 26 Eylül 1918, Nr.7766, s.2, süt.1-2

... İtilaf'ın Bulgaristan'a Dört Teklifi, 1 Ekim 1918, Nr.7771, s.1, süt.3-4

... İttihâd ve Terakkî Fırkası'nın İctima'ı, 1 Ekim 1918, Nr.7771, s.2, süt.3-4

... Almanya'da Büyük İstifalar - Bulgar Ruhiyatı, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.1, süt.1-2

... Bulgaristan'da İsyan ve Bolşevikler Nasıl Koptu, 2 Ekim 1918, Nr.7772, s.1, süt.4-5-6

... Bulgaristan Kralı'nın İstifası, 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.1, süt.2-3-4

... Dahilî Şuûn (İttihâd ve Terakkî Fırkası'nın İctima'ı), 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.2, süt.3-4-5

İmzasız, 1871 Senesi Hak'sızlığının Tamiri, 7 Ekim 1918, Nr.7777, s.1, süt.2-3

... Almanya'da Yeni Hükümet, 7 Ekim 1918, Nr.7777, s.1, süt.4-5-6

... Milletler Nazariyesi : Tayin-i Mukadderat Hakkı, 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.1-2

... Mütareke Teklifi (Wilson'a verilen teklif), 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.3-4

... Wilson Tekliflerinin Bize Aid Kısımları, 8 Ekim 1918, Nr.7778, s.1, süt.5-6

... Yeni Kabine Teşkili İçin, 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.1, süt.2-3

... Beyaz Ev'in Cevabına İntizar, 10 Ekim 1918, Nr.7780, s.1, süt.5-6

... Bir İade-i İtibar (Wilson'un Nazariyeleri), 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.1, süt.1-2

... Lehistan Devleti'nin Yeniden Teşekkülü, 12 Ekim 1918, Nr.7782, s.1, süt.5-6

... Yugo-Slav (Yeni devletlerin teşekkülü), 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.1-2

... İzzet Paşa Kabineyi Teşekküle Memur, 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.2-3

İmzasız, Balkanlar'da Yeni Taksimat13 Ekim 1918, Nr.7783, s.1, süt.5-6

... Bugünkü Almanya, Dünkü Almanya, 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.2, süt.1-2

... Heyet-i Cedide-i Vükela'nın Suret-i Teşkili, 13 Ekim 1918, Nr.7783, s.2, süt.4-5

... Heyet-i Hükümet (Yeni hükümet heyeti), 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.1, süt.1-2

... Almanya'nın Wilson'a Cevab-ı Kabulü), 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.1, süt.2-3

... Yeni Heyet-i Vükela: Sadrazam ve Harbiye Nazırı İzzet Paşa, 14 Ekim 1918, Nr.7784, s.1, süt.4-5-6

... Dün İcra Olunan Sedafet Alayı ve Yeni Heyet-i Vükela, 15 Ekim 1918, Nr.7785, s.1, süt.4-5-6

... Dahilî Şuûn (Yeni Kabine Meclis-i Mebûsân'ında), 15 Ekim 1918, Nr.7785, s.2, süt.1-2

... Biz ve Cemiyet-i Akvam (Sulh taraftarlığı), 16 Ekim 1918, Nr.7786, s.1, süt.1-2

... İnkılaba Doğru, 18 Ekim 1918, Nr.7788, s.1, süt.1-2-3

... Balkanlardaki İtilaf Hareketleri, 18 Ekim 1918, Nr.7788, s.1, süt.5-6

... İzmir ve Midilli'de Müzakere, 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.1, süt.2-3

İmzasız, Kabinenin Programı Dahili ve Harici Sulh, 20 Ekim 1918, Nr.7790, s.1, süt.5-6

... Alzas Lozan Mesaili, 21 Ekim 1918, Nr.7791, s.1, süt.5-6

... Almanya ile Wilson Arasında, 22 Ekim 1918, Nr.7792, s.1, süt.2-3

... Mütareke, Tahliye Meseleleri ve Sulh, 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.1, süt.2-3

... Macaristan'ın Avusturya'dan Ayrılması, 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.1, süt.5-6

... Wilson'un Avusturya Macaristan'a Cevabı, 23 Ekim 1918, Nr.7793, s.2, süt.1-2

... Cevabi Notalar ve Münferid Mütareke, 24 Ekim 1918, Nr.7794, s.1, süt.2-3

... Anadolu ve İstanbul Akıbeti, 24 Ekim 1918, Nr.7794, s.1, süt.5-6

... Milletler Meselesi, 29 Ekim 1918, Nr.7799, s.1, süt.1

... Macaristan ve Avusturya, 29 Ekim 1918, Nr.7799, s.2, süt.1

... Hükümetin Vaziyeti (Dahili ve harici işlerin genel değerlendirilmesi), 2 Kasım 1918, Nr.7803, s.1, süt.1

İmzasız, Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nin Beyannamesi (Mütareke şartlarının Fransız Hukuk-ı Beşer Cemiyeti'nce değerlendirilmesi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.4

... İttihâd ve Terakkî Kongresi (1 Kasım 1918'de Merkez-i Umûmî Dairesi'nde yapılan kongrenin haberi), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.5

... Askeri Sansürün İlgası (Mütareke'nin imzası üzerine askeri sansürün ilgası), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.1, süt.6

... Yeni Fırka (Osmanlı Hürriyet-perveran Fırkası'nın kurulması), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.3

... İsveç'te Bolşevik Harekatı (Berlin kaynaklı haberde İsveç'te Bolşevik harekatının endişe uyandırdığı bilidiriliyor), 2 Kasım 1918 Nr.7803, s.2, süt.6

... İttihâd ve Terakkî (Partinin toplantısı üzerine haber), 3 Kasım 1918 Nr.7804, s.1, süt.1

... Türk Milletinin Hakkı (Mütareke'yle birlikte Türk halkının düştüğü durum), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.1

... Üç Paşa Daha Kaçtı (Talat, Enver ve Cemal Paşalar'ın Almanya'ya kaçışına dair), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.2-3

... Avusturya - Macaristan (Avusturya - Macaristan'da Bolşevizm tehlikesi), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.4

İmzasız, Macaristan Cumhuriyeti İlan Ediliyor (Macaristan'da meclis çalışmaları), 4 Kasım 1918 Nr.7805, s.1, süt.5-6

... Hükümet'in Kuvvetlisi (Hükümet hakkında eleştiri), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.1

... İttihadcılar (ittihadcıların hissiyat-ı milliyede uyandırdıkları nefrete dair), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.1, süt.6

... Firariler ve Kabine (Enver, Talat ve Cemal Paşa'nın kaçmasına dair), 6 Kasım 1918 Nr.7807, s.2, süt.1-2

... Eski Bir İmparatorluğun İnhilali (Avusturya - Macaristan'da yeni devletlerin teşekkülü), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.2-3

... İttihâd ve Terakkî'nin Yeni İsmi (Partinin "Teceddüd" ismini alması), 7 Kasım 1918 Nr.7808, s.1, süt.4-5

... Kanun-ı Esasi'nin 12. Maddesi, 8 Kasım 1918 Nr.7809, s.1, süt.1

... İzzet Paşa Kabinesi'nin İstifası (İzzet Paşa'nın beyanatı üzerine), 10 Kasım 1918 Nr.7811, s.1, süt.2-3

... Almanya'da (Alman İmparatorunun tacından feragat etmesi), 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.1

... Fransız Heyet-i Askeriyesi'yle Mülakat, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.2-3

... Kabine Buhranı Hakkında, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.5

İmzasız, İzzet Paşa'nın İstifanamesi, 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.1, süt.5

... Cavid Bey'le Mülakat (Maliye nazırıyla yapılan mülakat), 11 Kasım 1918 Nr.7812, s.2, süt.3

... Almanya'da Hakimiyet-i Millîye Cereyanları, 14 Kasım 1918 Nr.7815, s.2, süt.1-2

... Kendimizi Unutuyoruz (Türkler'in unutkanlığına dair), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.1

... Almanya'da İhtilal, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.3-4

... Tevfik Paşa'nın Beyanatı, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.2, süt.3

... Mekteplerin Tahliyesi, 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.2, süt.4

... Kanun ve Namus (Bir İngiliz zabitiyle yapılan mülakat), 15 Kasım 1918 Nr.7816, s.1, süt.1

... Sansür Meselesi, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.2

... Yeni Millî Hükümetler, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.4

... İzmir'in Nümayişleri, 16 Kasım 1918 Nr.7817, s.1, süt.5

... Avusturya İmparatorunun İstifası, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.1, süt.4

... Maliye Nazırlarımızla Mülakat, 17 Kasım 1918 Nr.7818, s.2, süt.3

İmzasız, Dahiliye Nazırıyla Mülakat, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.2-3

... Almanya Ahvali, 18 Kasım 1918 Nr.7819, s.1, süt.2-3

... Almanya'daki İnkılabat, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.3-4

... Almanya'da Bolşevikler'in Merkezleri, 21 Kasım 1918 Nr.7822, s.1, süt.3-4

... Ceraim-i Siyasiye Hakkında Afv-ı Umûmî, 22 Kasım 1918 Nr.7823, s.1, süt.3-4

... Hasbıhal (İstanbul'daki gazete sayısının artamsına dair), 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.1-2

... Mühim Rivayetler (Kabine erkanından bazılarının istifa edeceklerine dair), 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.2

... Bavyera Kralının İstifası, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.1, süt.1-2

... Rumca Gazeteler Neler Söylüyor, 23 Kasım 1918 Nr.7824, s.2, süt.3

... Ve Hiddete Doğru (Rumlar'ın ve Ermeniler'in tavırlarına dair), 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.1-2

... Suriye ve Irak'taki İdareler, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.1, süt.5-6

... Suriyeli'lerin Nakli, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.2, süt.1-2

... Ermeni Meselesi, 24 Kasım 1918 Nr.7825, s.2, süt.3

İmzasız, Fransızlar ve Biz (İstanbul'a gelen Fransızların Türkler'le karşılaştırılması), 27 Kasım 1918 Nr.7828, s.1, süt.1-2

... Eski Adamlar Hala Mevkide (Eski ve yeni kabinenin karşılaştırılması), 29 Kasım 1918 Nr.7830, s.1, süt.1-2

... Amerika ve Türkiye (Her milletin kendi başına bırakılması gerekliliği üzerine), 30 Kasım 1918 Nr.7831, s.1, süt.1

... Teceddüd Fırkası (Teceddüd Fırkası'nın Meclis-i Mebûsân'daki fırka-i siyasiyesi), 1 Aralık 1918 Nr.7832, s.2, süt.2

... Kabinenin Mevki'i ve Mebusan Fırkaları (Teceddüd Fırkası'nın kabinenin izahatı üzerine hareket etmesi), 2 Aralık 1918 Nr.7833, s.2, süt.1-2

... Müstakbel Balkan Siyasetimiz (Mütareke'den sonra gelişmeye başlayan yeni siyaset anlayışı üzerine), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.1-2

... Kabinenin Yeni Vaziyeti ve Fırkalar (İtimad meselesi hakkında muhalif fırkaların fikri), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.2-3

... Harbin Mesuliyeti (Avusturya'da İmparator Şarl ile büyük generallerin durumu), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.4

İmzasız, Damat Ferit Paşa'nın Mühim Bir Takriri (Meclis-i Mebûsân'ın Onüçüncü ictia'sı), 3 Aralık 1918 Nr.7834, s.1, süt.5-6

... Büyük Katil (Kayser hakkındaki ağır ithamlar), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.2

... Felaketlerimizin Müsebbibleri Aleyhinde (Damat Ferit Paşa'nın tarkiri üzerine), 4 Aralık 1918 Nr.7835, s.1, süt.3-4

... Mücrimlerin Tecziyesi (Hükümetin mücrimlere karşı alması istenilen tavır), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.1-2

... O Zümre-i Zalime (Reşid Galip Paşa'nın beyanatından yapılan alıntılar), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.1, süt.2

... Harbiye'deki Tedkikat-ı Siyaset Komisyonu (Harbiye nezaretindeki tedkikat komisyonu hakkında), 5 Aralık 1918 Nr.7836, s.2, süt.3

... Siyasi Afv-ı Umûmî Müzakeratı (Mücrimin-i Siyasi'nin mahkemelere sevk edilmesi üzerine), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.2, süt.1-2

... Firari Paşaların Emlak ve Nakidinin Haczi (Firari Talat, Enver ve Cemal Paşaların emlak ve nakidlerine haciz konmasına dair), 6 Aralık 1918 Nr.7837, s.2, süt.3-4

İmzasız, Ceraim-i Siyasiye'nin Affı Meselesi (Mebuslardan bir kısmının ceraim-i siyasiye erbabının afv edilmesini istemelelire dair), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.3-4

... Harbe Nasıl Sürüklendik (Osmanlı'nın harbe nasıl girdiğine dair), 7 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.5-6

... Londra Konferansı (İtilaf arasında itilafın teminine dair), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.1, süt.4

... Techir vukuatı için Tahkikat Heyetleri (Tehcir ve taktil vukuatında tahkikat heyetlerine dair), 8 Aralık 1918 Nr.7838, s.2, süt.3-4

... Kaht-ı Rical (Kabinenin teşkilatında görülen müşkülata dair), 9 Aralık 1918 Nr.7840, s.1, süt.1-2-3

... Kayser ve Veliahdın Avdeti İhtimali (İtilafın Kayser'in kendilerine teslimini istemesi üzerine), 9 Aralık 1918 Nr.7840, s.1, süt.2

... Ahval-i Maliyemiz Hakkında İzahat-ı Mühime (Almanya'dan akd edilen 45 milyon liralık istikraz üzerine), 10 Aralık 1918 Nr.7841, s.2, süt.1-2

... İmparator'un Muhakemesine Almanya'da Razı (Mahkeme huzurunda muhakeme edilecek olan Alman İmparatoru'un durumuna dair), 11 Aralık 1918 Nr.7842, s.2, süt.4-5

İmzasız, Deniz Ticareti (İngiltere ile Almanya arasındaki deniz ticareti sorunu), 12 Aralık 1918 Nr.7843, s.1, süt.1-2-3

... Hakikat, Hep Hakikatı Yalnız Hakikat (İtilaf devletlerince Rumlara ve Ermenilere verilen imtiyazlar üzerine), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.1, süt.1-2

... Tehcir Meseleleri ve Kabineye İtimad (Meclis-i Mebûsân 25. ictima'ı), 13 Aralık 1918 Nr.7844, s.1, süt.5-6

... Alman-İtilaf Mütarekesinin Temdidi (Otuz altı günlük Mütareke'nin hitam bulmak üzere olmasına dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.1, süt.2-3

... Venizelos ile Pasiç Arasında Müsabıka (Yunanistan ve Sırbistan arasındaki anlaşma üzerine), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.1, süt.4-5

... Kabakçı Mustafa Numune Mektebi (Maarif Nezaretinin içinde bulunduğu duruma dair), 14 Aralık 1918 Nr.7845, s.2, süt.1-2

... Yine Mebusların Tasfiyesi Meselesi (Mebusların istifası durumu üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.1-2

... Rusya'da Tarz-ı İdari (Rusya'da Lenin'in gittikçe kuvvetlenmesi üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.3-4

... Hind Yolu - Bağdat Hattı (Hindistan ticareti için üç hat ve Almanya - Bağdat şimendiferleri üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.1, süt.5-6

İmzasız, Adalılar Türk Kalmak İstiyor (Ada'nın tarihi ekseriyet ahalisinin Türk olduğu üzerine), 15 Aralık 1918 Nr.7846, s.2, süt.3-4

... Kendi Yağımızla Kavrulmak (Maliye nazırına cevaben yazılan ve kimseden yardım alınmaması gerektiği üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.1, süt.1-2-3

... İzmir'deki (Anadolu)'nun İngiliz Kumandanlarına Açık Mektubu (Anadolu gazetesinin Rumeli'ndeki Yunan mezalimine karşı tepkisi üzerine), 16 Aralık 1918 Nr.7847, s.2, süt.4-5

... Osmanlı - Yunan İtilafı (Osmanlı - Yunan İtilafı üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.1-2-3

... Dahiliye ve Şura-yı Devlet (Dahiliye Nazırı Şerif Paşa'nın istifası), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.4

... 47 sene Sonra Fransa'ya Avdet (Alzas'ın Fransızlar tarafından alınması üzerine), 17 Aralık 1918 Nr.7848, s.1, süt.5-6

... Sulh Önündeki Maksad ve Gayemiz (Sulh'un nasıl yapılması gerekliliği üzerine), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.1-2-3

... Abdülhamid Efendi Hazretlerinin Beyanatı (Almanya ve Türkiye arasındaki mukavele üzerine yapılan beyanata dair), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.3-4

İmzasız, Umûmî Terk-i Teslihata Doğru (Amerika başkanı Wilson'un milletlerin hürriyetlerine dair yapmış olduğu beyanat üzerine), 18 Aralık 1918 Nr.7849, s.1, süt.5-6

... Almanlardan Sorulacak Hesablar (Harb tazminatına dair), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.4-5

... Avusturya Yerinde (Çek Slovak hükümetlerine dair), 19 Aralık 1918 Nr.7850, s.1, süt.6

... Hayat-ı Meşrutiyetimizde Fevkalade Tarihi Bir Gün: Esbab-ı Zaruriye-i Siyasiye'ye Binaen Meclis-i Mebûsân Fesh Olunmuştur, 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.1, süt.1-2-3-4-5-6

... Lehistan İstiklali'nin Tebliği (Varşova hükümetinin Lehistan'ın İstiklaline dair yaptığı açıklama), 22 Aralık 1918 Nr.7853, s.2, süt.4

... Fesihten Sonra (Meclis-i Mebûsân'ın fesh olunuşu üzerine), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.1-2-3

... Müstakbel Cumhuriyetin Teşkili (Ermeniler'in faailyetleri üzerine), 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.1, süt.4

... Ahlak-ı Umûmîye ve Sabık Mebuslar (Meclis-i Mebûsân'ın fesh olunması üzerine), 24 Aralık 1918 Nr.7855, s.1, süt.1-2

... Afv Kanununun İlanı (Afv kanununun ilanına dair), 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.3

İsmail Fazıl : Berlin Kongresi'ne Dair, 14 Haziran 1918, Nr.7668, s.2, süt.1-2

İsmail Hakkı : Halk İçin, 2 Mart 1918, Nr.7564, s.1, süt.6

Mehmet Ata : Üç Sulha Dair -1-, 8 Mart 1918, Nr.7570, s.2, süt.1-2

... Sulhlara Dair -2-, 11 Mart 1918, Nr.7573, s.2, süt.1-2

... Berlin Kongresi -1-, 4 Mayıs 1918, Nr.7627, s.2, süt.1-2-3

Refik Cevad : Meşrutiyet'e Darbe, 14 Kasım 1918, Nr.7515, s.2, süt.3-4

1.2.1.3.5.TARİHÎ YAZILAR

Ahmed Saib : Devlet-i Aliye'de İlk Patrik, 8 Kasım 1918, Nr.7809, s.2, süt.1-2

... Devlet-i Aliye'de Patrik, 9 Kasım 1918, Nr.7810, s.2, süt.1-2

... Fatih Hazretlerine Bir Su-i Kasd Tertibi, 16 Kasım 1918, Nr.7817, s.2, süt.1-2

... Kenar Beyleri ve Rum İsyanı, 18 Kasım 1918, Nr.7819, s.2, süt.1-2-3

Altınay, Ahmet Refik: Eski Zenginler; Deli Birader, 15 Temmuz 1918, Nr.7758, s.2, süt.1-2

... Padişah Kalbi, 5 Eylül 1918, Nr.7748, s.2, süt.1-2

... Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, 24 Eylül 1918, Nr.7764, s.1, süt.5-6

... Eski Mühtekirler: Bektaş Ağa, 27 Eylül 1918, Nr.7767, s.2, süt.1-2

... Koca Muslihiddin Ağa, 4 Ekim 1918, Nr.7774, s.2, süt.1-2

... Koca Muslihiddin Ağa, 5 Ekim 1918, Nr.7775, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 18 Ekim 1918, Nr.7788, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 22 Ekim 1918, Nr.7792, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 26 Ekim 1918, Nr.7796, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 27 Ekim 1918, Nr.7798, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 28 Ekim 1918, Nr.7798, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa, 31 Ekim 1918, Nr.7801, s.2, süt.1-2

... Kara Murad Ağa (Ocak ağalarından Kara Murad Ağa'-nın biyografisi), 2 Kasım 1918, Nr.7803, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kital, 17 Aralık 1918, Nr.7848, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 18 Aralık 1918, Nr.7849, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 21 Aralık 1918, Nr.7852, s.2, süt.1-2-3

Altınay Ahmet Refik : İki Komite, İki Kıtal, 23 Aralık 1918 Nr.7854, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 25 Aralık 1918 Nr.7856, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 26 Aralık 1918 Nr.7857, s.2, süt.1-2

... İki Komite, İki Kıtal, 30 Aralık 1918, Nr.7861, s.2, süt.1-2

Enver : Türkçe'de (Han) Kelime-i Mühimmesi, 31 Ocak 1918, Nr.7534, s.2, süt.1-2

Hüseyin Hüsameddin :Türklerde "Han" Ünvanı, 25 Ocak 1918, Nr.7528, s.2, süt.1-2-3

... Türk Hakanları -1-, 10 Şubat 1918, Nr.7544, s.2, süt.1-2

... Türk Hakanları, 11 Şubat 1918, Nr.7545, s.2, süt.1-2

... Boğdı Han, 15 Nisan 1918, Nr.7608, s.2, süt.1-2-3

... Azerbaycan -1-, 28 Haziran 1918, Nr.7682, s.2, süt.1-2

... Azerbaycan, 29 Haziran 1918, Nr.7683, s.2, süt.1-2

... Azerbaycan -3-, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3

... Azerbaycan -4-, 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.2, süt.1-2

İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti -1- (Bulgaristan'ın tekemmülü), 1 Şubat 1918, Nr. 7535, s. 2, süt. 1-2

... Bulgaristan Nasıl Yetişti? -2- (Bulgaristan'ın tekemmülü), 14 Şubat 1918, Nr. 7548, s. 2, süt. 1-2

İmzasız, Bulgaristan Nasıl Yetişti? -3- (Fransız İnkılabı'nın Bulgaristan'a tesiri), 21 Şubat 1918, Nr. 7555, s. 2, süt. 1-2

... Bulgaristan Nasıl Yetişti? -4- (Bulgar Maarif-i Umûmîyesinin Tekemmülü), 2 Mart 1918, Nr. 7564, s. 2, süt. 1-2

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -5-, 3 Nisan 1918, Nr.7596, s.1, süt.4-5

... Kırım Türkleri'nin Tarihine Bir Nazar, 6 Nisan 1918, Nr.7599, s.1, süt.4

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -6- (Bulgar harsının tarih-i tekemmülüne bir nazar), 7 Nisan 1918, Nr.7600, s.1, süt.5-6

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -8- (Bulgar irfanının kökleri), 11 Mayıs 1918, Nr.7634, s.2, süt.1-2

... Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, 12 Mayıs 1918, Nr.7635, s.1, süt.3-4

... Kafkasya'ya Coğrafi ve Tarihi Bir Nazar, 16 Mayıs 1918, Nr.7639, s.1, süt.2-3

... Türkmen Aşiretleri'nde Dînî Hayat, 22 Mayıs 1918, Nr.7645, s.2, süt.1-2

... Bulgaristan Nasıl Yetişti -9-, 27 Mayıs 1918, Nr.7650, s.2, süt.1-2

... Kostantiniye'nin Suret-i Fethi (İstanbul'un fethine dair), 31 Mayıs 1918, Nr.7654, s.1, süt.5-6

İmzasız, İkdam'ın Tefrikası (Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği), 1 Temmuz 1918, Nr.7685, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayseriliği -2-, 2 Temmuz 1918, Nr.7686, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -3-, 6 Temmuz 1918, Nr.7690, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 7 Temmuz 1918, Nr.7691, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği -6-, 9 Temmuz 1918, Nr.7693, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'nin Fethinden Evvelki Rum Kayserliği, 10 Temmuz 1918, Nr.7694, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 14 Temmuz 1918, Nr.7696, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Feth-i Kostantiniye'den Evvelki Rum Kayserliği, 15 Temmuz 1918, Nr.7697, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Rum Kayserliği -10-, 16 Temmuz 1918, Nr.7698, s.2, süt.2-3-4-5

... Rum Kayserliği -11-, 17 Temmuz 1918, Nr.7699, s.2, süt.3-4-5-6

... Rum Kayserliği -13-, 22 Temmuz 1918, Nr.7704, s.2, süt.1-2-3-4-5

İmzasız, Rum Kayserliği -14-, 23 Temmuz 1918, Nr.7705, s.2, süt.3-4-5

... Rum Kayserliği -15-, 26 Temmuz 1918, Nr.7707, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Rum Kayserliği -16-, 27 Temmuz 1918, Nr.7708, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

... Rum Kayserliği -17-, 30 Temmuz 1918, Nr.7711, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -18-, 31 Temmuz 1918, Nr.7712, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -19-, 1 Ağustos 1918, Nr.7713, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -20-, 3 Ağustos 1918, Nr.7715, s.2, süt.1-2-3-4

... Rum Kayserliği -21-, 6 Ağustos 1918, Nr.7718, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -22-, 7 Ağustos 1918, Nr.7719, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -23-, 9 Ağustos 1918, Nr.7721, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -24-, 10 Ağustos 1918, Nr.7722, s.2, süt.1-2-3-4-5-6

İmzasız, Rum Kayserliği -25-, 11 Ağustos 1918, Nr.7723, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -26-, 13 Ağustos 1918, Nr.7725, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -27-, 17 Ağustos 1918, Nr.7729, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -30-, 21 Ağustos 1918, Nr.7733, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -31-, 23 Ağustos 1918, Nr.7735, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Rum Kayserliği -32-, 26 Ağustos 1918, Nr.7737, s.2, süt.1-2-3-4-5

... Pek Yavaş Gidiyoruz (Osmanlı'nın tarih içindeki durumuna dair), 10 Aralık 1918, Nr.7841, s.1, süt.1-2-3

... Muhasebe-i Tarihiye; 600 Senelik Mevcudiyet (Osmanlı tarihi üzerine), 19 Aralık 1918, Nr.7850, s.1, süt.1-2-3

... Muhasebe-i Tarihiye: 200 Senelik Mevcudiyet (Anadolu'nun Türk ve Rum anasırları kardeşliğe dair), 20 Aralık 1918, Nr.7851, s.1, süt.1-2-3

Mehmet Ata : Mahkeme-i Tarih Huzurunda, 10 Nisan 1918, , Nr.7603, s.2, süt.1-2-3

... Mahkeme-i Tarih Huzurunda -2-, 20 Nisan 1918, , Nr.7613, s.2, süt.1-2-3

Mehmet Ata : Mahkeme-i Tarih Huzurunda -3-, 25 Nisan 1918, , Nr.7618, s.2, süt.1-2-3

... Sivastopol'a Dair Hatırat-ı Tarihiye, 6 Mayıs 1918, , Nr.7629, s.1, süt.5-6

... İstanbul'un Büyük Yangınları -1-, 3 Haziran 1918, , Nr.7657, s.2, süt.1-2-3

... İstanbul'un Büyük Yangınları -2-, 6 Haziran 1918, , Nr.7660, s.1, süt.5-6

... Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz, 12 Haziran 1918, , Nr.7666, s.2, süt.1-2

... Finlandiyalı'larla Irk ve Lisanca Münasebetlerimiz -2-, 17 Haziran 1918, , Nr.7671, s.2, süt.1-2

... Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa -1-, 16 Temmuz 1918, , Nr.7698, s.2, süt.1-2

... Serdar Ekrem Abdülkerim Nadir Paşa, 24 Ağustos 1918, , Nr.7736, s.2, süt.1-2-3

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 5 Aralık 1918, , Nr.7836, s.2, süt.1-2

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 9 Aralık 1918, , Nr.7840, s.2, süt.1-2

... Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 15 Aralık 1918, , Nr.7846, s.2, süt.1-2

Mehmet Ata : Memalik-i Osmaniye'de Sansürün Tarihi, 27 Aralık 1918, , Nr.7858, s.2, süt.1-2-3

Rıfat-zâde : Fıkrat-ı Tarihiye, 15 Haziran 1918, , Nr.7669, s.1, süt.6

... Said Paşa'ya Dair Hatıralar, 22 Haziran 1918, , Nr.7676, s.1, süt.5-6

1.2.2. İLÂNLAR - REKLÂMLAR

1.2.2.1. KİTAP GAZETE MECMUA İLÂNLARI

11 Ocak 1918 : Her Çeşit Kitaplar Satın Alınır, Nr.7514, s.2, süt.6

18 Ocak 1918 : Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7521, s.2, süt.5

25 Ocak 1918 : Yeni Mecmua (Yeni İntişar eden, 29. sayısı), Nr.7528, s.2, süt.6

1 Mart 1918 : Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7563, s.2, süt.6

5 Mart 1918 : Resimli ve Dirhemle Tarifli, (Aş Evi), Nr.7567, s.2, süt.5

15 Mart 1918 : Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7577, s.2, süt.5

5 Nisan 1918 : Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası, Nr.7598, s.2, süt.6

5 Nisan 1918 : Edebiyat Mecmuası, Nr.7598, s.2, süt.6

27 Nisan 1918 : Devlet-i Osmaniye Tarihi, (Mehmet Ata), Nr.7620, s.2, süt.6

10 Mayıs 1918 : Temaşa Mecmuası, Nr.7633, s.2, süt.5

16 Mayıs 1918 : Hür Çocuk, (Resimli, Edebî, Bilmeceli Dergi), Nr.7639, s.2, süt.6

16 Mayıs 1918 : Hanımlar Alemi (Tablolar, istifadeli yazılar), Nr.7639, s.2, süt.6

20 Mayıs 1918 : Yeni Ziraat Dergisi: Bahcevan, Nr.7643, s.2, süt.5

31 Mayıs 1918 : Edebiyat-ı Umûmîye Mecmuası, Nr.7654, s.2, süt.6

5 Temmuz 1918 : Haftalık Gazete (Siyasi, İçtimai, edebi), Nr.7689, s.2, süt.6

23 Temmuz 1918 : Haftalık Gazete, Nr.7704, s.2, süt.5

21 Kasım 1918 : İctihad, (İctihadın 13. nüshasının çıkışına dair), Nr.7822, s.2, süt.6

5 Aralık 1918 : Anafor, (Bugün çıktı, Arayan Bulur), Nr.7836, s.2, süt.4-5

9 Aralık 1918 : Yeni Muhtıra Defteri, (1335-1919 senesine mahsus), Nr.7840, s.2, süt.6

10 Aralık 1918 : Şair, (Haftalık edebi mecmua), Nr.7841, s.2, süt.6

11 Aralık 1918 : Şair, (Haftalık edebi mecmua), Nr.7842, s.2, süt.6

12 Aralık 1918 : Şair, (Bugün çıktı), Nr.7843, s.2, süt.6

12 Aralık 1918 : Şair, (Bugün dördüncü nüshası intişar etmiştir), Nr.7843, s.2, süt.6

19 Aralık 1918 : Şair, (İkinci nüshası çıktı), Nr.7850, s.2, süt.6

23 Aralık 1918 : Diken, (Çıktı), Nr.7854, s.2, süt.6

24 Aralık 1918 : Türkçe-İngilizce, (Zuhur, MID-DAY gazetesi), Nr.7855, s.2, süt.6

26 Aralık 1918 : Genç Kadın Mecmuası, Nr.7857, s.2, süt.6

26 Aralık 1918 : Diken, (Yeni sene Münasebetiyle), Nr.7857, s.2, süt.6

26 Aralık 1918 : Şair, (Üçüncü nüshası çıktı), Nr.7857, s.2, süt.6

1.2.2.2. CEMİYET İLÂNLARI

8 Ocak 1918 : Muhtelif Mahallelerde Satılık Emlak, Nr.7511, s.2, süt.5

9 Ocak 1918 : Adama İhtiyacı Olanlara, Nr.7512, s.2, süt.4

11 Ocak 1918 : Muhtelif Mahallelerde Satılık Emlak, Nr.7514, s.2, süt.6

16 Ocak 1918 : Çamlıca'da (Satılık Hane), Nr.7519, s.2, süt.6

20 Ocak 1918 : 2500 Lira-yı Osmani, (Emlak), Nr.7523, s.2, süt.6

22 Ocak 1918 : Hademe Aranıyor, Nr.7525, s.2, süt.5

23 Ocak 1918 : Satılık Mefruşat, Nr.7526, s.2, süt.5

23 Ocak 1918 : Satılık Köşkü Olanlara, Nr.7526, s.2, süt.6

24 Ocak 1918 : Satılık Enkaz, (Üsküdar'da Yalı) Nr.7527, s.2, süt.6

25 Ocak 1918 : Acele Satılık İkili Köşk, Nr.7528, s.2, süt.6

26 Ocak 1918 : Satılık Konak, Nr.7529, s.2, süt.6

29 Ocak 1918 : Satılık Köşk ve Hane, Nr.7532, s.2, süt.5

31 Ocak 1918 : Acele Satılık İki Köşk, Nr.7534, s.2, süt.6

4 Şubat 1918 : Acele Satılık Köşk Hane, Nr.7538, s.1, süt.6

7 Şubat 1918 : Satılık Çiftlik ve Değirmen, Nr.7541, s.2, süt.5

7 Şubat 1918 : Muallim Aranıyor, Nr.7541, s.2, süt.6

26 Şubat 1918 : Satılık Hane, Nr.7560, s.2, süt.6

2 Mart 1918 : Muzayede ile Satılık Köşk, Nr.7564, s.2, süt.6

11 Mart 1918 : Satılık Yeni Kayık, Nr.7573, s.2, süt.6

18 Mart 1918 : Satılık Piyano, Nr.7580, s.2, süt.5

21 Mart 1918 : Satılık Kayık, Nr.7583, s.2, süt.5

4 Nisan 1918 : Acele Satılık Hane, Nr.7597, s.2, süt.5

7 Mayıs 1918 : Kiralık ve Satılık Köşk, Nr.7630, s.2, süt.6

27 Mayıs 1918 : Satılık İcra-hane, Nr.7650, s.2, süt.6

10 Haziran 1918 : Satılık Hane, (Üsküdar'da), Nr.7664, s.2, süt.6

13 Haziran 1918 : Acele Satılık Çiftlik, Nr.7667, s.2, süt.6

18 Temmuz 1918 : Satılık Apartman ve Haneler, Nr.7700, s.2, süt.6

23 Ağustos 1918 : Satılık Hane (Üsküdar'da), Nr.7735, s.2, süt.6

9 Eylül 1918 : Satılık Konak, Nr.7752, s.2, süt.5

11 Eylül 1918 : Satılık Köşk, Nr.7754, s.2, süt.6

15 Ekim 1918 : Satılık Hane, Nr.7785, s.2, süt.6

7 Kasım 1918 : Acele Satılık Hane, (Arnavutköy'de), Nr.7808, s.2, süt.4

7 Kasım 1918 : Satılık Haneler, Nr.7808, s.2, süt.5

7 Kasım 1918 : Satılık Hane, (Rumelihisarı'nda), Nr.7808, s.2, süt.6

9 Kasım 1918 : Acele Satılık Hane, (Yedikule İstasyonunda), Nr.7810, s.2, süt.6

23 Kasım 1918 : Satılık Hane, Nr.7824, s.2, süt.6

4 Aralık 1918 : Çelik Sacdan Mamul Soba Borusu, (35 Kuruş), Nr.7835, s.2, süt.6

16 Aralık 1918 : Türk Tütünleri Osmanlı Şirketinden, Nr.7847, s.2, süt.6

16 Aralık 1918 : Satılık Arab Atı ve Kısrağı, Nr.7847, s.2, süt.6

18 Aralık 1918 : Fransız Lisanı Tedris-hanesi, Nr.7849, s.2, süt.6

19 Aralık 1918 : İngilizce Redsi veriliyor, Nr.7850, s.2, süt.6

19 Aralık 1918 : Yalnız on beş gün için satılık, sivil ve askeri potinler, (çifti 550 kuruş), Nr.7850, s.2, süt.6

20 Aralık 1918 : Fransız Lisanı Tedris-hanesi, Nr.7851, s.2, süt.6

22 Aralık 1918 : Satılık 2000 dönüm tarla, (Küçük ve Büyük Çekmeceler Arasında), Nr.7852, s.2, süt.6

24 Aralık 1918 : Bir İkametgah Aranıyor, Nr.7855, s.2, süt.6

25 Aralık 1918 : Satılık At ve Araba, Kiralık Köşk, Nr.7856, s.2, süt.6

26 Aralık 1918 : Satılık Hane, (Beşiktaşta), Nr.7857, s.2, süt.6

30 Aralık 1918 : Satılık Hane, Nr.7861, s.2, süt.6

31 Aralık 1918 : Kokolu Yavruyan Çayırı, (Satışı tekrar Bahçe Kapı Celal Bey Hanı'nda), Nr.7862, s.2, süt.6

31 Aralık 1918 : Satılık Arsa, Nr.7862, s.2, süt.6

1.2.2.3. REKLÂMLAR

7 Ocak 1918 : Hanımlara Açık Eşya Pazarı, Nr.7510, s.2, süt.5-6

7 Ocak 1918 : Mütehassıslar Tarafından (Konsültasyon ile muayene ve tedavi), Nr.7510, s.2, süt.5

8 Ocak 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7511, s.2, süt.6

8 Ocak 1918 : Fransızca ve İngilizce Dersleri, Nr.7511, s.2, süt.6

9 Ocak 1918 : Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7512, s.2, süt.5

9 Ocak 1918 : Dr.İhsan (öksürük şurubu), Nr.7512, s.2, süt.5

10 Ocak 1918 : Tabib Rıfat Hüsameddin Paşa, Nr.7513, s.2, süt.6

12 Ocak 1918 : Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı, Nr.7515, s.2, süt.5

12 Ocak 1918 : Uyuz Hastalığının Tedavisinde (Galol), Nr.7515, s.2, süt.6

12 Ocak 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7515, s.2, süt.6

14 Ocak 1918 : Lisan Mektebi, Nr.7517, s.2, süt.6

14 Ocak 1918 : Frengi, Belsoğukluğunun Kontrolleri (Kat'i Tedavisi), Nr.7517, s.2, süt.6

18 Ocak 1918 : Diş Tabibi (Mahmud Hüdaverdi), Nr.7521, s.2, süt.6

19 Ocak 1918 : Lisan Mektebi (Muallim Anjel Efendi'nin idaresinde), Nr.7522, s.2, süt.5

19 Ocak 1918 : Perto Kuvvet İksiri, Nr.7522, s.2, süt.6

20 Ocak 1918 : Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı, Nr.7523, s.2, süt.5-6

26 Ocak 1918 : Dr.Reşad Tahsin, Nr.7529, s.2, süt.6

28 Ocak 1918 : Lisan Mektebi, Nr.7531, s.2, süt.6

29 Ocak 1918 : Mehmet Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7532, s.2, süt.6

31 Ocak 1918 : Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7534, s.2, süt.6

1 Şubat 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7535, s.2, süt.6

8 Şubat 1918 : Perto Kuvvet İksiri, Nr.7542, s.2, süt.6

11 Şubat 1918 : Frengi ve Belsoğukluğunun Kontrolü (ve Kat'i Tedavisi), Nr.7545, s.2, süt.6

14 Şubat 1918 : Uyuz Hastalığının Tedavisinde "Galol", Nr.7548, s.2, süt.6

17 Şubat 1918 : Ucuz Odun Kömür, Nr.7551, s.2, süt.6

23 Şubat 1918 : Hanımlara Mahsus Eşya Pazarı, Nr.7557, s.2, süt.6

9 Mart 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7571, s.2, süt.6

11 Mart 1918 : Lisan Tedrishanesi, Nr.7573, s.2, süt.4

4 Nisan 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7597, s.2, süt.6

14 Nisan 1918 : Çiftçilere ve Fabrikacılara (Zıraat ve Harman Makineleri), Nr.7607, s.2, süt.6

19 Nasan 1918 : Dr.Rıfat Celaleddin, Nr.7612, s.2, süt.6

21 Nisan 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7614, s.2, süt.6

28 Nisan 1918 : Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7621, s.2, süt.6

5 Mayıs 1918 : Uyuz Hastalığında (Pertev Merhemi), Nr.7628, s.2, süt.6

11 Mayıs 1918 : Mehmet Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7634, s.2, süt.6

26 Mayıs 1918 : Macid Mehmed Karakaş (Büyük Tuhafiye), Nr.7649, s.2, süt.6

1 Haziran 1918 : Mehmed Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7655, s.1, süt.6

4 Temmuz 1918 : Perto Kuvvet İksiri, Nr.7688, s.2, süt.6

27 Temmuz 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7708, s.2, süt.6

17 Ağustos 1918 : İdrar Tahlilatı (Bahçekapı'daki şekerci hanında), Nr.7729, s.2, süt.6

22 Ağustos 1918 : Dr.Rıfat Celaleddin (Bel soğukluğu, Frengi), Nr.7734, s.2, süt.6

28 Ağustos 1918 : Antagol (Uyuz Hastalığında), Nr.7740, s.2, süt.6

17 Eylül 1918 : Balık Yağından Kuvvetli (Hüsn Kuvvet Şurubu), Nr.7760, s.4, süt.6

13 Ekim 1918 : Mehmet Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7783, s.2, süt.6

1 Kasım 1918 : Uyuz hastalığının kat'i ilacı (Antagol), Nr.7802, s.2, süt.5

2 Kasım 1918 : Terzi-zade Osman Zeki, Nr.7803, s.2, süt.6

2 Kasım 1918 : Mehmet Hüdaverdi (Diş Tabibi), Nr.7803, s.2, süt.5

7 Kasım 1918 : Osman Zeki (Terzi), Nr.7808, s.2, süt.5

7 Kasım 1918 : Dr.Sabit Niyazi (Bevliye), Nr.7808, s.2, süt.6

8 Kasım 1918 : Dr.Kemaleddin Emin (Dahili Hastalıklar), Nr.7809, s.2, süt.6

9 Kasım 1918 : Dr.Tevfik Salim, Nr.7810, s.2, süt.6

11 Kasım 1918 : Hanımefendi Dikkatine (Dermol Tuvalet Suyu), Nr.7812, s.2, süt.6

16 Kasım 1918 : Osman Zeki (Terzi-zade), Nr.7817, s.2, süt.6

16 Kasım 1918 : Dr.Sabit Niyazi (Bevliye), Nr.7817, s.2, süt.6

17 Kasım 1918 : Hanımefendilerin Nazar-ı Dikkatine (Dermol Tuvalet Suyu), Nr.7818, s.2, süt.6

20 Kasım 1918 : Kadın-Erkek Hastalıkları (Dr.Hikmet Serya), Nr.7821, s.2, süt.5

20 Kasım 1918 : Dermol Tuvalet Suyu, Nr.7821, s.2, süt.6

21 Kasım 1918 : Dr.Sabit ve Niyazi (Bevliye), Nr.7822, s.2, süt.6

23 Kasım 1918 : Londra, Paris, Roma'dan diplomalı kuvvet şurubu, Nr.7824, s.2, süt.6

27 Kasım 1918 : Dr.Sabit ve Niyazi (Bevliye), Nr.7828, s.2, süt.6

27 Kasım 1918 : Hanımefendilerin Nazar-ı Dikkatine Dersol Tuvalet Suyu, Nr.7808, s.2, süt.6

29 Kasım 1918 : Hangi Tuvalet Pudrasını kullanalım? Enver Nezafet pudrasını kullanınız, Nr.7830, s.2, süt.6

3 Aralık 1918 : Uyuz hastalıklarının kathi ilacı "Galol" Dr.Sabit ve Niyazi, Nr.7834, s.2, süt.6

3 Aralık 1918 : Paris, Londra, Roma'dan birincilikle diploma ve altın madalyalar kazanan kuvvet şurubu, Nr.7834, s.2, süt.6

6 Aralık 1918 : 280 Haleb Yağı Hafız Osman, Nr.7837, s.2, süt.6

9 Aralık 1918 : Kadın Erkek (Aza-i tenasüli-ye-i Bevliye) Hikmet Serye, Nr.7840, s.2, süt.6

13 Aralık 1918 : Paris, Londra, Roma'dan birincilikle diploma ve altın madalyalar kazanan kuvvet şurubu, Nr.7844, s.2, süt.6

14 Aralık 1918 : Hastalara Suhulet Agop Minasyan, Nr.7845, s.2, süt.6

14 Aralık 1918 : 280 Haleb Yağı Hafız Osman, Nr.7845, s.2, süt.6

16 Aralık 1918 : Diş Tabibi (Agop Garmiryan), Nr.7847, s.2, süt.6

20 Aralık 1918 : Sıhhat Nezafetle kaimdir (Enver Nezafet Pudraları), Nr.7851, s.2, süt.6

20 Aralık 1918 : Terzi-zade (Osman Zeki), Nr.7851, s.2, süt.6

21 Aralık 1918 : Doktor Kemaleddin Emin Dahiliye Mütehassısı, Nr.7852, s.2, süt.5

21 Aralık 1918 : Dr.Rangavi Çobanoğlu (Dahiliye ve Asabiye Mütehassısı), Nr.7852, s.2, süt.5

21 Aralık 1918 : Diş Tabibi Agop Garmiryan (Diş ve Ağız Hastalıkları), Nr.7852, s.2, süt.6

28 Aralık 1918 : Hastalara Suhulet, Nr.7859, s.2, süt.6

30 Aralık 1918 : Dr.Fıfat Celaleddin, Nr.7861, s.2, süt.6

İKİNCİ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ METİNLER

2.1. AKTÜEL YAZILAR

ZORLA AHLÂKSIZ OLDUK

Nasıl olmayalım? Üzüm üzüme baka baka kararır derler. Öyle karardık ki cihâna karşı ne yüzümüz kaldı ne gözümüz. Simsiyah kesildik. Yüzleri ak kalanlarımız varsa bunların bir kısmı belki mezarlarında kefensiz yatan ölülerimizdir.

Düştükleri muhîte uyamayan nebâtât ve hayvânât nev'îlerinin inkırâza mahkûmiyetleri gibi ahlâklılarımız hemen kalmadı. Daha doğrusu ahlâk kalmadı. Fakat durunuz, bu pek umûmi ve mübhem ma'nâlı meşhûr kelimenin dolgunluğunu, kofluğunu bir kere yoklayalım. Bakalım ne buluruz? Ahlâk demek bu çapulculuk arasında kör dilenci gibi yalnız rızk-ı maksûma avuç açarak açlıktan ölmek demek midir? Affedersiniz. Etrafımda cana yetecek çok şeyler gördüğümden söylüyorum. Yoksa:

Ziyâde kabz edemem rızkımı mukadderden,

Veyâ:

Rızk-ı maksûme kanâttir meâl-i hikmetin,

diyen şairlere pey-revlikle bir lokma bir hırka dervişliğinin meskeneti içinde uyuşmak mıdır?

İstanbul'un geçirdiği bu haşır neşir gününde bazıları için çalmaktan başka çâre kalmadı. Çalmak. Nev'î nev'îçalmak... Bahçelerimizde sebze, meyve değil ağaç yaprağı bile bırakmadılar. Çünkü bunları yolup keçilere, koyunlara, ineklere veriyorlar. Bu sirkate karşı kapı, baca, duvar, bekçi hiç bir tedbîr para etmiyor. Nihâyet Heybeli'de etrafımızdaki bir iki bostan hiçbir şey ekmedi. Bahçeler metrûk virâne hâlini aldı. Nasıl eksin? İlkbaharda gözümle gördüm. Bahçıvan bostanda cürm-i meşhûd hâlinde bir hırsız yakaladı. Kolunda ufak bir sepet, yetmişlik bir ihtiyar, bir gün evvel dikilmiş bakla ocaklarını açarak içlerinde ne bulduysa aşırmış.

Bahçıvan bağırıyor:

– Behey hâin adam. Ben daha bunu dün ektim. Bekle de olsun sonra çal... O zaman belki bana da bir hisse kalır. Zahmetimin karşılığını almış olurum. Sen benim emeğimin hakkını kökünden kazıyor, beni mahvediyorsun...

İhtiyar hırsız ağlayarak:

– Bakla yeşillenınceye kadar beklemeye vaktim var mı? İki gündür açım. Bugün bu baklaları kaynatıp yemezsem belki sabaha sağ çıkmam.

– Gebere idin de keşke bu yaşta çalmaya idin...

– Ah ben de öyle isterdim ama olmadı evlâd... Can kıymetli... İnsan ölmemek için her günâhı işliyor.

Çoluk çocuk sahibi bu fakir bahçıvanla o aç ihtiyar, sepetin muhteviyâtını aralarında çekişirler iken gözlerim sulandı. Orada duramadım. Kaçtım.

İşte çoklarımız bostanda şâhidi olduğum bu fâcianın aktörleri vaz'iyetindeyiz. Böyle günde ahlâklı kalmanın güçlüğünü ve lekesiz kalabilenlerin büyüklüğünü düşünüyorum. Lâkin bu cihet az izâha muhtâcdır.

Sirkati, harâmı, irtikâbı, men' eden rızâk-ı âlemin bugün pek kıstığı rızklarımızı iâşe heyetlerinin insâf ve idârelerine tevdî' ettiği bir zamanda miktarlarına kanâatle açlıktan ölenlerin çektikleri işkenceler ile, gayr-i insânî pek insâfsızca muâmelelerle halkın zararına kazananların sürdükleri sefâları gördüm. Ne inkâr edeyim birçok noktalarda akîdem bozuldu. Güce gitmesin, kimseyi incitmek istemem. Bozulan akîdlerimden bazılarını söyleyeceğim. Fakat aramızda böyle şeyler düşünüp konuşabilecek kadar hürriyet-i tefekküre, serbestî-i kelâma erdik mi? Hâlâ eski deve yolundan gitmediğimize kızanlar olmayacak mı? Meselenin en mühim ciheti budur. Çünkü kemâlden uzak kalmış kafalara bu bahtlar ağır gelir. Ve hemen ta'n-ı enâm üzerinize yığılır. Ve anlaşmak mümkün olmaz.

Şimdi müsâadenizle ahlâk kelimesini müsbet ve menfî olarak şöyle ikiye ayıracağım:

Fırsat bulup da çalanlar ve ahlâksız olanlar.

Çalmaya fursat-yâb olamayarak ahlâklı kalanlar.

Evet ne büyük pot kırdım. Şimdi çalanlar çalmayanlar hep birden aleyhime kışkırıyorlar. Çünkü çalanların çoğu sirkatleri kanûna, kitaba, ahlâka uydurarak çaldılar. Şimdi onlar, ne defter-i muhâsebelerinde bir kalem açık, ne kitab-ı a'mâllarında boyunlarına geçmiş bir hakk vicdânlarına sürülmüş bir lekecik görmeyerek göstermeyerek bi'l-irs ve'l-istihkak binlerce liraların mâliki bulunuyorlar.

Memleketimizde çalmanın cezâ-yı müstelzim bir fi'l olamadığına değil adâleten şâyan-ı mükâfat, görülmediğine şaşıyorum. Çünkü burada kanûnun esâs vaz'ındaki esbâb değişti. Biz hâlâ ahlâkımızı yerinde zannediyoruz.

(Sansür 1 paragraf)

Firârî Sarikler bizim yalnız nafakamızı, ağızlarımızdan lokmalarımızı aşırıp gitmediler. Hukûk-u beşeriyemizi çaldılar. Hâlâ onların yaptıkları muvakkit kanunlarla yaşıyoruz. Câhil menhûs cür'et-kâr ellerin bâgî-yâne maksadlar ile çizdikleri bendleri, maddeleri bugün en hukûk şinâs, en adâlet-hâh dimağlar, en selâhiyyet-dâr eller düstûrlarımızdan acilen tebşîr-i adâletle uyup atamıyorlar. Bu kangrenli satırların mesmûm-u tefessühâtı içinde yaşıyoruz. Bitiyoruz. Evrâkî muhâfızlıktan müdde-yi umûmiyeliğe gelip gider Nâzım Paşa vak'a-i cinâiyesi buna bir delil değildir? Hangi milletin târih-i hukûkunda böyle bir gâri-

be-i adliyeye tesâdüf olunur? Cânîler babamızı öldürsünler. Kanûnu guguklu sâat gibi lehlerine ayar ederek gitsinler. Babamızın öldürüldüğünden ziyâde kanûnen böyle mecrâ-yi ilâhisinden çıkarılarak şerre âlet edilmesine ağlarız.

Cinâyetleri şehrimize velvele veren, taleb-î adâletle göz yaşlarımızı akıtan, mücrimiyetlerinin mücâzâtını değil mükâfatını görmüş meşhûr katiller bugün sokaklarımızda, devâirimizde, kollarını sallayarak beşûş, fahûr geziyorlar. İtmînânla bî-pervâ dolaşıyorlar... Çünkü Nâzım Paşa vak'ası gibi mesele-i cinâyetleri kurcalanacak olursa kanûnun himâyesine mazhariyyetlerinden kemâliyle eminler... Yoksa hakikî adl ü dâd bir kere ortada parlayarak kuvvetini, şiddetini göstersin... O zaman bu cesûr katillerden birini meydanda bulamazsınız. Çünkü bunlar hakikî tehlike kokusu aldıkları zamân kaç def'a kaçmış, ve yine gelmiş tilkilerdir.

Biz yalnız ağzımızı havaya açarak adâlet bekliyoruz. İttihâd çetesinin buradaki müvekkilleri, bir fesâd kuluçkası üstünde uyuklar gibi oturuyorlar. Şimdi sessizce senelerle ısıttıkları bu yılanlar çıyanlar canlanarak etrâfımızı sardığı vakit belki bir def'a daha eyvâh deriz lâkin pek gecikmiş oluruz.

* * *

Esâs meseleye avdet edelim. Meşrûtiyetten evvel ceplerinde kırk elli kuruşları olmayan herifler bugün senevî kırk elli bin liralık irâdın sâhib-i mes'ûdu bulunuyorlar. Bu yâd-gârlar işe başladıkları zaman memleket siyâseten hangi derecede idi? Ve kendileri maîşeten ne derekede idiler? Mülkü düşürdükleri

nisbette servetce yükseldiler. "Biz çalmadık. Bu bizim hakk-ı sarîhimiz, emvâl-i müktesebimizdir." diyorlar.

Evet memleketi mezâra yuvarladıklarının el emeği... Onlar istedikleri kadar kırk dereden su getirsinler. Bu bâhir hakikat önünde ısrâr abestir.

Şimdi çalmaya fırsat bulamayarak ahlâklı kalanlarımızın hücûmlarına cevâb vermek lâzım. Şu anda zavallılardan çoğunun odalarında ateş yok. Yedikleri gıda nâmına mide aldatmak nev'înden abur cubur şeyler... Çoluk çocuk yarı aç... Yarı çıplak... Sefîl... Renksiz... Marîz... Maa-hazâ aile velîleri hiddetle tehdîd ile gözlerini açıp yumruklarını sıkarak bana bağırıyorlar:

– Bize karşı böyle ithâmda nasıl bulunuyorsun? Allah göstermesin... Fırsat düşmüş olsa idi bile yine çalmazdık. Biz temiz süt emmiş helâl-zâdeleriz. Hâttâ filân târih ve filân me'mûriyetimde şu kadar yüz lira rüşvet teklif edildi de hakâretle reddettim. İsbâtı kolay...

Peki paşam... Peki beyim... Peki efendim... Tebrîk ederim. Bu kapkaç, bu öldür gitsin hengâmesinde ahlâkınızı muhâfaza edebildiğinize sizden ziyâde memleket sevinmelidir. Zaten evvelâ nâmusunuzu kemirip ve sonra bugünkü aç halkın teşnî' ve tel'îni altında bütün efrâd-ı ailenizin vucûdlarında muhakkaken maddî olamasa da ma'nevî (kanser)ler yumurcuklar peydâ edecek bu zahirli para ile midelerinizi bozmaktansa yarı aç, yarı tok kıt kanâat geçinmesi büyük bir saâdettir. Bazı hakikatler çok kimseyi incitir. Çünkü eskidenberi büyüklerimizden en âciz efrâdımıza kadar hakikat şeklinde yalanlar ile idâre-i

maslahata alışkınız. Yalan: Mülâyim... Muğfil ve va'dcidir. Hakikat sert, acı hayâlâta nâ-müsâid, ciddiyetvakar ve fa'âliyet-i âtîye isteyen insâfsız ve affetmez bir mürebbîdir. İşte biz bu halâs-kârın veca-nâk fakat şifâlı kamçısı altında çalışamıyoruz.

Memleketin medâr-ı necâtı olan hakikatle taban tabana ihtilâf sûretiyle şu cem'iyet-i Osmaniye içinde te'mîn-i maîşete çalışanların cümlesi sâriktir Sirkati kanûn ve meşrûiyet perdeleriyle örterek irtikâb ediyoruz. Düşen fırsatın müsâadesi nisbetinde çalıyoruz. Senevî şu kadar ücret mukabilinde va'd-i hamiyet milletin vekâletini der-uhte etmiş meb'ûsların mecliste memleketin haysiyetine, hayâtına kasdedilirken sükût ederek aldıkları bu para helâl midir? Bazı anlarda hakikati haykırmanın tehlikeli olduğunu kabûl edelim. Lâkin hiçbir ses çıkarmadan meb'ûsân-ı kirâmımız isti'fâ' ede idiler kendilerini asan kesen olur muydu? Bu müste'fâların yerlerine intihâb olunacaklar aynı harekette buluna idiler hükümet-i bâgıye o şenâatlere o derece bî-pervâlıkla koyulabilir miydi? O mel'ûn idâre, ekserisi sergiden kavun, karpuz seçilir gibi yoklayıp koklayarak intihâb ettiği meb'ûslarının sadâkatlerinden emindi... Hâlâ bugün kökleşmiş o eski sadâkatten inhirâf edemeyenleri görmüyor muyuz?

Bütün şu'beât idâremizi tedkîk eder isek hafî celî eşgâlde bu bozukluğu görürüz. Kangren yalnız meb'ûsânda değil her tarafta var.

Şimdi yine afv-ı âlinize mağruren söylüyorum. Zarûret-dîde olup da fırsat düşüremeyerek ahlâklı kalanlarımıza meb'ûsluk teklîf edile idi içlerinde bunu reddedecek kaç babayiğit bulunurdu?

Doğrusunu söyleyeyim mi? Pek azı yâhûd hiç... İşte milletim hakkındaki akîdenin birinci düğümü burada gevşiyor. Biz salâhımızı kendimizden değil de kimden bekliyoruz? Da'vâsı hakk ve insâniyet için alnımızı havaya kaldıracak bir fazîletimiz yok. Bu kadar milyon halk bütün yüz karalarımızı sekiz on cânînin omuzuna yükleterek tebriye iddiâsıyla kâinâtın inzâr-ı îthâmı önünde titreşiyoruz. Ve dünkü hasımlarımızın ulüvv cenâblarından afv u safh bekliyoruz. Dün insâniyetimizi bile idik bugün kimseden insânlığımıza merhamet dilenmezdik. 1 Kanûn-ı Evvel

Heybeliada: Hüseyin Rahmi

(GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Zorla Ahlaksız Olduk", 11 Ocak 1919, Nr.7873, s.2, süt.1-2

YANGINLAR VE KAYITSIZLIKLARIMIZ

Yandık. Yanıyoruz. Dâimâ yanıyoruz. İçimizde yangın, dışımızda yangın. Yurdlarımız yandı. Varımız yandı. Bağırlarımız yandı. Tahammüllerimiz yandı. Aman Allahım ateşten, kandan, âh ü enînden olan rızkımızı kes...

Bayram tatiliyle susan gazetelerimizin ağızları memlekette bir şeâmet-i siyâsîye eriştirmek için açıldı. Teşvikiye'de ateş bir çok ailelerin îdlerini tebrik ederken bir gün sonra hemen bir bir yine yakın saatlerde zuhûr için iki yangının bir ittifâk-ı mesnâ akdettiğine şahit olduk. Her şey gibi anâsır-ı tabiîyenin de aleyhimize ittifâkına kani'mi olalım? Bu ne anlaşılmaz bir cilve-i kaderdir yarabbim. Sanki üzerimize bir şeâmet kuluçkası çökmüş her gün bir nev'î dert doğuruyor. Bunlar ekseriyâ aynı sebeplerden mevlûd aynı illetler. Lâkin biz mütenebbih olmasını bilmiyoruz. Her şey bize kazâ şeklinde gözüküyor. Kazâya karşı da mukaffâsı "rızâ" dan başka gösterecek bir tedbirimiz yok. Garblıların bizi ithâm ettikleri (fâtâlism) tevekkülüyle (iş olacağına varır) deyip bekliyoruz. Âfetin vuku'ndan evvel bir tedbir ittihâz edemiyoruz. Vuku'ndan sonra da ye'sle kollarımız iki yanımızdan sarkıyor. Umûmun iâne-i hamiyetine mürâcaat olunuyor. Bir miktar para toplanıyor. Bununla da ne yapıldığını, ne yapılabileceğini kimse bilmiyor. Dün yanan bugün ateşten çıkana iâne veriyor. Beş on müstesnâyı bir tarafa bırakalım... Kimsenin kimseye yardım edecek hâli kalmadı. Bu kâfi değildir. Şeklen, vaz'iyeten ateşe mahkûm olan diğer mahallelerimizi kurtarmayı düşünelim. Bu görünür kazaya karşı Bî-kayd olmayalım. Bed-bîn olmaktan, biraz derin düşünmekten ürkmeyelim.

Şimdiye kadar geçirdiğimiz tecrübe kıyâslarına nazaran mütebâkî İstanbul'un saat-i menhûsesi gelince parça parça yanarak kül olmaya mahkûmiyetine böyle tevekkül ile rızâ mı göstereceğiz? Bu gün Karagümrük'ün başına gelenin yarın Cibâli tarafında bedâhet-i zuhûru bizi niçin endişeye düşürmüyor? Bir kabak kızartmasıyla seksen mahallenin birden parlayarak remâde-i tahavvülü hâdisesine o kadar alıştık ki buna bir de gün doğuşu rüzgârı ilâve edilince hâsıl olan ma'zeret-i harîka karşı artık bir diyeceğimiz kalmıyor. Her belâyı mukadder biliyor, susuyor, bir çare taharrîsiyle kendimizi vazife-dâr görmüyoruz. Tevekkülün bu nevi'î bize hâs emrâz-ı ictimâyedendir.

Bir asırdan ziyâde bir zamandan beridir (hasta adam) tevsîf-i marîz-âne-siyle yâd olunuyorduk. Biz bunu şakadan bir söz sandık. Siyâsî mevti hiç aklımıza getirmedik. Derdimize derman aramak için bu bize müdhiş bir ihtârdı. Nihâyet işte şimdi ameliyat masasına uzattılar. Öyle azuvlarımızı budamaya sığanıyorlar ki kesip biçtikten sonra bizim için hayat kabil olamayacağını artık anlıyoruz ama edilecek tedâvilerin müddetlerini geçirdik. Şimdi meşhûr bir darb-ı meselimizin acı hükmü içinde kıvranıyoruz:

"Elinden vefâ zehirden şifâ..."

* * *

Şu anda korkunç bir suâl zihnimi tırmalıyor. Şimdiki yangınlar, kulübe, ev, kâşâne, saray demiyor silip süpürüyor. Şehrimizin bu âna kadar ateşten masûn kalan ahşâp aksâmı yine geçen günkü gibi rüzgârlı bir havada kabak,

patlıcan, balık her ne ise kızartacak sakar bir elin şeâmetine fedâ mı edilecek? Bu öyle bir görünür kazâ, öyle bir hakikat ki tasavvuru insana ra'şe getiriyor. Bir ateş, bir fırtına, menkûl, gayr-i menkûl bütün emvâliniz bir kaç saatte bir varmış bir yokmuş felâketine uğruyor.

Etrâftan, birkaç vah vah ezhârı... Belediyeden bilmem kaç yüz okka ekmek tevzîî, gazetelerde otuz altı puntoluk bir (harîk-i hâil) terkîb-i mâtemisi altında, evvelâ, Cenâb-ı Hakk tekerrüründen masûn buyursun duâyı bî-müstecâbı, sonra nasıl tutuştu, kaç hâne yandı... Birbirini mütenâkız tafsîlât-ı elîme ve her harîkte huzûrları mu'tâd olan zevât-ı resmîyenin ta'dâd-ı esâmisi... Ve daha okuya okuya içimizde ezberlemedik kimse kalmayan bu yolda teâmülî satırlar... Rüzgârın şiddet-i vezânından, sokakların dar, hânelerin ahşâp, köhne ve mülâsık olmasından, suyun fıkdânından şikâyetler...

Bunlar o kadar ayniyetle tekerrür ve cereyân eden şeyler ve âdeta bir nev'î merâsim ki bu gün vuku' bulan büyük bir harîkin yerine gazete kolleksiyonunu açarak iki sene evvelki bir yangının tafsilâtını okusanız, yine aynı ma'lûmata ermiş olursunuz.

Cüz'i fâsılalar ile halkımızın başından esen bu müdhiş âfetin şiddetini tehvîn için kalb-el-vuku' bazı tedbîrler düşünülemez mi? Şu yukarıda saydığım an'aneler dâhilinde yangının vuku'na o kadar alışmışız ki bunu âdeta dolu, kar, yağmur, yıldırım, zelzele gibi ahvâl-i tabîiyeden sanıyoruz. Ateş bir kere söndükten sonra bir daha parlaması ihtimâlini aklımıza getirmeyecek bir nîk--bînliğe dalıp gidiyoruz.

Her sene hemen ayniyetle tekerrür eden bu müdhiş âfete karşı yine aynı tarzda hareketten başka yapılacak bir şey yok mudur? Her tarafı ateşler sardıktan sonra alevlerin önünde ellerimizi oğuşturmaktan ne çıkar? Bundan hiçbir tarafa, hiçbir idâreye bir şemme-i mes'ûliyet teveccüh etmez mi? Bu mes'ûliyetin birkaç, nokta-i teveccühü bulunduğunu itirâf etmeliyiz. Yana yana tamamıyla bitemeyen İstanbul'umuzda henüz ahşâp ve köhne hâneleri mülâsık, sokakları dar, binâen-aleyh ateşe mahkûm mahalleler vardır. Bunların ortadan kalkması için ocakta tavayı devirecek uğursuz bir elin himmetiyle akur bir havânın muâvenetini mi bekliyoruz?

Her yangında mâl yanıyor, cân yanıyor. Bu müşkül meseleyi hal için yalnız ateşi hüküm ta'yin edip durmamalıyız.

* * *

Kadîmden beri şehrimizde târihin kaydettiği büyük yangınların tedkikine girişirsek meşrûtiyetimizden evvel senede bir kaç def'a Hoca Paşa, Beyoğlu harîkleri vuku' bulmadığını görürüz. Meşrûtiyetle beraber bu yangın âfeti üzerimize bu kadar sık ve şiddetle neden musallat oldu? Kaç asırdan beridir hânelerimizin tarz-ı inşâsı, sokaklarımızın darlığı, iklim icâbı, esen rüzgârların şiddet ve cihet vezânı hep o değil mi? Hakan-ı Mağfûr'un otuz iki senelik müddet-i saltanatında vuku'a gelen yangınların hepsini toplasak bir Fatih harîki etmez sanırım. Bu garâbet-i meş'ûmeyi niçin câlib-i nazar bulmuyoruz? Ekserî umûrumuzda olduğu gibi bunda da bir hikmet-i mânevîye görmekle iktifâ' etmeyelim. Keyfiyetin künhünü tedkîke uğraşalım.

Meşrûtiyetten sonraki yangınların kesrek-i vuku' ve sür'at-i intişârları esbâbının îzâhıyla âcilen imkân-ı etfâlleri hakkında düşünülebilecek tedâbîrden ikinci makalemde bahsedeceğim.

Heybeliada: Hüseyin Rahmi

(GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız", 9 Temmuz 1919, Nr.8053, s.2, süt.1-2

YANGINLAR VE KAYITSIZLIKLARIMIZ

Şu ser-nâme altında bu ikinci makalemdir. Birincide meşrûtiyetle beraber niçin yangınların kesretle vuku'u ve dehşetle tevessü'ü şeâmetine uğradığımızı izâha söz vermiştim:

Adeden eski yangınlar ile şimdikilerin arasındaki nisbet nedir? Bendenize kalırsa büyük bir fark olmamalı... Eskiden yangınlar bir kaç hâne ihtirâkıyla aliyy-ül-ekser çabuk söndürülüyordu. Şimdikilerin en küçüğü kırk elli binâyı yalayıp süpürmedikçe bastırılamıyor. İşte fark burada. Evvelden elli hâne, muhtelif mahallât ve zamanlarda müteaddid yangınların tekerrür ve vuku'uyla mahv olurken şimdi bir harîkle memleketin sahne-i mevcudiyetinden siliniveriyor. Eğer Sultan Hamid devrinde yangınlar bu şimdiki nisbet ve dehşetiyle tevâlî etmiş olsaydı İstanbul şehr-i nâmına istihkakı kalmayan geniş bir virâne olurdu.

Mesele tutuşan mahâllerin eskisi gibi çabuk bastırılamamasıyla değişiyor. Meşrûtiyet Devri'nde memleketi yarı yarıya harâp eden yangın âfetinin sebep ve illetini burada aramalı. Bu keyfiyet Hükümet-i İttihâdiye'yi biraz şaşırtmıştı. Bundan kendi idârelerine bir teseyyüb ve şeâmet isnâd ettirmemek için kesretle, dehşetle vuku' bulan yangınları halktan mümkün mertebe gizlemek yolunu tuttular. Sekiz on hânelik harîkler hiç kale alınmaz, ziyâ' sekseni yüzü geçince sansürbunun gazeteler ile ancak sekizinin, onunun i'lânına müsâade ederdi. Bekçilerin gece sokaklarda yangın bağırmaları meşrûtî bir yenilik ola-

rak men' edildi. Harîkler vaktinde duyulmaz, bazen vuku'larından çok sonra haber alınırdı.

Evvelden bekçi, yanan mahallenin ismini o gür na'resiyle etrâfa i'lân edince o semtte akraba ve ehibbâ'sı bulunanlar hemen dakikasında potinleri çekerek imdâda koşarlardı.

Sokaklarda bekçilerin yangın bağırmalarında medeniyete şeyn girecek bir sefâlet varsa bunun yerine diğer bir i'lân usûlü temin edildikten sonra eskisi men' olunur. Merkezlere telefonlarla vuku' bulacak yangın ihbârâtından derin uykuda bulunan mahalle halkının ne haberi olur? İstanbul'un Türklükle bünyânından ya'nî asırlardan beri mu'tâd olan bir usûlün devamındaki hükümeti nazar-i dikkate almayı bilmez isek böyle oluruz.

Yine tekrar ediyorum: Eski usûller, yerlerine daha müfîd yenileri ikame edilmek şartıyla kaldırılabilir. Yerini boş bırakmak üzere ve daha fenâ'sı bir takım müessif ahvâle mahâll verecek surette kadîmi ilga'da mazarrat, belki de felaket vardır.

Evvelden hazîn hazîn memleketin afâkında harîk topları inler iken sokak köpekleri bekçilere pîş-darlık vezîfesini îfâ ile derhâl i'lâna iştirâk ederlerdi. Onların itfâiye borularının (repartisyon) âhengine dâhil, ne kadar yanık ve mâtemî bir ulumaları vardı. Daha sonra bekçilerin senelerden beri mahalle isimlerini selâsetle ifâdeye yatmayan gubât lisânlarıyla (yangın var) ları bu orkestraya dem tutardı. Bu makaller arasında kızıllık belirirdi. Memleketimizde yangının da bir şiiriyeti vardı.

Sokaklardan alev rengi gömlekleri, ellerinde gargıları geçen köşkülere uğurlar ola diyenler yangının semtini öğrenirler. Bir anda bütün İstanbul ateşten haberdâr olurdu.

Her mahallenin tulumbası kalkar, önde fenercisi, yanda hortumcusu, arkada beygir üstünde eli kırbaçlı reîsi, başlarına mendiller dolalı, hafîf don gömlek, göğüs göbek meydânda bir alay baldırı çıplak, şâllak, mâllak pür-neşe ve heves: Yaman (kaçar kadırgalı) nârayla sokakları çınlatarak yangın yerine uçarlar. Sandık sandığa yetiştikçe birbirine çatarlar, ah evet maa-l-esef bazen kafa göz yararlardı. Hiç şüphe yok bu mahalle bek(ci)lerinin bir inzîbât ve intizâma, büyük bir (disiplin)e ihtiyâçları der-kârdı.

Fakat o külhânîlik ve haşarılıklarıyla beraber ne kadar iş gördükleri bugün anlaşılıyor. Eski yangınların sür'at-i itfâ'sı emrinde her semtten, bâ-husûs yakın civârdan hemen akın eden bu sandıkların büyük yararlıkları görüldüğüne kanî'im... Bu mahalle tulumbacıları ta'lîm görseler ve sandıkları son sistemlere nazaran ıslâh edilseydi İstanbul'un bağrı böyle kavruk kalmazdı.

Meşrûtiyetin ilk âfeti olan çırçır harîkinden sonra Zicni Paşa'nın verdiği raporda İtfâiye nevâkısınca ikmâli için dört yüz bin liralık sarfîyâta lüzûm göstermiş olduğunu gazetelerde okuduk. Bu raporda biz de her nâfi' ve mübrim husûsât hakkında gösterilen lâ-kaydi ile karşılandı. Bu güne kadar birbirini vely eden maddî ve ma'nevî yangın hasârâtının başımıza çökerttiği felâketler şimdi dört yüz bin lira ile kabil-i izâle midir? Vaktiyle bu para îcâbî ve cehle sarf edi-

lerek mahalle tulumbacılığı teşkilâtına da ehemmiyet verileydi memleket bu yangın sefâletlerinin onda birine uğramazdı. Mademki şehrimizin birçok asmâmı hâlâ yangın memleketidir, ona göre tavır almamız lâzımdı. Dört yüz bin lira hâince ihmâl edildikten sonra bid'at nâmına eski tulumbacılığın da canına rahmet okudular.

Artık olan oldu diyelim. Lâkin ateşler hâlâ devam ediyor. Şehrin son mahallelerini de zuhûru muhakkak görünen harîklerin felâket imhâlarına ma'rûz bırakacak mıyız? Yangınlarda bizim bâtî icraâtımızı beklemek insâfı yok. Felâketin zuhûruna sert bir rüzgâr ile bir kıvılcım kifâyet ediyor. Yarın şiddetli bir rüzgâr esmeyeceğini bize kim te'mîn edebilir? Bize muîn değil muzırr olmakta devam eden tâli'imizin bu günlerde o kıvılcımı sıçratmakta pek fa'âl davrandığını da görüyoruz. Dar sokaklarımızın tanzîm ve tesviyesini yangın ünvânlı müdhiş mühendisin eline mi bırakacağız?

Hâneleri sık ve ahşâp bu dar sokaklı mahallelerin hemen vehleten tevsî' ve tanzîmi kâbil değildir. Fakat şimdilik bir kaç yüz hânede bir aralarını açarak bunları sâlim nâhiyelere bölsek kâbil olamaz mı? Bu da bir külfet ve masraf ise de bir kaç bin hânenin birden def'aten ziyâ-yi felâketine nisbeten gerek ashâb-ı emlâkin ve gerek belediyeler için kârlı bir ameliyedir. Harîk esnâsında kancalar, bombalar ile yapılacak bir tedbirin, âdî zamanda sükûnet ve daha fennî hesâbâtla icrâsından ibârettir. Bu güne kadar olduğu gibi bu nevî' mahalleleri ateşe mahkûm bırakmadansa her ne sûretle olursa olsun tahlîslerini düşünmek bizim için bir vazife-i insaniye ve belediyedir.

* * *

Bizde garîb bir fikir ile ünsiyetten mutahassıl tuhaf bir zihniyet vardır: "Filân semti yangın temizledi. Açtı." deriz. Yâhûd pek sıklık mahallelerimiz hakkında: "Burası tesviye görmek için bir yangın ister." temennisinde bulunuruz. Halkımızda bu fikir o derece kökleşmiştir ki söndürülmesi kâbil olamayarak şiddetle tevessü' eden yangınlarda:

– Bu sıklık semtleri açmak için hükümet itfâ-yi harîka kasten ehemmiyet vermedi. - Yâhûd - mahsûs tutuşturuldu.

İthâmı ağızlarda dolaşır.

* * *

Her cihetten bize rû-yi nekbetini gösteren tâli'mizin bu günlerde yalnız bir taraftan gülümsediğini inkâr edemeyiz. O da şu aralık kıymet-dâr vücûduna bahâ takdîrinden âciz olduğumuz Cemil Paşa gibi bir şehr-eminine mâlikiyetimizdir.

Eğer İttihâd Hükümeti müşârün-ileyhin hayr-hâhâne kadar vâkıfâne ve muvaffakıyet-kârâne mesâîsinden bizi senelerle mahrûm bırakmamış olaydı pek mudill gördüğümüz bu günkü beledî mesâilden bir çoğunun imkân-ı hâl ü faslı dâhilinde bulunacaktık. Bugün bütün memleket fi'l ve temennîce kendilerine muâvin ve müşârik, bulunmak icâb eder. Bizim gibi ekseriyeti âtıl, söz

anlamaz ve menâfî-i ciddiyesini gayr-i müdrik kimselerin arasında hayr-hâh fa'âl, kâr-şinâs bir şehr-emininin vazifesi ne kadar güçleşeceğini olsun bilmeliyiz. Ve bize fenâlık edenlerin kesreti içinde, iyilikte bulunabileceklerin kıymetlerini takdîr-i insaniyet-kârlığını öğrenmeliyiz.

* * *

Uğradığımız teseyyübe bir misâl arz edeceğim: Çocuk iken çarşıya gittiğim vakit yağlıkçılar dört yol ağzı meydancığının ortasında, bir demir şebîke içinde iki sıraya dizilmiş su dolu yirmi otuz kadar kova görür ve sorardım:

– Bunlar nedir?

– Oğlum çarşının bir tarafında yangın zuhûr ederse bu suları koşturup hemen ateşi söndürürler.

cevabını alırdım. Orada yalnız su dolu kovalar değil iki tulumba sandığı da vardı. Bu gibi tedâbîr de ahlâken eslâf an'anesine ne derece riâyet ettiğini anlamak merakıyla geçenlerde bil-hâssa o mevki'ye gittim. Ne görsem beğenir siniz?... Leb-â-leb su dolu otuz kova mı? Hayır efendim... Hayır... Boş bir tek kova göreydim, an'ane-perverliğimizi tebcîlen sevinecektim. Orası mezbele hâlini almış yalnız parmaklığın üstünde bir sıraya iki tulumba sandığı mevcud... Bohçacı kadınlar bunların üstünü mallarını teşhir-kâh yapmışlar... Aynı mevki'de kubbeye doğru hortum kangalları, borular, kancalar asılı... Bunların üzerinden yarım asırlık nâimiyetin örümcekleri sarkıyor. Me'yûsen etrafıma ba-

kındım. Onları aşıran hâîn elleri merak eden benimkilerden başka göz olmadığını anladım. Yeni hayrât te'sîsi şöyle dursun eskilerini berbâd ettik.

Heybeliada: Hüseyin Rahmi

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

Azîz James, uzun bir sükûttan sonra size tekrar İstanbul'dan yazıyorum. Aşağı yukarı sekiz yıl oluyor ki size buradan son mektubumu göndermiştim. Bu müddet içinde epeyce yerler dolaştım; bezgin ve küskün kalbimi hastalıklı, huysuz bir çocuk gibi oradan buraya buradan oraya gezdirdim. Fransa, İsviçre, İtalya en çok tevakkuf ettiğim yerler oldu. Oralara dâir size hiçbir şey yazmadım. Çünkü Fransa'yı İngiltere'nin bir mahallesi eyledim; İsviçre'yi bahse değer bir yer bulmadım. İtalya'ya gelince, onu siz benden iyi tanıyorsunuz, bu ezelî diyârı bir cümlede tavsîf eden siz değil miydiniz: İtalya bin yüz kilo metre uzunluğunda bir âsâr-ı bedîa gâlerisidir. Orada gezindiğim müddetçe dâima bu cümlenizi hâtırladım ve size sahîfelerce yazı yazsam bundan daha iyisini bumayacağımı düşündüm. Esâsen İtalya'dan bahsedebilmek için büsbütün başka bir rûha, büsbütün başka bir zihniyete mâlik olmak lâzımdır. Bende ise artık ne gönül gençliği, ne zihin parlaklığı kaldı. Tamamıyla sinirli, meraklı, huysuz bir ihtiyar kız oldum. Seneler çabuk geçiyor. İnsanlar gibi, dünya, eşya ve şehirler de kocuyor.

Yalnız bu sır ile dolmuş rûhuma cihânda İstanbul'dan daha uygun bir me'vâ bulamadım. Bu şehrin kafasında bütün eskimiş, yıpranmış, solmuş, çürümüş, küflenmiş şeylerin rûhundan sızan bir zehir var: Onu bu sekiz sene içinde yüz yıl daha ihtiyarlamış buldum. Yıkılmayan, yanmayan yeri kalmamış, havâsında mütemâdî, acı bir kül ve duman kokusu dalgalanıyor ve bu koku beni her zamandan ziyâde sarhoş ediyor. Sabahtan akşama kadar haşaş iç-

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

miş bir adam hâlindeyim. Bundan sekiz sene evvelki ikâmetimde de bu hâle benzer bir tatlı sıtmaya düşmüştüm, fakat şimdi ne desem bir sayıklama, ne görsem rüyâdır; İstanbul'un ma'nâsını sizin İtalya için yaptığınız gibi bir cümlede anlatmak istesem diyeceğim ki bu şehir bir esrârkeşin hayâlâtında görebileceği şeylerden biridir. Bunun için onunla bir canlı mahlûk gibi konuşulabilir. Ben de geldiğim günden beri öyle yapıyorum, diyorum ki:

"Bizans, Bizans, koca şehir, koca ülke, başından neler geçti? Neler gördün? Neler biliyorsun? Bana söyle! Sen kürenin dâimâ inleyen bir yarasısın! En hâileli, en hummalı, en acıklı şeyler senden nebeân ediyor; en şiddetli ihtirâslar, en şiddetli kıvranmalar içinde bin def'a ölüp bin def'a dirilmişe benziyorsun, hayâtın sırrını sen, ölümün sırrını sen biliyorsun!

Bazı bir yıl içinde bir asırlık hâdisâtı yükleniyorsun, bazı bir asırda yalnız bir yıl yaşıyorsun. Bütün bizim mantıklarımızın, muhâkemelerimizin, kanûnlarımızın hâricinde bir mevcudiyetin var. Denilebilir ki zamanın ve mekânın mâverâsındasın! Söyle! Şimdi tarihinin hangi devrinde; hangi karnındasın? Peygamberlerin bahsettiği kargaşalık "Bâbil" sen misin? Âdemi ağır taşlar altında hissetmek isteyen firâvunların makarr-ı saltanatı sen misin? Şimâlin kurd postuna bürünmüş barbarlarıyla Asya'nın yağ kokulu, bitli dilencileriyle dolup taşan Roma sen misin? Müşfik ve tatlı Îsâ'nın yüz kere tel'în ettiği şûrişli şehir sen misin? Yoksa sadece ehl-i salîb ordularının üç gün çiğneyerek çıktığı kaygısız Bizans mısın?"

Bugünkü İstanbul bunların hepsidir. Onda hemen Babil'in baş döndürücü kargaşalığı, hem Mısır'ın Âdemle boğuşan haşîn ve yâbis hayâtını, hem Roma'nın endişe-bahş kaynayışları, hem Kudüs'ün saklı şûrişleri, hem Salîb ordularına geçen Bizans'ın boğuk ihtilâcları var.

Burada kaç türlü lisân konuşuluyor, burada kaç türlü ırk, kaç türlü millet oturuyor, bunun hesabını tutmak ihtimâl hâricindedir. Henüz bir istâtistikik merâklısı çıkıp da bunu kaydetmedi ise, ne yazık! Böyle bir istâtistik beşeriyet târihinin en tuhaf, en nâdir ve en câlib-i dikkat bir menkıbesine esâs olabilirdi.

Buradaki eski Türk dostlarım diyorlar ki memleketleri içinden çıkılmaz, sık ve nihâyetsiz bir ormana döndü. Öyle bir orman ki azgınî bir bereketle dal ve budakları birbirine karışmış ve her iklime mahsûs bin türlü acâib otlar ve ağaçlardan teşekkül etmiş. Şimâlin siyah ve bücür çamları, Hindin baobabları altında bunalıyor; Arabistan'ın hurmaları, orta Avrupa'nın kavaklarıyla sürtüşüyor; Çınarlar, ıhlamurlara karışıyor ve her dal üstünde sürülerle acâib kuşlar ötüyor.

Asıl, yerli nebâtât nerede? Nerede Şarkın bülbülleri? Bu feyz mahşeri içinde onları görmek ve işitmek hemen hemen mümkün değildir. Şarkıların gürültüden ve kargaşadan bîzâr rûhu sanki bir köşede sinmiş duruyor.

Lâkin, azîz James, zannetmeyiniz ki Türklerin bu sinişinde bir küskünlük var. Hayır. Bilemezsiniz, onlar ne kadar misâfir-perverdirler. Hemen her lisânda darb-ı mesel hâline girmiş bu hasletlerini onları ne zahmetlere ne fedakâr-

lıklara soktuğunu içlerinde yaşamamış bir kimse kâbil değil takdîr edemez. Onların şimdiki hâli, olsa olsa, fazla aydınlıktan gözleri kamaşmış ve fazla gürültüden başları dönmüş kimselerin hâline benzetilebilir. Vâkıâ, bu kadar gürültüye bir Amerikalı'nın beyni bile dayanamaz. Biz de kaldı ki huzur ve rahatına düşkün, "Carlail"in! "Silence and Secrecg" sırrına her milletten ziyâde mazhar olmuş ağır başlı Türkler bu kıyâmet ve bu mahşere tahammül edebilecek!

Azîz James, biz ancak canavar cinsinden mahlûkâtın veya devlerle, şeytanların yaşayabileceği bir medeniyet yaratmışız. İstanbul'un harâbeleri içinden ve bu baş döndürücü kargaşalık arasından benden evvel belki bin kişinin, bin Avrupalı'nın söylediği bu hakikati gittikçe daha iyi anlıyorum. İstanbul'un günde beş kere bağrı yanık müezzinlerin sesiyle inleyen asîl ve hakîm sükûtunu bir karayel gibi silip süpüren bu medeniyet nümûnesinde tabîatın âfetlerine benzeyen bir şey var.

Zavallı İstanbul, artık eski sükûnunu bulamayacak mısın? Eğer öyle ise, eyvâh bana yıllarla, kederlerin ne kadar zamandır bir top gibi oynadığı bu yorgun başı dünyanın hangi köşesinde dinlendireceğim.

Müstensîhi Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 8 Kasım 1919, Nr.8168, s.2, süt.3-4

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

Azîz James, bu sefer İstanbul bana kendini vermiyor. Onu zorla anlamaya, onu zorla tekrar tanımaya uğraşıyorum. Gurûbun son demlerindeki renkli bulutlardan yapılmış muhayyel bir beldeye benzeyen bu şehir gözüm önünde hergün bir başka şekle giriyor, o kadar seyyâl ki bir tarafından tutmak kâbil değil. Sıtmalı hayal memleketi... Onun sırrına vâsıl olmak için ne Beyoğlu'nda bir otelin penceresinden bakmak, ne sokaklarında dolaşmak, ne tulû'unu, ne gurûbunu, ne gecesini, ne gündüzünü seyretmek kâfidir. Hangi ma'bede rehbersiz girilebilir? Ne "Atena" nın ne de "Vestal" in ma'bedi her yabancıya açıktır. Gireriz, sütûnlarını, kapısını, eşiğini, duvarlarını görürüz; fakat, ne anlarız? Hiç bir şey; zâhirî güzelliklerden başka hiç bir anlamadan, başımız ve kalbimiz boş çıkar, gider ve unuturuz. Onu anlamak için, onun sırrına, onu diline ermek ve gönlümüzü oradaki ilâha vermek lâzımdı. İstanbul da bu eski ma'bedler gibi bir şehirdir. Gönlümüzü ona göre yapmalıyız ve onun eşiğine ayak basmadan evvel onun sırrına ermeliyiz. Onun sırrı nedir? Geldiğim günden beri onu arıyorum, bunu bilmek istiyorum.

Bunu bana öğretecek, herkesle beraber kâh küme küme, kâh çift çift, kâh yalnız başına sokaklarda gezinen ve küçük ayakları herkesin bastığı kaldırımlara dokunan şu siyahlı, yüzü örtülü kadınlar mı? Yoksa karşıda İstanbul'un kuytu çarşılarında, bir baharat yığınının önünde bağdaş kurmuş, gözleri açık, bir garîb uykuya dalmış, kuzgunî çember sakallı sarıklılar mı? (Bilmem bu sarıklılar hâlâ yerlerinde oturuyorlar mı? Çünkü bana her şey değişmiş, o

tâcirler Eyûb mezarlıklarına çekilmiş ve o baharat yığınları rüzgârlarda savrulmuş gibi geliyor.) Her halde, ben rehberimi bulduğum gün yeni bir dîne ermiş olacağım: Zirâ, İstanbul'u sevmek bir dîndir.

Bir dînden başka bir dîne nasıl geçilir? Rûhun evvelâ uzun bir buhrân devresine girmesi, sonra inceden inceye temizlenmesi, elenmesi ve uzun uzadıya tasfiyesi lâzım. Zavallı rûhum bu kadar zahmete katlanabilecek mi? Bâ--husûs benim için, zavallı bir ihtiyar şimâlli için bu ne müşkül! Bizim rûhumuz kutublardan esen poyrazlarda dondu ve beynimizi insâfsız dar bir hendesenin hatları boğdu.

Size bundan sekiz yıl evvel bu şehre ve bu şehirde oturanlara dâir yazdığım küfürler hâtırıma geldikçe tüylerim ürperiyor. Demiştim ki Türkler bu şehirde asırlarca bir yabancı gibi yaşamışlar ve ona kendilerinden bir şey katmamışlar. Hâlbuki şimdi her yerde, şimdi teneffüs ettiğim havada bile Türklük âleminin azametli melâlinden, mağrûr kaygısızlığından ve sessiz sedâsız kuvvetinden başka bir şey hissetmiyorum. Şu tepelerdeki kubbeleri nasıl olmuş da görmemişim? Havaları yararak, bir küreden diğer küreye geçen bir devin kubûrundan dökülmüş mehîb okları andıran şu minareler nasıl olmuş da gözlerime batmamış?

Çünkü o zaman ben bir çok bâtıl hisler, fikirler ve akîdeler yükü altında idim. Milletleri değiştiren bu uzun harb senelerinde ben de değiştim. Her şey mâziden alâkasını kesiyor, bin dokuz yüz on dokuz senelik bir zaman, (mede-

niyetleri, san'atları, ilimleri ve mezhebleriyle bir efsâne oldu, önümüzdeki asrın eşiğinde herkes çırçıplak bir vahşîdir. Böyle bir ric'at insanların büyük ihtiyacı vardı. Bu asır içinde her şeyin sahtesini, her şeyin fenâsını yaptık. San'atlarımız eski san'atların kabataslak bir taklidi idi; ilimlerimiz beyinlerimizi doldurup boşaltmaktan, boşaltıp doldurmaktan başka bir şeye yaramadı, fennimiz va'd ettiklerinin hiçbirini yapmadı, bize yalnız her şeyi inkâr etmeyi öğretti; kurduğumuz cem'iyetlerin temelleri yoktu, her ev diğer evin karşısında bir düşman otağı gibiydi; bütün kanunlarımız, birbirimizin hakkını kolaylıkla nasıl yiyebiliriz, sırrına müsteniddi. Para hırsı hiçbir devirde, bu son asırlardaki kadar dehşet ve vahâmet kesb etmedi; gençler aşk çağında ticarethânelerin büyük defterleri üstünde sararıb soluyordu. Azîz James, lâzımdı, bu gülünç hâile bir kanlı neticeyle hitâma ersin.

Harb esnâsında, matbûâtın harbe dâir yazdığı şeyler beni güldürüyordu. Her millet, diğer millete harbin mesûlü sensin! diyordu ve harbi icâb ettiren sebepler aranıyordu. Lâkin benim için bütün bu olan şeyler mukadderdi, bu böyle olacaktı ve böyle oldu. Ortada onların ve bizim irâdemiz hâricinde bitmek isteyen bir medeniyetin irâdesi vardı. Kaç yıldır o, derin derin bir bir kân indifâ'ından evvelki sarsıntılar içinde idi, bir kân patladı. Bir kân niçin patladı diye sorulabilir mi?

Geçen gün Türk dostlarımdan birisi bana şöyle dedi: "Bu harbe girdiğimizden dolayı çok müteessifiz. Bizim için ne bir tarafa ne öbür tarafa temâyül göstermeyerek bir kenarda seyirci kalmak lâzımdı. Ben "Niçin?" dedim. Çün-

kü bu büyük devletler arasındaki iktisâdî menfaatlerin biri birine fazla sürtüşmesinden parlamış bir ateştir. Milletler para ve ekmek için boğuştular. Daha doğrusu bu, ticâret sahnesinde silâh ve topla yapılan bir nev'î kazanç rekâbetiydi.

Vâsi' arâzisini henüz işletmemiş, tok gözlü Türkün bunlar arasında işi neydi? Ne râkîbi vardı, ne de kendisi kimseye rakîb olabilirdi." Türk dostum işi böyle muhâkeme etmekte çok haklıydı.

Evet, bu bir ekmek ve para kavgasıydı. İnsanlık son iki asrın ithilâcları içinde doğurduğu bir ma'bûd için yedi başlı, abûs ve kahhâr bir ma'bûd için boğuştular. Türkler bu ma'bûdu tanımıyorlardı? Türkler bu son iki asrın hâricinde idiler; onun sıtmalarından bî-haberdiler. Hangi el onları bu iki asrı atlatarak bu mahşerin içine sürükledi? Veyl onlara ki medeniyetin sefâsını sürmeden yalnız cefâsını çektiler ve Wagner'in memleketinde top seslerinden başka bir şey işitmediler. Bizimle beraber aynı hayatı sürmediler, bizim hatalarımıza, bizim günahlarımıza, bizim hırslarımıza, bizim zevklerimize, bizim arzu ve tama'larımıza iştirâk etmediler; fakat, bizimle beraber cezaya çarpıldılar ve medeniyete cehennem kapısından girdiler.

Azîz James, harb şeytanı herkesten ziyâde Türkleri çarptı. Ne etraflarında o kadar gayz ve nefret uyandıran Almanlar, ne çıbanın başı telâkki edilen Avusturyalılar, ne haşîn Balkanlılar, Türkler kadar çiğnenmediler, Türkler kadar ezilmediler. Hudâ bilir, onların yüzüne bakamıyorum, neden bilmem, bilir-

misiniz ki siyasî ceryânlardan pek o kadar haberdar değilim. Fakat bana öyle geliyor ki bu millet bizim ihtirâslarımız, bizim nifâk ve şikakımız yoluna kurban oldu.

Müstensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 12 Kasım 1919, Nr.8172, s.2, süt.3-4

HAKİKÎ BİR MİLLİYETÇİ

– Evlâd, milliyet-perverim, diyorsun; milliyet-perver... Fakat, hangi milliyeti perverde ediyorsun? Bu bir hâlet-i rûh ki, son zamanlarda çok "moda" oldu ve zannederim, bu da her "moda" gibi ilk def'a Paris'ten çıktı, dünyaya yayıldı. Frenkçe'den tercüme edilmiş bir kitapta okumuştum, bundan yüz, yüzyirmi sene evvel milliyet-perverlik âdet değilmiş. Bu da her şey gibi, hürriyet, adâlet ilâh... fikirleri gibi büyük Fransız İhtilâli'nden doğmuş bir şeymiş. Bu Fransız İhtilâli'ninde doğurmadığı şey yok!... Dünya yüzünde, fikir, his ve mefkûre nâmına ne varsa hepsinin anası o çıkıyor. Harb esna(sın)da gördüm, işittim; bu bereketli karın milletlerin bağrından ne koptuysa hepsine: "Bu benimdir, bu benimdir, bu benimdir!" dedi. Milletlere kendi kendilerini idâre etmek hakkı, cihân-gîrliğin, fütûhâtçılığın imhâsı fikri, akvâm cem'iyeti tasavvuru, Wilson'un ondört şartı, Wilson, bilir miyim? daha neler, hep büyük Fransız İhtilâli'nden çıkma şeylermiş. Ondan evvel hiç bir şey yok muydu, evlâd?

Safvet ve hayreti taklîd eden, iki ma'nâlı tuhaf bir tebessümle yüzüme baktı ve cevabımı beklemeksizin sözüne devam etti:

– Binâen-aleyh, milliyet-perverlik de neden o Frenkçe'den mütercem kitabın dediği gibi büyük Fransız İhtilâli'nden doğmuş bir şey olmasın; eski bir hikâyedir. Naklederler. Herifin biri, bilmem nereden çıkmış. Lâgar bir at üstünde Aydın vilâyetine gelmiş; İzmir'den itibâren tâ Bursa vilâyeti hududlarına kadar dolaşmış ve her adımında nereye gitti ise dâimâ Karaosmanoğulları'na

âid arâzi, emlâk ve eşyâ ile muhât kalmış. Her ne vakit: "Burası kimindir, bu kimindir." diye sorduysa; dâimâ: "Karaosmanoğulları'nındır." cevabını almış. Bunun üzerine atından inmiş; hayvana, arkasından bir tekme vurmuş: "Var, git, sen de Karaosmanoğulları'nın ol!" demiş. Çünkü atı için meydan kalmamış. Biz de milliyet-perverliğe böyle diyebiliriz.

Bir hareketim üzerine:

– Telâş etme evlâd, telâş etmiş... Ona da var git sen de büyük Fransız İhtilâli'nin ol, deriz ve milliyet-perverlikten kurtulub "millî" oluruz, anladın mı evlâd, millî oluruz. Benim aklıma bu daha uygun geliyor.

Çenber sakalını okşadı ve yüzüme dikkâtli dikkâtli baktı:

– Bıyıklarını dudaklarının üstüne yapıştırılmış bir diş fırçası hâline sokmuşsun! İkide bir sol gözüne bir yuvarlak cam sıkıştırıyorsun; hemen ilk fırsatta fesini başından çıkarıp yanına koyuyorsun ve benimle konuşurken ayak ayak üstüne atıp eldivenlerinle oyunyorsun. Bunların hepsi a'lâ... Fakat, demincek, benim yanıma "Bonjour! Bonjour" diyerek yaklaştın ve milliyet-perverim demek için Frenkçe bir kelime kullandın. "Bonjour" vâkıâ "Anne!" demek kadar Türkçeleşti; nasyonalist, sosyalist, anarşist, kelimelerine gelince; onlar bana herhâlde "ma'şerî" ve "cezrî" gibi sözlerden daha mülâyim geliyor. Evde kızım var, hiç Fransızca tahsîl etmediği halde yarı Türkçe yarı Fransızca konuşuyor. O da sizin gibi ikide bir milliyet-perver olduğunu söylüyor. Fakat bu,

bana Bank Osmanî'nin Osmanlılığı gibi bir şey geliyor. Keşke bu müessesenin kapısındaki levha Osmanî olacağına kasasındaki eshâm Osmanî olsaydı...

Bu telmîhi hoş bulup bulmadığımı anlamak için gözlerimin içine baktı; ben hiç gülmedim.

– Evlâd, her önüne rast gelene "milliyet-perverim, milliyet-perverim." diye bağırmazdan evvel benim gibi adamların sözlerine gülmeyi, özünü sevmeyi öğren! Şimdi benim yerime bu sözü bir Frenk söylemiş olsaydı, katılırdın. Sizin ta'bîriniz vechile yüzünden: "Ne kadar espritüel" derdin. Halbûki benim sohbetimden zerre kadar lezzet almazsın; almadığını görüyorum. Gittikçe sıkılıyorsun! Milliyet-perversen beni sevsene, beni anlasana; ben, işte o senin perverde ettiğin milletim; ben, işte o senin sevmeye çalıştığın milletim, onun en hâlis bir nümûnesiyim. Hayır, ben hoşuna gitmiyorum, çünkü otururken bir ayağımı altıma alıyorum, öbürünü boşlukta sallıyorum, elim dâimâ fesimde konuşuyorum, onu, kâh enseme doğru itiyorum, kâh kaşlarımın üstüne doğru indiriyorum. İkide bir, cebimde kat kat olmuş renkli ve kocaman bir mendil çıkarıyorum, onunla hem alnımın terini, hem burnumu siliyorum. Sokakta yavaş yavaş iki tarafıma sallana sallana yürüyorum. Daha kim bilir benim farkına varmadığım ne kadar kusurlar. Meselâ çok lâübâlî ve çok babayânî tavırlarım da var. Biliyorum, fakat bu benim tavırlarımdır. Bu benim mensûb olduğum milletin tavırlarıdır. Mademki milliyet-perversin bu millî tavırlarımı kusur olsa bile muhâfaza et. Muhâfaza etmezsen bile hoş gör veyâhûd garib ve fenâ görme! Halbûki bilirim, sizi en çok sıkan şeyler alâturka bir ev, alâturka bir baba,

alâturka bir ana, alâturka bir karı, alâturka bir yataktır. Kızım, geçen gün, sofrada piliç kızartmasını ellerimle yedim diye az daha hiddetinden ağlayacaktı, nefretinden kusacaktı. Hem bu kız, ömründe bir Frenkle yüz yüze gelmedi ve Frenkçe'nin elifbâsını bile okumadı. Çünkü ben sizden evvel, meşrûtiyetten evvel, Fransız İhtilâl-i kebîrî tarihini okumazdan evvel, bilmeyerek milliyet-perverdim. Alâturka olmayan her şeyden çekinirim, tiksinirim; düşünerek bilerek değil; - Hattâ düşündükçe kendimi ma'nâsız ve garîb bulurum - fakat, bu his bende her mantığın, her ilmin fevkinde, benden daha kuvvetli bir şeydir. Bir gün - bundan on beş yıl evvel henüz büyük Fransız İhtilâli Tarihini okumamıştım - bizim eve, bir alım satım işi için bir Frenk gelmişti; kapıdan girerken şapkasını çıkardı ve etrafında koyacak yer aradı, şapkayı elinden alıp bir sandalyenin arkalığına iliştirmeye mecbur oldum. Hüdâ bilir, o gün herif kalkıp gidinceye kadar ne çektim, ben bilirim; ancak ellerimi sabunla yıkadıktan sonradır ki geniş bir nefes aldım ve bu hâle kendi kendime çok güldüm: bu, bir delilik! dedim: Bu bir delilikti, fakat an'anevî bir delilikti; çocukluğumda bize bir Lehli bohçacı kadın gelirdi, o gittikten sonra oturduğu sandalye ve bastığı yerler yaş bezlerle silinirdi. Delilik...

Biraz durdu:

– Tabîî delilik... Zaten milliyet-perverlik bir nev'î delilik değil de nedir? İşitiyordum ki bütün büyük garb âlimleri çoktan: "Benî Âdem a'zâ-yı yek-dîgeraned sırrına mazhar olmuşlar. Zaten milliyet-perverlik tahlîl ve muhâkemeye mütahamil bir his ve bir "prensip" değildir ki! Saçımızın rengini muhâkeme ve

tahîl edebilir miyiz? Siyah olmuş da sarı olmamış diyebilir miyiz? Milliyet-perverlik de rûhun rengidir. Fakat, evlâd, renk ile boyayı birbirinden ayıralım. Milliyet-perver olmadan evvel millî olmaya çalışalım.

Sustu.

Y. K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hakikî Bir Milliyetçi", 13 Kasım 1919, Nr.8173, s.2, süt.1-2

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

İstanbul'a döndüğümü haber alan Türk dostlarım, yavaş yavaş, beni ziyarete geliyorlar. Geçen mektubumda size yazmıştım: Neden bilmem, onlar önünde şimdi tuhaf bir hicâba düşüyorum. İnce, hisli ve şefkatli bir insan için muzaffer mevki'nde kalmak elim şey... Bu mağlûb şehirde, kendimi kaba, muhakkar ve mütecâviz buluyorum, her hareketimde bir sillenin huşûneti ve her sözümde bir küfrün gılzeti var gibi. Hakikatte de öyle değil mi? Hiç kımıldamasak, hiç söylemesek, hiç bakmasak mevcûdiyetimiz başlı başına yine bir mücessem hakaret sayılmaz mı? Rakîbini altına almış, son darbeyi vurmak için kayserin işaretini bekleyen bir Romalı "Gladyatör"den farkımız ne? Meğer târihlerde azametlerine hayran kaldığımız kahramanlarla, cihân-gîrler ne kaba saba adamlarmış! Ve zafer denilen şey ne kadar zarâfetsiz, alacalı, göze batıcı bir süsmüş! Size doğrusunu söyleyeyim, azîz James, galibler arasında bulunmadan tiksiniyorum. Kuvvet, yalnız uğraşırken, ter dökerken ve solurken yüksek, büyük ve necîb oluyor; yoksa rakîbini ayağının altına almış bir pehlivanın gülüşünden daha âdî, daha sevimsiz bir işmi'zâz tasavvur edemiyorum.

Bunun için Türk dostlarım bana geldikçe kendimi mümkün olduğu kadar küçültüyorum, huşû'a varan bir tevâzu' içinde ancak konuşabiliyorum; sesim boğazımda kayboluyor, gözlerim kayıyor, hareketlerimi şaşırıyorum, havadan bahsetmeye çalışıyorum; fakat nasıl oluyor bilmem mükâlemelerimiz dâimâ şu mehîb harbin cehennemine düşüveriyor. Dün, onlardan birine sordum:

" – Harb esnâsında, ne yaptınız? Neredeydiniz?"

"Burada idim, dedi - solgun benizli bir gençti, gözleri bir acâib sıtma içinde parıldıyordu. - Ne yaptığıma gelince, bunu size söyleyemem, güleceksiniz. Düşününüz ki bütün arkadaşlarım ve kardeşlerimden ikisi cephelerde döğüşürken ben burada kalmanın yolunu buldum; tembel tembel oturdum, tahayyül ettim, düşündüm ve okudum ve... Çok okudum. Sizin şâirleriniz en devamlı kırâatlarımdı. "Shakespeare" le "Jonson" üzerinde iki sene tevakkuf ettim. "Kayıp Cennet" in Tûrânî ve amâ şâiri beni tâ kalbimden yakaladı. Son senelerde birçok zaman "Byron", da okudum; ne muhteşem, ne azametli, ne büyük adam... Güneşte kızmış mermere benzeyen bir kalbi var. Son zamanın en yüksek şâiri "Wilde" ve İtalyalı "Danungiyo" onun yanında cüce ve yavan kalıyorlar. Vâkıa, "Wilde" ı da çok sevdim, zavallı ıztırâbın ve gamın ma'nâsını o kadar çok anladı! "Dubrofondis" in başındaki cümleyi ondan başka kim yazabilirdi? "Iztırâb; diyor, nihâyetsiz bir dakikadır." Iztırâb nihâyetsiz bir dakika... Bâ-husûs şimdi, bunun ma'nâsını ne kadar iyi anlıyorum. Fakat, "Wilde" ı artık hiç sevmiyorum, ne de "Byron" u, - Zaten Byron nasıl sevilir? - ne de amâ şâirinizi, ne "Jonson" ınızı ne beşeriyetin malı denilen "Shakespeare" inizi... Bütün yabancı edebiyattan aldığım heyecanlar, meğer, ne sahte heyecanlarmış. Şimdi tenhâ bir tarladan bir Türk köylüsünün çağırdığı şarkı, bütün bana kâfi geliyor. Ne sizin dilinizden, ne de komşunuz Fransızların dilinden artık bir şey anlamıyorum."

Muhâtabımın sesi derinleşti, Gözleri yerde, söylüyordu. Fakat, birden ba-

şını kaldırdı, gözlerimin içine, tâ içine baktı ve dedi ki;

Sansür

Genç adam bir humma ateşi içinde sayıklıyor, gibiydi. Pencereleri Haliç'e nazır bir odadayız. Akşam güneşinin önünde iki büyük câmi'in profili görünüyor. Bu câmi'lerden biri Türk üslûbunun şâhâne bir enmûzeci. Dünyanın hiç bir tarafında ihtişâm ve saltanat fikrini bu bina kadar belâgatle ifâde eden bir şey görmedim. Bu mutantan ma'bedi, karşımdaki bu cılız ve sıtmalı çocuğun dedeleri mi yaptı? Bir ırk nasıl tereddîye uğruyor? O sözüne devam etti:

"Evet, dedi. Bâzergânlık fenâ şey değil? Karnınızı doyuruyorsunuz ve âlimin cebine para giriyor. Âlîmleriniz bunun için yazıyor ve şâirleriniz bunun için tagannî ediyor. Fakat, niçin cesaretle apâşikâr ve riyâsız bâzergân değilsiniz? Niçin, sadece koltuğunuzun altında cüzdanlar ve kulağınızın arkasında kurşun kalemleriyle gelmediniz de toplarla, tüfeklerle geldiniz? ve seyâhat refîki olarak yanınıza neden zencirleri, yamyamları ve Yunanlıları aldınız?

Müstensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 16 Kasım 1919, Nr.8176, s.2, süt.1-2

LÂ'NET

Dünkü gazetelerin birinde bir İzmir mektubu intişâr etti. Okudunuz mu! Hayır, çünkü, okunacak daha mühim şeyler vardı. Bunların başında, intihâbat haberleri bî-t-tabi, hepsinden ziyâde merâkı câlibdi; Edirne'den kimler meb'ûs çıkmış? Yine ittihâdcılar; yine ittihâdcılar! Konya meb'ûs nâmzedleri kimlermiş? Hep adı sanı bellisiz kimseler... İstanbul'da Millî Kongre kimleri nâmzed gösterecek? İtilâfcıları mı, Allah saklasın! Sâru Han sancağından Galip Kemali Bey intihâb edilmiş, nereden nereye? Ben ne güne duruyorum? Sen ne güne duruyorsun? Fırsat yine mi elden gidiyor?

Görüyorsunuz ki ortada bundan heyecânlı mesele yok. Heyecânlı. Çünkü bu bir kavga, bu bir boğuşma. Bu eski Bizans'ın yegâne meşguliyetleri! Post ve ikbâl kavgası, ekmek ve para boğuşması. Eminim ki bu intihâbat meselesi her kafayı yalnız bu cihetten yakalıyor; ortada çalkalanan şahsî gayzlar, şahsî hırslar, hasedler, tama'lar. Kimse bir an için olsun düşünmez ki şu ortada buluşulamayan şey buluşmak zahmetine değmez bir şeydir. Bir hiçtir, bir ağır hiçtir. Bu ne bir mesned, ne bir servettir. Hattâ bu nâmûslu ve hamiyetli bir kalb için vazifelerin en müdhiş ve en hâile-engizdir. "Meb'ûs olamadım!" Olamadınsa ne mutlu... Meb'ûs dediğin adamlar, çatısı inhidâma yüz tutmuş, badanalı bir eski sarayda toplanacaklar ve orada koca bir imparatorluğun i'dâm hükmüne imza edecekler; bu sarayın pencereleri mağlûb bir denize nâzırdır. Bu pencerelerin her birinden bir düşman gemisinin topu görünüyor.

Dünkü gazetelerin birinde bir İzmir mektubu vardı. Okudunuz mu? - Hayır - Çünkü, gazetelerde okunacak daha mühim şeyler vardı. Meselâ manda meseleleri... Hangi devletin himâyesini, müzâheretini, murâkabesini veya maûnetini isteyeceğiz?

(Sansür)..... şimdiden kendisine efendi ve hâmî arıyor; afâkını kaplayan siyâsî zulmetin içinden ellerini sağa sola uzatıyor. Etrâfında çalacak en zengin ve en sağlam kapıyı arıyor. Çünkü çocuklarına ona göre lisân öğretecek, yarınki efendi ne tarzda köle ister, ona göre giyinecek, hazırlanacak, tavır takınacak. Kirli çıkınlarını ona göre bir münâsib yere yerleştirecek - ki ve bütün bu tasavvurlar, tahmînler, kararlar, niyetler içinde gözü yılmış Bizanslı kendinden geçmiştir. Çünkü tereddîye uğramanın yavaş yavaş fenâ-fi-l-zamân olmanın zevkini tadıyor. Tabîî ki zehiri şeker sanan bir esrarkeş gibidir.

Dünkü gazetelerin birinde bir İzmir mektubu vardı. Okudunuz mu? Hayır. Vebaya dâir havâdis beni daha ziyâde işgâl ediyor! Bu ne ber-bâd memleket efendim? Bir dakika rahat yüzü yok. Her tarafından sanki iskeletler sırıtıyor. Her dakika bin türlü ölüm korkusu içimi bir kara yılan gibi sarıyor. Hiç değilse evhâmdan biteceğim. Bir başkası muhakkak aynı gazetede bazı tuhaflıklara daldı hicvler okudu. İçin için: "Amma veriştirmiş ha!" diye sevindi ve yüzü bütün gün sırıtmalar içinde kaldı ve nihâyet eminim ki o İzmir mektubunu okuyan olmadı.

Bu mektub diyor ki:

(Sansür).... bu cinâyetler yüzünden bu gün, yerini, yurdunu, evini, barkını, işini, gücünü yüz üstü bırakarak işgâl hâricindeki yerlere sığınmış, yüzlerce binlerce, bî-çâreler var. Bunlardan kimi kocasını, kimi karısını, kimi babasını, kimi evlâdını arkasında bıraktığı memleketlerde kaybetti; şimdi, orada, burada aç, sefîl, meskensiz, çırçıplak, inim inim inliyorlar."

Bunlar tekrar yerlerine, evlerine avdet edemezler. Çünkü, onları orada bin türlü işkence ve bin türlü mehâlik bekliyor. Orada damsız kalmış evleri, düm düz olmuş tarlaları, kurumuş çeşmeleri sevdiklerinin çiğnenmiş mezarları var.

Bu mektub diyor ki: "Kış geldi, çattı. Bu âfet-zedeler örtü ister, yiyecek ister, giyecek ister, yakacak ister, barınacak yer ister..." İki yangın ortasında kalmış bu âvâreler soğuktan donsunlar mı? Târihte misâli görülmemiş böyle bir fâciaya hangi gönül râzı olur?

Bir tarafta açlık, bir tarafta ölüm ve bu iki âfet ortasında, kimsesiz, çaresiz, tir tir titreyen yüz bin kişi var. Bu yüz bin kişinin feryâdı nasıl oluyor da hiçbir kulağa erişemiyor? Nasıl oluyor da bu yüz bir kişi sapsarı çehreleri ve kadîd kolları - ile uykularımıza kadar girmiyor? Nasıl oluyor da "İzmir muhâcirleri" yalnız bu isim yalnız bu iki kelime - hatırımıza geldikçe yediğimiz lokmalar bağızımıza tıkanmıyor? Nasıl oluyor da onların âhı bizi boğmuyor?

Nerede o zenginlerimiz ki dünkü konakların çocukları duvar diplerinde artık kemikleri kemirirken, onların av köpekleri Tokatlıyan Lokantası'nın liste-

sinden yemek yerdi? Nerede o zenginlerimiz ki, bizim hemşirelerimiz, bizim analarımız uzun kış geceleri damı akan, camı kırık soğuk odalarda yorgansızlıktan donarken, onlar umûm-hânelerdeki Rum kadınlarının yataklarını banknotlarla döşerdi? Nerede o millî ticâret müesseseleri? Nerede o biraz evvel otomobilleri bir ejderha gibi üstümüze çamur püskürerek tâ yanımızdan geçen alacalı bulacalı, küstâh ve şişman adamlar? Hepsi de sırrakadem mi bastılar? Hayır, onlar hâlâ içimizde dolaşıyor, biraz sessiz, biraz korkak fakat hep içimizde dolaşıyor. Bunların gözleri gönülleri gibi kördür, vicdânları kulakları gibi sağırdır. Bir şey işitmiyorlar, bir şey görmüyorlar. Dün (millî tâcir) diler. Şimdi hangi milliyetten olduklarını bilemiyorlar. Kimi Avrupa bankalarının kapıları önünde geziniyor. Kimi, karşıda Beyoğlu denilen o müstekreh o âdî muhitte, kumarhânelerin koltuklarını dolduruyor, masalarını kaplıyor.

Şeytâni işmi'zâz içinde, on bin liraya, yirmi bin liraya kâğıd çekiyor. Kimi serâba aşk içinde pûyân oluyor; mûsikî ve bâde âlemlerinde kendinden geçiyor ve cem'iyetin kızdığı bir takım sefîl kadınların ayaklarına altından halhâllar takıyor.

İzmir mektubu diyor ki: "Bu bî-çârelerin imdâdına yetişilmez ve hâllerine bî-gâne davranılırsa, soğuktan, açlıktan, yersizlikten muhakkak ve muhakkak helâk olacaklar. Hem de pek elîm bir tarzda...

Lâ'net olsun, o kulaklara ki bu feryâdı işitmiyor! Lâ'net olsun o gözlere ki her tarafta tütmez olmuş ocakları görmüyor; ve bin kere lâ'net olsun o kalb-

lere ki, yalnız zevk ve neşveye yuvadır; yalnız hırs ve tama' ile çarptı ve şefkâtin, merhametin, vatan ve insâniyet duygusunun ne olduğunu bilmedi.

Y. K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Lâ'net", 17 Kasım 1919, Nr.8177, s.2, süt.2-3

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

İstanbul'da, İstanbul'dan binlerce fersah uzak yaşıyorum; öyleki, bazen nerede olduğumu unutuyorum. Hulyâ ve azamet şehri ma'nâsız, üslûbsuz, seciyesiz, karmakarışık beyn-el-milel bir diyâr hâlindedir. Hudûdları kaldırmak isteyenlere, şimdi, bitmez tükenmez bir gayzım var. Bu adamlar bütün dünyayı şu gördüğüm ve içinde bulunduğum sevimsiz kargaşalığa mı çevirmek istiyorlar? Azîz James, meğer milliciliği en âdî mefkûrelerden addetmede ne kadar haklı imişsiniz? Ben ki bir zamanlar, bunu beşeriyetin en ulvî emellerinden biri telâkki eylerdim. Fikirlerimizin değişmesi için çok düşünmek değil çok görmek ve çok işitmek lâzımmış...

İnsanlar bazı nebâtlar gibi yalnız yetiştikleri iklimlerde ve kendilerine uygun muhîtlerde hoş görünebiliyorlar; Paris sokaklarında büyük kavuklu, kuzgunî bir Hindli bir tiyatronun kulisinden fırlamış mecnûn bir aktöre ve halifeler beldesinde altın başlı, uzun bacaklı Şimâlli sarhoş bir "kalvun" a benziyor. Onun için İstanbul'un şimdiki manzarası bana büyük sirk meydanlarını hatırlatıyor. Tevekküllü Türkler Avrupa'ya seyâhate çıktıkları zaman kıyafetlerini ve ser-pûşlarını değiştirmek lüzûmunu hissetmiyorlar; çünkü kendilerine hâs bir akl-î selîmle o muhitlerde erkek iseler kırımzı fesleriyle, kadın iseler siyah örtüleriyle pek aykırı kalacaklarını seziyorlar. Onların rûhları, yabancıya karşı ürkek mahcûb ve hürmet-kârdır. Bize geldikleri zaman, bütün âdetlerimize uymaya ve an'anelerimizi incidecek hareketlerden mümkün olduğu kadar tevakkiye gayret ederler; ya'nî ne sûretle olursa olsun "şoking" olmaktan muhteriz-

dirler. Onların, kendi memleketlerinde bile bir yabancıyla temasa geldikleri zaman benliklerinden ve bazı millî tavırlarından pek çok şeyler fedâ ettiklerini gördüm. Meselâ, size muhakkak sizin lisânınızda hitâb etmeye çalışırlar ve kendi aralarındaki selâm ve musâfaha evzâ'ını hemen terk ederler.

Eskiden Türklerin yabancılar arasına girer girmez, böyle ânî değişişlerine, tavırdan tavıra, kıyâfetten kıyâfete girişlerini onlarda millî seciyenin za'fına atfederdim; şimdi, gittikçe anlıyorum ki bu, rûhun bir nev'î hayâsından, tab'ın bir nev'î gururundan ve terbiyenin bir nev'î inceliğinden neş'et ediyor. Türk kaba ve tuhaf görünmekten, karşısındakini incitmekten korkuyor ve ancak bunun için tavırdan tavıra, kıyâfetten kıyâfete giriyor.

Bundan yedi sene evvelki gelişimde bir gece bir Türk evinde misâfir kalmıştım. Benim için bütün bir göç yaptılar. Eşyalar çıkardılar, eşyalar getirdiler; odalarda her şeyin yerini değiştirdiler. Tek hiç bir şey benim gözüme batmasın ve her şey alâfrangaya uygun olsun diye...

Hâlbuki biz, azîz James, Şarklı'lara, hele Türklere hâs bu inceliklerden, bu diğer yeniliklerden ne kadar uzağız. Hiç bir yerde i'tiyâdlarımızın hiç birini terk etmeyiz; küre-i arz sanki evimizin avlusu gibidir; geniş "kare"li robdöşambrınızla gecelik takkelerimizle, ağzımızda kalın pipomuz bütün dünyayı dolaşırız. Bir cebimizde viski şişelerimiz, bir cebimizde "kepek" paketlerimiz vardır; gençlerimiz en ücra şark köylerinde memleketlerinin dans havalarını çağırarak gezinirler. Hiç hatırımıza gelmez ki belki pipolarımızdan münteşir kesif

duman etrafımızdakilerin başını döndürebilir. "Viski"lerimizin kokusu belki bazı mideye bulantı verir, belki şarkılarımız bazı kulakları tahriş eder.

Azîz James, bizi ve bizim gibi bütün Avrupalı'ları böyle kendilerinden başka milletlere karşı bu kadar mübâlâtsız, bu kadar hürmetsiz olmaya sevk eden sebepler nedir? Bu, kendimizi onlara nazaran, daha çok yüksek ve daha çok kuvvetli bir medeniyetin timsalleri hissedişimizden mi; yoksa çok seyâhate alışkın olduğumuzdan mı neş'et ediyor? Belki ikisi de... Fakat, her hâlde, bu, ahlâk ve tabâyi'mizin en nâ-hoş, en sevimsiz cihetlerindendir. Bilmem, Türklerde böyle mi görüyor, böyle mi düşünüyor? Belki, hayır; belki hiç böyle düşünmüyorlar. Avrupa'ya âid şeyler önünde onların ma'sum ve hayran bir tecessüsü var. Zîrâ, onlar bizim için ve biz onlar için henüz bir sırrız.

İstanbul bir tiyatro sahnesi hâline girdi, Türkler orada temâşâ-gerdir; inliyorlar mı? Sıkılıyorlar mı? Gülüyorlar mı? Ağlıyorlar mı? Hiç bir şey bilmiyorum. Simâları halledilmez bir muammâdır. Aramızda dolaşıyorlar, bize tebessüm ediyorlar, biz onlara tebessüm ediyoruz; içlerinde bizim dilimizi söyleyenler var. Fakat, bizim için ne düşünüyorlar, ne hissediyorlar? Bize dost mudurlar, bize düşman mıdırlar? Buna dâir henüz bir şey anlayamadım.

Lâkin, azîz James, şehrin sırrını anlıyorum; ne o bize ne biz ona ısınabiliyoruz. Sevgili belde, ben ki, sana gönlümü vermeye gelmiştim; sana varmak için attığım her adımda benden uzaklaşıyorsun; her gün biraz daha fazla serâb oluyorsun. Ebedî yağmurlar, ebedî buharlar diyârından gelmiş bir ihtiyar

kızım. İliklerime kadar ıslanmış, tâ kalbime kadar donmuşum: Fakat senin için varlığımın bir tarafında bir gizli ateş sakladım. İnsanları sevmek saâdetine eremedim, fakat, senin kubbelerine sevdâlıyım, seni yıkmaya gelenlerden değilim; maksadım, sevmek ve anlamaktır.

Sesim bu kubbeler arasında hiç bir akis yapmaksızın dağılıyor. Kendimi gittikçe yalnız ve yabancı buluyorum. Şehrin bana karşı küskün manzarası gittikçe artıyor. Zîrâ, büyük kavuklu cihân-gîrler orada yatıyor. Hepsinin sırtında birer sırmalı şal, hepsinin başında birer muhteşem efser var ve ebedî çehrelerinde ışık yanıyor. Bir gece, bir câmi'in yanından geçerken, bir pencerenin demir parmakları arasından ve bir tozlu cam ardından onların mum aydınlığında kımıldayan gölgelerini görmüştüm. Acaba bu gölgeler midir ki eski fâtihlerin şehri ile yeni fâtihlerin kızı arasına giriyor?

Müstensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 20 Kasım 1919, Nr.8180, s.2, süt.1-2

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

İstanbul'un, bu güzel, büyük ve sevgili şehrin eskiden beri, belki tâ müslüman evliyâları ve Türk fâtihleri zamanından beri iğrenç, vahîm ve devâsız bir hastalığı vardır; bu hastalık, onu için için kemiriyor ve simâsını, uyuz, sarılık, cüzzam veya frengi âlîllerinin bazı hastalara verdiği müstekreh ve fecî' manzaraya benzer bir hâl ile çirkinleştiriyor, sararıp solduruyor, çıbanlara, irinlere buluyor. Buraya ilk geldiğim zamanda, bu şehir, aynı hastalıkla ma'lûldü; fakat, damarlarındaki safî kan henüz buna mukâvemet edecek kadar kuvvetli idi, aldatıcı bir sıhhat altında derdini şöyle böyle saklayabiliyordu ve zâirlerine mütebessüm, gürbüz ve ıztırâbsız görünmeye çalışıyordu. Bu sefer gördüm ki, bu müdhiş hastalık çok ilerlemiş, zavallı İstanbul'un bütün mukâvemetini yıkmış, içinin bütün zehrini halkın şiddetle yüzüne vurmuş, ne tarafından baksanız, âlîl, sakat ve iğrenç görünüyor.

Azîz James, yalnız şehirlere ârız bu müdhiş marazın adını söylesem yine anyalamayacaksınız; vâkıâ burada veba var, tifüs var, bunlara benzer daha bir çok İstabullaşmış müzmin salgınlar var, fakat, İstanbul'un en büyük derdi "Levânten" liktir. "Levânten" lik; bu ne demek, bilir misiniz, azîz muhibbim? Belki bu kelimeyi ilk def'a işitmiyorsunuz, belki bunun lûgavî ma'nâsını benden iyi biliyorsunuz. Fakat, buradaki ma'nâsıyla "Levânten" lik, İstanbul'da "Levânten" lik, bunu kâbil değil anlayamazsınız. Meselâ, bilirsiniz ki İstanbul'un Beyoğlu denilen bir mahallesi vardır; burada iş ve siyâset için gelmiş bir takım yabancılarla, yerli Hıristiyanlardan karışık bir küme oturur; aynı ma-

hallede, bu kümenin haricinde nereden geldiği ve ne olduğu belirsiz Avrupa'-nın muhtelif lisânlarını konuşur, ceplerinde muhtelif pasaportlar taşır; diğer yabancılar gibi iş ve siyâset yapar bir kısım halk daha mevcûddur. Bu halk kim bilir, hangi tarihte kim bilir nereden çıkarak, Akdeniz kıyılarında bir müddet serseriyâne dolaştıktan sonra ve her yerde bin türlü işe baş vurduktan sonra kâh kazanarak, kâh kaybederek koltuklarının altında bir takım kirli çıkınlarla gelib İstanbul'a yerleşmiş bir nev'î mâcerâ-perest insanlardan müteşekkildir; bunların adına ise umûmiyetle "Levânten" - ya'nî Şarklı veya Şarklılaşmış - ünvânı verilir; melez ve menşe'i kaybolmuş bir cinsdir.

"Levânten" liğin bu kâfi bir ta'rîfi değil ki azîz James! Benim burada gördüğüm "Levânten" lik bundan daha fenâ bir şeydir. Kaç defa size onlardan bahsetmek istedim de, bir türlü muvaffak olamadım; nefretim o kadar taştı ki, her yazdığım acı bir feryât hâline girdi. Hani insan öfkeden kendini kaybettiği zaman nasıl karmakarışık, abuk sabuk şeyler haykırır, aynen öyle yaptım ve onları bir mektup hâlinde size göndermekten çekindim. Evvelâ bir şey anlayamayacaktınız, sonra benim delirdiğime hükmedecektiniz. Vâkıâ, bu sûretle size "Levânten" liği en beliğ bir tarzda izâh etmiş olacaktım. Beni okuduğunuz müddetçe gülerek diyecektiniz ki: "İhtiyar muhibem çıldırmış; meğer bu ne kadar delirtici bir mevzû'ymuş."

Evet, azîz James, bu insanın aklını başından alan bir acâib mevzû'dur ve ben, bir aydır geceli gündüzlü bu mevzû'un içinde yaşıyorum; mütemâdiyen "Levântenizm" havasını teneffüs ediyorum; öyleki, bazen kendi kendime

"Eyvah, ben de, âkıbetinde bir levânten oldum" diyorum. Zîrâ, onlar, şimdi şehrin her tarafına müstevlîddirler; vucûd zayıf düştükçe üreyen ve azan mikroplar gibi, onlar, ma'lûb ve mütehezzim İstanbul'un her tarafını kapladılar; her köşesinde yer ettiler; içlerine düşen ya onlara benziyor, ya mahvolup gidiyor. Türkler mahvolup gitti ve yeni gelmiş Garblı'ların hepsi onlara benzedi.

Bu melez, bu aslı belirsiz cemââtin ne büyük bir temsîl kuvveti var! Düşününüz ki, azîz James, hâlis bir İngiliz zâbiti Hİndistan'da veya Sudan'da on senede uğrayamadığı bir tereddîye burada on ay içinde uğruyor, rûhu tanınamaz ve lisânı anlaşılmaz bir hâle giriyor; yani rûhlarını kaybediyorlar ve lisânlarını unutuyorlar. Zîrâ, "Levânten" lerin rûhları ve lisânları yoktur. Bunlar birtakım gülünç ve kaba saba kalblerdir ki içlerinden sanki iğreti ve mihâniki bir şeyle müteharrik ve mütekellimdir.

Barbar akvâm-ı hayvanât ile insanlar arasında bir sınıf canlı mahlûklar telâkki eden kimseler "Levânten" leri tasnîfte büyük müşkülâta dûçâr olurlar. Zîrâ, bunlar ne hayvanlarla insanlar arasında, ne de hayvanât ile nebâtât arasında bir cinstir; nasıl olabilir ki nebâtâtın kendilerine mahsûs bir taavvuzu, bir usâresi, bir şekli ve bir iklimi, en basit hayvanların bile bir rûhu ve bir dili vardır; bunlar ise, öyle husûsiyetler ve öyle san'atlar ki, "Levânten" lerin semtine hiç uğramamıştır.

Bir "Levânten" hiç bir iklime tâbi' olmayan bir acâib nebâttır; her yerde kök salabilir, her mevsimde yaprak açar, fakat, gölgesi yoktur, hiç meyve ver-

mez ve hiç çiçek açmaz. Bu ta'rîften salonlarımızın köşelerini süsleyen geniş ve uzun yapraklı nebâtlar hatırınıza gelmesin. Zîrâ, bir "Levânten" her türlü zerâfetten ârîdir ve ne yeşil, ne kırmızı, ne beyaz hiç bir rengi yoktur.

Azîz James, bir zamanlar pek büyük bir merak ile tetebbû' ettiğiniz nebâtât ilminde henüz ismi bulunmamış ve cinsi ta'yîn edilememiş bazı toprak mahsûlatı yok mu? İşte, hiç bir ta'rîfe uymayan bu içtimâî nebâtta belki o fasîledendir. Fakat, acaba hangi tesâdüf, hangi esrarengiz sebepler bu şekilsiz,-renksiz ve isimsiz otların, İstanbul denilen bu kuvvetli toprakta ve şark denilen bu âsîl ve sâfî hava içinde bu kadar üremesini, bu kadar azgın ve salgın bir halde dal budak salmasını mûcib oldu.

Bunların tohumu Garb'dan esen rüzgârlar mıdır ki buraya serpti? Bizim güneşimizin hararetinden midir ki onlar bu derece feyz ve bereket buldu? Bilmiyorum, bildiğim bir şey varsa, o da bu meş'ûn ve zehirli feyz ve bereket içinde, bütün minarelerle kubbelerin, bütün beyaz sarayların ve mahzûn servilerin ve mütehakkim mağrur tepelerin gittikçe örtülüşü, gittikçe gözden kaybolusudur.

Bu müdhiş tehlikeye karşı Türkler ne yapıyorlar? Hiç bir şey, azîz James, kahramanlarla fâtihlerin mağrûr ve müteazzım çocukları böyle nebâtî düşmanlarda dövüşmeye hiç tenezzül ederler mi? Ne vakit ki bunlara onlardan bahsettim; isti'fâf ile dudak büktüler: "Adam siz de, şu tatlı su Frenkleri mi? dediler.

"Tatlı su Frenkleri! "bu Türklerin" Levânten"lere takdığı bir lâkabdır ki bence en müzeyyif sözlerden daha kuvvetlidir.

Müstehsihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 28 Kasım 1919, Nr.8188, s.2, süt.1-2

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

Azîz James, son mektunuzda "Ya Türk kadını?" diye soruyorsunuz. Türk kadını mı? Hakikaten hiç hatırıma gelmemişti; şarka, bâ-husûs, İstanbul'a gelen her Garblının ilk bahsettiği şey, unuttum ki, en ziyâde budur, sâde budur. Bundan yedi sene evvel size onlar hakkında kâfi ma'lûmât veremedimse, bu sefer korkarım ki, hiç veremeyeceğim; zîrâ, ortada Türk kadını kalmamış, azîz James, kim derse ki İstanbul'da hâlâ Türk kadınları var, inanmayınız. Şarkın güzel sırlarına artık elvedâ! O meczûb frenk şâiri artık buraya gelmesin; ne evlerin pencerelerinde kafes, ne kadınların yüzünde peçe kaldı; ipek mahfazaları içinden sıyrılıp fırlayan dünkü ürkek rûhlar çoktan bizim gibi et ve kemik bağlamışlar. Gözleri var ki hiç kırpılmadan size bakıyor, elleri var ki bir sportmen kadar kuvvetle ellerinizi sıkıyor; müteşebbis bir erkek tavrıyla köşe başlarında sizi durduruyorlar, bin türlü dünyevî işlerden bahsediyorlar. Bazıları harb esnâsında ticâret etmişler, bazıları bir çok memuriyetlere geçmişler; kimisi siyâsî mücâdelelerde sinirlerinin bütün muvâzenesini kaybetmiş; kimisi resmî bir müessesenin et müteahhidliğinde batıp çıkmış, eski tanıdıklarımdan bir hanım var ki birbirimize ilk tesâdüfümüzde, ne o beni, ne ben onu tanıyabildik, altı yedi sene içinde yirmi yıl ihtiyarlamış, yüzüne bir şaşkınlık gelmiş; neden sonra konuştuk:

"- Hâlimi görüyorsunuz â, dedi. Bu harb esnâsında başıma gelmeyenler kalmadı. Memleketi bir para kazanmak cinneti kapladı. Bi-t-tabi ben de bu cereyâna kapıldım; fakat, en fenâ tarafından, borsa oyunlarına daldım; az daha

evim barkım yıkılıyordu; güç belâ başımı kurtardım; lâkin şimdi de sabahtan akşama kadar kumar oynuyorum, bundan nefes almak kâbil olmuyor... Ah, mis, ne kadar değişmişim değil mi?"

Fi-l-hakika; değişen yalnız o değil, bütün hemcinsleri, ayrı ayrı tanınmayacak hâllere girmişler. Sokaklar, arkalarında bir "emprime" pardesü, koltuklarının altında iş adamlarına veya avukatlara mahsûs cüzdanlar taşıyan, çoğu gözlüklü, geniş ve sık adımlı hanımlardan geçilmiyor. Her taraflarından beceriklilik, müteşebbislik, cür'et ve cesâret akıyor. Posta-hâne bürolarında, vapur köşelerinde, mağazaların kasasında, husûsî iş müesseselerinde hep onlar var. Bu iş müsseselerinden birine sordum ki bu hanımlar vazîfelerinde ne dereceye kadar liyâkatlıdırlar. "Erkeklerden ziyâde!" dediler.

Görüyorsunuz ki Türk kadınları yalnız Avrupa kadınlarına yetişmekle kalmamışlar; erkekleri de geçmişler. Türk âlemînde bu bir tekâmül değil, bir inkilâb, bir ihtilâl azîz James, bu öyle bir atlayış ki hiç bir milletin târihinde misâli yok. Geçenlerde bir mecliste söylüyorlardı: Son zamanlarda Türk kadınları içinden, tâ Anadolu'da kahramanlar da çıkmış; bunlar silah omuzda, dağ başlarında vatanlarının tehlikeye ma'rûz parçalarını bekliyorlarmış. Bi-t-tabi, harb esnâsında yaralılara bakan kadınların had ü hesâbı yok; "Hilâl-i Ahmer" memleketine en çok iyiliği ve en çok yardımı kadın elleriyle tevzî' etmiş. Keşke bu eller dünyanın yalnız bu işlerine karışsaydı ve seciyesiz tatsız bir "Amerikanizm" e doğru bu baş döndürücü hamleler biraz geriye kalsaydı.

Azîz James, kendilerine benzemek isteyen her milleti temeddün ve tekâmül yolunda sanan Avrupalı'ların şimdiki Türk kadınlarına dâir fikirleri belki takdîr-kârdır. Belki onlarca Türk kadını terakki ediyor veya terakki etti; fakat ben bu fikre ve bu telâkkiye iştirâk edemeyeceğim; neden, bilmiyorum; ben eski, ürkek, mahcûb, örtülü muhibbelerimi daha çok seviyordum; İstanbul'un her tarafında gözlerim onları arıyor, gönlüm onları istiyor ve onun için İstanbul bütün mahşerî kargaşalıklarına rağmen bana tenhâ görünüyor.

Bilirsiniz ki benim pek ibtidâî bir rûhum vardır. Yaşıma, tecrübelerime, çektiğim kahırlara, uğradığım inkisâr-ı hayâllere ve bütün bezginliğime rağmen içimde hâlâ bir çocuk safveti taşıyorum; târihi olmayan genç bir ırka mensûb gibiyim. Onun için her yerde ve dâimâ "hoş" u "faydalı" ya, "güzel" i "akıllı" ya tercih ettim. Dünkü Türk kadınları daha hoş ve daha güzeldi. Onlar, her iklimde şâirlerin tahayyül ettiği esrâr-âmîz ma'şûkalardı. Hepsinin gözlerinde bir çocuk safveti, hepsinin tavırlarında bir küçük kuş ürkekliği ve bir yeni gelin mahcûbluğu vardı. Cür'et, tasallüf ve ma'lûmat-füruşluk onlarca tamamıyla mechûl şeylerdi. Şimdi ise yalnız cür'et-kâr, yalnız mutasallif ve yalnız ma'lûmat-füruşdurlar; yegâne derdleri çok öğretmek, çok süslenmek ve çok bilir görünmektir. Ne kadar bu asrın nakîselerini nefislerinde cem' etmişler! "Zîrâ" bu asrın en esaslı, en kâşif san'atları, Avrupanın her tarafında ve her ferdinde müşâhede ettiğim bu üç sıfat değil midir? Türk hanımları bu cihetten de şiddetle Avrupalılaşmıştır.

Ne desem nâfile, azîz James; olacak oluyor; zamânın cereyânlarına kar-

şı durabilmek ne ferdlere ne de milletlere müyesserdir; yirminci asır bir ağır silindir gibi başlar ve beldeler üzerinden geçiyor ve küre-i arzı düm düz bir hâle sokuyor; öyle ki dünyanın bir tarafından baksanız nerede ise öbür tarafını göreceksiniz. Temenni ederim ki ömrüm o güne kadar vefâ etmez ve gözlerim cihânın ancak muhtelif ve mütenevvi' olduğu için hoş görünen manzarası karşısında kapanır.

Azîz James, neden bana Türk kadınlarını sordunuz? Seyâhatlerimde uğrayacağım "inkisâr-ı hayâl" lerden biri de bu olacağını sezmiş miydiniz? Öyle ise size biraz güceneceğim, zîrâ benim en gizli derdlerimden birine dokunmuş oldunuz.

İstanbul'dan çıkar çıkmaz artık hiç bir yere uğramayacağım ve doğrudan doğruya evime gidib kapanacağım. En güzel ve en eğlenceli seyâhatler odamızda hayâlen yaptığımız seyâhatlerdir; ne şehirler, ne milletler artık görülmeye lâyık değildirler. Anadolu'nun ücrâ köşelerinden birinde bir kız geçen gün bana yazıyordu:

"Ah, ne kadar bahtiyarsınız, diyordu. Bütün hayâtınızı seyâhatlerde geçiriyorsunuz. Benim de küçükten beri en büyük arzum cihânı dolaşmaktı. Hayâtta hiç bir zevki buna makis bulmuyorum; ne iyi bir aile kurmayı ne çok güzel olmayı, hiç bir şeyi bu kadar şiddetle ve bu kadar heyecânla istemedim."

Böyle bir mukaddimeden sonra zavallı kızcağız kitaplarda öğrendiği âlemin kendi hayâlinde süslenmiş bir tasvîrini yapıyor ve filan yer kim bilir ne ka-

dar güzeldir, ve filan yerde kim bilir ne merâk ve hayret verici şeyler vardır, zehâbına kapılıyor. "Heyhat ki tâlihim beni dört duvar arasına habsetti." diyor. Hiç yoktan şeyler için dâ-üs-sılaya tutulmuş bu zavallı çocuğa yazmak istedim ki hayâtta ne varsa o dört duvar içindedir ve o dört duvar içinde ülkeler, denizler, şehirler ve milletler tahayyül ederek ihtiyarlamak seyâhate bu kadar düşkün bir kimse için en hakîmâne bir harekettir. Zirâ, bu seyâhatlerin en tatlısı ve en zahmetsizidir.

Müstensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden', 4 Aralık 1919, Nr.8194, s.2, süt.5-6

HAKİKÎ BİR MİLLİYETÇİ

-2-

Babayâne bir tavırla sözümü kesti:

- Evlâd, yeter, Ecânibin şimdiye kadar söyledikleri, yaptıkları, uydurdukları, kifâyet etmiyor mu? Ne lüzûmu var biz de ayrıca kendi aleyhimizde bulunalım? Bî-çâre Türk milleti; müdâfaasız, hâmîsiz, âdeta, dünyanın tokat oğlanı oldu; rast gele herkes bir tarafına bir sille indiriyor. Avrupa bizim (Sansür) yapamıyor; Kurûn-ı vustâ'da bu elîm vazifeyi Yahudiler görüyordu, şimdi kara baht onların yerine bizi kaim etti.

Cahiliz, tembeliz, beceriksiziz, geriyiz; ibtidâîyiz, zâlimiz, hûn-hârız ve cenkcuyuz; bilir miyim daha neyiz!

Alîmler bunu söyler, siyâsîler bunu iddiâ eder, gazeteciler âleme bunu yayar. Avrupa'nın bazı yerlerinde öyle kimseler varmış ki "Türk" denilince gözünün önüne Hind esâtîrindeki devler veya Kartaca akaidindeki gûlyâbanîler gibi birtakım mahlûkât gelirmiş. Orada daha yakın zamana kadar küçük çocukları korkutmak için "Türk geliyor!" denilirmiş; bizim "öcü" veya "ecinnî" geliyor; dediğimiz gibi. Şu Avrupalı'ların değme Şakrlı'dan ziyâde vâsı hayâlleri var. Dünyanın orta yerinde, hiç yoktan, her tarafa ateş ve kan saçan acâib bir millet icâd ettiler; bu millet kendi işlerine göre biraz evvel saydığım tarzda bir sürü kabâih ve rezâil yükledilir, uydurma bir te târihini yaptılar ve buna evvelâ

kendileri inandılar, sonra âlem inandı, daha sonra tuhafı şu ki biz de inandık, vaktâ ki Avrupa kitapları, gazeteleri buraya yığın yığın gelmeye ve bize bizden bahsetmeye başladı, şaşırdık kaldık, birbirimizin yüzüne baktık; meğer ne kadar benzemezmişiz biz bize dedik. Her yazılı lafı bir nass telâkki etmeye alışmış kafamız Avrupa'nın bu garîb efsânesini en kuvvetli hakikatlerden biri sandı. İlim Avrupa'da, akıl Avrupa'da, medeniyet denilen şey Avrupa'da idi, hakikatte neden orada olmasın?

Hemen kendi kitaplarımızı kapadık; menşe'imizi Osmanlı Saltanatı'nın nasıl te'sîs ettiğinin "İstanbul Fethi'nin" beşeriyet için ne elîm, ne meş'ûm bir vak'a olduğunu onlardan öğrendik. Bize, Hoca Sadettin mübâlâgacı, Naîmâ yalancı, Râşid mugalatacı Cevdet Paşa riyâ-kâr göründü; gözümüzü hep Macarlı "Hammer" Brody ve daha bilmem kim...

Biraz durdu; sonra bana bir sır tevdî' etmek ister gibi:

- Fakat evlâd, Avrupalı'lar bize ne kadar rezîlet ve fazâhat isnâd ederlerse etsinler, bizi yine kâfî derecede zem ve terzîl edemiyorlar; çünkü şimdiye kadar en esaslı nakîsemize, hamâkat ve sâde-dilliğimize dâir bir şey söylemediler. Bir millet için bundan büyük nakise olur mu? Câhil vakit bulursa öğrenebilir, tembel mecbûr kalırsa çalışır; tecrübe beceriksizin gözünü açar ve ihtiyâc geride kalanı koşturur. Vahşetimize, ibtidâîliğimize, zulmumüze, cenkciliğimize; ilâh; gelince bu bütün insâniyete, bütün milletlere şâmil-i kabâyihdendir. Bir milletin diğer bir millete vahşet ve zulüm isnâd edişi dinlenir bir masal değil-

dir. Her milletin târihi cinâyetler, kıtâller, cenklerle doludur. Zaten târih Devr-i Ademden beri mütevâlî kanlı hâdisâtın acıklı bir hikâyesi değil de nedir? Vâkıâ bir de medeniyet târihi var, bu, milletlerin döğüşten yorgun düşüp soluk aldıkları ve oyunlara, eğlencelere, şarkı ve danslara hasrettikleri istirâhat devirlerinin hikâyesidir; biz de belki istirâhat devirleri diğerlerinden daha az sürdü; soluk almaya vakit bırakmadılar ki... Bi-t-tabi herkes gibi , biz de isterdik ki ara sıra gülüp eğlenelim ve ayaklarımızı uzatıp bir "oh!" diyelim her taraftan, üzerimize saldırdılar durdular. Çünkü en yağlı kuyruk bizim elimizde idi.

Gülerek ma'nîdâr gözlerle yüzüme baktı:

- Bizim târinimizde yalnız iki devir var: Fütûhât Devri ve Müdâfaa-i Vatan Devri. Bunun ikisinin ortasında ayrı bir devir, bir sükûn ve huzur devri mevcûd değildir. Bunun içindir ki millî kütüphânelerimizi dolduran binlerce sahîfelik, binlerce cild kitaba, şehrimizin ufuklarını süsleyen minârelerle kubbelere baktıkça hayretten hayrete düşüyorum. Nasıl vakit bulmuşuz da bu kitapları yazmışız, bu âidâtı kurmuşuz, diyorum. Nasıl olmuş da...

Birden bire durdu, hatırına pek mühim bir şey gelmiş gibi:

- Evlâd, biz dünyanın en büyük milletiyiz. Bırak, onlar ne derlerse desinler; hangi millet tek başına -bütün târihimize bak, evlâd, tek bir müttefikimiz olmadı- koca bir dîn ve koca bir saltanat te'sîs etti? Ve altı yüz yıl bilâ-fâsıla arzın her tarafında kanını döktü, ve bütün cihânla döğüştü. Başka milletlerin küçücük kavgalarından koca koca destânlar çıkarılıyor da, bizim destânlarımız

neden Garb müverrihlerinin lâ'netle yâd ettiği elîm hâdiseler oluyor? Adâletin ma'nâsı gibi acaba zâferin ma'nâsı da bir memleketten diğer memlekete geçerken değişiyor mu?

Yine o imâlı tebessümle güldü:

- Adâlet, bilirsin â, onun ma'nâsı yalnız mekândan mekâna değil, zamandan zamana da değişiyor. Tevekkeli meşhur Fransız feylosofu Pascal dememiş: "Burada ki hakikat Pirene'nin ötesinde yalan." Biz de öyle diyelim; Avrupalı'lara diyelim ki: "İyisiniz, hoşsunuz. Rahata, temizliğe, giyinip, süslenmeye ve pek çok para kazanmaya bizden ziyâde müstaidsiniz, kavgasız geçmiş pek çok zamanınız olduğu için memleketlerinizde geniş yollar açtınız; yeriniz dar olduğu için şehirlerinizde yedi kat binalar kurdunuz. Hafifmeşrep, hoppa ve biraz da delişmen olduğunuz için, teyyâre, vapur, şimendifer, otomobil ilâh, gibi dünya ve ahrette lüzûmsuz ve fakat, gönül eğelendirici, para çekici bir sürü oyuncaklar icâd ettiniz.

Maşallah; çok iyi; çok âlâ; fakat, taptığınız put hakkı için uydurduğunuz masalları bize dinletmeye çalışmayınız, kendi çocuklarınızın belki biraz uykuya ihtiyâcı var, bu masalları onlara anlatınız. Biz kendimizden çok memnunuz ve târihimizden çok mağrûruz. Yalnız bir kusurumuz var: Biraz evvel söylemiştim. Ahmâk ve sâde-diliz. Evet, evlâd, ahmâk ve sâde-diliz. Bereket versin ki Avrupa bu kusurumuzu henüz bilmiyor veyâhûd belki biliyor da söylemek işine gelmiyor. Çünkü yine biraz evvel söylediğim gibi, bir insan ahlâkın bir çok

fenâ cihetlerini tashîh edebilir; fakat bir ahmâk nasıl akıllanabilir ve bir sâde-dil nasıl dessâs olabilir? Vâkıâ diyeceksiniz ki insanın ya'nî ferdin tâbi' olduğu ahlâki kavânîn başka milletin tâbi' olduğu kavânîn boşkadır. Nitekim bir millet için meziyet sayılan sıfatlar, bir ferdde bir nakîsedir. Ve bir ferdde nakîse addedilen sıfatlar bir millette bir meziyettir. Fakat, Avrupalı'lar iş bize taalluk edince ferdî ahlâkla millî ahlâk düstûrlarını birbirine karıştırıyorlar ve koca Türk milletini "Franklin'in" daracık kavâidine sokmak istiyorlar.

Y.K.

(KARAOSMANOĞLU),Yakup Kadri, "Hakikî Bir Milliyetçi", 8 Aralık 1919, Nr.8198, s.2, süt.1-2

MISS CHALFIN'İN ALBÜMÜNDEN

Bu şehir bir serâbdır ve rûhum durmaksızım, muttasıl bu serâba doğru yürüyen çoşkun ve meczûb bir yolcudur. Sabâh, akşam, gece, gündüz gözlerim ona merkûz, yüzüm ona müteveccih esrarlı bir vecd içindeyim. Biliyorum; bu gördüğüm yer bir şehir değildir, bir renk ve ziyâ oyunudur, zîrâ, sâatten sâate değişiyor, sabâhları mâverâî bir fecri örten bir bulut yığını, öğle üstü mozaikten muhteşem bir belde, akşamları lâhur şalından rengarenk bir dekor ve geceleri zemini inci ve yakutla işlenmiş laciverd bir perdedir. Hangi bir hâline inanmalı? Hakikatte, mâverâî bir fecri örten bir bulut yığını mıdır? Mozaikten bir belde midir? Lâhur şalından bir dekor mudur? Yakut ve inciyle işlenmiş laciverd bir perde midir? hayır, belki hiç biri değil, belki, hepsi, belki yalnız benim hayâlimin îcâd ettiği bir şey, o hâlde bana ne oldu? Bana kim ne etti ki beynim bu garîb ve muhteşem hayâletimi yoktan çıkardı ve ona gönlümü bağladı.

Bununla beraber, kaç defa hakikat bana ayân oldu; kaç defa kurduğum hayâlin bir hiç olduğunu gözlerimle gördüm.

Fakat, ne mu'cizeyle, ne sihr ve füsûnladır ki, karşıdan, biraz uzaktan bakılınca, o boyasız tahtadan yamru yumru evler mercân ve akîkten kurulmuş efsânevî kâşânelere, o dolambaçlı, çamurlu sokaklar en düz ve en geniş şâh-râhlara benziyor? Orada yaşayan halk sırmalı mantolara bürünmüş ve henüz bir zaferden dönmüş mağrûr emirler zannedilir.

İstanbul'u denizden ilk gördüğüm gün, bana öyle geldi ki, bu, yalnız, tâk-ı zaferlerden ve mülûk saraylarından ve ma'bedlerden müteşekkil bir heybet, asâlet ve ibâdet ülkesidir; hattâ içimden demiştim ki: "Burada muhakkak iki sınıf halk var: Hükümdarlar ve ulemâlar. Garb şehirlerini dolduran tâcir, memur, amele güruhûnun ve ayak takımı denilen kalabalığın burada yeri olmasa gerekir." Ne vakit ki, içerisine girdim, inkisâr-ı hayâlime pâyân olmadı, öfkemden Türklere ağzıma ne geldiyse söyledim. Ne kadar yanılmışım. O zaman bu şehrin bir serâb olduğunu bilmiyordum. Onda nâ-hakk yere, hendese, hatt, üslûb ve şekil aradım. Alevde hendese, rûhta hatt olur mu? Bir timsâlin veya bir hayâletin şekli ona vereceğimiz ma'nâya göre, her an değişmez mi? Rüyâda gördüğümüz yerlerin mesâfesi yoktur; kısalık, uzunluk, darlık, genişlik seyyal bir şeydir; cisme ve şe'niyyete dâir her türlü fehmi rüyâda kaybederiz. İstanbul'un karşısında da böyle oluyor, bu şehri seyretmek bir nev'î rüya görmek demektir. Fakat, İstanbul'un sırrı, bunu keşfetmekle bitmiyor. Asıl bundan sonra başlıyor. Bizi böyle bir sihir ve füsûn içine daldıran kuvvet ona nereden geliyor? Neden bize haşhâş dumanı neşr eden buhûr-dânlar gibi efsâne efsâne üstüne söyletiyor? Acaba eski, büyük, şerefli ve hâileli mâzisine dâir okuduğumuz şeyler midir ki bize onu, olduğundan fazla ve olduğundan başka gösteriyor? Şüphesiz ki o bize masalların târihin, eş'âr ve ilâhiyâtın arkasından, bin türlü hatıraları canlanarak görünüyor; fakat, bence şimdiki İstanbul mâzisinden daha eski, daha büyük ve daha şereflidir. Roma, neden bu kadar büyük, eski ve sihirli görünmüyor? Eğer hakikatle bizim aramızda mâzinin masal ve yalandan örülmüş perdesi varsa, niçin bu perde Roma'yla bizim

aramızda aynı büyüyü yapmıyor? Eski cihânın pây-ı tahtı, yeni cihânın pây-ı tahtından daha mı az şerefliydi? Halbuki, "Capitol" tepesinden "Saint-Anj" kalesinden ve "Börgez" bahçesinden seyrettiğim koca Roma, bu munkâriz ve sıtmalı şehrin yanında ne küçüktü! "Tiber" ne kadar dar ve ma'nasızdı! Halbuki şimdi, size şu satırları yazarken penceremin camı arkasından gördüğüm Haliç'in sularında hâlâ eski Türk kalyonlarının izleri var gibi.

Azîz James, öyle hissediyorum ki, İstanbul yarım kalmış bir destânı hâlâ için için yaşıyor. O hiç bir zaman, ne bizim asrımıza, ne bu asrın zevklerine, ne bize, ne bizim hayâtımıza uyacaktır. O târihin ma'nîdâr bir noktasında durdu ve yorgun bir genç kahraman gibi mutantan rüyâlı bir uykuya daldı. Bize ondan sirâyet eden, işte, bu mutantan rüyâlı uyukdur.

Yarın, kim bilir dünyanın hangi tarafından, ellerinde baltalar, çekiçler, pergel ve haritalarla, sırtlarında kireç ve taş yığınlarla gürültücü bir sürü adam bu uykunun tülden kapısını yırtarak ve mahmûr kafada bir çok çığlıklar koparârak gelecek ve ortada ne uyuyan, ne rüyâ gören, ne uyutan ve rüyâyı gördüren kalacak; dünyanın son kalan sihri bozulacak.

Müstensihi : Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfin'in Albümünden", 11 Aralık 1919, Nr.8201, s.2, süt.5-6

HAFTA BAŞI MUSÂHABESİ

Şehrimize gelen her ecnebinin ilk şikâyeti sokaklarımızın pisliğine, darlığına, vesâit-i nakliyemizin fıkdânına otel ve evlerimizin rahatsızlığına dâirdir. Geçenlerde, şehrimizde misâfir bir Amerikalı "İstanbul'da yaşamak bir ızdırâbdır." diyordu; bu Amerikalı günde yalnız oda kirası olarak sekiz lira verdiği "Pera Palas" otelinde soğuktan titriyor ve sokağa çıktığı zaman boğazına kadar çamurlara bulunıyormuş; titiz ve rahatına düşkün misafirimiz yemeklerimizi de beğenmiyor, lokantalarımızı bakımsız ve yağlarımızı mağşûş, meşkûk buluyor: Onun için dünyanın en fenâ yaşayan, en fenâ giyinen, en fenâ yiyen milleti biziz. Bu sözlerden gücenmeyelim; biraz nezâketsizcedir, fakat, doğrudur; hakikatten daha doğrudur. İçin için daha ne kadar kusurlarımız oluduğunu henüz bilmiyorlar. Bu Frenklerden birini orta hâlli bir Türk evine sokacak ve orada yaşamağa mahkûm edecek olursak muhakkak çok geçmez ya ölür ya intihâr eder. Avrupa hükümetleri cezalandırmak istedikleri mücrimleri bize göndersinler; cismânî işkencenin ne olduğunu onlara biz öğretiriz.

İstanbul şehri, hele mütâreketen sonra, hidemât-ı şâkka mahkûmlarıyla dolu bir büyük hapishane avlusuna döndü; burada, bir ferdin bir günlük hayâtı bin türlü zahmet, bin türlü sefâlet ve bin türlü tehlike ile doludur. Tranvaya binmek bir kale fethetmekten daha güç, yaya yürümek nehirleri yüzerek geçmekten daha müellim ve araba ile gitmek ise târihin bile şimdiye kadar zaptetmediği bir büyük kahramanlıktır. Zannedilir ki, İstanbullu'lar Alman filazofu "Nietzsche"nin meşhur "Tehlike ile yaşamak" düstûrunu tecrübe ve tatbîk ediyorlar.

Fatih'deki evinden kalkıp Şişli'de bir dostuna ziyârete giden bir adam, nice medenî ve asrî kahramanların en büyüğüdür; O, vâsıl olacağı her merhalede tevakkuf edip bir bayrak dikmek hakkına hâizdir; zîrâ her merhaleyi kanı, malı, canı pahasına âdeta fethetmiş sayılabilir.

Akşamları evine döndüğünde sağ kaldığına şaşan kimseler var; bunlar, aklı başında kimseler olsalar, ertesi gün tekrar sokağa çıkmağa cesâret edemezler. Kadıköyü'nde hoş-gû ve nükte-pervâz bir ahbabım var, her sabah İstanbul'a inmek için evinden çıkarken çoluk çocuğuyla helâlleşir ve vasiyetnâmesini karısına teslim edermiş.

Bu şaka, her aile reisi kemâl-i ciddiyetle ifâsı farz bir vazîfedir. Grubdan sonra köprüden kalkıp Haydarpaşa'ya doğru yol alan bir vapurda sarhoşluk veya cinnet gibi avârızdan masûn yolcuların gözü havf ve heyecanla dâimâ Anadolu sahillerine ve dalgakıranın renkli fenerlerine merkûzdur. Hele iskelenin feneri ve köyün ışıkları görünmeye başlar başlamaz insânın içinden adeta "Kara! Kara" idey sevinçle bağırmak arzusu gelir. Emin olunuz, yeni dünyayı keşfe gidenler daha müdhiş bir tehlikeye ma'rûz değildiler.

Ekseriyâ, basamaklarına ve batmanın omuzlarına kadar dolu bir tramvayla, Galata'dan geçerken veya tünele girebilmek için bir başına bin kişi ile muharebe ederken düşünürüm ki, acaba sokak hayâtımızı bu kadar feci' bir hale sokan şeyler vesâit-i nakliye nâmını verdiğimiz bu tramvaylar, bu trenler, bu vapurlar değil midir? İstanbul'u bunlarsız hele kamyon otomobillerden muarrâ görmek tasavvuru gönlüme âdeta bir ferah verir.

Bu fikir bana, bundan bir kaç ay evvel İtalya'da yaptığım şimendifer seyâhatlerinde de gelmişti. Bir akşam "Milano"dan Roma'ya gitmek için karanlık bir katara bindirildim; ya'nî iki hamal iki kollarımdan beni çifte kollu bir sepet gibi tutup, üst üste dolu bir vagonun içine tıktılar. Ben karanlıkta, henüz ne olduğumu ve nerede bulunduğumu ta'yîne vakit kalmadı, içine düştüğüm muzlim-i mechûl âlemden acı bir vâ-veylâdır koptu, birçok kollar beni dışarıya itmeye çalışıyor, heyecan ve korkudan mütemâdiyen ayağına bastığım kimseler böğürlerimi yumrukluyor, çocuklar ağlıyor, kadınlar imdâd diye bağırıyordu. Kendimi Amerika "Step" lerinde trenlere hücûm eden eşkiyâlardan biri sandım. Geriye dönmeye çalıştım, muvaffak olamadım, çünkü benden sonra biri daha vagonun kapısından içeriye girmeye çalışıyor, pencerelerin camını kırarak tırmalananlar oluyordu. Bir saniyede kendi irâdemin hâricinde olarak, girdiğim kapıya muakis bir pencerenin önüne yuvarlandım, burası içeriden daha izdihâmlı bir koridordu; Orada, çivilenmiş gibi kaldım, ne sağa, ne sola yarım santimetre hareket imkânı yoktu; ayakta durmak rahatından da mahrûm kalabilirim korkusuyla sesimi çıkarmadım. İki tarafında yüzlerce vucûd böyle birbirine sıkışmış, koridorun imtidâdınca kesif ve soluk soluğa duruyordu. Tren hareket etti, nefesi tıkanmış bî-çâreler pencereleri açmağa çabalıyordu ve pencereler açılmıyordu. Birinci istasyona varıncaya kadar bir kadın bayıldı, kalabalığın içinde bir çocuk kayboldu. Gecenin dokuzu idi ve henüz ışıklar yanmamıştı. İlk tevakkufta yeniden bir sürü yolcuların hücûmuna ma'rûz kaldık ve yeniden mücâdeleler vâ-velâlar sövüşmeler, yuvarlanmalar, itişmeler, kakışmalar...

Ben bir kâbûs içinde gibiydim ve bütün gece bu şerâitle kat' edeceğimiz mesâfeyi zihnen hesâbladıkça o dakikada ölümü arzu edecek bir yeis ve fütûra düşüyordum. Böylece saatte bir hâlimiz daha feci', daha tahammül-fersâ bir şekle girerek on dört saat -mübalağa değil- tamam on dört saat, havâsız, ışıksız ve basdığımız yeri bilmeyerek yol aldık. Yanan başımı serin cama dayıyor ve en şiddetli humma ateşlerindeki sayıklamalara benzer bir hâl içinde bundan yüz sene evvelli İtalya seyâhatlerini tahayyül ediyordum. Dört atlı ve kadife döşemeli arabalar, sabaha karşı bir büyük hânın kaz sürüleriyle dolu avlusundan kalkardı; sıra sıra ağaçlar üstünde kuşlar uçuşurdu; bu geceler sabah kahvaltısının neşvesiyle tatlı bir musâhebeye dalarlar veya hep bir ağızdan şarkılar çağırırlardı. Böylece adım adım bütün tabîatın mütenevvi manzaraları seyredilerek beş on saat yol alınır ve geceyi bir rahat yatakda geçirmek için ilk merhalede bir gün de kalınır ve yatılırdı. Vâkıâ, seyâhat on saat yerine belki on gün sürerdi, fakat, ne rahat, ne tehlikesiz ve ne ferahlıydı!

Şüphesiz ki rahatsızlıklarımızın mühim bir kısmı sınâatin sür'at aşkına icâd etdiği bir sürü nakl-i vesâitden ve bunların lüzûmsuz yere bir çok kişiyi seyâhate sevk edişinden ileri geliyor. Bu gibi icâdların insanlara te'mîn ettiği, fâide, verdiği zararla mukâyese edilecek olsa acaba hangisi biri birinden daha fazladır? Vakti çok,parası bol ve meraklı bir adam çıkıp da buna dâir bir istâtistik yapsa beşeriyete pek büyük bir hizmet etmiş olurdu.

Tabîî bu memleketten memlekete tehâlüf eder, bir keyfiyettir. Almanya'da ve ale-l-umûm sınâat ve rahatın vatanı olan şimâl memleketlerinde bu-

harın, elektriğin insanlara te'mîn ettiği fâide şüpnesiz ki sayısızdır. Fakat, cenûbi Avrupa'yla Şark'da ve hassaten İstanbul'da bir otomobilden gördüğümüz ziyân yüz yeni zenginin yaptığı ziyândan ve bir tramvaydan çektiğimiz cefâ bin İsmâil Hakkı'nın ettiği cefâdan daha çoktur.

Y. K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hafta Başı Musâhabesi", 13 Aralık 1919, Nr.8203, s.2, süt.5-6

MISS CHALFRIN'İN ALBÜMÜNDEN

Azîz James, muhîtleriyle hem-âhenk olmayan rûhlar ne kadar bed-baht, ne kadar âvâredirler! Bunlar, bir ukubete dûçâr gibidirler; bilmedikleri bir günahın cezâsını çekerler. Baudelaire'in "Baykuşlar" manzûmesinde bu hâlete dâir ne güzel bir mısra var:

"Benî Âdem kendinde, yerini değiştirmiş olmanın mücâzatını taşır:" Burada bir sınıf Türkler de iki kat bu mücâzatı taşıyorlar. Vatanlarıyla alâkasını kesmiş bu derbederlerde köklenmiş çiçeklerdeki solgunluk, yuvasından cüdâ düşen kuşlardaki perîşânlık ve bizim hayvânât bahçelerimizde mahbûs çöl mahlûkâtındaki marazî, derin mahzûnluk var.

Memleketlerini yaşanılmaz bir vîrâne, hemşehrilerini konuşulmaz birer dîvâne addeden bu tedirgin çocuklar kendi yurtlarının hâricinde, neresi olursa olsun, oraya gitmek istiyorlar. Hiç bir memlekette görülmeyen bu garîb rûhiyeti size nasıl anlatmalı, bilmiyorum. Tasavvur ediniz ki "Londra'da bir kısım halk, her fırsatta İngiltere'nin aleyhinde bulunuyorlar, İngiltere'den kaçıyorlar, Londra'nın sokaklarından geçerken iki taraflarına hakâret ve nefretle bakıyorlar, evlerine giderken adeta i'dâma giden mahkûmlar gibi başları önüne eğilmiş, kalbleri durmuş, gözleri sönmüş bir hâle giriyorlar ve ilk rast geldikleri yabancıya dalâlette kalmış bir zâhidin bir mürşide sarılışı gibi sarılarak: "Ah, yarabbi, siz de mi buradasınız. Sizde mi bu kasvetli semâ altında bu mülevves şehirdesiniz? Siz de mi bu sefil halkın arasında ve bu cehennemî izdihâmın

içindesiniz?" ve bunlar evlerinin penceresinden mechûl bir ufka bakarak ağlıyorlar.

Diyebilirim ki İstanbul'un yarı halkı bu haldedir. Burada, kendini Garb irfânı denilen dişli makineye kaptırmış her ferd parçalanmış, dağılmış bir insandır.

Avrupa'dan gelen kitâblar emin olunuz ki Şark'ta, bütün top i'mâlât-hânelerimizin yaptığı güllelerden daha çok iş gördü, kaleleri içinden feth etti. Bu sâf-derûn millet biz ne söylersek inanıyor; ne yaparsak kabulleniyor; biz ise, onlara asırlardan beri mütemâdiyen geri, vahşî, kabiliyyetsiz olduklarını söylüyoruz; "Şehirleriniz harâb, pis ve intizâmsız, kanûnlarınız kifâyetsiz, ters ve dar; seciyeniz zayıf, ahlâkınız muzmahill, müesseseleriniz munkarız!" diyoruz ve onlar bütün bunlara inanıyorlar. Geçen gün genç dostlarımdan birinin elinde "İstanbul'un Fethine" dâir Fransızca, târihi bir kitap gördüm, harâretle okuyordu. Şalumberg isminde bir muharririn kitabı. Dedim ki: "Ne diyor?" Gözlerini öfke ve nefretle açtı, "Hakikati söylüyor, dedi. Ah, mis meğer biz ne barbar bir milletmişiz! Ne büyük bir medeniyeti, ne kanlı ne haşîn vasıtalarla mahv ve harâb etmişiz!" dedim ki: "Sizin tarihlerinizde böyle mi söylüyor?" "Bizim tarihlerimiz mi? dedi; hep masal, hep masal!"

Bir Türk için Şalumberg'in târihi neden bir masal değildir de, kendi tarihi bir masaldır, bunu bir türlü anlayamadım; sonra mübâhasemiz uzadıkça gördüm ki, yine bir sürü Avrupa kitapları bu çocuğa kendi milletinin söylediklerine masal ve yalan demiş.

Bazı meclislerde, İstanbullu'lara karşı İstanbul'u tek başıma, harâretle müdâfaa ettiğim oluyor; bu hâle gülmez misiniz? Azîz James, burası hâlâ bir garâib memleketi olmakta ber-devâmdır. Bir zamanlar, buraya yalnız acâib kıyafetler, acâyib eşyalar görmeye ve acâib sözler işitmeye gelen Avrupalı'lar bu sefer de acâib rûhlar tedkîkine gelsinler. Bir rûh, kendi kendisiyle nasıl mücâdelededir. Bir rûh, mihverinden çıkmış bir yıldız gibi lâ-yetenâhi boşluk içinde nasıl yuvarlanıyor; bir rûh, yuvası bozulmuş bir kuş gibi nasıl daldan dala, havalarda feryâd ederek uçuyor; gelsinler burada görsünler.

Dalâlete sapmış kimselere dînler neden birçok cezâ hazırlıyor? Dalâlet had-i zâtinde bir cezâ değil midir? aziz James, mülhidlere acımalı ve milliyetini inkâr edenlere ağlamalı. Vâkıâ, size kendilerinden bahsettiğim âvâreler milliyetlerini inkâr etmiyorlar, fakat, daha fenâ bir şey yapıyorlar, milliyetlerini istihkâr ediyorlar. Olduklarından başka bir şey olmak istiyorlar. Bilmiyorlar ki saâdet ve selâmetin yegâne döstûru, olduğumuz gibi olmak ve doğduğumuz yere kök salmaktır.

Dâimâ müşteki ve muhtecil Türk dostlarımdan birine bir gün sordum ki, istediği nedir? İstemediği nedir? Neden bu kadar muztaribdir; "Hayatımda "konfor" yani rahat ve huzur; etrafımda intizâm, sa'y ve neşât istiyorum; burada bunların hiçbiri mümkün değil." dedi.

Acaba bu bî-çâre vucûdunun rahatını mı, yoksa rûhunun rahatını mı? istiyordu; aradığı intizâm nasıl bir intizâm ve beklediği neşât nasıl bir neşâttı?

Eğer bu bizim geniş, yaylı koltuklarımızın te'mîn ettiği bir rahat ise, eğer bu bizim pergellerimizin çizdiği bir intizâm ise, ve bu neşât tiyatrolarımızın çalgısı ile barlarımızın dansından i'bâretse bütün bunları oradan buraya nakletmek işten bile değildir. Türkler hep bir olup "Hayır! deseler bile bu koltuklar, bu pergeller, bu tiyatrolar, bu barlar gelecek. Fakat yeni Türk nesline asıl muhtâc olub da farkına varamadığ rûhun huzuru, rûhun intizâmı, ve rûhun neşâtı gelebilecek mi? İşte, yerlerini yadırgayan ve yalnız kendi muhayelelerinde süslenmiş bir Avrupa'nın hasretiyle yanan bu âvâreler, onu bizden beklemesinler ve nâfile bizde aramaya gelmesinler. Bizim ilmimiz şehirlere caddeler açmasını bilir, virân ülkelerden ma'mûreler çıkarır. Fakat, rûhlara her yolu kapar, fakat rûhlara dünyayı zindan eder.

İstanbul'un ücrâ mahallelerinde, köstebekler gibi yer altında, günün ışığından mahrûm bir sınıf halk var ki bu hakikati bilir görünüyor ve kaderin kendisine çizdiği yolun dışına çıkmaktan mütehâşî babaların ve cedlerin yattığı mezarlıklar arasında kendi duâlarını okuyor ve kendi şarkılarını çağırıyor. Bunlar kendi mahallelerinin ötesinde ne var, ne yok bilmiyorlar ve Avrupa'dan da hiç haberdâr değiller; yalnız belki bir çok felâketlerin ve bir çok nekbetlerin menba'ı diye bir yer biliyorlar. Bununla beraber kendilerini henüz evliyâların yaşadığı ve duâların müstehâb olduğu bir devirde zannederek er geç selâmet gününün geleceğinden emin rüyâsız bir uykuya varıyorlar. Kadınları hanüz örtülü ve erkekleri abdestlidir. Her akşam, çarşıdan eve dönen aile babası, mahallesinin köşesindeki yeşil boyalı bir türbenin penceresi önünde durup dudakları arasından dînî birtakım sözler söylüyor ve iki avucunu yüzüne sürü-

yor. Açlık, hastalık, yangın ve ölümle muhât bu mütevâzi', sessiz âlemin başına bizim aklımızın eremeyeceği bir büyük hikmetin kanatları gerilmiş duruyor. Kabları içinde bir türlü rahat yüzü görememeyn uyanık ve âvâre rûhlar tavsiye ederim ki o nâfile gururlarını ve o huysuz isyânlarını terk edip gelsinler bu kanadın gölgesi altına sığınsınlar.

Müntensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 18 Aralık 1919, Nr.8208, s.2, süt.2-3

HAFTANIN SONU MUSÂHABESİ

İçin için ra'şelerle dolu bir hafta... Yine ekmek meselesi. Ne kadar zamandır unutmuştuk; yine fırınlar önünde toplanan halk; yine sabahleyin erkenden titreyerek, biri birine endişe ile bakarak İstanbul'un en sessiz mahallelerinden gürültülü alış veriş yerlerine doğru akan kafileler; yine taraf taraf o aç izdihâm. Zavallı İstanbul, beş seneden beri böyle ne kadar günler geçirdi, böyle ne kadar feci manzaralara şâhid oldu. Bu sefer, vâkıâ o derece korkmadık, fakat, uzun bir yorgunluktan sonra tatlı bir uykuya dalmak üzere iken nâ-hoş seslerle uyandırılan kimseler gibi bir huysuzluğa bir tiryakiliğe düştük.

Sokaklarda eli boş, fakat gözleri dolu kümeler tekrar buğdaydan, undan, ekmekten bahsederken içimizden: "Yine mi? Yine mi? Yeter artık!" diyorduk. Bir yol bozulmuş, bir köprü yıkılmış, bilmem kaç kilometre uzakta zahîreler yığılıp kalmış. Acaba, başka bir yoldan, başka bir vâsıta ile getirilebilecek mi?

- Yok, yok. Gazeteler yazıyor. Sebebi bu değilmiş. Şehr-emini demiş ki. -Aman yarabbi, bu kış kıyamatte yine ekmeksiz kalırsak!- Böyle sürmez ama, ihtiyâten beş on okka fazla almalı ne olur, ne olmaz.

Doğrudan doğruya ekmeksiz kalmak değil, lâkin bütün bu sözler, bu konuşmalar, bu muhâkemelerdir ki bizi rahatsız ediyor. Ekmek tatlı fakat ekmek bahsi acıdır. Ölüm gibi.. Ölüm bütün ıstırabların, bütün acı duyguların, yorgunlukların, bezginliklerin, göz yaşlarının, hıçkırıkların durduğu, sustuğu sükûn ve

huzura münkalib olduğu bir hâlet değil mi? Fakat, bahsi ne müdhiş, ne korkunç! Ekmeksiz kalmak da belki ekmesiz kalmak korkusundan daha az elîmdir. Fırınlar önünde, çamurlarda, rüzgar ve yağmurlarda itişe kakışa bir lokma ekmek için bin belâya girmek mi daha iyidir, yoksa bir kapalı odada bir yorganın altında yüzü koyun yatarak yavaş yavaş can vermek mi? Bana sorsalar şüphesiz ikincisini tercîh ederim.

Fakat, son yıldız korkusu gösterdi ki insanların ekseriyeti bütün sefâletlere ve bütün zahmetlere rağmen yaşamak, dâimâ yaşamak taraftarıdır. 17 Kanûn-ı evvel çarşamba günü kıyamet kopacak diye, halk adeta ekmek endişesini unuttu. Ben zannetmiştim ki, bu kadar belâdan ve bu kadar ictimâî âfetlerden sonra bir kıyamet günü ihtimâliyle hiç kimse telâşa düşmeyecek; herkes yerli yerinde, yeûs, bu murdâr, bu tahammül-fersâ kürenin hayâtına hâtime çekecek rehâ-kâr yıldızı -gazetecilerimizden biri olsa necm-i müncî der idi.- sevinçle değilse bile tevekkülle bekleyecektir.

Fakat iş ber-akis oldu. Gündüzleri fırınlara hücûm eden halk o gece sokaklara döküldü, diyorlar ki birçokları sandallarla denizlere çıktı. Bazıları delirdi. Polis müdüriyetine böyle üç tanesini getirmişler, bir Ermeni kadın varmış ki yanına sokulmak bile mümkün değilmiş, kendine yaklaşanlardan kaçıyor ve" Korkuyorum!" " Korkuyorum!" diye bağırıyormuş. Bu ses kulaklarımda çınlıyor; Korkuyorum! Neden korkuyor? Kıyamet gününden mi? Zavallı beşeriyet, hâlâ kıyamet gününden korkuyor! O kıyamet çoktan kopmadı mı? Hepimiz çoktan cehennemde değil miyiz?

Bu fen adamları çok müstehzi, çok şakacı... Kendilerinde hâlâ insânlarla alay etmek kuderetini buluyorlar. İstanbul gazeteleri gibi bir vak'aya dâir ancak bir ay sonra havâdis vermekte bilmem ki ne zevk var!

Hayretimi celb eden şeylerden biri de insânların bu kadar acı tecrübelerden sonra hâlâ ilme, fenne inanmaları ve âlimlerle mütefenninlerin sözlerine kanmalarıdır."Halley" yıldızı heyecanlarını ne çabuk unuttuk! Ben iyi hatırlarım, bizim evde, fenni kendine göre anlayan validem, havâyı istila edecek boğucu gaz içeriye nüfûz etmesin diye sıcak bir yaz gecesi bütün pencerelerin kenarlarını hamurlu kâğıtlarla sıvamış, tıkamıştı. Hep bir arada bir odaya toplandık çoluk çocuk ağlıyor, validem duâ ediyordu benim de zannedersem benzim atmıştı. Hakikaten o zamanlar hayâtın bir kıymeti, bir ehemmiyeti ve bir tadı vardı. Ekmek altmış paraya, kömür yirmi paraya, odunun çekisi on beş kuruşa, ev kirası kırk liraya, idi en iyi bir esvâbı beş liraya yaptırıyorduk.

Fakat şimdi değer mi ki bir serseri yıldızdan korkalım. Bütün yıldızlar içinde küre-i arzdan daha korkuncu var mı ki... Kimbilir belki de vardır. Hâlimizi dâimâ fenâ görmekten değilmidir ki bu hâle geldik? Atalarımız "Allah beterinden saklasınlar!" derlerdi. Merhûm Mahmud Şevket Paşa o müdhiş sakalıyla İstanbul'a girip bir günde kırk kişiyi ipe çektiği zamanlarda "Eyvah, bir zorbanın eline düştük! Hâlimiz yaman!" diye sızlanmaya başlamıştık. Ondan sonra başımıza küçücük, karasakallı, mütebessim bir zâbit geldi: bir yıl içinde, belki bir ayda bir milyon kişiyi çıtır çıtır yiyiverdi, üzerine de "Balkan Çuğ" treniyle gelmiş meşrûbâttan bir kadeh içiverdi. Harbin ibtidâlarında cebimizden altınla-

rın çekiliverişlerine acı acı ağladık: mecidiye ve çeyrekleri, hele nikel paraları taşımaktan büyük bir ezâ duyar olduk. Sonra mecidiye ve çeyrekler çekildi, nikellerin nâ-hoş ve soğuk yükü altında iki büklüm, mecidiyelerin hasretini çekmeye başladık. Sonra da nikeller de gitti.

Bir çok günler kendimizi şu yağlı, parça parça kâğıtlarla o kadar hafif hissettik ki, âdeta sokaklarda muvâzenemizi kaybettik ve içimize nikellerin hasreti çöktü. Acaba bir gün gelip de bu elimizdeki kâğıt parçalarını da arayacak mıyız? O kâğıt parçaları ki üzerinde, biri on sene küreğe mahkûm, diğeri bir adada menfî öbürü hâl-i firârda üç maznûnun üç mütehammik imzâları birer temînât damgası makâmında matbû' duruyor.

Y.K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hafta Sonu Musâhabesi", 20 Aralık 1919, Nr.8210, s.2, süt.2-3

HAFTA SONU MÜSÂHABESİ

Frenklerin "Konfor-Confort" dedikleri bir şey vardır. Bu kelimenin bizim lûgatlerde tam bir mukabili yok. Merhûm Şemsettin Sâmi Bey, meşhûr kamûsunda bunu "râhat ve refâh" diye tercüme ediyor. Konfor kelimesinin îfâ ettiği ma'nâ râhat ve refâh kelimelerinin ma'nâsına az çok mutâbık ve muvâfık olmakla beraber tamamıyla o değildir; râhattan daha vâzıh, refâhtan daha şümûlludur. Mazmûn ve müsemmâsı görülmeyince, bilinmeyince hakkıyla anlaşılamaz. Kelimeler, esâsen bizce ma'lûm, meşhûd veya mahsûs şeylerin tahatturuna vâsıta olan bir takım işaretlerdir; bu işaretlerde mürekkeb ve mücerred diye iki sınıfa, iki cinsa ayrılırlar. Konfor işareti bize bir şeyi hatırlatamaz, çünkü o şeyi hiç görmedik, hissetmedik, sâniyen bu işâret hem mürekkeb, hem mücerreddir, müzmûnunu muayyen bir şekilde veya uzun bir ta'rîfle anlatmak kabil değildir. Avrupa'nın bazı yerlerinde "karpuz"u hiç görmemişler ve bilmemişler vardır; bunlara kaç kere bi-z-zât bu mübârek meyvenin -o vakit henüz ittihâdcilere mahlas olmamıştı- resmini yaptım; rengini boyadım, ta'rif ettim, mümkün değil anlayamıyorlar; maa-mâ-fih kavun ve kabak fasîlesinden nebâtî bir şey olduğunu aşağı yukarı teferrüs edebiliyorlar. Konforun râhat ve refâhla tercümesinden hâsıl edeceğimiz fikir de ancak böyle mübhem bir fikirdir, bir tahmîn, bir zan ve bir tevehhümdür.

Bu kelimenin hakikî mazmûnunu anlamak için, be-heme-hâl ya merkezî veya Şimalî Avrupa'da bir cevelân yapmış olmak lâzımdır. O havâlîde kâin şehirlerden birine ilk çıktığınız gün göreceğiniz her şey bu sırrın tecelliyâtındadır,

geçeceğiniz mevkif; bineceğiniz araba, sokaklar, ineceğiniz otel, yatacağınız yatak ve gün geçtikçe birden bire gözünüze çarparak, kulağınızı okşayacak ve bütün vucûdunuzu ılık müşfik ve yumuşak bir der-âguşla saracak eşya; koku, aydınlık ve renk hep "konfor" denilen hayat sırrının mûsikîî dilidirler. Ayağınız yere basmadan sizi en yüksek binâların en üst katına çıkaran asansörler, oturduğunuz yerlerde kolunuzun ufak bir hareketiyle duvardan duvara tagannî eden ziller, yatağınızın baş ucunda, kuş tüyünden yastıklara uzandığınız hâlde, size yüzlerce kilometre uzaktaki dostlarınızla hasbihâl etmek imkânı veren telefonlar, sabah akşam vucûdunuzun zehrini emen beyaz çiniden banyolar, günün ve gecenin her sâatinde bir kurnasından sıcak bir kurnasından soğuk sular akan çeşmeler, ziyâyı ipeklerden süzerek gözlerinize döken lambalar ve içinizden mi, dışınızdan mı geldiği bilinmeyen esrarlı kalorifer haraketi, işte bütün bunlara konfor denilir ve bütün bunlar sanki bir perînin sizi perîleştirmek için yoktan icâd ettiği sihirlerdir. Vâkıâ, çok geçmez, perîleşirsiniz. Sizi yavaş yavaş sebebini bilmediğiniz bir neşât kaplar, cisminiz sanki kesâfetini kaybeder, berrak hafif ve neş'eli bir rûh olursunuz. Yürümeden gidersiniz, seslenmeden çağırırsınız; temâs etmeden tutarsınız. Yatağınız bulutlardır ve sofranız gökten inen mâidedir. Her soluk alışınızda, için için, derin derin, kendi kendinize: "Oh, yaşamak ne iyi. Yaşamak ne güzel!" dersiniz. Vâkıâ yaşamak hadd-i zâtinde Benî Adem için ne iyi, ne güzel bir şeydir, âdeta bir baş belâsıdır, ölüm korkusuyla çekilen bir ağır yüktür, Schopenhaver'in hakkı var.

Her hareket bir ıztırâbdır diyor ve mademki hayât harekettir, şübhesiz ki hayât sayısız hareketlerin -ya'nî ıztırâbların- her uzvun ayrı ayrı çektiği binler-

ce zahmetin bir muhassalasıdır. Fakat, konfor denilen peri bizi bir kere âguşuna aldı mı hayâtın derhâl, ma'nâsı değişir; bir hareket değil bir havâ-i raks hâline girer ve bi-t-tabi, o dakikadan i'tibâren "yaşamak ne iyi! Yaşamak ne güzel!" sözü doğru olamaz, ancak "Yaşatılmak ne iyi!" diyebiliriz; zîrâ, konfor sırrına mazhar bir adama yaşıyor denilemez, yaşatılıyor denilebilir ve böyle bir adamın bütün insanlar nâmına söz söylemesi, umûmî ma'nâya bir yaşamaktan bahsetmesi doğru değildir; hele bize, İstanbullu'lara karşı âdeta bir küfürdür ve hakârettir. Aksaray'da her tarafından soğuk havalar işleyen ve yağmurlu günlerde, odalarında şemsiye ile oturulan evlerin sakinleri veya Beyoğlu'ndaki idrar kokulu otelin misâfirleri "Yaşamak ne iyi!" sözünü söyleyen bir adama karşı pek haklı olarak "Halt ediyorsun!" diyebilir.

Çünkü bu bed-bahtlar henüz konfor adlı perînin visâline ermediler. Yirminci asır medeniyetinin bu bir tanecik kabri yirminci asır insanlarının yegâne ma'şûkasıdır. Ayağını bastığı yer cennet oluyor ve dünya hazinelerinin anahtarı onun elinde duruyor. Avrupa'yı saran humma ateşi onun aşkınadır; ma'den ocaklarında yılanlar gibi sürünen, kıvranan yüz binlerce amele; basık tavanlı, yazı odalarında iki kat olmuş, bazı soluk me'mûrlar, denizlerde boralarla güreşen gemiciler; nânkör, kâba ve muhakkar halktan rağbet ve merhamet dilenen yakası yağlı politikacılar; gözü dönmüş uzun sakallı dolandırıcılar; katı, tahta masalar üstünde yorgunluktan uyuyakalan iş adamları; tavan aralarında, kanburu çıkmış ve saçları vaktinden evvel ağarmış genç talebeler; hülâsa Avrupa medeniyetinin ortaya çıkardığı böyle milyonlarca sa'y, hırs ve humma mahkûmları düşe kalka hep bu ma'şûkaya vebu hedefe doğru koşan perişân

kâfilelerdir. Artık ne memleket aşkı, aile muhabbeti, ne kadın sevdası; ne doğruluk ne güzellik mefkûreleri insanlardaki bu konfor ihtiyâcına rekâbet edecek bir kuvvette değildir. Hiçbir şeye inanmayan bu asrın yalnız tek bir akîdesi kaldı. Râhat yaşamak, mümkün olduğu kadar çok râhat yaşamak. Medeniyet târihinde, birinci devire güzellik ve iyilik; ikinci devire heyecân ve korku; üçüncü devire şübhe ve ihtilâc devri nâmını verebiliriz Dördüncü devre muhhakkak konfor devridir

Yorgun ve bezgin insaniyet, bu hummalı sa'yleri bu azgın kavgalarla soluk soluğa râhat döşeğini arıyor. İrili ufaklı bütün milletlerin istiklâl, hürriyet, adâlet, yâftaları altında gizlenen bütün mutâlebâtı konforla yaşamak arzusundan başka bir şey değildir. Hepimiz küreyi yadırgıyoruz

Y.K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hafta Sonu Musâhabesi", 27 Aralık 1919, Nr.8217, s.2, süt.2-3

MISS CHALFRIN'IN ALBÜMÜNDEN

Siz, Frenkler; kendinize taalluk etmeyen şeylerde çok câhilsiniz; dedi. Biz ise tamamı ile sizin aksinize yalnız size âid şeyleri biliriz. Başımıza yediğimiz son büyük sadmelerdir ki biraz aklımızı yerine getirdi, gözlerimizi kendi içimize doğru çevirmeye ve yavaş yavaş kim olduğumuzu, nereden gelip nereye gittiğimizi öğrenmeye başladık. Biz, adsız sansız bir milletiz, menşe'miz bir masaldır; altı yüz elli senedir Kızılelma denilen bir yere doğru yürüyoruz. Kızılelma mı? Nâfile düşünmeyiniz; onun cihân haritasında ismi yazılı değildir. Bazıları dediler ki Kızılelma Roma'dır, bazıları dediler ki Hindistan'da bir tepedir veya Ararat Dağı'nın arkasında zümrüt renkli bir geniş ovadır. Ne o, ne bu! Siz benim söylediğime bakınız; biz adsız, sansız bir milletiz, çıktığımız yerin ve gittiğimiz ülkenin de adı sanı yoktur. Bizim hakkımızda şimdiye kadar yazılan şeylere inanmayınız. Ne Frenk müverrihlerinin ne bizimkilerin bize dâir söyledikleri doğru değildir. Bizim târihimiz henüz yazılmadı. Osmanlı târihi diye ortada mevcûd kitaplar bizim pâdişahlarımızın bir silsile-nâmesidir; onlarda şerh kabîlinden biraz da saraylarımıza dâir husûsî menkıbeler vardır; böyle bir kitaba tarih ünvânı nasıl verilebilir? Azîz Mis, bizim mâzîmizi öğrenmek için muhakkak çocukluktan beri bizim aramızda, bizim evlerimizde bulunmanız lâzım gelirdi; daha doğrusu doğar doğmaz bir Türk kadının kucağına düşmeliydiniz. Zîrâ, bize mâzîmizden bahseden onlardır. Türk târihini ezber bilirler ve şifâhen bize naklederler. Onlara da kendi anaları ve analarının anaları bu tarzda târihi terbiyeyi verdi. Ben bunu söylemesini bilmiyorum; aksi taktirde size naklederdim; birtakım Frenkçe kitaplar süt emerken öğrendiğim bu hakikî âlemi

benden nez' ettiler. Bu târih birtakım küçük küçük masal parçalarından müteşekkildi zannederim. Bu masalların eşhâsı perî kızları, pâdişah oğulları, bir kılıç darbesiyle dağları yaran kahramanlar ve asâsının vurduğu yerde hazîneler açılan velîlerdir. Ana bana târihin hiç zapt etmediği bir sürü harikulâde vak'alardan da bahsederdi; hiç bir haritada görmediğim memleket isimleri söylerdi. Bazen de hiçbir şahıs ismi söylemezdi; bir dağ başında beyaz sakallı bir adam derdi; bir pınar başında uzun saçlı bir perî kızı derdi. Acâib cenkler anlatırdı; iç içe yüz tunçtan kapısı birer yumrukta kırılarak fethedilen kaleler ta'rîf ederdi. Misâlini, büyüdükten sonra hiç bir yerde görmediğim pâdişah sarayları ve bu saraylarda düğün tasvîrleri yapardı. Anamın bana anlattığı târihte âdil hükümdarlarla, zâlim vezirlere dâir de bahisler vardı.

"Azîz Mis, yalnız analarımızın ezber bildiği ve bize küçükken telkîn ettiği asıl, hakikî Türk târihine göre İstanbul'u kim feth etti, bilir misiniz? Bi-t-tâbi, ikinci Sultan Mehmed Hân diyeceksiniz. Hayır, İstanbul'u Yavdud Sultan isminde bir velî zapt etti; hem de tek başına ordusuz, topsuz, tüfeksiz zapt etti. Bu zâtın erenler ve meczûblar sırasında bir türbesi var; sizin ve bizim gibi câhil kimseler onu bir dervîş telâkki ediyor ve târihte adı yoktur. Fakat, İstanbul'un hakikî fâtihi odur. Nitekim şimdi, hemşehrilerimizin "râkid" dediği Kadıköyü'nü ve zâhid, mütevâzı' Üsküdar'ı da fetheden böyle efsâneye karışmış bir büyük adamdır; adına "Battal Gâzi" derler; hamdolsun bunun yazılı destânı var. Türk târihi; bu, ya büyük bir destân, ya uzun bir ilâhî olabilir ve bunu okuyup anlayabilecekler ya kahramanlar veya zâhidlerdir. Fakat, ne bu destânı yazacak, ne bu ilâhîyi çağıracak adam henüz dünyaya gelmedi; gelse bile

bundan sonra onu dinleyecekler yoktur. Bahâdır ve zâhid kimseler çoktan müstehâne sırasına geçti.

"Azîz Mis, şu son zamanlarda, sizin memleketlerde yine sık sık bizden bahsedilmeye başlanıldı. Ne târihimizi biliyorlar, ne kim olduğumuzu, fakat yine bizden bahsediyorlar. Bizi evvelâ bir cânavar sürüsü hâlinde tasavvur etti idiler; şimdi, bir ormanda bir geyik sürüsü zannediliyoruz.

Halbuki biz ne geyiğiz ne canavar. Biz dînî akîdelere göre mecâzî bir milletiz ve bir yüzüne, bütün eski medeniyetlerin mîrâsını almaya, bin katta bin şekilde, bin türlü Allahın ma'bedi önünde bekçilik etmeye; dünyanın köşe başlarında, dört yol ağızlarında silâh omuzda karakol durmaya ve peygamberlerin sonuncusu, Cenâb-ı Hakk'ın en azîz muhibbi Muhammed Mustafa'nın en büyük bir emrini ifâya geldik. Nitekim duâlarla kaleler fethettik, zühd ü takvâ ile yüzlerce güm-râh milleti etrafımıza topladık; ordusuz, ülkelere sâhib olduk. Denizlere seccâde saldık; İslâm dîninin mu'cizeleri hep bizim vâsıtamızla tecellî etti. Biz, bir millet değiliz, azîz Mis, biz bir mu'cizenin tecellisiyiz.

"Siz şu ve bu haslette biz Türk milletinden bahsettiğiniz zaman, bu hakikati bilerler, içlerinden gülüyorlar. Son günlerde bir de İstanbul'dan çıkarılmamız sözü dolaşmaya başladı.

Bu câmi'ler, bu türbeler, bu çeşmeler, bu tekyeler ve daha bunun arkasındaki iç İstanbul ve pâdişahlarımızın sarayları... Emin olunuz, bizim buradan çıkmamıza mâni' olan şeyler yalnız bunlar değildir. Bugün, İstanbul şehrinin

kuş uçmaz, kârvan geçmez tenhâ köşelerinde, kandili yanmaz olmuş, karanlık türbelerde solmuş, yırtık yeşil örtüler altında bir çok evliyâ yatıyor; bunların cisimleri oraya ilk konuldukları günde gibi hâlâ ter ü tâzedir; kefenleri bile henüz çürümedi. Ârif ve dikkâtli kimseler, bazı yanlarından geçerken derinden derine seslerini bile işitiyor. Onlar, bize vadettilerdi ki günün birinde İslâmın yegâne makarrı olan İstanbul'a bir düşman eli uzanacak olursa hemen topraklarını silkerek ayağa kalkacaklar ve... Azîz Mis, sizin siyâsîlerinizin bizim bu gizli ordularımızdan haberleri var mı?

Acâib bakışlı bir genç, İstanbul'da bir akşam üstü bana böyle söyledi.

Müstensihi: Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 7 Ocak 1920, Nr.8227, s.2, süt.1-2

YILBAŞI EĞLENCELERİ

Ticâretteki durgunluğa, ev ve para buhrânına, eshâmın düşkünlüğüne, "Banka di İskonta" nın moratoryum i'lânına, maâşsızlığa, odun ve kömürsüzlüğe rağmen İstanbul'da yine taraf taraf yılbaşı eğlenceleri oldu. Bî-t-tabi bu eğlencelerin en parlağı "Beyoğlu" nda idi ve umûmiyetle Hiristiyanlar tarafından yapıldı, fakat bunlara tek tük bizim de iştirâkimiz vâki' olmadı diyemem. Osmanlı Hükümeti, öteden beri bir çok Hiristiyan tebeaya mâlik bulunduğu ve onların hayâtıyla yakından alâkadar olduğu için Türkler, her türlü yortu günlerini biraz da kendi "yevm-i mahsûs" ları gibi telâkki etmeye alışmıştır. Takvimlerimizde bizim bayramlarımız sırasında bütün bu yortular da sayılı ve mazbûttur. Hepimiz küçükten beri, Paskalya'nın ne vakit olduğunu, Aporkıryan'ın hangi günlere tesâdüf ettiğini, perhize senenin hangi ayında girildiğini, hattâ Musevîlerin Hamursuz'unu Kümes Bayramı'nı ilâh hep biliriz. Daha düne kadar, müşterisi olduğumuz Rum fırıncıların Paskalya çöreklerini ve Rum bakkallarının kırmızı yumurtalarını daha başka nev'î hediyelerle beraber aldığımız ve buna mukâbil onlara bir çok bahşişler verdiğimiz vâki' olurdu; renkli yumurtalar biraz da Türk çocuklarının oyuncaklarıydı; çok def'alar bir büyük cezvenin içinde bu yumurtaları boyamaya çabaladığımızı hatırlıyorum.

Türkleri millî taassubla ithâm edenler onların mâzîsini tanımayanlardır; iddiâ ederim ki küre-i arz üzerinde Türkler kadar başkalarının dînine hürmet-kâr bir millet daha yetişmemiştir. Fakat, Hiristiyanlık bu hürmet ve nezâketten o derece ifrât ile istifâdeye kalkıştı, bizi o kadar ahmak yerine koydu ve gurur u

hissiyâtımıza dokunur o rütbe bilâ-pervâzlıklarda bulunmaya başladı ki âkıbet bizde kendi kabuğumuzun içine çekilmeye ve cânımızı yakmak için uzanan ellere pençemizi uzatmaya başlamak ıztırârında kaldık. İşte bunun içindir ki, bugünkü Türk milliyet-perverliğine ve rûhlarımızda yavaş yavaş uyanan dînî taassuba böylece karşımızdakilerin tafra-furûşluklarından, şirretliğinden, tama'ından sû-i niyetinden hakaret ve tekazâsından hâsıl olma bir şeydir diyebiliriz; bu i'tibâr ile bizim taassubumuz lâ-ale-t-ta'yîn bir milliyetçilik ve bir "Şovenizm" değil bir müdâfaa-i nefs, bir müdâfaa-i haysiyet duygusudur.

Maa-mâ-fîh bu müthiş musâraa yılında bile yine gazetelerimiz yılbaşına dâir makâleler yazmaktan ve zevk u sefâ düşkünlerimiz muhtelif milletlerle beraber bu günün şenliklerine iştirâk etmekten kendilerini alamadılar. Müslümanlar arasında birçok kişiler iki haftadan beri kâh "bugün Noel arefesidir", "yarın Noeldir", "öbür gün Reveyon gecesidir", kâh yılbaşı filân veya filân tarihe müsâdiftir diye mütemâdiyen hazırlanıyor, ziyaretlere gidiyor, da'vetlere icâbet ediyor ve geceleri bu gazino senin o lokanta benim, Beyoğlu'na taşınıyor. O zavallı Müslümanlar ki kendi bayramlarını bile çoktan unutmuşlardır; bir zamanlar kendi aralarında nasıl eğlendiklerini, nasıl gülüp oynadıklarını artık hiç hatırlamıyorlar ve başka milletlerin hâlâ ne tarzda ve nasıl eğlendiklerini, görmek için perişân ve mütehayyır başlarını o ecnebî mahfilden, bu ecnebî mahfile uzatıyorlar; lisânlarını anlamadıkları, türkülerinden, rakslarından, mûsikîlerinden hiç zevk almadıkları, yemeklerini çok ağır, içkilerini çok sert buldukları ve neticede fenâ bir iç sıkıntısıyla çekilip gittikleri âlemlere sokuluyorlar; onları bu

yerlere sevk eden avâmil denilebilir ki ale-l-âde bir zevk ve neşve ibtilâsından ziyâde bir merâk ve tecessüsdür.

Zîrâ, biraz evvel de dediğim gibi bizim takvimlerimizde sayılı olmakla beraber sinirlerimizde henüz bir yeri olmayan bu gibi "yevm-i mahsûs" lar da yapılan şevk ve neşât numâyişleri havâsımızın me'lûf olduğu şeyler değildir. Türkler arasında Amerikan-vârî bir "bar" dan veya Moskof-vârî bir lokantadan ancak bir mutasallif zevk alabilir; o da ya temâşâ eden veya temâşâ edilen bir adam vaz'iyetinde kalmak şartıyla... Dün, bir Rus mahfilinde bu yılbaşı eğlencelerinden birine iştirâk eden bir arkadaşım anlatıyordu:

"Ne kadar mahzûn, ne kadar ciddî, ne kadar fakr-üd-demli adamlarız! Fazla aydınlık gibi, fazla ses ve fazla hareket de a'sâbımızı hurde-hâş ediyor. Bu hareket, bir raks şeklinde ve bu ses bir mûsikî hâlinde olsa da yine bize fenâ dokunuyor. Dün gece bulunduğum yerde zannederim ki yüzlerce kişi bir araya toplanmış, beni igzâb ve iz'âc için karar vermiş, ellerinde bin türlü işkence aletleriyle üzerime hücûm ediyor. Kırbıyıklı adamlar gördüm ki çocuklar gibi düdük öttürüyorlardı; altmışlık kadınlar gördüm ki yılanları oynatan cadılar gibi bitmek tükenmek bilmeyen "ser-pantin" leriyle boğazımı doluyorlardı; her def'asında sanki bir hakârete ma'rûz kalmış gibi bu ser-pantinleri koparıp atıyor ve bu düdük seslerini duymamak için kulaklarımı tıkıyordum. Ortada acâib danslar yapan ve bir alçıdan daha beyaz kupkuru bir kadın vardı ki ara sıra yüzü bana teveccüh ettikçe başımı yere eğmeğe mecbûr oluyordum, o sanki bir sihirbâzın kirece boyayıp ortaya bırakıverdiği bir iskeletti ve uzaktan yüzler-

ce başın üstünden kollarıyla, gözleriyle beni tehdît ediyordu. Fakat şuna da dikkât ettim ki beni korkutan, iğrendiren ve sıkan bütün bu hâdiseler yarıya kadar soyunmuş bir çok genç kadınları ve çenesine kadar giyinmiş bir çok genç adamları fıkır fıkır kaynatıyor, kahkahalarla kıvrandırıyor, haraketi gittikçe artan cûşişli bir havâ içinde sanki nâ-mer'î bir cennetin yedinci katına çıkarıyordu. Hiç yoktan neşelenen bu sersemlere de ayrıca kızıyordum. Lâkin şimdi bu gürültülerden uzak düşünüyorum da sersem olan ben miyim, onlar mı bir türlü analayamıyorum."

Hiç şüphesiz ki sersemlik bana bunları anlatan arkadaşımda idi ve onun ser-â-pâ yabancısı bulunduğu bu âlemde a'sâbına lâzım gelen inbisâtı vermesi kâbil değildi; husûsiyetle o, birbirinden acı bir çok millî felâketleri senelerden beri bir afyon gibi tane tane, damla damla yutarak haberi olmaksızın bütün vucûdu zehirlenmiş bir merâret tiryâkisidir. Onun ancak midesini bulandırabilir.

Acaba bir gün gelmeyecek mi ki biz de kendimize göre olan zevkleri, neşveleri tatmaya başlayacağız? Kendimizin olan bayramlar için, kendimize mahsûs yerlerde eğlenebileceğiz? Şehrimizde ki Ruslara baktıkça buna biraz ihtimâl vermek istiyoruz. Bunlarda bizim kadar felâket-zede değil mi? Bunlar da bin türlü nekbet ve âfetten arta kalmış kazâ-zedeler değil mi? Bununla beraber içlerinden hiç bitmeyen bir şevk ve sürûr nehri akıyor. O kadar ki hiç felâket görmemiş mes'ûd milletlere mensûb olanlar bile akın akın bu nehrin kenarına toplanıyorlar ve eğilip suyundan avuç avuç içiyorlar!

Ah, çünkü bizim derdimiz onların derdinden daha büyük ve daha eskidir. Hâlleri gözlerimizden yaşlar getiren bu muhâcirler bizden çok daha mes'ûddurlar. Kalblerindeki elem bütün memleket da'üs-sılası değil yalnız bir saltanat hasretidir. Yüreklerinde haykıran feryâd bütün bir milletin, bütün bir ırkın değil, yalnız bir sınıfın feryâdıdır ve hayâtlarını rahne-dâr eden eller yâdeller değildir. Hâlbuki biz kendi memleketimizde kendi memleketimizin da'-üs-sılasını çeken, kendi yurdumuzda ve kendi ülkemizde bir muhâcir ve bir menfî hayâtı süren, acısı hergün biraz daha tazelenen, derdi hergün biraz daha artan bî-çâreleriz. Ruslar birbirlerine "Geçmiş olsun!" diyebilirler, lâkin biz birbirimize bunu bile söyleyebilecek bir vaz'iyette değiliz.

Y.K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yılbaşı Eğlenceleri", 3 Ocak 1922, Nr.8909, s.2, süt.1-2

GİZLİ KALAN KUVVETLER

Küçükten beri masal gibi dinlerdik; sonra kendi gözlerimizle gördük, okuduk; kendi akıl ve muhâkememizle tasdîk ettik ki bizim memleketimiz baştan başa işlenmemiş bir hazînedir; henüz balta sesi duymamış ormanları, çapa yüzü görmemiş ovaları, fen ve makine denilen istihsâlât ilâhlarının hiç uğramadığı ma'denleri ilâh vardır. Vaktiyle büyük Osmanlı Saltanatı'nın en nâciz bir cüz'i telâkki edilen ve tuzlu göllerle, çıplak yaylalardan i'bâret zannolunan Anadolu - ki o eski lâ-yefnâ defîneden son kalan parçadır - bile bugünkü hâliyle herkesin tama' ve iştihâ nazarlarını kendine doğru çekmekten hâli kalmıyor ve sâhillerinden, henüz inşâ edilmemiş o ıssız limanlarından en ücrâ dağ başlarına kadar her noktası bir başka milletin hırsını bir başka türlü tahrîk ediyor. Kimin hatırına gelirdi ki Suriye'siz, Irak'sız ve Rumeli'siz bir Türkiye kapitalizm ve emperyalizm siyâseti önünde yine şâyan-ı alâka bir kemmiyet ve keyfiyet teşkîl edecek!

Harb-i Umûmî esnâsında memleketi idâre edenlerden birinin bir sözünü hatırlıyorum: Bu adam işlerin tersine dönmeye başladığı sıralarda bizim için en fenâ sulh şerâitinin ne gibi şeyler olacağını düşünürken "Suriye ve Irak elimizden gidecek olursa kâbil değil yaşayamayız." derdi ve yalnız Anadolu'dan i'bâret bir Türkiye'nin hattâ İzmir'iyle Adana'sıyla her türlü kâbiliyet-i hayâtiyeden mahrûm olacağını söylerdi. Hâlbuki bugün Anadolu en fenâ şerâit dâhilinde bile hiç kimseye muhtâc olmaksızın kendi başına yaşayabiliyor ve Şark'ın iktisâdiyâtında şu muvakkat atâleti şiddetle mahsûs oluyor; şehrimizdeki bü-

tün ecnebî tüccârlar dört gözle küçük Asya yollarının açılmasını bekliyor; meğer Anadolu da Suriye ve Irak gibi bütün "icl-i Sâmirî" âşıklarına misâlsiz bir arz-ı mev'ûd imiş!

Geçen gün Ankara'dan gelen bir telgraf havâdisinde Azerbaycan'ın oraya vâki'bir mürâcaatına mutalli' olduk; dünyanın anbârı telâkki edilen koca Rusya'nın bu ma'mûr ve müreffeh parçası el-yevm kan ve ateş içinde bocalamakta olan zavallı Anadolu'dan zahîre istiyor. Bundan birkaç ay evvel de şarkî vilâyetlerimizden Rusya'nın kahta mübtelâ havâlisine epeyce yiyecek göndermiş idik. Son zamanlarda bir Ukrayna hey'etinin Ankara'ya gelişi de ayrıca Anadolu'nun ticâret ve iktisâdiyât âlemindeki kıymet ve ehemmiyetini gösterir bir hâdisedir.

Harb-i Umûmîye'den ve hâssaten mütâreke gününden beri başımıza gelen nekbet ve felâketler bize epeyce acı hakikatler öğretti, lâkin bu acı hakikatlerden de birçok tatlı netîceler çıkardığımızı inkâr edemeyiz. Biz kuvvet ve kudretimizin derecesini, küre-i arz üzerindeki kıymet ve ehemmiyetimizi bu âna gelinceye kadar lâyıkıyla takdîr edemiyorduk; gerek siyâsiyât, gerek muhârebe sâhalarında son fa'âliyetlerimizi bize kendi kendimize idrâk ettirdi; üzerinde yaşadığımız toprağın ne mübârek bir arz-ı mev'ûd olduğunu ve damarlarımızda cevelân eden kanda ne hakikulâde hayât kâbiliyetleri bulunduğunu öğretti. Dün, gerek atalarımızın dilinde, gerek Avrupalı'ların ilminde yalnız efsâne gibi kalan Şark'ın fazîleti günün en âdî vâk'aları şeklinde tamamıyla açık ve çıplak olarak tezâhür etmeye başladı.

Lâkin biz bu sırrın inkişâfı önünde kendimizi lüzûmundan fazla hayrânlığına kaptırmamalıyız ve iyi bir idâre, muntazam bir teşkilât sâyesinde şimdiye kadar gizli kalan bu maddî ve ma'nevî kuvvetlerden meydana ne harikulâde bir memleket ve millet nümûnesi çıkarabilecekken çıkaramadığımızı düşünmeliyiz. Bugün millî ve ictimaî bünyemizi sarsan bir şiddetli zelzelenin meydâna döktüğü bütün o medfûn hazînelerimizin asırlarca nasıl metrûk ve çürüyüp mahvolmaya mahkûm bir hâlde bırakıldığını hatırlamalıyız.

Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfi yalnız bir keşolmak i'tibârıyla nihâyet coğrafî ve târihî bir kıymeti hâizdir; bu kıt'anın keşfine lâzım gelen hayâtî ve beşerî ma'nâyı ilk def'a olarak Avrupa'nın o aç gözlü altın fâtihleri verdi. Ne vakit ki bunlar muhayyir-ül-ukul bir cüret ve hamle ile bu vahşî ve hâlî kıt'ayı istismâra başladılar, ancak o vakit âleme yeni bir âlem katıldığı hissolundu; aksî takdîrde İspanyalı gemicinin hareketi nihâyet bir mâcera romanına mevzû' teşkîl edebilirdi. Binâen-aleyh, icâb eder ki biz de millî hayâtımıza ve kendi memleketimize âid birtakım hafî hakikatleri keşfetmekle kalmayalım; bu hakikatlerden istihsâli vâcib ve kâbil olan hayât düstûrlarını çıkaralım. Hangi vâsıtayla, hangi teknikle mi diyeceksiniz? Ma'denlerimizi işletebilmek için kâfi derecede mühendislerimiz var mı? Ormanlarımızı ıslâh ve teksîr etmek için kâfi mikdarda orman mütehassıslarına mâlik miyiz? Topraklarımızdan a'zamî istifâdeyi te'mîn edebilecek zirâat usûllerine vâkıf adamlarımız nerede? Bunlardan başka rûhumuzda ve damarlarımızda taşıdığımız külçe hâlindeki fazîletleri tarayıp, işleyecek mürşîd ve mürebbîler var mı?

Fi-l-vâki' bu sûaller karşısında lâl ü ebkem kalmamak mümkün değildir ve yarının gözlerimiz önünde bu şimdiki vaz'iyetimizden daha müdhîş bir muammâ şeklinde tecellîsi hep bu sûaller yüzündendir. Lâkin bugün noksanı hissedilen bu vesâit ve avâmilin de dün fıkdânı hissedilen kuvvetler gibi gizli kalmış olmadığına bizi kim iknâ' edebilir?

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Gizli Kalan Kuvvetler", 6 Ocak 1922, Nr.8912, s.2, süt.1-2

SÂİR Fİ'L-MENÂMLAR BELDESİ

Her türlü hayâl ve heyecân perdesinden âzâde nâfiz ve cür'et-kâr gözlerle İstanbul'un umkuna doğru baktığımız zaman tüylerimizin ürpermemesi ve başımızın dönmemesi gayr-i kâbildir; sathı az çok râkid, sâkin ve dalgasız görünen bu şehrin dibinde öyle acâib bulanışlar, öyle mehîb dalgalanışlar müşâhade olunur ki insan kendini korkunç bir âfetin arefesinde zannetmeden alamaz. Fi-l-vâki' bu âfet büyük bir gürültü ile etrafı toza ve dumana katarak vukû' bulmayacaktır; üzerinde bin türlü emeller, ümidler, hulyâ ve tasavvurlarla, hafif cereyânların istikâmetine göre kâh sağa, kâh sola kürek çekerek dolaştığımız bu sâkin satıh yavaş yavaş kabararak, yavaş yavaş alçalacak her kabarıp alçalışında bizi selâmet sâhillerinden biraz daha uzaklaştırarak günün birinde yine tedrîcen umkuna doğru çekiverecektir.

İhtiyar ninelerimiz son zamanlarda hâdis olan her şeye kıyamet alâmeti diyorlar; bu sözde mecâzî ma'nâsı i'tibârıyla bizim için büyük bir hikmet mündemidir. Biz de başka bir nokta-i nazardan bu şehirde gördüğümüz, işittiğimiz her yeni vak'aya böyle bir kıyamet alâmeti nazarıyla bakmaktayız. Bu vak'alar o kadar çoktur ki burada hepsini ayrı ayrı saymaya imkân bulunamaz. Fatih'teki arsasını bir Yunanlı'ya satan aileden, Kadıköy'deki bakkal dükkânını bir Rus'a devreden esnâftan, Avrupa'nın bilmem hangi köşesinde daha ucuz daha gâilesiz yaşamak maksadıyla bütün emlâkını bir ecnebî müesseseye terhîn ederek aramızdan çıkıp giden sâhib-i akardan tutun da sırtında bir yırtık kâputla, yarı aç; yarı yaya Ankara yolunu boylayan me'mûra kadar

her Müslamın'ın burada yaptığı her hareket bu meş'ûm alâimden biri olarak telâkki edilebilir. Millî varlığı tâ rûhundan tehlikeye düşüren avâmili, o zevk ve terbiye sâhasında içinde düştüğümüz tuzakları ise şöyle bir tarafa bırakmak lâzım gelir; çünkü bunlar vehâmet i'tibârıyla diğerlerinden daha müdhiş olmakla beraber henüz gözle görülecek el ile tutulacak kadar muayyen ve bâriz hâdiseler değildir ve neticelerini şimdiden tesbît edebilmek imkân hâricindedir.

Esâsen tesbîtleri kâbil olsa bile neye yarar! Biz, hâseten şu iki üç yıldan beri dâimâ derdi görüp devâyı bulamamak ıztırârı içinde çırpınan duran bir sürü bed-bahtlarız. Marazı keşfedip bu keşiflerini pek alâka-bahş olduklarını söylemekten başka bir şey yapamayan bazı tıp profesörleri gibi hep müşâhadeyle iktifâ edip tedaviyi başkalarına, bırakmaktayız; diyoruz ki filân tarzda hareket etmek çok tehlikelidir, filân iş pek hatâlıdır, filânın tuttuğu yol millî gâyeye müğâyirdir, fakat aynı hareket, aynı iş, aynı gidiş yine tekrar edip duruyor; hattâ da'vânın en garîb ciheti, bu gibi müşâhedelerde bulunanların bizzât kendileridir ki iş başına geldikleri zaman aynı hatâları tekrardan tevakki edemiyorlar. Meselâ pek eminim ki eğer ben - bu satırları yazan adam-zarûrete düşmüş bir arsa sâhibi, ya iflâsa doğru giden bir esnâf veyâhûd rahata muhtâc bir zengin olsaydım, şu dakikada kâğıt üzerinde birer meş'ûm hareket telâkki ettiğim şeyleri ben de yapacaktım; ya'nî fazla para mukâbilinde arsamı bir Yunanlı'ya satacak, dükkânımı bir Rus'a devredecek ve emlâkımı bir ecnebî müessese'ye terhîn ederek bu gâileli muhîtten çıkıp gitmeyi düşünecektim.

Hiç şüphe yok ki biz, beynimizde taşıdığımız mantıktan ve kalbimizi tenvîr eden duygudan daha kuvvetli birtakım sevâik ve avâmla râm olarak hareket eden idâresiz insanlarız. Mahrûm olduğumuz hâsse ne hakikat ne de mantık, ne vuzûhtur; yalnız iyi ve doğru bildiğimiz şeyleri yapamamak ve yanlış, fenâ gördüğümüz şeylerden tevakki edememek gibi bir acâib hâlete düçâr olmuşuz. Anadolu'da halk miyânında, hâseten köylüler arasında bir vâhime vardır: Bir adam asabî veya ma'nevî bir hastalığa düçâr oldu mu, o adam için büyülenmiş, derler. Biz de mevzû'-i bahsimiz olan bu garîb "hâlet-i maraziye" ye ancak böyle bir ta'rîf bulmak ıztırârındayız. Bazı kâbuslar ve bazı "Senkop" lar vardır ki insanın şuûrunu tamamıyla mahvetmezler; bu kâbusa veya bu senkopa düşen adam etrafında konuşanların hepsini işitir, nerede ve kimlerle muhât olduğunu bilir ve biraz kımıldansa, biraz gözlerini açsa kendine geleceğinden emindir, lâkin ne parmağını kımıldatmaya ne gözlerini açmaya muktedir olabilir ve bütün hüvviyyetini perişân eden asabî hâdisenin neticesinde kıvranır durur.

İşte İstanbul halkı, İstanbul'un Müslüman halkı, (idâre edenlerle idâre edilenler de dâhil olmak üzere) böyle bir hâldedir. Hepimiz ayrı ayrı birer sâir fi'l-menâm gibiyiz. Yürüyoruz, konuşuyoruz, oturup kalkıyoruz, fakat irâdemize, hattâ irâde-i cüz'iyemize bir dakika sâhib olmaksızın...

Bu kâbûstan ne sûretle kurtulabiliriz? İrâdemizi ve benliğimizi bulmak için hangi çâreye baş vurmalıyız? Nasıl silkinip uyanmalıyız? İrâdemizi ve benli-

ğimizi bulmak için hangi çareye baş vurmalıyız? Nasıl silkinip uyanmalıyız? Bunu imkân bulursam başka bir makalede îzâha çalışacağım.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sâir Fi'l-menâmlar Beldesi", 18 Ocak 1922, Nr.8924, s.2, süt.1-2

MUHÎT VE ÂN

Merhûm Ahmed Şuayb sâyesinde, hemen herkes "Hypoliten" in o meşhûr ırk, muhît ve ân nazariyesine vâkıftır. Bu Frenk âlimine göre insanlar arasında sivrilen bütün büyük şahsiyetler, askerî, ilmî ve edebî dehâlar hep bu üç âmilin mahsûlüdür. Vâkıâ son zamanlarda ırk nazariyesi epeyce sarsıldı, hattâ bazı târih ve ictimâiyât mütehassıslarına göre artık hiçbir ma'nâ ifâde etmez oldu; ondokuzuncu asrın ortalarına doğru bazı Alman filologlarıyla arkeologlarının bu husûsta birtakım fennî esâsâta müstenid gibi görünen keşifleri, son devrin ilmî tedkîkâtı karşısında birer birer yıkıldılar, dün müsbet bir hakikat telâkki olunan "Hindû - Arî" lik şimdi bir ma'nâyı ifâde etmeyen bir faraziye hâline girmiştir; hele "ilm-i elsine" ye müsteniden meydana atılan, bütün o Sâmîlik, Tûrânîlik ilâh, taksîmâtı bazı zamanlar âdeta beşerin târihiyle taban tabana zıd bir "Paradoks" derecesine düşüyor. Fransa'da "Gobineau" Almanya'da "Chamberlain" gibi şeydâ ırk nazariyecilerinin sözlerine inananlar artık gittikçe azalmaktadır. Hemen "Chamberlain" in o kadar şiddetle imân ettiği "Kronoloji" son zamanlarda Amerika'da tesbît edilen müşâhadeler ve tutulan istâtistikler sâyesinde âdeta ırk nazariyelerini sarsan bir mikyâs mâhiyetini almıştır. İnsânları kafalarının şekline, büyüklüğüne veya küçüklüğüne nazaran muhtelif derecelere, muhtelif cinslere ayırmak prensibi, cemâhîr-i müttefikada, muhîtin ve birtakım hayât şerâitinin te'sîriyle iki üç batında değişiveren ve hepsi bir şekle girivereri kafalara karşı artık tutunamayacak derecede zayıflamaktadır.

Amerika'da belli başlı birtakım âlimlerden müteşekkil bir muhâceret komisyonun senelerden beri devam eden tedkîkâtı bu husûsta birçok şâyân-ı hayret vak'alar tesbit etmiştir. Ez-cümle bu komisyonun Şarkî Avrupa'dan muhâceret eden Musevîlerle, Sicilya'dan gelen İtalyanlar üzerindeki tedkîkâtı herkese kâfî bir vuzûh ile isbât etmiştir ki, Amerika'ya geldikleri zaman kafaları muhtelif şekillerde ve muhtelif cesâmetlerde olan bu muhâcirler az zaman içinde vasatî Amerikalı kafalarının şekil ve cesâmetine yaklaşmakta ve bir iki batın sonra bir Şarkî Avrupa Musevîsiyle bir Amerikalı gerek kıhf gerek sima i'tibârıyla âdeta birbirinden tefrîk edilemeyecek derecede esen bir insan enmûzeci teşkîl etmektedir.

Bundan da anlaşılıyor ki insan üzerinde icrâ-yi te'sîr eden avâmil ırk ve kandan ziyâde muhît ve ândır. Kafalarımızın şekli, kanımızın nev'î gibi fikrî ve ma'nevî havâsımızda bu iki âmilin tesîri altında değişir ve bu iki âmilin fenâlığına veya ilkine göre ya tereddîye mahkûm veya tekâmüle mazhar olur. Bazı kimseler - hattâ kendi aramızdan bazı kimseler - siyâsî, ictimâî ve iktisâdî birçok esbâb içerisinde âdeta bir "koma" devresi geçiren millî dehâmızdaki buhrânı tevlîd eden illetleri damarlarımızda arıyorlar ve medeniyet sâhasındaki muvaffakiyetsizliklerimizi ırkî mukadderâtımıza ve cebelî kâbiliyetsizliklerimize atfetmek hatâsına düşüyorlar.

Bizce hiçbir millet diğerinden ne daha az kâbiliyetli, ne daha çok meziyetlidir ve medeniyet bütün insânlara âid bir mal-ı müşterektir. Eğer bugün filân millet, filân milletten daha mütekâmil ve daha mes'ûd ise bunun yegâne

ma'nâsı o milletin kendi inkişâfına yardım eden müsaîd muhîti buluşu ve terakkisini tesrî eyleyen hâdisâta mazhar oluşudur.

Senelerden beri ardı arası kesilmeyen birçok hâricî tehlikelere, taarruz ve tasallutlara karşı göğüs germekten bir dakika baş kaldıramayan ve millî bünyesinin en ceyyid kuvvetleri ser-hadlerde hebâ olan Türk milleti ne yaralarını saracak zamanı, ne de harâb yurdunu ta'mir edebilecek fırsatını bulmuştur. Denilebilir ki, yeryüzündeki bütün milletler arasında muhît ile ân yalnız bize karşı düşman kesilmiş ve başımız üstünde herşeye rağmen fışkırmak isteyen millî dehâmızı boğan bir havâ hâsıl olmuştur. Vâkıâ bu havâ ne bizim nefesimizden, ne de kendiliğinden hâsıl olmuştur. Bu öteden beri dînimizin ve canımızın düşmanı olan bazı insanlar tarafından kasten îkâ' ve ifsâd edilmiş bir havâdır. Eğer ciğerlerimiz buna hâlâ mukâvemet edebiliyorsa ne mazhariyet, ne saâdet! Hattâ "Ne şeref!" diyeceğim, zîrâ, bizim de her millet gibi bu güneş altında yaşamak hakkımız olduğunu bu mukâvemetten daha beliğ bir hâdise ile isbât etmek mümkün değildir.

Türk milletinin oynadığı hâile bugünkü engiz rolden bütün insâniyet için birçok fazîlet düstûrları çıkarılabilir; lâkin hiç kimse onun ra'şe-dâr varlığı üzerine eğilip de ne yapmak istediğini ve yaptığı şey ile neyi murâd ettiğini henüz tamamıyla anlamaya muvaffak olamamıştır. İnsânların ef'âlinde dâimâ bir süflî maksad aramaya alışanlar bizim bugünkü hareketimizi mecnûn-âne buluyorlar, lâkin bir zaman gelecek ki yirminci asrın müzahrefât karıştıran erbâb-ı tedkîk bu devrin birbirinden mülevves şuûnu içinde yegâne temiz, yüksek ve in-

sânî vakayi'n izini ancak bizim kanlarımızın döküldüğü topraklarda bulabileceklerdir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Muhît ve Ân", 23 Ocak 1922, Nr.8929, s.2, süt.1-2

BİZİM ZA'FIMIZ VE ONLARIN KUVVETİ

Geçen gün "Bir milletin Saffet-i Mümeyyizesi Nedir?" ser-levhası altında münteşir bir makalem karilerimizden bir zâta bana hitâben bir açık mektup yazdırıyor. Bu mektubun şahsıma karşı takdîr ve iltifâtı muntazammın ilk satırlarını hazf ettikten sonra meselenin rûhuna mümâss noktalarını ber-vech-i âtî derc ediyorum:

"İkdâm'da münderic makalenizi dikkatle okudum, fakat "Şarkın Müslüman milletleri hâlâ birtakım dînî ve ahlâkî düstûrlara tâbi' olarak yaşadıkları için bu mehîb kitleler (ya'nî Avrupalı'lar) karşısında dâimâ mağlûbiyete mağlûbiyetten düşüyorlar ve her hareketlerinde hayât mücâdelesindeki za'flarını, beceriksizliklerini isbât etmiş oluyorlar, bunun sebebini onların maddeye bunların rûha fazla ehemmiyet verişlerinden başka neye atfetmek kâbildir? fıkrasına gelince tasvîrdeki isâbetinize rağmen hükümde hatâ ettiğinizi anladığımdan bu bâbdaki kanâatlerimi size bildirmeyi arzu ettim; Müslüman milletler dînî ve ahlâkî düstûrlara tâbi' olduklarından değil bil'akis olmadıklarından bugünkü dereke-i sefîleye düşmüşlerdir. El-yevm dînî ve ahlâkî düstûrlara hakikaten ittibâ' eden ne bir ferd, ne bir âile, ne de bir millet gösterilebilir.

Dîn-i mübîn-i İslâm her işin ehline tevdî'ni emreder, biz ise aksini yaparız. Meselâ müstehlekeleri istihsâlât vezâifiyle tavzîf ederler, sonra zamanın tecdîdiyle ahkâmın tebdîli hâizdir. Mesağ-i şer'îsini Müslümanlara ne kadar vâsi' salâhiyet bahşediyor. Biz bundan da istifâde etmesini bilmiyoruz. Ahlâk hu-

sûsunda Avrupalı'lara ittibâ' eden Müslümanlar heder olup gidiyor, ahlâk-i İslâmiye düstûrlarına sâdık kalanlar mevcûdiyet-i milliyelerini muhâfaza ediyor. Anadolu'nun mütârekeden sonra gösterdiği celâdet ve şecâit, metânet ve muvaffakiyet buna en yeni, en bâriz bir delîldir. Avrupalı'ların bugünkü şa'şaa-yı ikbâli usûl-perestliğe ve ihtisâsa ehemmiyet vermeleri ve bazı eâzımın vaktiyle açmış oldukları turuk-i terakkîyi ta'kîbde devam etmeleri neticesidir. Biz de halkı tasnîf ile beraber her sınıfın başına o sınıfın mümtâzlarının geçirilmesi, henüz hiç bir mevkî'i olmayan müstahsiliyle mühim ve vâsi' bir zemîn-i sa'y te'mîn edilmesi mümkün olursa ve idâre-i maslahatcılar iş başlarından uzaklaştırılırsa o zaman her husûsta Avrupalı'lara tefevvuk ve takaddüm muhakkaktır."

Muhterem muhâbirimin bu mütâlaâtı beni, bir kere daha Avrupalı'ların kuvvet ve tefevvukunu teşkîl eden sebeplerle, bizim za'f ve tedennîmizi tevlîd eden avâmile dâir düşünmeye sevk etti. Vâkıâ büyük bir cild kitabın mevzû'unu teşkîl edecek kadar mühim olan bu meseleyi yevmî bir gazetenin şu daracık sütûnlarında tedkîke kalkışmak ve buna dâir katî bir hüküm verebilmek hemen hemen imkân hâricindedir ve bunun aksini düşünmeyi kendi hesâbıma büyük bir cür'et-kârlık hattâ bir küstâhlık telâkki ederim. Esâsen öteden beri bu sütunlardaki neşiryâtımın samîmi birer hasbihâl hudûdunu aşmamasına son derece gayret etmekteyim. Bu kabîlden olarak mevzû' bahsolan makalemde demek istemiştim ki, hayât mücâdelesinde Avrupalı'yı Şarklı'ya - hassaten Müslüman Şarklı'ya - fâik kılan şey Avrupalı'ların zekâ, rûh ve seciye i'tibârıyla bizden daha yüksek bir mertebede bulunmaları değildir, zaten Şarklı olsun Garblı olsun bütün ırkların müsâvâtına inandığım cihetle bazı milletleri, di-

ğer milletlerin esiri eden âmilin mutlaka esir olanlar aleyhine kaydedilmesi lâzım gelen bir hâdise olduğuna da inanamıyorum. Bâ-husûs harb ve darb ile ihrâz edilen muvaffakıyetlerin ve bugün olduğu gibi aç gözlülük ve ihtirâs sâikasıyla adeden fâik bazı insan kitlelerinin zayıf kitleler üzerine istîlâ ve tasallutlarının bu muzafferler ve bu müstevlîler lehine hiç bir ma'nâ ifâde etmediğini söylemek bile zâiddir zannındayım.

Eski Romanya Devleti'ni mahveden barbar sürülerinin tunç miğferli "lejyoner" ler neslini hangi cihetten fâik olduğunu ve yine kurûn-u ûlâda atik Yunan medeniyetini yıkan Romülüs ahfâdının Aristo'lar ve Felâtûnlar ahfâdından hangi nokta-i nazara göre daha yüksek tutulacaklarını ta'yîn etmek mümkün müdür? Bugün sınâî medeniyetin icâd-gerdesi bin türlü tahrîb âletleriyle sâkin, mütevâzı', çalışkan ve sabur Anadolu'nun en ma'mûr kısmını istilâ eden Yunan orduları hangi millî ve ma'nevî kuvveti isbât ediyor? Bu türedi orduların şu sâatte enkazı bile bir muazzam destân şeklinde görünen asîl ve asr-dîde Osmanlı Devletinin tâ göbeğinde kurulup oturuşu Yunan askerlerinin şecâat, cesâret, zekâ ve seciye, i'tibârıyla Türk askerlerinden daha yüksek oldukları-na mı delîldir? Herkes gibi bizde Yunanlı'lara bu zâhirî muvaffakiyeti te'mîn eden şeylerin nelerden i'bâret olduğunu biliyoruz. Şuûrî ve vicdânî mütekâmil bir millet bu gibi muvaffakiyetlerden utanmalıdır.

Bir milleti çıkaran ve diğerini düşüren hâdisât fi'lî neticeleri i'tibârıyla değil onları tevlîd eden sevâik ve avâmilin nev'î ve mahiyetleri i'tibârıyla muhâkeme edilmelidir. Milletler vardır ki bazı ferdleri gibi Hakk yolunda ve yüksek gâ-

yeler için dövüşürler ve mağlûb olurlar, milletler vardır ki tama've i'tirâz sâikasıyla dövüşürler ve muzaffer olurlar; işte biz o mağlubiyeti bu mağlubiyete tercîh edenlerdeniz. Mağlûb olan haksızdır, nazariyesi ancak bir yırtıcı hayvan mantığına göre doğrudur.

Biz zayıfız, onlar kuvvetlidirler, fakat bizim za'fımız hakk, onların kuvveti bâtıldır. Bugün Avrupalı'lar, bundan birkaç sene evvel kendi elleriyle ortaya attıkları birtakım insânî ve ahlâkî düstûrları tamamıyla unutup sırf midevî gâileler içinde kıvranıp dururken onlardan bin kat daha aç, bin kat daha çıplak bin kat daha sefîl olan Türkler bütün maddî dertlerini ve kaygılarını unutarak târihte misâli görülmemiş bir fedâ-kârlıkla hâlâ o insânî ve ahlâkî prensipler nâmına dövüşmekte devam ediyorlar. Geçenlerde büyük bir Avrupa gazetesi bizden bahsettiği sırada bu ulvî hakikati i'tirâftan kendini alamadı. Bu da isbât ediyor ki bugün onlarda tecellî eden kuvvet tamamıyla maddî ve akîl olan bir kuvvettir, bizde tecelli eden kuvvet ise sırf ma'nevî ve sırf ahlâkîdir.

Ben bu iki nev'î kuvvetten hangisi daha fâidelidir, diye düşünmüyorum, hangisi daha insânî, daha ulvî ve daha güzeldir diye soruyorum. Buna verilecek cevap iki türlü zihniyete ve iki türlü hâlet-i rûhiyeye göre ya müsbet veya menfî olabilir. Bana sorsalar ki bugünkü galibler hakkında mı bulunmak istersin, yoksa şimdiye kadar arasında bulunduğun mağlûblarla mı kalmak istersin?

Karnım "galibler hakkında!" diye cevap verir, fakat kalbim - gönül tokluğunun ne olduğunu bilen kalbim - mutlaka ikinci şıkkı tercîh edecektir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bizim Za'fımız Onların Kuvveti", 28 Ocak 1922, Nr.8934, s.2, süt.1-2

İLK ADIMDA YUVARLANAN ÇOCUK

Geçen gün, gazeteler on yedi yaşında bir gencin intihârından bahsettiler: Dâr-ül-muallimin talebesinden Şerif Efendi Moda ile Kınalıada arasında vapurdan kendini denize atmış ve dalgalar içinde kaybolup gitmiş. Bıraktığı bir mektuptan anlaşılıyor ki Şerif Efendi'nin kendi hayâtına karşı îkâ' ettiği bu sû-i kasd ne ânî bir baş dönmesine, ne de muvakkat bir cinnet buhranına haml olunabilir. Bu düşünülerek, taşınılarak yapılmış, esbâbı muayyen, gayr-i marazî intihârlardan biridir. Bu çocuk kendini, akîm kalan bir teşebbüs neticesinde ve haksız telâkki ettiği bir cezâ yüzünden öldürmüştür; bundan daha tabiî ne olabilir? Yaşadığımız devrin hayât şerâitine yaşını başını almış kimseler bile güç tahammül etmektedir; hassaten maddî ve ma'nevî bin türlü sefâletle dolu bu şehirde hemen herkes nerede ise kendini denize atmaya gidecek gibi görünüyor. İctimâî felâketler bütün evlerin üzerine mehîb baykuşlar hâlinde kanat germiştir. Mektepler, bi-t-tabî, bundan masûn kalamazdı. O mektepler ki, en tatlı, en müreffeh, en ferâhlı sulh ve salâh devirlerinde bile birer dâr-ül--hüzndü. Neşe ve neşât denilen şeyler mektep nâmını verdiğimiz bu haşîn binâların kapısından içeriye hiç girmemiştir, pek iyi hatırlarım bunların duvarları en açık havâlarda bile ezelî rutûbetini muhâfaza eder ve tesâdüfen sınıflardan birine aks eden bir parça güneş ışığı bu sınıflara sinmiş tozlu ve kirli havanın içinde derhâl inhilâl edip giderdi.

Bu mekteplerde teneffüs sâatleri bir angarya yatmak bir elem, kalkmak bir ezâ ve okuyup yazmak tahammül-fersâ bir işkencedir. Hangimizin gözle-

rinde o mektep bahçelerinin kasveti, hangimizin kulaklarında o sabah trampetlerinin uğultusu ve hangimizin sinirlerinde muallimlerin o sun'î huşûnetinden bir acı ürperme kalmamıştır! Ben kendi hesâbıma "mektep" kelimesinden hâlâ bir acâib ürküntü hissederim, bir mektep binâsı önünden geçerken rûhuma hâlâ derin bir bezginlik çöker; bazı hasta olduğum veya fazla yemek yediğim geceler üstüme yığılan kâbûsların şekli dâimâ bir mektep sakfıdır, rüyâmda kendimi tekrar mektebe girmiş görerek soğuk terler içinde gözlerimi açar ve hikikat-i hâli anlayıncaya kadar korkudan tir tir titrerim.

Başka memleketlerde çocukluk ve gençlik hâtıralarının en tatlı aksâmını teşkîl eden tahsîl hayâtı acaba bizde neden bu kadar tahammül-fersâ bir hâle girmiştir? Bu sûalin cevabını maârif ve mektep işleriyle meşgûl mütehassıslara bırakıyorum. Benim şahsî müşâhedâtıma istinâden bildiğim bir şey varsa o da mekteplerimizin gençliği tabîî hudûdları dâhilinde neşv u nemâ bulduracak yerde onu vaktinden evvel mahv u harâb eden bunaltıcı bir hava ile meşbû' oluşudur. Tâlî tahsîlini bitirip de henüz hayâta giren gençlerin yüzlerine bakınız, hepsi solgun benizlidir, hepsinin kanburu çıkmıştır, hepsi yorgun ve bezgindir. İlk maîşet mücâdelesinde hepsi de birer birer düşüp eziliverirler. Vâkıâ bunlar arasında bünyesi ve rûhu müstesnâ bir mukâvemete, mazhar bazı nâdir enmûzecler de yetişmez değildir, fakat bu gibiler de o kadar fazla cür'et-kâr, hattâ o kadar fazla küstâhtırlar ki, hayâta attıkları ilk adımlarda yaptıkları her hareket dâimâ bir kırıp geçirme, bir yıkıp dökme hareketidir; kendilerini her şeyi yapmaya kâdir zannederler ve cem'iyet bunun aksini isbât ettiği vakit

derin bir tehevvüre düşerler, muhît kıymetimizi anlamadı derler ve yavaş yavaş küskün, âsî bir zümre teşkîl ederler.

Vâkıâ son zamanlarda, herkes için umûmileşen askerlik hayâtı bu iki nev'î gençliği hayliden hayliye terbiye etti; lüzûmundan fazla serkeş olan irâdeleri inzibât ve intizâm altına aldı; lüzûmundan fazla zayıf ve bezgin olan bünyelere ve seciyelere ise örs ile ateş arasında döke döke na-me'mûl bir kuvvet ve salâbet bahşetti. Bugünkü günde eğer rûhları gibi vucûdları da kuvvetli birçok Türk gençlerinden müteşekkil yeni ve gürbüz bir nesil karşısında bulunuyorsak bu, mekteplerimizden ziyâde ordumuz sâyesinde bize nasîb olan bir saâdettir. Fakat bu nev'î terbiyenin de birçok cihetten bize pahalıya mal olduğunu i'tirâf etmemek mümkün değildir. Buna rağmen kemâl-i kat'iyetle iddiâ edebilirim ki cebhelerde siperlerin maddeten öldürdüğü gençlerin adedi, cebhe, ardında mekteb ders-hânelerinin ma'nen öldürdüğü gençlerin mikdârından her hâlde daha azdır.

Moda ve Kınalıada arasında kendini denize atan çocuk! Yavrum, kardeşim Şerif! Mademki kendini öldürecektin dünyada bundan daha güzel ölümler yok muydu? Sen, dâr-ül-muallimin talebesinden (***) numaralı Şerif Efendi olmazdan evvel bu vatanın yüz binlerce azîz evlâdı arasında bir azîz baş idin ve memleketinin, mektebde uğradığın haksızlıktan bin kat daha müdhiş haksızlıklara ma'rûz kaldığı bir millî tehevvür devresinde yaşıyordun; senin küçücük iğbirârının bu umûmî ve muazzam öfke içinde ne ehemmiyeti olabilir? Vatanımız parçalanmaya başladığı günden beri biz de kendi derilerimizi parça-

layıp ve bütün şahsî kaygılarımızı bir tarafa atıp kimimiz ma'nen, kimimiz maddeten etrafımızı saran o mehîb heycâda kaybolmadık mı? Madem ki hayâta attığın ilk adımda böyle sendeleyip düşecektin, mademki sevgi nedir hiç bilmedin ve şiirin tadını acı buldun, senin genç vucûduna Marmara'nın soğuk sularından ziyâde yurdumun bağrında yanan ateş daha lâyık değil miydi?

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İlk Adımda Yuvarlanan Çocuk", 29 Ocak 1922, Nr.8935, s.2, süt.1-2

DERİ DEĞİŞTİRME HASTALIĞI

Umûmî bir eğlence yerindeyiz; burada her millete mensûb çeşit çeşit adamlar ve kadınlar var. Başınızı sağa çevirseniz bir Rus'la, sola çevirseniz bir İngilizle, arkaya döndürseniz bir Fransızla göz göze geliyorsunuz. En az Türkçe olmak üzere dünyada mevcûd hemen bütün lisânların sâiteleri işitiliyor: İngiliz kelimeler çivisinden fırlayan ince çelik parçaları halinde havada vızıldıyor; Rusca cümleler bir patiskanın yırtılışını andıran sesler çıkarıyor, bir trampeta âhenginin hatırlatan Fransızca mükâlemeler kafaya cengâverâne bir neşve veriyor ve ara sıra İtalyanca bir lâkırtının semâî bir mâhiye şeklinde kırılarak, dökülerek ve raks ederek yükseldiği seziliyor; Bereket versin ki bu mütenevvi' orkestra içinde Rumca'nın "kakafoni" lerinden eser görülmüyor. Nerede olduğumuzu tabîî anladınız: Beyoğlu'ndayız.

Arkadaşım bizden beş on adım ötede oturan iki üç gençten birini işâret ederek sordu:

– Bana şunun milliyetini söyleyebilir misin?

Bu, sarışın, matrûş ve gâyet i'tinâ ile giyinmiş bir gençti; çenesini sıkarak konuşuyor, etrafına dik ve hâkim bir nazarla bakıyor ve arada bir gülerken otuz iki dişini birden gösteriyordu; Bîlâ-tereddüd dedim ki:

– Bu bir İngiliz'dir.

Arkadaşım güldü:

– Bu cevabını bekliyordum, dedi; fakat bilemedim, bu bir İngiliz değildir.

Aksine ihtimâl veremiyordum; mevzû' bahsolan delikanlının "smokin" inden, yakalığından, boyun bağını bağlayışından, söz söyleyişlerine, kımıldanışlarına, hattâ başının şekline kadar her hâli o derece "Britanik" idi ki...

Arkadaşım sözüne devam etti:

– Bu genci çocukluğundan beri tanırım, dedi; mektepten çıktığı esnâda bir Fransız'dan hiç farkı yoktu; Harb-i Umûmî sıralarında bütün ma'nâsıyla bir Alman zâbiti idi; şimdi, dediğin gibi noktası noktasına bir İngiliz'e benziyor; fakat... bu bir Türk'tür.

Bu tafsîlât üzerine içime bir acâib hüzün çöktü; neden bilmiyorum, demin sadece lâ-kayd bir tecessüsle tedkîk ettiğim bu çehreye birden bire hayret ve merhametle bakakaldım. Hayretle, peki; fakat merhametle niçin?

O zamandan beri, birçok def'alar bu hissimi nâfile yere tahlîle çalışıyorum; lâkin mektepten çıktığı vakit bir Fransız'a, Harb-i Umûmî'de bir Alman'a ve mütârekeden sonra bir İngiliz'e benzeyen bir Türk gencinin merhameti neden celb ettiğini bir türlü anlayamıyorum.

Türklerin, öteden beri temsîlden ziyâde temessüle kâbiliyetli bir millet ol-

duğu herkesce ma'lûm olan hakikatlerdendir; târihimizin bâ-husûs şu son altı asırlık kısmı tedkîk edilecek olursa görülür ki çehremiz gibi rûhumuzda geçtiğimiz iklimlerin ve birlikte yaşadığımız milletlerin tesîrâtı altında ilk husûsiyetini kaybetmiş ve epeyce melezleşmiştir. Konaklarımızdan, câmi'lerimizden çeşmelerimize ve edebiyâtımızdan mûsikîmize kadar Osmanlı medeniyetinin ibdâ' ettiği bütün güzelliklerin içinde biraz Araplık, biraz Acemlik, hattâ bir parça da Bizanslılık bulunduğunu kim inkâr edebilir? Bazı kimseler yediğimiz yemeklerin bile tamamıyla alâturka olmadığını söylüyor. Vâkıâ yeryüzünde hiçbir milletin "benim" dediği şeyler tamamıyla kendisinin değildir; bugün başlı başına bir Fransız mi'mârisi olmadığı gibi başlı başına bir İngiliz mûsikîsi de yoktur ve ırkî husûsiyetleri o kadar bâriz bir şekilde tecellî eden Anglo Saksonlar'ın lisânı muhtelif lehçelerden müteşekkil bir halîtadır. Esâsen son ictimâiyât mütehassısları sâir milletlerle karışmamış, ırkî safiyetleri mütesallib akvâma vahşî telâkki etmektedirler; bunlar için bütün ma'nâsıyla medenî "tip" ler esâslı bir istifâya uğramış kimselerdir. Fi-l-vâki' târihî ve coğrafî mukadderâtın umûmî hayât hâricinde bıraktığı bazı münzevî milletlerin, çöl ve ada sükkânının maddî ve ma'nevî mâhiyetleri tedkîk edilecek olursa görülür ki bunlar için başka cinsten insanlarla münâsebâta girmemiş olmak bir taraftan menfaat diğer taraftan zarar tevîd etmiştir. Menfaat te'mîn etmiştir; çünkü bunlar kendilerinden daha kuvvetli, daha ma'rifetli insanlar karışmış olsalardı mutlaka o zaman için yitilip kaybolacaklardı; zarar tevîd etmiştir, çünkü o ızlet ve o inzivâ bunları hayâta lâzım birçok şeyleri öğrenmekten men' etmiş ve bil-netîce terâkki ve tekâmülden mahrûm bırakmıştır.

Mektepten çıktığı vakit bir Fransız'a, Harb-i Umûmî esnâsında bir Alman'a ve mütârekeden sonra bir İngiliz'e benzeyen Türk gencinin bende hâsıl ettiği o acâib hissi tahlîl ederken bu düşüncelere, bu mütâlaalara düşüşüm, ona hakk vermek içindir. Lâkin bütün hüsn-i niyetime rağmen bu bî-çârenin manzarası gözüm önüne gelir gelmez gönlümün yalnız merhametle değil aynı zamanda nefrete benzer bir hisle de üzüldüğünü hissediyorum. O genç bana garib bir illetle ma'lûl gibi görünüyor; şimdi ismini hatırlamadığım bir nev'î cild hastalığı vardır ki buna mübtelâ olanların derileri mütemâdiyen değişmeye mahkûmdur; bazı zâhifelerde bu bir tabîî hâlettir, fakat insanlarda dâimâ iğrenç bir hastalık telâkki edilir.

İstanbul'da ise bu hastalık son zamanlarda âdeta salgın bir hâle girdi; ne tarafa baksanız muttasıl derisi değişen kadınlara ve erkeklere tesâdüf edersiniz ve tuhafı şudur ki musâbların hemen hepsi Türk cinsine mensûb olanlardır.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Deri Değiştirme Hastalığı", 2 Şubat 1922, Nr.8939, s.2, süt.1-2

BAZI HÂDİSELER VE BAZI NETÎCELER

Fıtretin büyük ve harikulâde yarattığı kimseler dâimâ sâde, mütevâzi' ve şatafatsızdırlar. Anadolu'da muttali' olduğum hakikatlerden biri de budur. Lâkin öteden beri, merhûm Fikret'in dediği gibi, "Tantananın debdebenin mehdî" olan İstanbul'da büyük adamın ma'nâsı nesil, servet veya rütbe i'tibârıyla "kitle-i nâs" dan ayrılan atûfetlu veya saâdetluyu mutazammındır. Hepimiz memleketin sâir taraflarından ziyâde bu muhitin havasıyla meşbû' bulunduğumuz cihetle bu üç muhterem ârıza ile temâyüz etmemiş zevâta (bunlardaki seciye, zekâ, azim ve irâde kuvvetleri ne kadar yüksek bir mertebeye ererse ersin) büyük nazariyeyle bakmaya bir türlü cesâret edemiyoruz. Mademki vazîh bir âilenin çocuğudurlar, mademki ceplerinde beş paraları yoktur, mademki ünvân ve rütbeden mahrûmdurlar, hürmet ve tevkirimize nasıl lâyık olabilirler diye düşünüyoruz.

Vaktiyle memlekete bir nev'î "demokrasi" sokmak isteyen inkılâbcı zümre bile bu telâkkiden ve bu hâlet-i rûhiyeden yakasını kurtaramadı ve nişâna, üniformaya, servet ve ihtişâma herhangi bir asîl-zâde-gân sınıfı kadar ehemmiyet verdi idi. Enver'e millî kahraman ünvânı kâfi gelmedi, yolunun üstünde ne var ne yoksa hepsini çiğneyerek, kırıp geçirerek Harbiye Nezâreti koltuklarına, paşalık rütbelerine, baş kumandan vekili pâyelerine saldırdı. Cemâl Paşa, büyük ve yüksek görünmek sevdasıyla hassaten Suriye'de envâ'-i garâbetlere düştü; müşâ'şa' hâşeli beyaz at üstünde tâk-ı zaferler altından geçti. En büyük meziyetini tamamıyla halktan yetişmiş olmak teşkil eden Talat Paşa gi-

bi bir sâhip zuhûr kadife yelek üstüne altın köstekler takmak, bileğine altın bilezikler geçirmek ve bir oda kadar büyük otomobiller içinde kaplan derisinden diz atkılarıyla dolaşmak gibi züppelikler gösterdi.

Hiç unutmam, bir gece, geç vakit Tepebaşı Caddesi'nden İngiliz sefâret-hânesine doğru yürüyordum. Yanımdan ağır ağır bir otomobil geçti, başımı çevirdim, ve kemâl-i hayretle şunu gördüm: Maliye Nâzırı Cavid Bey bütün göğsü sırmalarla işlenmiş ve her tarafına nişânlar takılmış bir elbise içinde mütebessim âdeta bir sünnet çocuğu gibi sağına soluna bakınarak gidiyor. Otomobil dört bir tarafı camla muhât ve içinden müteaddid elektrik ampulleriyle tenvîr edilmişti, âdeta müteharrik bir mağaza camekanı gibiydi ve bunun derûnunda Cavid Bey halkın rağbet ve tecessüsünü celb için ihzâr edilmiş mü'şâ'şâ bir i'lânı andırıyordu.

İttihâd ve Terakkî erkânı arasında bu hâllere, bu nümâyüşlere aleyh-dâr pek çok kimseler vardı, fakat bunlar dâimâ: "Bırakınız, halk böyle istiyor, halk üzerinde bir nüfûz sâhibi olabilmek için bu nev'î âlâyişlere lüzûm vardır." hikmeyitle susturuldu. Lâkin bizce halkın hiç istemediği ve son derece nefret ettiği bir şey varsa o da bu gösterişler idi; nitekim İttihâd ve Terâkkî'nin "esbâb-ı inhilâl" inden birini de hiç şüphesiz bu teşkîl etti.

Bizim târihimiz içtimâî bir nokta-i nazardan ve millet tarafından epeyce tedkîk edilecek olursa görülür ki öteden beri dünyanın en sâde ve en demokratik milleti biz imişiz. Bu sırrı anlamak için Topkapı Sarayı'nın dehlizlerinde, di-

vân-hânelerinde, harem ve yatak odalarında bir cevelân yapmak kâfidir. Husûsuyla bu odalar bir tekkenin mihman-hânesinden farklı değildirler. O devirden kalmış daha başka hâtıralar da isbât ediyor ki, padişahlarımızın ve vezirlerimizin kıyafeti meskenlerinden daha mutantan değil imiş. Esâsen bu vezirlerin hepsi halktan çıkma adamlar idi. Osmanlı târihinde iki batından fazla şeceresi olan ser-dâr-ı ekremler, vezîr-i a'zamlar hemen hiç yok gibidir; servet ve yesâr denilen şeyler ise o zamanın örfüne, kanununa göre yalnız devletin, yalnız milletin idi. Hangi mütemevvil kendi mâlından hayâtının sonuna kadar istifâde edebilmiştir? Ve mâlını kendi ahfâdına miras olarak bırakmıştır?

Bizde haseb ve nesebe, servet ü yesâre, rütbe ve nişâna i'tibâr ancak inkırâz devremizde baş göstermiş ve Devr-i Hamîdî'de o sahte me'mûr Aristoakra sisi ile en tahammül-fersâ derecesine varmıştı. O devrin bütün seyyiâtını tevârüs eden İttihâd ve Terakkî hükümetleri zamanında ise tantana ve debdebe merakı artık gülünç bir mertebeye çıktı idi.

Son millî hareketin yarattığı sâf ve ceyyid muhîtte artık bu nev'î sevdâların, bu nev'î hırs ve ibtilâların ve bu sakîm telâkkilerin biri kalmamıştır. Mustafa Kemal Paşa'sından en nâciz ferdine kadar hep aynı tarzda giyinen, aynı tarzda yaşayan o sâde ve mütevakfi' cemâatin Heyet-i Umûmiye'sinden teruşşuh eden bir heybet ve azamet var ki bunun içinde bütün fertler ve ferdiyetler kayboluyor, gölgede kalıyor. Bu yeni ve musaffa Türk âleminde şahsın değil yalnız fi'lin ehemmiyeti vardır; herhangi bir şahsiyet burada yalnız kendi kabiliyeti, kendi kudreti, zekâ, irâde ve seciyesinin salâbeti ile temayüz edebilir...

Anadolu'yu ve Anadolu hareketinin başında bulunanları buradan hâlâ o eski İstanbullu gözüyle görenler müdhiş bir sûrette yanılıyorlar.

Sansür

Mustafa Kemal Paşa'nın ve arkadaşlarının isimleri etrafında çıkarılan gürültülerden, yapılan nümâyişlerden ne bu zevâtın, ne de bulundukları muhîtin haberi vardır. Bütün heybet ve azametini müdâfaa edilen maksadın muhâbbet ve ulviyetinden alan millî hareket kudretini âleme tanıtmak için elinde birtakım şatafatlı bayraklar sallamaya muhtâç değildir. Bunu Avrupa bizden daha iyi takdîr ediyor ve şan ve şöhreti bütün cihânı dolduran Mustafa Kemal Paşa'ya Türk Milletine izâfe ettiği ehemmiyet nisbetinde bir ehemmiyet veriyor.

Dünyanın dört bir tarafından, Şarktan ve Garbdan nezdine murahhaslar gönderilen bu büyük Türk birtakım bed-hâhların kıskançlık damarını tahrîk eden şu yüksek makama ermek için ne Enver gibi resmî rütbe ve ünvânların iânesine arz-ı iftikâr etmiştir, ne Cemâl Paşa gibi halk kitlelerinin gözlerini kamaştıran nümâyişlerde bulunmuştur, ne billûr gerdûneler içinde kaplan postlarına sarılıp dolaşmıştır; yalnız dağılan milleti bir araya toplamıştır, bir sene içinde, her türlü mahrûmiyetlere rağmen meydana, herhangi bir düşman istilâsını ba'de-mâ müsteb'ad kılacak bir kuvvetli ordu çıkarmıştır. Bu ordu ile dört def'a harb etmiş ve üçünde yenmiştir. Vatanın Şarktan ve Garbdan tehlikeye ma'rûz aksâmını emniyet altına almıştır ve bütün bunları yalnız başına değil,

milletle beraber, milletin dileği, azmi ve irâdesi sâyesinde yapmıştır, fakat sessiz, sessiz, kemâl-i tevâzu'yla yapmıştır.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bazı Hâdiseler ve Bazı Netîceler", 7 Şubat 1922, Nr.8944, s.2, süt.1-2

ESKİ BİR USÛL

"Târihçe-i Vak'a-i Zağra" ünvânlı bir risâle var; bu, 93 muhârebesinde Ruslar tarafından ittikâ' edilen Şarkî Rumeli'ndeki fecâyi'n bir kısmını, eski Zağra kasabasına dâir olanları musavver acıklı bir hikâyedir ve o kasabanın müftüsü merhûm Hüseyin Râcî Efendi tarafından müşâhade ve muhtıra tarzında yazılmıştır. Son günlerde ikinci def'a olarak tekrar bu risâleyi okuyorum; gönlüm hüzün ve elemle doluyor, gözlerim yaşarıyor.

Eski Zağra kasabası neresidir? 93 muhârebesi ne idi? İçimizde o yerleri ve o günleri hâtırlayan kaldı mı? Heyhât, bütün bunlar bizim için, çoktan bir başka millete âîd efsâneler gibidir.

Şarkî Rumeli fâcialarını karıştırmaya ne hâcet! Daha üzerinde müslüman şühedâsının kanları kurumamış Garbî Rumeli topraklarımızı bile güçlükle hâtırlıyoruz; Selânik, Manastır, Üsküb, Yanya, Kosova ilâh kelimeleri - bütün bu vilâyetlere, bu livâlara daha düne kadar bânîler, mutasarrıflar gönderiyorduk. Bizim için kadîm bir destânda okunan ism-i hâslardan daha ziyâde hâfıza-nevâz değildir.

Dünya yüzünde bir millet daha var mıdır ki bizim kadar unutkan olsun? İhmimâl bir gün gelecek bu demleri de unutacağız; unutacağız ki mütârekeden sonra kendi pây-ı tahtımızda bile envâ'-ı ezâ ve cefâlara, envâ'-ı tahkîr ve tezyîflere ma'rûz kaldı idi! Unutacağız ki memleketimizin en azîz iki parçası, nâ-mert ve harîs bir düşmanın ağzına - köpek önüne kemik fırlatılır gibi - atıldı

idi; unutacağız ki Yunan orduları nâmı altında takım takım barbar sürüleri afîf, sâkin ve çalışkan Anadolu'nun tâ bağrına kadar sokulup en mel'ûn ve en behîmî ihtirâsâtını tatmîne tasaddî etmiş idi ve bu yüzden, binlerce Müslüman'ın malı, canı, ırz ve nâmusu târih-i âlemde misli görülmemiş bir vahşet ve fecâat içinde mahv u hebâ olmuştu. Evet, korkarım ki bütün bunları da unutacağız, bütün bunları da bir başka millete âid sûzişli efsâneler gibi okuyacağız ve el-yevm içinde yanıp tutuştuğumuz şu muazzam ve mehîb Anadolu hâilesinden ahfâde bırakacağımız hâtıra "Târihçe-i Vak'a-i Zağra" şeklinde bir küçük risâleden i'bâret olacaktır.

Biz, doksan üç muhârebelerinden beri başımıza gelen felâketlerin bir tek felâket zincirinin hep aynı cinsten halkaları olduğunu hâlâ idrâk edemiyoruz. Zannediyoruz ki bunlar ayrı ayrı esbâb ve avâmilin tevlîd ettiği birtakım ayrı ayrı nekbetlerdir; zannediyoruz ki Şarkî Rumeli'yi başka Garbî Rumeli'yi başka sebeplerle kaybettik; Besarabya'dan Mora Şibh-i cezîre'sine kadar uzanan havâlî dâhilinde enkâzımızdan dört büyük krallık çıkaran hâdisât, zannediyoruz ki, bugün Suriye, Irak ve Arabistan'da enkâzımızın diğer bir kısmından muhtelif küçük hükümetler ihdâs eden hâdisâttan başka şeylerdir. Hayır; bütün bunlar hep bir fâcianın birinci, ikinci, üçüncü perdelerinden i'bârettir ve bugün Garbî Anadolu'da Müslüman Türküne karşı edilen mezâlim bundan yarım asır evvel Şarkî Rumeli'deki müslüman Türklerine karşı yapılan mezâlimin devâmından başka bir şey değildir; bu nokta-i nazardan, 93 târihinden i'tibâren tarafımızdan yazılan bütün fecâyi'kitapları Zağra müftüsü merhûm Râcî Efendi'nin yazdığı sûzişli menkıbenin birer mâba'dı, birer zeyli telâkki edilmelidir.

"Târihçe-i Vak'a-i Zağra" yı okurken, her sahîfede ve her satırında bir kere tevakkuf edip Garbî ve merkezi Anadolu'da vuku' bulan son Yunan fecâyi'nin teferrüâtını hâtırlıyordum; Şarkî Rumeli'de cereyân eden o eski fecâyi' ile bunlar arasında ne sıkı, ne samîmi bir müşâbehet var! Hep aynı bahânelerle asılan Müslümanlar, hep aynı vesîlelerle basılan evler, hep aynı zehirli tehditler, hep aynı vahşî tavırlar, en küçük teferrüâtına kadar hep aynı taktîl ve tehcîr sisteminin tatbîkâtı...

Zaman değişmiştir, ortaya birtakım yeni prensipler çıkmıştır, medeniyet ilerlemiştir, lâkin yarım asrı mütecâviz bir vakitten beri Türkü imhâ etmek siyâseti, Türkü imhâ etmek usûlü asla değişmemiştir. Bir zamanlar Ruslar'ın ihdâs ve himâye ettiği bu usûlü, bu siyâseti, şimdi, ayniyle başka devletler tatbîk ediyor.

Bazıları, yarım asırdan beri mütemâdî katl-i âmmlara ma'rûz bırakılan Türkler'in adı neden "katl-i âmmcı" çıktı diye şaşıyor; evet, hep ölen Türktür, fakat neticede öldüren yine Türktür. Bu sırrın miftâhını da yine o usûlün icâbâtında aramak lâzım gelir. Bu nev'î bühtân ve iftirâlar bâkî kalan Türkleri ma'nen öldürmek veyâhûd müstakbel katl-i âmmlara hazırlamak içindir. Medenî ve büyük şehirlerde hayvânât mezbahalara sevk olunurken sırtlarına damga basılır; bize atfedilen canavarlıklar (!) da tıpkı bu nev'îden damgalar gibidir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Eski Bir Usûl", 10 Şubat 1922, Nr.8947, s.2, süt.1-2

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ATOS DİSAN MALATON'UN KILICI

Cihân Harbi'ni muhârebelerin sonuncusu zannedenler yanılıyorlar. Dünkü kavgadan soluk soluğa çıkan milletler henüz üstlerinin başlarının tozunu, toprağını silkmeden, ellerinin ve göğüslerinin kanını silip yıkamadan süngülerini parlatmaya, tüfeklerini yağlamaya ve bir takım yeni silâhlar yapmaya başlıyorlar.

Öteden beri Garbî Avrupa'nın en ceng-âver ve en destânî bir milleti olan İspanya, hiç değilse bu nev'î fa'âliyetlerin hâricinde kalamazdı. Binâen-aleyh Harb-i Umûmî'nin devamı müddetince en cûşişli cenklere bile uzaktan rahat rahat seyirci kalan, ya'nî bütün ma'nâsıyla ilk def'a olarak oyun bozanlık eden bu memleket asîl evlâdlarından birinin îcâd ettiği bir silâhla harb duygusunun kendisinde henüz tamamıyla sönmediğini, bir ordusu olduğunu ve îcâb ederse kavgaya hazır bulunabileceğini hatırlattı. "Sidlerin" ahfâdından birisi, Baron Atos Disan Malaton nâmında bir İspanyol Şovalyesi elinde bir acâib silâhla ortaya atılıyordu. Bu silâh yeni sistem bir harb âletidir ve ba'de-mâ İspanya ordusunda süngü ile kılıcın yerine kâim olacaktır.

Birbirine çaprast-vârî yapıştırılmış arakkârî bir pâlâ ile bir kadîm İspanyol meçi tasavvur ediniz ki orta yerindeki bir sustaya bastığınız zaman ikisi birden harekete gelsin, ya'nî pâlâ sağa sola ve meç öne arkaya doğru kemâl-i sür'atle kımıldamaya başlasın. Bize bu husûsta ma'lûmât verenler diyorlar ki San Malaton'un îcâd-gerdesi olan silâhın bütün yeniliği kabzasındaki manivelâda-

dır, bu kabzaya geçirilen el yalnız baş parmağını kımıldatmak sûretiyle hiç yorulmaksızın, hiç bir zorluk ve zahmet çekmeksizin her açılıp kapanışında ya bir kelle keser, ya bir göğüs delebilir. "Oh, ne âlâ, ne âlâ!" mı diyeceksiniz? Fi-l-vâki', ben de Avrupa gazetelerinde buna dâir tafsilâtı okurken dilimin ucunda hep bu gibi takdîr nidâları geliyordu.

Son aldığımız asrî ve ilmî terbiye bize her nev'î ihtirâ' karşısında hayret ve takdîr ile boyun eymeyi öğretti; çünkü her ihtirâ' bize "fikr-i beşer" in terâkkîyâtına yeni bir alâmet mâhiyetinde görünmekte ve böyle hâdiseler bizim insânî hubb-i nefsimizi, insânî gururumuzu okşamaktadır. O kadar ki bu ihtirâ'ların ekseri hayâtî menâfi'miz huzûrumuz, rahatımız, iyi ve güzel bildiğimiz şeyler aleyhine olsa bile yine tergib ev tasvîbden kendimizi alamıyoruz ve kalbimizin içinde muhteri'lere karşı hâif-âne bir hürmet hissi uyandığını hissediyoruz.

Garblı bir âlime göre insânlar fıtraten put-perestlerdir; etraflarında dâimâ tapınacak bir nesne ararlar; tahtadan yapılmış devler, mermerden oyulmuş boynuzlu şeytanlar ve ma'bedlerin duvarlarına çizilmiş öküz, boğa, kedi ve kurt resimleri artık i'tibârdan düştüğü günden beri insanlar, eşkâl ve ecsâma prestij ihtiyâçlarını fennin îcâd-gerdesi olan birtakım alât ve edevâta taabbüdle tatmîn etmektedirler. Bu nokta-i nazardan iddiâ olunabilirki devrin en büyük ilâheleri buhar, elektrik ve makinedir ve bunlar şimdiye kadar gelip geçmiş ma'bûdların en mucizelisidirler; tabiatın bütün kuvvetleri çoktan bunlara râm olmuştur. Yunan esâtîrine göre yıldırımı çalmak istediği için "Zeus" tarafından zincirlerle bir kayaya bağlanan "Promete" Frankfurt'lu bir elektrik mühendisi-

ne nisbeten meczûb bir dilencidir. Yine eski asâtîre göre ellerinde oklarla havada uçtukları iddiâ edilen kadîm cenk ilâheleri bugünkü görgülerimize nazaran bizim için artık herhangi bir tayyâreci zâbitinden daha hârikülâde değildirler ve saçtan ma'mül nârin bir tahte-l-bahre kıyâsen okyanusun dalgaları altında gürüldeyen "Poseydon" nun indimizde ale-l-âde bir yüzücüden farkı kalmamıştır.

Bütün bunlar gösteriyor ki, eğer insanlardaki dîn ve taabbüd hissi tabîatın gayr-i kâbil-i îzâh hâdisâtı karşısında düşülen korku ve hayretten mütevellid bir şey ise, sınâat âleminin tecelliyâtı karşısındaki hâlet-i rûhiyemizde bu nev'îden bir keyfiyettir; husûsuyla birbirini ta'kîb eden bir sürü keşifler ve ihtirâ'lar sayesinde ecdâdımıza birer "ser-hilkat" şeklinde görünen nice tabiî hâdiseler artık bize bir ma'nâ gibi görünmekten hâlidirler, bir gök gürültüsü, bir şimşeğin çakışı, bir yıldırımın düşüşü, bir hareket-i ârz, bir bora, feyzân, bizim için artık elli ikilik bir topun patlayışından, bir havâî şarapnelin parlayıp düşüşünden, bir zırhlının bombardımanından ilâ daha korkunç değildirler. Bu i'tibâr ile keşfiyât ve ihtirââtı "dehâ-yı beşer" in hilkat ve tehakküm ve takallübü sûretinde görenler yanılmıyorlar.

Vâkıâ İspanyalı kılıç mûcidinin yaptığı iş bu nev'î ihtirâ'lar miyânında sayılmaya değer bir şey değildir. "Âlât-ı nârîye" sırasında makineli tüfeğin veya mitralyözün îcâdı ne kıymeti hâiz ise "Âlât-ı cârihe" sırasında da bu kılıcın îcâdı o kıymeti hâiz olabilir. Temenni edelim ki San Malaton'un bu makineli pâlâsı mitralyöz kadar revâc bulmasın; zîrâ, son devir muhârebelerinde kahramanlı-

ğı, cesâret ve şecâati idâme ettiren tek bir âlet kalmıştı: O da süngü ve kılıçtı. Bu âletler kendilerini tutan ve sallayan ellerin ve kolların kuvveti ve fazîleti nisbetinde bir iş görür ve gördüğü işin şerefi o ellerle, o kollara âid olurdu; şimdi bu küçük îcâd yüzünden ceng-âverler kalan bu son şan ve şeref hassesini de demir veya çelikten bir küçük manevela istirkab etmiş olacaktır.

Yarabbim, ne âdî bir asırda yaşıyoruz!

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Atos Disan Malaton'un Kılıcı", 13 Şubat 1922, s.2, süt.1-2

REHBERE MUHTÂC REHBERLER

Geçen gün ma'nevî bir anarşi içinde yaşayan bir kısım âvâre Türk gençlerinden bahsederken demiştim ki sulta sâhibi fikir ve kalem erbâbımız bunlar üzerinde bir nev'î hüküm ve nüfûz icrâ etmelidir ve bütün bu perîşân rûhlara muayyen bir istikâmet vermek için kuvvetli bir câzibe merkezi ihdâsına çalışmalıdırlar. Bunu söylerken hiç düşünmemiştim ki el-yevm ortada mevcûd olan bu ahlâkî ve fikrî perîşânlığın en büyük âmillerinden birisi de o fikir ve kalem erbâbının meslek ve meşrebindeki ıttırâtsızlık, derbederlik ve harâbâtiliktir.

Bizde, öteden beri acâib tavırlı kimselere feylosof, dalgınlara âlim ve derbederlere, rindlere, lâübâîlere şâir demek bir an'ane değilse bile bir i'tiyâd hâline girmiştir; bunun başlıca sebebi bizde felsefenin, âlimin ve şâirin yanlış bir telâkkiye uğramasından ziyâde feylosoflarımızın umûmiyetle acâib tavırlı, âlimlerimizin umûmiyetle dalgın ve şâirlerimizin derbeder, rind, lâübâlî olmalarından neş'et etmektedir. Vâkıâ son nesil arasından yetişen muahhar âlimlerimizle şâirlerimiz meslekte olduğu gibi meşrebde de seleflerini ta'kîb ve taklîdden ictinâb etmeye başladılar; asr-ı hâzırın aydınlıkları bunlarda kalmış son kervan Kurûn-ı Vustâ zulmetleri gittikçe daha büyük bir sür'atle dağıtmakta ve gözlerine taze bir rü'yet kuvveti vermektedir. Yavaş yavaş anlaşılıyor ki felsefe müfekkiredeki intizâm, ilm, bilgideki vuzûh ve şiir duygularımızdaki ahenktir ve herkesten ziyâde dürüst, muntazam, uyanık ve muvâzeneli olması lâzım gelen kimseler fikir ve his âleminin bu üç şu'besinden birine mensûb bulunanlar-

dır. Lâkin bu hakikati müdrik, mahdûd bir zümrenin hâricinde kalanlar el'ân eski an'anelerin, eski telâkkilerin hükmüne râm bulunmakta ve el'ân meczûblara feylosof, ahmaklara âlim, hafif meşreblere şâir nazarıyla bakmakta ber-devâmdır. Bunun içindir ki, birçok ağırbaşlı, halûk ve kâmil kimseler indinde bu çeşit insanlârın i'tibârı pek düşkündür. "Oğlumun terbiyesini bir feylosofa tevdî' ettim." diyen bir babaya, "Benim kocam âlimdir!" diye iftihâr eden bir zevceye, "Evladım şâir olsun!" temennisinde bulunan bir anaya muhîtimizde tesâdüf etmek imkânı var mıdır? Heyhat, dünyanın hiçbir tarafında mütefekkir zümrenin, hele şiir ve edeb erbâbının mevki'i bizde olduğundan daha dûn değildir ve bunun esbâbı da biraz evvel söylediğimiz gibi bu zümrenin kendini her türlü ictimâî ve ahlâkî kuyûddan âzâde zennederek birtakım garâbetlere düşüşü, lüzûmundan fazla hevâ ve hevesine tâbi' oluşudur.

Zannedilmesin ki mevzû-i bahsimiz olan şey fikir ve kalem erbâbımızın hayât-ı husûsiyelerindeki garâbetler ve intizâmsızlıklardır. Hayır böyle bir maksad hatırımızdan bile geçmez, hayât-ı husûsiyelerinde pek iğrenç titiz ve temiz nice insânlar vardır ki hayât-ı umûmiyelerinde muzırr ve merdûd birçok ef'ale tasaddî ederler ve buna mukabil hayât-ı husûsiyelerinde pek iğrenç seyyiât ile lekedâr bulunanlar, hayât-ı umûmiyede yüksek ve asîl işler görebilirler. Esâsen bir muharririn veya bir şâirin şahsı bizi hiçbir cihetten alâkadâr edemez; o muharririn ve o şâirin ortada bulunan âsârıdır ki bizim mâlımızdır ve ancak ondan istediğimiz gibi, istediğimiz kadar bahsedebiliriz.

İşte biz aradığımız ve muhtâc olduğumuz iffet ve istikâmeti, ıttırâd ve inti-

zâmı bu eserlerde bulamıyoruz; bunlar ekseriyetle ma'nevî bir şûrişin numûneleridir; okuduğumuz zaman hissediyoruz ki bunları doğuran dimağlarda bir acâib perîşânlık, bunları ibdâ' eden rûhlarda insânın emniyet ve i'timâdını seleb eyleyen bir bulanıklık vardır. Halkın ekseriyeti şatafatlı kadehler içinde dudaklarına uzatılan bu mâyi'lerden içmek istemiyorlar, zîrâ içtikçe gönüllerindeki bulantının daha ziyâde arttığını ve dimağlarındaki keşmekeşin tezâuf ettiğini görüyorlar. Eğer bugünkü her zamankinden daha fazla bir âvâreliğe düştü ise bunun yegâne mes'ûlü bu gençliğin önüne geçen ve onu sevk ve irşâd etmek vazîfesiyle mükellef olan kimselerdir. Hâlbuki bunlar arkalarından yürüyen kafileye bir hatt-ı müstakim üstünde rehberlik etmek şöyle dursun onu tamamıyla yoldan çıkarmak veyâhûd yürümesine mâni'olmak için ne yapmak lâzımsa yapıyorlar. Vâkıâ bu bî-çârelerin şu hareketinde bir fesâd ve izlâl kasdı bulunduğunu hükmedecek derecede sû-i niyet ashâbından değiliz; ancak: "Öyle kesif bir zulmet muhîtinde bulunmaktayız ki burada her kaptan pusulasını şaşırmıştır ve her rehberin bir başka rehbere ithiyâcı vardır." demekten kendimizi alamıyoruz.

Hâmiş: Geçenlerde "Şiirde Vatan-perverlik" ser-levhasıyla neşrettiğim bir makaleye Süleyman Nazif Bey bazı i'tirâzlarda bulundu. "Mezheb-i Hamid-perestî" nin bu şîd havârisini öfkelendiren nukât hakkında kendisine sırası gelince izâhât vereceğim. Lâkin nâm-dâr muarrızına Mehmet Akif Bey'in İslâmiyetçi olduğu için bir büyük şâir telâkkî edilemeyeceği iddiâsında bulunduğum zehâbını veren cümlenin veyâhûd kelimenin benim kalemimden ne vakit ve nerede sâdır olduğunu bilmek isterdim; mevzû-i bahsolan makalemde Mehmet

Akif Bey'in İslâmîyetçiliğinden aynen şu sûretle bahsetmiştim: "Mehmet Emin Bey milliyetçi, Mehmet Akif Bey ümmetçidir, lâkin bu iki zıdd yolun birleştiği nokta hem Türk, hem Müslüman kanıyla yoğurulmuş olan bu mübârek ülkedir, bu mübârek ülkenin sevdâsıdır."

Mehmet Akif Bey'in ümmetçiliği hakkındaki fikrimi kâfi bir sarâhatle tesbît ve ta'yîn eden bu sözlerimden öyle mübârek bir meslek aleyhine nasıl bir ma'nâ çıkarılabilir?

Tezvîr ve iftirâ siyâsî münâkaşalarda belki fâideli bir silâhtır, fakat bunun edebî mesâilin hallinde ne gibi bir işe yarayacağını anlayamıyorum.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Rehbere Muhtâc Rehberler", 15 Şubat 1922, Nr.8952, s.2, süt.1-2

VATAN AŞKI

Gençlerden biri acı bir şîve ile bana soruyor: "İstirhâm ederim Muharrir Bey, gençleri Harb-i Umûmî seferberliği mi kurtardı?"

Ben tam ma'nâsıyla böyle bir iddiâda bulunduğumu hatırlamıyorum; mevzû-i bahsimiz olan "Yirmi Beşlik Gençler" ser-levhalı makalemde son nesil Türk gençliğini hassaten İstanbul gençlerini ma'nevî bir inhizâmdan kurtaran yegâne âmilin askerlik hayâtı olduğunu söylemiştim. Fi-l-vâki' bu sert ve haşîn hayât hem rûhen, hem bedenen cılız ve mârız birçok gençleri pişirmiş, doğrultmuş, tasfiye ve takvîye etmiş, onlarda felâket ve meşakkate karşı bir nev'î mukâvemet hissi uyandırmıştır.

İhtiyât zâbitlerinden olduğunu bildiren genç muhâbirim bunun tamamıyla aksini iddiâ ediyor ve diyor ki: "Fi-l-vâki' Harb-i Umûmî'nin i'lânında bütün gençler büyük bir şevk ve hâhişle silâh altına koştular; bunlardan hiçbirisi kalbinde tereddüd ve şüphe nâmına hiçbir şey taşımıyordu. Herkes bizimle yan yana harb edecek, can cana çarpışacak diyorlardı. Bölük bölük, tabur tabur ceplere koştular; top, tüfenk, süngü, ateş hiçbir kuvvet onları yıldırmadı. Fakat gençlik bir naktada irkildi, kaldı: Seferberliğin en hararetli müşevvik ve taraftarı, hayâtın zevkini tadanlar, yaşamanın kıymetini bilenler vatan için çarpışanlarla aynı seyirde değildi. Bunlar hayâtın kurdu olmuşlardı ve artık hiçbir şey için ölmek (fedâ-yı nefes etmek) onlarca mevzû-i bahsolamazdı. Hem ne lüzûm vardı. Cephelerde, süngü başında nöbet bekleyenler var ya; kendileri

dâhilde pek âlâ işleriyle güçleriyle meşgûl bulunurlar, ticâretlerini yaparlar, ceplerini doldururlar, zevk ü sefâ içinde yaşarlardı."

İşte orduda ve cephede bulunan gençler, bu sefîh ve rezîl adamların muhîdtinden uzak kaldıkları ve cephe arkasının mütefessih, zehirli havâsını teneffüsten masûn bulundukları içindir ki bir dereceye kadar rûhlarının saffetini, azim ve idârelerinin kuvvetini ve şevk ü cûşiş kabiliyetlerini muhâfaza edebildiler. El-yevm vatanın son serhaddinde, en son mücâdelede çarpışanlar Harb-i Umûmî'de cephe arkasının fezâyihine, cephe arkasının dedikodularına iştirâk etmeyenlerdir. Memleketin en güzîde evlâdları, taze ve tatlı kanlarını döktükleri esnâda yangınlarda çapulculuk eden habisler gibi ceplerini doldurmakla meşgûl bulunanlar ma'nen tamamıyla ölmüşler ise câvidanî bir hayâta mazhar olmuşlardır; bu câvidanî hayât, vatan müdâfaasının ikinci safhasında ya fikren, ya bedenen çarpışabilmek ma'nâsını tazammun ediyor. Bundaki saâdeti, bundaki şân ve şerefi hissetmeyenler ve bu mukaddes heyecânı dünyanın bütün zevklerine, hazlarına, rahat ve sefâlarına tercih eylemesini bilmeyenler esâsen hiçbir cihetle "Türk Genci" ünvânına lâyık değildirler. Bana mektup gönderen ihtiyât zâbitinin bunlardan biri olmadığına kani'im ve kendisi inkisâr-ı hayâle uğratan hâdisâtın ne kadar acı şeyler olduğunu da biliyorum; ez-cümle mütârekeden sonra kimi kolundan, kimi bacağından, kimi gözlerinden mahrûm kalmış, kimi uzun ve feci' bir esâretten ayrı ölü, yarı diri bir hâlde avdet etmiş gençlerimizin nasıl bir nisyân ve lâ-kaydîye ma'rûz bulunduklarını, memleket nâmına yaptıkları fedâkarlıklara mukâbil memleketten mükâfat

olarak ne gördüklerini pek âlâ biliyoruz. Harbin sonu bunlar için harbden daha müdhiş olmuştur.

Genç muhâbirimin dediği gibi bin türlü tatlı sözlerle, bayraklarla, mızıkalarla, hutbelerle ve şarkılarla cephelere teşyî' ettiğimiz bu vatan yavruları döndükleri zaman karşılarında senelerce göğüs göğüse çarpıştıkları düşmanlardan daha müdhiş ve daha cebbâr olan zarûret ve sefâlet adlı canavarları bulmuşlar ve evlerinin yolunu şaşırmışlardır. Hiç kimse bunların ellerinden tutup "Nereden geliyorsunuz? Nereye gitmek istiyorsunuz?" diye sormamıştır ve her biri kalbinde bir derin sızı ile bir köşede boynu bükük, bozulmuş, kalmıştır.

Bunlar, şimdi aşkta ilk def'a ihânete uğramış tecrübesiz sevdâlılar gibidir; gönülleri hiddetle karışık bir hayretle doludur; eminim ki kendi kendilerine: "Biz bu nankör memleket için mi o kadar mehâlike o kadar mezâhime göğüs gerdi idik! İsmimiz gibi cismimizde böyle bir kenarda çürüyüp kalmaya mahkûm olsun diye mi başkalarının hayâtını, nâmus ve şerefini kurtarmaya koşmuştuk?" diyorlar. Lâkin ben bunların içinden gelen ses olsaydım, derdim ki: "Her aşk gibi vatan aşkı da dâimâ alan ve hiç vermeyen bir şeydir. Bu aşk yolunda ihtiyâr edilen fedâkârlıkların mükâfâtını aramak beyhûde değilse bile nâ-becâdır. Böyle bir endişeye düşmek ve herhangi bir mücâhedenin sonunda bir alkış beklemek o hissin ulvîyetini ihlâl eden ve vatan işlerini âdeta bir alış veriş derekesine indiren küçük bir histir. Vatanını hakkıyla seven kimseler için saâdet vatanın saâdeti, felâket vatanın felâketidir. Rûhumuzun hudûdları

gibi benliğimizin hudûdlarını da memleketin mesâha-yı sathiyesi nisbetinde genişleten bu mukaddes sevdânın mübtelâları için şahsî endişelerin ve ailevî sıkıntılarının hiçbir ma'nâsı olmamak lâzım gelir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Vatan Aşkı", 16 Şubat 1922, Nr.8953, s.2, süt.1-2

BAŞKALARININ GÖZÜYLE

Fransa'nın en eski mecmûalarından birinde, "Revue des Deux Mondes" de, Şark işleriyle meşgûl bir Fransız muharriri, Mösyö Moris Perno Türkiye'ye ve Türklere dâir bir sıra makalât neşretmektedir. Bu zât geçen sene ahvâlimizi tetkîk için İstanbul'a gelmişti; kendisiyle bir iki def'a görüşmüştüm; Harb-i Umûmî'den evvel memleketimize bir kere daha geldiğini ve hattâ Anadolu'yu, Suriye'yi, Irak'ı, gezip dolaştığını söylüyordu. O zamanki ihtisâsâtıyla bugünkü intibââtı arasındaki farkı sormuştum: "Memleketinizin diğer taraflarını henüz görmedim, fakat, İstanbul'u her cihetten çok değişmiş buldum. Burası alt üst, karmakarışık bir şehir olmuş, ne şirâzesi, ne nizâm ve intizâmı kalmış!" dedi ve bu hâli ifâde için Türkçe'de mukâbilini bulamadığım "Kaotik" kelimesini kullandı idi. "Kao" lağvî ma'nâsıyla bir maddeyi veya bir âlemi teşkîl eden anâsırın şûrişi demektir. Dünyalar teşekkül etmeden evvel hep kaotik bir hâlde idiler. Bu Mösyö Moris Perno, bu alt üst olmuş dünya parçasının içinden günün birinde nasıl bir memleket, nasıl bir halk çıkacağını bir türlü tahmîn edemiyor; yalnız hayâtımızın her safhasında düçâr olduğumuz anarşiyi, fikrî, hissî, ictimâî, idârî, adlî ve mâlî anarşiyi müşâhade ve tasvîr ile iktifâ ediyor ve diyor ki:

"Harbin mesâibine uğramış bir Avrupa'da iki seneden beri seyâhat etmekteyim; fakat İstanbul'da gördüğüm yılgınlığın ve o korkunç sefâletin bir misline daha başka hiçbir yerde tesâdüf etmedim."

ve i'lâve ediyor:

"Bir buçuk milyon kişilik bir insân yığını ki, dörtte biri yersiz yurtsuzdur ve onda biri her türlü vesâit-i maîşetten mahrûmdur."

Ne kadar arzu ederdik ki Moris Perno'nun bütün makalelerini gazetemize olduğu gibi tercüme ve tefrika edebilelim; çünkü kendi samîmiyetinden başka bir hükme râm olmayan bu muharrir; bir zamanlar Pierre Loti'nin kendimize âid birçok rûhâni güzellikleri bize öğrettiği gibi, el-yevm içinde bocaladığımız bu muhtelic, meş'ûm ve muzlim hâlin fecâatini hiçbirimizin görüp anlatamayacağımız derecede bir pür-vuzûh ve isâbetle tasvîr ve teşrî'etmektedir; fakat maa-t-teessüf, buna ne zemin, ne zaman müsâiddir, memleketimiz her harâbe gibi birçok yarasalarla doludur ve:

Rencide olur dîde-i huffâs ziyâdan

hikmetini bir Türk şâiri sölemiştir. Binâen-aleyh, biz burada kari'lerimizi Mösyö Moris Perno'nun sözlerinin ancak yüzde birinden haber-dâr edebileceğiz, bunlarda, bit-t-tab' asla siyâsiyâtla alâka-dâr bulunmayanlar arasından seçilecektir.

"Revue des Deux Mondes" muharriri: "İstanbul'da maddî sefâlet nisbetinde ma'nevî sefâlet de harikulâde bir sûrette artmıştır, diyor. Hâseten ayyaşlık, küûl-perestlik yerli ahâli arasında hayli terâkki etmiştir, bunun neticelerini ziyâret ettiğim hasta-hâne ve bîmâr-hânelerde bi-z-zât müşâhede ettim. Mütârekeyi müteâkib buraya o kadar çok mikdârda Amerika ispirtosu ithâl edilmiştir

ki cemâhir-i müttefika alkol ihrâcâtçılarından bazısı bu zehrin bir kısmını Rotherham'dan transit sûretiyle göndermek ıztırârında kaldılar: Şimdi bu zehir bir Felemenk emtiası olarak satılıyor ve tesîrâtı tamamıyla diğerinin aynı olmakla beraber hiç değilse gümrük istatistiklerindeki hayret-âver rakamların nazar-ı dikkâtini daha az celb etmesini temin eyliyor. Kumâr-hânelerin adedi de meyhânelerin adedi nisbetinde artmıştır; buraları dâimâ hem yerliler, hem yabancılarla leb-â-lebdir.

Mösyö Moris Perno İstanbul'un ahvâline dâir buna benzemez daha birçok acı hakikatlerden bahsediyor ve merhametten hafifçe ra'şe-dâr olduğu hiss edilen bir elemle bizim için şimdiye kadar gayr-i meşkûf kalmış birçok fecâyi' levhalarının perdelerini kaldırıyor ve kendi kendine: "Acaba, bütün bu hâdisât karşısında Türkler ne düşünüyor? Ne hissediyor? Düştükleri veya düşürüldükleri bu elim vaz'iyete dâir fikirleri nedir?"

Bu öyle bir suâl ki, biz bile cevâbını vermekten âciziz. İstanbul'un Türk ve müslüman halkı sessiz sessiz ıztırâb çekiyor ve bundan ötesini bilmiyor. Zaten bundan ötesi nedir? Bundan ötesi ölüm değil mi? Ve alay alay bî-kes çocuklar ve alay alay dul kadınlar kâh şurada, kâh burada dişleri soğuktan kısılmış ve elleri açlık ithilâcatından kıvrılmış bir hâlde sessiz sessiz ölüyorlar. Yine Moris Perno'nun dediği gibi hiçbir yerde, hiçbir devirde hiçbir milletin ihtizârı İstanbul halkının ihtizârı kadar elim ve hâile-engiz olmamıştır. Maa-mâ-fîh bu hâli başkalarının gözüyle görmekte ve başkalarının ağzından işitmekte acı bir teselli duyuyoruz; husûsuyla Moris Perno gibi bu fecâyi'in mesûl âmilleri kim-

ler olduğunu söyleyecek kadar cesâret ve insâniyet sâhibi, yabancıların bizim felâketimizle bu tarzda alâka-dâr olmaları bizi âdeta sevindiriyor; kesilen kuvvetlerimizi iâde ediyor ve ümitsiz gönüllerimizi başımızı vurduğumuz bu sert ve kesîf duvarın arkasında başka bir ufkun taze aydınlığını müjdeliyor: Bu aydınlık gittikçe lehimize dönen cihân-efgâr umûmiyesidir.

Hâmiş: Mösyö Moris Perno bir sene evvel kendisiyle vâki' olan mülâkatımda söylediğim bazı sözleri bu makalelerinde tekrar ediyor; müsâhabemiz esnâsında hiçbir not tutmadığı ve sözlerimi tamamıyla hâfızasının iânesiyle nakleylediği için benim ismime atfen yazdıklarının hepsi noktası noktasına bana âid olamaz. Hasseten bu beyânâtda İstanbul ve Anadolu'nun münâsebâtına İttihâd ve Terakkî'nin Bolşevik parası ile memleketin şurasında burasında hâlâ fa'âliyette bulunduğuna dâir olan sözler asla benim değildir. Mösyö Moris Perno İstanbul'da birçok hey'etle görüşmüş ve bütün bu mülâkatlarında vukû' bulan mükalemeleri biraz evvel dediğim gibi sırf hâfızasının iânesine istinâden aşağı yukarı bir sene sonra yazmıştır. Pek tabîîdir ki Zeyd'in dediklerini Ömer'e Ömer'in dediklerini Zeyd'e atfetmiş bulunsun.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Başkalarının Gözüyle", 18 Şubat 1922, Nr.8955, s.2, süt.1-2

TEŞÂRÜK VE TEFERRÜD

Halide Edip Hanım Isparta'da yeni açılan bir Hilâl-i Ahmer hastahanesinin resm-i güşâdında uzun ve beliğ bir nutuk söylemiş. Bu nutkun en mühim aksâmını "İkdâm"ın muhabir-i mahsûsuna ihdâ etmiş biz de dünkü nüshamızda neşreyledik Halide Hanım, bu hitâbesinde bize ez-cümle teâvün hissinden bahsediyor;"Teâvün" hissi, hangi kabîle, cemâat ve millette azâysa o milleti çarçabuk darmadağınık görüyoruz,

Sansür

Fi-l-vâki-', o mâzi ile bu hâl arasındaki farktan çıkarılacak ibret dersi gâyet hâzin ve acı olmakla beraber herkes için pek istifâdeli bir târih ve bir insâniyet tecrübesidir. Anadolu'da dolaştığım müddetçe burada bir eski yol iskeletine, şurada suyu çekilmiş bir çeşmeye, orada bir çökmüş köprüye tesadüf ediyor ve bu harâbelerin hangi zamana âid olduklarını soruyor, en yenisinin yüz sene evveline âid olduğunu öğreniyordum. Günün birinde Sakarya Vâdisi'nin bir tarafında bir iki kilometrelik taş döşeli vîrân bir caddeye tesâdüf ettim, dediler ki: "Bu kadîm Bağdat Caddesinin bir parçasıdır. Kadîm Bağdat Caddesi! Ya'nî bir ucu Kadıköy'ünde diğer ucu Bağdat'ta olan uzun, mehîb ve şânlı cadde... Her merhalesinde susuzlara serinliğini döken çeşmeleriyle, her merhalesinde yorgunlara âguşunu açan kervansaraylarıyla Anadolu'nun ıssız yaylalarından geçerek sarp ve çetin dağlarından aşarak Irak'ın bağrına

kadar uzanan bu cadde başlı başına Türk irâdesinin, Türk azminin ve bu azim ve irâdedeki kudret ve satvetin ne yüksek dereceye vardığını isbâta kâfidir. Bu yolun yanında Almanların yaptığı Bağdat Şimendiferi'nin ma'nâsı nedir? Kim bilir ne kadar emek, ne kadar para ve ne kadar fenn ü ma'rifet mukabilinde döşenen bu demir yolları-ki senelerden beri henüz gâyelerine varamamışlardır. Bağdat Caddesi dediğimiz bu muhteşem umrân âbidesine nazaran bir çocuk oyuncağıdır. Vâkıâ bu âbidenin yerlerinde şimdi yeller esiyor, fakat onu yapan Türk milleti el'ân mevcûddur, el'ân ayakta duruyor"ve bu duruş o içi boşalmış çeşmelerin duruşu gibi de değildir, varlığının bitmez tükenmez menba'larından çıkan o ma'nevî feyz ü bereket hâlâ o emsâlsiz şevk ve cûşişle taşıp akmaktadır; buna rağmen ne cilve-i tâli'dir ki bu fiyz bereketten artık, acâib ne kendisi, artık ne de üstünde yaşadığı toprak istifâde edebiliyor? Memleketimizin bütün tabii servetleri gibi millette ki hayâtiyet, milletteki âzim ve irâde kuvveti de ekseriyâ beyhûde yere hebâ olup gidiyor, nasıl ki nehirlerimiz etrâflarındaki topraklara muhtâc oldukları suyu vermeden akıp gidiyor nasıl ki çoşkun çağlayanlarımızdan lâzım gelen elektrik kuvvetini istihsâle gücümüz bir türlü yetmiyor, nasıl ki hesâpsız ma'denlerimiz yer altında diri diri gömülmeye mahkûm kalıyor, nasıl ki ormanlarımız kendi kendilerine çürüyüp kuruyor; öylece milletin bağrındaki hayât kudretleri de senelerden beri tebâh ü ber-hevâdır.` Bu felâketi mûcib olan esbâbı acaba hangi kusurumuzda, nerede arayıp bulmalıyız? Bu kuvvet ve bu kudrete rağmen bu dağılış, bu dökülüşü, bu hezâl ve perişânlığı -Halide Hanım'ın dediği gibi- bu darmadağınıklığı, umrân ve medeniyet sâhasındaki bu akamet ve bu atâletimizi tevlîd eden avâ-

mil nelerdir?Hiç şüphesiz, bunu her şeyden evvel bizdeki ictimâî hayât bağlarının çözülüşünde, ictimâî hayâtın çimentosunu teşkîl eden teâvün ve tesânüd hissinin gittikçe azalıp kayıp oluşunda aramak lâzımdır.

Milletlerin ve cem'iyetlerin düşmanı, cânî olan hâd-bînlik, had-endîşlik, hele şu son senelerde, bizi kasıp kavuran ictimâî hastalıkların en başında geliyor. Bu illet de maddî ve ma'nevî diğer birçok illetler gibi bize Garb âleminden müstevîî olmuştur. Yoksa bütün Şark milletleri gibi biz Türkler de ırki ve dini bünyemiz i'tibârıyle asla ferdiyetçi değildir. Öteden beri teâvün ve tesânüd hissinin vatanı burası, bizim yurdumuz idi. Hırs, tama', menfaat-perestlik ve bunların neticesi olan ictimâi lâ-kaydî hep yalnız kuvvet, yalnız menfaat üzerine binâ edilen Avrupaî müesseselerin malıdır. Yüz seneden beri bu müesseseleri model ittihâz ede ede bizde fıtrî olan bütün millî meziyetler uyuşmuş bir hâle girdiler ve bunun yerine birtakım ferdî kuvvetler icrâ-yi fâ'aliyete başladılar. Ferdi kuvvetlerin fâ'aliyeti ise bir cem'iyetin sıhhat ve rasânet nokta-i nazarından mûhlîk ve muzırr değilse bile her hâlde menfî ve fâidesizdir; ekseriyâ hebâ olmaya mahkûmdur!

Mizâc ve tehzîb i'tibârıyla halk kitlesinden ayrılmış bazı hâd-bîn ve hâd--pesend kimseler bir asırdan beri, bizde milletin mukadderatını ellerine alan ve kendi arzusunu milletin arzusu zanneden hâkim ve müdir zümreyi teşkil ediyor. Bu zümre şimdiye kadar teceddüd, tekâmül, umrân ve terakki nâmına ne yaptıysa muvaffak olamadı; çünkü "yapmak" fikri kendisinde olduğu için "yapmak" kudretinin de kendisinde olduğunu vehm etti ve müşterek teşeb-

büslerin, müşterek sa'ylerin hâricinde millet menfaatine hiçbir iş görülemeyeceğini bir türlü anlayamadı.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞUL), Yakup Kadri, "Teşârûk ve Teferrüd", 24 Şubat 1922, Nr.8961, s.2, süt.1-2

NE YAPTIK? NE YAPABİLİRİZ?

Türk milletinin âzmi bu iki üç sene zarfında birçok müşkülâtı yenmiş ve tâkdiri, -târihî mukadderâtı-beşerin münâkıbında misli görülmemiş bir kudretle âdete kendine râm etmiştir. Mütârekenin ibtidâsında her şey bize millî inhilâlimizi haber veriyor ve dünyanın bütün siyâsî sâatleri Türklüğün son dakikasını çalıverdi. Eski misâllerde ki "Ölümden ölüm beğen!" sözü hepimiz için yegâne düstûr hareketti. Evet, ölümümüz muhakkaktı;evet mutlaka i'dâma mahkûm olacaktık; fakat bu hûkm-i i'dâm ne sûretle icrâ edilecekti? Bizi bir iple boynumuzdan boğarak mı, bir satırla kafamızı keserek mi, yoksa, yine kurûn-ı vustâ efsânelerinde olduğu gibi vucûdumuzu parça parça kıyarak mı mahvedeceklerdi? Vâkıâ ki bir yeşil masa üstünde bizim kadar eski bir Avrupaî imparatorluk birkaç gün içinde kemâl-i sühûletle parçalanıyordu; içimizden dedik ki, işte, mutlaka bizi bekleyen âkıbet de budur, Fi-l-vâki'çok geçmedi, gökte ve yerde zuhûr eden bütün alâmetler bize bu belânın dev adımlarıyla üstümüze doğru yürümekte olduğunu bildirdi; o zamanki hâlet-i rûhiyemizin nev' ve mâhiyetini şimdi hatırlamak istemiyorum; zannederim ki hepimizde miskin-âne bir tevekkülden ve hâif-âne bir inkıyâddan başka hiçbir harekete mecâl yoktu. Re's-kârımızda bulunanlar bize mütemâdiyen sabır ve tahammül tavsiye ediyor ve bir takım bed-hâhlarda böyle bir cezâya ve hattâ bundan daha şedîdine layık olduğumuzu söylüyordu. Bir zaman geldi ki muhîtimizde bu bed-hâhların sesinden başka bir ses duyulmaz oldu; "Öleceğiz, ölmeliyiz; Çünkü biz bu ölüme müstehak olduk!"sayhaları kulaklarımızda çınlayan yegâne teselli sözü idi. Buna kim inanmayabilirdi? Hangi deli bunun aksi-

ni söyleyebilirdi? Nitekim Mustafa Kemal Paşa Anadolu'ya geçip de milletin bağrında uyuşmuş kalmış olan o mukaddes mukâvemet hissini şahlandırdığı vakit de hepimiz şüphe ile gülerek birbirimize baktık ve bu hareketin mecnûn-âne değilse bile, her hâlde mâcera-perest-âne bir şey olduğuna hükmettik. Ne garib cilve-i tâli'dir ki bugün akl u mantık denilen şeyin de bir zamanlar mecnûn-âne telâkki ettiğimiz bu harekette mündemic bulunduğunu görüyoruz.

Büyük millet Meclisi'nin aylık celselerinden birinde Hamdullah Suphi'nin irâd ettiği bir hitâbeyi hatırlıyorum; genç hâtib ez-cümle diyordu ki:

-"Efendiler, bu yaptığımız bir cinnettir; dünyanın enkanlı ve en uzun harbinden mağlub olarak daha yeni çıktık; memleketimiz ser-â-pâ sakatlar, alillerle, açlar, çıplaklarla doludur; her taraf bir harâbe-zârdır; ne ordumuz, ne topumuz, ne tüfengimiz, ne de belli başlı idârî ve ictimâî teşekkilâtımız kaldı. Karşımızda tepeden tırnağa kadar müsellah, zengin, kâdir ve kavi bir Avrupa duruyor; biz bu sefâletimizi, bu aczimizle ona karşı durmak ve onun arzu ve irâdesine mukâvemet etmek istiyoruz; Bu bir cinnettir."

Mecliste herkes hayretle ve belki tehevvûrde imiş; genç hâtib birden bire demiş ki;

-"Lâkin bu mukaddes bir cinnettir; yegâne kuvvetini bu kudsiyetten alıyor ve günün birinde akıl ve mantığı kiyâset ve siyâseti yine bu kudsiyetle sarsacak, mağlûb edecektir."

Hamdullah Suphi'nin iki yıl evvel söylenmiş bu sözlerini hâfızamın iânesiyle tekrar ediyorum ve hitâbesinin başka taraflarını hatırlayamıyorum; lâkin, her hâlde, "mukaddes" sıfatına rağmen o hareketin bir cinnet olmadığı şimdi ra'nâ tezâhür ediyor. O zaîf ve âciz milletin şuûru, o zaîf ve âciz milletin âzmi iki sene içinde dünyanın dönüşünü çevirmiş ve kendi mukadderâtını bir esire gibi saçlarından yakalayıp yere çarpmıştır.

Bugün iki sene evvel olduğu gibi artık onun i'dâmı mevzû-i bahs değildir. Artık ona "Ölümlerden ölüm beğen!"denilmiyor, "Hangi tarz hayâtı tercih edersin?" diye soruluyor.

Geçenlerde bir ecnebî ile konuşurken ne münâsebetle bilmiyorum, demiştim ki:"Biz yutulmak istemiyoruz; korkumuz ale-l-âde ölümden değildir; fakat yutulmak sûretiyle ölmektendir." Ecnebî güldü:" Hiç korkmayın, dedi; sizin ne sert, ne kılçıklı bir lokma olduğunuzu sizden evvel biz anladık!"

Bu şakada büyük bir hakikat vardır.

Bugün sulh hey'etimizi âdeta dost-âne bir intizâr ile bekleyenler peydâ oldu ise bunun sebebi ne eşhâsın, ne de zamanın değişmesindedir; bunun yegâne sebebi o ecnebinin dediği gibi Türk'ün kolay yutulur bir lokma olmadığını artık bütün cihânın anlamaya başlayışındadır ve bu hakikati bütün cihâna bildiren şey de Anadolu hareketidir, yoktan var olan millî ordunun gösterdiği mu'cizedir.

Bazı kısa nazarlılar iddiâ ediyorlar ki diplomasi âleminde bizim lehimize hâsıl olan bu silâh, Türk milletinin irâdesi hâricinde vukû' bulan birtakım hâricî hâdisâtın neticesidir.

Bu söz millete karşı revâ görülebilecek hakaretlerin en büyüğüdür. Hayır yarım asırdan beri başımızın üstünde mütemadiyen sağdan sola dönen siyâset çarhını yarım asırdan beri ilk def'a olarak soldan sağa çevirmeye başlayan kuvvet Türkün bağrından, Türkün kendi bağrından çıkan nefhâdır. Türk dehâsı, cihân siyâsetinde ilk def'a olarak bugündür ki müteaddi bir âmil olmaya başladı. Türk siyâsileri eski devirde olduğu gibi artık Avrupa'nın önüne çıktığı vakit:"Ne istersiniz? Ne emredeceksiniz? Ne yapayım?"diye sormuyor; istediğini bilir, irâdesinden emin ve ne yapabileceğine evvelden vâkıf reşîd bir milletin mümessilleri tavrıyla;

"Biz şunu isteriz, böyle yapacağız!" diyor. Ba'de-mâ o sefil uşak siyâseti artık hitâme ermiştir. Her milletin kendi mukadderâtına kendisi sâhib olmalıdır düstûrunu biz ancak ve her şeyden evvel hârice karşı tatbîk etmek mecbûriyetindeyiz ve yer yüzünde-bazı Şark akvâmı hâric olmak üzere-hiçbir millet bizim kadar bu düstûra tabiiyet etmek ıztırârında değildir. Zîrâ, bizim mevcûdiyetimizi dâimâ hâricden gelen tehlikeler sarsmıştır; târihimizin son devrinde vukû' bulan bazı dâhilî buhranlar, ihtilâller, anâsır arasındaki nifâk ve şikâklar bile, ekseriyetle ecnebî ve hâricî musibetlerin aks-i sedâları ve aks-ül-amelleridir.

Binaen-aleyh lâzım gelir ki milliyet-perverliğimizi, milli şuûrumuzun bu mes'ûd inkişâfını, kendimize dâhilî siyâsetimizden ziyâde hâricî siyâsetimizde rehber ittihâz edelim ve milletin kendi hakkından ve milletin kendi mantığından başka bir hakk ve mantık tanımayalım. Zîrâ, hakk ve mantık mefhûmları da hüsn ve hakikat mefhûmları gibi o milletten bu millete göre muhtelif şekiller alır, renkten renge girer. "Pascal"ın dediği gibi:" Pirene Dağları'nın beri yakasında hakk olan şey, öte yakasında bâtıldır."

Hâmiş: Dünkü makalemin birinci ve ikinci sütûnunda iki def'a "adlî" kelimesi sehv-i mürettip olarak "aklî" yazılmış olmakla tashîh edilir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Ne Yaptık? Ne Yapabiliriz?", 26 Şubat 1922, Nr.8963, s.2, süt.1-2

AMERİKALI SEYYÂHLAR

Birkaç zamandır yeni dünyadan eski İstanbul'a alay alay seyyâhlar gelmektedir; bunlardan bir kısmı gitti veyâhûd gidiyor, diğer bir kısmı da henüz yoldadır. Bize seyyâh sıfatıyla gelecek ecnebilere kapılarımızı ve kollarımızı kemâl-i memnuniyetle açarız; zîrâ bu gibi ziyâretler bizim için hem mâddî ve hem ma'nevî birer ticârettir; gelenler paralarından bir kısmını memleketimize bırakırlar ve bizden mutlaka gayet iyi ve lehimize olan birtakım intıbâ'larla ayrılırlar. Bizi yakından görüp de sevmeyen hiçbir ecnebi yoktur, şu şart ile ki bu ecnebî aramıza ya siyâsî veya dînî bir maksadla sokulmamış olsun...

Bazı züppe kafalılarımız gibi şehrimizin intizâmsızlığından, bakımsızlığından, virânlığından bu yabancılar önünde utanmamalıyız. Bütün cihân biliyor ki biz senelerden beri mevcûdiyetimizi muhâfaza yolunda kâh için için, sessiz sessiz, kâh kan ve ateş dalgaları arasında didinip duran bed-baht bir milletiz; memleketimiz; i'mâr ve ıslaha ne vakit, ne imkân bulabildik. Birbirini ta'kib eden siyâsî, iktisâdî sû-i kasdlar bizden her nev'î müsbet ve medeni fa'âliyeti nez'edecek kadar hâin-âne idiler; eğer bize gelenler biraz târih biliyorlarsa mutlaka anlayacaklardır ki Türk milleti ne zaman başını kaldırıp terakki ve tekâmüle doğru bir adım atmak istediyse karşısına dâimâ ya çelikten bir duvar çekilmiş, ya baş döndürücü bir uçurum açılmıştır.

Bu hakikati bilmeyenler, bu hakikati kitaplarda okumayanlar ise, onu bu şehirde görecekler, bu şehirde öğreneceklerdir. Çünkü İstanbul canlı bir Türk

târihidir; muhteşem ve muazzam, müdhiş ve mahûf ser-güzeştimizin her safhası, bütün belâgati ve bütün fecâatiyle şu bî-bahâ beldenin sînesinde menkuştur. O câmi'ler, o çeşmeler, o türbeler ve o kubbeler(ki her biri beşerin dehasına şân verecek bir san'at ve medeniyet şâh-kârıdır;) gelenlerin en câhiline bir zamanlar ne kadar kudretli bir millet olduğumuzu kâfi bir vuzûh ile anlatacak ve bu hakikati anlayan yabancı nekbet ve sefâletimizi gösteren pis, dar ve muzlim sokakların içinde, o hâzin virânelere karşı bizim hakkımızda mutlaka şöyle düşünecektir:

"Bir zamanlar Süleymaniye Câmi'i gibi bir şâhikayı, Sultan Ahmet Câmi'i tarzında bir bedîayı ibdâ' edecek derecede harikulâde bir medeniyet ve san'at kudreti göstermiş bir milletin, bugünkü sefâlet ve gılzetin yegâne âmili olduğuna ihtimâl verilemez; bu harâbiyetin esbâbını mutlaka Türklerin kabiliyeti ve Türklerin irâdesi hâricinde aramalıdır."

Lâkin, maa-t-teessüf, şehrimize ilk gelip giden Amerikalı seyyâhlar kafilesinden hiçbir ferd böyle düşünemeyecektir; zîrâ bunlar ne Sultan Ahmed'i ne Süleymaniye'yi, ne Bayazıd Türbesi'nin parmaklıklarını, hattâ ne de Çinili duvarlarımızı görmüşlerdir; bunlar karaya ayak bastıkları dakikadan i'tibâren birtakım Rum rehberlerinin ellerine düşmüşler ve acâib bir Bizans havası içinde boğulmuşlardır. Rum rehberleri, bunlara Ayasofya Câmi'nin bir eski Bizans Kilisesi olduğunu, "Kareye"nin bilmem hangi "Bazilos" devrinde inşâ' edildiğini ve eski surların Yunan ideâline göre neler ifâde ettiğini söylemişler ve buna benzer daha birçok şeytanî telkinât ile âdeta gözleri bağlanan bî-çâre Ameri-

kalı'ları, eski köprünün üzerinden derhâl Beyoğlu'na geçirmişlerdir ve bu köprüden geçtikleri esnâda mutlaka gülerek:" İşte, bu köprüyü de Türkler inşâ'etti." demişlerdir.

Biz,-biraz evvel de söylediğim gibi-ne bu köprüyü, ne de Aksaray harâbelerini saklamak taraftarıyız; lâkin lâzım gelir ki bunların yanı başında bizim şân ve şerefimizi isbât edecek "Asâr-ı medeniye"mizde görülsün, bilinsin ve bundan devlet düşkünü bir millet olduğumuz anlaşılsın. Ancak mâzîmizle hâlimiz arasında bir mukayese yapmak şartıyladır ki, biz, yabancılara sefâletimizi göstermekten utanmayacağız. Bizi en candan sevecek kimseler ancak şevket ve i'tilâ' devremizle, nekbet ve inhitât devremiz arasındaki uçurumun üzerine doğru eğilmek ve onun ka'rındaki mühibsize âgâh olmak fırsatını bulanlardır. Biz o devrede olduğu derecede bu devrede de büyük ve muhâbbetliyiz. Vatanın virâneleri içinde yarı çıplak yarı aç kıvranıp duran Türk milleti, medeni ve ma'mûr âlemin karnı tok, sırtı pek milletleri karşısında şimdi yalnız bu felâketle iftihâr edebilir. Târihsiz, millet mes'ûddur; fakat büyük değildir. Gönül isterdi ki Amerikalı'lar İstanbul'u kulaklarına bu hakikatleri fısıldayacak rehberlerle-mürşidlerle diyecektim;- beraber dolaşsınlar; zirâ lâ-ale-t-ta'yîn herkes derin hakikatlere bilâ-vâsıta ermek kudretini hâiz değildir.

Şehrimize gelen ve birtakım Rum rehberlerin eline düşen ilk seyyâh kafilesinin bize dâir ne gibi intıbâ'lar hâsıl ettiklerini bilmiyoruz. Fakat, bu intıbâ'ât ın herhâlde lehimizde olamayacağını tahmîn ediyoruz. Nitekim, bu husûsta

işittiğimiz, öğrendiğimiz şeyler de tahminimizi kuvvetlendirmektedir. Geçen gün, Meclis-i Maârif ve Muhâfaza-i Asâr-ı Atika encümeni a'zâsından Ziya Beyefendi'nin(İkdâm) da münteşir bir varakasından da anlaşılacağı vechle bu Amerikalı seyyâhına"bazı yabancı tercümân yamaklarının Türklüğe ve Müslümanlığa muzırr telkinâtta ve ihtârâtta bulundukları"bir emr-i vâkı'dir.

Ziya Beyefendi, "âtiyen olsun bu hâlin önüne geçmik için" birkatım tedâbir düşünüyor; "muallimlerimizden, gençlerimizden lisân-ı âşinâ-yı zevâtın" kendisine bu husûsta yardım etmelerini ricâ ediyor.

Diğer taraftan işitiyoruz ki dört bin Amerikalı seyyâh daha şehrimize gelmek üzere yolda imişler; ez-cümle bunları, şehrin câmi'lerini, kütüphânelerini, müzelerini gezdirmek için şimdiden emniyet ve i'timâda şâyân tercümanlar hazırlanmakta olduğu söyleniyor. Bizce bu tercümanların yalnız lisân-ı âşinâ ve şâyân-ı i'timâd olmaları kâfi değildir; bunlar her şeyden evvel târihini iyi bilen ve millet duygusunu bir süs gibi taşımayan gençler arasından intihâb edilmelidir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Amerikalı Seyyâhlar", 2 Mart 1922, Nr.8967, s.2, süt.1-2

NEŞAT VE HÜZN

Muharrir arkadaşlarımızdan "Haşim Nahid" bey, "İkdâm" sütünlarında Türk dehâsının en ziyâde neye meyâl olduğunu araştırıyor: Mudhikeye mi hâileye mi? Ya'nî neşâta mı, hüzne mi? Ve tedkikatı kendisine şunu isbât ediyor ki"Türk dehâsı" hâileden ziyâde mudhikeye meyâldir. Fi-l-vâki bunun böyle olduğuna "Nasreddin Hoca" menkabelerinden daha canlı bir misâl ve bir vesika bulunamaz. Kısm-ı a'zamı halkın îcâdı olan bu menkabeler heyet-i umûmiyesiyle gayr-i mektûb edebiyâtımızın en samîmi şâh eserlerindendir ve millî zekâmız en çok menkabelerde tecelli etmektedir. Bir Nev'î "İşikürizm" ile bir nev'î "Sinizm"den mürekkeb olan bu zekânın tecelli-gahlarından biri de "Karagöz" le "Orta Oyunu" dur; bu oyunlarda ta'kib edilen yegâne gaye "güldürmek" oluşuna nazaran milli mizâcımızın her şeyden evvel server ve neşâta meyâl olduğuna hükmetmek lâzım gelir. Garb milletleri, husûsuyla şimâlliler Şarkı ve Şarklıları dâimî bir şehr-âyîn ve dâimî bir şâd-mânî içinde tasavvur ederler; fi-l-vâki "Seplin" denilen şimâl hastalığı ne bizim ne de ecdâdımızın ma'lûmu olan bir beliyyedir. "İçim sıkılıyor" ta'bîri yeni Türk nesline âlâfranga terbiye ile beraber gelmiş bir sinir bozukluğuna alemdir ve intihârı-iddiâ edebilirim ki-biz Garblılardan öğrendik.

Zamanın gençlerini bugünkü kadar hüzne meyâl gördükçe ve bütün kadınlarımızın a'sâbını birer gerilmiş yaya çeviren esbâbı düşündükçe ictimâi bünyemizle beraber fıtrî olan mizâcımızın da acâib bir buhrana mübtelâ olduğunu i'tirâfa mecbur kalmamak mümkün değildir. Haşim Nahid Bey, bu te-

beddülü müşâhede ediyor ve illetlerini araştırıyor. Vâkıâ refikimizin düşündüğü gibi bu mizâc tebeddülünün târihî mukadderatımızla çok büyük, çok sıkı bir alâkası vardır. Lâkin bunu tamamıyla bizim siyâsî inhitâtımıza atfetmekde doğru olamaz; şevket ve saâdet devremizde neşeli ve mütebessümdük; nekbet-i inhitât devresine girince mahzûnlaştık, hâilevî duygulara meyl etmeye başladık demek sûret-i hâllerin belki en kolayı, en basiti, en makbûlüdür, fakat en ilmisi ve en doğrusu değildir. Bence, bir zamanlar şarkın en şâd ve en pür-neşât milletlerinden biri iken, bugün şehirlerimizin manzarasında evlerimizin yapılışına, yaşayışımızın tarzına, hattâ oturup kalkışımıza, mûsikimize ve şiirimize kadar hep hüzn ve elem asârı gösterişimizin sebeplerinden biri ve belki en mühime siyâsî yıldızımızın sönüşündedir; fakat bundan başka daha bir sûrü âmiller ve te'sîrler bulunduğuna şüphe yoktur-Ez-cümle garbdan istiâne ettiğimiz edebî ve ilmî hırs ile beraber rûhumuzun bir nev'î tahammüre uğradığına inanmak lâzım gelir.Bazı hâlis mâyi'ler vardır ki içlerine bir damla yabancı anâsır ilâve edilir edilmez derhâl bozulur, bulanır, ekşir veya küflenir; bu hırsın rûhumuzda ikâ ettiği te'sir de tıpkı böyle olmuştur. İngilizlerin Shakespeare'ni, Almanların Schiller'ini okuyan ve Schopenhaver felsefesinin muzlim nazariyâtıyla istinâs peydâ eden Türk gençliği pek tabîîdir ki artık ecdâdı gibi şâd ve handân olamaz. Onun ma'neviyeti bir nev'î zindâna girmiş gibidir. Bu zindânda ba'de-mâ hepimiz "Seplin" denilen şimâl hastalığına mübtelâyız. Kalblerimizi git gide kesîf bir karanlık istilâ ediyor; bence her şeyden evvel bu müdhiş illetten kurtulmanın çaresine bakmalıyız ve hiç değilse yeni yetişen nesle muhtâç olduğu neşâtı, inşirâhı vermeye çalışmalıyız. Zîrâ, münşerih olmayan nesil-

ler hiçbir şeyi yapmaya kâdir değildir; bütün kayserler mahzûndur ve bütün mahzûnlar kayserdir. Buna mukâbil büyük iş adamları en azimkâr, en irâdeli kimseler mutlaka yüreği geniş, gözü pek ve ümidi nihâyetsiz olanlardır. Her şeyi pembe görmek münhasıran ne cehâlete, ne de hamâkata delildir, belki bunun aksine olarak taşkın bir hayâtiyete alâmettir.

Bazı kimseler bu taşkın hayâtiyetin feyzân halinde sular gibi önüne ne rast gelirse devirerek, yıkarak, sürükleyerek aktığını görüp tahrib-kâr bir hadise karşısında bulunduklarını zannederler. Vâkıâ gürbüz ve pür-neşât mizâclar biraz kırıcı ve dövücüdürler. Bunun içindir ki, her şeyden evvel kendi rahatını seven, usâresi az nebâtlar gibi ancak durgun bir aydınlıkta tenebbüt eden ve a'sâbı hafif olduğu için gürültüden korkan bazı fakr-üd-demli mizâçlar cesâreti bir cinnet, hareketi bir cinâyet ve inadı bir cehâlet telâkki ederler, fakat, biz ne olursa olsun çoşkun akan seli durgun suya bin kere tercih edenlerdeniz. Zîrâ, onda hayât, sıhhat, hâlisiyet, bunda taaffün, sıtma ve ölüm vardır.

Eskiden ne ise, fakat son zamanlarda-ki ma'nen her zamandan ziyâde kuvvetli, ümidli, münşerih ve münbasit olmak ıztırârındayız. Her şeyden evvel rûhumuza lâzım gelen sâf havayı ve sıcak aydınlığı vermeye çalışalım. Siyaset vâdisinde olsun, edebiyât vâdisinde olsun bütün faâliyetlerimizin mihverini halkın vehâmeten yeni neslin "sıhhat-i ma'neviye"si teşkil etmelidir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Neşât ve Hüzn", 3 Mart 1922, Nr.8968, s.2, süt.1-2

İSTANBUL'UN SEFAHÂTİ

Ahiren şehrimizden geçen Ankara Hükümeti ricâlinden bir zât, aramızda cereyân eden bir hasbihâl esnasında bana diyordu ki:

İstanbul'un Ankara'dan görünüşü pek sevimsizdir. Buradan aldığımız haberler hepinizi tüyler ürpertici bir sefâhat ve rezâlet çamuru içinde gösteriyor ve bu bizi son derece müteellim ediyor. Fi-l-vâki', Anadolu, gerek cebhedeki kahramanları, gerek cebhe ardındaki fedâ-kârlarıyla ulvi bir ferâgat içinde, her türlü zevk ve eğlenceden mahrûm yaşarken İstanbul halkının balolarda, kumâr-hânelerde, bar ve mey-hânelerde vakit geçirmesi ve bâ-husûs kadınlarımızın bir takım ecnebî mahfilleriyle temâs ve münâsebette bulunuşu kadar hazîn ve ye's-âver bir hâdise daha tasavvur olunabilir mi? Hâlbuki burada bulunduğum şu beş on gün zarfında bi-z-zât görüp işittiğim şeyler bize bu hususta gelen haberlerin esâssız değilse bile pek mübâlağalı olduğunu isbat etti. Şimdi eminim ki ekseriyet i'tibârıyla İstanbul halkının tarz-ı hayâtında evvelkine nisbeten büyük bir tebeddül yoktur ve burada teneffüs edilen hava hemen hemen Ankara'dakinin aynıdır. Sefâhat ve rezâletle me'lûf olanlar ise bir ekalliyet-i kalîledir; bu gibiler her memlekette ve her devirde mevcûddurlar ve bunların önüne geçmeye kalkışmak lüzumundan fazla örfi bir hareket olur. " Muhâtabımın şu sözlerini içimden gülerek tasdîk ediyordum:

"Evet, diyordum; İstanbul'a dâir Ankara'da işittikleriniz pek mübâlağalıdır; bî-çâre halkımız mutlaka bir takım bed-hâhların iftirâsına uğruyor. Görü-

yorsunuz, ne kadar sâkin, ne kadar sâde bir tarzda, ne kadar ferâgat ve tevâzu içinde yaşıyoruz."

Bunları söylerken birden bire mahzunlaştığımı hissettim; bana öyle geldi ki Ankaralı dostumun hulûs ve safvetiyle, hoppa ve müstehzî bir şehir çocuğunun bir köylü ile eğlenişi gibi alây ediyorum; fi-l-vâki', onda da mübârek bir köylü sâdeliği vardı; mütebessim, memnûn gözlerimin içine bakıyordu. Dedim ki:

- Burada ekseriyet sefâhatten ziyâde sefâlet ve mahrûmiyet içindedir. Fakat böyle bir mukâyese için bir şehrin halkından bahsederken kemmiyetten ziyâde keyfiyete i'tibâr etmemiz lâzım gelir. Bu nokta-i nazardan İstanbul'un kibâr ve zengin sınıfını, hattâ münevver tabakanın mühim bir kısmını iliklerine kadar çürümüş telâkki edebiliriz. Bunlar sizi tahrîk ve tenvîr eden milliyet duygularının yüzde birinden bile nasîb-dâr değildirler ve Ankara'da haber aldığımız gibi işleri güçleri hep zevk ve sefâhattir ve ne çirkin, ne tatsız, ne bayağı bir zevk ve sefâhat..."

Muhâtabımın yüzü buruştu; mahzûn mahzûn önüne baktı, neden sonra başını kaldırıp mutlaka bir şey söylemiş olmak için-:

" - Ne gibi sefâhat ! dedi.

"- İçki, kumar ve süs ... dedim.

Ankara'dan gelen zât ihtimâl ki bu miyânda kadını zikretmediğime şaşmıştır. Fakat şehrimizin meyhânelerinde içkiyi dağıtan elin, kumara sevk eden

kolun ve süs ihtiyâcını tahrîk eyleyen parmağın, kadının eli, kadının kolu ve kadının parmağı olduğunu bildiğim için onu ayrı bir sefâhat âmili gibi zikretmeye lüzû görmedim. Vâkıâ eskiden bu başlı başına bir zevk ve sefâhet âmili idi; fakat şimdi yeni bir Rus usûlüne göre, içki, kumâr ve lüks ancak kadınla birleşerek ve kadın da ancak onlarla meze olarak umûmî ma'nâsıyla sefâhati vucûda getirebiliyorlar.

Bundan iki sene evvel nazar-ı dikkati yalnız kumâr-hâneler celb ediyordu hiçbir teftişe, hiçbir murâkabeye hiçbir kayda tâbi' olmaksızın icrâ-yı fa'âliyet eden bu hayırsız müesseseleri kendilerine verilen hürriyeti o derece sû-i istimâl ettiler ki nihâyet günün birinde hep birden kapatıldılar ve itilâf polisiyle bizim polis müdüriyetinin müşterek bir karâr-nâmesiyle ba'de-mâ hiçbir sûretle açılmamaya mahkûm oldular. Fakat habâset dâimâ fâziletten hîle-kâr olduğu için bu kararın üzerinden bir sene ya geçti, ya geçmedi; bu kumâr-hâneler başka ünvânlar, başka görünüşler altında yavaş yavaş tekrar açılmaya başladı. Şimdi bunlara hâricden bakılınca ya birer lokantaya, ya birer bara, ya ale-l-âde bir cafe' chantant'a benziyorlar; fakat içlerinde hayâta karıştığınız zaman anlıyorsunuz ki maksad ne sadece içki içmek, ne kadınlarla dans etmek, ne de şarkı ve mûsikî dinlemektir. Asıl meşgûliyet, asıl eğlence bütün bu "dekor" un umkundaki ortası delik yeşil masadadır, içki ve raks ve mûsikî sizi hep oraya çekmek içindir.

Bu cümleden olarak bir zamanlar men' edilen tombala oyunları ismini ve zâhirî şeklini değiştirmek sûretiyle el-ân oynanılmaktadır. Biz bu hususta zâbı-

tanın nazar-ı dikkâtini celb etmeyi vazîfeden addeyleriz. Zîrâ, biraz evvel de dediğimiz gibi fazilet ma'sûmdur; habâset hîle-kârdır ve her yerde, her zamanda bu onu yenmişdir, bu onu gâfil avlamamıştır.

Bundan iki sene evvel yine (İkdâm) sütunlarında bu gibi müesseselere karşı açtığım mücâdele bunların birer birer seddiyle nihâyet bulmuştu. Bu sefer de aynı neticeye vâsıl olmak ümidiyle bu bahsi tekrer tazelemek lüzûmunu hissediyorum. Zîrâ, bi-z-zât şâhidi olduğum birçok hazin vak'alar "servet-i milliyemizin ve millî ahlâkımızın ne gibi gizli sû-i kasdlara ma'rûz kaldığını bana kâfi bir vuzûh ile isbât etmektedir.

Vâkıâ arada bir hükümetin, sefâhat-hânelerden bir nev'i vergi almak niyetinde olduğunu ve hattâ bu husûsta bir kanun hazırlandığını işitip duruyoruz; fakat, burada mevzû' bahsimizi teşkil eden sefâhat-hânelerin mazarrâtını yalnız bu gibi kuyûd ile tehdid ederek azaltmak mümkün değildir; zîrâ bunlar işin içi yüzünü bilenlerce, yalnız bir sefâhat-hâne değil aynı zamanda ve belki sâdece birer batak-hânedirler.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İstanbul'un Sefâhati", 4 Mart 1922, Nr.8969, s.2, süt.1-2

2.2. BİYOGRAFİLER

LOTİ'NİN SAN'ATI

Fransız hükümeti Mösyö Pierre Loti'yi ahîren "Le'gion d'honneur" nişânın "Grankurva" sıyla taltîf etti. Bu nişâna nâiliyet her Fransız için şereflerin en büyüğüdür. Son senelerine yaklaşan "Aziyade" muharriri bu hâdise ile hayâtının yüksek zirvelerinden birine vâsıl olmuştur. Fransa'da san'ata, edebiyâta, siyâsiyâta, askerliğe mensûb genç ve ihtiyar nice be-nâm kimseler vardır ki böyle bir ikbâle ermek iştiyâkı içinde çırpınıp durmaktadırlar.

Pierre Loti'nin edebî hayâtı ilk gününden son günlerine kadar hep böyle mes'ûd hâdiselerle doludur. Esâsen edebiyâta yalnız rûh tarafıyla giren ve hiç bir vakit onu kendisine ciddî bir meslek ittihâz etmek niyetinde bulunmayan bu ince, derin ve müstesnâ adam Fransız lisânının en güzîde âbidelerini teşkîl eden eserlerini âdeta bir arının bal yapışı gibi insiyâkî bir tarzda yazmıştır. Bundan otuz kırk sene evvel Bahr-i Muhît-i Atlasî'de ilk uzun seyehâtinden sonra memleketine birtakım harikulâde deniz intibââtı notlarıyla dönen genç bahriye zâbitinin birgün gelip de nâmı "Chateaubriand" lar, "Vingi" ler "Baudelaire" ler sırasında yâd olunur şânlı şâirler miyânına gireceği hiç hâtırından geçmezdi; o, mektepte iken edebiyât vazîfelerinden dâimâ sıfır numero alır ve mensûb olduğu milletin edebî kütübhânesinden bir satır yazı okumak külfetine katlanmaz hâylaz bir talebe idi. El'ân san'at, üslûb, edebiyât nazariyâtına dâir hiç bir şey bilmediğini söylemekten çekinmez; Loti'nin herhangi bir bedî'i hırstan

mahrûm olduğunu anlamak için onun bu husûsdaki i'tirâfâtını işitmek lâzım değildir; elimizde bulunan bütün eserleri bu şâirin san'at kavâidine ve edebî an'anelere ne kadar bî-gâne olduğunu isbâta kâfidir. Zîrâ bu eserler o nev'î eserlerdendir ki onlara şimdiye kadar ma'lûm ve müdevvin düstûrlara göre şu veya bu tarzdadır demek ve müelliflerinin hangi mesleğe mensûb olduğunu ta'yin etmek kâbil değildir. Pierre Loti'nin eserlerinin şekli ve nev'î muayyen olmak şöyle dursun hattâ milliyeti bile belli değildir. Lisânı kendinden evvel gelmiş geçmiş veya kendi zamanında yaşayan nâsirlerin hiçbirine benzemez, bu lâ-ale-t-ta'yîn herhangi bir "insan" ın bağrından çıkan ve hiç bir kâmusda yeri bulunmayan birtakım sadâların, feryâdların, hıçkırık ve giryelerin bir mûsikî hâline girdiği etsiz ve kemiksiz bir lisândır. Onu bazen ummânın ortasından, bazen çöllerin içinden, kâh cümûdiyelerin sislerinden, kâh sıcak ve şeffâf şarkın aydınlıklarından işitiyoruz. Rüzgârın pencerelerimize çarpması, dalgaların uzaklardan haykırışmaları ve bâdiyelerdeki ezelî sükût bize hangi dille, neyi söylerse Pierre Loti'de o dille onu söyler. Bu i'tibâr ile Loti - denilebilir ki - millî olmak şöyle dursun hattâ insanî bile değildir; zîrâ, nice büyük insanların yetişemedikleri o derin ve yüksek hassâsiyet mıntıkalarında onun o cür'et-kâr, o baş döndürücü seyrânları bize, halktan henüz keşfedilmemiş esrârını düşündüğümüz zaman rûhumuzu alt üst eden hayret ve hirâse mümâsil bir heyecân verir. Pierre Loti tabîatın rûhudur; o cemâdâtın içinde ve cemâdât onun içindedir ve mer'î kâinatın, hudûdları nihâyete erdiği yerlere kadar Loti'nin sesini duyarız. Lâkin en çok vakfettiği ve bize en yakın göründüğü bir "adem" le "vucûd" un birleştiği mühlik noktadır ve san'atının sırrı fânilere en ziyâde burada ayân olur.

Pierre Loti "adem" le "vucûd" a, "cisim" le "rûh" a müşterek bir lisân bahşeden ve bu iki zıdd şeyi birbiriyle karıştıran ilk Adem oğludur. Onun indinde bir billûr hokkanın üzerindeki parıltı ile en uzak yıldızdan bize gelen ışık arasında hiçbir fark yoktur. Eşyânın en âdî en nâciz bir cüz'ü ile lâ-yetenâhiyyetin nâ'mer'î tecellileri hep aynı lisânı söyleyen ve aynı mâhiyeti hâiz olan bir "kül" dür. Pierre Loti'ye gelinceye kadar hiç bir san'at-kâr dünyanın bediini bu kadar kâinât şümûl bir mertebeye vardıramamıştı. Bu acâib mahlûkun halk ettiği âlemde, bizce güzel, ulvî, derin ve mehîb olan şeyler ne kadar basit, ne kadar küçük ve hiç görünürler; aşklarımız ne kadar vâhi, ra'şelerimiz ne kadar geçici ve korkularımız ne kadar çocukçadır! Sözün kısası, Pierre Loti'nin yanında biz ne kadar görgüsüz kalırız.

Eski Şark mutasavvıflerince kendisine "ârif bi-llâh" nâmı verilen bir nev'î insân enmûzeci vardır; bunlar okuyup yazmadan âlim olurlar, gezip görmeden bilirler ve nazım vezin kavâidine hiç âşina değilken birçok şi'irler inşâd ederler. Pierre Loti'yi eğer bir nev'î insanlar sırasına sokmak lâzım gelirse mutlaka bu abâ-be-dûş dervişler sırasına sokmalıdır ve onun irfânına rûhun görgüsü veya ezel şarabının neşvesi nâmını vermelidir. Zîrâ, bu şâir öyle şeyler biliyor ki henüz kitaplarda yazılmamıştır; zîrâ, bu seyyâh öyle yerlerde dolaşıyor ki henüz hiç bir kâşifin ayağı basmamıştır.

Ne yazık ki, birçoklarımız bu büyük ve harikûlade adamı yalnız "Aziyade" ile "De'senchante'es" lerin muharriri olarak tanıyor. Loti bu gibi eserlerinde bize ummân kadar nihâyetsiz olan rûhunun ancak bir mevcesini göstermiştir ve

biz bu mevceyi siyah servilerle beyaz minârelerin in'ikâsına cilve-gâh olduğu içindir ki tatlı bulmuşuzdur.

"Philae" nin taşlarıyla "Cangılistan" ın gölgeleri arasında bu adam bize büsbütün başka bir mehâbetle âdeta asırların mâverâsından gelmiş, âdeta o taşlarla o gölgeler içinden bir "ba's-ü ba'd-el-mevte" mazhar olmuş eski bir ma'bûd heybetinde gözükür.

Pierre Loti ya "Nirvana" mezhebinin câzibeli bir mürşîdi veyâhûd da "Nirvana" nın ta kendisidir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Loti'nin San'atı', 7 Ocak, 1922, Nr.8913, süt.1-2

COMEDİE FRANCAİSE'DE MOLİER SERGİSİ

Meşhur Fransız mudhike-nüvîsi "Molier" in üç yüzüncü "Sene-i Devriye-i Velâdeti" vesilesiyle Comedie Francaise'de bir "Molier Sergisi" açıldı. Bu sergide "Tartuffe" müellifine âid bazı eşya ile, bazı el yazıları ve muhtelif târihlerde basılmış kitapları teşhîr edilmektedir. Ez-cümle Molier'in iki koltuğu - ki biri, edebî bir an'aneye göre berber "Jeli" nin dükkanına gidip de, girip çıkan müşterilerin çehrelerinde beşerin garâbetini tedkîke koyulduğu zamanlar; diğeri ise en son rolünü oynadığı esnâda oturduğu koltuk kadar - bir gecelik külâhı, dâimâ kullandığı iki cep sâati, bu sergide zâirler tarafından en çok tahassüs ve teessürlerle seyredilen şahsî hâtıralardanmış; bunlardan, başka şâirin imzâladığı sened ve ilm-i haber nev'înden bazı kağıt parçaları da husûsî bir tarzda nazar-ı dikkati celb etmekte imiş; zîrâ Molier'in sahne hâricindeki bütün hayâtı hep bu gibi kâğıdları yazıp imzâlamakla geçmiştir. Tâ doğduğu günden öleceği güne kadar bir dakika rahat ve saâdet yüzü görmeyen ve nihâyet bir çok tahammül-fersâ sevdalılarıyla, bitmez tükenmez para gâileleri arasında didine didine son nefesini, kan kusarak, sahnede veren bu büyük mudhike-nüvîs, edebiyât târihinin kendine dâir naklettiği menkıbeler arkasından bize dünyanın en bed-baht ve en ağlatıcı simâlarından biri hâlinde görünür ve onu böyle gördükten sonra eserleri karşısında artık bilâ-kayd gülmeye muktedir olamayız, kahkahalarımıza birçok da hıçkırık karıştığını ve neşvemizin derûnî bir melâlle gölgelendiğini hissederiz. Esâsen Molier ne "komedya" larını ne "fars" larını bizi güldürmek için yazmamıştır bu bî-aman seciye müsaviri mütebessim bir

mudhike-perdâz olmaktan ziyâde müteneffir bir hecâ-verdir. Yaşadığı asrın muzlim taraflarını ve muâsırlarının seyyiet ve nekâisini onun kadar merhamet-sizce tasvîr eden bir dehâya edebiyât târihinin hiçbir faslında tesâdüf etmek mümkün değildir. Lâkin mensûb olduğu milletin cebelî zekâsı, inceliği ve zârafetidir ki onu, beşerin kabâyihine karşı duyduğu gayz ve nefreti hiddet ve huşûnetle ifâde eylemekten vikaye etti ve bütün sözlerine, bütün san'atına isthzâ ve merhametle karışık kibâr ve asîl bir edâ verdi. Fi-l-vâki' Fransız zekâveti ve Fransız zarâfeti bütün kuvveti bütün husûsiyetleriyle herhangi bir Fransız şâirinden ziyâde "Molier" in dehâsında tecellî etti; ne halefleri, ne selefleri bu millî hâsseyi onun götürdüğü dereceye kadar îsâl edemediler. Bu i'tibâr iledir ki ibdâ' ettiği "tip" leriyle bütün insaniyete âid olan "Molier" lisânı ve san'atının tarzı nokta-i nazarından tamamıyla Fransızlar'ın malıdır. Bir ecnebinin "Shakespeare" i bir İngiliz kadar anlaması ne kadar gayr-i kâbilse, yine bir ecnebinin "Molier" den bir Fransız kadar zevk alması o derece imkân hâricindedir.

Merhûm Ahmed Vefik Paşa "Molier" in bazı âsârını bizim lisânımıza temsîl etti, bu eserler biz de hâlâ oynanıyor ve hâlâ hepimizin hoşuna gidiyor; fakat i'tirâf etmeliyiz ki bunlar "Molier" den başka her şeydir. Ahmed Vefik Paşa bu eserleri bütün ma'nâsıyla Türkçe'ye temsîl etmiş, tipleri ve bu tiplerin yaşadığı muhîti tamamıyla bizim millî an'anelerimize, millî âdetlerimize, millî görünüşlerimize uydurmuştur ve Molier'den yalnız mevzû'u - ya'nî komedyanın çerçevesini - almakla iktifâ eylemiştir. Esâsen bir ecnebî eseri kendi lisânımızı temsîl etmenin de bundan başka bir usûlü yoktur. Bazı yeni tiyatro muharrirle-

rimiz son çıkan Parisli piyesleri, yalnız eşhâsının isimlerini değiştirmek ve vak'anın cereyân ettiği yerleri bizim memleketimizin bazı mahallerine tebdîl etmek sûretiyle bu temsîl ve tatbîk san'atını yaptık zannediyorlar. Hâlbuki bütün tatbîklerin Ahmed Vefik Paşa'nın yaptığı "tatbîk" ler yanında âdî birer tercümeden farkı yoktur; (yeni tatbîkcilerimiz miyânında İbn-ül-Refik Ahmed Bey'i istisnâ etmek lâzım gelir.) Bu husûsta yapılan hatanın başı lâ-ale-t-ta'yîn her ecnebî eserin tetâbuk kâbiliyetini hâiz farz edilişindedir. Hâlbuki bizce yalnız umûmi seciyeleri musavver olan eserlerdir ki bu kabiliyete hâizdirler; zîrâ umûmî seciyeler yalnız bir millet değil bütün beşeriyete aid olanlardır.

Moleir'in komedyalarında görülen bir kıskanç, ma'lûmat-füruş, bir pinti, bir riyâ-kâr her yerde, her memlekette tesâdüf edilen kıskançlardan, ma'lûmat-füruşlardan, pintilerden ve riyâ-kârlardan farklı değildir; bunlar muayyen bir milletin millî çerçevesinden çıkıp diğer bir milletin havâsına sokuldukları zaman yine aynı şeye ve rezîletin aynı şekil ve mâhiyetindeki tezâhürâtını gösterirler. Bu gibi eserlerde mevzû' bahsolan filân veya filân pinti, şu veya bu riyâ-kâr değildir. Ale-l-u'mûm riyâ-kârlık ve pintiliktir; bunlar ise bir Fransız'a göre başka türlü, bir Türk'e göre başka türlü olamaz.

İşte Molier böyle umûmî seciyelerin musavviri olmak i'tibârıyladır ki bizce de tanınmış, anlaşılmış ve sevilmiş bir mudhike-nüvîstir; yoksa rûhu ve zekâsı nokta-i nazarından istihzâsının zevk ve lezzetine vâsıl olduğumuzu asla iddiâ edemeyiz. Bizde mudhike, hiciv, hattâ mizâh yapmak hasleti büsbütün başka

bir sûrette tecellî eden, başka nev'îden bir şeydir. Biz tebessüme giryeyi katmasını ve istihzâ ile merhameti birbirine karıştırmasını asla bilemeyiz? Hicivlerimiz fazla öfkeli, alaylarımız fazla kahkahalı ve mizâhımız fazla zem ile doludur; gülünç bir hâdiseden veya gülünç bir şahıstan bahsederken kat'iyen kendimize bî-taraf kalamayız; sözlerimize ve tavır ve edâmıza derhâl bir garez ve bir taarruz şemmesi karıştırırız. Bunun içindir ki bizde güldüren adam biraz da kendisi gülünç olan adamdır.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Comedie Francaise'de Bir Molier Sergisi", 17 Ocak 1922, Nr.8923, s.2, süt.1-2

ANATOLE FRANCE

"Anatole France" nâmını taşıyan büyük ve ihtiyar Fransız edibi Almanya ve İsveç seyâhatinden henüz avdet etti. Ömrünün, hâsseten şu son senelerde, uzlet ve istirâhati her hazza tercih eden ve hattâ uzun zamanlardan beri en şânlı a'zâsından biri olduğu "Acade'mie Francaise"e bile gitmeye üşenen bu tefekkür ve tahayyül piri iki ay evvel yola epeyce büyük bir zahmetle çıkmıştı.Anatole France'ı yakından tanıyanlar son dakikaya kadar şüphe içinde idiler: Gidecek mi? Gidemeyecek mi?

Kendisine soranlara:" Tabîî gideceğim, diyordu; mademki da'vete icâbet ettim, mademki söz verdim. "Lâkin bu büyük adam hayâtında böyle kaç da'vete şifâhen icâbet etmiş, kaç yere söz vermiş ve sonunda va'dini ifâya imkân bulamamıştır; husûsuyla bu gibi da'vetler birtakım resmi merâsim içinse mütevâzı' ve münzevî üstâd icâbete büsbütün imkân bulamaz. Yoksa hadd-i zâtinde merdüm-girîz değildir, ekser büyük halk ictimâ'larında hazır bulunmasını, hitâbeler irâd etmesini pek sever; bâ-husûs bu ictimâ'lar amele sınıfının, mağdûr ve mazlûm kitlelerin hukuk ve menâfi'ne müteallik bir teşebbüse müstenid ise Anatole France'i elinde kalın sopası ve arkasında o ebedî "makferlan" ile o kalabalığın arasında görmemek kabil değildir.

Vâkıâ bu seyâhatinde böyle bir insânî gaye yok idi, İsveç'e gidişi kendisine verilen son "Nobel" Edebiyat Mükâfâtı'na âid merâsime iştirâk etmek ve orada şahsını yakından görmek isteyenlerin iştiyâkını tatmin eylemek maksa-

dından başka bir şeye atfedilemez, zîrâ, Anatole France'in muharriki olan hisler yalnız merhametle istihzâ' değildir; Onun kendi kanâatleri ve kendi arzuları hilâfında, sırf nezâket ve zarâfet icâbâtına uyarak söz söylediği, hareket ettiği de olmuştur. Nitekim, Harb-i Umûmî esnâsında ilk def'a olarak "Acade'mie" ictimâ'larından birinde hazır bulunuşu birtakım ceng-cûyâne kitâbelere takrizler yazışı ve bütün vatan-perverâne nümâyişlere iştirâk edişi mensûb olduğu cemâate karşı birer eser-i nezâket değil de nedir?

Anatole France hadd-i zâtinde hiçbir şeye fazla inanmamakla beraber tehzîb ve terbiye sahibi her adam gibi başkalarının îmân kanâati önünde son derece hürmetkârdır. Naklederler ki, bundan beş on sene evvel eizzeden "Jeanne D'arc" ın hayâtına dâir yazdığı bir kitabı neşretmezden evvel, günlerce âdeta asabî bir buhrâna uğramış, bir nev'î vicdân azâbıyla âdeta hastalanmış;Çünkü bu kitâbı halkın vicdânında yer tutmuş bazı akîdeleri sarsacak bir mâhiyettedir; mizâcını her şeyden ziyâde reyb ve şüpheye pek meyâl olan France bu eserinde de diğer eserlerinde olduğu gibi hakikati çırçıplak görmek ve göstermek istemiş, bunun neticesinde ise "Jeanne D'arc" a o esrâr-engîz güzelliklerinden birkısmını kaybettirmiştir. Meselâ bu ceng-âver bâkirenin bekâreti husûsunda lâzım geldiği kadar ısrar göstermemiş ve kulağına sesler gelmek meselesini de bir nev'î ma'nevî hastalık telâkki etmiştir. İşte bunun içindir ki Anatole France bu eserinin intişârına tekadüm eden günlerde pek ziyâde müteessir ve muztarib imiş...

Anatole France fikren ne vatan-perver, ne de dîn-dâr bir edîb olmamak-

la beraber vatanını dâimâ sevmiş ve dînine dâimâ hürmet etmiştir. Esâsen kendi ismi olmayan "France" nâemını alışı ondaki vatan muhabbetinin samimiyeti hakkında bize kâfi bir fikir verebilir. Dindârlığına gelince bu da vatan-perverliği gibi hissi bir şeydir; katolikliğin birçok güzel tarafını sever; ruhbânın hayatını, kiliselerdeki merâsimi, dini kitâbelerdeki cizze menkabelerini , nasrâni tesâviri, katedrallerin ihtişâmını, manastırların sadeliğini, zâhid ve mu'taki rûhlarda dünyevi hislerle uhrevi hislerin mücâdelesini bütün bu âlemin gülünç ve ulvi, maddi ve ma'nevi nice husûsiyetlerini ve bunlardaki zevki yalnız "Anatole France" ın kitaplarında görüp tadabiliriz. Tabii üstâdı "Ronan" gibi "Thais" in lâ-yemût muharriri de nasrâni bedi'in ve nasrânî hassâsiyetin şeydâ bir nâşiridir. Nasıl ki "Ronan" İsâ'nın hayâtını ilmi bir tarzda yazmak sûretiyle İseviyet'in gayr-i irâdî bir hâdimi oldu ise, Anatole France da ruhbân sınıfının garîb ahvâlini anlata anlata bu sınıfı herkese sevimli ve şâyân-ı dikkat göstermeye başladı.

Mösyö Berge'ron'un mübdi'i, Voltaire kadar reybidir; fakat bu reyb onda bir nev'î merhamete münkalib olmuştur. Esâsen reybiliğe kendisi bizim verdiğimiz Ma'nâyı vermiyor; hattâ bizim verdiğimiz ma'nâda kendisine reybi denildiği zaman âdeta kızarmış. Bir gün müridlerinden biri(yine Jeanne D'arc münâsebetiyle) ona demiş ki:

-Üstâd, muarrızlarınız, sizin reyb ve şübhe ile âlûde olan ellerinizde bu mukaddes tesavire temâs etmek hakkını bulmayacaklardır.

France âni bir hiddetle yerinden fırlayarak:

"- Reybi, reybi! Evet, bana yine reybi diyecekler; diye haykırdı. Onlarca bu sıfat hakaretlerin en büyüğüdür. Fakat, benim için bu medihlerin en güzelidir. Çünkü Fransız irfânının bütün üstâdları reybi idiler: Rabelais, Montaıgne, Moliere, Voltaire, Ronan...Hepsi, hepsi; ırkımızın bütün yüksek zekâların, hâlâ bir küçük mektep talebesi gibi titreyerek hâtıralarını hürmetle yâd ettiğim dehâlar hep reybidirler.

"Lâkin cühelânın bu kelimeye verdiği ma'nâyı asla kabul edemem. reybilik inkâr ve akametin müterâdifi değildir; zîrâ, bizim en büyük reybilerimiz ekseriyâ en tasdikkâr ve hattâ en cesur zekâlardan idiler.

"Onların inkâr ettikleri şeyler esâsen münekker olan şeylerdi."

Anatole France için "reyb " insanların gurur ve azameti, gılzet ve sefâleti önünde bir nev'î merhamet ve şefkat duygusudur. Bu hissin önünde gittikçe kemâle erdiğini görüyoruz. Son seyâhatinden avdetini müteâkıb Paris'te "Hukuk Beşer İttifâtı"cem'iyetinde kendi şerefine akdedilmiş bir ictimâ'da söylediği hakikulâde bir nutukta âdeta mesîhin ilâhi sözlerini hatırlatır cümleler vardır. Anatole France bütün Fransızlara artık kinin dinmesini tavsiye ediyor ve kalblerimizde ba'de-mâ yalnız muhabbet cây-gîr olsun diyor. Ortadan kaldırılması lâzım gelen ale-l-âde harb değil, fakat harb zihniyetidir. Milletler arasında nifâk ve nizâ'i tevlid eden kinler ve garezlerdir. Bunları unutmak, ya'ni sulhu kendi içimizde, kendi gönlümüzde yapmak zamanı artık gelmiştir. "Goethe" nin dedi-

ği gibi"Birer iyi Avrupalı " olmaya çalışalım."

Biliyoruz ki Anatole France birer "İyi insan"diyecekti. Lâkin içinde bulunduğu muhîtin henüz bu kadar şiddetli bir hakikate tahammül edemeyecek kadar rakîk olduğunu anlandı.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Anatole France", 27 Şubat 1922, Nr.8964, s.2, süt.1-2

LANDRU'NUN ÂKIBETİ

Kari'lerim arasında bu ismi tanımayan var mı? Hiç ihtimâl veremiyorum. Landru'yu, on kadın kâtili esrâr-engîz Landru'yu bütün dünya bilir. Büyük harbi müteâkıb cihân-efgâr umûmiyesini en çok işgâl eden ve ismi ile resmi, gazete sütunlarında o devrin en meşhûr vakayi' ve eşhâsına âid resimlerle isimleri gölgede bırakan bu yeni usûl masıl kahramânı, bir an geldi ki hattâ Mösyö Clemenso'dan daha ziyâde şöhret-şiâr oldu ve "Landru" muhâkemesi her hangi bir sulh konferansından fazla merak ve tecessüsü celb etmeğe başladı; "Versay" "Saint Germen" ve "Moyi" etrâfında toplanan sokak kalabalığı birden bire, bir büyük borayı ta'kîb eden gird-bâdlar hâlinde Landru'nun mevkûf bulunduğu habs-hâneye, Landru'nun istintâk olunduğu polis ve adliye dâirelerine doğru akıyordu. Yüzü nasıldır? Sakalının rengi nedir? Boyu uzun mudur? Kısa mıdır? Nasıl yürüyor? Nasıl konuşuyor? Bütün bunlar herkes için, Mister Wilson'un nutuklarından, "Sar" havzasının kömür ma"denlerinden, Almanya ile Lehistan arasındaki hudûd işlerinden daha mühim mesâilden ma'dûd idi.

Derler ki bu adam en ziyâde kadınların merak ve tecessüsünü, hattâ incizâb ve alâkasını celb eder imiş. Bunda şaşılacak bir şey yoktur, kadın cinsi umûmiyetle kendisine fenâlık eden, kendisine korku, heyecan ve ıztırâb veren mahlûkü meclûbdur. Bu i'tibâr ile, eminim ki eğer "Landru" farz-ı mahâl olarak berâatini kazanmış olsaydı da serbest kalsaydı, yeniden birçok kadını daha baştan çıkarır; yeniden birçok kadının daha canına kıyardı ve hattâ bu sefer belki bi-z-zât kadınların kendileri ona gidip teslûm olurlar: "Aman, bize de öbürlerine yaptığın gibi yap! " diye yalvarırlardı.

Hiç şüphesiz ki bu esrâr-engîz adam ne âdî bir katil, ne de ale-l-âde bir dolandırıcı idi. Bizim anlayamayacağımız nev'îden bir "rezilet", bir " Marazî sâik" onu kendi irâdesine ve kendi arzusuna rağmen o müdhiş ef'âle sevk ediyordu. Öteden beri mizâcı çok âteşîn olan erkeklerin ibtilâsı mutlaka kan ile teskîn edilebilir; böyleleri kâh sevdikleri kadını, kâh kıskandıkları rakibi öldürmek suretiyledir ki a'sâblarına sükün veren hakikî visâle ererler; en büyük aşklara muhakkak ya cinâyet, ya intihâr karışmıştır. İşte "Antuvan ile Kleopatra" aşkı, işte "Othello" ile "Dezdemona" nın münâsebeti, işte "Juliet ile Romeo" işte "Leylâ ile Mecnun"....

Edebî an'anenin, her millette ve her devirde ibtilâya mutlaka kanı karıştırmış olması beşeriyetin "tabiat-ı esâsiye" sinde meknûz fitrî bir sâikin esrârından başka neyi ifâde eder?

Yer yüzünün bir cehennemden farkı yoktur; burada ezelden susamış ruhlar dolaşır; bunların ateşini teskîne hiçbir şey kadir değildir; bazen parada, bazen kadında şifâ ve sükûn bulacaklarını zannederler, fakat para hırsı lâ-yetenâhiddir, kazandıkça daha ziyâde kazanmak isteriz, çaldıkça daha ziyâde çalarız; cinsî ihtirâslarımıza gelince bu ondan daha nihâyetsizdir. Kadın bir menba gibi içimize doğru akar,o aktıkça bizim hararetimiz artar; "daha, daha" deriz; lâkin kadın denilen bî-çâre mahlûk son derece mahdûd olduğu için bu "daha, daha! "sayhasına cevâb vermez; o zaman mübtelânın bütün varlığını bir kızıl öfke bürür ve sevdiği vucûd onun hasmı olur. Zavallı Landru belki bütün bu sıtmaları geçirmiş bir adamdı, belki onun kalbindeki harâret de ancak

kanda sükûn bulan bir şeytânî ateşti. Çünkü kendisini yakından tanıyanlar, hattâ elinden kurtulmuş ba'zı üftâdeler derler imiş ki, bu herifin gözlerindeki şu'leye ve sesindeki füsûna mukâvemet etmek hemen hemen gayr-i kâbil imiş; fi-l-vâki' her sınıftan ve her yaştan bir sürü ma'şûkalar tâ ölümlere kadar onun füsununa râm oldular, hiçbiri "hayır!" demedi ve belki siyah sakallı adam gecenin zulmeti içinde onları hançerlerken veya boğarkan veya zehirlerken etlerinin her bir zerresi bir ayrı hazla titriyordu. Ah, ne olurdu? "Landru" i'dâma mahkûm olduktan sonra bütün yaptıklarını en ince teferruâtına kadar bize anlatmış olsaydı; üftâdelerini öldürürken, öldürdükten sonra ocakta yakarken neler hissediyor, asabı ne gibi vahşî hazlarla ürperiyordu? Ne yazık ki son dakikasına kadar hakikî bir zen-dost terbiyesini muhâfaza etti; kadınlarla kendi arasında geçen mâcerâdan kimseye sırr-rişte vermedi; onların hâtıralarına hürmet etmesini bildi ve sırlarını fâş etmedi. Bütün bunlar isbât ediyor ki "Mösyö Landru" her şeyden evvel Frenklerin dediği gibi bir Galant homme idi.

Cem'iyetin selâmeti nâmına bu tehlikeli zen-dost âkıbet idâm olundu. Dünyanın bütün gazeteleri hükm-i i'dâmın ne sûretle icrâ edildiğini en hurde teferruâtına kadar hikâye ettiler. Bütün Paris gece yarısından beri ayakta ve siyâset-gâhın etrafında imiş. Neyi görmek için? Bir başın bir satır altında bedenden ayrılıp bir sepetin içine yuvarlanmasını görmek için... Eğer bu bir zevk ise Landru'nun cinâyetleri de Landru için neden bir zevk telâkki edilmesin? İhtimâl ki o da bir zamanlar o münzevî köşkünde o sessiz karanlığın içinde han-

çeri saplarken veya zehri dökerken tıbkı kendi ölümünü seyre gelmiş bu halkın heyecanına müşâbih bir şey duyuyordu.

Öteden beri, "i'dâm" lar beni herhangi bir cinâyetten daha ziyâde tedhîş eder. Ekser âlimler, ekser hukuk-şinâslar bu cezânın ilga'sı hakkında pek çok eserler yazmışlardır; Bazılarına göre bu, cem'iyetin ferde karşı ikâ'ettiği "ma'-şerî bir cinâyet" den başka bir şey değildir ve hiçbir terbiyevi fâzîleti yoktur. Zîrâ, cem'iyetler kuruldu kurulalı i'dâm cezâsı mevcûddur, ve bu cezânın tatbîki hiçbir yerde hiçbir devirde cinâyetlerin adedini azaltmamış, hattâ belki biraz da çoğalmasına yardım etmiştir. Çünkü kunûnî şekilde yapılan bu cinâyet beşerin tabiatındaki vahşet ve behîmiyeti âdeta besliyor, okşuyor ve idâme ediyor. Pek iyi hatırlarım, 31 Mart hâdisesini ta'kîb eden "terör" devrinde âdeta herkesin gözünü kan bürümüş ve ölümün hiçbir ehemmiyyeti kalmamıştı; asılanlar havada birer büyük kukla gibi sallanıyordu, biz, lâ-kayd, yanlarından geçiyor ve başımızı çevirip baktığımız zaman ilk i'dâm günlerinin heyecânından hiçbir şey duymamaya başlıyorduk. Sanki, öldürmeye ve öldürülmeye kanıksamıştık.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Landru'nun Âkıbeti", 5 Mart 1922, Nr.8970, s.2, süt.1-2

2.3. EDEBÎ YAZILAR

ÇİÇEKLER - HİLMİ DEDE MERHÛM

Son zamanlarda yetişip de kadîm tarzda şiirler vucûda getiren şâirlerimiz arasında, bahâriyesinde en ziyâde çiçeklerden mâhir-âne denilebilecek bir tarzda istiârâtda bulunan dîvân sâhibi bir şâir varsa o da hiç şüphe yok ki "Hilmi Dede" merhûmdu. Çünkü dede merhûm:

Mecmede gidüb gam geldi nevrûz-i neşât-efzâ

diye başlayan bahâriyesinde gül, şebboy, ıtır, zerrîn, nergis, zülf-i ârız, sünbül, şakâyık, ortanca, menekşe, hanımeli, civân perçemi, hüsn-i Yusuf, zerrîn-kadeh, gelincik, dil-ber dudağı, fesleğen, kadife, atlas, mînâ, nukl, karanfil, lâle, nesrîn, zanbak, yasemin, fulyâ, nîlüfer, anber, mercân, sedef, inci, âvize, ateş çiçeği, balmumu, gece sefâ(sı), kahkaha, sabûr gibi çiçeklerin hepsinden nazmen oldukça san'at-kârâne bir sûrette istiârâtda bulunmuştu. Meselâ:

Gülün tasvîr-i hüsnü sîne-i bülbülde kalmıştır.
Onun içün ateş-i bülbül derûn-u gülde kalmıştır

diyen Hilmi merhûm bahâriyesinde gülden:

Bahâr eyyâmı güne zîb ü zînet bahş içün el-hakk
Olubdur gül-istânda gül-i bedenden goncalar peydâ

diyor. Itır, şebboy, zerrîn, nergis gibi çiçeklerden ise:

Muattar oldu hûbânın libâs-ı ıtrı "şebboy" dan

Açıldı dîde-i "zerrin" uyandı "nergis"-i şehlâ

sûretiyle istirârâtta bulunuyor. "Zülf-i ârız" ile "sünbül" ü bakınız ne güzel tasvîr ediyor:

Sarıldıkça sarılmış "zülf-i ârız" kadd-i dil-cûya

Yaklaştıkça yakışmış rû-yi ilâh sünbül-i ra'na

şakâyıkın ise bahçede ortancalara hem-dem "menekşe" nin de gül-zârda tenhâ olarak boynunu büküp yattığını söylüyor:

"Şakayık" hem-dem olmuş bahçede "ortanca" dil-berle

"Menekşe" boynunu bükmüş yatur gül-zârda tenhâ

Hele "Hanımeli" ile "Civân perçemi", "Hüsn-i Yusuf" ve zerrîn-kadehden pek bedî' bir istiârede bulunuyor da:

"Hanımeli" civân perçemin açmış "hüsn-i Yusuf" dan

Sunlar uşşâka hem "zerrîn-kadeh" le bâde-i humra

diyor. Gelinciği biraz penbeleştiriyor, "Dil-ber dudağı" ile "Fesleğen" den de bahsediyor:

"Gelincik" pembe giymiş pek yaraşmış şimdi mâ-şâ-Allah

Yeşillenmiş açub "dil-ber dudağı" "fesleğen"-âsâ

Her hâlde Dede merhûm bahâriyyesinde bahâr çiçeklerinin hemen hep-

sini bir araya toplayarak manzûm bir çiçek demeti yapmak istemiş olmalı ki "Kadife", "Atlas", "Mînâ" gibi çiçekleri de unutmuyor:

Salın serv-i hırâmânım temâşâ ile ezhârı
Döşenmiş sahn-ı gül-şende "kadife", "atlas" ü "mînâ"

Kendi divânında bahar çiçeklerinden bir manzûme-i ezhâr vucûda getirmek istediğini zikrettiğimiz beyitlerden dahi pek güzel anlaşılan şâir merhûm, nuklleri, karanfilleri, lâle ve nesrinleri, hele zanbak ile "yasemin" ve "fulyâ" ları hiç unutmuyor. Çünk müteâkıben:

"Nukl" gibi donanmış her taraf bâ-kudret-i Yezdân
"Karanfil", "lâle" ve "nesrin" "zanbak" "yasemin" "fulya"

diyor.

Her hâlde Hilmi Dede bahârda yüksek bir çiçek zevkiyle mütahassıs oluyor. Hattâ tahayyül ve tasavvur değil belki tekyesi etrafında bi-z-zât vucûda getirdiği şükûfestânını, bezm-i rindânî "avîzeler" "ateş çiçekleri", "balmumu" larla tenvîr ediyor. Çünkü:

Şükûfestânı tenvîr etmeye hem bezm-i rindânî
Yakub "avîze" den "ateş çiçeği" "balmumun" ra'nâ

diyor. Bir çiçek bahçesinde akşâm zevkini itmâm eden "gece sefâları" sabâhın "kahkaha" larını gözden kaçırmıyor, hattâ "meh" tesmiye ettiği kendi

ma'şûk-ı vicdânının ağyâr ile gece sefâda kahkahalarla dem-güzâr olduğunu söyleyerek ve kendisini de "sabûr" çiçeği yerine koyarak:

O meh ağyâr ile "gece sefâ" da "kahkaha" larla
Hezârân yâ "sabûr" çekmekte şimdi Hilm-i şeydâ

diyor, bu sûretle bahâriyesini itmâm ediyor. Perâkende olarak eş'ârı tedkîk edilecek olursa çiçekler arasında en ziyâde "gül" den istiâre ediyor. Meselâ bir gazelinde:

Oldu "gül"-rûyin görüb gülşende "gül" hayrân sana
Andelîb "gül" değil hayrân bütün devrân sana

dediği gibi diğer bir gazelin de de:

Hatt-ı hüsnün üzre konmuş nokta-i ben bir yana
Cümle âlem bir yana ey "gül" sen bir yana

diyerek cânânını doğrudan doğruya bir gül addeddiyor. Hattâ bir şiirinde lâleden ve gülden aynı zamanda istiâre ederek:

Lâle dem urdukça reng-i rû-yi hüsnünden müdâm
"Gül" hicâbından kızarmış veche âl olmuş sana.

dediği gibi yine cânânının kaşını miskden, kirpiğini anberden farz eden o şâir zülüflerini "sünbül" addediyor da:

Kaşınla kirpiğin zülfün senin ey kâmet-i zîbâ
Biri misk ü biri anber birisi sünbül-i ra'nâ

beyitini îrâd ediyor, fakat yine "gül" den yakasını kurtaramıyor. Çünkü sonra:

Cemâlin hüsn ü ânın ruhları âlek "gül" endâmın
Kamer tal'at melek haslet perî-peyker saçı leylâ

diyor, "gül" ün dikenlerinden, câzibelerinden bir türlü kurtulamayan şâir bir def'asında gönlünün feryâdına seller gibi gözlerinin yaşlarına yine sevdiği bir gonca-dehenin, bir gülbedenin bâis olduğunu söylüyor:

Gönül feryâdına gülşende bir gonca-dehen bâis
Gözüm yaşı revân seller gibi ol gülbeden bâis

Görülüyor ki Hilmi Dede merhûm bahârda çiçek zevkini bütün ma'nâsıyla hissetmiş ve çiçeklerden oldukça san'at-kârâne istiârâtda bulunmuş rakîk-ül-hiss bir şâirimizdir. Dîvânında çiçek edebiyâtına numûne olabilecek oldukça ebyâta tesâdüf edildiği gibi bahâriyesini arz ettiğimiz vechile en nazar-- rübâ bahâr çiçeklerinin teşbihât ve istiârâtıyla vücûda getirilmiş manzûm, muattar, pür-elvân bir çiçek demetidir.

Kızıltoprak 2 Teşrin-i Sânî 335

Cevâd Rüşdü, "Çiçekler - Hilmi Dede Merhûm", 5 Kasım 1919, Nr.8165, s.2, süt.3-4

ÇİÇEK DİLİ

Mart, senenin bu bahar ayı, velev birkaç günlük güneşli, parlak günleriyle cidden ilkbaharın vürûdunu tebşîr etmeye başladı, hattâ badem erik gibi bazı aceleci ağaçlar bile çiçeklerini açtılar.

Artık denilebilir ki senenin kokulu çiçek ayındayız, çiçeklerden pek ince zevklerle mütehassis olanlar gözlerinden, odalarından onları dâimâ ayırmak istemezler, hattâ bazıları onlardan türlü türlü ma'nâlar çıkartırlar... Çünkü onlara göre çiçekler lisân-ı hâl ile âdeta konuşurlar... Hattâ Fransızların pek meşhur şükûfe-perestlerinden Matmazel "Clares Jürenüvil" çiçeklerin başlı başına tabiatta bir " Langaj=dil " teşkîl ettiğini oldukça büyük bir cildle yazmadı mı?..

Acaba bu baharda bize çiçekler ne söylüyorlar, geçen baharda olduğu gibi her halde bir "If= Porsuk ağacı" gibi bize dâimâ "mahzûniyet=Tristeste" mi ilka'ediyorlar? Bir Fransız şairi: "Dâimâ yeşilliğini muhâfaza eden ağaçları, çiçekleri sevmem, çünkü onların yeşillikleri içinde dâimâ bazı siyahlıklar, gölgelerinde soğukluk, yapraklarında sivri bir dikenlik vardır. Hem onlar tabîatta hiçbir şey kaybetmeyen, hiçbir şeyden korkmayan gibidirler, daha doğrusu onları bana hissiz görünürler. İşte bunun için onlar beni o kadar alâkadâr etmezler..." diyor. Hakikaten öyledir, yaz ve kış yeşilliğini dâimâ muhâfaza eden ağaçlar dehrin şedâidine karşı bî-hiss kalmış zi-rüh vucûdlara benzemezler mi?... Bize kalırsa bugün bizim en ziyâde telezzüz edeceğimiz çiçek "İris=süsen=İris " çiçeği olmalıdır. Çünkü eski zamanlarda bile ilâhların iyi haberler

müjdecisi idi. Bazı çiçek dilinde "bonnuvel=iyi haber" ifham ederdi. Belki Nâbi merhûm yaşasaydı o bile:

"Akd-ı sulh etmişiz ol mertebe eyyâm ile kim"

"Bağımızda bitemez tîg-be-kef-i "süsen"imiz". derdi. Bir çiçek ki bize bu zamanda "iyi haber" va'd eder hiç şüphesiz onu diğerlerinden daha fazla, daha derûnî bir zevkle koklarız, hele sadece yeşil bir dal olmak i'tibârıyla "Defne= Laurier" ifham ettiği "muzafferiyet= gloire "ma'nâsıyla ser-tâc-ı muzafferiyetimiz olmalıdır, en eski zamanlarda en meşhûr şâirler, filosoflar, hattâ muhârib kahramanlar, imparatorlar bile başlarına defne dalları sarmazlar mıydı? Diğer taraftan bu zamanda her cihetten dostluğa da ihtiyâcımız inkâr olunamaz, bu cihetten bu baharda bizi"sarmaşık= Lierre" de alâkadâr etmelidir. Çünkü onun delâlet ettiği ma'nâda "dostluk= Amite" dir.

Arapların sarmaşık ma'nâsını ifham eden "ışk" dediği şey de kalbi saran bir nev'î dostluk, bir sevgi değil midir? Hattâ yine bir Fransız şairi: "Dostsuz bir adamın ancak yarısı mevcûddur." ma'nâsına uygun olarak: "Un homm-sans amis n'exsiste qu'a moitie." diyor. Bir adam için böyle olduğu gibi hiç şüphesiz milletler içinde böyledir, hem herkes bilir ki- biz gayet sâf bir milletiz... Şu hâlde "Zanbak" delâlet ettiği=sâflık=Purate" ma'nâsıyla bizi yine alâkadâr edecek çiçeklerdendir. Sâmî merhûm bile vaktiyle:

Simden mükemmeldir gonca-i "zanbak" gûyâ

Dide-i nergise arz etmede meyl-i zer-kâr

dediği gibi "Rif'atî" merhûm dahi:

Âmâde olur sipâh ezhâr

"Zanbak" bu gürûha oldu Serdâr

demiyor mu? Baharın feyz-i nesâr kuvvetiyle yeşillenmek üzere olan çayırlar üzerindeki otlar içinde öyleleri vardır ki delâlet ettikleri mazâ i'tibâriyle bizi belki en kokulu, en renkli çiçeklerden daha ziyâde alâkadâr etmelidir. Meselâ "Yonca = Luzerne" hayât =yaşamak= La vie" ma'nâsınadır. Sebebi de dâimâ yeşillendiği, bittiği toprağı terk etmemesi, dâimâ o toprak üzerinde yaşamak istemesidir, bizler de bugün yoncalar gibi üzerinde yaşadığımız toprak üzerinde dâimâ yaşamak istemiyor muyuz? Şu hâlde mefkûrelerimizde yoncaya ale-l-âde otlardan yüksek bir mevki' ayırmalıyız, diğer muzırr otlarla onu kıyâs etmemeliyiz, fi-l-hakika şâirin:

Misâl dide-i nergis gerek bu demlerde

Güşâde çeşm-i temâşaya lâle-i küh-sâr

dediği gibi nergislerden, lâlelerden de vezgeçemeyiz. Fakat eski şâirlerimizin dâimâ "dide-i cânan" a benzettikleri "nergis" in çiçek dilinde "Hod-pesendî= Egoisme" ifâde ettiği de unutulmamalıdır. Çünkü bir Fransız edibinin dediği gibi: "Fenâ huylar bir zincir ise onun ilk halkası "egoism = hod-pesendî" dir.

Hem düşünmeliyiz ki bugün bu âlemde bizler delâlet ettiği ma'nâyı "talâ-

kat = Eloquence" i'tibâriyle nilüfer çiçeği gibi bir milletiz. Belki her ferd bizde "Rehâyî" merhum gibi:

Hemen ağlayı geldim âleme ağlayı gittim ben

San ol "nilüfer" im suda bittim suda battım ben

diyebilir. Bu cihette "nergis" in höd pesend bakışlarından sakınmak vazifemizdir. Maa-mâ-fîh bizim gibi âtıfeti kendisine şi'ar edinmiş bir milletin göğsünde "Atıfet = Bienveillance" ma'nâsına gelen bir "Vacinthe = Sünbül" bulunabilir. Hem Galip Dede'nin

Ahu gibi ebr-i nev-demide

Beslendi havâ-yı sünbülüde

beyitini de terennüm edebiliriz.

Belki "Sadri" nin:

Gel açıl seyrâna çık dersin bana ey bû-ül-heves

Ben açılsım da perişân-hâtırım "sünbül" gibi

beyiti de bugün perişân-hâtır olduğumuzu anlatabilir.. Her ne kadar "papatya" açmadı ise onun ma'nâ-yı ma'sûmiyeti bizim için bâkidir. Çünkü papatya tabîatta ma'sûmiyetin timsâlidir, o güzel kokusuyla her vakitte innocence = ma'sûmiyet ifâde eder.

Hiç şüphe edilemez ki bahar hepimizi tabîata doğru en ziyâde çiçekleri, yeşillikleri ile çeker. Fakat en güzel, en kokulu çiçeklerden ziyâde uzun seneler topraklarımızda yaşaması lâzım olan bir ağacın bugün bizim için şimdiden

topraklarımızda yeşillenmesi bizi alâkadar etmelidir, nebâtât dilinin delâlet ettiği ma'nâ i'tibâriyle bu ağaç ne ağacıdır bilir misiniz: Zeytin = sulh...

Beykoz, 3 Mart 338, Cevâd Rüşdü

Cevad Rüşdü, "Çiçek Dili", 6 Mart 1922, Nr.8971, s.2, süt.5-6

HARB VE EDEBİYÂT

Hemen her memlekette bir harb edebiyâtı yapmaya çalışanlar oldu. Fakat, hakikî edebiyât dâimâ harbin tesirleri hâricinde kaldı, o beş senelik kin ve gayz havasında şiir ve san'at perîsi kimsenin keşfedemediği bir diyâra çekildi; sesini hiç kimse işitmedi. Çünkü o sulh ve sükûnetin kızıdır; ormanların yarım aydınlığında gezinir, meh-tâblı gecelerde deniz kıyılarında ağlar ve şehirlerden geçerken bir siyah örtüye bürünür; tıpkı bir ürkek hayâlet gibidir. Bu beş yıllık mehîb harbin îka' ettiği cehennem içinde yaşaması nasıl mümkündü?

Vâkıâ rübâbın bir de çelikden kahramanlık teli vardır; diyeceksiniz ki, neden hiçbir parmak oraya dokunamadı? Belki dünyanın hiçbir tarafında bu kuvvetli telle oynayacak kadar kuvvetli bir parmak yoktu, belki bu parmak vardı da cihânı sarsan top sesleri arasında ne çaldığı duyulmadı; fakat, her ne olursa olsun, böyle bir parmak mevcûdsa bile, bu tele dokunmamalı idi, ve dokunmadı. Çünkü, destânları doğuran harbler değildir, harbleri doğuran destânlardır.

Pek çok kimseler, misli hiç görülmemiş bu kadar beşerî fecâyi' karşısında şâirlerin bir put gibi hissiz kalışına şaştılar; nasıl oluyor da kürenin o kanlı kaynayışları, dört bir taraftan yükselen o nihâyetsiz feryadlar, bunların kalbinde bir aks-i sedâ bulamıyor? dediler ve bu asrın edebiyâtça pek düşkün ve büyük şâirlerden mahrûm olduğuna karar verdiler.

Vâkıâ bu asır yalnız edebiyât cihetinden değil her cihedden düşkün ve

diğer asırlara nisbeten en âdî, en küçük, en fakir asırlardandır. Bir büyük şâiri ve bir büyük edebiyâtı olmadığı gibi, ne büyük bir siyâsîye ne büyük bir âlime, ne büyük bir zâhide hattâ ne de büyük bir kumandana mâlikdir. Zaten bu büyük adam buhrânı değil midir ki başsız kalan insânları vahşî hayvân sürüleri hâline soktu ve bu kadar bî-amân, bu kadar ma'nâsız, bu kadar neticesiz, bu kadar çaresiz bir muhârebeye sürükledi. Evet, bu asırda ne büyük bir şâir, ne büyük bir âlim var; fakat pek çok büyük tâcirler ve hadsiz hesâbsız büyük zenginler var. Yaşayan onlar, boğuşan onlardır. Beşeriyetin büyük bir şâiri olsaydı bile muhakkak bu asrın hayâtından bahse tenezzül etmeyecekdi. Büyük karınlı sermâyedârlarla, koca bacalı fabrika sâhiblerinin menâfi'ni, hasîs menâfi'ni korumak için kanlarını döken şuûrsuz kitlelerin gürültülerinden bir büyük şâir ne diye bahsedebilir? "Homeros" "Turuva" cenklerini terennüm etti, çünkü bu cenkler bir kalb işine âiddi, bir kadın yüzündendi; "Virgil" Enée'nin ser-güzeştlerini yazdı. Çünkü "Enée" vicdânı ve rûhu bir kahramandı ve sâhilden sâhile bir medeniyetin meş'alesini taşıyordu. Bu son asrın ceng-âverleri neden harb ettiler, neyin ışığını taşıdılar? Hepsinin gözleri yuvarlak altındı ve büyük harb denilen bâdire bir kör döğüşünden ibâretti. Bir kör döğüşünden bir destân nasıl yapılır? Böyle azgın ve haşîn bir hâdisenin edebiyatta yeri olamazdı ve nitekim olmadı.

Şimdi edebiyât meraklıları ikinci bir suâl daha soruyarlar? Yarının edebiyâtı, harbden sonraki edebiyât nasıl olacak? diyorlar. Son zamanlarda Avrupa matbûâtında buna dâir pek çok münâkaşalar oldu, pek çok farziyât yazıldı. Meselâ denildi ki şâirler ba'de-mâ, içtimâî hadiseleri, iktisâdi mücâdeleleri,

şimendiferleri, makineleri, imâlâthâneleri hülâsa bütün sınâat ilminin tecelliyâtını tagannî edecektir. Fakat; acaba, bu demir ve çelikten ma'mûl haşîn ve su'nî âlemin içinde ebediyen ibtidâî bir rûh demek olan şâir, yeni cem'iyetlerin bu gecikmiş çocuğu, kendini müdhiş bir tarzda yalnız ve yabancı hissetmeyecek midir? Böyle bir mevcûdun, bizim yarınki gürültülü, döğüşlü, hummalı ve îmânsız muhîtimizde başına bir örtü örtüp ağlamadan başka yapacağı bir şey yoktur. Vâkıâ son zamanlarda Belçikalı bir şâir bu sınâat hayâtının hummalarını sermâye muhârebelerini, aile sefâletlerini tagannî etti idi, fakat başladığı tarzın şâh eserini bitiremeden, zamânın ma'bûdlarından biri olan bir mâkinenin kurbanı olup gitti.

Sınâat asrı kendine mahsûs bir edebiyâta mâlik olsa bile, böyle bir edebiyâtın bizim şimdiye kadar mahsûlât-ı hissiye ve fikriyeden anladığımız ma'nâyı ifâde edemeyeceği, büsbütün başka bir mâhiyette tecellî eyleyeceği tabîîdir.

Bazı muharrirler ise yarınki edebiyâtın marazî ve sırrî bir edebiyât olacağını iddiâ ediyorlar. Târihte mislî görülmemiş bu kadar mehîb ve müdhiş bir buhrândan sonra meydâna gürbüz ve sâlim bir neslin çıkması ihtimâl hâricindedir. Yarınki çocuklar, açlığın, sefâletin, zulmûn, haksızlığın benzi sarı çocukları olacaklar ve ancak onlar bu sar'alı cengin ra'şesini kalblerinde duyacaklardır. Demek ki bizi bir "kurûn-ı vustâ" zulmeti bekliyor. Bu zulmette, bir takım inilti-ler, hıçkırıklar, duâ' ve münâcât sesleri duyacağız.

"Tan" gazetesi muharrirlerinden "Pierre Mille" yarınki edebiyât hakkında büsbütün başka bir faraziye yürüttü. Bu muharrir diyor ki: "İctimâî mücâdelelere kadınlar karıştı, daha ziyâde karışacak. Belki şimdiye kadar erkeklerin omuzuna yüklü vazîfelerden ve sa'ylardan mühim bir kısmı güzel ve zayıf cinsin sırtına yüklenecek. Bu nisbetsiz iş bölümünde erkekler bir çok boş vakte ve azıcık dağdağasız ve kaygısız bir huzûra nâil olacak. İşte, yarınki edebiyâtı, beşeriyetin bu kesimi, tembellik ve iç sıkıntısı içinde, esneyerek doğuracaktır. Bi-t-tab', bu gâyet cılız, renksiz, adalâtsız bir edebiyât olacaktır. Öyleki ondan kadınlar bile hoşlanmayacaktır."

Pierre Mille'in bu fikirlerini pek karışık, vuzûh ve mantıktan tamâmıyla ârî buluyorum. Bu, nihâyet olsa olsa, mizâhî bir hükümdür ve bence yarınki edebiyât ne böyle, ne şöyle, olacaktır. Yarınki nesil edebiyât, şiir, sanâyi'-i bedîa gibi bir şey tanımayacak, bilmeyecek, görmeyecektir. Çünkü yarın bir harâbe-zâr bütün şimdiye kadar kurulan müesseselerin yıkılacağı bir devirdir. İktisâdî buhrânı, hissî, fikrî, ahlâkî buhrânlar vely edecek ve beşeriyet tâ köklerinden sarsılacaktır.

Târihin en rüzgârlı bir dönümünde bulunuyoruz. Bu rüzgâr içimizde ve üstümüzde ne varsa alıp götürecek, mâzî arkamızda bir efsâne olacak, ve önümüzde mehâlikle dolu bir istikbâlin uçurumları açılacak.

Avrupalılar, barbarların Roma'ya akınından sonra yıkılan eski medeniyetin yerine bir diğer medeniyet taslağı kurabilmek için, zulmet, korku ve endişe

içinde tam on asır beklediler, derin bir cehl, zulm ve taassub deryâsında yüzdüler. Mâzînin medeniyetiyle âtînin medeniyetini böyle bir zulmet ve böyle bir deniz ayıracaktır.

Ve böyle bir devrede, böyle bir zılâl devresinde ise şâirler san'at-kârlar değil, nebîler, evliyâlar beklenebilir. Zavallı insanların bunlara ne kadar ihtiyâcı var.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Harb ve Edebiyât", 10 Kasım 1919, Nr.8170, s.2, süt.3-4

"DÂR-ÛL-BEDÂYİ" NİN YENİ PİYESİ : "BORA"

Fransız müelliflerinden (Henry Bernstein) in (Rafale) nâm-eserinden Türkçe'ye tatbîk edilmiş olan (Bora) piyesi evvelki akşam dâr-ül-bedâyi' Osmanî Hey'eti tarafından Tepebaşı kışlık tiyatrosunda vaz'-ı sahne edildi. Hâzırûnun kesreti ve bil-hâssa gençliğin bu yolda âsâr-ı edebiyeye karşı gösterdiği şiddet-i alâka san'atın memleketimizde de lâyık olduğu derecede ehemmiyetle takdîr edilmeye başlandığını isbât ediyor. Vâkıâ lüzûmundan fazla gülmeler, eserin en ciddî ve rûhlu aksâmı oynandığı zaman arasıra hâsıl olan gürültüler ve serd edilen mütâlaât halkın Avrupa'da olduğu gibi bu yoldaki lu'biyât karşısında ittihâzı icâb eden tavır ve vaz'iyeti henüz lâyıkıyla iktisâb edemediğini ifhâm ediyor ise de dâr-ül-bedâyi' temsîllerine gösterilen rağbet ve iyi, fenâ ve doğru ve yanlış der-miyân edilen mülâhazât ve tenkidât terbiye-i medeniyenin ve tezevvuk-ı san'atın aramızda hissolunacak bir devre-i tekemmüle girdiğini gösteriyor.

Eserin mevzû'u o kadar muğlak değildir: Muhtesib-zâde Mustafa Sabri Bey mesâîsi ile iktisâb-ı servet etmiş bir tüccar. Avrupa hayâtına ve âlâfranga yaşamaya olan meftûniyeti ile evini İstanbul kibâr âleminin bir ictimâ-gâhı hâline getiriyor. Fakat sonradan görmezlik ve ifrât derecede bir servetin kâfi miktarda meziyât-ı ahlâkıye ve ma'neviye olmaksızın kazanılmasından mütevellid gurur Mustafa Sabri Bey'in bütün İstanbul ekâbir-i me'mûriyetini salonlarında toplamak için gösterdiği hâhiş ve tehâllükü gülünç bir hâle getiriyor. Sabri Bey'in bir zevcesi ve bir de kızı var. Piyesin en şâyan-ı dikkat şahsiyeti olan kı-

zı Sabiha Hanım yaşadığı tantana ve iltişâm içinde asıl mizac ve tabiiyetini bozmayan ve zâhiren sâkit ve mutî görünmekle beraber müdhiş bir feverân-ı asabiyet, muhteris ve sevdâ-perver bir rûh taşıyan bir kadın. Kendisi üç seneden beri Resul Bey ile izdivâc etmiş bulunuyor.

Resul Bey Sabri Bey'e dâmât olacak bütün mezâyâyı hâizdir. Evvelâ zengindir ki bu cihet Sabri Bey nazarında birinci derecede ehemmiyetlidir. Sâniyet Sabri Bey'in mensûb bulunduğu kibâr ve zengin hayât âlemine atılmış bulunduğu için kayınpeder ve vâlidesi nezdinde kıymeti pek büyüktür.

Resul Bey'in mizâcı ve ahlâkı hakkında hiç bir şey söylemek kâbil değildir. Piyeste ikinci derecede bir rol ifâ etmekle beraber büsbütün ihmâl edilecek şahsiyetlerden olmadığı hâlde her nedense ya müellifin veyâhûd eseri Türkçe'ye tatbîk eden zâtın nazar-ı dikkatinden uzak kalmış bulunuyor. Binâen-aleyh Resul Bey ile olan temasımız pek azdır. Manen kendisini fazlaca tanımak ve Sabiha Hanım'ın teveccüh ve muhabbetini celb etmemesini mûcib olan nekâisi tamamıyla idrâk etmek kâbil olamıyor. Her hâlde Resul Bey Sabiha Hanım gibi hassâs ve müdhiş bir merbûtiyet-i kalbiyeye mâlik bir kadın için yapılmış bir zevc değildir.

Sabri Bey'in salonlarına devam edenler arasında Salâhaddin Bey var. Kumarbaz, bütün hayâtını zevk ve sefâhat içinde geçirmiş ve Fransız romanlarında okuduğumuz eski markizler veya kontlar gibi bir tabîat. Çok şükür ki memleketimizde bu mizâc ve ahlâkta büyümüş olan gençlerin mikdârı pek az.

Başka bir muhîtin tarz-ı cereyân-ı hayâtına uygun olduğu hâlde aynen alınıp Türk hayât-ı milliyesine nakledilmiş olan bu (tip) kârilerimizin pek i'tiyâd ettikleri hüviyetlerden değildir. Sabiha Hanım Salahaddin Bey'i şâyân-ı hayret bir kabiliyet-i fedâ-kârî ile seviyor. Kendisi afîf ve nezîh bir kadın olduğu ve bütün piyeste gösterilen Avrupa kibâr hayâtının müsâvî ve sû-i i'tiyâdâtından biri bulunduğu hâlde şahsiyeti ile taban tabana zıd olan Salâhaddin Bey de bulduğu sevilmek ve aşk ve muhabbet anâsırı ne olduğu anlaşılmıyor. Az çok hayât-ı milliyemize daha yakın ve bize daha sıcak duran Sabiha Hanım ile büsbütün yabancı bir hüviyet ve beğenemeyeceğimiz bir mizâc da olan Salâhaddin Bey'in merbûtiyetleri memleketimize yeni idhâl edilen bir nev'î tarz-ı iştirâktir.

Salahaddin Bey kumarda her zamanki muvaffakıyâtına rağmen bir akşam evkâf nezâretine teslîm edilmek üzere bir ferâğ muâmelesinden mütevellid olarak kendisine tevdî' edilen yirmi bin lira râddesinde bir parayı oyunda kaybediyor. Emânet olarak verilmiş olan bu külliyetli meblağı iâde edecek hâlde bulunmadığı gibi salon dedikoduları arasında hikâye Sabiha Hanım'ın kulağına kadar da geliyor. Binâen-aleyh Salâhaddin Bey ile Sabiha arasında bu münâsebetle mütekâbil îzâhât ile dolu ve genç kadının sevdiği adamın yaptığı hatâ-yı ahlâkîyi parça parça çektiğini gösterir bir sahne var. Sabiha rolünü oynayan Eliza Binemeciyan Hanım bütün eserdeki muvaffakiyetinden başka bil-hâssa bu sahnede gösterdiği etvâr-ı aşk ü alâka ve seven bir kadının bütün rûhuyla ihtizâz ederek yapabileceği fedâ-kârlıkları tarz-ı temsîli dolayısıyla tebrik edilmek lâzımdır. Sabiha'nın aşıkını nâmussuzluktan kurtarmak için bulduğu vesâit müteaddiddir. Evvelâ elmaslarını satmak için Zümrüdciyân Efendi

nâmında san'at ve iştigali meşkuk bir komisyoncuya mürâcaat ediyor. Yirmi bin lira gibi mühim bir meblâğın beş altı günden evvel verilememesi ve hâlbuki Salâhaddin Bey'in yirmi dört sâat içinde deynini tevsiye etmek mecbûriyetinde bulunmasını bu çâreye tevessülden men' ediyor. İkinci derecede Sabiha Nusret nâmında akrabasından bir gence mürâcaat ediyor. Nusret İzmir'de komisyonculuk etmiş ve epeyce para kazanmış. Vaktiyle Sabiha'nın dest-i izdivâcını taleb etmiş ise de âlâfranga ve kibar hayâta girmemiş bulunduğu ve genç kızın da teveccüh ve muhabbetini celb etmemiş olduğu cihetle bu izdivâcı akim kalmış. Şimdi Sabiha'ya karşı eski aşk ve sevdâsı şiddetini hayliden hayliye kaybetmiş bulunmakla beraber genç kadına karşı mantıkî ölmez hırs ve ârzû hissediyor.

Binâen-aleyh paranın teslimini hevesât-ı noksâniyesinin tatmîni şartına ta'lîk ediyor. Genç kadın nâmusuna vurulmak istenilen bu darbeye karşı kemâl-î şiddetle çekiliyor ve reddediyor.

Sabiha üçüncü derecede pederine mürâcaat ediyor. Pederinden sebebini göstemeksizin para istemek teşebbüsâtı temîn-i muvaffakiyet edemeyince hakikâti i'tirâfa mecbûr olarak Salâhaddin'i sevdiğini ve aralarında mevcûd olan münâsebâtı naklediyor. Burası Türk hayât-ı ictimâiyesinden bi-t-tabi kâmilen uzak bir sahnedir. Henry Bernstein'in piyesinden bu aksâmın hiç ta'dîl edilmeksizin kabûl edilmesi Türkçe'ye tatbîk edilmekle beraber eserde bütün ma'nâsıyla mahsûs olan ecnebîlik kokusunu bil-hâssa bu noktalarda pek müfrit bir hâle getiriyor. Sabiha, Salâhaddin ile kat'-ı alâka etmesi ve ancak o şart

ile parayı verebileceği hakkında pederi tarafından icrâ edilen teklifâtı kabûl edemiyor. Sabri Bey Salâhaddin Bey ile vukû' bulan son bir mülâkatında bu şerâiti yeniden der-miyân ile kızının namûsunu muhâfaza etmesini ricâ ediyor. Salâhaddin bu teklifâtı redd ile kendisi için hiç bir çâre-i halâs kalmadığını görüyor ve intihâra karar veriyor. Sabri Bey bu azim-kârâne kararın dehşeti ve maa'-mâ-fîh kızının nâmusunu vikaye edebileceği emniyyeti ile çekilip gidiyor. Sabiha çaresizlik karşısında Nusret'e teslim olmaktan başka bir vâsıta bulamayarak bu sûretle parayı alıp zavâhiri muhâfaza için zümrüdciyân ile avdet ettiği ve paranın ondan alıncağını söylemek niyetinde olduğu sırada diğer odadan aks eden bir silâh sesi artık her şeyin olup bittiğini anlatıyor.

Mümessiller içinde birinci derecede muvaffakıyetle rolünü îfâ eden hiç şüphesiz Eliza Hanım idi. Şivedeki temizlik ve sâfiyet kulakta hoş bir tesîr husûle getiriyor. Eliza Hanım'ın yegâne noksanı çok acele söylemesidir. O kadar ki eserin en mühîm bir noktasında en cânlı bir kelimenin bazen işitilemediği vâki' oluyor. Bu bir i'tiyâd-ı tabîî olabilir. Fakat sahnede tashîhine gayret etmek lâzım gelir. Piyesin kâfi derecede tekrar edilmemesinden mütevellid olarak ara sıra husûle gelen lisân hatâlarından ve tiyatronun teshîn edilmemesi yüzünden gerek mümessillerde ve gerek hâzırûnda hissedilen rahatsızlık gibi husûsâtından kat'-ı nazar bütün artistler vazîfelerini ihtimâm ve i'tinâ ile îfâ ettiler.

Muvahhid Bey'in etvâr ve harekâtında görülen biraz tabîattan uzak hâller ve hem sefâhatın verdiği lâ-kaydiyi hem de kuvvetli bir râbıta-ı hissiyyenin

icâb ettiği samîmiyeti temsil etmek mecbûriyetinde kalan Raşid Rıza Bey'in bazen dûçâr olduğu müşkilât piyesin tekrarıyla zâil olacağında şübhe yoktur.

Piyese âid olarak şurasını da ilâve edelim ki ecnebî lisânından alınmış olan bu gibi eserlerin hayât-ı milliyeye tatbîkinde biraz daha şahsiyet ve istiklâl gösterilmesi lâzım geleceğini zannederiz. Çünkü aksî takdirde eser bir tercümeden ibâret kalır. Taksîm gibi, Beyoğlu gibi mevki' isimlerinin tebdîl edilmesi veyâhûd eşhâs isimlerinin değiştirilmesi piyesi Türkçe'ye tatbîk edilmiş addettiremez.

N.

N., "Dâr-ül-Bedâyi'nin Yeni Piyesi-Bora", 22 Kasım 1919, Nr.8182, s.2, süt.5-6

"TORAMAN" MÜNÂSEBETİYLE HÜSEYİN RAHMİ BEY

Hüseyin Rahmi Bey en büyük Türk muharrirlerinden biridir. Edebiyâtımızda millî dehâ denilen cevher en ziyâde dört kişide tecellî etti: Tanzimattan evvel Naîmâ ve Evliyâ Çelebi; Tanzimatdan sonra Cevdet Paşa ve Hüseyin Rahmi Beyler bu ilâhî meş'aleyi elden ele bu güne kadar taşıdılar. Şimdi, bu meş'ale, yalnız Hüseyin Rahmi Bey'in elinde duruyor ve yalnız onun yüzünü aydınlatıyor.

Türk rûhunu ve Türk zekâsını, bu rûhun tecellilerini ve bu zekânın tarz ve şeklini tedkik etmek isteyen her hangi bir münekkid edebiyât târihimizi karıştırırken bu dört vesîka üstünde duracak ve ancak bunlardan bütün bir milletin hayâtı bütün bir ırkın husûsiyetlerine doğru nüfûz edebilecekdir.

Vâkıâ Türk Târih-Edebiyâtını dolduran kuvvetli şahsiyetlerin daha bir çoklarında bu millî dehâ ateşinin lem'aları vardır; fakat, bu lem'alar asıl bünyenin rengi ve şekli üstünde ne kadar seyyâl, ne kadar mütemevvicdir! İsimlerini saydığımız o dört büyük adam ise bu şu'le ile tâ içlerinden münevverdirler zannedilir ki, bu şu'lenin bizzat kendisidirler.

Bunlardan birisi menkıbe, birisi vak'a yazdı; Cevdet Paşa târih ve ilm, Hüseyin Rahmi Bey roman ve mizâh yaptı; fakat, dördü de aralarındaki zaman ve meslek farkına rağmen ne kadar yan yana, ne kadar bir hamurdan ve bir mayadandırlar! Bazı aileler a'zâsı arasında bir çok renk ve şekil farklarına rağmen ta'rîf edilen bir benzeyiş vardır, kimi kumral, kimi esmer, kimi sarı-

şın, biri uzun ve ince, diğeri kısa ve tıknazdır, fakat hepsine birden dikkatle bakdığımız zaman aralarındaki karâbet ve müşâbeheti derhâl sezeriz ve bilmeksizin hısım olduklarını anlarız; zîrâ hepsinin müşterek bir edâsı, bir sesi, bir oturup kalkışı, bir söz söyleyişi vardır.

Evliyâ Çelebi, Naîmâ, Cevdet Paşa ve Hüseyin Rahmi Bey de bu sûrette hısımdırlar. Düşünüşleri, görüşleri, vak'aları tahlîl ve terkib edişleri, fikirlerini söyleyişleri onları birbirlerine bağlayan müşterek husûsiyetlerdir. Bize, başka başka yollardan ve başka başka şekillerde ve kıyafetlerde geliyorlar. Fakat dördü de başka türlü bir kapıdan bize aynı menba'ın suyunu getiriyorlar. Bu menba' bizim fikrî ve rûhî hâssalarımızın birikmiş durduğu yerdir. Ya'nî millî dehâmızın ocağı, millî dehâmızın ma'den ocağıdır.

Denilebilir ki onların ferdî ve şahsî meziyetleri yalnız bu menba'ı keşfetmek ve bize ondan, muhtâc olduğumuz içkiyi taşımaktır. Yoksa bunlarda güzellik ve ahenk yaratmış bazı san'at-kârlarımızdaki gibi husûsî ve şahsî birtakım hasletler aramamalıdır. Zaten büyümek ve yükselmek için ma'rifet ve mahâret kabilinden bazı tâlî fazîletlere muhtâc değildirder; ırkları ve iklimleri yapan mechûl kuvvetlerin bir cüz'î oldukları için zâten kâfî derecede büyük ve yüksektirler.

Evliyâ Çelebi menkıbelerinde sıhhat ve hakikat, Naîmâ'da insicâm ve mantık, Cevdet Paşa'da derinlik ve vahdet, Hüseyin Rahmi Bey'in romanlarında üslûb, edebiyât ve hattâ çerçeve bile yoktur, fakat bunlardan daha büyük

ve daha mühim bir şey vardır ki o da millî rûhtur. Biri Türk'e göre menkıbe, biri Türk'e göre vak'a yazdı, Cevdet Paşa Türk'e göre ilm, Hüseyin Rahmi Bey Türk'e göre roman yaptı. Evliyâ Çelebi Seyâhat-nâmesindeki o saf-derûnluk, Naîmâ Târihi'ndeki o sâdegî, Cevdet Paşa'da hissedilen Çelebilik ve Hüseyin Rahmi Bey'in romanlarında tadılan o tuzlu biberli lezzet millî rûhun husûsî ve muhtelif tezâhürâtıdır.

Nev'îleri şahıslarına münhasır eserler üstünde mukâyeseli tenkîd usûlü gayet yanlış ve haksız bir muâmeledir. Son zamanlarda bizde pek fenâ bir âdet oldu, bir münekkid dâimâ Türkçe bir eseri Frenkçe bir eserle mukayese ederek, hattâ bu eserin sâhibi ile o eserin sâhibi arasında müşâbehetler ve müfârekatlar arayarak tedkîk ediyor ve buna göre hükmünü veriyor. Yine bu mukayese neticesinde keşfettiği bazı müşâbehetlerin derecesine göre bir Türk muharririni iyi veya fenâ buluyor. Kaç def'alar meselâ Halid Ziyâ Bey'i Goncourt'lara ve Refik Halid Bey'i Guy de Maupassant'a benzettiler ve bununla güyâ o muharrirlere bir kıymet biçmek istediler. Hâlbuki bir Halid Ziyâ'nın kıymeti mümkün olduğu kadar Halid Ziyâ kalışında ve bir Refik Halid'in meziyeti tamamıyla Refik Halid'e benzeyişindedir.

İşte zamanın muharrirleri içinde Hüseyin Rahmi Bey'i bir kenarda bırakan en büyük sebeplerden biri de onun kendi âlemini kendi yaratmış, kimseye benzemez yek-tâ bir şahsiyet oluşudur.

Onda bazılarının zehâbına göre ne Paul de Kock'dan ne de Balzac'tan

hiçbir şey yoktur. O, bizim için Paul de Kock'dan daha hoş ve Balzac'tan daha kuvvetlidir. Romanlardaki o şetâretli ve babayâne "Realizm", ev renklerindeki o canlı ve mudhik hayât hiçbir Frenk romancısında müesser olmamış husûsiyetlerdendir. Genç yaşında yazdığı "Mürebbiye" adlı şâheserle son neşredilen "Toraman" ünvânlı romanın arasında yüksek bir muhalledât yığınının üstünde duran bir büyük muharrir, dünya yüzünde henüz bir Türk dehâsının ve bir Türk harsının yaşadığına delâlet eden bir timsâl telâkki olunsa yeri vardır. Zamanımızda henüz ber-hayât muharrirler, büyük ecdâd yolundan çıkmış birtakım âvâre rûhlardan başka nedirler?

Bu geniş yolun üstünde mübârek an'aneler zincirini Hüseyin Rahmi Bey tek başına sürükleyip gidiyor. Son eserini okurken bana öyle geldi ki, uzun bir iftirâktan sonra ve uzak bir diyârda birden bire memleketime döndüm. Küçükten beri hatırımdan çıkmış yerler, simâlar, kulağımdan silinmiş sözler ve sesler birden bire gözlerimde ve kulağımda canlandı. Hesna Hanım'la Şuâyib Efendi, ailesi, Binnâzlar, Servinâzlar, Sadberkler; bir tahta perdenin budak deliğinden konuşuşlar, bir avlunun duvarı arkasından kavga edişler bütün o eski benliğimin ne kadar bildiği ve ne kadar unuttuğu şeylerdi.

Y.K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Toraman Münâsebetiyle - Hüseyin Rahmi Bey", 15 Aralık 1919, Nr.8205, s.2, süt.5

KÖYÜNÜ KAYBEDEN KADIN

Üzerine muhtelif renkte birçok bez ve kumaş parçaları takılmış bir tutam çalıya benziyordu. Vâkıâ onun için doğrudan doğruya bir bostan korkuluğu gibiydi, demek daha muvâfıktır; fakat buna gönlüm razı olmuyor, böyle bir teşbîh ona karşı belki bir hakaret teşkîl eder. Köyünü kaybetmiş bir kadından, vucûdu bir değnek gibi kurudur ve üstü başı paçavralara bürülüdür diye neden muhakkir-âne bahsedeyim? Husûsuyla, pekâlâ biliyorum ki, büyük bir felâket içinde, hiçbir insan, ne korkunç, ne iğrenç, ne de şâyân-ı istihkârdır. Bu hakikati diğer birçok hakikatler gibi emsâlsiz bir elem diyârı olan Anadolu'da öğrendim; orada, ıztırâb denilen şey o kadar yüksek bir dereceye varmıştır ki âdeta ulvîleşmiş, güzelleşmiş, tatlılaşmıştır.

Bizim yanımıza girerken büyük bir tereddüt anı geçirdi; kapıdan dönecek oldu; fakat birden bire büyük bir cesâretle çarıklarını eşiğe bıraktı ve bize doğru ilerledi. Bulunduğumuz yer resmî bir dâirenin odasıdır. Dört kişiyiz, kimimiz yazmakta, kimimiz okumaktadır. Kadının nazarları ilk def'a benim gözlerime tesâdüf ettiği için hemen bana yaklaştı, titrek ve perişan bir sesle:

" – Kuzucuğum, bir şey diyeceğim, bir hâcetim var, beni dinler misin? " dedi.

" – Peki, söyle!" dedim.

" – Allah senden razı olsun; ben köyüme gitmek istiyorum. dedi. Kaç ay-

dır buralarda dolaşıyorum; bir türlü yolunu bulup gidemedim. Bak hâlime! Ne üstte kaldı, ne başta... Köye düşman bastığı zaman iyi kötü neyimiz varsa bizim kağnıya yükleyip yola çıkmıştık; te orada "Kuçaş" diye bir köy var, onun ötesinde bir köy daha var, şimdi adını unuttum. İşte oraya vardık. Ben negrek işliyordum, çocukların her biri bir tarafa dağıldı. Ondan sonra yüzlerini görmedim. Yok, yok, tövbe! Oğlum Osman'a bir def'a daha bir yerde rast geldim; ama o vakit yine muhârebe vardı, biz Kuçaşlı'larla "Hamam-ı Kara" ya kaçıyorduk. Yolun üstünde yerde baktım ki Osman'ı, - Osman dedimse büyük bir delikanlı sanma! On üç on dört yaşında ya var ya yok - ha ne diyordum? Osman'ı, yanında daha birkaç köy kızanlarıyla beraber beş on düşman askeri önüne katmış götürüyordu. Oğlumun boynuna atılmak istedim, "Çekil kadın, çekil! Yoksa süngüleriz." dediler. Çocukta eliyle "Gelme, gelme!" dedi. Ne bileyim, orada dizlerimin bağı çözülüvermiş, düşüp bayılmışım. Kuçaşlı'lar beni yolda bırakmışlar; can korkusu bu... Herkes kendi başının derdine düşmüş; darılmam, vallahi, darılmam; ama ondan sonra çekmediğim kalmadı kuzucuğum; ıssız dağ başlarında günlerce dolaştım. Oradan buradan top sesleri geliyordu; bazen uzaktan uzağa bir köyün alevler içinde parlayıp parlayıp söndüğünü görüyordum. Bir akşam üstü tam bir köye varacağım sırada bir de baktım ki ahâli bağrışarak sağa sola kaçışıyorlar, bunlardan beş on tanesi benim tarafıma koşuştular: "Amanın, yanıyoruz; amanın nereye gidelim? Erkeklerimizi de aldılar." diye çığrışıyorlardı. Kendi derdimi unuttum, ben de onlarla beraber bağırıp çağırmaya başladım. Bunun üzerine bir tâbur asker bizi muhâsıra ediyordu; süngüleri taktılar. Bizim ödümüz koptu, kuzular gibi birbirimize sokulduk, yere çömeldik."

Kadın durdu, bütün söyleyeceklerini unutmuş gibiydi, esâsen bahsin tamamıyla hâricinde olan ve önü ardı bulunmayan bütün bu tafsilâtın onun istediği şeyle ne alâkası olabileceğini bir türlü anlayamıyordum.

– Sözün kısası, sen asıl ne demek istiyordun, onu söyle! dedim.

– İşte onu anlatıyorum ya; dedi. Ben köyüme gitmek istiyorum. Allah aşkına beni köyüme gönderiniz. Bak düşmanı her yerden çekilmiş gitmiş diyorlar, herkes yerli yerine dönüyor; yalnız ben tek başıma ortada kaldım. Burada hiç tanıdığım yok. Bizim köyü soruyorum, hiç kimse bilmiyor. Geçen gün sora sora Kabe'ye gidilir dedim; yola çıktım. Ah, evlâd, kaçıncı yollara düşüşüm; bir asker (kadıncağız eliyle cenûba doğru bir uzun işaret yaptı) şöyle dosdoğru gidersen, üç günde köyüne varırsın dedi. Gittim, gittim. Vallaha, ne sağa, ne sola saptım, o askerin dediği gibi dosdoğru yürüdüm. Yollar bana mısın demedi, uzadıkça uzadı; hiç de bir barınacak yer kalmamış kuzucuğum, her taraf virân, her taraf ıssız olmuş... Bizim çocuklar acaba şimdi nerede ki?...

Felâketin, yorgunluğun, açlığın muvakkat bir atehe düşürdüğü bu bî-çâre kadının beyni o anlattığı yerler gibi alt üst idi. Onu tekrar maksadına da'vet ettim. O yine aynı tarzda sözüne devam etti.

"– İşte onu anlatıyorum ya, dedi. Ben köyüme gitmek istiyorum. Bana bir yol gösterin; yâhûd gidenler varsa onlara katıverin; ben artık yalnız yola çı-

kamam; hâlim kalmadı, hem korkuyorum, korkuyorum. Hakkımda yok mu ya, kuzucuğum, devletin ülkesi büyük; kayıp oluveririm, dağ başında kayıp oluveririm. Zaten her taraf hayvan leşiyle dolu; kurtlar kuşlar üşüşüp duruyorlar. Bir köy...

İçimizden birinin sabrı tükendi, yarı hiddetli, başını kadına çevirdi:

– Vâlide, köyünün ismini söyle, nerededir, hangi kazaya tâbi'dir; yoksa yeter artık sus... dedi.

Kadının zaten sarı olan yüzü bembeyaz kesildi; şaşkın şaşkın bir bana bir onlara baktı:

– Köyün adı mı? Dur bakayım? Köyün adı! diyordu.

Ve bir türlü bulamıyordu. Demin kızan arkadaş gülmeye başladı. Bunun üzerine, biraz evvelki dürüşt muâmeleden ürküp şaşıran kadın kendini toparladı; gözleri birden hâtıra gelen şeylerin aydınlığıyla parladı:

" – Ortaklar Köyü, evlâd, bilmeyecek ne var. Ortaklar, Seyit Gazi'den biraz ötede... dedi.

Kadıncağız o havâlinin henüz düşman işgâli altında bulunduğunu bilmiyor ve bu taraftaki köyler gibi oraların da kurtulmuş olduğuna kâni' bulunuyordu. Fakat hiçbirimiz ona bu hakikati söylemeye cesaret edemedik ve melûl

gözlerle birbirimizin yüzüne bakakaldık. Kadın bir imkânsızlık karşısında bulunduğunu hissederek ağlamaya başladı. O vakit, ben, niçin bilmiyorum, neden bilmiyorum, ona dedim ki:

– Peki bir hafta sonra seni köyüne göndereceğiz ve gidinceye kadar yemeni içmeni temin edeceğiz.

Lâkin günler geçti, haftalar geçti, kadını bir türlü köyüne göndermek mümkün olmadı. O her gün bize geliyor, ağlıyor, yalvarıyordu; biz yine "peki, peki, göndereceğiz" diyorduk. Vâkıâ birkaç def'a, birkaç yerden bizim sakladığımız feci' hakikati kendisine haber verenler olmuş, fakat o inanmamakta devam ediyor, resmî bir dairede işittiği için bizim sözümüze daha ziyâde i'timâd bağlıyordu ve belki ilâ-nihâye beklemeyi, büsbütün ümidi kesmeye tercîh ediyor, sabah akşam gelip yanımıza sokuluyor, gözlerimizin içini bakıyor:

" – Ne vakit, ne vakit? diyordu.

İbtidâlarda dayak yemiş bir çocuk hıçkırığına benzeyen feryâtları gittikçe bir derin inilti hâlini alıyordu: Bu ses bizim için, sanki düşman istilâsı altında kalan bütün Anadolu topraklarının bağrından çıkan bir tazallüm ve istimdâd vâ--veylâsı idi.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Köyünü Kaybeden Kadın", 5 Ocak 1922, Nr.8911, s.2, süt.1-2

TÜRK TÂRİH-İ EDEBİYÂTI

Dâr-ül-fünûn Türk Edebiyâtı Târihi müderrisi Köprülüzâde Mehmet Fuat Bey'in bu nâm altında yeni bir eseri intişâr etti; genç ve güzîde müderrisin bu eserini bundan dört beş sene evvel "Bilgi" mecmûasında târih-i edebiyâta dâir yazdığı bir mukaddimenin mâ-ba'dı addedebiliriz. Esâsen bu kitap başlı başına bir eser olmayıp uzun bir tedkik ve tetetbu' silsilesinin bir halkasıdır. Mehmet Fuat Bey bundan evvelki kitabında, bize Türk Edebiyâtının menşe'lerinden bahsetmişti, şimdi bu edebiyâtın İslâm Edebiyâtı'nın te'sîri altında nasıl bir istihâleye uğradığını âfakî ve nâfiz bir ilmî usûl ile şerh ve îzâh ediyor. Bu kitap müellifin diğer eserleri gibi her türlü şahsî mütâlaalardan, husûsî nokta-i nazarlardan, leh veya aleyhde verilmiş hükümlerden tamamıyla ârî ve âdeta bir kamûs gibidir. Onda İslâm Edebiyâtının ne sûretle ve kimlerle başladığını, Câhiliyet Devri'nin bedî'nden ne farkı olduğunu gerek şekilde gerek rûhta ne gibi tebeddüller îkâ' ettiğini ve bu edebiyâtın diğer bir çok ilmî, ictimâî, dînî mefhûmlarla beraber islâmiyet dâiresine giren milletler üzerindeki te'sîrâtını ilâh, öğrenebiliriz, fakat bu tesîrâtın neticesi hakkında tenkîd-i mâhiyeti hâiz hiçbir mülâhazaya tesâdüf edemeyiz. Vâkıâ Köprülüzâde Mehmed Fuat Bey eserinin sonunda şöyle bir hüküm veriyor ve diyor ki:

"... büyük şâirlerin âsârından istihrâc-ı kavâid eden edebiyât nazariyecilerinin çizdiği mahdûd ve kat'î dâireler içinde harekete, eski üstâdların numûneleri hâricine çıkamamaya mahkûm olan muahhar Acem şâirlerinin elinde san'at "hadsî" ve "samîmi" mâhiyetini kaybederek ale-l-âde bir "hirfet" şeklini

aldı: Hayât ile râbıtasını keserek kitaplardan edinilmiş birtakım mücerred mefhûmlara tab'an eski örnekleri takîd ile uğraşan bu edebiyâtta san'at-ı şiir kavâidi takarrür etmiş, şekiller hattâ kemikleşecek kadar mutlakiyet kazanmış, cinâslar, teşbîhler, istiâreler vesâir birçok kelime oyuncakları birer birer asyılacak kadar tavzîh eylemişti."

Tarz ve edâ i'tibârıyla tenkîd-kâr ve hattâ biraz müzeyyif gibi görünen, bu ifâdenin arkasında da yine Köprülüzâde Fuat Bey'in o bî-taraf ve ilmî şahsiyetinden başka bir şey bulamayız; iktibâs ettiğimiz bu satırlar herhangi bir "Klasik" edebiyâtın ta'rîfidir. Her klasik edebiyâtta mevzû' ve müdevvin kavâid, büyük şiir üstâdlarının ya bilerek, ya bilmeyerek te'sîs ettikleri an'ane şâirin kendi şahsiyetinden, kendi hislerinden, kendi heyecânlarından ziyâde hüküm süren bir ezici sultadır.

Bizim son zamanlarda Frenkler'den aldığımız bu "Klasik" ta'bîrini burada biraz îzâh etmek lâzım gelir. Frenkler Yunan ve Latin bedî'nden mülhem olan ve Yunan, Latin san'at-kârlarının âsârını kendisine örnek telâkki eyleyen san'at ve şiire klasik ünvânını veriyorlar. Biz de bu i'tibâr ile Arap ve Acem bedî'nin kavâidine imtisâl ettiğimiz ve Arap Acem şiir şurâsının âsârını kendimize meşk ittihâz eylediğimiz için arûz vezniyle yazılmış şiirlerimize, Arabî ve Fârisî kelimeler ve ta'birlerle bir halîta hâline gelmiş nesirlerimize klasik âsâr nâmını veriyoruz. Bu hareketimizde ne kadar isâbet vardır, bilemiyorum. Fakat fikirlerimizi kâfî bir vuzûhla ifâde edebilmek için ekseriyâ bizim millî harsımıza temessül etmemiş bu nev'îden bazı kelimeleri isti'mâl etmek ıztırârında bunuyoruz.

Yoksa Klasisizm Cereyânı'nın Avrupa'ya göre gâyet husûsî bir ma'nâsı olduğunu ve bizdeki klasiklerle, Garb klasiklerinin hiç birbirlerine uymadığını gayr-i müdrik değiliz. Mevzû'ları gibi usûl ve "bedî'" lerini de Yunan ve Latin an'anesinden alan "Corney" ler "Racine"ler sırasında Nef'îleri ve Fuzûlî'leri de aynı nev'îden şâirler gibi saymak hiçbir düstûra sığmayan indî mütâlaalardan biridir. Binâen-aleyh dâimâ o kadar ilmî bir vuzûhla söz söylemek i'tiyâdında bulunan Köprülüzâde Fuat Bey'in Arap ve Acem Edebiyâtı'nın bir takîîdi olan zümrevî Türk Edebiyâtına daha muayyen bir isim bulması lâzım gelirdi. Zîrâ halk türkülerimiz ve tekke nefeslerimiz hâricindeki bütün edebî âsârımızın, umûmî ma'nâsıyla edebiyât ve şiir sâhasındaki mahiyet ve kıymeti Acem minyatürlerinin - Umûmî ma'nâsıyla - resim sâhasındaki kıymet ve mâhiyetiyle mütenâsibdir. Bugün insâna bedî'i bir heyecan vermeyen ve yalnız nazara hoş gelmekten başka bir meziyeti hâiz bulunmayan bu minyatürlerin "Rafael" ler "Botticelli" ler tarafından yapılmış levhalar yanındaki ma'nâsı nedir? Bunlarda da, onlarda da birçok güzellikler seziyoruz, bunlarda da, onlarda da zevkimizi okşayan birçok şeyler buluyoruz; lâkin aynı zamanda bunlarla onlar arasındaki uçurumun derinliğini ve vüs'atini hissetmekten de hâli kalmıyoruz; içimizden diyoruz ki bu da bir resim, o da bir resimdir, fakat bu başka bir şey, o da başka bir şeydir. Evet, çünkü bu iki nev'î resimden biri umûmî ma'nâsıyla "san'at" ı, diğeri yine umûmî ma'nâsıyla "ma'rifet" i temsîl ediyor. İşte bu iki kelimenin arasındaki fark anlaşıldıktan sonradır ki Garb Edebiyâtı'yla Şark Edebiyâtı arasındaki farkı da anlayacağız ve bu iki ayrı âlemin fikrî ve edebî

mahsûlâtını tamamıyla Garb'dan istiâne edilmiş usûllerle tedkik etmek imânı olmadığını göreceğiz.

Köprülüzâde Mehmet Fuat Bey'in Klasik Türk Edebiyâtı dediği şey Tanzimât'tan sonra bizim san'at ve edebiyât hakkında edindiğimiz fikirlere göre acaba - klasik veya romantik olmak şöyle dursun - ne dereceye kadar "edebiyât" sıfatına lâyıktır? Biz elli seneden beri "edebiyât" kelimesinden büsbütün başka bir ma'nâ istihrâc ediyoruz, dün sanâyi'-i nefîseden addettiğimiz şeylere bugün yalnız bir ma'rifet hattâ - Mehmet Fuat Bey'in bir ta'bîri vechile bir hirfet nazarıyla bakıyoruz ve buna mukâbil dün hirfet ve ma'rifet telakki ettiğimiz diğer bazı şeylere de "san'at" nâmına veriyoruz: yegâne âsâr-ı san'atımız olan câmi'lerimiz, türbelerimiz ve çeşmelerimiz gibi... Hâlbuki önlerinden geçerken birtakım bedî'i ve millî heyecanlara düştüğümüz bu abidelerin ma'nâsı bizim ecdâdımız nazarında büsbütün başka idi. Binâen-aleyh, Garb'dan istiâne edilmiş birtakım yeni ve yabancı mefhûmlarla kendi hayâtımızı tedkîke başladığımız zaman asla hâtırdan çıkarmamalıyız ki, mevzû'muzun mahiyeti gâyet husûsî ve nev'î yalnız şahsına münhasırdır. Bu nokta-i nazardan Köprülüzâde Fuat Bey'i yazdığı bu mühim eserde lüzûmundan fazla âfakî buluyorum; genç âlim, sa'yinin bütün ciddiyet ve samîmiyetine rağmen bize mevzû'unun şâyân-ı dikkat husûsiyetlerini bâriz bir tarzda gösterememiş, yalnız topladığı vesâiki tasnîf ve tefsîr ile iktifâ etmiştir.

Bununla beraber "Türk Edebiyât-ı Târihi" memleketimizde emsâli nâdir il-

mî bir eserdir: içinde bütün alâkadarların ve bu husûsta kendisini en ziyâde sâhib-i ihtisâs görenlerin bile istifâdesini te'mîn edecek ma'lûmât vardır. Lâkin, maa-t-teessüf her şeyin ancak bir dedikodu hâline girdikten sonra ehemmiyet kazandığı bu şehirde bu gibi ciddî eserler hiç nazar-ı celb etmeksizin geçip gidiyor.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Fuad Kadri, "Türk Târih-i Edebiyâtı", 14 Ocak 1922, Nr.8920, s.2, süt.1-2

OKUMAK VE OKUMAMAK

Geçen gün muharrir arkadaşlarımdan biri, belki en güzîdesi, en ziyâde şöhret ve i'tibâr sâhibi, bana tali'nden şöyle şikâyet ediyordu:

"Henüz okumanın bir ihtiyâc hâline girmediği böyle bir memlekette yazmaktan elîm ne olabilir? Düşünmeli ki en çok satışı olan gazete nihâyet on bin satıyor; en ziyâde rağbet kazanmış bir kitâbın satışı ise nihâyet iki bindir. Halbûki Avrupa'da - Fransa, İngiltere veya Almanya'da bahsetmiyorum - Avrupa'nın herhangi bir yerinde hiç tanınmamış bir müellifin kitâbı bile mutlaka iki binden üç binden fazla satılır. Hele günde on bin nüsha satan bir gazete için zannederim ki hiçbir matbaanın makinesi işlemeye tenezzül etmez."

Bunları söyleyen arkadaşım cebinden Fransızca sarı kaplı bir kitâp çıkarıp yanı başıma sokuldu ve parmağının ucuyla kitabın köşesinde bir noktayı işâret ederek:

"Görüyor musun? Doksanıncı bin, doksan bininci. Ya'nî bu eser doksan bin tane satılmış dedi. Müellifi henüz tanınmış genç bir adamdır. Ben burada ilk kitâbımı neşrettiğim ve memleketin içinde epeyce kişinin rağbet ve takdîrine mazhar olduğum sırada ihtimâl ki bu adam henüz bir satır yazısıyla nazar-ı dikkati celb etmemiş, bir köşede mechûl, belki henüz mektepte talebe idi.

"Büyük Fransız muharrirlerinin hayât-ı husûsiyelerine dâir yazılan menkıbeleri okurken dâimâ bizimle onlar arasındaki şu mukâyeseleri yapmaktan

kendimi alamam. Emile Zola, ibtidâlarda gayet az okunan bir romancı idi, hattâ kendisi nakleder ki, ilk hikâyesi ancak beş bin nüsha sâtılabilmiş ve bu muvaffakiyetsizlik üzerine artık ikinci ve üçüncü hikâyeleri için tâbi've kitapçı bulamaz olmuş. Beş bin nüsha... Hâlbuki beş bin nüsha kitap satabilen bir müellif bizde hiç görülmemiştir. Hele eserinin üçüncü veya dördüncü tab'iyle mübâhî olanlar hemen parmakla gösterilebilir."

Arkadaşım ilâve etti:

"Görüyorsun ki bizim memleketin halkına göre, intihâb ettiğimiz meslek dünyanın en kötü, en nankör bir mesleğidir. Hayâtımızın sonuna kadar ancak açlıktan ölmemek için çalışacağız ve bin türlü maîşet gavâili içinde ilk devremizde gençliğimizden aldığımız harâreti yavaş yavaş kaybederek bürûdetlerinden kendimizin bile ürpermeye başladığımız yazılar yazmaya mahkûm olacağız; her dakika kendi sukutumuzun şâhidi olacağız. Sukut? Ne vakit suûd ettik ki sukutumuzdan bahsedebilelim? Adam sen de, sözün kısası, biz de muharrirlik bir cinnettir; kim için yazıyoruz? Ne için yazıyoruz? Kim okuyor? Kim dinliyor? Dört bin kişi mi, altı bin kişi mi? Bu kadar adam için bütün hayâtta kafa patlatmak zahmetine değer mi?"

Bana bu şikâyetlerde bulunan arkadaşım bir bakıma göre haklıydı. Evet, dünyada - bi-t-tabi medenî memleketlerden bahsediyorum - muharrirlik mesleğinin en az rağbet kazandığı ve en az refâh te'mîn ettiği yer hiç şüphesiz ki burasıdır, Türkiye'dir; bu, öteden beri böyle idi, hâlâ da böyledir. Birçok mu-

harrirlerimiz de açlığından ölmüştür; bazıları da maîşetlerini te'mîn için memurluk, tüccârlık, muallimlik ilâh gibi birtakım yabancı mesleklere girerek ma'nen intihâr etmişlerdir. Aramızda üç dört kişiden başka yalnız muharrirlikle geçinebilen kimse yoktur. Bu üç dört kişi de yevmî gazetecilik etmek, ya'nî keyfiyet i'tibârıyla değil kemmiyet i'tibârıyla hâiz-i ehemmiyet bir sürü yazılar yazmak şartıyla hayâta karşı şöyle böyle göğüs gerebiliyorlar.

İşte bu elim şerâit içinde çalışmaya mahkûm olmak ve sa'ylerinin mükâfatını hiç görememek yüzünderdir ki birçok isti'dâd a'zamî ve belki mukadder inkişâflarına ermeksizin birbiri ardı sıra sönüp gidiyorlar. Bizde matbûat bir sürü serseri pervânelerin â'nî birer parıltı içinde yanıp mahvoldukları bir "şem'" dir. Geçen gün Anatol France'ın son çıkan bir kitabını okurken beht ve hayretten kendimi alamıyordum, yetmişini geçmiş bu ihtiyar adamın, bu pîr-i fânînin karîhasından o ne hararet, o ne tarâvetti! Bizde bu yaşa gelmiş bir muharrir artık bir satır yazı yazamaz. Bundan onbeş yirmi sene evvel en küçük eserleri bize bedî' heyecanların en büyüğünü veren ne kadar güzîde zekâlar gördük ki bugünkü yazılarını artık okumaya tahammül edemiyoruz; hâlbuki bunlar henüz ellisini geçmemiş ve bütün ma'nâsıyla kemâl devresinde birtakım adamlardır.

Maa-mâ-fîh, bizdeki muharrirlik hayâtına dâir bütün bu acı hakikatleri görmekle beraber şunu da i'tirâftan kendimizi alamayız ki, halk ne kadar okumaya hâhiş-kâr değilse muharrirlerimiz de o derece okunmak san'atından bî-behredirler. İçimizden hiçbiri şimdiye kadar halka anlayabileceği bir lisânla

hitâb etmek zahmetini ihtiyâr etmedi, bunu âdeta kendisi için bir tenezzül addeyledi, dâimâ mahdûd bir zümre için yazı yazdı. Ma'lûmdur ki kırk elli seneden beri yetişen edîb ve şâirlerimizin hemen hepsi Garb irfânına temessül etmiş kimselerdir, fikirlerinden üslûblarına kadar şahsiyetlerinin en samîmi tezâhürâtında mutlaka bu muhîte yabancı gelen bir koku vardır. Ne olursa olsun bu koku, Garb harsiyle kâfî derecede istinâs hâsıl etmemiş ekseriyetin şâmesini tahrîş ediyor. Ve bunun içindir ki en güzîde muharrirlerimiz memlekette yalnız güzîde bir zümrenin malı oluyor ve yalnız bu zümreye hitâb etmek ıztırârında kalıyor. Bu zümre ise o yazı yazan Türk muharriri kadar Garb Edebiyâtı'na, Garb ilmine vâkıf olduğu için ekseriyâ bu ilim ile bu edebiyâtı doğrudan doğruya Frenkçe'de okuyup anlamaya tercih ediyor ve bu sûretle bizdeki her muharrir yavaş yavaş iki câmi' arasında bir beynamaz vaz'iyetine düşüyor; yâhûd bomboş bir "sal" önünde oyun oynamaya mahkûm bir aktör gibi bütün şevk ve gayretinin kırıldığını hissediyor.

Bilmem ki hangi tarafa acımalı? Okumayanlara mı, okutamayanlara mı? Bu bir muâdeledir ki hâllinin her iki taraf için de büyük fâideler istihsâl edilebilir.

Ben Anadolu'da bulunduğu zaman, bâ-husûs cebhede iken, gayet şiddetli bir okuma ihtiyâcı karşısında kaldığımı hatırlıyorum. Merkezden gelen her adamın her adımda mâ'rûz kaldığı suâl "Aman okuyacak bir şey var mı?" suâlidir. Ankara'da bulunduğum müddetçe görürdüm; İstanbul gazetelerinin geldiği günler bazı kitapçı dükkânlarının önü âdeta buhran ve kıtlık esnâsında fı-

rınların önünde hâsıl olan o izdihâm manzarasının aynını irâe ederdi ve buraya hiçbir zamân kâfi mikdârda gazete gelmezdi.

Halkı okumadan mahrûm kılan esbâb miyânında kitapçılarımızın, bâyilerimizin de himmetsizliğini, mahâretsizliğini unutmamak lâzım gelir. Çünkü bir kitabın veya bir risâlenin sürümünü o kitabın veya o risâlenin kendi kıymeti kadar tâbi' veya nâşirinin de himmet ve gayreti te'mîn eder. Hâlbuki bizde kitâbcılar tıbkı antikacılar gibi sattıkları metâ'ın bir meraklısı çıksın da ayaklarına gelsin diye bekliyorlar ve bütün "mevâdd-ı sınâiye" gibi kitap ticâretinin de taleb kadar arz kanûnuna tâbi' bulunduğunu düşünemiyorlar.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Okumak ve Okumamak", 22 Ocak 1922, Nr.8928, s.2, süt.1-2

BAZI KIŞ İHTİSÂSLARI

Pencerelerimin buğulanan camları arkasından karların yağışını seyrediyorum, şiddetli bir karayel, şâirin pervânelere benzettiği, o beyaz buz parçalarını mütemâdiyen sağa, sola savuruyor; damların üstündeki bacaları sarsıyor ve sisli bir sâhada her biri bir tarafa dağılmış kadîd kafilelerini andıran ağaçların dallarını titretiyor; bu mübhem ve ihtilâclı beyazlık içinde serviler daha siyah ve daha mahûf görünüyorlar. Sobama muttasıl odun attığım halde şimâle nazır odamda bir türlü kâfî derecede ısınamıyorum; sanki tâ içimden, tâ rûhumdan üşüyorum; zihnim bir sürü muzlim endişelerle doludur.

Bu sâatte gözlerinin etrafı morarmış perişân saçlı muhâcir kadınını, ellerinin ve ayaklarının derisi çatlamış şehîd çocuğunu ve oradaki... Ah oradaki Türk askerini düşünmemek, hatırlamamak mümkün müdür? Nâ-mert düşmanların bir harâbeye çevirdiği vatanın enkâzı üstünde bütün bunlar, bu sâatte yuvasız kalmış kuşlar gibi ve şu kollarını sallayan ağaçlar gibi tir tir titriyorlar. İçlerindeki hummânın ateşi bile onları ısıtmaya kadir değildir; bana öyle geliyor ki bir muazzam yangın çıksa da alevinde bütün cihân tutuşsa bunlar yine ısınamayacaklar. Böyle düşünerek kalbimi bir büyük ümitsizlik istîlâ ediyor ve gidip bir ıssız dağın başında bir kurdun dişlerinden daha müdhiş olan bu rüzgârlara bürünerek donmak istiyorum. Ey, her ferdi bir ayrı işkencenin kurbanı olan millet, seni kaplayan nekbet ve felâket bende artık tâb ü tüvân bırakmamıştır; seni sefâlette gördüğüm günden beri artık saâdete inanmıyorum. Vâkıâ biliyorum ki senin vucûdunu Eyûbün cismine âriz olan kurtlar gibi didikle-

yen bu kış, dünyanın başka yerlerinde ilkbahardan daha neşvelidir; kızak eğlencelerinin, patinajların, baloların, karnaval şenliklerinin mevsimi bu mevsimdir. Nereden geldiği bilinmeyen bir maddî harâret içinde ısınmış evler var ki içlerinde ipeklere bürünmüş süslü ve mutarrâ kadınlar fagfûr saksılarda gül ve karanfil yetiştirmekle meşgûldürler. Herbiri bir hükümdârın sarayından daha muhteşem oteller var ki tanesi beş liradan aşağı olmayan kokulu sigaraların mavi dumanlarıyla muattar salonlarında derin ve yumuşak koltuklara gömülü adamlar şaraptan, mûsikîden, spordan ve aşktan bahsetmektedirler. En müreffeh bir Türk evinin dehlîzlerinden daha temiz ve daha mazbût bir caddenin köşesinde camları buğulanmış bir otomobilden kürk paltolu bir adam iniyor, tabanının altı bile ıslanmadan bir heybetli binâya dalıyor; burada bir sürü pembe yanaklı ve iri karınlı insanlar duvarlara asılı rakamlar önünde konuşurlar, gülüşürler; ince altın zincirlere asılı altın kalemlerini çıkararak maroken kaplı küçük cep defterlerine en azı altı hâneli adedler işâret ediyorlar; burası bir borsadır ve bunlar cihân piyâsasına hâkim bankerlerdir ki milyonlarla oynamaktadırlar.

Ey yarım papuçlu şehir çocuğu, ey paçavralar içinde bir taş kovuğuna büzülmüş muhâcir kadını, ey gövdesi bir kuru ağaç gibi karayelde sallanan Türk askeri, işte siz o kadınlar sıcak apartmanlarında kışlık çiçeklerini yetiştirsinler diye, işte siz muhteşem otellerde tânesi beş liraya sigaralar içilip şaraptan, mûsikîden, spordan ve aşktan bahsedilsin diye; işte siz bu borsa hükümdârları hergün maroken kaplı küçük cep defterlerine milyonlar kaydetsin diye bu hâle getirildiniz, bu hâle getirilldiniz, karayelde bunun için titriyorsunuz, kar-

lar altında bunun için donuyorsunuz!

Pencerelerimi döven fırtınanın içinden ara sıra bazı sesler duyar gibi oluyorum; bu sesler diyor ki: "Düşman yurdumuzdan ne zaman çekilip gidecek? Ne zaman yersizler yerlerine dönecek? Senelerden beri şühedâ kanlarıyla kararmış bu topraklarda hangi gün beklediğimiz güneş doğacak? Yaralarımızı sarmaya ve harâbelerimizi ta'mîre ne vakit fırsat bulacağız? İşittik ki cihânın diplomatları bir araya toplanacaklarmış, herkese hakkını vereceklermiş, esirleri ve kurbanları azâd edeceklermiş, mağdûrlara adâlet ve gaddârlara mücâzât vereceklermiş? Acaba doğru mu! Acaba ne vakit?..."

Bu suâllerin cevâbını ne ben verebilirim; ne de onlar verebilirler. Bu suâllerin cevâbını ancak o paçavralara bürülü muhâcir kadının gözleri, o yarım papuçlu şehîd çocuğunun elleri ve o Türk askerinin bir ölü ağaç gibi sâbit ve metin duran gövdesi verebilir. Her şeyi gidip bunlara sormalıdır ve herşeyi bunlardan beklemelidir. Harbi yapan bunların ıztırâbıdır, sulhu yapacak olan bunların mukâvemetidir.

Mutlaka, bir gün güneş bulutlara galebe çalacak, mutlaka bir gün bu karlar eriyecek ve bu uğuldayan rüzgârlar dinecektir. Zîrâ, bu kışın şiddeti artık a'zamî dereceye varmıştır ve bundan daha fazla artmasına imkân yoktur.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bazı Kış İhtisâsları", 26 Ocak 1922, Nr.8932, s.2, süt.1-2

EBEDÎ GENÇLİK

Avrupa matbûâtının edebî şuûnunu gözden geçirdikçe haberdâr oluyoruz: İtalyan şâiri D'Annunzio'nun "Noktürün" ünvanlı büyük bir eseri intişâr etmiş, Fransa'da Henri de Régnier "Divortisman Peronsiyal" ser-levhâsı altında bir roman hazırlıyormuş; "Pierre Loti" nin Şark ihtisâslarına dâir yeni bir kitabı çıkmış, "Anatole France" hiç yıpranmayan bir üslûb ile çocukluk ve gençlik hâtıralarını yazıyormuş, İngiliz şâiri "Kipling" in yeni bir mecmûa-i eş'ârı basılmış...

Kipling elli sekiz yaşındadır, Anatole France seksenine yaklaşmıştır, Pierre Loti yetmiş ikisindedir, Henri de Régnier altmışına basıyor, D'Annunzio'nun sinni de elli sekizi geçmiştir. Bu ihtiyar üdebâ'nın bu yeni intişâr eden eserlerini okuyoruz; hepsi birbirinden kuvvetli, hepsi birbirinden güzel; sonra asıl şâyân-ı hayrete cihet; bu eserlerin hiç birinde müessirlerinin yaşlılığına dâir ufacık bir imâre sezmek ihtimâli yoktur, bunlar o kadar çok gençlik, ciyâdet, hattâ tarâvet ve safvetle doludur. Hele Henri de Régnier ile D'Annunzio'yu ben dâimâ otuzuna girmemiş iki harâretli genç gibi tasavvur ederim. Biri aşk ve ihtirâs vadisinde dolaşan, diğeri eşkâl ve elvân ikliminde koşan bu iki şâirin hiç mahmûrlaşmayan bir ser-mestlikleri, hiç dinmeyen bir şeydâlıkları vardır.

Bundan sekiz dokuz sene evvel "Sara Bernard" ı "Tosca" ve "Eglon" rollerini oynarken görmüştüm; o zaman hiç değilse altmış beş yaşında olan bu kadın sahnede on altı yaşında bir kadından daha dinç ve yirmi yaşında bir

ma'şûkadan daha çâlâk idi ve "Eglon" nun solgun çehresini kızartan siyâsî ihtirâs ile, Tosca'nın nârin bünyesini sarsan aşk ve intikâm hummâları bu hitiyar sanat-kârın sesinde ve hareketlerinde belki tabîatında olduğundan daha fazla bir şiddetle kaynıyordu. O zaman anlamıştım ki "san'at" bir ebedî gençlik demektir ve bir san'at-kâr mecâzî ma'nâsıyla değil hakikî ma'nâsıyla "lâ-yemûtlar" sırasına geçip oturmaya lâyık müstesnâ bir mahlûktur. Niçin ve nasıl? Doğarken fânîlere mechûl kalmış başka bir yıldızın altında mı doğuruyorlar? Onlara süt veren bir "ilâhe" nin memesi midir? Hangi kudret eli sırtlarını okşadı? Bunlar bizim için künhüne varılamayan sırlar gibidir. Biz ki kendi muhîtimizdeki gönüllerin bir günde doğup ölen pervâneler gibi maşrıkın ışıkları arasından birer küçücük hayâlet hâlinde ve bir lâhzada uçuşup kaybolduklarını görmeye alışmışız, böyle mütemâdiyen yanan bir cem'in alevinde mütemâdiyen çırpınabilecek kanatlara derin bir beht ü hayretle bakmaktan kendimizi alamıyoruz; bunda mutlaka bir sihir, bir kerâmet var diyoruz ve zannediyoruz ki Garb'ın bütün şâirleri "Faust" gibi bir "Mefistofel" in yoldaşıdır. "Goethe" nin bu meşhûr eserinde bütün hayâtı kitablar arasında geçmiş bezgin ve yorgun bir ihtiyar âlimin bir şeytanın elinde nasıl gençleştiğini, nasıl aşktan aşka, mâcerâdan mâcerâya koşmaya başladığını biliyoruz.

Bu âlim o şeytanın sihrine mazhar olmazdan evvel başında takyesi ocağının önünde kendi kendine şöyle konuşuyordu:

"İşte, felsefeyi, kâvanîn-i adliyeyi, tıbbı ve teolijiyât ve ilm-i edyânı ve târihi hepsini öğrendim; birçok elemle, birçok müşkilât ile ne kadar bilinmesi lâ-

zım gelen hakikat varsa hep tetetbu' ettim; lâkin bütün bunlardan elimde ne kaldı? Vâkıâ herkes bana "doktor", "üstâd" diyor, her biri diğerinden ahmak birsürü talebem var, ellerinden tutup adım adım bütün hakâyık iklimini dolaştırıyorum ve bu iklimde gittikçe anlıyorum ki asıl bilinmesi lâzım gelen hakikatten dâimâ, dâimâ uzaktayız. Günün birinde kalbim gibi beynim de bom boş geberip gideceğim ve şevk ve neşve nedir, hiç tanımayacağım."

Şevk ve neşve... İşte, "Mefistofel" günün birinde "Faust" a bunu ta'lîm ediyor. Ona diyor ki: "Çık, bu muzlim âlemden... Dışarıda tagannî eden hayât var; aydınlık var, eşkâl ve elvânın raksı var. Bak, herkes gülüyor; çalıyor, oynuyor. Sen ise yalnız düşünüyorsun, yalnız okuyorsun!"

Vâkıâ bizim karanlık, dar, mukassî ve kısır gönüllerimize bu tarzda hitâb edecek neşeli bir tayfın arkasından koşmaya hepimiz amâdeyiz. Fakat eminiz ki daha ilk adımda şevkimizi kıracak bir hâdiseye, hızımızın önüne geçecek bir hâile müsâdif olacağız, eminiz ki dışarısı bizim içimizden daha mukassî, daha dar ve daha karanlıktır; hayâlimizin yarattığı âlem hâricinde eminiz ki ma'nevî bir sefâletten, fikrî bir kahttan başka bir şey yoktur.

İşte içinde bocaladığımız bu keşmekeşli devrin rûhlara verdiği bezginlik ve ümitsizlik sâikasıyladır ki aramızda yetişen şiir ve edîb erbâbı daha ilk uçuşta kanatlarının yorulduğunu, nefeslerinin tıkandığını hissediyor ve gözleri kararak baş aşağı düşmeye başlıyor.

Şâiri ve san'at-kârı ma'nen besleyen ve fikren tekâmül ettiren âmil her

şeyden evvel bir şiir ve san'at muhîtidir. Bazı ağaçlar ancak kendilerine uygun muayyen iklimlerde meyve verdiği gibi bazı kabiliyetler ve isti'tâdlarda ancak kendilerine müsâid bir havâ-yi nesimî dâhilinde neşr ü nemâ bulurlar.

Bir vakitler pâdişâhlarımızın sarayları, vükelâ ve vüzerâmızın konakları, tekyelerimiz böyle bir havânın tekevvün ettiği yerlerdi; tâ Âşık Paşa'dan Gâlib Dede'ye kadar bütün o edebî dehâlar silsilesi böyle husûsî bahçelerde yetişti. Her şeyden ziyâde bu edebî dehâlardır ki nâzik nebâtâta benzerler, serilip serpilmeleri, kökleşip dal budak salmaları için birçok ihtimâmlara birçok ziyâ ve harârete muhtâçtırlar. Bu ithimâmlardan halkın rağbeti ve bu ziyâ ve harâretten edebî âsârın tekevvün ettiği muhîtin havâsındaki bedii cûşiş anlaşılmalıdır. Şâir hem muhitine içinden veren hem de müteessir ibdâ'kuvvetlerini tenmiye edecek şerâiti hâiz değilse kendisinden beklenilen semereler, Cenûbî Avrupa'da yetiştirilen hurma ağaçlarının verdiği meyveler gibi dâimâ hâm kalmaya mahkûmdur.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Edebî Gençlik", 27 Ocak 1922, Nr.8933, s.2, süt.1-2

YENİ HİKÂYECİLERİMİZ

Bizde Avrupa'daki ma'nâsıyla ilk hikâyecinin kim olduğunu bilmiyorum; zannederim ki "roman" itlakına sezâ ilk kitabı Namık Kemal merhûm yazdı. Buna rağmen edebiyât târihimizde Ahmet Mithat Efendi romancılarımızın pîri olarak kalacaktır. Kendi vâdîsinde bana harikulâde görünen bu şahsiyet vâkıâ hiç edebî değildi; fakat kendine mahsûs muayyen, açık, babayâne bir üslûbu vardı ve yazdığı şeyleri tatlı tatlı okutmasını bilirdi; bir romancı için bu son hasletten daha büyük, daha esâslı bir meziyet tasavvur olunabilir mi?

Son zamanlarda birtakım edebiyât nazariyecileri ortaya birtakım yeni usûller, yeni tarzlar çıkarmak istediler: Bir romancının hayâtı olduğu gibi mübâlağasız anlatması lâzımdır, dediler; diğer taraftan hayır, bir roman her şeyden evvel bir "tahlîl-i rûh" dur iddiâsında bulundular, sonra bir "seciye tasvîri" olması lâzım geldiğini söylediler ve ancak kuvvetli "tip" ler ibdâ'etmesini bilen hikâyecilere hakikî romancı, cins romancı nazarıyla bakmaya başladılar. Avrupa'da ve hassaten Fransız edebiyât âleminde on dokuzuncu asrın sülüsünü işgâl eden bu münâkaşalar aynı târihlerde yavaş yavaş Fransız Edebiyâtı'nın te'sîri altına giren Türk üdebâsı miyânında birtakım aks-i sedâlar yapmaya başladı. Bizde de "romantizm", "realizm" ilâh. "natüralizm", - bu ecnebî kelimelerin Türkçe mukâbilini bulamadığım için karilerimin afvını ricâ ederim - gibi mesleklere mensûb olduğunu iddiâ eden bazı hikâyeciler, romancılar yetişti; iddiâ eden diyorum, çünkü bunların ne dereceye kadar romantik, natüralist veya realist olduklarını ta'yîn etmek epeyce müşkil bir iştir.

Vâkıâ bu edebiyât nazariyecilerinin iddiâsı vechile bir roman hayâtı olduğu gibi göstermelidir, sadık bir "tahlîl-i rûh" vesîkası olmalıdır, kuvvetli ve canlı insân numûnelerini ihtivâ etmelidir, lâkin her şeyden evvel iyi bir hikâye tatlı tatlı ve can sıkılmadan okunan hikâyedir. Ya'nî herhangi tarzda ve mesleğe mensûb olursa olsun iyi bir romancı için en mümeyyiz sıfat bu şerâiti, bu esâslı şartı hâiz eserler yazabilmesidir.

Görüyoruz ki son hikâyecilerimiz - heyhat, bunların adedi pek azdır, - "roman" tarzını çığrından çıkaran bütün o ilmî, fennî ve psikolojik iddiâları bir tarafa atıp muhayyilelerinin icâd-gerdesi olan herhangi bir vak'ayı sadece nakl ve hikâye etmekle iktifâ ediyorlar; bu salâha doğru bir harekettir ve bu mes'ûd hâdisenin ilk mübeşşirleri "Çalıkuşu" müellifi Reşat Nuri Bey'le, geçen gün "Gençliğimiz" ünvânlı bir hikâyesini okuduğum Peyami Safa Bey olmuştur. Vâkıâ tarz i'tibârıyla aralarında, öteden beri, sıkı bir sıhriyet bulduğum bu iki genç hikâyeci edebiyât âlemindeki şöhretleri nokta-i nazarından aynı safta ve aynı derecede değildirler; Reşat Nuri Bey, şimdiden bir genç üstâd olarak telâkki ediliyor ve bu yanlış veya haksız bir telâkki değildir; zîrâ bu müellifin hassaten iki üç seneden beri gittikçe daha parlak bir sûrette inkişâf eden edebî faâliyeti dâimâ en benâm muharrirlerimize bile gıbta verecek güzîde semerelerle neticelendi.

"Gençliğimiz" müellifi Peyami Safa Bey ise, her nedense muttarid bir sa'ye imkân bulamadı, ötede beride, dağınık bir sûrette intişâr eden bazı küçük hikâyeleri, bazı tenkîdleri, makaleleri bize kendisi hakkında kat'î bir hü-

küm verdirebilecek muayyen bir kıymeti hâiz değildirler. Lâkin bu son büyük hikâyesini bu mütâlaanın hâricinde bırakmak lâzım gelir; "Gençliğimiz" gerek üslûb, gerek "tarz-ı tahkiye" ve gerek te'lîf san'atı i'tibârıyla tam ve olgun bir eserdir. Kolay okunuyor ve insâna kolay yazılmış hissi veriyor; genç bir müellif için bu büyük bir meziyettir; zîrâ, kalemine artık tamamıyla sâhib olduğunu gösteriyor.

Son zamanlarda çıkan eserlerden ekserisi ham meyveler gibi okunduktan sonra damakta kekremsi bir lezzet bırakıyorlar ve beynimizde hazmı güç bir unsur hâlinde kalıyorlar, Peyami Safa Bey'in "Gençliğimiz" kitabı bende bu te'sîri bırakmayan nâdir kitaplardan biridir. Lâkin ne yazıktır ki, çok zaman geçmeden bu küçük romanında ibdâ' ettiği bütün şahısları ve tertip ettiği vak'anın bütün teferruâtını unutacağım diye korkuyorum; çünkü bunlar kâfî derecede canlı değildirler, yıpranmış bir sinema şeridinin üzerindeki şeyler gibi fazla bir sür'atle birbirinin ardı sıra göz önünden kaybolup gidiyorlar kitap okunduğu müddetçe gerek vak'a ve gerek eşhâs ile samîmi bir tarzda alâkadâr, oluyor, lâkin okunup kapandıktan sonra rûhumuzda kalan şey gâyet mübhem bir histir. Mahzûn muyuz, memnum muyuz? Gülecek miyiz, ağlayacak mıyız? Pek iyi tahmîn edemiyoruz. Hâlbuki genç muharririn pek büyük bir hayranlıkla adım adım ta'kîb etmek istediği hissolunan "Guy de Maupassant" ın en küçük bir hikâyesi bile insanı hiç değilse birkaç sâat hattâ birkaç gün hep kendi havâsı içinde yaşatır, vak'anın en küçük teferruâtına kadar günlerce hatırlarız, eşhâs-ı vak'a günlerce pek yakından tanıdığımız kimseler gibi peşimizden ayrılmaz; onların elemleriyle elemlenir, neşveleriyle neşveleniriz.

Fi-l-vâki', Peyami Safa Bey'de bu kudreti aramaya hiç vaktimiz yoktur. Bir muharriri dâimâ kendi muhîti, kendi devri ve kendi cinsinden olan muâsırlarıyla mukâyese etmek ve ona göre bir hüküm vermek her hâlde daha aklî bir iş olur. Bizde bu mikyâs ile hareket edecek olursak Peyami Safa Bey'e son edebî neslin en güzîde şahsiyetlerinden biri mahiyetinde telâkki etmemiz lâzım gelecektir. Bu i'tibâr ile "Gençliğimiz" ünvânlı eseri bu gencin istikbâli için büyük ve mühim bir va'ddir.

Son senelerde birçok gençlerimizin va'dlerini tutmadıkları görüldü, ekserisi bir noktaya kadar varıp durdular; temennî ederim ki Peyami Safa Bey de bizi böyle bir inkisâr-ı hayâle uğratmasın! Zîrâ, şimdiden epeyce kuvvetli kıvılcımlarla gözlerimizi kamaştırmaktan hâli kalmayan bu husûsî ve cevvâl! ve hassas zekânın bizi büyük bir lem'a ile ısıtıp aydınlatmadan sönüp gidivermesi bütün san'at ve edebiyât aşıkları için elîm bir ziyân teşkîl eder.

Böyle bir tehlikenin önünü almak için Peyami Safa Bey'e tesviye edilecek birçok çareler vardır; bunun en başlıcası bu genç muharririn edebî sa'y ile gazetecilik sa'yini birbirinden ayırmasıdır. İyi ve kuvvetli eserler dâimâ büyük bir ihtimâmla ve uzun zamanda yazılan eserlerdir; hâlbuki gazetecilik hayâtı böyle bir fa'âliyeti hemen hemen imkânsız kılan şerâite ta'bidir. Nitekim "Gençliğimiz" in de esâsen kusuru bu gibi şerâit içinde, ale-l-acele yazılmış olmaktan başka bir şey değildir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yeni Hikâyecilerimiz", 30 Ocak 1922, Nr.8936, s.2, süt.1-2

BİR HASTA-HÂNE KOĞUŞUNDA

Cebhenin seyyâr hasta-hânelerinden birindeyiz... Son muhârebede yaralanarak düşman eline geçtikten sonra, ricâ't esnâsında öteye beriye terk edilip bizim tarafımızdan kurtarılan pek çok ağır mecrûh ile dolu bir koğuşu dolaşıyoruz. Bunlar kabil-i nakl bir hâle gelince Ankara'ya sevk edilmek üzere burada ilk tedavilerini görüyorlar.

Yaralı askerler biraz sünnet çocuklarını andırırlar; ıztırâblarında tatlı bir gurur duyarlar; yanlarına yaklaşıp hatırlarını sorduğunuz zaman envâ'şımarıklıklar yaparlar, nazlanırlar ve göz altından ellerinize bakarlar, kendilerine bir hediye getirip getirmediğinizi anlamak için... Umûmiyetle istedikleri şeyler meyve ve cigaradır. Bu koğuşta bir sakallı adam vardı ki hasta bakıcıların ifâdesine göre geldiği sâatten beri: "Bana biraz kuru hurma bulun!" diye sızlanıp duruyormuş; bir diğeri buzlu limonata istiyordu ve kendisine hasta-hânenin çorba kâsesi uzatılınca elinin tersiyle itiyordu.

Biz şaşkın, mahcûb birinden öbürüne yaklaşıyoruz; lâf olsun diye adlarını, nerede ve nasıl yaralandıklarını, hangi köyden olduklarını, ıztırâblarının derecesini, düşman eline düştükleri zaman kendilerine neler yaptıklarını soruyoruz; kimi: "Adam sen de, geçmiş şey, neyine gerek! Birkaç cigaran var mı, sen ona bak." diyor; kimi yegâne cevâp olarak yorganını açıyor vucûdunun sargılı taraflarını gösteriyor: "Orada, suyun öbür yakasında..." diyor ve on yaşında bir çocuk gülüşüyle gülüyor. Bir tanesi bizi de güldürdü:

" – Benim yaram o kadar ağır değil, kalkacağım ama, çırçıplağım. dedi.

" – Neden çırçıplaksın?

" – Soydular, efendi, ne yapayım? Bir bileğimden bir de dizimden yaralanmıştım, kımıldayamıyordum, hepsi birden başıma çöktüler; kimi ceketimi çekiyor, kimi pantolonumu çıkarıyor. Kimi göğsümün içinde para çıkınımı araştırıyordu. Kırk kâğıdım vardı, hepsini aldılar: "Yahu! Hiç olmazsa üç dört lirasını bırakın." dedim, kafama bir tekme vurdular, bir şeyler söylenerek bırakıp gittiler. Ben bir don, bir gömlek, toprak üstünde kaldım, kımıldayamıyordum ki; akşama doğru başkaları geldiler, beni kaldırıp yürütmek istediler, içlerinden birisi Türkçe: "Evlâd, bu hâlin ne, utanmaz mısın?" dedi; Sâhi, utanmamdan başıma kan çıktı.

" – Beni bu hâle sokanlar sizin arkadaşlarınızdır." diye ne söylemedin?

" – Yuvarlak kafalı Anadolu yavrusu dalgın dalgın yüzüme baktı:

" – Aa hiç aklıma gelmedi; dedi.

Tam bunun yanında daha çocuk denilecek yaşta gözleri kor gibi yanan ve bir ölüden daha sarı olan diğer bir yaralı yatıyordu; beyaz sargılar içindeki başını büyük bir zahmetle bizim tarafa çevirerek:

– Efendi, hele bir bana sorun, anlayın, neler söyledim, neler ettim...

Dedi; Ona doğru gittik; bu Antalya'lı bir şehir çocuğu... Söz söyleyişinin tarzından biraz okuyup yazması olduğu anlaşılıyordu. Dedi ki:

– Ben Sakarya'nın garbında yaralandım, yaram bacağımdan olduğu için arkadaşlarla beraber geriye çekilemedim. Allah yazmış, esir düştüm. Geldiler: "Haydi, kalk yürü!" dediler. Kırık bacağımı gösterdim, bununla nereye gidebilirim, dedim, beni kollarımdan tutup sürüklemeye başladılar. Ben bir aralık muhâfızları az ve başka işlerle meşgûl görerek kaçmak istedim, fakat, yirmi otuz adımlık yer ya gittim, ya gitmedim, derhâl yakalandım. Bunun üzerine dövmeye başladılar; "Silahsız ve yaralı adamı dövmek kolaydır, vurun, vurun" dedim. Daha ziyâde dövmeye başladılar. Bir tanesi süngünün ucunu vucûdumun ötesine berisine batırıyor ve Türkçe: "Hâlâ da söyleniyor, bire domuz Türk!" diyordu.

Bunları söyleyerek yorganını kaldırdı, yatağının içinde doğruldu, gömleğini açtı, bize sırtında, omuz başlarında, kollarında ve göğsünde bir çok süngü yerleri gösterdi. Antalyalı hem bu yaraları gösteriyor, hem sözüne devam ediyordu:

– Süngü, dayak ne ise ne... Lâkin domuz Türk lâfını işitir işitmez bütün kanım başıma sıçradı; (bizim domuzla alâkamız yoktur, domuzoğlu domuz sizsiniz!) diye bağırdım. Vay bağıran sen misin? Bu sefer tüfeğin dipçikleriyle kafama, karnıma, göğsüme nereme rast gelirse vurmaya başladılar. Derken bir zâbit geldi, Rumca bir şeyler söyledi, başımdakiler geriye çekildiler, o yanı-

ma yaklaştı; üzerime doğru eğildi: "İyi mi oldu şimdi? Sanki bizimle ne demeye harb ediyorsunuz?" dedi; söz söylemeye mecâlim kalmamıştı, fakat, suâl üstüne ifrit kesildim; başımdan akan kanlar gözlerimi örtüyordu, yenimle bu kanları sildim, şöyle dik dik zâbitin yüzüne baktım: "Be herif, ne utanmaz adamlarsınız, bunu asıl ben sana sorayım, burada ne işiniz var?" dedim. Bakışımdan ürkerek geri geri çekildi, bir şey söylemeden uzaklaştı, gitti.

Antalyalı anlattıkça heyecâna geliverdi, nefesi tıkanıyordu; onu sükût ve sükûnete da'vet için hayli müşkülât çektik.

Biraz sonra diğer bir yatağın kenarında idik; bunun için de siyah sakallı bir asker sırtını duvara dayamış, tıpkı köyünde bir kahvenin peykesi üstünde oturur gibi oturuyor. Biz daha söze başlamadan gözünün ucuyla yanındaki yatağı işaret etti:

"– Aman efendi, şu çocuğa biraz üzüm aldırıverin. Sabahtan beri üzüm diye ağlayıp duruyor, içime döktü." dedi.

Hangi çocuk? Yanındaki yatağın içinde bir şey gözükmüyordu. Bize refâkat eden hasta bakıcı gülerek sargılar içinde yorganın ucunu kaldırdı; bir de ne görelim? Küçücük bir çocuk başı; sessiz yaşlarla dolu iri, kara, mütehayyir ve ürkek gözlerle yarı açılan örtünün altından bize bakıyor. Kara sakallı asker dedi ki:

"– Bu çocuğa Bahçecik Köyü civârında yolun üstünde rastladık. Eli yü-

zü kan içinde, bir hendeğin kenarında ağlıyordu. O vakitten beri işte bir haftadır, hiçbir şey söylemiyor, hep ağlıyor; hep ağlıyor. Hem de sessiz sessiz ağlıyor, yüreğim parçalanıyor. Yalnız bu sabah dili açıldı: "Amca üzüm isterim!" dedi. Allah rızası için şuna biraz üzüm alıverin.

Hasta bakıcıya sorduk:

– Yarası ağır mı?

– Başının müteaddid yerlerinde şarapnel cerhaları var. Dedi.

Bağrım anlatılmaz bir şefkatle dolu yavrucuğun üzerine doğru eğildim ve o sessiz yaşlarla sırsıklam olan yanaklarından öptüm. Bu esnâda çocuğun eli yakamdan tuttu; ağzını kulağıma yaklaştırdı, hıçkırıklarla kesilen bir sesle dedi ki:

– Efendi amca üzüm, üzüm... Annemi de isterim, annemi de...

Üzüm peki... Fakat anneyi nereden bulmalı! Anneyi nereden bulmalı?

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Hastahâne Koğuşunda", 31 Ocak 1922, Nr.8937, s.2, süt.1-2

ŞİİRDE VATAN-PERVERLİK

Ne hazîn şeydir! Namık Kemal'den sonra, edebiyâtımızda, vatan-perverliğin izini güçlükle buluruz. Bu büyük ve harikulâde Osmanlı edîbi şu son yarım asırlık devir ortasında, tek başına bulutlara karışmış bir münzevî tepe gibi duruyor. Ondan sonra ve hattâ onun zamanında kendisinden daha büyük şâirler yetişti; bu miyânda Abdülhak Hamit Bey'le Tevfik Fikret'i sayabiliriz: lâkin ne bu, ne o bize Namık Kemal derecesinde ateşle, kudretle vatandan bahsedemediler. Husûsuyla Hamid Bey hayâtının hiçbir devresinde bu mukaddes heyecana doğru ufak bir meyelân göstermedi, dâimâ memleketinin, milletinin, asrının hâricinde kaldı; Fikret'e gelince o da şiirlerinde hiç vatan-perver değildir: "Sis" i, "Rücû" yu, "Doksan Beşe Doğru" yu vatan-perverâne manzûmeler zannedenler yanılıyorlar; bunlar vatan-perverâne değil sâdece siyâsî manzûmelerdir.

Bu iki büyük şâirden başka hatıra Mehmet Emin Bey'le Mehmet Akif Bey de gelebilir; fi-l-vâki' fikir ve meslekleri, hattâ san'atlarının tarzı arasında bile büyük bir ihtilâf mevcûd olan bu muâsır şâirler, Namık Kemal an'anesini iyi kötü devam ettiren yegâne edebî şahsiyetlerimizdendir. Mehmet Emin Bey milliyetçi, Mehmet Akif Bey ümmetçidir, lâkin bizce bu iki zıdd yolun birleştiği nokta hem Müslüman, hem Türk kanıyla yoğurulmuş olan bu mübârek ülkedir, bu mübârek ülkenin sevdâsıdır. Esâsen Namık Kemal o nâ-mütenâhî şahsiyetinde bu iki mefkûreyi birleştirmişti; Mehmet Emin Bey'le Mehmet Akif Bey bize bütün kaynaktan nebeân eden iki nehir hâlinde görünüyorlar; bu suyun

her iki kolu da aynı mâile üzerinden aynı mansıba doğru akmaktadırlar. Lâkin Namık Kemal nâmını verdiğimiz o yanar dağın lâvları yanında bu nehirlerin suları nedir? Ne dereceye kadar bize o büyük adamın sesini, tesîrini ve ateşini unutturabilir?

Git vatan, Kâ'bede siyaha bürün
Bir kolun ravza-i nebîye uzat
Birin Kerbelâ'da meşhede at
.....

mısrâlarının bize verdiği heyecânı şu iki şâirden hangisinin sözleri verebilir? Artık düşünmeli ki doğrudan doğruya Namık Kemal'den çıkan "Türk Sazı" şâiriyle, "İstiklâl Marşı" nâzımının hâricinde kalan veyâhûd onlardan teşa'ub eden küçük kollar şiirde vatan-perverlik dediğimiz hâssanın harâret ve hâlisiyetini ne dereceye kadar muhâfaza edebilirler. Zîrâ, ma'lûmdur ki sular menba'larından uzaklaştıkları nisbette ilk renklerini, ilk tatlarını ve ilk hâssalarını kaybederler. İşte böylece son neslin tâze şâirleri vatan-perverâne şiirler an'anesini ve vatan-perver şâirlik icâzetini ikinci elden aldıkları için meydana getirdikleri eserler ekseriya yavan ve bulanık oluyor. O kadar yavan ve bulanık ki kendileri bile bin türlü gayret ve tecrübeden sonra muvaffakiyetsizliklerinin farkına vararak artık bu tarzda ve bu çığırda şi'ir yazmaktan tamamıyla ferâgat ettiler; birer birer "Ebediyât-ı Cedîde" nin sun'î bahçesine döndüler ve burada bir nev'î sinirli kadın melâliyle, bir nev'î mahalle çocuğu neşesi içinde dolaşmaya başladılar.

Lâkin - maa-t-teessüf mü demeli maa-t-teşekkür mü bilmiyorum - bunlar arasından bazıları, şimdiye kadar yapılan acı tecrübelere rağmen hâlâ millet ve memleketi, millet ve memleket aşkını terennüm etmekte ber-devâmdır. Ez-cümle Tahir Karaoğuz isminde bir genç son günlerde intişâr eden "Orduya Armağan" ünvânlı küçük bir risâle ile bu tarzın henüz tamamıyla iflâs etmediğini gösteriyor. Bu genci ben Anadolu'da Garp cebhesinde ihtiyât zâbiti olarak tanıdım; hattâ birkaç zaman bir arada aynı şu'bede çalıştığımız bile oldu. Garp cebhesi istihbârât müdüriyetinin Sakarya Harbi'ni müteâkıb Yunanlı'lar tarafından îkâ' edilen mezâlime dâir topladığı vesâiki tasnîf ve tertîb ile mükellef bir heyette - ki Halide Edip Hanım, Yusuf Akçura Bey ve benden müteşekkildir - onun bütün gün, hattâ bazen gece yarılarına kadar bilâ-fâsıla meşgûl olduğunu hatırlıyorum. Bu genç, resmî işlerden baş aldıkça hemen şiir yazmaya koyulurdu ve yazdığı şiirler hep millî ve vatanî hâdisâta, millî ve vatanî menâzıra âid olurdu.

Vâkıâ Tahir Karaoğuz son neslin bazı güzîdeleri derecesinde şiir san'atının inceliklerine vâkıf değildir. Bu hâlis Anadolu çocuğu fıtratın kendisine bahşettiği bir nev'î nazım sühûletiyle yine fıtrî bir nev'î hassâsiyete istinâden etrafında görüp işittiği şeyleri sıcağı sıcağına terennüm etmekten başka bir şey yapmıyor. Nitekim "Orduya Armağan" ünvânlı küçücük mecmûa-i eş'ârının hemen her parçası ya cebhede, ya cebhenin arkasında şâirin nazar-ı dikkâtini celb etmiş, gönlüne dokunmuş veya muhayyilesini tahrîk eylemiş birtakım mahallî ve yevmî şuûnun zâde-i intibâ'ıdır. Binâen-aleyh Tahir Oğuz Bey'in manzûmelerini okurken onda ta'yin ve tebellür etmiş bir şâiriyetin tecelliyâtını ara-

mamalıdır. Çünkü bu Anadolu genci içinde bulunduğu hayâtın mütebeddil hâdisâtına tâbi' olduğu için bu hâdisâtın nev'îlerine ve mahiyetlerine göre kâh mahzûn, kâh neşeli, kâh ümitsiz ve kâh ümit var görünmektedir; gerek nazmındaki perîşânlık, gerek hassâsiyetindeki istikrârsızlık bu gencin şâirlik için samîmiyetinden başka bir haslet tanımadığına ve bu hasletin mahâret ve ma'lûmât gibi birtakım müktesib hasâilin yerini tutacağına kani' oluşundan başka bir şeyi ifâde etmez?

Fakat acaba hakikatte bu böyle midir? Acaba gönlümüzden gelen sesleri olduğu gibi söylemekle şâirlik mertebe(sine) hakikaten erişmiş mi sayılırız? Buna evet, diyebilmek için bütün edebiyât târihini inkâr etmek ve büyük şâirleri meydana getiren avâmilden haberdâr olmamak lâzım gelir. Bununla beraber İstanbul'un lüzûmundan fazla san'at düşkünü yâbis rûhlu ma'lûmat-füruş genç şâirlerine mukâbil Anadolu'nun tozu ve dumanı içinden baş kaldıran ve her türlü âlâyişinden muarrâ bir lisânla söz söyleyen ve modası geçmiş olmasına rağmen hâlâ vatan-perverâne şiirler yazmakta devam eden bu genç şâirin kanâati millet ve vatan için diğerlerinin bilgisinden ve hatt-ı hareketinden daha fâideli neticeler verebilir!

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Vatan-perverlik", 6 Şubat 1922, Nr.8943, s.2, süt.1-2

YİRMİ BEŞLİK İHTİYÂRLAR

Genç adam, mevcûdiyetinin göklerinden gelen bir teşennücle dudağını büktü:

"– Artık hiçbir şeye inanmıyorum; dedi. Ne okuduğum kitaplara, ne gördüğüm hâdisata, ne işittiğim sözlere, ne fazîlete, ne rezîlete, ne düne, ne bugüne, ne yarına... hepsi yalan, hepsi yalan; yalnız doymak isteyen bir karın, örtünmek isteyen bir sırt ve bir sürü behîmî iştihâların kamçıladığı sinirler var..."

Birden bire yorulmuş gibi durdu; ben susuyordum, sandım ki aklı başka yerlere gitti, zaten bu acâib mütâlaaların açabileceği mebâhiseden mütevakkî idim, ona havaî şeylerden bahsetmek istedim, fakat bana ağzımı açmaya vakit bırakmadı, dedi ki:

"– Beyefendi; görüyorum ki iki üç seneden beri millî îmân, millî cûşiş, kurtuluş mücâdelesi, zafer, istikbâl, vatan diye birtakım yazılar yazıyorsunuz; ricâ ederim, bunlara, siz, kendiniz inanıyor musunuz?

Bî-çâre genç lüzûmundan fazla şâyân-ı merhâmet olmasa idi, bu suâlini kendim için bir hakaret telâkki edecek ve ona pek fenâ bir mukâbelede bulunacaktım; esâsen o bana ne iyi, ne kötü bir cevâb vermeme meydan bırakmadı; lâkırtısına devam etti:

" – Bütün prensiplerin iflâs ettiği bir devrede değil miyiz? On dokuzuncu asrın bin bir çeşit mefkûre ile dolu olan karnından yirminci asra doğanların hangisi yaşadı? Hani nerede o hürriyet, adâlet, müsâvat, uhuvet adlı çocuklar?.. Hani o insâniyet denilen koca kafalı ma'sûm yavru nerede?

sansür

Bu mukassî bahse başka bir mecrâ vermek emeliyle dedim ki:

" – Aşka da inanmıyor musunuz?

Genç muhâtabım oturduğu koltukta yatar gibi bir vaz'iyet aldı: "Ha, ha, hi, hi, ha, ha, hi, hi!" diye gülmeye başladı. Ben kızmaya başlıyordum:

" – Niçin gülüyorsunuz, niçin? dedim. Hayatta her şey yalansa, her şey yavansa kalbimize âid heyecanlarda mı yalandır? Hayât yalnız fikirlerden ve prensiplerden i'bâret değildir; birtakım güzel şeyler de var; "güzel" için "doğru" olmak lâzım gelir. Siz iyiliğe ve doğruluğa inanmayabilirsiniz, fakat hayâta merbût kalmak için hiç değilse güzellik mefhûmuna îmân etmek kâfidir. Her fi'lin ve her hâdisenin sonu mutlaka müsbet bir neticeye ermedi diye o fi'l ile o hâdiseyi inkâr etmek bir galat hisdir. Neticesiz, hattâ ma'kûs neticeli fi'ller vardır ki hadd-i zâtinde güzel oldukları için takdîrimize, muhabbetimize, alâkamıza şâyândırlar. Cânânın yeminine ininmayabilirsiniz, fakat tebessümünde ki tadı nasıl inkâr edersiniz?

Genç muhâtabım "ha ha, hi hi, hi hi, ha ha" larında devam etti ve yüzüme derin bir istihkak ve istihzâ ile bakarak omuzlarını silkti, gitti.

Etrafımızda buna benzer daha ne bed-baht gençler var; mevcûdiyetlerinin hiçbir tarafıyla hiçbir şeye merbût değildirler; ulvî ve yüksek mefhûmların hiçbirine inanmazlar, hayâtı birtakım vâhî zevklerden, vâhî emellerden i'bâret sanırlar; muayyen hiçbir gâyeleri yoktur, yaşadıkları anı hoş geçirebilirlerse, ne a'lâ! Buna saâdet nâmını verirler ve iç sıkıntısının adı onlarca felâkettir. Bütün rûhları birtakım küçücük ihtirâslardan, küçücük kaygılardan, küçücük emellerden dokunmuş renksiz ve âdî bir mensûceyi andırır ve bu mensûce açık havaya ve fazla aydınlığa ma'rûz kalır kalmaz derhâl solup yıpranıverir.

Bunları bu hâle getiren avâmil burada sayılıp dökülmekle bitmez; son devrin gençleri evvelâ âilenin, sonra mektebin, daha sonra muhît ve cem'iyetin kurbanı olmuşlardır. Geçen gün bir talebenin intihârı münâsebetiyle söylediğim gibi bunlardan mühim bir kısmını askerlik ve ordu kurtarmıştır; diğer bir kısmını da Anadolu'daki millî mücâhede havâsı teşfiye ve tasfiye etmektedir; lâkin bu iki kurtuluş çaresinden mahrûm kalanlar günden güne fecî' bir teredd î ve inhilâl uçurumuna doğru kayıyorlar. Devrin seyyiâtı zayıf seciyeli olarak yetişmiş bu bî-çâreler de kendi kendilerini tutmak ve kurtarmak kuvvetini bırakmamıştır.

Sözlerinin bir kısmını naklettiğim gencin dediği gibi yeni neslin gözleri dünyaya gâyet fenâ şerâit içinde açılmıştır. Harb-i Umûmî'yi müteâkıb açılan

kanlı perdenin arkasında bize bir sürü çirkin, galîz ve iğrenç hakikatler numâyân oldu; insanların taş devrini hâtırlatan etvâr ve mişvâr ile türlü türlü fazâhatlar ve rezâletler îkâ' ettiği bu sahnenin temâşâsından alınacak tesîr yalnız yeni yetişen gençler için değil, pek çok olgun ve pişkin kimseler için bile mühlik ve muzırrdır. Son devrin fazâhatı yeni nesli yalnız bizde değil hemen her memlekette aynı sûrette zehirlemiştir. Fakat hiçbir yerde bu zehirlenen gençlik bizdeki kadar sahipsiz, bizdeki kadar müdâvâtsız bırakılmamıştır. Ne âilevî, ne tedrîsî, ne de fikrî ve edebî bir kuvvet bunların mukadderâtıyla zerre kadar meşgûl bulunmuyor. Halbûki gençliğin ma'nevî hıfz-üs-sıhhati hepimizi herşeyden ziyâde alâka-dâr edecek mesâilden biri olmak lâzım gelirdi. Eğer âile reîsleri bunu îfâya kadir değilse, eğer muallim ve mürebbiyelerimiz bununla kâfî derecede meşgûl olamıyorsa memleketin fikir ve kelâm sâhipleri o âvare rûhlar üzerinde hiç değilse ma'nevî ve ahlâkî bir sulta te'sîsine çalışmalıdırlar; tâ ki bütün eski şeylerin baş döndürücü bir sür'atle dağılıp perişân olduğu bu şehirde yeni yetişen kuvvetler muayyen bir câzibe merkezi etrafında toplansın ve günün birinde millî hayatımızın bağrında açılan boşluğu doldurabilsin!

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yirmibeşlik İhtiyarlar", 11 Şubat 1922, s.2, süt.1-2

ŞİİRDE VATAN-PERVERLİK

Günahı söyleyenlerin boynuna; dediler ki Süleyman Nazif Beyefendi Malta Adası'nda esâretleri esnâsında "Millî Hareket" ser-âmedândan bir zâta yarı hiddet ve yarı istihzâ ile şu suâli sormuş:

– Ricâ ederim, atıldığınız bu kanlı mücâdelenin çıkar bir yol olduğuna kani' misiniz?

Bu suâlle muhâtab olan zât:

– Çıkar bir yol mu, çıkmaz bir yol mu bilmiyoruz, fakat biz namusumuzla ölmeyi zelîlâne yaşamaya tercîh eden kimseleriz, isteyen arkamızdan gelir, istemeyen...

Süleyman Nazif Beyefendi, derhâl muhâtabının sözünü kesmiş, demiş ki:

– Aman birader, ben zelîlâne yaşamayı numusumla ölmeye bin kere tercîh ederim.

Bu acâib söz Süleyman Nazif Beyefendi'nin ağzından hakikaten çıkmış mı çıkmamış mı bilmiyorum; lâkin bu büyük edîbin en göze çarpan evsâfından birisinin de cinâs, kinâye ve lâtîfe ibtilâsı olduğuna herkes gibi ben de vâkıfım: Eski edebiyâtımızın bütün meziyetleriyle beraber bütün nekâisini de nefesinde cem' eden bu zât gerek umûma bahşettiği yazılarında dâimâ bir par-

lak cümleye bin basit hakikati fedâ etmek illetiyle ma'lûl bulunduğunu isbât eylemiştir.

Frenklerin Esprit de contradiction dedikleri - ya'nî her şeyin zıddını söylemek zihniyeti - onun yegâne düstûr hareketidir; bu i'tibâr sâikasıyladır ki bugün ak dediği bi şeye yarın kara demek Süleyman Nazif Beyefendi'de birçok def'alar vâki' olan ahvâldendir. Binâen-aleyh kendi ifâdesine göre bir zamanlar takdîr ve teveccühüne mazhar oluduğum bu zâtın şimdi, yine kendi iddiâsına nazaran, tamamıyla gözünden düşmüş olmama hiçbir ehemmiyet atfetmiyorum. Bir gün gelecek, Cenâb-ı Hakk beni yeniden onun rağbet ve i'tibârına mazhar kılacaktır. Şimdilik şahsım hakkında revâ gördüğü tahkır-âmîz istihzâlara mukâbelede bulunmayı şöyle bir tarafa bırakarak onunla yegâne simîmi olan tarafından konuşmak istiyorum. Süleyman Nazif Bey'in yegâne samîmi tarafı ise senelerden beri Abdülhak Hamid Beyefendi'ye karşı kemâl-i cûşişle göstermekte olduğu hürmet-kârlık - yok, yok - perestiş-kârlıktır. Bunun içindir ki Süleyman Nazif Beyefendi'nin sâbık muhibbi Celâl Nuri Bey kendisine "mezheb-i Hamid-perestinin havârî-i evveli" lâkabını takmıştı, fi-l-vâki' "Ateş ve Batarya" müellifi, Hamid Beyefendi'den bahsederken cezbe ve cerbeze i'tibârıyla tıpkı kendinden geçmiş bir dervîşi ve bir havârîyi andırır. "Makber" şairi hakkında vâki'olacak en ufak bir tenkit onun için bir küfür ve en hafif bir lâ--kaydî bir büyük günahdır.

Beni Âdem'in her nev'î za'fına karşı herkesden ziyâde müsâmaha-kâr olan bu rind-meşreb edîb ancak "Hamid" bahsine gelince merhametsiz bir

"şîr-i jiyân" kesilir. Binâen-aleyh kendileriyle bu bahse dâir münâkaşa etmekde bu nokta-i nazardan değme babayiğitin kârı olmasa gerekir. Lâkin ben Süleyman Nazif Bey'in hışım ve gazabını üzerime celb eden ma'hûd makalemde o mukaddes puta karşı hiçbir mübâlâtsızlıkta bulunmadığımı pek âlâ bildiğim için kendimde böyle bir işe girişmek cesâretini buluyorum.

Ben Abdülhak Hamid - hâşâ sümm hâşâ - gayr-i millî ve gayr-i vatan--perver bir şair olduğunu iddiâ ettim. Yalnız dedim ki bizim edebiyâtta vatan--perverliğin pîri Namık Kemil'dir, nitekim Süleyman Nazif Beyefendi "İlhâm-ı Vatan" a yazdığı bir mukaddimede bu hükmü, benim sözümden daha mutantan bir cümle ile bi-z-zât kendileri vermiştir.

"Saltanat-ı siyâsiyemizin esâsını Sultan Osman, saltanat-ı edebîyyemizin temelini Namık Kemal Bey vâzı' etti. Bizde biri vatanın, diğeri vatan muhabbetinin müessisidir!..." demişti. Hiç şübhesiz, Namık Kemal'den daha büyük bir şâir olan Hamid Beyefendi'de böyle bir "vasf-ı mümeyyiz" bulmak mümkün değildir; mümkün olsa bile beyhûdedir. Zîrâ, "Makber" müellifi her şeyden evvel "insânî" bir şairdir, dahası şu veya bu devre, şu veya bu diyâra ve husûsuyla şu veya bu tarza âid olamaz, bu nokta-i nazardan "şiirde vatan-perverlik" ünvânlı makalemde dememiş miydim ki Abdülhak Hamid Beyefendi dâimâ milletin ve memkeletin hâricinde kalmıştır, bu "hâricinde" kelimesini fevkinde dememek için kullandım; zîrâ "Makber" şâiri bütün insâniyete şâmil bir dehâya sâhib olabilir, lâkin bu dehânın bu memleketin ve bu milletin bir muhassalası olduğunu da inkâr etmek kabil değildir. Bu i'tibâr ile fikir ve meslek nok-

ta-i nazarından milliyetçi ve vatan-perver olmayan Alman şâiri "Goethe" millî bir dehâdır ve Alman vatanının en şerefli bir âbidesidir.

Süleyman Nazif Beyefendi'nin Abdülhak Hamid'in şiirde vatan-perverliğini isbât için bana hatırlatmak lütfunda bulunduğu eserler, benim "Eşber" müellifi hakkındaki kanâatimi asla değiştirmedi. Yeni bir ta'bîr üzere dehâsının "âlem-şümûl" olduğunu herkes gibi ben de mu'terif olduğum bu büyük şair aşktan, gönülden, halik ve hilkatten, dünya ve âhiretten, gökten ve yerden, cinlerle insanlardan bahsettiği gibi ba'zı vatanî ve millî hâdiseleri de terennüm etmiş olabilir. "Merkad-i Fâtihi Ziyâret" i, "Kabr-i Selîm-i Evvel" deki hitâbesi, teyyâre şehidleri için yazdığı mersiye ve daha eskiden 1293 seferlerine dâir neşîdeleri hep bu nev'î hadiselerden alınan ilhâm ile meydâna gelmiş bedîalardır. Lâkin "Hamid" denince kulaklarımızda uğuldayan "org" sesleri en ziyâde bu şiirlerden çıkan sesler değildir, Hamid denince hazıra "Makber" gelir, "Finten" gelir, fakat "Ordu-yu Hümâyun'da Bir Şair" onun dördüncü derecede eserlerindendir. Tekrar ederim ki Abdülhak Hamid târihimizin büyük âbideleri önünde vecde düşmüştür, cenklerin vâ-veylâsı içinde bir an kendini unutmuştur, şehidlere mersiyeler yazmıştır, gazilerin menâkıbını çağırmıştır, fakat "vatan-perverlik" hissini, "vatan-perverlik" heyecanını başlı başına bir hiss, başlı başına bir heyecân hâlinde kendi rûhuna asla mal etmemiştir; kim ne derse desin onun "perî-i ilhâmı" her yerden ziyâde bir ma'şûkanın mezarı başında ağlayan bir sevdâlıdır. Vatan aşkının bedî'ni îcâd eden Namık Kemal ise "rüya" sındaki mehîb ve güzel tayftan başka bir "perî-i ilhâm" tanımaz ve bağrından çıkan en muhrik ses Hamid Beyefendi'nin:

Zînetimi bu perdeye hayâlim

Ben hangi hakikate misâlim

mısralarına mukâbil:

Ölürsem görmeden milletten ümit ettiğim feyzi

Yazılsın sinin kabrime vatan mahzûn, ben mahzûn

feryâdıdır.

* * *

Diğer bir makalemde Süleyman Nazif Beyefendi'ye Mehmed Akif Bey hakkındaki fikrimi, hiçbir sû-i tefehhüme meydân vermeyecek bir tarzda ve ilk makalemde olduğundan daha fazla bir vuzûh ile söyleyeceğim.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Vatan-perverlik", 17 Şubat 1922, Nr.8954, s.2, süt.1-2

SİKKENİN TERSİ

Fâika, mektep arkadaşı Naciye Hanım'ın ziyâfetinden a'sabında bir acâib ihtilâc ile avdet etti. Şişli'den Sultan Ahmed'e kadar bütün yolun imtidâdınca, tramvayda ne gördüyse, ne işittiyse her biri ayrı ayrı onu en nâzik noktalarından iğneliyordu. O saâtte kadınlar tarafı bi-t-tab' boştu ve Fâika fes rengi perde ile siyâh camın arasında yalnız başına oturuyordu; fakat, tramvaydan inmek için geçenlerin gayr-ı irâdi sürtüneşleri, me'mûrun bilet verip, para alışı, kapıyı açıp kapayışı ve hâsseten tepesinin üstündeki o mütemâdî çelik ve kıvılcım sesleri ve ara sıra perdenin arasından başını uzatıp kendisine, canı sıkılmasın diye, birkaç kelime söyleyip susan kocası, tevakkuf yerlerinde arabanın arka tarafından binecek iken yanlışlıkla ön tarafa doğru yürüyüp batmanla bir kısa münâkaşadan sonra tekrar geriye dönenlerin sersemlikleri ve buna benzer daha birçok hâdiseler, ki insan sakin ve tabîî zamanlarında dikkât bile etmez, Fâika'nın a'sâbındaki isyânı mütemâdiyen körüklemekte idi; genç kadın bağırmamak için âdeta dişlerini sıkıyor, önündeki, sağ ve solundaki camları kırmamak için sıtmalı avuçlarının içinde "sâk" ni eldivenlerini birbirine geçiriyordu, hele tam sırtında hissettiği kocasının yüzüne dirsekleriyle bir iki darbe indirmekten kendini güç zabt ediyordu.

Tramvaydan indikleri zaman hızlı hızlı yürümeye başladı. Zevci yanında mı değil mi hiç haberi yok gibiydi. Zavallı adam ona yetişmek için âdeta koşmaya mecbur oluyordu, o kadar ki eve geldikleri zaman soluk soluğa idi, diyordu ki;

- Neden bu kadar koştuk? Bu telâşımız ne idi? Olur şey değilsin, v'Allahi Fâika...

ve genç kadın hiç sesini çıkarmıyor, esvâblarını parçalayacak gibi mütekâsif bir tehevvürle soyunuyordu. Kocası onun hiddetli olduğunu hissetti;

- Seni biraz asabî görüyorum, niçin? Ne oldu? dedi. Fâika yine cevâp vermiyor, peçesini bir tarafa, pelerinini bir tarafa atıyor ve ayaklarından iskarpinlerini çıkararak bir biri ardı sıra oda kapısına doğru fırlatıyordu. Genç adam, "rob"unu çıkaracağı anda her vakitki gibi ona yardım etmek istedi, zîrâ, arkadan ilikli bu esvâbı çözmeye Fâika'nın elleri değmiyordu. Hırçın bir tavırla zevcinden uzaklıştı;

- Bırak, bırak. İstemem dedi.

Daha bir seneden beri evli idiler; birbirlerini severek aldılardı, Necip Bey-Fâika'nın zevci-mütevâzi' bir âileden, fakat kafası ve rûhu yontulmuş, işlenmiş, hilkaten kibar bir gençti.Fâika da iyi tahsil görmüş ve epeyce ağır başlı, çok içli İstanbul kızlarındandı. İzdivâclarının ilk aylarında hemen hiç kimse ile görüşmezler ve kendi kendilerine kâfi gelirlerdi. Sonradan, yavaş yavaş bu sıcak, samîmi fakat dar hayâtın hudûdlarını genişletmek ihtiyâcını duymaya, birtakım yeni muârefeler peydâ edinmeye eski dostları aramaya, sık sık misâfir kabul etmeye ve sık sık misâfirliğe gitmeye başladılar. Bu, aralarındaki kalp râbıtalarının gevşediğine bir alâmet değildi; Fâika bütün tanıdığı erkekler miyânında Necib Bey'i daha zeki, daha zarif, daha rûha yakın telâkki eylemekte ber-devâmdı. Necib Bey de karısını gittikçe daha ziyâde seviyor, daha ziyâde

kıskanıyor, ve onun saâdetini, rahatını, neşvesini te'min etmek endişesinden başka bir gâye bilmiyordu. Vâkıâ müşterek hayâtlarının ara sıra bazı geçici bulutlarla gölgelenip karardığı olurdu, fakat bu arızalar 'onları dâima birbirlerine daha ziyâde sokulup yaklaştıran sebeplerin en kuvvetlisini teşkîl ederdi.

Necib Bey, genç zevcesinin hiç bu kadar öfkeli olduğu bir zamanı hatırlamıyordu ve bu halîn sebebini bir türlü tahmin edemiyordu. Bunu Fâika'nın kendisine de sorsa ihtimâl ki o da vâzıh bir cevâp veremeyecektir. Zirâ, genç kadın gâyet mûbhem ve yeni bir kederle müteheyyicdir. Sanki muhibbesi Naciye Hanım'ın evinde yediği tatlı şeyler ve içtiği nâdide şerbetler yalnız midesinde değil bütün varlığında bir sû-i hazım ikâ'etmiştir ve mûsiki ve danslar ve rengarenk abajurlar arasından sızan elektrik ziyâları ve bu süzülmüş aydınlığın okşadığı kuymet-dâr eşyâlar, o gümüş parıltıları, o ipek hışırtıları , yarı çıplak omuzları örtüp açan, açıp örten beyazlı siyahlı kürklerin manzarası, sâkin ve içli Fâika'ya guyâ birnev'i görüş ve duyuş humârı vermiştir.

Genç kadın o muhteşem âlemden çıkar çıkmaz içinde bir şeyin sendelediğin hissetti, kendi hayâtı ona tahammül-fersâ bir ıssızlık hâlinde göründü. Ve yanı başında kocasını ilk def'a olarak müstahkar ve âdi buldu. Gönlünden ona hakâret-âmiz sözler söylemek ihtiyâcını duyuyordu. Bereket versin ki, Necib Bey ağzını açıp bir kelime söylemedi, bir koltuğun içine gömülü karısının yatağa girmesini bekledi, ve genç kadın tamamıyla soyunduktan sonra aynı tehevvürle yatağın örtülerini kaldırdı, ince müslin gömleğinin altında bütün vu-

cûdunun asabi ra'şeleri hissediliyordu. Necib Bey, kendi kendine;

- Bu hâlinde bile ne kadar güzel! dedi.

Genç kadın onun böyle düşündüğünü sezdi ve vucûdu daha büyük bir isyân içinde kaldı, döndü;

-Bana neden öyle acâib acâib bakıyorsun? Şarhoş musun nesin?

Dedi ve

kendini bir uçurumdan aşağıya atan bir bed-baht gibi bezgin ve ümitsiz yatağına atıldı. Yorganını başından yukarıya çekti, ağlamak, haykırmak istiyordu; için için;

- Yârabbi, şimdi o da gelecek, şimdi o da yanıma uzanacak, vucûdu vucûduma dokunacak, beni okşamak, bana birtakım ma'nâsız şeyler söylemek isteyecek ve bu her gece böyle, her gece... Senelerce hep böyle olacak. Yârabbi, Naciye ne mes'ûd! Ne mes'ûd! dedi.

Tam bu sâatte misâfirlerini teşyî' edip odasında yalnız kalan muhibbesi Naciye Hanım mahzûn mahzûn sâatine baktı;

-Sâat bir buçuk... Daha gelmedi; dedi. Beni bu gecede dâvetlilerin yanında rezil etti. Bir ev sâhibi ki ziyâfet olduğu gece bile evinde yoktur; "Fuad Bey, nerede, gelmedi mi? Gelmeyecek mi? Neden gelmedi?" diye sordukları vakit tavan başıma yıkılıyordu. Hepsinin nazarında sevilmeyen, ihmâl edilen, baştan savılan zavallı bir kadından başka ne idim? Herkes bana acır gibi bakıyordu. Hele Fâika'nın bakışlarına bir türlü tahammül edemiyordum. Yârabbi,

Yârabbi, Fâika ne mes'ûd, ne mes'ûd! Hiçbir kadın onun kadar sevilmedi, hiçbir kadın...

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sikkenin Tersi", 19 Şubat 1922, Nr.8956, s.2, süt.1-2

ŞİİRDE DÎN-DÂRLIK

Bir şâirin "vasf-ı mümeyyiz"ini bulmak için her şeyden evvel o şâirin duygu mihverini keşfetmek lâzım gelir. Bu itibâr ile geçen makalemde demiştim ki, Namık Kemal merhûm vatan-perver ve Abdülhak Hamid Bey insanî bir şâirdi, Çünkü birinin duygu mihverini dâimâ vatan-perverâne heyecanlar, diğerininkini ise umûmiyetle gönüle ve fikre âid hummalar ve ibtilâlar teşkîl etmiştir. Namık Kemal merhûmun aşk ve alakâdan, hattâ eski edebiyât an'anesine göre mey ve muğ-beçeden bahsettiği ve buna mukâbil Hamid Beyefendi'nin de-geçen makalemde söylediğim vechile-vatanî hâdiseleri terennüm eylediği vâki'olmuştur; fakat, bu muvakkat ve arızî temâyüller rûhlarının merkezindeki âteşin nev+'i ve mahiyetini asla değiştermemiştir. Esâsen "şiirde vatan-perverlik" denilince lâ-ale-t-ta'yin vatan ve memlekete âid vakâyi'den mülhem olmak keyfiyeti anlaşılmamalıdır; vatan-perverâne şiirler doğrudan doğruya vatan ibtilâsından, vatan sevdâsından doğmuş eserlerdir, bunların kendilerine mahsûs muayyen bir ahengi, muayyen bir rengi, muayyen bir harâreti vardır ve dâimâ muayyen bir "hâlet-i rûhiye"nin mahsûlüdür.

Nitekim dînî şâir, dînî şiir denilince de yine böyle bir ma'nâ anlaşılmalıdır. Eski şâirlerimizin hemen hepsi "na'at"lar, "münâcat"lar yazmışlardır; fakat bunların hepsine bir de dîn-dâr şâir ünvânını vermeye kim cür'et edebilir? Muâsır şâirlerimizden Mehmed Akif Bey'de dînî ve İslâmî şâir sıfatını buluşumuz bu ateşli rûhun dâimâ dînî mevzû'lar üzerinde dolaşmış olmasından değildir.

Edebiyât âlemine ilk def'a "Safahât" ünvânı-lı mecmûa-yı eşârıyla giren Mehmet Akif Bey bu kitapta bize gündelik hayatımızın ale-l-âde intibââtından başka bir şeyden bahsetmiyordu; İstanbul'un pis sokakları mahalle kahve-hâneleri, ellerinde fener ayaklarında nalınıyla komşuya giden mahalle kadınları, bekçiler, imamlar bu şâirin yegâne ilhâm menba'ları idi."Safahât"ı teşkîl eden manzûmelerde dînî bir vecihten ziyâde "realist" bir görüş ve hecâ-vâne bir anlatış vardı; hattâ diyebilirim ki Mehmed Akif Bey bize ilk def'a olarak millî manzaraların, millî tiplerin karikatürünü yapan ve bazı mahallî örf ve âdetlerle acı bir sûrette istihza eden bir medeniyetçi çehresiyle göründü idi; son devir şâirleri ve mütefekkirleri miyânında hiç kimse,noksanlarımızı, za'flarımızı,ilim ve irfân, medeniyet ve ümrân sâhasındaki tedennîmizi ve bazı ahlâkî tereddîlerimizi Mehmet Akif Bey kadar şiddet ve hiddetle yüzümüze vurmamıştır, onun kalemindeki bu infiâl ve bu tehevvür ise dâimâ terâkki, tekâmül gibi medenî ve ilmî mefhûmlar nâmına vukû' bulmuştur. Bununla beraber Mehmed Akif Bey'e yine dînî ve İslâmi şâir diyoruz; niçin? Çünkü tarz ve edâsında gür sesli bir câmi' vâizinin hâl ve tavrı vardır ve hissiyâtının mihveri "muhâfetün Allah" dır.Ona göre bu dünya bir ukubet diyârıdır, eğer bütün Âlem-i İslâm sefâlet ve esâret içinde ise bunun yegâne sebebi yine biziz; bizim seyyiâtımız, bizim günahlarımız, bizim muâsîmizdir ve hepimiz yaptıklarımızın cezâsını çekmekteyiz. İşte bu tamamıyla medrese tehzibinden hâsıl olma bir zihniyet ve bir "hâlet-i rûhiye"dir; Mehmed Akif Bey'in hayâta dâir felsefesi şudur; "âhkâm-ı dîniyeye, kavânin-i şer'iyeye itâat ve riâyet edelim; bizim için bundan başka kurtuluş yolu yoktur."

Frenklerin "Esprit rationel" dedikleri bu zihniyet ve bu tefekkür tarzı ile-umûmî ma'nâsıyla-dînî vecd, ilâhî cûşiş nâmını verdiğimiz heyecân arasında hemen hiç bir münâsebet yoktur. Onun için nev'î büsbütün şahsına münhasır olan Mehmed Akif Bey'den bahsederken "Tasso"yu veya "Dante"yi hâtırlamak mümkün değildir; eğer mutlaka bir İslâm şâiriyle bir Hiristiyan şâiri arasında-meseleye vuzûh vermek için bir mukâyese yapmak lâzım ise bizde Mehmed Akif Bey'e mukâbil Fransa'da meselâ bir "Bossuet" yi bulabiliriz. Çünkü "Sırât-ı Müstakîm" şâiri Alem-i İslâmda herşeyde evvel ne kadar medrese tehzibinin mümessili ise, "Bossuet" de Hiristiyanlık âleminde o kadar kenisaî tehzîbin mümessilidir.

Binâen-aleyh Mehmed Akif Bey'den bahsederken ona lâyık bulacağımız en bâriz seciye dîn-dârlıktan ziyâde şeriatcılık ve İslâmlıktan ziyâde ümmetçilik olmalıdır. Zirâ, bizim "şiirde din-dârlık" dan anladığımız şey uhrevî heyecânlar ve zâhidâne vecdlerdir; din-dâr bir şâir dünyevi işlerden uzak, dehrin dağdağasına bi-gâne hep duâ ve münâcâttan mürekkeb bir hava içinde ve hayâtın tamamıyla ma'nevi bir mıntıkasında murâkabeye dalmış olandır ve onun rûhundan nebeân eden sesler Allah korkusundan ziyâde Allah sevgisiyle ra'şe-dârdır.

Maa-ma-fih Mehmet Akif Bey'in bu şâirlerden biri olmayışı ondan bir nakise telâkki edilemez. Bizi bu satırları yazmaya sevk eden endişe her şâire kendi "vasf-ı mümeyyiz" ini bulmak ve edebiyât sâhasında olsun birtakım yanlış ve haksız telâkkilerin teessüsüne meydan vermemektir. Yoksa geçen ma-

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

kalelerimin birinde de söylediğim gibi ümmetçi ve şeriatçı bir şâir olmak Mehmed Akif Bey için bir nakîse değil bir meziyettir; Safahât şâiri şahsiyetindeki o recülî kudreti ancak bu iki canlı mefhûmdan istiâne ettiği imâna medyûndur.

Kuvvetsiz ve âdî şâirler onlardır ki muhîtlerinin tabîî mahsûlleri olmayan birtakım sahte ve yabancı tahassüs mihverleri etrafında pûyândırlar; bu dalâlet-zedeler, arkalarına takılan rûhları birbirinden acâib, birbirinden ma'kûs bin türlü ma'nevi ve fikri mâceralara sürükler, bir girîveden öbür girîveye saptırırlar. Otuz seneden beri Türk güzîdeleri böyle bir irfân ve vicdân serseriliği içinde perişan kaldılardı; şimdi diyânet ve milliyet mefkûreleri bütün edebi cereyanlara yavaş yavaş hâkim olmaya başlıyor; hepimizbu aylı mûnis yol üstünde, gittikçe daha berrak bir ufka doğru ilerliyoruz. Bu rûşen kafalıların en önünde yürüyen meş'al-keşlerden biri de hiç şüphesiz Mehmed Akif Bey'dir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Dîn-dârlık", 23 Şubat 1922, Nr.8960, s.2, süt.1-2

ÇALIKUŞU

Piyes ve roman münekkidlerinin fenâ bir huyu vardır, bahsettikleri yeni bir eserin mevzû'unu mutlaka hülâsaten nakletmek isterler. Ben, Reşat Nuri Bey'in son romanından bahsederken böyle bir münâsebetsizlikte bulunmayacağım."Çalıkuşu"nu okuyanlar ve vak'ayı bir kere daha benden dinlemek zahmetinden kurtulacaklar, okumayanlar ve muhakkak okumak üzere bulunanlar da merak ve tecessüslerini evvelden kaybetmek tehlikesine ma'rûz kalmayacaklardır. Esâsen her yeni roman gibi Reşat Nuri Bey'in "Çalıkuşu" da mevzû i'tibârıyla gâyet sâdedir; burada bir genç kız rûhundan bahsediliyor. Bir genç kız rûhu...

Bu son derece mübhem birşeydir, lâkin ince bir seciyye müdekkiki olan "Hançer" müellifi ona lâzım gelen vuzûhu vermiştir.

Bizden yeni tarz romancılığın pîri olan Halid Ziya Bey de Reşat Nuri Bey gibi dâimâ genç kız rûhlarıyla meşgûl olmuştu; ilk eseri"Nemide" den "Aşk-ı Memnû" ya kadar romanlarının câzibe merkezini dâimâ bu tatlı muammâ teşkil eder. Öyle zannediyordum ki Halid Ziya Bey'den sonra artık hiçbir hikâyecimiz bu mevzû'u tekrarlamak lüzûmunu -cür'etini diyecektim-hissetmeyecektir.. Zîrâ, o büyük edîbimiz bunu tamamıyla bitirdi ve boşalttı idi; içimizden hangimiz "Aşk-ı Memnû" daki solgun "Nihal" den daha müessir bir genç kız tipi ibdâ' edebilir? Vâkıâ Reşat Nuri Bey ortaya Nihal'in tamamıyla zıddı, pembe yanakıl ve âdeta akıllı bir genç kız tipi çıkardı, lâkin bu, bizim kalbimize öte-

ki kadar dokunmaktan çok uzaktır. "Çalıkuşu"nun başına ne felâketler gelirse gelsin, hepsi bizi lâ-kayd bırakıyor, hattâ onu"Zeyniler" köyünün siyah taş yığınları arasında bile kâfi derecede alâka-bahş bulmuyoruz. Genc müellif "Feride" yi o kadar kudretle tersîm etmesine rağmen onda dâimî bir eksiklik var; mutlaka kendisine mektepte iken verilen "Çalıkuşu" lâkabının te'sîriyle olacak, Kamuran Bey'in nişânlısı bizim üzerimizde hakikaten bir acâib kuş te'sîri ikâ ediyor. Acaba Reşet Nuri Bey bu eserinde bize bir genç kızla bir kuş arasındaki müşâbeheti göstermek ve isbât etmek mi istemiştir? Eğer böyle ise muvaffakiyetini tebrik ederim, aksi takdirde romanın lübbünü oldukça zayıf bulduğumu i'tirâf edeceğim. "Dam de Sion"da yetişmiş bir Türk kızının inâdını, öfkesini ve kıskançlığını ta'rîf için beş yüz sahifelik bir kitap yazmak hakikaten zahmete değer bir iş değildir, bereket versin ki bu zahmeti ihtiyâr eden genç müellifin üslûbundaki sâdelik ve tabîîlik, "tarz-ı tahkîye" sinde kuvvet ve mahâret bu koca kitabın bir cümlede ve oldukça hoş bir lezzetle okunmasını temîn etmiş bâ-husûs İstanbul Maârif Nezâreti'nden "Zeyniler" köyünün mektebine kadar olan o canlı muhît, manzara ve insan tasvîrleri esere gâyet iştihâ-âver bir hayât çeşnisi vermiştir.

Bir romancıdan ziyâde bir tiyatro müellifi olan Reşat Nuri Bey kariyi sıkmamanın yollarını herhangi bir genç muharrirden daha iyi biliyor, vak'aya ve eşhâsa dâimâ değişen dekorlar içinde nazar-ı dikkati celb ve merak ve tecessüs tahrîk edici bir kuvvet iâre ediyor.Esâsen "Çalıkuşu"nun mevzû'u bir büyük romandan ziyâde üç perdelik bir "piyes"e daha muvafık gelebilirdi, çünkü

bu romanda hemen her devrenin dü-nîmi bir "sahne gösterisi"ile başlıyor ve yine öyle bitiyor.

Victor Hugo'nun meşhûr "Rû-yı Belâ"sında ocaktan düşen bir adam sahnesi vardır; bir salonda herkes oturup dururken şöminenin içinden bir acâib zâir zuhûr ediveriyor. "Rû-yı Belâ"ilk oynandığı zaman münekkidlerden biri galiba Saint Beaue olacak- buna i'tirâz etmiş, "Rû-yı Belâ" gibi bir fâcianın içinde bu vak'ayı pek aykırı bulduğunu söylemiş; Victor Hugo'da buna cevâben;

"Bu gibi şeyler tiyatronun icâbâtındandır, sahnede her hâdise bir "sürpriz" olmalıdır."demiş.

Reşat Nuri Bey'in romanında da her vak'a böyle bir "sürpriz"dir, ya'nî damdan düşer gibi vukû'bulmaktadır; hiçbir hâdise mantıkî bir silsileye tâbi' değildir; Feride'nin Kamuran'ı terk edip kaçışı Maarif Nezâreti'nde bir muallimelik buluşu, Bursa vilâyetine gelip de yerinin bir başkası tarafından alındığını görüşü, Zeyniler'e gidişi, oradan tekrar Bursa'ya avdeti ve ba-husûs tâli'inin en kat'îbir dönüm yeri olan Dâr-ül-muallimât Fransızca muallimeliğine ta'yini hâdisesi hep birer eser-i tesâdüftür. "Çalıkuşu"nu oradan buraya, buradan oraya atan sevâik onun kendi varlığından, kendi takdîrinden nebeân eden şeyler değildir; bunun böyle oluşu da Feride'ye ayrıca bir siliklik, bir sönüklük veriyor. Zîrâ, bir romanda kuvvetli tip odur ki alın yazısı okunaklıdır ve hayâtının bütün tecellîleri kazadan ziyâde kadere tâbi'dir.

Geçen gün "Dergâh" mecmûasında "Çalıkuşu"na dâir bir tenkîd makalesi okudum; bunda deniliyordu ki; Reşat Nuri Bey Çalıkuşu'nu ilelebet Anadolu'da bırakmalı idi; bu genç kız saçları ağarıp, yüzü buruşuncaya kadar o köyden bu köye bir bir felâket tayfı gibi dolaşacaktı. Fi-l-vâki', romanın ibtidâsında herşey bize böyle bir âkıbeti ihsâs ediyordu. Bütün yaramazlıklarına, bütün hoppalıklarına ve bütün o aklî neşesine rağmen, bî-çâre Nizamettin Bey'in bu öksüz ve bî-kes kızına en münâsib hayâtın sonuna kadar haşîn ve abûs kalacak bir hayât olduğuna kani'dik. Onun pembe çehresi böyle bir koyu satıh üzerinde bize daha şâyân-ı rikkat görünecektir. Lâkin mademki dönüp dolaşıp yine o züppe Kamuran'ın kollarına düştü, bütün yaptıkları bize mütemâdî bir züppelikten, mütemâdî bir hoppalıktan ibâret gibi geldi ve kitabı kapadıktan sonra; "Adam sen de bu da " Dam de Sion" da tahsîl görmüş her genç kız gibi imiş!" sözü gayr-i ihtiyâri verdiğimiz hükümlerden biri oldu.

Feride- ya'nî Çalıkuşu- sönük ve silik bir roman tipi olmakla beraber aynı zamanda epeycede sevimsizdir; alâfranga hoppalık ona hiç yakışmıyor; alâturkayı ise fenâ hâlde yadırgıyor; hangi muhîtin ve ne devrin mahsûlüdür, hiç belli değil. Bütün tabîî zevâhirine rağmen bu genç kız "Aşk- Memnû" daki Nihal'den daha ziyâde gayr-i millîdir; zaten Feride dikkat edilecek olursa tersine çevirilmiş bir Nihal'den başka bir şey değildir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Çalıkuşu", 25 Şubat 1922, Nr.8962, s.2, süt.1-2

İSTİNSAH DEVRİ

Geçen akşam, beni Kadıköy'üne götüren bir vapurun güvertesinden, gurûbun renk ve ziyâ oyunları içinde âdeta efsânevî bir belde gibi görünen İstanbul'a bakarken düşündüm ki henüz ressamlarımızdan hiçbiri bu harikulâde mevzû'a dokunabilmek kudretini gösteremedi; kim bilir, belki bu kubbeler, bu minârelerde bu renkler ve bu ziyâlar gibi fânîdir; belki bir asır sonra, belki iki veya üç asır sonra "Sultan Ahmed"in şu nârin ve nâzenin endâmı bükülecek; "Süleymâniye"nin şu mehîb ve muhteşem kameti çökecek ve onların yerine zamanın zevkine göre bir takım rokoko minâreler ve arnov kubbeler kaim olacak ve ahlâftan hiçbiri geçen akşam deniz üstünde bütün varlığımı ra'şe-nâk eden bu teessürden hissesini alamayacaktır. Kitaplar-heyhat ihtimâl yine yabancı dillerde yazılmış kitaplar- ona eski İstanbul'un esrâr-engîz güzelliğinden bahsedecek; fakat o bu esrâr-engîz güzelliğin şekil ve mâhiyetini muhayyilesinde bu türlü tesbite kadir olamayacaktır. Nasıl ki dünkü İstanbul bizim için böyle meçhûl bir şeydir, böyle tahatturun güç ve mübhem bir hâtıradır, zira târihimizi tertîb edenler şâir ve san'at-kârlarımız değil sadece mürevvihlerimizdir.

Memleketimizde daha ne güzellikler böyle ber-havâ olmaya mahkûmdur, böyle ber-havâ olup gidiyor, hiçbiri hâlâ ne ressamlarımızın, ne şâirlerimizin nazar-ı dikkatini celp ediyor. Gözlerimiz hep dışardadır. Hep kendi varlığımızın haricindedir. Bize İstanbul'un acaib bedî'ini öğreten adamın bile bir Garblı olduğunu düşündükçe tüylerim ürperiyor, fi-l-vâki', Pierre Loti "Aziya-

de" sini yazmazdan evvel bizim için Eyüb mezarlığının uhrevî sükûnu beyaz minarelerle siyah servilerin teşekkül ettiği o dil-nişîn dekor, neyi söylüyor, neyi anlatıyordu? Onların dilini ilk def'a anlayan bir Frenk şairi oldu; ancak bu şair terennüm ettikten sonradır ki bedâyi-perest Türk gençleri türbelerimizle, çeşmelerimizin birer "bedia-yı san'at" olduğunu öğrendi.

İstanbul, uyanık bir rûh için başlı başına bir şiir, bir resim ve hattâ bir mûsikî muallimidir; elverir ki onun takrir ettiği dersi anlayacak kadar irfan sahibi olalım. Buradaki (irfân) dan maksadımız ale-l-âde bilgi değildir; bu kelimeye tamamıyla Yunus Emre'nin verdiği ma'nâyı veriyoruz; (irfân) hassâsiyetimizin bir nev'î tehzîb ve terbiyesi ve hadsimizin bir nev'î inkişâf ve tekemmülü demektir; bi-t-tabi, bu da kendiliğinden hâsıl olan bir haslet değildir; bu da akli ve nakli bilgiler gibi ancak iktisâb edilir; bütün irfân sâhibleri bu mertebeye ancak uzun ve zahmetli bir irşâd ve imtihân devresinden sonra vasıl olabilmişlerdir. Binâen-aleyh, bazı gençlerimizin telâkki ettiğine göre dervişlik gibi şairlik ve san'at-kârlık da öyle fıtrî bir ehliyet meselesi değildir; niçin "dehâ, uzun bir sabır ve tahammül mahsûlüdür." demişler?

Biz sanıyoruz ki hassâsiyette bir nev'î rikkat ile bu hassâsiyeti tebliğ etmede bir nev'î mahâret bir büyük san'at-kârın yetişmesi için kâfi iki şarttır. Evet; lâkin eğer bu hassâsiyet bedi'î bir terbiye görmüş ise ve kullandığı tebliğ âleti tamamıyla şahsî ise... Yoksa insanın her tahassüsü san'at sâhasına kabil-i nakl değildir; ilhâm-ı ma'nevimizi gündelik hayâtımızın bütün o hurde teessürleri teşkil edecek olursa meydâne getireceğimiz eser-i san'at nihâyet bir

çocuk fantazyası mâhiyetinde kalır. En küçük bir manzûmenin bile kendine göre bir "sentez" i olmalıdır; bülbül'ün nağmeleri güzeldir; fakat san'at-kârane değildir. Çünkü her türlü "sentez" den mahrûmdur. Bizim genç şâirlerimiz de tıpkı bülbüller gibi ötüyorlar; ne için, kim için? Neyi söylemek için? Hiç bilinmiyor, muhrik ve tâze sesleri havâlarda dağılıp gidiyor. Çok def'a bunlardaki âhengi rühumda tesbit etmeye çalıştım, fakat bir türlü muvaffak olamadım; acaba neden dedim? Sonra yavaş yavaş anlamaya başladım ki bu sesler insâni değildir; beşeri âlâma ve beşeri ezvâka dâir hiç bir şey ifade etmiyor. Şairlerimiz hele son devrin şâirleri doğrudan doğruya hayâttan ilhâm almasını bilemiyorlar. Dâimâ tekrar ettiğim gibi kendilerinden evvel gelmiş geçmiş şâirlerin bıraktıkları eserleri kopye etmekle iktifâ ediyorlar; kopye... Lâkin maa-t-teessüf, bunların meşk-ittihâz ettikleri eserlerde hadd-i zâtinde "orjinal" değildirler, onlar da başka bir modele göre biçilmiş dikilmiş his ve fikir libâslarıdır.

Fransız Edebiyât'ında on sekizinci asrın son nısfı işte böyle bir kopye devri idi; Voltaire gibi dahiler bile "Racine" nin "Corneille"in kitaplarını meşk-ittihâz etmeksizin kendiliklerinden bir eser vucûda getiremiyorlardı. Onun içindir ki bize bu devirden kalmış eserlerin hepsi sönük ve silik görünür; tıpkı o "tablo" lar gibi ki takliddirler; noktası noktasına modele benzemekle hattâ, bazı cihetlerden modelden daha tertipli, daha muntazam olmakla beraber bir eser-i san'ata tâ içinden can veren rûhtan mahrûmdular.

Bütün bunları hatırlayarak memleketimize âid güzelliklerin san'at-kârlarımız tarafından neden bu derece ihmâl edildiğini anlıyorum. Çünkü bunlar he-

nüz modelsiz ve meşksiz iş görecek bir dereceye varamadılar; ma'lûmdur ki resim atölyelerinde talebe olarak çalışan mübtediler uzun bir müddet "Dapres Nature" resim yapamazlar ve arada sırada bir muallim elinin kendi ellerini sevk ve idâre etmesini beklerler. Tıpkı bunun gibi bizim genç şâirlerimizde gâfil ve âvare rûhlarına güzelliği, doğruluğu, iyiliği ve hakikî hayât yolunu gösterecek mürşîdi bekliyorlar.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İstinsâh Devri", 7 Mart 1922, Nr.8972, s.2, süt.1-2

2.4. SİYÂSÎ YAZILAR

FIRKACI

Meşîme-i hilkattan kör, topal, zekî, ahmak gelenler var. Afîf Necâti fırkacı doğmuştu. Lâkin fırkacılık, için evvelâ bir fikir, bir "prensip" sâhibi olmak ve sonra bu kanâatlerini bir zemîn-i idâre ve siyâsette tatbike uğraşmak iktizâ eder. Afîf Necâti'nin mukarrer bir nazariyesi yoktu. O, fırkacılığı külah kapmak için bir dalavere meydânı olmaktan başka türlü telâkki edemezdi. O âdeta nâzırlığı kurmuştu. Bu hırs teâlî Afîf Necâti için bir fazîlet midir? Nakîse midir? Bunu anlamak için, bir milletin sînesinde bu zihniyette adamların kesretle türedikleri buhranlı, devirlerin (psikoloji) lerini tedkîk etmek lâzım gelir.

Her mesleğin müntesiblerinden istediği bir takım evsâf ve meziyetler vardır. Şübhesiz gaye-î merâtib olan nâzırlık için bu şerâit-i ittisâf çoğalır, ağırlaşır, yükselir, on bin nüfûsta bin mümeyyiz yetişebilir. Fakat sızdırılmış evsâfî hâiz on nâzır çıkmaz.

Afîf Necâti işte bu heveste mantarlardan biri idi. Bir zamandan beridir muhîtin fesâd için fışkılanmış toprağını bu ârzûsunun nemâsına müsâid buldu. Maksadının husûlüne koyuldu.

Kılık kıyafetçe düşkündü. Arkasında silinme ve ütülenmeden hâvı dökülmüş, ruganîleşmiş, siyah bir bonjur. İri sarı düğmeli, kruvaze, devetüyü bir ye-

lek, başında medîd bir isti'mâlden çürümüş vişne rengi almış, yağları temizlenmeden kenarları ağarmış tablası eklemeli şayak bir fes... Koltuğunda fersûde fakat şişkin bir (serviette), her gün onu Bâb-ı Âli caddesinde, köprüde, Galata'da, Beyoğlu'nda görürsünüz. Muhârebe müddetinden beri üstünü başını aşınmışlığına rağmen oldukça temiz tutabilmesindeki mahâreti cidden bir mu'cizedir. Elbiseleri üzerinden boyacının, lekecinin, ütücünün, örücünün ta'mir-kâr elleri hiç çekilmez. Pençe ve bellisiz yama urulmadan ayaklarının altında el-amân çağıran potinlerinin yâr u ağyâra karşı yaralarını kapatmak için her gün boyacılara verdiği meblağ pek fakir bütçesine müdhiş bir rahne açar. Zavallı delikanlının ayaklarına yedirdiği para ağzına ettiği masraftan ziyâdedir.

Kısa boyu, enli omuzları, sarı esmer rengi, eyri çakır gözleriyle diplomat görünmeye uğraşır. Me'mûriyet yoktur. Kesret-i meşgûliyetten şikâyet eder. Bâb-ı Âli dîvân-hânelerinin, kitapçı dükkânlarının, matbaaların yılmaz bir müdâvimidir. Bildik, bilmedik bir kaç kişiyi konuşur görünce enli omuzunun ucuyla bu insan kümesini yararak yengeç-vârî sokulur, dâhil-i musâhabe olur. Matbaalara gidince herkesi ağzına baktırmak için, sahnede büyük sözler fırlatmaya hazırlanan bir aktör tavrıyla ellerini oğuşturup gözlerini açarak:

– Aman mon cher kapıyı örtünüz... İçimizde yabancı yok ya?

İhtârıyla enzâr-ı dikkati üzerine celb ettikten sonra kâbinenin icrââtını bütün tehevvürüyle tenkîde girişir. Söyler... Söyler. Saçma sapan iddiâları, ithâmlarıyla dinleyenleri bıktırır. Ve nihâyet:

– Bu kâbineyi düşüremez isek... Mahv muhakkak... cümlesiyle sözünü mühürler. Onun merâkı dâimâ kâbine düşürmektedir. Her kâbine ıskatında gelen nâzırların şerâit-i ta'yîn ve intihâblarını (etüt) eder. Nâzırlık nâmzedlerine, o kademeye ayak atmak için çıldırır. Tedkîkâtı neticesinde bu basamağa atlayabilmek için iki mesned keşfetti: Fırkacılık ve gazetecilik... Bu da pek derin bir zekâya mütevakkıf, mühim bir keşf değildi. İttihâd ve Terakkî, üç devletten başka bütün dünyaya ilân-ı harb ederek memleketin nasîbesine yukarıdan aşağı silinmez kan sıvamak kuvvetini nereden aldı? Şübhesiz fırkacılıktan... Fırkanın çığırtkanları, mürevvicler, pohpohçuları, yardakçıları, müdâfi'leri, sihirbazları, göz bağıcıları, yalancı şâhidleri, hık deyicileri, millete yağlı tuzlu dolma yutturucuları kimlerdi?

Fırka gazeteleri... Onların rivâyetlerine göre dünyada Tal'at'tan büyük diplomat, Enver'den müdhiş cihân-gîr mi vardı? Ellerimizdekileri muhâfaza etmek şöyle dursun, üç asırdan beri kaybettiklerimizi bütün geri alıyorduk. Buna imân etmeyen hâin sayılıyor. Türkçülük nâmına davul çalarak pârsa toplayanların menâfi'ne göbek atmayanların hamiyetlerinden şübhe ediliyordu. (ta'bir afv buyurulsun) İttihâd cem'iyeti burnumuza harîzma taktı. Senelerle koca milleti homurdata homurdata kanlı sopasıyla ayı gibi oynattı. Hep bu mu'cizeler bir fırkadan çıkmadı mı? Keyfiyet işte böyle bir fırkaya ma'bûd olabilmektedir...

Afîf Necâti bu imân ve bu aşk ile işe girişti. "Felâh ve Saâdet" cem'iyetinin müessislerine karıştı. Cem'iyet altmış maddelik, telli pullu bir program neş-

retti. Bu program her hâlde milleti, devleti bir kaç kere böyle hatardan kurtarmış tecrübeli dimâğların mahsûl-i tetebbu'u değildi. Çünkü müessislerin içinde kırkını geçmiş kimseler pek az idi. Programa idhâl edecek en mühim madde maa-l-esef unutulmuştu. Birbiriyle hüsn-i imtizâc-ı husûsî... Bir kaç ictimâ'dan sonra çıngâr başladı. Bu "Felâh ve Saâdet" arması altında ne kavgalar ediliyor, ne çekişmeler, ne didişmeler oluyordu. Bir avuç müessislerinin arasında temin-i imtizâc ü felâh edemeyen bu muhteşem ünvânın hâricindeki halka ne halâs-kâr tesîri olabilir?

Afîf Necâti "Samîmiyet" [1] in ser-muharriri bulunduğu iddiâsında... Hâlbuki bu nâm altında yazan beş kişi var... Hepsi de müessis, hepsi de matbûâtta oldukça müştehir... Hakikî baş muharrir hangisi? Bunların hiçbirisi öbürünün maiyetinde çalışacak kadar izzet-i nefsini kırabilecek boydan değil...

Nihâyet bu nâzik mesele şu sûretle hâlledildi: Birinci baş muharrir, ikinci baş muharrir ve ilâ âhire...

Ve sonra hepsi "Felâh ve Saâdet" terkîb-i maslahatının mülhemi olmakla beraber fikren, ictihâden birbirinin zıdd-ı ekberi... Birinin simsiyah dediğine öteki bembeyaz diyor...

Afîf Necâti tahsîli meşkuk gençlerdendi. Onun kendi hakkındaki şâhid-i irfânı yine kendi lisânıydı. Kendi rivâyetince okumadığı fen, bilmediği nazariye yoktu. Gazeteye arşın boyu makaleler yazardı. İfâdesi açık, cümleleri hatâsız,

fikirleri muğlak değil fakat Allahım yazdığı şeyler o kadar rûhsuz, tatsız, yavan idi ki yarım sütûnluk mütâlaadan sonra kari'in beynine bir uyuşukluk, çene kemiklerine esnemeden çatırtı gelirdi. Ne târih bilirdi, ne ilim, ne fen, ne ma'lûmât-ı şitâsı vardı... Ne de dâhilî, hâricî siyâsî vukufu... Lâkin yazar iken habbeyi kubbe yaparak cehleni indiyâtla setretmek isterdi... Dâimâ bir kaşık yoğurda bir kova su katarak matbûât ayranı yapardı. Sözlerinde hiç cevher yoktu. Gazetede onun imzâsını görenler hemen sahîfeyi çevirirlerdi. Çok dokunaklı mevzû'lar intihâb etti. Fakat üslûbunda câzibe, mülâhazâtında ilim olmadığından enzâr-ı dikkati celb edemedi. Bu zavallının kalemi karıştığı gazetelerin sürüm barometresi derhâl düşerdi.

Bu muvaffakıyetsizliği karşısında Afîf Necâti'nin halka ve hükümete olan gayzı büyüdü. O, her hâlde kendini göstermek, kendinden bahsettirmek istiyordu. Bir gün ya herru ya merru dedi: Ya beni tevkif ederler yâhûd bu köşe kapmaca oyununda ben de bir mevki kaparım.

Paşa, veyâhûd beyefendi hazretleriyle başlar, Dâhiliye Nâzırı'na karşı bir açık mektub kaleme aldı. Vaktin fevk-al-âde nezâketinden, hükümetin fart-ı batâetinden bahs ile ateşler püskürdü. Diyordu ki:

"Asırların Türklerin aleyhine yığdığı felâketlerden tesennüc eden yaralarımızın tedâvisine âcilen çâre bulmaktan âciz iseniz isti'fâ ediniz; bu emr-i mühimi sizden daha sür'at ve kiyâsetle îfâ edecekler vardır. Âtıl geçen dakikaların her biri yuvarlandığımız uçurumu derinleştiriyor. Fi'len isbât-ı liyâkat edeme-

yenler çekilmekle ibrâz-i hamiyet etmiş olurlar..."

Ve bu asırların yığdığı yaraların serîan taleb-i işfâ'sı mantıksızlığına benzer daha başka saçmalar...

* * *

Bu açık mektub ertesi günü matbûât müdüriyetinden gelen üç satırlık bir tevbîh-nâmeden başka bir tesîr yapamadı. Hâlbuki Afîf Necâti nâzırı makâmından koparıp atacak bir bora zuhûriyetine muntazırdı.

Bu mektubu, bazı devâire isnâd edilen bir iki ithilâs ve umûr-i hükümette sû-i isti'mâl makaleleri ta'kîb etti. Böyle dedikodular olduğu günü gazete birkaç yüz nüsha fazla satılıyor fakat sonra büsbütün sürümden düşüyordu.

Nihâyet (* * * nâzırından bir kâç suâl) ünvânlı bî-edebâne bir hücûm cür'etinde bulundu. Gazete kapandı. İki gün sonra gazeteler Afîf Necâti'nin (Felâh ve Saâdet) cem'iyetinden isti'fâsını yazdılar. Bir hafta geçmeden (Müsâlemet-i Umûmiye) nâmıyla yeni bir cem'iyetin teessüsü i'lân olundu. Afîf Necâti yine müessislerdendi. Yine uzun bir program, yeni maddeler, halka yeni va'dler, yeni te'mînât... Hemen bir maddesinin hükmü icrâ edilmeden bî-hüküm kalan eski programın kabahati ne idi? Bu yenisinin ahkâmına riâyet edileceğini mütekeffil ortadan i'tîmâda şâyân hangi kuvvet vardı?

* * *

Bir kaç ay sonra Afîf Necâti arkasındaki hamâl kıyafetinde iki adama bir takım emirler vererek Galata rıhtımından geçiyor ve herifler bu evâmire temennâlarla telâkki ediyorlardı.

Biraz ötede iki genç arasında:

– Herif çalıştı... Çalıştı... Nihâyet oldu...

– Ne oldu?

– Balık-hâne nâzırı...

– Müdürü desene...

– Orası eskiden beri nezâret nâmıyla ma'rufdur.

* * *

Bizde gittikçe âdedleri çoğalarak cür'etleri artan ayak politikacılarına, Afîf Necâti'lere birer balık-hane nezâreti bulunmadıkça kâbineler hafif mizâcların şiddetli tenkîdlerinden kurtulamaz.

Heybeliada : Hüseyin Rahmi

1. Fırka gazetesinin ismidir.

(GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Fırkacı", 21 Haziran 1919, Nr.8035, s.2, süt.1-2

SABÂHADDİN BEY VE MESLEĞİ

Sultân-zâde Sabâhaddin Beyefendi yarın şehrimize geliyor. Memleketimizde bu ismi tanımayan ve işitmeyen hiç kimse yoktur. Müşârün-ileyh inkılâbın ilk gününden beri "İttihâd ve Terakkî"nin karşısına dikilen muhâlif ve muârız zümrenin en yüksek, en sebât-kâr ve en âteşin sîmâlarından biridir. Vâkıâ, Sabâhaddin Beyefendi "İttihâd ve Terakkî" cem'iyetiyle 11 Temmuz inkılâbından evvel de mücâdelede etti; takrîben on altı on yedi sene var, Paris'te münteşir "Terakki" gazetesini, o zamanlar yine Paris'te "Meşveret" ünvânıyla Fransızca ve Mısır'da "Şûrâ-yı Millet" nâmı altında Türkçe olarak intişâr eden "Terakkî ve İttihâd" cem'iyetinin nâşir-i efkârı gazetelerle bir münâkaşaya girişmişti. O zamana kadar yalnız bir gâye etrâfında müttehid ve mütecâlis görünen Genç Türkler arasında bu münâkaşa, ilk ihtilâfın mukaddimesi oldu. "Terakkî ve İttihâd" cem'iyetine mensûb olan hizb yalnız hürriyet ve meşrutiyet yolunda çalışıyor ve Abdülhâmid Han-ı Sânî hükümetini yıkmak çârelerini aramaktan başka bir şey düşünmüyordu; bunların yegâne mefkûresi merhûm Midhat Paşa Kânun-ı Esâsî'si ve rûhlarının sâiki Namık Kemâl'in coşkun ve âteşin hürriyetciliği idi. Sabâhaddin Bey bu iki fikir ve vicdân sâikine tâbi' inkılâbcılardan olmakla beraber bir de yıkılacak binânın yerine yapılacak binâyı düşünüyordu ve diğerlerine nisbeten daha ilmî bir nokta-i nazardan inkılâbın yalnız siyâsî ve idârî değil ictimâî olmasını istiyordu. Abdülhâmid istibdâdını doğuran şeyler ne Yıldız Sarayı, ne de Bab-ı Âlî'dir, diyordu; Yıldız Sarayı'ndan Hamîd-i Sânî'yi kaldırınız, Bâb-ı Âlî'ye kendiniz gidip oturunuz, netice yine birdir, yine boğucu ve ezici bir idâredir. Merkeziyet usûlü memleketin mahallî kuvvet-

lerini alıp öğütmekte ve milletin bütün irâdî ve teşebbüsî hâsselerini devlet hazînesinin te'mîn edeceği menfaate râm ve münkad olmakta devam ettikçe ictimâî ve şahsî hürriyyetin te'sîs ve inkişâfına çalışmak bir hatâdır.

Sabâhaddin Bey'in muârızları veya muârızalarına hedef olanlar bu prensiplere açıktan açığa, doğrudan doğruya hücûm etmemekle beraber kabûle de yanaşmıyorlar, ve dâimâ bu gibi fikirlerin nâ-be-hengâm olduğunu söylüyorlar.

Evvelâ yıkalım, sonra nasıl yapacağımızı düşünürüz, diyorlardı. Vâkıâ bunlar, gâyet mübhem bir tarzda, oynadıkları içtimâî rolün mâhiyetini ve rûhunu Sabâhaddin Bey'den daha ziyâde müdriktirler; her şeyden evvel ihtilâlci olduklarını hissediyorlar ve ıslâhatcılığı başkalarına bırakıyorlardı.

Maa-mâ-fîh Sabâhaddin Bey hem kendisini hem muârızlarını kahr ve tehdîd eden müşterek düşmana karşı, müştereken mücâhedâta atılmanın lüzûmunu anlamakta gecikmedi ve şahsî mesleğini fedâ etmemek şartıyla bir an için ihtilâlcilerle birleşti. Bazı inkılâb ve ıslâhât zihniyetini nefsine cem'eyledi. Fakat, ne vakit ki, inkılâb oldu Sabâhaddin Bey ihtilâlcilerin yanı başında kalmaya artık lüzûm görmedi ve kendisinde en gâlib olan ıslahâtçılığı ihtilâlcilikten tamamıyla tecrid etti.

İşte o günden beridir ki, memleketin bütün gençliğinde ve bütün hürriyet-perver anâsırı bir çerçeve içinde gösteren o büyük inkılâbcılık cereyânı iki kola ayrıldı, bir tarafta ihtilâlciler, diğer tarafta ıslâhatcılar kaldı. Bu iki cereyân-

dan birinin başına merkez-i umûmî ve diğerinin başına Sabâhaddin Bey geçti. Onun içindir ki onbir senedir, muhâlefet nâmına ne gibi fırkalar te'sîs etti ve ne gibi hâdiseler oldu ise onun önünde dâimâ Sabâhaddin Bey göründü. Vâkıâ ne inkılâbın ilk aylarında teşkîl eden Ahrâr Fırkası ne bir kaç sene sonra kurulan İtilâf ve Hürriyet Fırkası, ne sâir-i siyâsi kümeler doğrudan doğruya Sabâhaddin Bey'in eseri idi, hattâ bu fırkalara müşârün-ileyh resmen dâhil miydi, değil miydi? O bile ma'lûm değildir.

Ma'lûm olan bir şey varsa muhâlefet denilince dâimâ ve ilk önce Sabâhaddin Bey'in hatıra gelişidir. Çünkü o, muhâlefetin bri nev'î rûhu ve timsâli gibidir.

En çok onun şahsındadır ki ihtilâl selinin aksine giden cereyân şuûrlu, vâzıh ve muayyen şeklini buldu.

"Adem-i merkeziyet ve Teşebbüs-i Şahsî" elden ele bir bayrak gibi gezdirildi ve hemen her siyâsî programın esâsını teşkil etti.

Mütârekeyi müteâkıb, "İttihâd ve Terakkî" hükümetinin sukûtuyla beraber, her sınıf halkın hatırına ilk gelen isim bunun içindir ki Sabâhaddin Bey'in ismi oldu. İzzet, Tevfik ve Ferid Paşa'lar hükümetleri yatakları içinde rahat edemeyen hastalar gibi sağdan sola, soldan sağa döndüğü müddetçe derin bir yâs ve fütûra uğrayan halk dâimâ gözlerini İsviçre'ye doğru çeviriyor ve oradan dört beş senelik gurbetin esrârıyla ihâta ettiği adamı bekliyordu. Memleketimizde inkılâbdan beri hiç bir şahsiyet Efkâr-ı Umûmiye üzerinde bu ka-

dar derin bu kadar emin bir nüfûz ve tesîre ve halkın nezdinde bu kadar samîmi bir muhabbete mazhar olmamıştır.

Bunun sebebleri o kadar çok ve muğlak değildir. Sabâhaddin Bey'e üç meziyet bu mazhariyeti bahşediyor. Birincisi biraz evvel dediğimiz gibi muhâlefeti kendi şahsında ve muayyen bir prensip hâlinde tem'sîl etmiş olması, ikincisi, re's-i kâr denilen mehenk taşında mâhiyeti henüz tecrübeden geçmemiş, yıpranmamış, taze ve esrâr-engîz bir kuvvet oluşu; üçüncüsü de onbir senedir bilâfâsıla en çok zulüm ve tazyîke ve gadr ü gayza ma'rûz kalışıdır.

Millet çocuk gibi dâimâ mechûlü, görülmemişi, bilinmemişi ister, sever. Sabâhaddin Bey dâimâ kenardan muhâlefet etmiş, siyâsetin mücâdelelerinin gazetelere ve sokaklara âid kısmına karışmamış, kuvvetini, ehemmiyeti dâimâ yarım karanlıktan ve uzaktan ihsâs ettirmiş bir mücâhiddir, henüz aleyhinde bulunmak için kimsenin elinde bir vesîka yoktur. Verdiği ümidler ise nâ-mahdûddur.

Millet kadın gibidir. Zulüm görmüş, gadr ü tazyîke dûçâr olmuş bed--baht kahramanları sever. Sabâhaddin Bey ise otuz seneye yakın bir zamandır, bir fikir ve bir maksad bulmaya felâketten felâkete, mesâibden mesâibe koştu, durdu. Siyâsî hayatında bir lâhzacık huzur ve sükûn bulmadı. Gençliği rağbet, muvaffakiyet ve iktidâr denilen ma'şûkanın visâlinden mütemâdiyen uzak, mütemâdiyen mahrûm geçti. Kimse onun bir an için olsun za'fa, fütûra, nevmîdîye düştüğünü görmedi.

İşte, bu müstakbel devletin bir senedir bu kadar hummalı bir tehâlükle bekleyişine başlıca sebep şahsiyetinin şu saydığımız hasâilidir, maa-mâ-fîh bazı kimseler Sabâhaddin Bey'in en kuvvetli tarafını mesleğinde ve takîb ettiği programda buluyorlar. Bu, ne dereceye kadar doğru bir iddiâdır? Sabâhaddin Bey mi mesleğine, mesleği mi Sabâhaddin Bey'e kuvvet veriyor? Bunu yarınki makalemde ayrıca tedkîk edeceğim.

Y. K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sabâhaddin Bey ve Mesleği", 25 Kasım 1919, Nr.8185, s.2, süt.1-2

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

SABÂHADDİN BEY VE MESLEĞİ

Sabahaddin Bey'in mesleği, siyâsî, idârî ve hukûkî olmaktan ziyâde terbiyevî ve ictimâî bir meslektir. Zîrâ gerek bundan on altı on yedi sene evvel Avrupa'da neşrettiği yazılardan, gerek inkılâbı müteâkıb İstanbul'da verdiği konferanslardan, mürîdlerine, takdîr-kârlarına söylediği sözlerden ve nihâyet son senelerde "İttihâd ve Terakkî" cem'iyetine ithâf ettiği açık mektublardan hulâsaten çıkardığımız ve anlayabildiğimiz ma'nâya göre müşârün-ileyh'in siyâsi ve hukûkî mevcudiyetimize dâir ne düşündüğünü henüz pek iyi öğrenemedik. Meselâ Kanûn-ı Esâsî'mizin "Adem-i Merkeziyet" ve "Teşebbüs-i Şahsî" programına nazaran ne gibi tebeddüllere uğrayacağını; Osmanlı Saltanatı'nın asrî bir devlet olarak sâir devletler arasında nasıl bir mevki' alacağını ve hâricî münâsebâtının ne gibi esâslara istinâd edileceğini şimdiye kadar bir türlü tahmîn edemedik; Mahâkim-i âdiye ve meşîhât meselelerine dâir de programdan bir şey anlamak mümkün değildir. Onun içindir ki Sabâhaddin Bey'in mesleği siyâsî ve hukûkî olmaktan pek uzak ve tamamıyla ictimâî bir meslektir ve yine onun içindir ki "Teşebbüs-i Şahsî ve Adem-i Merkeziyet" ta'bîrleri şimdiye kadar hiç bir siyâsî fırkanın yâftası olamadı ve ancak bazı programların tâlî mevâddını teşkîl etti. Bu mevâdd ise halkın gözünü korkutmadan başka bir şeye yaramadı, Sabâhaddin Bey'in muarrızlarının elinde birer hücûm âleti gibi kullanıldı. Vâkıâ bu âlet pek haksız bir tarzda ve pek fenâ isti'mâl edildi; Sabâhaddin Bey'in ortaya attığı bu fikirler hadd-i zâtinde belki çürüktü, belki âdât ve an'anâtımıza uygun değildi, belki bu mesleğin yalnız nazarî ve kitâbî bir ehemmiyeti vardı ve her türlü hayâtî ve amelî kıymetten mahrûmdu; fakat, muarrızla-

rı içinden hiçbiri mücâhedâtını böyle ilmî bir sâhaya geçiremedi. Meselâ "Adem-i Merkeziyet" ta'bîri bin türlü avâm-firîbâne tahrîflere uğratıldı, ona memleketin inkısâmı ma'nâsı verildi. Sabâhaddin Bey memleketi sâir milletler hesâbına parçalamak istiyor denildi; her memlekette âlimler, siyâsîler ve idâre adamları miyânında kemâl-î sükûnet ve bî-tarafıyla münâkaşa edilen bu ilmî mesele bizde bir "ihânet-i vataniye" da'vâsı şeklini aldı.

"Teşebbüs-i Şahsî" nazariyyesine gelince, bu da aynı tarzda alt üst edildi; gülünç, garib ve muzırr bir şekle sokuldu. "Teşebbüs-i Şahsî mi? Biliriz bunun arkasında İngiliz terbiyesi, İngilizlik var!" denildi. Sabahaddin Bey bizi İngilizleştirmek istiyor. Dikkat ediniz; diye haykırıldı; bu sûretle dînî ve millî asabiyet tahrîke başlanıldı ve Sabâhaddin Bey'in mesleği ve mesleği dolayısıyla kendisi hak nazarında emniyet ve i'timâddan düştü. Şüpheler uyandırdı. Fakat, halkın münevver ve zihnen Avrupalaşmış kısmı bu yanlış ve avâm-firîbâne hücûmların bir aks-ül-amelî olarak tamamıyla bu mesleğe iktidâ eyledi ve Sabahaddin Bey'i yeni bir mezhebin mürşidi olarak tanıdı.

Bu i'tibâr ile Sabâhaddin Bey bu münevver sınıf arasında kazandığı bu rağbeti biraz da muarrızlarının cehâletine ve sû-i niyetine medyundur. Eğer bu gün aynı meslek yine aynı muarrızların aynı tarzda hücûmlarına ma'rûz kalacak olursa, eminiz ki bu sefer memkeletimizin yalnız Avrupalaşmış kafalarına değil, bütün milletin kalbine yerleşecek ve herkes mevcûdiyetimizin ancak bu usûl, bu nazariye sâyesinde kurtarılabileceğine sarsılmaz bir kanâat hâsıl edecektir. Çünkü, ortada "Adem-i Merkeziyet" usûlüyle idâre edilmediği halde

parçalanmış bir memleket ve "Teşebbüs-i Şahsî" terbiyesini görmeden dînini, ahlâkını kaybetmiş husûsî menfaatleri yoluna bütün ma'nevî kuyûdu parçalanmış, lüzûmundan fazla müteşebbis ve mütecâsir bir halk var. Bunlar kimin eseri? Bunlar "Adem-i merkeziyetle" "Teşebbüs-i Şahsî" muhâliflerinin eseri... İşte, bu basit mukâyese ve bu sathî muhâkeme neticesinde, eminim ki, kendi memleketinde hak kazanamayan Fransız ictimâiyâtçısı ve "E'cole de Ruş" sâhibi "Edmund de Mulen" Türkiye'de hak kazanacak ve memleketimiz bir baştan öbür başa "E'cole de Ruş" tarzına vâsi' bir numûne çiftliği ve bir tatbîkat mektebi hâline girecektir.

Fakat, acaba, bu çiftlik Sabâhaddin Bey'in beklediği mahsûlatı ve bu mekteb onun istediği adamları yetiştirebilecek mi? Bunda şüphemiz var.

Sabâhaddin Bey öteden beri ta'kîb ettiği bir prensibe göre bir milletin siyâsî ve idârî müessesât ıslâh ve i'mâra çalışmazdan evvel o milletin rûhunu ve terbiyesini ıslâh etmek, hattâ tamamıyla değiştirmek lâzımdır, diyor. Âtıl bir kürenin, şahsiyetin müsmir ve meşrû' mesâî ile yükselmesine ma'ni' bir tarz-ı maîşet; bu maîşeti nesilden nesile sürükleyip götüren menfî bir terbiye hayât-ı husûsiyemizde "ihtiyâcât-ı muhayyilemize aslâ uymayan en çok masrafla en az iş gören ve memleketi baştan başa bir Kabristan-ı Sefâlete çeviren merkeziyet!..." Hayât-ı umûmiyemizde, bizi yiyip bitiren derdlerin başıdır. Bu illetin yegâne tedâvî çaresi, evvela "Hayât-i husûsiyemizin şiryânlarını şahsiyet-i mâhiyesi atâletle değil, - maîşet ve amelî bir terbiye sâyesinde - şahsiyet bânîsi teşebbüsle işbâ'!" sâniyen "hayât-ı husûsiye ve umûmiyemizin mesâîsini teş-

rîk ederek, tedârükât-ı lâzıme ile mücehhez, müteşebbis bir sınıf-ı müsta'merin yetiştirmek ve bu sûretle yetişen gençlerin bomboş duran arâzîmizde kendi hesâblarına yerleşib maîşetlerini kedd-i yemînleriyle kazanmayı öğrenmeleri ve köylüye öğretmeleri vesâit-i ihsâr!"

İşte, Sabâhaddin Bey'in ictimâî bünyemizde keşf ettiği emrâz ve bu emrâza karşı bulduğu çareler yine kendi tarafından böyle hulâsa olunuyor. Fakat, Sabâhaddin Bey'in "atıl bir kürenin", "şahsiyetin yükselmesini te'mîn edecek tarz-ı mesâî" ve "menfî terbiye" derken kasd ettiği şeyler bence müşarün-ileyhin bütün belâgatına rağmen dâimâ ilmî vuzûhdan mahrûm kalmış bir takım hamlelerdir. Vâkıa biliyoruz ki (hele Türklerden bahsedilirken) âtıl kürenin, ifâde ettiği ma'nâ muhakkak her şeyini hükümetten beklemek ve maîşet husûsunda hazine-i devlete yâr olmak i'tiyâdı; şahsiyetin i'tilâsını te'mîn edecek tarz-i mesâî ise bu i'tiyâddan ferâgatle her ferdin hayâtını zirâat ve ticâret sahasında kazanmaya çalışması; menfî terbiyede asrın ihtiyâcâtına ve ilcââtına uygun olmayan ve esâslarını asr-dîde telâkkiyâttan alan bir nev'î an'anevi terbiye demektir. Fakat ecdâdımızın bize ma'nevî bir mirâs olarak bıraktığı bu hastalıklardan şifâ bulmak acaba o kadar kolay bir iş midir? Ve Sâbahaddin Bey'in bunlara karşı yegâne ilâç telakki ettiği "Anglo Sakson" terbiyesi acaba bizim bünyemize, bizim millî ve ictimâî bünyemize uygun bir şey midir? Niçin bu terbiyenin âteşîn bir mürevvici olan "Edmund de Molen" hiç bir Fransızı İngilizleştiremeden ölüp gitti? Niçin bir Amerika-yı Cenûbî sâkini şimdiye kadar şimâlli bir Amerikalı'ya imtisâle muvaffak olamadı.

"Le Play" mektebi mensûbları bugün; küre-i arz üzerindeki medenî cem'iyetleri ikiye taksim ediyorlar ve bir kısmını "tecessümî teşekküle", diğerini "infirâdî teşekküle" tabi' kıyâs ediyorlar. Asya, Afrika, Türkiye, Rusya ve Cenûbî Amerika ile Cenûbî Avrupa'daki akvâmın birinci teşekküle, şimâlî Avrupalı'ların ise (ki bunların başında İngiltere vardır) ikinci nev'î teşekküle mensûb olduklarını söylüyorlar ve bakınız, diyorlar, şimâl akvâmı ne kadar müterakkî ve şarkılarla cenûbîler ne kadar müteneddîdir, onların terâkkisine yegâne sebeb cem'iyetlerinin infirâdi teşekkülü; bunların tedennîsine sebeb ise memleketlerinin tecessümî teşekkülüdür. Binâen-aleyh, mesele bu kadar vâzıhken, hâlâ bu iki tarz-ı tecemmü arasında müteredddid kalmak revâ mıdır? Hemen birinden diğerine geçelim. Halbûki bu ictimâiyyatçılar bu an düşünmüyorlar ki Latin ırkına mensûb olanlar Latin oldukları için tecessümî teşekküle ve Anglo Saksonlar Anglo Sakson ırkına mensûb oldukları içindir ki infirâdî teşekküle dâhildir. Bu netice ne siyâsî bir hatanın, ne ilmî bir dalâletin ne de tarihî bir tesâdüfün eseridir. Tabiî hâdiselere hâkim olan ezelî kanûnlar nev'înden mukadder ve lâ-yetegayyer bir takım kavânin millî ve ictimâî hâdiselerde hâkim olmaktadır.

Bu kanûnları yalnız kitapta yeri olan bir takım ilmî düstûrlar nasıl değiştirebilir; her milletin kendine mahsûs renkleri, şekilleri, olduğu gibi, içinde yaşadığı iklimin ve tabî' olduğu tarihi te'sîrâtın mahsûlü olan âdetleri, an'aneleri ve müesseseleri vardır. Birinci husûsiyetleri değiştirmek ne kadar kâbil değilse ikincileri de değiştirmek o kadar kâbil değildir ve bunun lüzûmu da yoktur. Çünkü bir millet yalnız kendi âdetleri, kendi an'aneleri kendi müesseseleri dâ-

hilinde terâkki edebilir vâlâ bunun hâricinde tecrübe edeceği her şey bir nev'î tahlikeli mâceradır.

Neden öyledir? Bunu yalnız Sabâhaddin Bey'in mesleğine değil, umûmiyetle Sabâhaddin Bey'in mensûb olduğu "Le Play" prensiplerine dâir yazacağım bir makalede izâha çalışacağım.

Y. K.

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sabâhaddin Bey ve Mesleği", 26 Kasım 1919, Nr.8186, s.2, süt.4-5

BİR NUTUK MÜNÂSEBETİYLE

Dünkü nüshâmızda Amerika mümessili Amiral "Bristol" cenâblarının uzun ve beliğ bir nutku intişâr etti. Bu nutuk, bundan on onbeş gün evvel (Şark-ı karîb'de Münâsebât-ı Dostâne Cem'iyeti) nâmıyla Amerikalı münevverler tarafından te'sîs edilen bir cem'iyetin "Pera Palas" otelinde vâki' ilk ictima'ında söylenmiştir. Amiral cenâblarının verdiği izâhattan anlaşıldığına göre bu cem'iyet gâyet mefkûrevî ve insanî bir maksadla teessüs ediyor ve dünyanın her yerinden ziyâde "Kozmopolit" olan bu şehirde muhtelif cemâatleri yek-dîğerine yaklaştırmak ve bunlar arasında yavaş yavaş bir muhâdenet ve karâbet duygusu uyandırmak komiteyi teşkîl eden a'zânın gâye-i emelini teşkil eyliyor. Denilebilir ki, bu, esas i'tibârıyla küçük mikyâsta bir "Cem'iyet-i Akvâm" numûnesidir ve onun fahrî riyâsetine geçen Amiral Bristol Mister Wilson derecesinde bir "diealist" tir; hattâ belki Mister Wilson'dan daha kuvvetli meşhûr projesini 1918 senesi ibtidâlarında ortaya attı idi, şimdi ise 1922 senesinin eşiğinde bulunuyoruz; bu dört sene zarfında dört asırlık hâdisâtın şâhidi olduk; ya'nî bugünkü insan nesilleri dört asırlık zamana güç sığacak birçok mütenevvi' râcî tecrübeler geçirdi; birçok ma'mûr şehirler, birçok sakin ve müreffeh milletlerle beraber bir çok mefkûrelerin, iyilik ve doğruluk hayâllerinin birbiri ardı sıra hâk ile yeksân olduğunu gördü ve meydânda hakikat nâmına kalan şeyin bir yığın külden, bir yığın çamurdan ibâret olduğunu anladı; herhangi bir hafif rüzgâr bu küllerin üzerinden geçecek olsa derhâl altından kin ve ihtirâs kıvılcımlarının yeniden parlamaya başladığı, bu çamurda herhangi bir el dokunsa iğrenç ve kesîf bir hırs ve tama' maddesine bulaştığı müşâhede olu-

nuyor. El-yevm herhangi bir içli ve duygulu adam nazarında bütün dünya bağırsakları dışarı fırlamış bir garîb hayvan manzarasını göstermektedir; bu hayvanî boynuzlarından tutarak arkaya alsanız da birdir; içi dışına çıkan behîmî vucûd dâimâ tefessüh edecek ve havâ-yi nesîmî zahirlemekte ber-devâm kalacaktır.

Târih, bazı asırlara husûsiyetlerine göre birtakım ünvânlar takmıştır; içinde bulunduğumuz bu asıra mutlakâ bir inkisâr-ı hayâl asrı demelidir. İnsanlar kalblerinin ve dimâğlarının bütün harâretini bundan evvelki devirde sarf ve isrâf ettiler, şimdi bu yeni devrin mühlik eşiğini ma'nen tamamıyla iflâs etmiş bir hâlde, yalnız kalçalarındaki adalâtın kuvvetiyle aşıyorlar ve bu aklî yürüyüş esnâsında her kuvvetli yanındaki zayıfın ayağına bir çelme urmaya kendi hakkı zannediyor ve her yere yuvarlanan zayıf bu âkibeti kendisine mukadder telâkki eyliyor.

Şark-ı Karîb her yerden ziyâde bu gibi musâraalara sahne olan bir yerdir. Terakkiyatın ilk merhalesinden Anadolu'nun son merhalesine kadar uzayan havâli âdeta eski Roma "Arena" larını hatırlatıyor; burada tertîb edilen kanlı oyunlar, esâs ve netice i'tibârıyla ne "Gladyatör" lerin o kanlı güreşlerinden ve ne ilk Hiristiyanların vahşi hayvanâta yedirilişlerinden farklıdır ve İstanbul şimdi olsa olsa bu müdhiş "Arena" nın ortasında vâsi'bir temâşâ-ger locasıdır. Fakat öyle bir temâşâ-ger locasi ki, içinde bulunan seyirciler şâhidi oldukları oyunları birbirinden ayrı "hâlet-i rûhiye" lerle ve birbirine tamamıyla zıdd alâkalarla ta'kîb ediyorlar. Meselâ, "Sinkeviç" in o meşhûr romanında olduğu

gibi bir "Vinçyus" un yanında bir "Kilonides", bir "Nero" nun yanında bir "Petrone" durmaktadır. Bunlardan biri hırs-ı intikâm ile gülerken diğeri acz ü elemle ağlıyor, o vahşi bir zevk ile alkışlarken bu nefret ve merhametle başını önüne eğiyor. Lâkin hepsinin sinirleri bu muhtelif te'sîrler altında aynı şiddetle birer ok gibi gerilmiştir; nerede ise hepsi birden oyunu bırakıp birbirlerinin üzerine atılacaklar ve dişleriyle tırnaklarıyla birbirlerini parçalamak isteyeceklerdir.

Heyecan ve galeyânın bu kadar yüksek bir derece-i harârete vardığı bu havâyı teskin etmek için her şeyden evvel ne yapmak lâzımdır? Ne sûretle hareket etmek lâzımdır ki dâimâ birbirinin boğazına atılmaya müheyyâ duran bu insanlar birden bire yendikleriyle dostca konuşan, yendiklerinin elini sıkan ve arkasını okşayan, birlikte gülüp, birlikte ağlayan sakin ve müsterîh kimseler hâline girsinler? Hiç şüphesiz ki bu, ancak kalbleri parçalayan o vahşî heyecânın âmilini ortadan kaldırmak, ya'nî bahsettiğimiz o kanlı oyunu durdurmakla kâbil olabilecektir ve ilâh... birtakım insanî prensipler, ne millet muhâdenetlerine dâir propagandalar, ne bu husûsta eblekçe ağlayan azîm-kârâne hareketler bir kısmı gülerken diğer kısmı ağlayan bu bed-baht şehrin halkı arasında hattâ zâhirî bir anlaşma ve yaklaşma imkânını bile ihzâr edemeyecektir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Nutuk Münâsebetiyle", 4 Ocak 1922, Nr.8910, s.2, süt.1-2

FENÂ BİR GECENİN HÂTIRASI

Eskişehir'in sukut ettiği gece idi. Bir haftadan beri şevkli ve hummâlı bir fa'âliyet içinde bulunan Karâr-gâh-ı Umûmî'de bütün çehrelere ânî bir yorgunluk çökmüştü. Hayâtından ümit kesilmeye başlanan bir ağır hastanın evinde gibiydik; odalarda oturanlardan, koridorlarda dolaşanlardan hiçbiri diğerine bir şey soramıyor ve bütün gözler birbirinden kaçıyordu. Başımızın üstüne boğucu, bunaltıcı bir tevekkül bulutu çökmüştü. Bir gece evvel burada herkes bir haber bekliyordu, şimdi haber beklemeden korkuyoruz ve binânın alt katında mütemâdiyen işleyen telfraf makinesinin muttarid yek-nesak ve gittikçe halecânlı sesini duymamak için, nerede ise kulaklarımızı tıkayacağız. Ah, o gece bu telgraf makinesinin sesi... Sanki hâlet-i nez'de olan azîz hastanın son kalp darbeleri idi veyâhûd en can alacak yerinden vurulmuş vatanın nabzı orada atıyordu.

Pencerelerden meh-tâblı bir gecenin beyazlığı görülüyor; hayatımın hiçbir devrinde, meh-tâb aydınlığında bu kadar tüyler ürpertici bir şeâmet hissetmemiştim. Ayın bu donuk, sinsi ve soğuk ziyâsı gözlerim önünde serilen manzarayı, mühlik, muzırr ve zehirli bir büyü ile efsûnlaşmış gibiydi; bütün bayırların, yamaçların, tepelerin ve tâ karşıdaki şehrin üstünde insana korku veren bir mevtâ sükûnu var; sanki cebhede olanlar beyaz kefenlere bürülerek yan yana, yan yana geniş bir sâha dâhilinde hep önümüzde serilmiştirler. Ben kendi kendime soruyordum. Diyordum ki acaba bu sâat dünyanın son sâati midir? Yarın artık güneş doğmayacak mı? Hepimiz bütün güzel, iyi, doğru ve

yüksek bildiğimiz şeylerle beraber mahvolup gidecek miyiz? Daha düne kadar damarlarımızda bir âb-ı hayât gibi işleyen ve bize ebediyetin tadını veren o millî heyecan, o millî emel de diğer bütün arzularımız, sevgilerimiz, şevk ve cûşişlerimiz gibi vâhî ve fânî bir duygudan mı i'bâretti? Şimdiye kadar olanlar niçin oldu? Şimdiden sonra yaşayacaklar neden yaşayacaklar?

Kendi kendime cevabını veremediğim bu sûalleri gidip "o" na sormak istiyordum. "O" yanı başımızdaki odada idi; aramızda yalnız bir duvar vardı.

Birkaç sâniye sonra kaşısına bulunduğum noktadan dört beş adım atmak, bir kapıdan çıkıp diğer bir kapıdan girmek kâfi idi. Lâkin buna bir türlü cesâret edemiyorum. Sanıyordum ki parça parça görüp hissettiğim bu nekbet ve felâket gecesinin bütün fecâati, bütün yası, bütün elemi ve ümitsizliği "o" nun üzerinde tekâsüf etmiştir ve korkuyordum ki onu gördüğüm ve onun sesini işittiğim dakika aşağıdaki telgraf makinesinin, başımız üstündeki bu tevekkül bulutunun ve bu mühlik meh-tâbın haber verdiği şeyler birden bire sinirlerimin tahammül edemeyeceği bir sür'atle vukû' bulacak ve beni bir yıldırım gibi vuracaktır.

Lâkin vaktâ ki gecenin son sâatlerine doğru bütün uykusuz kalanların, bütün gözüne uyku girmeyenlerin melce'i yalnız onun odası oldu ve ben de ister istemez onunla karşı karşıya geldim. O zaman hissettim ki biraz evvelki endişelerimin, korkularımın, telâş ve ümitsizliğimin menba'ı ancak benim za'fım imiş.

Oda, sâde ve çıplaktı ve küçük, âdî bir petrol lâmbasıyla aydınlanmıştı. "O", üzeri bir Anadolu haritasıyla örtülmüş mustatîl bir masanın başında kaba saba bir hasır sandalye üzerinde oturuyordu, yüzünde hiçbir yorgunluk alâmeti yoktu ve nazarları her vakitten daha kuvvetli idi; yalnız son demlerine yaklaşan gecenin petrol lâmbasının aydınlığına karışarak acâib bir ışıkla doldurduğu bu odada herkesten ziyâde onun uzaklardan görünen ve âdeta hayâl meyâl seçilen bir görünüşü vardı. Öyleki insan ona hitâb ederken sesini işittirmek için âdeta biraz bağırmak ihtiyâcını duyuyordu.

Elinde evirip çevirdiği büyük bir kalemi masayı örten Anadolu haritasının bir noktasına basarak ve haifçe sağdan sola, soldan sağa gezdirerek:

"– İşte, şimdi buralardayız, dedi, ve o zamanki hâlet-i rûhiyemizle hepimizin acı bir takallüs hâlinde gördüğümüz bir tebessümle ilâve etti:

– Anadolu harbi buradan i'tibâren ikinci bir safhaya giriyor demektir.

Bunu müteâkıb sesine gittikçe daha sıcak bir samîmiyet vererek ikinci dediği bu safhadan sonra daha neler yapılabilmek ihtimâli olduğunu anlatmaya başladı. Dünyanın bu en büyük askerî dehâsı, en mu'dil sevk-ül-ceyş ve ta'biye nazariyelerini âlâyişsiz, ıstılahsız bir lisânla bize izâha çalışıyordu. Arada bir içeriye bir genç zâbit giriyor, kendisine son gelen telgrafları okuyor, onun bir emrini telâkki ediyor, çıkıp gidiyor ve hasbihâlimiz bırakılan noktadan tekrar başlıyordu. O söyledikçe ben git gide deminki helecânlarımdan sıyrılmaya ve yeni bir havâ-yi nesîmîye girmeye başladığımı hissediyordum. Başımın

üstündeki o boğucu ve bunaltıcı tevekkül bulutu yavaş yavaş dağılıyordu; bir iki sâat evvel doğacağına hiç ihtimâl vermediğim "yarın" ın, tabîatı dondurmuş gibi görünen bu mevtâî ay ışığına rağmen mutlaka doğacağına kanâat getiriyordum. Niçin, neden bilmiyorum.

Fecrin ilk ışıkları belirmeye başladı. O dakikada yakın ve uzak bütün uykuda olan Türkleri düşündüm; bunlar arasında milletin mukadderâtıyla yakından alâkadâr olanlar, bu mukadderâtın başına geçmek isteyenler, vatan endişesi, vatan aşkıyla yanıp tutuştuklarını söyleyenler de vardı. Bu nekbet sâatinde uyanık duran yalnız karşımdaki bu büyük Türkle onun idâresindeki askerler ve kumandanlar idi. O vakit anladım ki vatanı sevmek ve onun felâketlerini hissetmek, onun kederiyle kederlenmek, onun neşâtıyla neşvelenmek herkesin zannettiği kadar kolay ve umûmî bir şey değildir. Her aşk gibi bu da güçtür. Ve her ma'şûka gibi vatan da, yalnız kendi cevrini çekebileceklere, kendisi için uykusuz kalanlara, kendisi için ölmeye hazır olanlara elini uzatır; iltifâtını yalnız bunlara bezl eder. O zahmetlere katlanmadan çekilen tenbel ve hâdbîn sevdâlılar bu gibilerin mazhar olduğu ikbâle hased etmemelidirler.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Fenâ Bir Gecenin Hâtırası", 11 Ocak 1922, Nr.8917, s.2, süt.1-2

HARB VE SİYÂSET

Mütâreke her millet gibi bizi de ikiye, üçe, hattâ dörde, beşe münkasımı bir hâlde böldü. Memlekette yegâne siyâsî fırka olan "İttihâd ve Terakkî" nin inhilâlıyla ortaya muhtelif ünvânlar altında birçok fırkalar çıktı; bunların adedini ve isimlerini şimdi hatırlayamıyoruz; çünkü hayâtları pek kısa sürdü, birer birer meydândan kayboluyorlar.

Bu fırkaları te'sîs ve teşkîl eden zevât ne yapmak istiyorlardı? Programları neydi? Pek iyi öğrenemedik! Hiç şübhesiz ki hepsinin gâye-i emeli tehlikede olan vatanı kurtarmak ve milletin dağılan kuvvetlerini bir araya toplamaktı. Fakat hiçbirin fa'âliyetini böyle hayırlı bir neticeye iktirân edemedi ve Meşrutiyet'in ibtidâsında olduğu gibi her yeni fırka, bir yeni tefrîkanın âmili oldu. Bu hâlin sebebini, dilimize kolay geldiği için dâimâ tekrara alıştığımız "halkın siyâsî terbiyeden mahrûmiyeti" keyfiyetinden ziyâde bu fırkaların milletin hiçbir emelini temsîl edemeyişinde aramak lâzım gelir. Fi-l-vâki' memleketten ziyâde birtakım mücerred nazariyâta bağlı kimselerden beş on kişinin bir araya toplanmasıyla hâsıl oluveren bu siyâsî müesseseler halk nazarında hiç bir ma'nâyı ifâde etmiyor. Nitekim o sıralarda yapılan intihâbâtta bunlardan hiçbirinin nâmzedi hiçbir yerde tek birer rey kazanamadı. Vâkıâ bunu "İttihâd ve Terakkî" nin birer istihâlesi telakki edilen bazı teşkîlatın kullandığı hîle ve desîselere veya cebr ve tazyîklere hamledenler vardır; böyle bir mütâlaa hem millete hem de onun insiyâkî bir sûrette iktidâ ettikleri kimselere karşı hassaten o zamanki gayr-ı müstakır vaz'iyete göre pek çirkin bir bühtândır. Türk milleti bu

intihâbâtı düşman süngüleri arasında emsâli görülmemiş bir vatan-perverâne vucûd içinde ve hattâ maa-t-teessüf her türlü irşâd ve teşvikten mahrûm olarak yaptı. El-yevm Büyük Millet Meclisi'ni teşkîl eden meb'ûsların şahsiyetleri ve siyâsî hüviyetleri bu müddeâmızı kâfî bir vuzûh ile isbât eder zannındayız. Bu meb'ûsların kısm-ı a'zamı şimdiye kadar hiçbir fırkaya intisâb etmemiş, tamamıyla bî-taraf kalmış halk mümessilleridir. Her yerde İttihâd ve Terakkî heyûlâsını göstermek isteyen bazı kimseler bu meclisin içinde de vaktiyle o fırkaya intisâb etmiş dokuz on kişinin mevcûd bulunmasını vesile-i ittihâz ederek ikide bir de etrafı velveleye veriyorlar. Fakat bu velvelelerin bir bardak suda fırtına koparmak nev'înden bir hareket olduğunu söylemek zannederim ki zâiddir. Vatanın ortasında millî vahdetin yek-pâre bir timsâli gibi duran bu büyük halk şûrâsı Misâk-ı Millî denilen bir nev'î programla bu programın ta'yîn ettiği gâyeye îsâl eden bir tek hatt-ı hareket tanıyor: Türklerin ekseriyâtı teşkîl ettikleri havâlide Türk milletinin iktisâden ve siyâseten tâm bir istiklâle mâlik olması... Ve bu maksada vâsıl olmak için lâzım gelirse harb ediyor ve imkân bulursa siyâset yapıyor. Bir sene zarfında muhârebe sâhasında ihrâz ettiği üç büyük zafer ve siyâset sâhasında akdettiği iki mühim itilâf ise bu Millet Meclisi Hükümeti'nin gâyesine vâsıl olmak için kullandığı her iki vâsıtadan ne büyük bir mahâret ve muvaffakıyetle istifâde ettiğine kâfî birer delildir.

"Tan" gazetesinin bile son günlerde Türkler hesâbına bir siyâsî muvaffakıyet olarak kaydettiği Kilikya i'tilâfnâmesinin mürekkebi daha kurumadan ve Ukrayna'dan tâ Buhâra'ya kadar bütün Şark milletlerinin Ankara'ya gönderdikleri heyet-i murahhasaların o dostâne ziyâretleri henüz hitâme ermeden An-

kara'daki hükümet ricâlini siyâsetsizlikle ithâm etmek ve Anadolu hareketinin nihâyet harbi idâmeden başka bir şeye yaramadığını söylemek bilmem ki neye, hangi hakikate, hangi vak'aya istinâd eden bir iddiâdır!

Hâlbuki Büyük Millet Meclisi'nin teşkîl ettiği millî vahdet hâricinde kalan bir zümrenin - ki hamd olsun gittikçe ufalmakta ve azalmaktadır - tâ mütârekenin ibtidâsından beri ısıtıp ısıtıp ortaya attığı yegâne î'tirâz bu idi ve dâimâ budur. Bu zümre birtakım mücerred nazariyelere ve târih-i siyâsînin birtakım hâyîde düstûrlarına sarılarak millî vahdetin muhrib ve muhârib bir kuvvetten başka bir şey olmadığını tekrar ediyor. Eğer farz-ı mahâl olarak bu bir hakikat bile olsa idi o kadar siyâset tarafdarlığı gösteren kimselerin bu hakikati senelerden beri bu kadar yüksek bir sesle ve bu kadar ısrar ile tekrar etmemeleri lâzım gelirdi. Zîrâ siyâset hiç değilse hârice karşı dâimâ milletin lehine söz söylemeyi ve milletin aleyhine çıkabilecek hakikatleri susmayı istilzâm eder.

(Sansür)

Eğer bu gün Anadolu ordusu Yunanlı'ları henüz denize dökemedi ise bunun yegâne sebebi bizi aylarca birbirimize düşüren bu nev'î politikacılıktır. Bursa'nın Yunanlı'lar tarafından işgâli, Ethem vak'aları, Konya ve Yozgat isyânları, Bolu ve Gerede kıyâmları hülâsa memleketin hayâtını, intizâmını, selâmet ve asâyişini bozan bütün bu feci' vak'alar hep bu nev'î politikacılığın hüküm sürdüğü zamanlara tesâdüf eder.

Anadolu'nun her harbi bir sulh ve itilâfa müncerr olmuştur. Eğer bugün

o mihnet-zede Vilâyet-i Şarkıye ahâlisi saâdet ve selâmet içinde ise bu, Kâzım Kara Bekir Paşa'nın açtığı harb ve ihrâz ettiği zafer sâyesindedir; eğer bugün Kilikya tamamıyla anavatana ve oranın ahâlisi sulh ve âsâyişe kavuşmuş ise bu, Antep gazâlarıyla Adana müdâfaaları sâyesindedir. Eğer bu gün, ne bir "Pontus" hareketinden, ne de Samsun'dan Sivas'a kadar uzanan havâli dâhilindeki o Yunan-perestâne şekâvetlerden artık hiç bahsedilmiyorsa bu, o kadar hûn-în ve ihtilâl-kâr bulduğumuz İstiklâl Mahkemeleri sâyesindedir. Henüz iki yaşına bile girmemiş Anadolu teşkîlâtının iki seneden beri yaptığı her hareket bizi böylece sulh ve âsâyişe biraz daha yaklaştıran bir adım olmuştur ve mütârekenin ilk aylarında, kitâb-ı siyâset taraftarlarımızın yüzüne hakaret-âmîz bir huşûnetle kapanan diplomasi kapısı bize ancak ilk "İnönü" müdâfaasından sonra tekrar açılabilmiştir.

Bütün bu hakikatleri inkâr etmek neye yarar? Dûr-bîn ve munsif Avrupa, Türk milletinin bileği ve beyni nerede olduğunu ve bu memlekette harb ile siyâseti kimler yapabileceğini çoktan öğrendi.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Harb ve Siyâset", 13 Ocak 1922, Nr.8919, s.2, süt.1-2

İSTANBUL'DA MÜDÂFAA-İ MİLLİYE TEŞKİLÂTI

İstanbul'da Türk ekseriyetinin ma'rûz kaldığı tehlikeler sayıp bitecek gibi değildir; yalnız bunları nev'îlerine göre üç kısma ayırabiliriz. İktisâdî tehlikeler, içtimâî tehlikeler, ma'nevî ve harsî tehlikeler... Bunları birer birer tedkîk etmeyi her üç şu'bede salâhiyet ve ihtisâs sâhibi olan kimselere bırakırım. Bugün hepimizce ma'lûm bir hakîkat var ki, o da millî varlığımızın bu üç cebheden bî-amân bir hücûma ma'rûz kaldığıdır: Birtakım gayr-i mütecânis ekalliyetler - husûsuyla mütârekeden beri - bize karşı husûmet-kârane bir ittifâk akdetmişlerdir; memleketin ticâretini, maîşet ve vesâitini, tahsîl ve terbiye vadisindeki fa'âliyetleri, hattâ şehir halkının zevk ve eğlencelerini hep bu gayr-i mütecânis ekalliyetin taht-ı inhisârına geçmiş görüyoruz. Vâkıâ İstanbul'daki Türk ekseriyeti hiçbir zaman kendine tamamıyla sâhip olamamış, bu şehir üzerindeki târihî, dînî, siyâsî ilâh hâkimiyetini hiçbir zaman kâfi derecede tatbîk ve istimâle imkân bulamamıştır. İstanbul otuz kırk seneden beri, elli def'a olarak Harb-i Umûmî esnâsındadır ki gerek içinden, gerek dışından bütün ma'nâsıyla hakikî bir Türk pây-ı tahtı manzarasını göstermişti.

Şimdi o günleri, çektiğimiz mezâhim ve mesâibe rağmen, âdeta hasretle yâd etmemek mümkün değildir. Ne yazık ki o ferâsetten kâfi derecede istifâde etmesini bilemedik, muhtelif ünvânlar altında ve muhtelif maksadlarla te'sîs ettiğimiz birçok millî müesseseleri, ticârî ve harsî teşkilâtı âkıbeti meşkûk bir siyâsî komitenin mukadderâtına bağladık ve bu siyâsî kuvvetin infisâhıyla bütün o millî teşkilâtın birer birer ortadan kalkmaya mahkûm olacağını düşüneme-

dik. Mütâreke bizi gâfil ve perişân bir hâlde buldu ve tatbîkâtının her safhasında bizi biraz daha dağıttı, biraz daha ezdi. Hâlbuki bütün o esnâf cem'iyetleri, o bakkal kooperatifleri, o millî ticâret-hâneler İttihâd ve Terakkî nufûzuna o derece tâbi' bulunmasaydı ve az çok müstakil birer müessese hâlinde kalsaydı, mütârekeyi müteâkib millî varlığımıza karşı vâki' olan tehâcüm epeyce bert bir mukâvemete ma'rûz kalacak ve buradaki Türk ekseriyeti hiç değilse iktisâdî mevcûdiyetini koruyabilmek imkânını bulacaktı.

Bir millet yaşamak için mutlaka bir devlet kadrosuna muhtâc değildir; devlet ve hükümet kadrosunun hâricinde birtakım millî ve iktisâdî teşkilât ile hayâtını idâme eden cemâât numûnelerini görmek için uzaklara bakmaya hâcet yoktur. Bu şehrin içinde, bir Rum cemaâti var ki bu gibi teşkilât sâyesinde, el-yevm Atina hükümetinin nüfûz ve te'sîrine hiç râm olmayarak hattâ bazen bu nüfûz ve te'sîre rağmen Yunanlık gâyesi yolundaki fa'âliyetlerini vâsi'bir dâire dâhilinde istediği gibi icrâ etmektedir. Ez-cümle İstanbul'daki Yunan Müdâfaa-i Milliyye Teşkilâtı sâyesinde yapılan işler denilebilir ki ekseriyâ resmî Yunan devletinin gördüğü işlerden daha çok ve daha cüret-kârânedir; son patrik intihâbâtı meselesinde hangi tarafın daha ağır bastığını anlamak için pek o kadar uzun düşünmeye lüzûm yoktur: Bugün Anadolu'daki Yunan ordusu Kral Konstantin hükümetinden ziyâde İstanbul'daki Rum Müdâfaa-i Milliye'sinin nüfûzuna tâbi' gibidir; bu ordunun maddî ve ma'nevî kuvvetini besleyen menba' Yunanistan'daki hakikî Yunan milletinden ziyâde Türkiye'deki, Türk pây-ı tahtındaki Yunancı'lardır.

Hatırımıza geldikçe tüylerimizi ürperten bu acı hakîkatten îcâb eden dersi almaya çalışmalıyız. Niçin bizim de, bizim olan şu şehirde bir müdâfaa-i milliye teşkilâtımız yok? Acaba buna hiç lüzûm görülmüyor mu? Bizce siyâsetin hiçbir ma'nâ ifade etmediği bu memlekette bütün siyâsî fırkaların bir "Müdâfaa-i Milliye" teşkîl için ittihâd etmeleri yapılması şiddetle elzem olan teşebbüslerden biridir. Meselâ Lütfü Fikri Bey'in geçen sene te'sîs ettiği "ittifâk" lığı pek âlâ böyle bir teşkîlâtın nüvesi olabilirdi; bunun etrafında toplananlar her türlü siyâsî temâyüllerden tecerrüdle sırf millî ve ictimâî bir maksada doğru hareket etmek şartıyla hiçbir müşkile uğramaksızın pek müsbet neticeler elde edebilirler. Bu müdâfaa-i milliyenin yegâne hedefi İstanbul ahâlisinin, ahlâkî, dînî, iktisâdî ve harsî varlığını koruyacak ve bu ahâliyi tehdîd eden mütenevi' tehlikelerin önünü alabilecek maddî ve ma'nevî vesâiti hazırlamak, aramak ve bulmak olmalıdır. Bit-t-tabi, bu tehlikelerin tenevvü'ne göre de îfâ edilecek fa'âliyetlerin muhtelif şu'belere ayrılması, her şu'benin birtakım erbâb-ı ihtisâs tarafından teşkîli lâzım gelecektir. Böyle bir teşebbüs aynı zamanda memleketin bütün münevverlerini bir araya toplamak ve şimdiye kadar her nev'î tesânüdden mahrûm olduğumuz için boş yere akıp giden birçok fikir ve irâde cereyânlarımıza lâzım gelen intizâm ve insicâmı vermek i'tibârıyla da fâideden hâli kalmayacaktır; elverirki bu teşebbüs de diğer bütün teşebbüslerimiz gibi iş işten geçtikten sonra vukû' bulmasın.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Müdâfaa-i Milliye Teşkilâtı", 19 Ocak 1922, Nr.8925, s.1, süt.1-2

TEMSÎL VE TEMESSÜL

Bizde, öteden beri, sık sık, mevzû-i bahsolan bir mesele vardır. Son zamanlarda "Dâr-ül-hikmet-il-İslâmiye" nin bir teşebbüsü, Ankara Şer'iye Vekâleti'nin bir beyannâmesi, bunlara dâir İstanbul matbûatında cereyân eden münâkaşalar, ser olunan mütâlaalar bu eski ve müzmîn da'vâyı yeniden canlandırdı. Onu yeniden hâd bir devreye soktu. Bu, "millî ve dînî âdetlerimizin ecnebî tes'îrâta karşı muhâfaza ve vikayesi" meselesidir.

Geçen gün "Tevhîd-i Efkâr" refikimizde intişâr eden bir makalede deniliyordu ki Avrupa'nın ilim ve ma'rifetini alalım, fakat Avrupalı'nın âdetlerini, meşreblerini, tarz-ı muâşeretlerini ilâh taklîdden ictinâb edelim. Bu mütâlaayı ilk def'a olarak işitmiyoruz; şalvarlarımızı ve kavuklarımızı çıkarıp Frenkler gibi giyinmeye başladığımız günden beri geçen neslin gelen nesle verdiği nasîhat dâimâ bu olmuştur. Vâkıâ bir millet için kendi an'aneleri hâricine çıkmak, yaşadığı ve tekâmül ettiği mûhitin tabîî bir muhassalası olan birtakım husûsî örf ve âdetlerinden tecerrüd ederek başka bir milletin örf ve âdetlerine uymak istemek ekseriyâ mühlik ve dâimâ muzırr bir hâdisedir. Meşhûr "Montesquieu" Roma'nın i'tilâ ve inhitâtına dâir yazdığı bir eserde bir zamanlar bütün dünyaya hâkim olan bu kudretli devletin inkırâzına sebep olan yegâne âmili Roma'lıların kendi an'aneleri ve kendi âdetleri hâricine çıkışlarında bulur. Romalı'lar gibi birçok eski milletlerin de esbâb-ı inkırâzını îzâh eden bu nazariye acaba bize ve bizim muâsırımız olan milletlere ne dereceye kadar kâbil-i tatbîktir? Fi-l-vâki'Roma Devleti resmî ilâhlarından yüz çevirdiği ve askerî, idârî sistemini

tamamıyla terk ettiği içindir ki şimâl barbarları Roma medeniyetine temsîl sâyesindedir ki kurt postlarına sarılı olarak geldikleri İtalya Yarımadası'ndan çelik zırhlar ve tunç miğferlerle döndüler. Bugünkü Avrupa medeniyetinin hem ma'nen, hem maddeten dünkü Roma medeniyetinin vârisi olduğunu ve gözlerimizi kamaştıran muâsır Garb âleminin münkâriz Latin Devleti'nin enkâzından kurulduğunu kim inkâr edebilir? Vâkıâ genç, gürbüz ve cür'et-kâr şimâl akvâmı dünyaya kendi rûhlarından yeni bir aydınlık getirdiler; Roma'dan aldıkları kaplara koydukları şey kendi kanlarının harâretidir; fakat bu rûh ile bu kanın o medeniyet üzerindeki te'sîriyle mukâyese edilecek olursa hangisinin daha çok ve daha müteaddî olduğunu anlamak biraz müşkildir; ortada bir hakikat varsa, o da bu iki şeyin izdivâcından ekmel bir hayât enmûzecinin doğmuş olmasıdır.

Nitekim Türklükle islâmiyetin izdivâcından da şarkta böyle ekmel bir hayât enmûzeci doğmuştur. Birbiri ardı sıra inkırâza uğrayan İslâm devletlerinin zayıf bünyelerinde inhilâle yüz tutan İslâmiyet ancak kavî ve tüvânâ bir Türk sultanının kudretli tekâmülüne vasıl oldu. Buna mukâbil o Türk saltanatı da azamet ve şekvetinin zirvesine en ziyâde bu yeni mefkûre sâyesinde ve ondan istiâne ettiği ma'nevî kuvvetle varabildi; binâen-aleyh bu iki mütekâbil te'sîrden hangi tarafın daha ziyâde müstefîd olduğunu ta'yîn kâbil değildir. Hiç şüphesiz ki Türkler İslâm Ümmeti câmiasına girmezden evvel birçok millî âdetlere, millî an'anelere mâliktirler, hattâ bu kavmin bazı kolları Ehl-i tevhîdden bile değildi, fakat İslâm ümmeti câmiasına girdikten sonra o millî âdetlerinden millî an'anelerinden mühim bir kısmını unuttular, yeni i'tikâdlarının kendilerine

emrettiği birtakım yeni yeni düşünüş ve yaşayış şerâitine tâbi' oldular; hattâ İstanbul'un fethinden sonra temâsa geldikleri bir eski medeniyetin metrûkâtını tevârüsten tevakki edemediler. Lâkin târihte misli görülmemiş bir temsîl kabiliyetine mâlik olan bu Türkler aynı zamanda gayet kuvvetli bir temessül kâbiliyetine de mazhardırlar, hâricten aldıkları her yabancı akîdeye, her yabancı âdete dâimâ kendi damgalarını vururlar. Bugünkü günde bizim edebiyât lisânımızda ne kadar ecnebî anâsır varsa bir zamanlar hâkimiyetimiz altında yaşayan muhtelif milletlerin halk lisânında da o kadar Türkçe kelime vardır. Besarabya'dan Şimâli Afrika'nın son merhalesine kadar hâlâ bizden kalmış bir havanın tadı esmektedir. Bütün bunlar gösterir ki bir millet kendisindeki "kabiliyet hayâtına" mevcûd olduğu müddetçe hem "müteaddi", hem "lâzım" dır; ya'nî hem müessir, hem de müteessir olabilir ve esâsen terâkki ve tekâmül düstûrları da bunun böyle olmasını istilzâm eder.

Husûsuyla öyle bir asırda yaşıyoruz ki birbirine ulaşan cereyânlar önünde "Sedd-i Çin" bile rasânetini kaybetmiştir. Zaten bizce muhâfazası lâzım gelen şey bu sedd olmayıp o seddin içindeki varlıktır; bu varlık ise her türlü taarruzdan masûndur. Bütün dünyanın üstünden her şeyi müsâvîleştirerek geçen ve ağır medeniyet silindiri altında sâir milletler gibi bizim hayâtımızı çerçeveleyen müesseseler de ezilip gidecektir; lâkin o çerçeveler içindeki rûh mâddiyâttan münezzeh olduğu için dâimî ve ebedî kalacaktır. Biz birtakım zâhirî tebeddüllere bakarak ne kadar telâşa düşersek düşelim, bir Türkün bir Frenk olmasına ve bir Frenkin bir Çinli'ye temessül etmesine asla imkân yoktur. Belki günün birinde yer yüzündeki bütün insanlar hep bir tarzda giyinecekler, bir tarz-

da yiyip içecekler, bir tarzda evler içinde oturacaklar, bütün şehirler hep aynı kafadan çıkan hendeseye göre yapılacak, fakat ortada dâimâ şarkı garbdan, garbı şimâlden, şimâli cenûbdan ayıran kan ve iklim farkları bâki kalacak ve her milletin kendine mahsûs bir târihi olacaktır.

Fazîlet gibi seyyiât da beyn-el-milel bir şeydir; yalnız hasâil ve kabâihin "tarz-ı icrâsı" dır ki bir milletten diğer bir millete göre tenevvü' eder. Bugün bize millî âdetlerini veya dînî an'anelerini unutmuş ve tamamıyla yabancı ırklara tâbi' olmuş gibi görünen milletdaşlarımızın ekseriyesi rûh ve mizâc i'tibârıyla dâimâ Türk ve dâimâ Müslüman'dırlar. Bu hamâlî istihâle devri geçtikten ve aramızdaki seciyesizler, mecnûnlar ve maymunlar tamamıyla mahvolduktan sonra göreceğiz ki dışarıdan aldığımız şeylerle içimizde sakladıklarımız birbirine karışarak ortaya eskisinden daha kuvvetli bir Türk rûh ve bir Türk âlemi çıkacaktır.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Temsil ve Temessül", 20 Ocak 1922, Nr.8926, s.2, süt.1-2

MUKADDER ŞEYLER ÖNÜNDE

"Bir milletin veya bir ırkın rûhu ezelî ve ebedî bir "tekevvün" den i'bâret-tir."

Bu sözü meşhûr bir Fransız ictimâiyâtçısı söylüyor ve müddeâsını isbât sededinde şu misâlleri zikrediyor.

"1820 Almanya'sıyla bugünkü Almanya birbirinden tamamıyla farklı iki millet gibidir. Ondokuzuncu asrın ilk nısfında Cermen'lere atfedilen bütün ha-sâil bugün gösterdikleri hâl ile garîb bir sûrette tezâddadır. İsviçreli'ler vaktiyle iyi asker olarak tanınmıştı, şimdi sadece otelcidirler.

"Son asırlarda yalnız ticâretle meşgûl ve harb ve darbdan müteneffir bir-takım sulh-perver insan sûretinde telakki olunan Musevîler Milâd-ı Îsâ'dan iki asır evvel şarkın askerliği san'at etmiş en muhârib bir milleti idi. Tevrat'ın mü-him bir kısmı birçok fütûhât menkıbeleriyle doludur.

"Arablar İslâmiyetten evvel silâhı yalnız av ve şekavet işlerinde kullanan basit ve sâde bir milletti; fakat yedinci asırda İran'ı, sekizinci de İspanya'yı ve dokuzuncu da Hindistan'ın bir kısmını fethediverdiler ve her gittikleri yerde başka bir seciye gösterdiler, kâh fütûhâtçı, kâh âlim, kâh şâir, kâh vâzı'-ı ka-nûn ve kâh mimâr oldular. Romalı'lar da ibtidâlarda birtakım sakin râiyeler iken birden bire muhârib, teşkîlâtçı, kanûn ve ahlâkıyat mütehassısı kesiliverdi-ler."

Fransız ictimâiyâtçısı bir milletin, hâseten bir ırkın dâimâ aynı seciyede kalamayacağını ve iklim, tarz-ı meşâgil, ulûm ve keşfiyât, mücâveret, kavânin, ticârî ve sınâî terakkiyât, büyük adamların çokluğu veya yokluğu, muhârebelerin zafer veya hezimetle nihâyet buluşu gibi birçok avâmilin tesîri altında rûhlarımızın, millî ve harsî şuûrumuzun dâimâ değişmeye mahkûm olduğunu isbât için bunlara mümâsil daha birçok deliller sayıyor. Vâkıâ tabîatın bir eydî tekevvün olduğunu herkes gibi biz de müdrikiz; kâinat mütemâdiyen değişen, mütemâdiyen doğan ve doğuran bir şeydir; kürenin şekli gibi sathı da gayr-i mahsûs bir sûrette fakat dâimâ tebeddül etmektedir. Tabîatın bir cüz'i olan insanların bu kanûn hâricinde kalabileceklerini düşünmek belki bir acâib farazîye olur. Mademki târih var, mademki târihin hiçbir sahîfesi diğer sahîfesine uymuyor, mademki filân asırda şân ve şevket menâkıbını dinlediğimiz bir milletin bir diğer asırda felâket ve nekbetine şâhit oluyoruz, mademki bugün var olan bir cemaât yarın yoktur, mutlaka o şân ve şevketi temîn eden avâmille, bu nekbeti tevlîd eden esbâbın veya bu varlıkla o yokluğu intâc eyleyen sevâikin de birtakım mütebeddil ve gayr-i müstakırr kuvvetleri temsîl ettiğine inanmak lâzım gelir. Bu kuvvetler bir milletin ya içinden ya dışından icrâ'-i te'sîr edebilirler, fakat neticeleri i'tibârıyla o milletin mukadderâtı gibi seciyesini de tagyîr edecek bir mâhiyettedir.

Binâen-aleyh dünkü makalemde de söylediğim gibi, memleketimizde saymakla bitmeyecek kadar çok bir sürü hâdisâtın tesîriyle hâsıl olan bazı ahlâkî ve örfî tebeddüllere bakıp da me'yûs olmamak lâzım gelir. Her millet tebeddül buhranlarını geçirmiştir, umûmî ve muâsır hayâtın şerâiti hâricinde ka-

labilmek hiç bir insan câmiasına müyesser değildir. Bâ-husûs vesâit-i nakliyenin bu derece çoğaldığı, bu ülke ile o ülke arasında yolların bu kadar kısaldığı bir devirde bu uzlet ve bu infirâde mazhariyet hemen hemen imkân hâricindedir.

Bu uzlete mazhariyet diyoruz, çünkü bir milletin havâsı dâhilinde yalnız kendi âdetleri ve kendi zevkleriyle yaşaması ve birtakım yabancı anâsırın velvelesinden uzak kalarak kendi başının derdini dinlemesi, hep kendi lisânıyla konuşan ve kendi hisleriyle mütehassis olan insanlarla muhât olması kadar büyük bir saâdet tasavvur edilemez. Bu saâdetin kadrini en ziyâde lisânına ve âdetlerine yabancı olduğumuz bir muhîte düştüğümüz zaman hissederiz; böyle yerlerde yürümek, oturmak, kalkmak, yemek, içmek ve hâseten konuşmak bizim için tahammül-fersâ bir işkence hâline girer yaşamanın ma'nâsını kaybederiz ve yavaş yavaş âdeta insanlığımızdan çıkarız. Fakat, maa-t-teessüf bundan sonra ki hayâtımız hep bu gibi işkencelerle dolacak ve kendi memleketimizde bile bütün sâfiyetiyle kendi havâmızı teneffüs edebilmek imkânı kalmayacaktır. Esâsen gittikçe bir sürü ecnebî kokusuyla meşbû' bu mağşûş memleket havâsında artık boğulmaya ve bunalmaya başladığını hissedenlerdir ki, arada pürtelâş ve heyecanla ortaya atılıp: "Yeter artık, yeter artık, kendi âdetlerimize, kendi an'anelerimize dönelim!" diye bağırıyorlar. Bir nokta-i nazara göre bu gibilerin heyecânına tamamıyla iştirâkla beraber diğer bir nokta-i nazara göre içimizin bazı şüphelerle dolduğunu hissediyoruz: "Acaba diyoruz, bu sözler, bu nasîhatler, bu feryâdlarla kuvvetini asrın ilcââtından alan bu cereyânların önüne geçebilmek kâbil midir? Acaba bir "heyet-i ictimâiye" de tabî-

atte olduğu gibi bazı önüne geçilemeyecek âfetlere sâha değil midir? Borayı barometreler haber verirler, fakat onu teskîn için veyâhûd ondan ictinâb için ne yapmak lâzım geldiğini öğretemezler. Bu nev'îden olarak ictimâiyât âlimleri de hâdis olacak vakayi evvelden görürler veya hâdis olanların mâhiyetini tedkîk ederler, fakat, bunları men' etmek asla ellerinde değildir."

Bu meselede bizi mücâhedeye sevk edecek yegâne kuvvet ancak şer ile boğuşmak ve hayır uğrunda yorulmak zevktir ve her idealist, her mefkûre sâhibinin bu süflî hayatta yegâne nasîbi de bundan i'bârettir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Mukadder Şeyler Önünde", 21 Ocak 1922, Nr.8927, s.2, süt.1-2

BİR MİLLETİN MÜMEYYİZ SIFATI NEDİR?

Medeniyetin bütün insanlara âid bir "mâl-i müşterek" olduğunu söylüyoruz. Fi-l-vâki', bugünkü medeniyet âlemine nâfiz bir nazarla bakılacak olursa, görülür ki bunun âmilleri kadar gayr-i mütecânis ve hattâ bazen birbirine zıdd şeyler olamaz; bu binânın her taşını bir başka milletin eli koymuş ve üzerindeki damgayı bütün Avrupalı'lar hep birden vurmuştur. Siyah renkli Kongolu'lar buraya kauçuklarını göndermekte; sıcak ve uzak adalardan buraya biberden, şekere kadar bir medenî Garblı'nın bütün yiyeceği gelmekte ve bir Londralı "Dendy" ipekli çoraplarından fötr şapkasına kadar müstemlekelerden gelen mevâdd-i ibtidâiye ile giyinmektedir. Parisli bir madam şapkasının tüylerini bir Afrikalı sayâdın bileğine medyundur, nasıl ki boynundaki incilerle, parmaklarındaki zümrüdleri de ya Seylan barbarlarının, ya Afrika-yı cenûbî vahşîlerinin sa'y ve gayreti sâyesinde takıyor. Bugün Avrupa'nın herhangi bir zengin evinde bir Şark-kârî salon bizim mezâd döküntülerimizden hâsıl olmuş bir san'at bedîîasıdır.

Avrupa medeniyeti en âdî ihtiyâçlarından en fuzûlî debdebe ve ihtişâm arzularının tatmini için nasıl kendi hudûdları haricindeki âleme muhtâc ise az çok ma'nevî ve harsî olan zevk ve eğlencelerinde de Hind'in, Çin'in, Afrika'nın, Asya'nın nüfûz ve tesîrâtına tâbi' olmaktadır. İçine biraz yabancı iklimlerin renk ve ziyâsı karıştırılmamış edebî eserler gittikçe rağbetten düşmektedir; sofralarında bilâd hâre meyveleri yemeyi damaklarının en mübrem ihtiyâçlarından telâkki etmeye başlayan Garb medenîleri yavaş yavaş bütün şarkılarını ve

rakslarını zencilerin beste ve üslûblarına uydurmakla meşgûldürler. O eski valsler, o eski "menuet" ler, o "Quadrille" ler hep unutulmuş ve yerlerine tangolar, cazbandlar, "shimmy" ler kâim olmuştur. Geçen gün elimize geçen bir mizâh risâlesinde gayet şâyân-ı ibret bir iki karikatür vardı; birinde beş on beyaz oturmuş çalıyor ve birkaç zenci de oynuyordu; diğerinde bir zenci vahşî bir mûsikî âletinin başında duruyor ve beyazları oynatıyordu. Paris'in zevk ve sefâ yerlerinden yeni dönenlerin evzâ' ve etvârında cenûbî Amerika ormanlarındaki maymunların hoş ve gülünç çevikliğini hatırlatan bir şey seziliyor. Bunların naklettiği hikâyelere göre zenciler olmasa bütün Avrupalı'ların can sıkıntısından ne yapacaklarını bilemeyecekleri anlaşılıyor. Hülâsa bize uzaktan yek-pâre bir şey gibi görünen medenî âlem gibi bu âlemin içinde dolaşan insân enmûzecleri de yakından bakıldığı vakit de bize garîb bir halîtanın muhâsarası gibi görünmektedir. Onun içindir ki umûmî ma'nâsıyla bugünkü Garb menediyetinin filân veya falân milletin eseri olduğunu iddiâ etmek gittikçe imkân hâricine çıkmaktadır. Lâkin medeniyet denilince yalnız bir tarz-ı maîşet anlaşılmamalıdır; bunun bir de iç yüzü olduğunu herkes gibi biz de müdrikiz. Medenî bir adam vahşî ve ibtidâî bir adamdan yalnız giyinişinin, yiyip içişinin, eğlenip gezişinin, oturup kalkışının farkıyla ayrılamaz; bu iki nev'î insan numûnesini birbirinden tefrîk eden şey onların hayât hakkındaki ve hayâttaki kıymetlere dâir taşıdıkları telâkki tarzları arasındaki mübâyenetlerdir. Bir Avrupalı bir Asyalı gibi giyinebilir, bir Asyalı bir Avrupalı gibi eğlenebilir, fakat bir Asyalı'nın hayâtî görüşü hiçbir zaman bir Avrupalı'nın görüşüne benzeyemez. Bunun kıymet vermediği bazı şeyler onun nazarında çok değerli ve bunun için değer-

siz olan bazı şeyler ona göre son derece hâiz-i ehemmiyettedir ve meşhûr Pascal'a Pirene'nin beri tarafından hakikat olan, Pirene'nin öte tarafında yalandır, dedirten şey de işte budur.

Bir Alman âlimine göre "medeniyet" i teşkîl eden anâsır evvelâ keşfiyât, ulûm ve fünûn, sonra sınâat, iktisâd-ı ictimâî, siyâsîyat, dînî teşkilât ve daha sonra ahlâkî, rûhânî ve bedî' telâkkiyâttır. Aynı âlim bu sonuncu mefhûmları Türkçe'de tam bir mukâbili olmayan "Conceptiv du monde" ta'bîri altında topluyor ve diyor ki: "İşte bir milleti diğerinden ayıran ve her millete husûsî bir seciye veren şey budur, - ya'nî o milletin dünyayı kendine mahsûs bir tarzda anlayışıdır - keşfiyâta, ulûm ve fünûna vesâir teşkilat-ı ictimâiyeye gelince, bunlar bütün insaniyetin malıdır."

Fi-l-vâki' bugünkü sınâatın lübbünü teşkil eyleyen ve fikrî terakkiyâtta mühim bir âmil olan kâğıd, mürekkeb, boya, hattâ tab'-ı hurûfâtı gibi birtakım keşiflerin Çinli'lere âid olduğu ve cem'iyetlerin siyâsî, ictimâî teşkilâtı Yunan ve Roma medeniyetlerinden mevrûs o renkler üzerine yapıldığı hatıra gelince bu hükmün isâbetine inanmamak mümkün değildir.

Bu nokta-i nazardan Avrupalı'ların dehâsındaki yaratıcı hâssenin gâyet i'tibârî bir şey olduğu tezâhür eder ve kendilerinden olmayan milletlere karşı gösterdikleri gurur ve ceberûtun bir hakka müstenid bulunmaktan ziyâde mizâclarının şiddet ve tehekkümünden mütehassıl bir hâlet-i rûhiye olduğu anlaşılır. Garblı'ların Şark milletlerine tevaffukunu te'mîn eden kuvvette işte onların

mizâcındaki bu şiddettir. Meşhûr pancermenist "Chamberlain" Cermenler'den bahsederken "Yırtıcı Kuşlar" ta'birini beyhûde yere kullanmamıştır ve bütün Avrupalı'ları bu "Cermen" nâmı altında toplamakla pek haklı bir şey yapmıştır. Fi-l-vâki', Cermen, Sakson, Islav, ilâh, isimleriyle Avrupalı'yı terkîb eden muhtelif milletler arasındaki vasf-ı müşterek bunların menfaat-ı maddiye uğrunda bütün ahlâkî prensipleri ayak altına alarak gâyelerine vâsıl olmak için her vâsıtayı mübâh telâkki etmek husûsundaki yılmaz ve yorulmaz cür'etleridir. Dünya onlar nazarında hep kendi karınlarını doyurmak ve kendi hırslarını teskîn etmek için yaratılmış bir varlıktır ve o varlığın her tarafından a'zamî istifâdeyi çıkarmak kendilerine verilmiş bir ilâhî haktır. İşte Avrupalı'lar, hele şimâlîler en ziyâde bu cihetindendir ki bugün dünyaya hâkim bulunuyorlar, küre-i arzı avuçlarının içinde bir top gibi oynatıyorlar. Buna mukâbil Şarklı'lar, hâseten Şark'ın Müslüman milletleri hâlâ birtakım dînî ve ahlâkî düstûrlara tâbi' olarak yaşadıkları için bu mehîb kitle karşısında dâimâ mağlûbiyetten mağlûbiyete düşüyorlar ve her hareketlerinde hayât mücâdelesindeki za'flarını, beceriksizliklerini isbât etmiş oluyorlar. Bunun sebebini onların maddeye bunların rûha fazla ehemmiyet verişlerinden başka neye atfetmek kâbildir? Ve milletler arasındaki farkın bir "hayâtî telâkki" farkından başka bir şey olmadığına inanmamak mümkün müdür?

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Milletin Mümeyyiz Sıfatı Nedir?", 25 Ocak 1922, Nr.8931, s.2, süt.1-2

İNKILAB VE İSTİHLÂS

Yeni Türkiye'de yaşayabilmek için mutlaka mâzî ile kat-i alâka etmek mecbûriyetindedir, bütün çektiklerimiz hep mâzîde işlenilen hatâların birer tabîî neticesi olduğu bugün isbâta değmez hakikatlerdendir. Ancak eski devlet teşkîlâtı, eski idâre sistemi, hâricle münâsebâtımızın tarzı ve bunların zaman ile tevlîd ettiği birtakım sakîl ve sakîm taâmlar nihâyete erdiği vakittir ki geniş bir soluk alacağız, hayâta yeniden doğmuş gibi olacağız.

Esâsen asırlardan beri cihân muvâzenesinde birtakım pamuk ipliklerine bağlı olarak duran ve Harb-i Umûmî'nin ma'kûs neticesiyle o muâllaktaki mevki'nden yuvarlanarak parça parça olan bu târihî müessesenin, ne kadar gayret etsek, eskisi gibi yaşamasına imkân kalmamıştır. Bütün o eski kanûnlar, o eski idâre usûlleri sâbık siyâsî bünyemizin îcâbâtına göre bir ma'nâyı hâiz idiler. Yeni vaz'iyetin ihdâs ettiği birtakım yeni ihtiyâclar, yeni zarûretler er geç bu hâyîde mefhûmları tâ esâsından devirip yıkacaktır. Üç yıl evvelki mağlûb müttefiklerimiz gibi biz de geçmiş ile cezrî bir tasfîye-i hesâb yapmak ıztırârındayız. Tıpkı işini bilmez, müsrif, sefîh ve lâ-kayd bir peder gibi bize mirâs olarak bir sürü da'vâ, bir sürü gâile ve bir yığın borç bırakan o kadim müessesenin an'anesine ittibâ-en yaşamakta ısrâr etmek bütün bu da'vâları, bu gâileleri ve bu borçları benimsemekten ve ilâ-nihâye bunların içinde bocalamaktan başka neyi ifâde eder? Biz bu borcu vatanımızın en kıymet-dâr parçalarını fedâ etmek sûretiyle kâfî derecede ödediğimize kâni'iz ve hiç kimse, bundan böyle, bize eski şerâite tâbi'olarak yaşamak mecbûriyetini tahmîl edemez.

Öteden beri Osmanlı Devleti'nin istiklâlini muhâfaza etmek Avrupa Devletleri'nin menâfîh-i îcâbâtındandır düstûru bizi için için sevindiren sözlerden biriydi; yeni Türkiye bu söze mukâbil "hangi istiklâl?" suâlini îrâd ediyor. Evet, hangi istiklâl? Şu kapitülasyonlu istiklâl mi? Şu Türklerin ve Türk tebaasının ellerini kollarını bağlamak ve bunları ecnebî ticâretinin cebrî müşterileri hâline sokma sûretiyle tecellî eden istiklâl mi? Fi-l-vâki' bu tarzda müstakil bir Türkiye'nin Türklerden ziyâde Avrupalı'lara lüzûmu vardır; çünkü, o ancak bu sûretle ecnebî hırs ve tama'ını bî-lâ-kayd ü şart tatmîn eden bir sağmal inek mâhiyetini muhâfaza etmiş olacaktır ve Osmanlı Hükümeti nâmını verdikleri kuvvette başkalarının hesâbına, fî-sebîl-illâh bu ineğin başından tutmakla mükellef bulunacaktır. Fi-l-vâki, yer yüzünde bu nev'îden müstakil bir hükümet olmazsa, nerede her türlü tekâlîften masûn olarak ticâret edilebilir? Ahz ü i'tâ sâhası nerede buradan daha ziyâde rekâbetsiz buradan daha vâsi' ve ârızasız olabilir?

Sansür

Bazılarımız kapitülasyonlar meselesini yalnız bir şeref ve haysiyet da'vâsı zannediyor ve bunu milleti alâka-dâr eden sâir meselelerin ikinci ve üçüncü safında sanıyor. Hâlbuki bizce bundan daha mühim bir şey tasavvur olunamaz. Denilebilir ki hayât ve memâtımız ancak bu uhûdun ortadan kalkıp kalkmamasına muallâktır ve bunun ortadan kalkabilmesi için de Avrupa'nın, mâzîsiyle alâkasını kesmiş pek yeni bir Türkiye önünde bulunması lâzım gelecektir; tâ ki, bu Avrupa ona eski hâtıralardan bahsettiği vakit etrâfında o eski hâtı-

raları ihyâ edecek vaz'iyeti ve bu vaz'iyetin tevlîd eylediği hâdisâtı göremesin; geçenlerde bir Fransız gazetesinin yazdığı gibi karşısında eski idâre sistemine belki Avrupalı'lardan daha ziyâde düşman birtakım inkılâbcı Türkler görsün.

Vâkıâ, bilen bilir ki bugün uğrunda kan döktüğümüz ve bin türlü mihnet ve meşakkate katlandığımız gâye bir değildir; biz yalnız topraklarımıza müstevlî olan düşmanı kovmakla meşgûl bulunmuyoruz, aynı zamanda mâzînin seyyiâtından kurtulmak için de çırpınıyoruz ve bizce bu inkılâb mücâdelesi o istihlâs harbi kadar büyük ve mukaddestir. Zîrâ, birbirinden ayrı gibi görünen bu iki gâye hadd-i zatinde bir tek da'vânın iki yüzüdür:

İnkılâbsız istihlâs yarımdır ve istihlâssız inkılâb mümkün değildir.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İnkılâb ve İstihlâs", 1 Şubat 1922, Nr.8938, Nr.2, süt.1-2

SARIKAMIŞ

Geçenlerde ümerâ-i askeriyemizden birisiyle konuştuğumuz esnâda bu zât bana demişti ki:

"Siz Anadolu'da bulunduğunuz müddet zarfında İstanbul'da "mühim" ıtlakına sezâ tek hâdise oldu; Sarıkamış ihâta manevrasını yakından müşâhade etmiş bir erkân-ı harb zâbitimiz dillerde destân bu kanlı hâileye dâir hâtırâtı neşretti."

"Akşam" refîkamızda tefrika olunduktan sonra on gün evvel kitap hâlinde çıkan bu hâtırat kendisinden bu tarzda bahsedilmeye her cihetten lâyık bir büyük eserdir, ne yazık ki bunun hakkında vâkıâ ne bir tahlîl yapmaya hiçbir iktidâr ve salâhiyetim yoktur. Vâkıâ eserin sâhibi Köprülü Şerif Bey en çetin askerî mesâili her kârînin anlayabileceği tarzda sadeleştirmiş, Frenkler'in dediği gibi "Vulgarize" etmiş ve Kafkas seferinin bu müdhiş akîdesini bir askerden ziyâde efrâd-ı milletten biri saffetiyle ve öyle bir hassâsiyet, öyle bir zihniyetle hâl ve izâh etmiştir.

Kaymakam Şerif Bey'den evvel Miralay Ali Fuat Bey, Mısır seferine dâir yazdığı hâtırâtıyla bizi bu nev'î mutâlaalara epeyce alıştırmış ve hâzırlamıştı. Esâsen bu iki kitap ma'nâ ve rûh i'tibârıyla hemen hemen aynı mevzû'dan bâhistir: Tîh Sahrâsı'nda kuma gömülenlerle, Kafkas seferinde kara gömülenlerin bizce aynı hâilenin kahramanları değil midir? O hâile ki aynı zihniyetin eseridir; gayr-i mümkün olan bir şeyi mümkün kılmak zihniyeti...

Vâkıâ "Sarıkamış" müellifine göre üçüncü ordunun Harb-i Umûmî bidâyetinde der-uhte ettiği o büyük ve târihî vazîfe îfâsı o derece gayr-i mümkün olan şeylerden biri değilmiş; her cihetten bizden daha dûn düşman ordusunu - harekât mevsimini intihâb etmek ve ordumuzun başında müdebbir ve kâr-âşnâ kumandanlar bulundurmak şartıyla - mahv u perîşân eylemek ihtimâli son derece kuvvetli imiş. Bu hakikata muttali' olur olmaz bağrımızdaki "Sarıkamış" cerîhası daha ziyâde genişliyor ve bazı şahsîyetlere karşı duyduğumuz kîn ve nefret âdeta şiddetli bir gayz ve tehevvür derecesine varıyor. Kaymakam Şerif Bey bu eserinde ne kadar bî-taraf ve âfakî olmak isterse istesin bizi her sözünün altında gizlenen kalb çarpıntılarını ve her cümlesinin ne kadar göz yaşıyla meşbû' bulunduğunu işitip görmekten men'edemiyor; bütün o tasvîr etmek istediği vakayi'n içinde Enver Paşa'nın donuk, soğuk ve meş'ûm simâsı milletin tâli'iyle oynayan bir acâib heyûlâ gibi teressüm ediyor. İlk def'a olarak bu müheyyic eserdedir ki, bu adamın hakikî mâhiyetini anlıyoruz, bu adamın târihimizde oynadığı mühlik ve müdhiş rolün esrârına vâkıf oluyoruz.

Biz, mukâdderâtımızla oynamış bazı şahsiyetlere dâir - gerek lehlerinde ve gerek aleyhlerinde - gâyet nâkıs ve ekseriyâ ma'kûs fikirlerin eseriyiz. Bunların mes'uliyetlerini icâb ettiren vakayi' nelerdir: Bu memlekete ne cihetten fâideleri oldu? Ne cihetten zararları dokundu? Lâzım gelen vuzûh ile bilemiyoruz. Ne nefretimiz, ne hürmetimiz muayyen esbâbe müstenid değildir ve bunların hayâtı hakkında elimizde hiçbir vesîka yoktur. Bu nokta-i nazardan "Sarıkamış" gibi eserlerin taaddüdü, ne düşüneceğini, ne söyleyeceğini, kime i'ti-

mâd edeceğini, kimden çekineceğini hâlâ kat'iyetle bilemeyen ve kâh bed--hâhların, kâh meddâhların tesîrâtına kapılan şu zavallı halka pek büyük bir fâide te'mîn edecektir.

"Sarıkamış" müellifi kitabının sonuna doğru diyor ki: "İttihâd ve Terakkî erkânından bazı zevât "Sarıkamış" Akşam'a tefrika edildiği sıralarda beni ittihâd ve Terakkî'ye karşı - Enver, Hâfız, Hakkı ve Bahaddin, Şakir bahisleri münâsebetiyle olacak aleyh-dârlık ve garaz-kârlıkla ithâm etmişler; ben zannediyorum ki, bil'akis kendi intikâmlarına vâsıta oldum. Çünkü İttihâd ve Terakkî'yi yıkıp devirenlerin ser-dâr-ı a'lâsı Enver'dir."

Şerif Bey bu mütâlaasında son derece haklıdır. Enver Paşa ve peyklerinin ve o zihniyyetteki diğer şahsiyetlerin hakikî mâhiyetlerini ortaya koymak yalnız halkın ve memleketin değil aynı zamanda bunların kurbanı olan İttihâd ve Terakkî Cem'iyeti'nin de menfaatı icâbındandır. Hiçbir taraflarından tutulmaları mümkün olmayan ve millete karşı mesûliyetleri riyâzî bir kat'iyetle sübût bulan kimseleri hâlâ müdâfaada devam etmek bunların seyyiâtına iştirâktan başka bir ma'nâyı mutazammın değildir. Ben ki (ihtimâl halkın ekseriyetiyle beraber) inkılâbı yapan zümrenin erkânını bilâ-istisnâ bugünkü felâketimizin şuûrî müsebbibleri olarak telâkkî etmekten uzağım ve hattâ o zümrenin her şeye rağmen bu millete yeni bir âzim ve irâde hamlesi verdiğine kani'yim, târihimizin son devresine âid birçok muzlim noktaların tenevvürünü evvelâ memleket, sonra hakikat nâmına elzem addediyorum.

"Sarıkamış" bu hizmeti gören kuvvetli meş'allerden biridir, onun ışığında neler görüyoruz? Yarı aç, yarı çıplak kâfilelerle karlar üstünde, sisler içinde, tipilerle nefesleri tıkanarak mechûl bir ufka doğru ilerliyorlar. Bunlar birkaç mecnûnun önüne katılmış sürülerdir; fakat manzaralarında ne büyük bir mehâbet ve ne derin bir ulviyet var! Bu ulviyet ve bu mehâbet onlara nereden geliyor? Kendilerine verilen emirlere körükörüne itâat ettikleri için mi? Yoksa kendileri de acâib bir cinnetin sarsarına tutulduklarından dolayı mı? Bilmiyoruz. Şerif Bey diyor ki: "Bu orduda hizmet eden ve bu sefere iştirâk eyleyen büyük ve güçlü kumandanların kısm-ı âzamı, belki Enver Paşa'nın Erkân-ı Harbiye'si de dâhil olmak üzere hepsi gittikleri yolun sonu bir uçurum olduğunu pek âlâ biliyorlar ve buna rağmen yürümekte devam ediyorlardı. Fi-l-vâki' bunların koştukları yolun sonu uçurumdu, nihâyetsiz, mahûf bir uçurumdu; ordunun yarısından fazlası bunun a'mâkında mahvolup gitti; niçin?" Bu suâle yine Şerif Bey cevap veriyor: "Târihimize parlak bir sahîfe-i şeref daha ilâve etmek için..." diyor. "Târihimize şân olsun ki büyük bir Türk ordusu câhil ve divâne kumandanın ihtirâsıyla yüksek dağlar üstünde, kara kışın tipisiyle, asır-dîde düşmanın güllesi ve kurşunuyla uğraşa cenkleşe, istiklâl-i millî uğruna kâmilen mahvoldu da bir neferi arka çevirmedi."

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sarıkamış", 3 Şubat 1922, Nr.8940, s.2, süt.1-2

BİR ZEYL

Tekrar "Sarıkamış" ünvânlı eserden bahsetmek istiyorum, seneler var ki okuduğum kitapların hiçbiri bende bunun kadar devamlı bir heyecan uyandırmamıştı. "Sarıkamış" ihâta mânevrasına dâir yazılmış bu yarı askerî, yarı edebî, fakat dâimâ sâde ve şâtafatsız kitaptaki o büyük şâh-eserler gibi fikrî ve hissî varlığımın tâ köklerinden kavradı. Gündelik hayâtımın bin türlü kaygıları, endişeleri, iç sıkıntıları arasından dönüp dolaşıp iki de bir de hep ona âid düşüncelere avdet ediyorum, Sarıkamış üzeri karla örtülü bir uçurum hâlinde beni mütemâdiyen kendine doğru çekiyor.

Her hâilede böyle insanı kendine doğru çeken mühlik bir câzibe kuvveti vardır ve Erkân-ı Harb Zâbiti Şerif Bey'in bu eseri hiçbir devrede, hiçbir yerde ve hiçbir lisânda misli görülmemiş bir "Tragedya" dır. Eğer umûmî edebiyâtta belli başlı bir destân ve bir hâile an'anesi bulunmamış olsaydı, diyebilirim ki bu eser mevzû'u ve yazılışı i'tibârıyla öyle bir an'anenin ibtidâsını teşkîl edebilirdi ve eğer Osmanlı Türkü'nün târihi Sarıkamış'a benzemez daha nice büyük vak'alarla dolu olmasaydı, bu mehîb hâdise başlı başına bütün târihimizi doldurmaya kâfi gelirdi.

Büyük bir millî şâir için "Sarıkamış" ta yüzlerce destân mevzû'u âdeta hazırlanmış olarak duruyor; acaba günün birinde çelikten bir kalem bu mevzû'lardan birini bir tunçtan levha üzerine hakk edebilmek mazhariyetine erecek midir? İşte, ben ancak böyle bir eser, böyle bir tunçtan levha karşısındadır ki

millî rûhun san'at ve edebiyâtımızda da tecellî etmeye başladığını göreceğim ve hepimiz için yeni bir devrin fecrini selamlayacağım.

Şerif Bey'in bu harikulâde kitabını okurken bende uyanan düşüncelerden biri de işte budur; kendi kendime: "Acaba, diyorum, bu kitabın sahifelerinden birisi, yeni nesilden olsun eski nesilden olsun Türk şairlerinden birine, hiç değilse Kerbela vak'ası derecesinde bir eser ilhâm etmeyecek mi? Ve istiyorum ki hepsini birer birer gidip kendim okuyayım ve onlara diyeyim ki: "Şimdiye kadar bildiklerinizi, okuduklarınızı, görüp geçirdiklerinizi hep unutunuz! Bütün bunların bir kıymeti yoktur. Yalnız "Sarıkamış" ı bilin; ezberleyin, bu size kâfidir. Zîrâ hakîkat ve ulviyet nâmına ne varsa hepsini buradan öğreneceksiniz, târihinizi, coğrafyanızı, milliyetinizi ve dîninizi ve bunların hepsini rûhunda cem' eden Türk askerinin ne olduğunu burada göreceksiniz."

Fakat korkuyorum ki Türk şairi Türk askerine nisbeten "Allahü ekber" Dağı'nın tepesine hattâ hayâlen bile çıkacak derecede kuvvetli değildir; mutlaka yarı yolda nefesi tıkanacak ve çığlarla beraber o sayısız uçurumlardan birine yuvarlanacaktır.

"Sarıkamış" kitabının içinden lâ-ale-ta'yîn iktibâs ettiğim şu yürüyüş tasavvuruna bakınız:

"Konak yerlerinden karanlıkta hareket ettik. Kıfaât kemâl-i sükûnetle birer ikişer kol başlarını tak'îb ediyordu; kol başlarında kılavuzlar vardı. Haritaya nazaran üç saat sonra biz hatt-ı bâlâdaki boyun noktasını geçeceğiz zannedi-

yorduk. İki misli mesâfe kathettik, yine yokuştan kurtulamadık. Dağa çıktıkça etrafın manzarası hem lâtif hem de vahşî bir şekil alıyordu. Her taraf yalçın ve engin derelerden müteşekkil gibi görünüyordu. Biz kar ve buz kayalarıyla mestûr olan bütün bu dereleri, tepeleri ve sonra birçok alçak dağları ayağımızın altında görüyor idik. Topçular bu dik ve derin karlı dağ yolundan nasıl çıkacaklar aklım ermiyordu.

Biz zahmetle, müşkülâtla fakat inzibât ve intizâm ayrılmayarak çıkıyorduk. En nihâyet çıktık. Fakat bizi arka tarafı iniş bir boyun noktası değil belki gâyet geniş ve nihâyetsiz zannolunan bir kar yaylası karşıladı.

"Pek yorulmuş ve nâ-tüvân düşmüştük. Tam yayla üstünde keskin bir rüzgâr ve arkasından şiddetli bir tipi başladı. Bu andan i'tibâren göz gözü görmez oldu. Kimsenin kimseye muâvenet etmesi ve hattâ söz söylemesi, sesini işittirmesi imkânı kalmadı ve uzun, nihâyetsiz denecek kadar uzamış olan yol kolu dağıldı. Asker, enginlerde, dere içlerinde, orman bucaklarında, nerede kuru bir nokta, nerede dumanı çıkar bir ocak gördü ise oraya saldırdı ve kolordu inhilâl etti."

Türkçe'de hiç bu kadar güzel bir parça daha okuduğumu hatırlamıyorum; bunu anlatan bir asker, yazan bir askerdir. Husûsiyle hikâyesinin sonuna doğru iki üç kalem darbesiyle yaptığı şu sâde ve fakat müheyyic levha insanı kalbinden kavrayan bir mehâbeti hâizdir.

"... yol kenarında karların içine çömelmiş bir nefer bir yığın karı kollarıyla

kucaklamış, titreyerek feryâd ederek dişleriyle kemiriyor, tırnaklarıyla kazıyordu. Kaldırıp yola sevk etmek istedim. Nefer evvelki hareketini, feryâdını, dişleriyle, tırnaklarıyla çabalamasını hiç bozmadı ve beni hiç göremedi. Zavallı tecennün etmişti! Bu suretle şu mel'ûn cümûdiyeler içinde biz belki on bin kişiden fazla insanı bir günde karların altına bıraktık ve ... geçtik!"

Türk üdebâ ve san'at-kârları içinde hangisi bu küçücük fıkra kuvvetinde bir eser yazdı? Veya bir tablo yaptı? Dâimâ millî hayâtımızın hâricinde kalan ve kâh yeni Garb âsa-ı edebiyesinden, kâh eski enderûnî Şark edebiyâtından mülhem olmakta marazî ve âdî bir zevk bulan bu zümreye hakikati kendi gözleriyle görmeye muktedir değilse ve hayâttan kendi elleriyle bir şey ibdâ' etmesine imkân yoksa bari ara sıra "Sarıkamış" gibi samîmi hâtıralardan biraz heyecan ve biraz duygu istiâne etmek mukadder olsa...

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Zeyl", 5 Şubat 1922, Nr.8942, s.2, süt.1-2

BİR KANûN LAYIHASI MÜNASEBETİYLE

Milletler ne acâib halitadırlar; herhangisine umûmî bir nazarla bakılacak olsa derhal hissedilir ki şu veya bu millet hakkında verilen hükümler ekseriyâ nakıs ve dâimâ yanlıştır. Meselâ Almanlar birçok kişinin iddiâsına göre hakikaten cenkcu bir millet midir? İtalya umûmiyetle bir şiir ve san'at diyârı mıdır? Amerikalılar dünyanın en müteşebbis ve açıkgöz iş adamları mıdır? Hangi millet hâl-i inkırâzda ve hangisi hâl-i tekâmüldedir?

Hakikatleri hâdisâttan istintâca alışmış munsif ve ilmî kafalar için bu suâllerin hiçbirine cevap vermek mümkün değildir? Dün büyük Frederich'in askerî an'anesi ittiren bir hânedan etrâfındaki genaralleri, zâbitleri ve askerleriyle Almanya'ya tepeden tırnağa kadar silâhlanmış muhârib bir cemâât manzarasını vermekte idi; aynı millet, bugün, sâde ve mütevâzı' bir demokrat hükümet kadrosu içinde bize hep işçilerden, sınâat ve ticâret erbâbından müteşekkil, mütevâzı' bir hey'et gibi görünüyor; târihin şehâdetine nazaran bundan bir asır evvelki Almanya ise ekseriyetle şâir, san'ât-kâr, mütefekkir ve hayâl-perest imişler.

İtalyan milletine gelince onda da muayyen bir seciye bulmak hayli müşküldür. Bir taraftan bedâyi-perest, şövleresk görünen İtalyanlar diğer taraftan maddî, hid-bin, ve menfaatçidirler. Uzun bir müze dehlizini andıran ve dehâ-yı beşerin bin türlü güzel mu'cizeleriyle dolu olan bu memleketin havâsında fabrika dumanlarından göz gözü görmemektedir.

Amerika ise hem birçok iş adamları yetiştiren, hem de-aynı nisbette-hayâl-perest hattâ mutasavvif, derviş, misyoner çıkaran karma karışık bir insan deposudur.

Türkler, bir asırdan beri muhtelif müdekkikler tarafından türlü türlü tavsîf edilmektedir. Kimisi her nev'i terakki ve temeddün kabiliyetinden mahrûm bir millet olduğuzu söylüyor; kimisi Şark akvâmı içinde en faziletli ve en kuvvetli kavmin Türkler olduğunu iddiâ ediyor. Bir bakıma göre hâl-i inkırazdayız, diğer bir bakıma göre uyandık, dirildik yeni yeni hayât âsârı göstermeye başladık...

Bütün kabiliyetlerimizin ve bütün mukadderâtımızın büyük bir vuzûh ile tecellî ettiği Anadolu'da bile, en mû-şikâf tedkiklerden sonra bu sırrın künhüne ermek yine kabil değildir. Milletin seciyesi, tabiatın manzaraları gibi vilayetten vilayete değişiyor, cemââtten cemââte ayrı bir mâhiyet, ayrı bir ma'nâ iktisâb ediyor. Buradan ulvî bir azim ve irâde dersi alıyorsunuz, orada sizi ümitsizliklere düşüren ahvâl karşısında bulunuyorsunuz. Bir hâdise oluyor ki, size milletin taze bir hayât ra'şesiyle silkinip ayağa kalktığını; diğer bir hâdise oluyor ki, ağır bir kabûs altında uyuşup kaldığın isbât ediyor. Bunların hangisini muteber tutmalı? En fâideli ahkâmı bunların hangisinden çıkarmalı? Milli mukadderâtımızla meşgûl olanların ve hassaten bu mukadderâtı kendi ellerine alanların dâimâ her şeyin iyi tarafını mı görmeleri lâzımdır? Yoksa fenâ taraflarını da görerek ona göre müteyakkız ve mütenebbih bulunmaları mı icâb eder?

Bu öyle bir kaziye ki yarım asırı mütecaviz bir zamandan beri, hassaten şu en son devirde, Türk mütefekkirlerini dâimâ ikiye ayırmakta ve bir kısmını her türlü teşebbüsleri akim bıraktıracak bir bed-binliğe, diğer kısmını her nev'i tedbir ve ihtiyatı alt üst eden cür'et-kârâne hareketlere sevk etmektedir.

"Sevk etmekte idi."diyecektim; zîrâ, şu son iki üç sene zarfında, memleketimizde yeni bir zihniyetin, yeni bir"tarz-ı rüyetin"hasıl olmaya başladığını görüyoruz. Bu zihniyet hakikati olduğu gibi müşâhede etmek ve müşâhede edilen hakikatlerden müsbet neticeler çıkarmak ve bu neticelere göre lâzım gelen tedbirleri ittihâz etmek zihniyetidir.

Bu cümleden olarak, Büyük Millet Meclisi a'zâsından bir zat son günlerde ortaya yeni bir kanûn lâyıhası çıkarmıştır: Mecburî izdivâc kanûnu kabul edildiği takdirde ne dereceye kadar kabil-i tatbik olacağını bilemeyiz; yalnız şunu i'tirâf ederiz ki, lâyıha sâhibi Salih Efendi, milli mevcuduyetimizi tehdit eden en vahim bir tehlikenin önünü almaya çalışan bir adamdır. Bu tehlikenin adı ise; Tenakus- nüfûstur.

Anadolu'ya kuş bakışı bir nazarla bakmak kabil olsa, göreceğimiz tenhâlık ve ıssızlık eminim ki en sağlam sinirlilerimizi ve en nik-bin olanlarımızı bile ye's ve mâteme düşürecek bir mahiyettedir. Türkler baş döndürücü bir sür'atle azalıyor. Vâkıâ elimizde muayyen bir nüfûs istatistiki yoktur, sâir medenî memleketlerde olduğu gibi dün kaç kişi olduğumuzu, bugün kaç kişiden ibâret kaldığımızı rakamlara istinâden ta'yine mukadder değiliz; fakat gözle görü-

len köye kılavuz istemez derler, bizde tenakus-ı nüfûs ise artık gözle görülecek bir dereceyi bulmuştur.

Bu inkırâzın esbâbını yalnız muharebelere haml etmek doğru değildir; ne de izdivâcların nedretine...ölüm Anadolu çocuklarını ekseriyâ beşikten yakalıyor ve bir sürü bünyevi ve iktisadi illetler anaların karnına kısırlık damgasını daha evlenmeden vuruyor.

Kanûn sâhibi meb'ûs efendi milletin bel kemiğini kemiren bu fâciayı müşâhede etmiş, lâkin onun önünü almak için ittihâzı lâzım gelen tedbirde yanılmıştır. Tenakus-ı nüfûs her şeyden evvel bugünkü tarz-ı maîşetimizin neticesidir. Bu değiştirilmedikçe ne yapsak nâfiledir; bir memlekette insanlar ancak paranın ve refâhiyetin tezayyüdü nisbetinde çoğalır, eğer bu kanûn lâyıhasından maksad bizim de çoğalmamız ise her şeyden evvel memleketimizde bu iki mühim âmilin teessüs ve tekâmülüne çalışmamız lâzımdır.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Kanûn Lâyıhası Münâsebetiyle", 22 Şubat 1922, Nr.8959, s.2, süt.1-2

SON NUTUK MÜNÂSEBETİYLE

Mustafa Kemel Paşa'daki o harikulâde "tahdîs" kudreti en ziyâde bu son nutukta göze çarpmaktadır; vâkıâ bu büyük Türk'ün hemen her hareketi ve her sözü rabbâni bir ilhâm eseri gibidir. Şimdiye kadar ne söyledi ve ne yaptı ki neticesi hakk çıkmadı ve muvaffakıyetle tetevvüc etmedi? Anadolu Hareketi' nin iç yüzünü bilenler şu iki üç senelik vukuâtın birer mu'cizeden başka bir şey olmadığını mu'terifdirler, hiç şüphesiz ki i'câz ve ibdâ edici rûh, milletin bağrındaki o ezelî ve esrâr-engîz rûhtur; fakat onun en şuûrlu ve en nurlu bir sürette tecellî eylediği yer, yine hiç şüphesiz, Mustafa Kemal'in alnıdır, Mustafa Kemal'in kalbidir. Türk milleti iki üç seneden beri hep onun ağzıyla söylüyor, onun başıyla düşünüyor ve onun gönlü ile hissediyor, ya'nî şuûr ve irâdesine O'nda, O'nun şahsiyetinde eriyor. Bu itibâr ile Mustafa Kemal Paşa cihâna diyebelir ki:

"Ben vâsıtayım, eser onundur."

ve bu söz O'nun kadir ve kıymetini daha ziyâde artırıyor, kudret ve muvaffakıyetini daha ziyâde tahkîm eder. İşte, bu "sâhib-i dehâ" son nutkunda Türkiye'nin sâhibi ve efendisi köylüdür, efendiler, memleketin bu hakiki sâhibine karşı kemâl-i hicâb ve ihtirâmla vaz'-ı hakikimizi alalım." dediği zaman zımnen bu sözü söylemiş oldu; Anadolu köylüsü ki Türk milletinin mâyesidir, Türk milletinin temelleridir; Anadolu köylüsü ki başlı başına Türk milleti demektir; Mustafa Kemal Paşa işte bunun nâ-ciz bir hizmet-kârı olduğunu i'tirâf ediyor, o emredecek, o isteyecek biz yapacağız diyor ve bunu derken koca Osmanlı Devleti'nin bütün şevket ve azametini, bu şevket ve azamet nisbetinde-

ki zahmet ve meşakkati asırlardan beri hep kendi zayıf omuzları üstünde taşıyan ve buna mukabil müstehlik ve münevver tabakanın gadr ü hakâretine uğramaktan başka bir mükâfât görmeyen bu ulvî kitle önünde mâzinin bütün seyyiâtından mütehassıl hicâb ve nedâmeti duruyor, zîrâ, kendisi de şimdiye kadar hep bu köylünün sırtından geçinen ve bu köylüye nazar-ı hakaretle bakan o harîs, nân-kör zümreye mensubdur.

Büyük ve harulâde adamların ekseriyetle mütevâzi' ve mahviyet-kâr olduğunu söylerler; lâkin hiçbir büyük adamın tevâzu'ı yurtlarının harâbesi üstünde bitlerini ayıklamakla mesgûl Anadolu köylüsünün önünde, "kemal-i hicâb ile" eğilen bu mü'şâ'şa şanlı başın tevâzu'ı kadar belig olmamıştır.

Mustafa Kemal Paşa'nın ik üç asırda bir yetişen milli kahramanlardan biri olduğuna artık şüphe yoktur. Bununla beraber teşekkür olunur ki Mustafa Kemal Paşa bu sıfatını lâzım gelen vuzûh ile hissetmiyor; her kahramanın ve her dâhinin mezârı olan kibir ve gurur henüz onun semtine uğramamıştır; hayâtını yakından görenler ve tarz-ı muâşeretine bi-z-zât şâhid olanlar, hattâ pek samimi ve teklifsiz zamanlarında O'nun rûhuna nüfûz etmek fırsatını bulanlar hep i'tirâf ederler ki O'nda kibir ve nahvet nâmına zerre yoktur ve el--yevm milli hareketi idâre edenlerin en mütevâzi'i Mustafa Kemal'dir.

Bazı kimseler, burada ikide bir Mustafa Kemal Paşa'nın idâre ve diploması sahâsındaki ilmini münâkaşa etmek sâf-derûnluğunda bulunuyorlar. Dehâ ve irâdesinden başka bir hasleti olmayan bu harikulâde adam hiçbir za-

man vukuf ve ma'lümât iddiâsında bulunmamıştır. O belki ne Muallim Nâci merhûmdan edebiyât, ne "Sorel" den târih-i siyâsi ta'lim etmiştir; O belki "1888 Kongresi" nde Osmanlı Devleti için neler konuşulduğunu bilmiyor; belki İngiliz siyâsîsi "Pitt" in ismini işitmemiştir, lâkin milletin bağrından fışkıran bir şuûr şelâlesi olduğu için Türk milletinin ne istediğini biliyor, neye muhtâç olduğunu hissediyor ve önüne geçtiği kitleleri sağa mı, sola mı götürmek lâzım geldiğini herkesten ziyâde o seziyor. O'nun kafasındaki nûr, kitaplardan istiâne edilmiş bir ilm değil, ağlayan, haykıran, kükreyen ve döğüşen hayâttan alınmış, o zinde ve tüvânâ irfândır ki eskiler ona "ilhâm" diyorlardı; en son Psikoloji tedkikâtına göre de buna "Hads" ismini veriyorlar. "Hads" aklın ve mantığın fevkinde bir ma"nevî kuvvet gibi telâkki ediliyor; bu hidâyete mazhar olan kimseler bütün vekayi'i zuhurundan evvel sezmek ve ona göre hareket etmek sırrına varanlardır. Dehâ denilen ve şimdiye kadar muayyen bir ta'rifi bulunamayan fevk-al-âde zekâ hâletini de son zamanlarda kendisine en muvâfık ta'rîfi bu "Hads" kelimesinde bulabiliyor. Fi-l-vâki' Mustafa Kemal Paşa'nın son birkaç senelik ef'âl ve akvâli tedkik edilecek olursa şu muahhar dehâ nazariyesinin isbâtı derhâl tahakkuk eder.

İzmir'in eşgâli esnâsında bütün Türkiye ve bütün Türklük bir daha başını kaldırımayacak derecede bitkin bir hâlde idi; ordularımız hep dağılmıştı; Anadolu Dağları taraf taraf şakîlerle doluydu ve ecnebî kontrolü kol ve bacağını taşarak bizi hududlarımıza kadar salmıştı. Günün birinde tek başına, silâhsız, topsuz, tüfengsiz bir adam bu perîşân, yılgın Anadolu toprağına ayağını bastı ve ilk günden i'tibâren daha etrafına dikkatle bakmaya vakit bulamadan şu

sözleri söyledi: "Düşman ana yurdumuza tasallut etti, bütün Anadolu tehlikededir, mutlaka mukâvemet etmeliyiz mütesallitleri sürüp çıkarmalıyız."

O zamana göre bu mecnûn-âne bir sözdü; hangi askerle, ne ile? Aradan bir yıl ya geçti, ya geçmedi? Yunanlı'lar karşılarında topuyla, tüfengiyle mücehhez ve muntazam bir ordu buldu ve daha ilk cümlede başlarını bir çelikten duvara çarptı.

Nasıl oldu? Ne ile? Bunu bir Allah, bir de Mustafa Kemal Paşa bilir... Bütün ilmî, bütün mektûb-ı diplomâsî prensiplerini, hattâ fenn-i harbi alt üst eden bu hâdisenin mükteseb ma'lûmât ile hiçbir alâkâsı yoktur. Hattâ birçok cihetten ilm ve mantığa mugayirdir. Mustafa Kemal Paşa yerinde hiçbir ferd hesâbla, kitapla böyle mehib bir işe mübâşeret edemezdi; fakat, bu milli kahraman her şeyden evvel Anadolu toprağının sesini dinledi; milletin varlığında gizlenmiş hayât ve kudreti hissetti; Onun umkuna doğru eğildi; hâmillere ve bednâmlara kapalı duran ma'nevî hazâinin kıymetini tarttı millî rûha seslenmesini ve ondan ses almasını bildi. Bu kudreti hâiz olmak için ise Mustafa Kemal'in "Şark meselesi" nin târihçesini okuyup ezberlemeye ihtiyâcı yoktu.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Son Nutuk Münâsebetiyle", 6 Mart 1922, Nr.8971, s.2, süt.1-2

DİĞER BİR NUTUK MÜNASEBETİYLE

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reîsi'nin Rusya'ya Şurâlar Hükümeti Ankara mümessiline hitâben irâd ettiği nutuk içimizde ve dışımızda icrâ-yi fa'âliyet eden birtakım bed-hâhlar tarafından yine birçok sû-i tefsirlere uğrayacaktır. Mustafa Kemal Paşa, devrin en şâyân-ı dikkat bir şahsiyeti olduğu için her sözü ve her hereketi son derece ehemmiyetle telâkki olunmakta ve bütün gözler kemâl-i merâk ve tecessüsle kendi üzerine ma'tûf bulunmaktadır. Geçenlerde, gevezenin biri, onun son nutuklarından bahsederken "sükütun" altından ve lafın gümüşten olduğunu söylemiş ve güyâ Mustafa Kemal'in her ağzını açışında bir "gaf" yaşadığını, ya'nî bir pot kırdığını iddiâ etmiş idi. Bu müşâhedenin ve bu iddiânın ne dereceye kadar yanlış olduğunu, bereket versin ki, boyuna zaman ve hâdisât isbât ediyor. Binâen-aleyh bu hususta söz söylemeyi zâid addeyleriz.

Millî hareketi idâre edenlerin ne garîb bir tecellisi var! Bunlar sustukları vakit, başta aramızdaki gevezeler olmak şartıyla, bütün dünya kızmaya başlıyor, niye susuyorlar? Maksatlarını, arzularını niye söylemiyorlar? Niçin gâyelerine vusûl yolunda lâzım gelen propagandaları yapmıyorlar? Böyle siyâset mi olur? Böyle idâre mi olur? ilâh... tarzında tenkîdkâr istifhâmlarda bulunuyor ve onlar fi'lden ziyâde söze teşvîk ediliyordu. Vaktâ ki bu sâmit ve esrâr-engiz Anadolu kendi mümessilinin ağzı ile söz söylemeye ve merâmını anlatmaya başladı, bu sefer herkes suratını ekşitiyor: " Canım böyle de lâkırtı olur mu? Bari sussalar." diyor. Hamd olsun ki Anadolu hâricten gelecek te'sîrâta karşı

ma'nen kâfi derecede mücehhez bulunuyor; yoksa şimdiye kadar bu akla nasîhat ve bu huysuz münekkidler yüzünden ne yapacağını şaşırıp kalması pek muhtemeldi. Esâsen millî hareketin en kuvvetli tarafı da bu değil midir? İlk başladığı günden beri dâimâ aynı hatt-ı müstakîm üzere, aynı hedefe doğru yürüyor.

Geçenlerde bir arkadaşımız Mustafa Kemal Paşa'nın gittikçe sola meylettiğini söylüyordu; ma'lûmdur ki "sol" parlamento ıstılâhında sosyalizmi hele son zamanlarda doğrudan doğruya kominizmi tazammun eder. Mustafa Kemal Paşa'yı kominizme meyâl gösteren şey herhâlde onun Büyük Millet Meclisi'nde irâd ettiği son nutku olmasa gerekir. Zîrâ bu nutukta siyâset-i dâhiliyenin üss-ül-harekesini köylünün menâfi'ni te'mîn etmekte bulduğunu söyleyen ve açıktan açığa: "Bu mülkün sâhib-i hakikisi köylüdür." diyen bir hükümet reisinin idâri prensiplerinde hafif bir kominizm veya Bolşevizm şüphesi sezmeyi biz, nihâyet fazla bir bir vehme, fazla bir endişeye haml edebiliriz. Bir Heyet-i ictimâiyede köylü sınıfının ya'ni zirâin fâikıyet kazanması küçük arâzî sâhiplerinin mülkiyet haklarını tahakkümden başka nasıl bir netice verebilir?

Hâlbuki "kominizm" hadd-i zatinde büyük arâzî sâhiplerinin de aleyhinedir, hattâ diyebiliriz ki en ziyâde bunların aleyhinedir. Zaten Türkler niçin Bolşevizmi kabul edemezler dendiği vakit verilecek yegâne cevap da budur; Çünkü Türkler zirâatçi bir millettir, bu millet küçük arâzi sâhiplerinden müteşekkildir, sınââti yoktur ve amele sınıfı henüz teşekkül etmemiştir. Bu nokta-i nazardan bizim Bolşevizm'e karşı vaz'iyetimiz hemen hemen Bulgaristan'ın aynıdır

ve bir de belli başlı bir siyâsî fırka teşekkül edecek olursa onun tabîatıyla bir "Zirâ' Fırkası" şeklini alması lâzım gelir.

Bütün bu hakikatleri Avrupa bizden daha iyi biliyor ve Bolşevizm'in Anadolu topraklarında neşv ü nemâ bulamayacağını pekâla idrâk ediyor. Onun için aramızdaki bazı vehâmların Anadolu'dan aks eden şu söz veya bu hareket dolayısıyla: "Aman Allahım şimdi de Bolşevik olmaya kalkıştılar!" diye feryâd ve figana başlaması bir nev'î fâidesiz şirretlikten başka bir ma'nâyı tazammun edemez.

Mustafa Kemal Paşa Rusya Şûrâlar Hükümeti ile Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetini yek-dîgerine bağlayan râbıtanın fikrî bir râbıta olmaktan ziyâde ne dereceye kadar siyasî bir râbıta olduğunu Rusya'nın Ankara Sefiri'ne hitâben îrâd ettiği nutukta kâfi bir vuzûh ile anlatıyor; diyor ki:

"Bundan üç sene evvel Türkiye halkı da kıyâm ve isyâna lüzum ve mecbûriyet hissetti. Bu millet dahi mevcûdiyeti ve istiklâli müstevliler tarafından dûçâr-ı tecâvüz olduğunu görmüştü. Lâkin şimdi i'tirâf etmek mecburiyetindeyim ki bu kıyâm ve isyân vuku' bulduğu dakikada bir Rusya'da olduğu gibi emperyalizmle kapitalizmin ma'nâsını düşünememiştik. Yalnız mevcudiyetimizi tehdit eden kuvvetleri idrâk ediyorduk. Vaz'iyet inkişaf ettikten sonra bizi de tehdîd eden kuvvetlerin Rusya'da inkılâba sebebiyet veren kuvvetler olduğu anlaşıldı."

Bundan birkaç ay evvel, yine Mustafa Kemal Paşa'nın bir hitâbesi münâ-

sebetiyle yazdığım bir makalemde söylediğim gibi Rus Bolşevizm Hareketiyle Türk Millî Hareketi ancak bu iki millet bir düşman karşısında bulunduğu içindir ki birbirine karışmış gibi görünüyor. Yoksa hadd-i zâtinde ne emelde ne de o emele vusûl için kullanılan vesâitte birlik vardır. Esesen bu vak'ayı Şark dostlarımız da bizim kadar müdriktir ve Anadolu'da Bolşevizm propagandası yapmaktan çoktan vazgeçmişlerdir. Yalnız pek kâbil ve pek tabîîdir ki Rusya Şûrâlar Hükümeti kendince hak billdiği prensipleri cihâna tebliğ için Anadolu'yu kendisine bir açık pencere ittihâz etmek istesin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bu imkânı tatmîn edecek vaz'iyette bulunduğu için mümâşat eylesin.

Yakup Kadri

(KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Diğer Bir Nutuk Münâsebetiyle", 8 Mart 1922, Nr.8973, s.2, süt.1-2

SONUÇ

5 Temmuz 1894 günü yayın hayatına başlayan İkdam bir fikir ve havadis gazetesi olarak ortaya çıkmıştır.

Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte basın hürriyeti doğmuş ve bu dönemde iki-yüzden fazla gazete ve dergi yayımlanmıştır. Bu gazete ve dergiler çeşitli akımları yansıtmışlardır. İkdam bu dönemin göze çarpan en ciddî gazetelerinden biridir.

İttihâd ve Terakkî Partisi'nin İktidara gelmesi ile birlikte pek çok haksızlıklar baş göstermiş, devrin birçok gazetesi bu partiye karşı muhalefete başlamıştır. Bu gazetelerden biri de İkdam'dır. İttihâd ve Terakkî Partisi ileri gelenleri gazetelere karşı ağır baskılar uygulamış hatta bazılarını kapatmışlardır.

İkdam bu devrede çok partili, liberal, temsili meşrutiyeti kurmak amacıyla ortaya çıkan Hürriyet ve İtilâf Fırkası'nı desteklemiştir. Devrin ciddî gazetelerinden biri olan Tanin ise İttihâd ve Terakkî' yi destekleyen gazetelerden biridir.

Meşrutiyet döneminde gazetelerde edebî ve siyâsî makaleler yazılmış, Hüseyin Rahmi, Reşat Nuri, Halide Edip, Halid Ziya gibi romancıların eserleri tefrika edilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Mondros Mütarekesi'ni imzalayan Os-

manlı Devleti mağlup sayılmıştır. Savaş sırasında zaten büyük bir yıkım yaşayan Osmanlı, Mütareke'nin ağır şartlarıyla daha çok ezilmiştir.

Mütareke devrinin baskıcı tutumuna rağmen bu dönemde gazetelerde millî yazılar yayımlanmıştır. İkdam'da yazmakta olan Yakup Kadri, Falih Rıfkı gibi yazarlar acı günlere ait kuvvetli yazılar yazmışlardır. Millî Mücadele hareketini de destekleyen İkdam Cumnhuriyet'i görmüş, 31 Mart 1961 yılında kapanmıştır.

İncelediğimiz dönemde iki sayfa olarak yayımlanan İkdam'da savaş haberleri, dış kaynaklı haberler, edebî ve siyâsî makaleler yer almış, romanlar tefrika edilmiştir.

İkdam'ın yazı kadrosu çok kuvvetlidir. Yakup Kadri, Hüseyin Rahmi, Cevad Rüşdü, Ahmed Refik, Ahmet Saib, Mehmet Ata, Ahmet Hidayet, Mustafa Rahmi gibi yazarlar İkdam'ın geniş yazar kadrosu içinde yer almışlardır.

Ahmet Refik tarihî makaler yazmış, bu makalelerinde kullandığı edebî üslûbla herkese tarih okuma zevki aşılamıştır. Yine Ahmet Saib'de tarihî olayları yazan diğer bir yazardır.

Mehmet Ata ve Cevad Rüşdü zıraatle ilgili yazılar yazmışlardır. Hüseyin Rahmi gazeteye hem makaleler yazmış hem de yazarın pek çok eseri gazetede neşredilmiştir.

Millî Mücadele döneminde gazeteyi de yöneten Yakup Kadri edebî ve si-

yâsî makaleler yazmıştır. Yakup Kadri'nin küçük hikâyeleri de İkdam'da yayımlanmıştır.

Çalışmamıza esas aldığımız dönem içinden seçtiğimiz yazılar devrin edebiyat anlayışını, siyâsî ve sosyal yönünü yansıtmaktadır.

Hüseyin Rahmi'nin yazılarından seçtiğimiz "Fırkacı", "Zorla Ahlâksız Olduk" ve "Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız" devrin adeta bir aynası görünümündedir. "Fırkacı" da dönemin siyasetçi tipini çizen Hüseyin Rahmi diğer iki yazısında artık her şeye karşı kayıtsızlaşıldığının eleştirisini yapmaktadır.

Gazeteye zıraatle ilgili yazılar yazan Cevad Rüşdü'nün seçtiğimiz iki yazısı oldukça renkli. "Çiçekler ve Hilmi Dede Merhûm" isimli makalesinde Hilmi Dede'nin Bahariyesi'nde yer alan ve içinde çiçek isimleri geçen beyitleri almış ve açıklamıştır. Yine "Çiçek Dili" isimli makalesinde her çiçeğin belli bir manaya geldiğini savunmaktadır.

Yakup Kadri'den seçmiş olduğumuz altmış yedi metni kendi içinde sosyal, edebî ve siyâsî olmak üzere sınıflamak mümkündür. Yakup Kadri "Miss Chalfrin'in Albümünden" başlığıyla bir İngiliz Leydisi'nin ağzından yazdığı yazılarında İstanbul'un sosyal yaşantısını yansıtmıştır. "Harb ve Edebiyat", "Edebî Gençlik", "Yeni Hikâyecilerimiz" gibi makalelerinde edebî eleştiriler yapmış, devrin edebiyat anlayışını yansıtmıştır. "Harb ve Siyâset", "Amerikalı Seyyahlar", "Bazı Hadiseler ve Bazı Neticeler", "Bir Nutuk Münâsebetiyle" gibi yazıları ise Yakup Kadri'nin siyâsî görünüşünü yansıttığı metinlerdir.

KAYNAKÇA

BİNARK Naile - ASLANBEK Saide.

1971 Tanzimattan Bu Yana Türk Yazı Hayatında Takma Adlar İndeksi, Ankara

COŞAR, Ömer Sami.

1967 Milli Mücadele Basını, İstanbul

COŞAR, Ömer Sami.

1975 Günü Gününe İstiklâl Harbi Gazetesi, İstanbul

DEVELLİOĞLU, Ferit.

1986 Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara

GERÇEK, Selim Nüzhet.

1939 Türk Matbaacılığı I, 2. Baskı, İstanbul

ILGAR, İhsan.

1973 Mütareke'de Yerli ve Yabancı Basın, İstanbul

İNUĞUR, M. Nuri.

1982 Basın ve Yayın Tarihi, 2. Baskı, İstanbul

JELTYAKOU, A.D.

1979 Türkiye'nin Sosyo-politik ve Kültürel Hayatında Basın, İstanbul

KABACALI, Alpay.

1987 Türk Yayın Tarihi, İstanbul

YUST, K.

1995 Kemalist Anadolu Basını, Ankara

LEWIS, Bernard.

1984 Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara

MUALLİM Naci.

1978 Lûgat-ı Naci, Ankara

ORAL, Fuat Süreyya.

1968 Türk Basın Tarihi Cumhuriyet Dönemi, İstanbul

ÖZTOPRAK, İzzet.

1981 Kurtuluş Savaşı'nda Türk Basını, Ankara

PERİN, Cevdet.

1975 Tarih Boyunca Düşünce ve Basın Özgürlüğü, İstanbul

ŞAPOLYO, Enver Behnan.

1971 Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın, Ankara

TOPUZ, Hıfzı.

1973 100 Soruda Türk Basını Tarihi, İstanbul

TÜRK ANSİKLOPEDİSİ, XX. Cilt, Ankara

DİZİN

- A -
Abdülhak Hamit - 614, 623, 632
Afîf Necati - 644
Ahmet Mithat Efendi - 605
Ahmet Vefik Paşa - 547
Ahmet Şuayb - 480
Ali Fuat Bey - 691
Anatole France - 595, 549, 601
Antuvan - 555
Atos Disan Malaton - 505

- B -
Balzac - 581
Bossuet - 634
Botticelli - 590

- C -
Cavid Bey - 498
Celâl Nuri - 622
Cemâl Paşa - 497
Cevdet Paşa - 579
Chamberlain - 480
Cornaille - 642
Corney - 590

- D -
Dante - 634
D'Annunzio - 601
Dezdamona - 555

- E -
Eliza Binemeciyan - 577
Emile Zola - 594
Enver Paşa - 692
Evliya Çelebi - 579

- F -
Faust - 602
Felâtun - 486
Ferid Paşa - 653
Fuzûlî - 590

- G -
Gâlib Dede - 604
Gobineau - 480
Goethe - 549, 602
Guy de Maupassant - 607

- H -
Halid Ziya - 636
Halide Edip - 616
Hanry Bernstein - 573
Haşim Nahid - 534
Henri de Régnier - 601
Hilmi Dede - 558
Homeros - 569
Hüseyin Raci Efendi - 502
Hüseyin Rahmi - 579
Hypoliten - 480

- İ -
İbn-ül- Refik Ahmet Bey - 547
İzzet Paşa - 653

- K -
Kipling - 601
Köprülü Şerif Bey - 691, 695
Köprülüzâde Mehmet Fuat - 588

- L -
Leylâ ile Mecnûn - 555

- M -
Mefistofel - 602
Mehmet Akif - 614, 632
Mehmet Emin - 512, 615
Molier - 545, 552
Montaigne - 552
Montesquieu - 676
Moris Perno - 517
Muallim Nâci - 705
Mustafa Kemal - 497, 703, 707
Mustafa Sabri - 573
Muvahhid Bey - 577

- N -
Namık Kemal - 605, 615, 624, 632
Nef'î - 590

- P -
Pascal - 440, 529, 686
Peyami Safa - 606
Pierre Loti - 518, 541, 601, 640
Pierre Mille - 571
Poul de Kock - 581
Promete - 506
Prens Sabahaddin - 651, 656

- R -
Racine - 590, 642
Refik Halid - 581
Rehâyî - 566
Reşat Nuri - 606
Rıf'atî - 565
Romeo ve Juliet - 555
Romülüs - 486
Ronan - 551

- S -
Sadrî - 566
Sâmî - 564
Sara Bernard - 601
Schiller - 535
Schopenhaver - 535
Shekespeare - 405, 546
Sinkeviç - 663
Süleyman Nazif - 511-622

- Ş -
Şerif Efendi - 489

- T -
Tahir Karaoğuz - 616
Talat Paşa - 497
Tasso - 634
Tevfik Fikret - 497, 614
Tevfik Paşa - 653

- V -
Victor Hugo - 638
Voltaire - 551, 642

- Y -
Yusuf Akçura - 616

- Z -
Zeus - 506

EK: Seçilmiş Metinlerin Künyesi

1. (GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Zorla Ahlâksız Olduk", 11 Ocak 1919, Nr.7873, s.2, süt.1-2
2. (GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Fırkacı", 21 Haziran 1919, Nr.8035, s.2, süt.1-2
3. (GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız", 9 Temmuz 1919, Nr.8053, s.2, süt.1-2
4. (GÜRPINAR), Hüseyin Rahmi, "Yangınlar ve Kayıtsızlıklarımız", 11 Temmuz 1919, Nr.8055, s.2, süt.1-2
5. Cevad Rüşdü, "Çiçekler - Hilmi Dede Merhûm", 5 Kasım 1919, Nr.8165, s.2, süt.3-4
6. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 8 Kasım 1919, Nr.8168, s.2, süt.3-4
7. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Harb ve Edebiyat", 10 Kasım 1919, Nr.8170, s.2, süt.3-4
8. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 12 Kasım 1919, Nr.8172, s.2, süt.3-4
9. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hakikî Bir Milliyetçi", 13 Kasım 1919, Nr.8173, s.2, süt.1-2
10. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 16 Kasım 1919, Nr.8176, s.2, süt.1-2

11. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Lâ'net", 17 Kasım 1919, Nr.8177, s.2, süt.3-4
12. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 29 Kasım 1919, Nr.8180, s.2, süt.1-2
13. N., "Dâr-ül-Bedâyi'nin Yeni Piyesi - Bora", 22 Kasım 1919, Nr.8182, s.2, süt.5-6
14. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sabahaddin Bey ve Mesleği", 25 Kasım 1919, Nr.8185, s.2, süt.1-2
15. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sabahaddin Bey ve Mesleği", 26 Kasım 1919, Nr.8186, s.2, süt.4-5
16. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 28 Kasım 1919, Nr.8188, s.2, süt.1-2
17. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 4 Aralık 1919, Nr.8194, s.2, süt.5-6
18. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hakikî Bir Milliyetçi", 8 Aralık 1919, Nr.8198, s.2, süt.1-2
19. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 11 Aralık 1919, Nr.8201, s.2, süt.5-6
20. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hafta Başı Musâhabesi", 13 Aralık 1919, Nr.8203, s.2, süt.5-6
21. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Toraman Münâsebetiyle - Hüseyin Rahmi Bey", 15 Aralık 1919, Nr.8205, s.2, süt.5

22. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 18 Aralık 1919, Nr.8208, s.2, süt.5-6
23. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Haftanın Sonu Musâhabesi", 20 Aralık 1919, Nr.8210, s.2, süt.2-3
24. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Hafta Sonu Musâhabesi", 27 Aralık 1919, Nr.8217, s.2, süt.2-3
25. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Miss Chalfrin'in Albümünden", 7 Ocak 1920, Nr.8227, s.2, süt.1-2
26. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yılbaşı Eğlenceleri", 3 Ocak 1922, Nr.8909, s.2, süt.1-1
27. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Nutuk Münâsebetiyle", 4 Ocak 1922, Nr.8910, s.2, süt.1-2
28. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Köyünü Kaybeden Kadın", 5 Ocak 1922, Nr.8911, s.2, süt.1-2
29. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Gizli Kalan Kuvvetler", 6 Ocak 1922, Nr.8912, s.2, süt.1-2
30. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Loti'nin Sanatı", 7 Ocak 1922, Nr.8913, s.2, süt.1-2
31. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Fenâ Bir Gecenin Hâtırası", 11 Ocak 1922, Nr.8917, s.2, süt.1-2
32. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Harb ve Siyâset", 13 Ocak 1922, Nr.8919, s.2, süt.1-2

33. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Türk Târih-i Edebiyâtı", 14 Ocak 1922, Nr.8920, s.2, süt.1-2

34. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Comedie Francaise'de Bir Molier Sergisi", 17 Ocak 1922, Nr.8923, s.2, süt.1-2

35. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sâir Fi-l-menâmlar Beldesi", 18 Ocak 1922, Nr.8924, s.2, süt.1-2

36. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İstanbul'da Müdâfaa-i Milliye Teşkilâtı", 19 Ocak 1922, Nr.8925, s.2, süt.1-2

37. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Temsîl ve Temessül", 20 Ocak 1922, Nr.8926, s.2, süt.1-2

38. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Mukadder Şeyler Önünde", 21 Ocak 1922, Nr.8927, s.2, süt.1-2

39. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Okumak ve Okumamak", 22 Ocak 1922, Nr.8928, s.2, süt.1-2

40. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Muhît ve An", 23 Ocak 1922, Nr.8929, s.2, süt.1-2

41. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Milletin Mümeyyiz Sıfatı Nedir?", 25 Ocak 1922, Nr.8931, s.2, süt.1-2

42. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bazı Kış İhtisâsları", 26 Ocak 1922, Nr.8932, s.2, süt.1-2

43. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Ebedî Gençlik", 27 Ocak 1922, Nr.8933, s.2, süt.1-2

44. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bizim Za'fımız Onların Kuvveti", 28 Ocak 1922, Nr.8934, s.2, süt.1-2

45. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İlk Adımda Yuvarlanan Çocuk", 29 Ocak 1922, Nr.8935, s.2, süt.1-2

46. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yeni Hikâyecilerimiz", 30 Ocak 1922, Nr.8936, s.2, süt.1-2

47. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Hasta-hane Koğuşunda", 31 Ocak 1922, Nr.8937, s.2, süt.1-2

48. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İnkılâb ve İstihlâs", 1 Şubat 1922, Nr.8938, s.2, süt.1-2

49. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Deri Değiştirme Hastalığı", 2 Şubat 1922, Nr.8939, s.2, süt.1-2

50. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sarıkamış", 3 Şubat 1922, Nr.8940, s.2, süt.1-2

51. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Zeyl", 5 Şubat 1922, Nr.8942, s.2, süt.1-2

52. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Vatanperverlik", 6 Şubat 1922, Nr.8943, s.2, süt.1-2

53. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bazı Hâdiseler ve Bazı Neticeler", 7 Şubat 1922, Nr.8944, s.2, süt.1-2

54. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Eski Bir Usûl", 10 Şubat 1922, Nr.8947, s.2, süt.1-2

55. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Yirmibeşlik İhtiyârlar", 11 Şubat 1922, Nr.8948, s.2, süt.1-2

56. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Atos Disan Malaton'un Kılıcı", 13 Şubat 1922, Nr.8950, s.2, süt.1-2

57. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Rehbere Muhtâc Rehberler", 15 Şubat 1922, Nr.8952, s.2, süt.1-2

58. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Vatan Aşkı", 16 Şubat 1922, Nr.8953, s.2, süt.1-2

59. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Vatanperverlik", 17 Şubat 1922, Nr.8954, s.2, süt.1-2

60. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Başkalarının Gözüyle", 18 Şubat 1922, Nr.8955, s.2, süt.1-2

61. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Sikkenin Tersi", 19 Şubat 1922, Nr.8956, s.2, süt.1-2

62. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Bir Kanûn Lâyihası", 22 Şubat 1922, Nr.8959, s.2, süt.1-2

63. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Şiirde Dindarlık", 23 Şubat 1922, Nr.8960, s.2, süt.1-2

64. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Teşârük ve Teferrüd", 24 Şubat 1922, Nr.8961, s.2, süt.1-2

65. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Çalıkuşu", 25 Şubat 1922, Nr.8962, s.2, süt.1-2

66. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Ne Yaptık? Ne Yapabiliriz?", 26 Şubat 1922, Nr.8963, s.2, süt.1-2

67. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Anatole France", 27 Şubat 1922, Nr.8964, s.2, süt.1-2

68. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Amerikalı Seyyahlar", 2 Mart 1922, Nr.8967, s.2, süt.1-2

69. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Neşât ve Hüzn", 3 Mart 1922, Nr.8968, s.2, süt.1-2

70. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İstanbul'un Sefâhati", 4 Mart 1922, Nr.8969, s.2, süt.1-2

71. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Landru'nun Akıbeti", 5 Mart 1922, Nr.8970, s.2, süt.1-2

72. Cevad Rüşdü, "Çiçek Dili", 6 Mart 1922, Nr.8971, s.2, süt.1-2

73. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Son Nutuk Münâsebetiyle", 6 Mart 1922, Nr.8971, s.2, süt.1-2

74. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "İstinsâh Devri", 7 Mart 1922, Nr.8972, s.2, süt.1-2

75. (KARAOSMANOĞLU), Yakup Kadri, "Diğer Bir Nutuk Münâsebetiyle", 8 Mart 1922, Nr.8973, s.2, süt.1-2

				U.G.
		Ahmet Cevdet	İkdam İstanbul 5 Tem.1894-26 Ocak 1895,S:1-184 (X)	
1935.793	1	" "	15 Ocak 1310-7 Eylül 1311 Yıl:1 Sayı:179-414 (X): MİKRO-FİLM olarak mevcut.	9
1935.794	1	" "	8 Eylül 1311-1 Mayıs 1312 Yıl:2 Sayı:415-651	9
1935.790	1	" "	2 Mayıs 1312-23 Aralık 1312 Yıl:2-3 Sayı:652-887	9
1935.795	1	" "	24 Aralık 1312-17 Ağustos 1313 Yıl:3-4 Sayı:888-1119	9
1935.791	1	" "	18 Ağustos 1313-10 Mart 1314 Yıl:4 Sayı:1120-1324	9
1934.1779	1	" "	" " Sayı:1182-1390 Eksik sayılar:1183,1192, 1205-1206,1254,1279,1282	9-a
1935.792	1	" "	12 Mart 1314-30 Kasım 1314 Yıl:4-5 Sayı:1326-1590 Eksik sayılar:1325,1437,1521-1522,1550,1629-1630,1649	9
1934.1780	1	" "	15 Mayıs 1314-30 Kasım 1314 Yıl:5 Sayı:1391-1590	9-a
1934.1781	1	" "	1 Aralık 1314-18 Haziran 1315 Yıl:5-6 Sayı:1591-1790	9
1934.1782	1	" "	19 Haziran 1315-3 Ocak 1315 Yıl:6 Sayı:1791-1989	9
1934.1783	1	" "	5 Ocak 1315-22 Temmuz 1316 Yıl:6-7 Sayı:1991-2190 Eksik sayı:1990	9
1935.790	1	" "	" " Sayı:2027-2227	9-a
1934.1784	1	" "	23 Temmuz 1316-7 Şubat 1316 Yıl:7 Sayı:2191-2390	9

				U.G.
		Ahmet Cevdet	İkdam İstanbul	
1935.792	1	" "	1 Mart 1317-30 Ağustos 1317 Yıl:7-8 Sayı:2412-2594 Eksik sayı:2391-2411	9 ✓
1935.792	1	" "	2 Eylül 1317-15 Şubat 1317 Yıl:8 Sayı:2597-2763 Eksik sayı:2595-2596	9 ✓
1935.795	1	" "	3 Mart 1318-31 Ağustos 1318 Yıl:8-9 Sayı:2779-2960 Eksik sayı:2764-2778	9 ✓
1935.795	1	" "	1 Eylül 1318-28 Şubat 1318 Yıl:9 Sayı:2961-3141	9 ✓
1935.795	1	" "	2 Mart 1319-30 Ağustos 1319 Yıl:9-10 Sayı:3143-3314 Eksik sayı:3142	9 ✓
1935.795	1	" "	2 Eylül 1319-29 Şubat 1319 Yıl:10 Sayı:3317-3597 Eksik sayı:3315-3316	9 ✓
1935.795	1	" "	2 Mart 1320-30 Ağustos 1320 Yıl:10-11 Sayı:3599-3680 Noksan sayı:3598	9 ✓
1935.795	1	" "	2 Eylül 1320-27 Şubat 1320 Yıl:11-12 Sayı:3683-3861 Eksik sayı:3681-3682,3862	9 ✓
1934.1785	1	" "	1 Mart 1321-29 Ağustos 1321 Yıl:12 Sayı:3863-4044	9 ✓
1934.1785	1	" "	" " Sayı:3702-3936	9-a
1934.1785	1	" "	2 Eylül 1321-18 Aralık 1321 Yıl:12 Sayı:4048-4155 Eksik sayı:4045-4047	9 ✓

				U.G.
		Ahmet Cevdet	İkdam Gazetesi İstanbul	
1941.707	1	" "	1 Kasım 1323-29 Şubat 1323 Yıl:14 Sayı:4834-4954	9
1941.707	1	" "	1 Mart 1324-31 Ağustos 1324 Yıl:15 Sayı:4955-5138	9
1941.707	1	" "	1 Eylül 1324-28 Şubat 1324 Yıl:15-16 Sayı:5139-5315	9
1941.707	1	" "	1 Mart 1325-31 Ağustos 1325 Yıl:16 Sayı:5316-5381	9
1951.258	1	" "	10 Temmuz 1324-19 Nisan 1325 Yıl:15-16 Sayı:5086-5363	9-a
1941.707	1	" "	1 Eylül 1325-15 Şubat 1325 Sayı:5382-5549	9
		" "	Yeni İkdam Gazetesi İstanbul	
1941.707	1	" "	1 Mart 1326-31 Ağustos 1326 Sayı:1-183	9
1941.707	1	" "	18 Eylül 1326-28 Şubat 1326 Sayı:201-361 Eksik sayı:184-200	9
1941.707	1	" "	19 Mart 1327-31 Ağustos 1327 Sayı:380-545 Eksik sayı:362-379	9
1941.707	1	" "	18 Eylül 1327-12 Şubat 1327 Sayı:560-706 Eksik sayı:546-559	9

			U.G.
		Ahmet Macit İktiham Gazetesi İstanbul	
1941.707	1	" " 1 Mart 1328-28 Temmuz 1328 Sayı:18-166	9
		Ahmet Cevdet İkdam Gazetesi İstanbul	
1941.707	1	" " 29 Temmuz 1328-30 Ağustos 1328 Sayı:5558-5590	9
		Not:Divanı Harp Kararı ile, isim ve sahip değiştirerek 1-166 sayı "İktiham adı ile çıkmış, sonra tekrar "İkdam adı ile eski sayıdan devam etmiş. Bir ciltte toplanmış.	
1941.707	1	" " 4 Eylül 1328-28 Şubat 1329 Sayı:5593-5767 Eksik sayı:5591-5592	9
1941.707	1	" " 1 Mart 1329-18 Temmuz 1329 Sayı:5768-5906	9
1941.707	1	" " 8 Eylül 1329-28 Şubat 1329 Sayı:5956-6126 Eksik sayı:5907-5955	9
1941.707	1	" " 1 Mart 1330-31 Ağustos 1330 Sayı:6127-6308	9
1941.707	1	" " 20 Mayıs 1330-27 Ağustos 1330 Sayı:6207-6305	9-a

				U.G.
		Ahmet Cevdet Burhaneddin Ali	İkdam İstanbul	
1941.707	3	" "	1 Ocak-31 Aralık 1928 Yıl:35-36 Sayı:11026-11384	9 ✓
1941.707	3	Burhaneddin Ali Esat Mahmut	1 Ocak 1929-6 Şubat 1930 Yıl:36 Sayı:11384-11808	9 ✓
			İkdam, Halk Gazetesi	
1940.1224	4	Ali Naci KARACAN	12 Ocak 1939-13 Ağustos 1939 Yıl:1 Sayı:1-210	9 ✓
1940.1224	(4)	E.İzzet Ebuzziyazade Velid	İkdam, Sabah Postası 14 Ağustos 1939-31 Aralık 1939 Yıl:1 Sayı:1-139	9 ✓
		E.İzzet	İkdam, Sabah Postası, Günlük Siyasi Halk Gazetesi İstanbul	
1941.443	4	" "	1 Ocak 1940-31 Aralık 1940 Yıl:1-2 Sayı:140-502 Eksik sayı:222	9 ✓
			İkdam, Günlük siyasi halk gazetesi İstanbul	
1941.709 1943.25	4	" "	1 Ocak 1941-29 Aralık 1941 Yıl:2 Sayı:503-874	9 ✓
1943.169	4	" "	2 Ocak-31 Aralık 1942 Yıl:3-4 Sayı:875-1225	9 ✓
			X İkdam, Gece Postası İstanbul	
1943.1448	1	" "	1 Ocak 1943-30 Haziran 1943 Yıl:4 Sayı:1226-1407 (1907) Not: 6 Şubat 1943 de gazete'nin adı "Gece Postası" olmuş. sayılar devam ediyor.	9 ✓
			Gece Postası İstanbul	
1945.988,1000	2	" "	1 Ocak 1944-31 Aralık 1944 Yıl:4-6 Sayı:2086-2068 (?). Not:Sayılar yanlıştır. Eksik sayı:1 Nisan-30 Eylül 1944	9 ✓

				U.G.
		Ahmet Cevdet	İkdam Gazete İstanbul	
1941.707	1	" "	1 Eylül 1330-31 Ocak 1330 Sayı:6309-6460	9 ✓
1941.707	1	" "	1 Mart 1331-31 Ağustos 1331 Sayı:6489-6672	9 ✓
1941.707	1	" "	1 Eylül 1331-29 Şubat 1331 Sayı:6673-6854 mik. 6965-7095	9 ✓
1941.707	1	" "	1 Kasım 1332-15 Şubat 1333 Sayı:7096-7202	9 ✓
1941.707	1	" "	1 Mart 1917-31 Aralık 1917 Sayı:7203-7503	9 ✓
1941.707	2	" "	" "	9-a
1941.707	2	" "	1 Ocak 1918-31 Aralık 1918 Yıl:25-26 Sayı:7504-7862	9 ✓
1941.707	2	" "	" "	9-a
1941.707	2	" "	1 Ocak 1919-31 Aralık 1919 Yıl:26-27 Sayı:7863-8220	9 ✓
1941.707	2c	" "	" " (Şubat,Nisan,Temmuz-Eylül,Kasım ayları eksiktir)	9-a
1941.707	2	" "	1 Ocak 1920-31 Aralık 1920 Yıl:27-28 Sayı:8221-8550 Eksik No:8396	9 ✓
1935.792 1941.707	2	" "	1 Ocak 1921-31 Aralık 1921 Yıl:28-29 Sayı:8551-8906	9 ✓
		Ahmet Cevdet	İkdam	
1941.707	2	" "	2 Ocak 1922-11 Kasım 1922 Yıl:29-30 Sayı:8908-9214	9 ✓
1941.707	2	" "	27 Ocak 1923-31 Aralık 1923 Yıl:30-31 Sayı:9291-9608 Eksik sayı:9508-9516	9 ✓
1941.707	2	" "	1 Ocak 1924-31 Aralık 1924 Yıl:31-32 Sayı:9608-9966	9 ✓
1941.707	2	" "	1 Ocak 1925-31 Aralık 1925 Yıl:32-33 Sayı:9967-10319	9 ✓
1941.707	2	" "	1 Ocak 1926-31 Aralık 1926 Yıl:33-34 Sayı:10320-10665	9 ✓
1941.707	2	" "	1 Ocak 1927-31 Aralık 1927 Yıl:34-35 Sayı:10666-11025	9 ✓

				U.G.
		E.İzzet	Gece Postası İstanbul	
1946.407	2	" "	1 Ocak 1945-31 Aralık 1945 Yıl:6 Sayı:2069-2421	9
1946.408 1947.462	3	E.İzzet BENİCE	1 Ocak 1946-31 Aralık 1946 Yıl:6-7 Sayı:2422-2767	9
1950.673	3	" "	1 Ocak 1947-31 Aralık 1947 Yıl:8 Sayı:2768-3131	9
			Gece Postası-İkdam İstanbul	
1950.674	3	" "	1 Ocak 1948-31 Aralık 1948 Sayı:3132-3484	9
1950.675	3	" "	1 Ocak-31 Aralık 1949 Sayı:3485-3847	9
1953.946	2	" "	1 Ocak-31 Aralık 1950 Sayı:3848-4112	9
1953.947	2	" "	1 Ocak-31 Aralık 1951 Sayı:4113-4467	9
1953.948	2	" "	" "	9-a
1953.949	2	" "	1 Ocak-31 Aralık 1952 Sayı:4468-4820	9
1953.950	2	" "	" "	9-a
1953.777 1954.217	4	" "	1 Ocak-31 Aralık 1953 Sayı:4821-5430	9
1953.777 1954.218	4	" "	" "	9-a
1954.830 1955.66	2	" "	1 Ocak 1954-30 Haziran 1954 Sayı:5430-5613	9
1954.830 1955.184	2	" "	" "	9-a
1956.2419 1957.778	4	" "	6 Aralık 1955-31 Aralık 1956 Sayı:6737-7100	9
1956.2420 1957.779	4	" "	" "	9-a

				U.G.
		E.İzzet BENİCE	Gece Postası-İkdam İstanbul	
1958.35,339	4	" "	1 Ocak-31 Aralık 1957 Sayı:7101-7726	9 ✓
1958.36,340	4	" "	" "	9-a
1958.409,652, 1958.902 1959.434	4	" "	1 Ocak-31 Aralık 1958 Sayı:7727-6972 (?) Not:Sayılar yanlıştır.	9 ✓
1958.410,653, 1958.903 1961.779	4	" "	" "	9-a
1959.859 1961.711	4	" "	2 Ocak-31 Aralık 1959 Sayı:6974-20236 Not:Sayılar yanlıştır.	9 ✓
1959.860 1961.712	4	" "	" "	9-a
1961.711 1962.3106,3108	4	" "	1 Ocak-29 Aralık 1960 Sayı:20236-7324 Not:Sayılar yanlıştır. Eksik sayı:2-3,16 Ocak 1960 20 Şubat 1960	9 ✓
1961.712 1962.3107,3109	4	" "	" "	9-a
1962.3110	2	" "	2 Ocak 1961-24 Mayıs 1961 Sayı:7328-7458 Not:Eksik sayıları çoktur.	9 ✓
1962.3111	1	" "	2 Ocak 1961-31 Mart 1961 Not:Eksik sayıları çoktur.	9-a

مركون صباحلرى نشر اولنور سياسى ، علمى ، تجارى قوناق غزته‌سيدر .

محل اداره‌سى

استانبولده باب عالى جاده‌سنده « اقدام » پورته‌سيدر .
داره‌خانه اصحاب مراجعته كيجه كوندوز هرساعت آچيقدر .
تلغراف آدره‌سى : درسعادت اقدام پوردى - تلفون ١١٦٦ استانبول

١٤ صفر سنه ١٣٣٣

١٩ كانون اول ١٣٣٠ ، ١ كانون ثانى افرنجى ١٩١٥

نومرو ٦٤١٨

اقدام

ملت اسلاميه - امت عثمانيه ايچون مفيد اولان آثاره صحيفه‌لرمز آچيقدر .
درج اولنمان اوراق اعاده ايدلز .

آبونه شرائطى

استانبول ايچون آبونه يوقدر .
ولايات ايچون پوسته اجرتيله سنه‌لكى ١١٠ آلتى آيلغى ٦٠ غروشدر .

ممالك اجنبيه ايچون سنه‌لكى ٣٠ مارق ٤٠ فنديك
ياخود ٣٦ فورون ١٠ هللر ويا ٣٨ فرانق

نسخه‌سى ١٠ پاره‌در

لوندره‌ده تدابير فوق العاده

انكلتره حربيه ناظرى لورد كيچنر ن نشر ايدلن بربيانناميه حقنده دون آزانسى مهم وشايان‌دقت برتلغرافنامه ابتدى . لورد كيچنر بو بيانناميه‌سنده اهاليسنك آلمان استيلاى محتمله ناه‌ده بولنمق اوزره‌يوز اللى بيك كيشيلك يس قوتى تشكيل ايتمكى طلب ايلكده‌در . بر، محاربه‌نك ايلك اوچنجى آيندن برى نزلرك نه درجه تلاش وهيجان ايچنده قلرينه‌دائر نماديا كلكده اولان خبرلرك طوغرى‌اولديغنى فعلاً اثبات ايده‌جك نده‌در .

نكليزلر ، طالعك ياردميله دكزلره حاكم ى كوندن برى كندى حسابلرينه بشقه چاليشديروب وهيچ حقلرى اولمديغى بشقه‌لرينك كار وكسبنه تجاوز ايدوب ياشامنه آليشمشلر وبركون بوحاكميتك برطرف اله‌جكنى بداهةً حقلرى نجنده ، خاطره بيله كتيرمه‌مشلردى . سائر وبتون مخلوقات وموجودات ده تكامله ، يعنى بكى حيات ، كنجلك ، اختيارلق كبى حالات طبيعيه‌يه معروض دولتلر ايچون شيخوخت دوره‌سنى لمق زمانى تعقيب ايدر . بونك أودولت ايچون غايت مدهش حاصل ايلر . تروتله كچن راحت ، حس ابدلەدن اودرجه اسراف ديدكمز كبى ، اولكى قواى تشبثيه‌يى غيب ايتمش اولسه‌لردى ، راحت دالمامش وخودكامانه برحياتك بتون اذواق ايچنده اولكى قدرتلرينى يواش يواش الدن قاچيرمامش بولنسه‌لردى بودرجه تلاش واديشه‌يه اوغرامازلردى . اونلردن إصل بويله بر زمان‌ده متانت ، شجاعت وهراحتاله قارشى غايت جدى برمقاومته حاضرلق بكله‌نيردى . فقط ايشته اويله اولمايور . بالعكس ، يه كندى افاده‌لرينه كوره ، تيتره‌شيورلر .

پاشامق ايسته‌ين ، طمارلرنده زنده‌وفعال بر قانك جولاتى حس ايدن ملتلر ايچون - نه اولوزسه اولسون - بويله عجز ، فتور واديشه‌يه مغلوب اولمق احتمالى بوقدر . حربه كيريشديكى دقيقه‌دن برى آلمانيا ايچون‌ده بيوك تهلكه‌لر مفروض دكلى ايدى؟ ساده آلمانيا ايچون دكل ، بتون محاربلر ايچون تهلكه احتمالاتى كيسه انكار ايده‌مز . فقط آلمانلر هيچ فتور كوسترمديلر ، اعتماد نفسى هيچ بر زمان ، هيچ بر دقيقه فوت ايتمديلر . نه اولورسه اولسون مملكتلرينى مدافعه ايده‌بيله‌جكلرندن امين كورونديلر . بر طرفدن حاضرلانديلر ، حتى تا پاتختلرى اولان برلين ايچون تهيات پايديلر . ديكر طرفدن مطلقا قازانمق عزميله بتون احتمالاتى قارشى ، هيچ بر شيدن يلمازلر ارسلان يوره‌كليه ، آتيلديلر وچارپشديلر . نه قدر قازاندقلرى‌ده كورىليور .

انكليزلرك صوك تدبيراولەرق دوشوندكلرى ملبس تشكيلاتى پك اولدن ياپمارى اقتضا ايدردى . بوقدر تهلكه‌لى برحربده‌هرشيئى تام وقتنده دوشونمك كركدى . وطنك بتون اولادى ايچون فداكارلق ، حصه‌سنه دوشن مرتبه‌دن فضله فداكارلق كوسترمك ايجاب ايلردى .

راحته آليشمش انكليزلر بونلرك هيچ بريني ياپامديلر . حالا - اولكى اهمينى‌يك چوق غائب ايتمش اولان - حاكميت بحريه‌يه كوره‌رك هپ كاغذ اوزرنده برچوق تدبيرلر اجراسنه چاليشمقله مشغول اولويورلر ، حالا اصل كندىلرينى يورمه‌يه جسارت ايده‌مه‌رك بشقه‌لرينى چاليشدىرمق اصولنى تعقيب ايديورلر .

بودفعه لورد كيچنرك بيانناميه‌سى لوندره‌ده مطلوب اولان تأثيرى حاصل ايدرسه اوده پك شبهه‌لى . فقط عجبا انكليزلر ملبس آلايلرينه مملكتلرينى جداً مدافعه ويو خصوصده هرفداكارلغى اختيار ايچونمى ، بوقسه بونى بر نوع اسپور اكتيجه‌سى فرض ايده‌رككى كيره‌جكلر ؟ اكر بويله ايسه بو آلايلرك هيچ بر ايشه يارامه‌يجغى طبيعيدر . بويله زمانلرده مملكتلر حقيقى فداكارلقلره ، حقيقى وطن پرورلكلره محتاجدر .

حسين كامل بيانناميه‌سى

مصر حكمدارى عنواتى طلعتلو حسين كامل (عثمانيصرلوغلى) غزته‌سنده اوقوتان بيانناميه‌سنك ترجمه‌سيدر :

« جناب حقك ارادهٔ سبحانيه‌سى بنى مصر و سودان ملكى عنوانيله سوكيلى وطنمزك حكمدارلغنه نائل ايتدى . مصر مقدراتنك مسعود برترقى به نائليتى ، آنجق صادق تبعه‌مك وحقيقى مصرليلرك معاونت و مظاهرتى سايه‌سنده ممكن اولەبيله جكدر . حدبوسابق ، وطنه قارشى ارتكاب ايلديكى خيانتيله مقا- ملدن سقوط ايتمشدر . بونك اوزرينه تحدث ايدن وضعيت جديده دخى بوانقلابى حصوله كتيردى . مصر تختنه جلوسم ، انكلتره نزدنده مظهر تصويب اولدى . اى مصريلىلر ! اى بيليكزكه بنم جلوسمى ، محمد على پاشا خاندانك عنعناتنه قارشى بر جنايت كبى كوسترن بعض بدخواهلرك اشاعاتى صرف كين واحتراص محصولدر! انكلتره حكومتى ، بنم مصر حكمدارلغمى تصديق ايتمكله خاندانك عنعناتى‌ده طاغيش اولدى ، وملكتك حقوق قديمهٔ تاريخيه‌سى تماماً تأييد ايلدى . انكلتره ، بزم ملى مؤسساتمزه سربستى تام بخش ايتمكده‌در . حكومت مشاراليها ، حق مراقبه‌سنى استعمال ايتمك شرطيله پارلمنتونك توسيع امتيازاتنه موافقت ايلدى وبويله‌جه قطعياً مصرك حقوقنى اخلال ايتمده اولديغنى اثبات ايتدى . »

رومانيا - بلغارستان

برلين ٣٠ كانون اول — (تووه‌وزمعيا) غزته‌سى ، بلغارستانله رومانيا آره‌سنده تحدث ايدن سوء تفهمك بتون برطرف ايدلديكنى ديپلوماسى مابعدنن خبر الور . صربستانه معاونت مسئله‌سى ارتق نه‌صوفيه‌ده ، نه‌ده بكرشده نظر دقته آلنمه‌جقدر .

(قسط.)

بلغارستان وماكدونيا

آتينه ٣٠ كانون اول — (آتينه آژانسندن)

موجنجه تقرر ايدن آرناودلغك بيطرفلغنى محافظه ايتمك وسواحلده اسلحه وجبخانه قاچاغيلغنى منع ايتمك ايچون بر قاچ سفينهٔ حربيه‌دن مركب بر ايتاليان فيلوسنك آرناودلق صولرنده طولاشمسنى امر ايتمش ايدى . اوزمانلر ايتاليا ، دول معظمه ميانده يكانه بيطرف قالان حكومت اولمق حسيله بالعموم دولتلرك وبالخاصه آوستريا - مجارستانك موافقتى ايله آرناودلق امن واسايشنى محافظه ايتمك وظيفه‌سنى درعهده التش ايدى . بناءً عليه ايتاليانك منحصراً آرناودلقده انضباطك محافظه‌سى ايچون بويوله حركتده بولنديغنه قناعت حاصل اولمقده‌در . ايتاليانك كنديسى ايله آوستريا - مجارستان اره‌سنده تشرين اولده تقرر ايدن دائره داخلنده عسكر اخراجى ايله اكتفا ايتمسى بالاده‌كى فرضيه‌يى محق كوسترمكده‌در .